

מגדלי הדומיה

(סוף מגילת 25)

מה המה המגדלים הבנויים לתלפיות, אשר בקדם על
יש מבעד להוריקה הדרוך אשר יספר מה יצונו?
האלה בנוים בגוה, ואיתן משבם עד כי יוכלו לעמוד
אשיותיהם לא ימוטו בשכבר הימים, המה בנוים
אשיותיהם החזקים מצור וצורי חלמים, ומבית המה
נאבני גראנים לבנות. אם נכונן לחקר הבנויים האלה
מזיח, אז נראה כי לא בצדק נקראם בשם מגדלים,
הנה והבניה לא במובן טעם מגדל במים המה, כי
אשר בא בר בבר עם קופר עגולם, כי בעת אשר
הנה רק 25 רגל קומתו, הנה יעלה קופר עגולו עד
למטה, המגדל הקמן אשר עליו תופפת הדלת השיבה
הנה. בנו הפרסים זה ימים רבים מני העת אשר
היה בראשונה לגור בבאמבייא ולגור מעצבם ורגום
למטה, והמגדל או העומה הבצורה הזאת קודש קדשים
בעת, יען כי שמה ינחו על משכבותם רק משפחת
י נשיאם הנודע לשם ביניהם, אשר המה כרו להם
הלאותות מבור קבר לכל משפחתם. המגדל השני
הנה 1751, ושלושת המגדלים האחרים צעירים המה
הנה כי נבנו במאה הזאת. המגדל הששי אשר לא יכר
כי לא יחד בין כבוד החמשה הראשונים, יען כי המה
הוא מרובע, המגדל הזה יעמוד בודד במערך לצלע
האלה ימה, ובו יקברו את הפרסים אשר שאול
בד פשעם נגדו מארץ החיים, ובכן יהיו עונותיהם על
המה אשר לא תחדנה בקבורה עם המתים אשר מתו ממיתם
והלך בתחיים הנצחים המעתיים לכל בן פרס נוד
ויושר אמונים.

המגדלים האלה אם כי פשוטים ועורים המה מכל עדי
הפסל או תמונה או מעשה חרשים, אשר יכללו הבנוים
הבניה והנה, אך לעומת זה תחת מעשה צעצועים,
הנה פסלי צינים מעשי ידי אומן, אשר אין רוח החיה בהם
הנה נחשבו, תחת זאת יש להם עדי תפארה אשר אין
בכל הבנויים אשר בארץ המהוללים בתשבחות, וגם איש
נחוץ מחקרי ארץ וכל יקר ראתה עינו, עד מהרה יעמוד
הנה על העדי הזה אשר לא ראה כמותו מימינו, כי על
הראש המגדלים האלה נקבצו דיות ואיות חיות למיניהן
הארבעות, אשה על יד אחותה תשבנה במערכה ומשמר
הנה עורך מלחמה, ועיניהם נטויות אל תוך המגדלים
הנה נחמית קבר ומנוחה שאננה מבלי לגוד כנף לפצות מה
הנה, תשבנה שקמות במכונן כמו היו מחושבות תבנית
הנה חרש צירים יוצר פסל מאבן או חלמים צור. את
הנה יקישו הפרסים בהמן חונג בקדושה ובטהרה, ומני
אשר יקדשו, סגורים ומסוגרים המה חותם צר, אין איש
יכל לבוא אל הקדש הזה פנימה, או גם לדרוך על המפתח,
אשר הקדוש נושאי המטה המסתרים להציא את המתים
הנה מעד לכל חי הזה, המה יגשו לשרת בקדש ואין לזרים
הנה, וגם תבנה הגדול מאחיו הפרסים לא יוכל לבוא
הנה פנימה, רק במרחק שלשים צעדים יעמוד ולא יבוא
הנה.

המגדלים בנויים במשמר וסדר כיד תורת הבנין אשר
הנה השכל מתקקם, ואשר הראה לי ידיי השר אשר
הנה את חידיהם. והנה זאת תורת הבתים האלה:
הנה צילינדר גבוה כארבע עשרה רגל יעמוד מתק
הנה מקשה, ואך תלל מן חמשה רגל בתוך, ויבול אל
הנה העמוד, אשר משם יפלטו לשמש מימי הגשם ארבע
הנה אשר מצאיתן סגורים חותם צר סתומים וחרומים בתחיל
הנה סביב להעמוד הסדוק הזה בניה חותם קיד דקה מסביב
הנה מלמעלה, בשנים עשר רגל בגובה ממעל להעמוד התחתון
הנה גבו, הקיר בתוך עומד ישר עם חותם העמוד
הנה עדי כי לא יודע כי דקה היא סמנו, והיא תסוך באברתה
הנה איש לראות הנעשה בתוך המגדלים פנימה. קיד
הנה הזאת העליונה אך כאמה עביה, והחלל אשר בתוך

המגדל העליון הגבוה הזה יחלק לשלש מפלגות עגולות סביב סביב
נפרדות אשה מרעוה בקיר רק, והמפלגות האלה אשר המה
כאופן תוך האופן תחלקנה כל אחת על שבעים ושנים תאים
ובתים כמעשה אשליב אופנים, והתאים האלה המה צר מעון
הפרסים ארונות מתיהם. ממלה אחת תסול לה דרך בין שלשת
המפלגות יחד, ותוביל עד מרכז העגול הזה אשר שם יתאספו
אסופה כל המתים יחד, בעת אשר המפלגות האלה נתונים
נתונים, לאנשים בחיצונה, לנשים בתיכונה, ולסוף בהגמימות
במחברת, ודרך המסלה הזאת יבואו נושאי המטה להניח את
המת בקברו.

אנכי עמדתי על עמרי מרדכי ומשתאה ומתבונן על
מראה עיני, והנה פתאום קם שאון בין עדת הדיות, כמאה
בעלי כנף האלה החלו לגרוד כנף להשתקשקש ולדריס ראש,
ומעל ענפי העצים נהרו המונים המונים יחד באו גרודים ויכסו
את עין הארץ, אנכי עמדתי משתאה למראה עיני, כי לא
ידעתי פשר החזון הזה. מה כל החידה אשר חדרו מרבצן, והנה
עד מהרה שב החזון הזה והיה לי לבאר, כי מרחוק ראיתי
הנה גוית מת תנשא בארון.

משפט אחד הוא לבני פרס, אדם כי ימות באהל, יחד
עשיר ואביון, כלם כאחד, גם אם הרחק מושבו מאדם העיר,
כלם נשוא ינשאו בארון, על כתף יסבלום הנושאים אשר
בשם "נושאי סאלאר" יקראום (Nasa Salar) ואחריהם כל
אדם ימשך לבכות להולך ולספד לו. הנושאים האלה מפלגה
מיוחדת המה בתוך העם, לחמם נתן מימיהם נאמנים, וגם
שכר רב יראו בעמלם מיד הפרסים. אך בקהל לא יבואו,
מחוץ למחנה מושבם, סמאים המה לנפש אדם, וסורו ממא
יקראו למו.

כי ימות להם מת, יספרו הפרסים כהמר על הבכור,
נאלי וקרובין הקרובים אליו ממשפחתו, יבואו ויתפללו לאלהי
הרוחות בעד שלות נפשו וגויתו, ואז יביאו כלב עז נפש
אשר ישים עיניו על המת אשר באהל ויתבונן לו. המנהג הזה
אשר בשנעון ינהגו יקרא בשם "סגיד", וקדוש הוא בעיניהם
מאד מאד, יען כי הכלב קדוש היא בעיניהם, כל הנגע בו
יקדש. ועל זאת יתפלל כל פרסי לעת מצוא זה יום המיתה,
אשר יעז בכנפו אל הכלב ויקדש כמותו.

ככלותם את מעשיהם זר מעשיהם הזה, ילישו את המת
באדרת בר לבנה, ויניחנה בתוך ארון מתכות העשוי לדבר,
והוא פתוח משני קצותיו לארכו, הנושאים ילבשו גם המה
לבנים ויתעטפו לבנים ומספרות לבנות בידיהם, ואז ישאו את
המת להציאו אל מקום מנוחתו. הנושאים באו עד מקום
השער, וכל העדה כאיש אחד באו אל תוך בית התפלה לצקת
שם צקן לחשם ולשאת רנה ותפלה, והנושאים נכנסו למקום
שנכנסו ויעמדו במקום שעמדו ואת השער סגרו אחריהם,
ויניחו את הילד המת בתוך הקבר אשר לבני משפחתו שמה,
ואחרי שני רגעים יצאו בשלום האדרת והארון הריק בידם,
עוד לא הגיעו הדלתות, עוד לא פנו שובם ללכת, והדיות
ממרום שבתן יתדיו כאיש אחד חברים עמו אל השלל, ויאכלו
וישבעו בשר המת עד בלתי השאיר שריד רק עצמות יבשות,
כרעים וברל און, ואחרי רבע שעה שבו וישבו אשה על
מקומה בשלום, לעכל את לחם האבירים חלב ודם אשר אכלו
לשובע נפשן, ולחכות שנית על ארתתן ארוחת תמיד אשר ינתן
להנה מידי הפרסים.

הנושאים באו אל תוך הבית הקמן אשר לצלעי המגדל
בירכתים, שם רחצו את בשרם במים ויפשוטו את בגדיהם
ויניחום שם מלמד ששעונים נגיה, וילבשו בגדים אחרים,
והישינים ינחו שם ויבולו בשכבר הימים. אחרי חדש ימים
או עשרים יום, ישובו הנושאים האלה לדרוש לשלום איש
בריתם אשר קברו. בגדי בר קדש ילבשו, מנעלי ידיים ישימו
על ידיהם, וצבת העשויה לדבר יביאו בידיהם, בהצבת הזאת
יציאו את העצמות היבשות ממקום ויניחום בתוך המגדל
הפנימי, אשר שם כשכב אחים גם יחד תשבנה בשלום
עצמות רבבות פרסים, אשר מתו זה רבות בשנים, מעורבים זה
בוה, אבות עם בנים, שכן ורעה, קמן וגדול יחדיו.

קודש, כפי אשר בינותי בספרי הכמי דורנו אנשי השם
אפיק בזה רצון מאת הקוראים, והיה זה שכרי.
הגדה עתיקה בפי יושבי איסלאנד, כי באחרית שנת
התשיעית לספחנ"ו ירד פלאקי מלך הנאראמנים בא
ויעבור ארצות הים הגדול למצוא את תאי הזה אשר מן
אחד מבני עמו לפני הימים ההם, אך נעלם אחרי כן ו
מקומו אינו. ימים רבים התנודד המלך הזה במ
ונלאה למצוא את הדרך אשר יעבור בה אל אי תפי
כי לאחזנה קנה תתבולה וישלח את העורבים על פ
הם הורו לפניו את הדרך, ודרכו היתה צלחה. ואב
כי בימים האלה אין לנו חפץ עוד בעורבים לנחוננו
עד חוף איסלאנד, כי כבר גליה הדרך וידועה לכל יו
באניות; אך גם בימים האלה לא נבוא על נקלה לאי
כי מבשולים רבים ותחתית עצמים יעמדו לנו לשפ
ותלאות נוראות תפגענה אותנו עד אשר יצלה תפצנו
כי זה הים אשר נעבור בו איסלאנדה, ים סער הוא ו
וגליו לא יעמדו מזעפם כל ימי השנה, וברוב אונם ואופי
יפלטו את אניותם שלטלה גבר וקלעוה מתוהם אל
עד כי לרעעים תחשב האניה להתפוצץ ולצלול במצולות
ואבדון. עבי נשף וערפלי עלמה העולים תמיד משרש
יכסו את עין השמש, ויורדי הים לא יוכלו לראות א
הזה אף בהיותם קרובים אליו. גם אם לעתים רחוקה
הערפל יימח עב הענן, ועיני הנסע למרחק יבישו אי
האי, גם אז לא ירגיע לבבו, ורעיוני עצב יתרוצצו ב
כי מה תחו אז בת עינו? רק תלפיות שלעים שחורים
עורמים ילינו מבלי כל ירק עשב, או מדרחת צורי ה
אשר חשך משתר תארם ואשר יתפשטו עד חוף הים,
נרא אשר הגלים המועדים יסערו להפיצו לרגליהם, ומר
ישימו על פניו ברעם וברעש גדול אדיר וחזק מאד. וגם
יתמלט הנסע בעור שניו מכל תחתית המות ובעותי
אשר אפסחו בעים רוחם מדי עברו ארצות ים, ורגליו תעמ
על ארמת איסלאנד מרחו הפצו, גם אז יתוש לחץ ב
ומעקה בבתי נפשו, ועצבת עזה כענן צלמת תשכון בו
בכל ששם עינו צופיה לא יראה כי אם הדרי
אשר ראשיהם מכוסים בשלג עולמים, שלעי מגור ש
כעורב וחשופים מכל שיח וצמח, ארמת אבן מעלפת בש
שלג, עמקים ותהומות אשר רפידתן קרח וקפאן,
השמים לא יעופף וכל רמש הארמה לא ירמש שם.
אשר יוסף ללכת אל ארץ גדרה הזאת הלאה הלאה,
תרבה השאיה האיומה על כל מדרך כף רגלו, וכן י
השממן סביב סביב, עד אשר ידמה בנפשו כי אל ארץ
הובילו רגליו ובעמקי שואל המביעה מלאך אכזרי
החוטאת. והנה דעת לבון נקל כי בקרב הארץ הזאת
לא ישב איש ולא יער בן אדם, כי שממות עולם ש
שם בכל תקופות השנה. ומה נמלצה מליצת אחד הגו
באמר כי "שם מתו החיים ורק המות יחיה שם". ורק ב
נפות באי הזה יטור בני האדם: בגפת חוף הצפוני ו
חוף הדרומי, ודרכים אחרים יובילו את יושבי האי מפה
אל רעותה, ודרכים ההם אינם סלולים וישרים רק מ
אבני גנף וצורי מבשול, מעוקלים, נעקשים ומלאים חל
שוממים ונשמים וצחיחי שלעים, כה יתנודד הנסע כ
פרסאות אשכנזיות עד אשר ימצא גיא הרים וסעיני
אשר יצמח בהם מעט חציר לבהמה, שם ינחו ה
ושם ירעו מסויהם, כי אין למצוא מספוא בכל הדרך
להחיות סם ופרד בלתי אם התציר המעט הזה. וה
העמקים ההם הם להנוסעים באי זוהה כנאות, ורש
להנוסעים במדבר אפריקא, ולולא הם כי או חלל עוברי
במקומות השוממים ההם.

המקומות היותר נחשבים וטובים בכל האי הזה,
העמקים הצרים המשתרעים על החוף בתוך ארמת האבן
על כל מבינותיהם, והנוסע אשר אחרי תגורת ימים רבים
שלעי השימון והדרי שלג וקרח, יבוא אל אחד העמקים
יעלוץ לבו ותחי רוחו בראותו את האתים העומפים ירק
לחמדת עינים, את בתי האכרים וחצירותם, את

לא יכולתי הבלג על רוחי ולשאת את החזות הקשה
הזאת, אשר תרגו נפש היפה מראות, ויבהל משמעו, ואז שאלתי
את פי אחד האנשים אשר עמרי. אשר לא צפן-משכל לבו,
איכבה יוכלו ויראו באשר תמלאנה הדיות במנן וחלב ודם אצובי
נפשם, ואיכבה יביטו בנפש שקפה על אכזריות כזאת, אשר
תרפה היא לחיים ולחמתיים יחד. אך זהא מבלי חשוב הרבה
מחשבות, ענה אותי בתומתו: נביאנו צאראאסמער אשר חי
עלי ארמות לפני ששת אלפים שנה לימד אותנו דעת, לתת
כבוד אלהים להיסודות אשר ברא יוצר עולם בחכמתו, האש,
הרוח, הארמה והמים, קדושים המה לאלהים, כחו וראשית
אונ, נחלת שרי ממרומים, אלהים בשמים, והמה על הארץ,
ולכן אסר איסר על נפשותינו לבלי נראה כבלע את הקדש,
ולבלי סמאות את נחלת ה' ומקדש מלך עליון, הלא היא ארמת
קדשו, במומאת האדם בארץ ורקב בשור אשר קרץ מחומר
זיחולל בעון, ערומים יצאו מבטן אמנו וערומים נשוב אל
הארמה אם כל חי, ומאמה לא נשא אתנו בעמלנו, כי עמל
האדם פשעו, בגדיו חסאות נפשו. אולם חלקי הגיה אשר
ישובו והיו לבער בבטן הארמה, המה יוכלו לסמא הארץ וכל
היקום אשר עליה, ובכן חוקה עלינו פקודתו לבקש תתבולות
אשר יהיה הבשר למאכולת קל מהרה למען לא תסמא הארץ,
נביאנו חכם הרוים אשר ידיו היו רב. לו גם בדבר כל חכמת
בינה ותורת חסד הבריאות על לשונו, צונו לבנות את המגדלים
האלה על שן סלע הירק ממעון האדם ותשואת קריה, אנתנו
לא נחשוד מכל עמל נפשנו, מכתנו נשחד בעדנו ונויל זהב
מביטנו, לבנות את המגדלים האלה חזקים ומצקים אשר לא יצא
מהם הרוח, ואת המתים נציג בארונות פתוחים, לא למען יהיו
לבער להדיות ולמלא במנן הרעבה, רק למען יבולו חיש
מהר, ורוח המשחית לא יסמא את הארץ. ואך אלהים ממעון
קדשו שלח לעזרתנו את הדיה ואת האיה למינה, למלאות דבר
מתוקנו ולאכול את הבשר חיש מהר, יותר מאשר יאכלהו
שני תולעת בבטן הארמה. גם מי הגשם אשר ירדו מענני
שחקים ויפלו על גויות המתים, גם המה לא יוכלו לסמא את
הארץ, יען כי התעלות אשר מתחת מגדלי הרומיה סתומים
בגתלים ולא ינתנו נתיבה להותם הלאה. בתוך המגדלים
האלה ינחו עצמות כל בני פרס מרור דור ישכבו ודומו
סלה, בתוך המגדלים אשר מגדלי דומיה נכנה אותם, גם עצמות
כולנו יחדיו תשכבנה, לא נבר שוע לפני דל גם שנאה וקנאה
תעל בתחו ותאבד, קמן וגדול שם הוא, ודל מרעדו לא
יפרד; מהמלך היושב על כסאו עד בכור דלים יחדיו על עפר
ינתנו ישכבו בשלום, כי אם בחיים בין אחים יפריא בצע
הכסף. או אליל החוש, אם בחיים איש מרעדו יפרד, קרב
אליך אל תגש, איש לאחיו יקרא, אך במותם לא נפרדו,
אחד באחד יגשו, כי ממקור אחד מחומר אחד קורצנו כולנו
יחדיו. אברהם אבא ראקאומסי

אי איסלאנד

בלב ים האנטלאנטי בפאת צפונית כוננו ידי אביר המבע
אי נפלא אשר פי האדם בשם איסלאנד יקבנו, האי הזה הוא
אחד מפלאי מעללי אל בתבל ארצו, עד כי יקר למצוא
חזיון כזה תחת כל השמים, ובכל זאת לא ישימו יושבי אי-
ראפא את לבם אליו לדעת תכונותיו הנעלות וסגולותיו הנשגבות,
וגם רבים מהמשכילים בעם השואפים על מחקרי ארץ ואיי
ימים רחוקים, אינם יודעים כמעט מכל מפלאות האי הזה רק
כי בתוכו ימצא דר שרפה הצקוב בשם העקלא, סעיני מים חיים
המכונים גיוזער, והנצות הרבות והטובות הנודעות בשם איידער,
חולת שלש אלה כמו ורים נחשבו להם כל יתר הדברים
הגדולים והנפלאים אשר באי הזה, ואשר כמעט אין ערך אליהם
בכל ארצות תבל ובכל איי הים, ויותר עוד נפלאו כל הנפלאות
הגדולות ההן סעיני בני עמנו, וגם חכמינו וסופרינו לא כתבו
מאומה על אודותיהן, ויען כי דברים כאלה מעוררים ומעוררים
רגשי יראת הכבוד לאל מלך הכבוד, על כן העירוני רעיוני
לערווד לעיניהם את פרשת דברי הנפלאות ההן בניב שפת

לעצמם, יאמר, כי אם הדבר החלש הזה יתאמת בכל פרטיו, או יתהפכו כל העסקים של פשתן ומשי בעולם המסחר על יסודות חדשים לא שערום מעולם.

תבערה גדולה פרצה בעיר „אירקוזק“ ביום 22 יוני ותעש פריצים בכל קצות העיר. ארבעה עשר רחובות הקיפה התבערה, וחניות הרבה ובתי חרשת גם בתי הממשלה בתי ספר ובתי תפלה היו למאכלת אש. העיר הזאת היתה הגדולה והיפה מכל ערי סיביריען, מספר מפקד יושביה עלה עד 25 אלף, 2,700 בתים, ושמונים וששה בתי חרשת מעשה שונים היו בה, ועתה בסבת האש הנורא נהפכה העיר למעי מפלה ורבה העזובה, אדוננו הקיר"ה ברוב חסדו נתן נדבתו סך 20,000 ר"ב לתמוך ידי הנשרפים האומללים.

מ ע נ

לה' ש"ז לוריא, על מכתבו מיום החמישי לחשד יוני, ולה' מדנין בן כלל הסכן על מכתבו מיום כ"ז יוני. דברכם יקרים בלוי כמים קרים בקרבי וכשמן ששון בעצמותי, והעלאתי כליותי ברחמי כי בני הנעורים השקדים על דלותם נתי מדרש החכמה, הסעורנו לעבוד גם את עבודת הקדש, עבודת שפת אלטינו ושפת סורטנו ונביאנו, להגדיל תורפה ולהאדירה, כי החכמה הסוכנת עליהם, ולהצטנן בני עמנו, עם אלהי אברהם, התעוררה במוסרם ככל שזו כוללת לבני ציונה כמורה. ומי יתן ונחם רוח מרוח חסד גם על יתר בני הנעורים אשר כנילסם, לחנך את האמונה והם הסבוכים, את הסורס הנאורס עם הסכסכה הסהורה, כי אז יקיים בנך מקרא שכתוב: לא עשה ידוע יעקב ולא עשה עמו יצחק, כי ברחמי ילדיו מעשה ידי בקרבנו. יקדישו שמי והקדישו את קדושת יעקב והם אלהי ישראל יעריע. וע"ד חג הלולים... אודיעכם כי ככל לבני נעמתי אליהם, והם יחיינו כ' ויקמינו למי, עשה אעשה ככל אשר שאלתם ממני. ויתר הדברים אשר יש את נפשי לדבר עמכם, אולי בקרב הימים לאור נאחז ממ"ע העברים, והנני מוקדיכם ומכבדכם כחן ערככם ק. שולמאן

ספרי „שירי מקדש“

יצא לאור כליל בהדרו ונוסד על כללי חכמת המוזיק בשירי מקהלות (קאָהרגעזענגע רעזיטאטיווע) אשר ישאו בני ישראל במקדש מעט בשבתות ומועדים; גם טפחתי ורביתי בו שירים ישנים ערבים ונעימים, וכלם מסודרים ומוכשרים לנגן גם על האֶרֶמֶטֶאֶפִיאנא. אקוה כי ספרי זה יהיה להועלת התחנות בכלל וכל יודעי נגן ימצאו בו ברכה, כי כבר סמכו עליו גדולי חכמי המוזיקא את ידיהם והללוהו, וגם חכמי הא-קאדעמיע על המוזיק בפה לאגראן עטרהו כבוד ותהלה, כפי מכתבי התעודה הגרפסים בראש הספר. גרפס בקווארטא שני חלקים. (א) לשבת לר"ה ולמועדים. (ב) לימים נוראים ולעתים מוסמים. יכלכל 143 שירים ומוזיק 250 דפים. מחירו 80 מארק או 15 ר"ב. האדרעססע אלי

Rew. H. Wasserzug 6. College Terrae, Barnsbury N. London.

ונמצא להמכר גם אצל הג' ראָם בוויילנא:

Witwe et Gebrüder Romm in Wilna.

ספר „מורה הלשון“ על דקדוק לה"ק מהדורא רביעאה יצא לאור בתקונים והוספות, וביחד נוסף עליו חלק ב' הוא חלק המעשי (פראקטישער מתייל) עם מפתח. מחירו 1 ר"ב חוץ פארטא 10 קאפ, ולקונים בסך הגון ינתן ראבאט כנהוג, החפץ בו ישלח את מחירו על שם המכתב בויטאמיר, או ע"ש המו"ס המו"ל הגרשם למטה. גם נמצא אצל האתרון כל מיני ספרי רומעל וספרי השכלה והוא מוכן פרטי לכל מב"ע עברים.

Защт. учителямъ X. Г. Лернеру и Книгопродавцу М. Скоморовскому въ г. Житомирѣ.

ועשרות הצאן הרועים בנאות דשא, ואת גלי הגהרים לא יענינו כעין הברדלס, ואז יאמין הנוסע כי גם זה ושאינה באיסלאנד פתוח יפתח אביר הטבע את דנה להשביע לכל יושביה רצון ולשמה את לבם שבת. העמקים הצרים ההם גם הבקעות הרחבות אשר ימים, הם הם המקומות הנושבים בכל האי הזה. אך השבו הם מול מקומות המדבר המלאים הררי סלע וצורי אבן? ועד נאמן על זה הלא הוא כי בארץ רבה אשר שטחה כאלף ותשע מאות פרסאות מרובעות, לא רק כשבועים אלא נפש אדם. וגם למספר היושבים בהם לפי ערך גודל הארץ, לא תתן הארץ לחם לאוכל, מהק יביאו לחכם לנפשם, גם עצי שרפה ועצי בנן אך הם, ורק מארצות אחרות יבואו אליהם די שפקס. ימים כי בשנים קרמוניות נתנה הארץ הלזו זרע לזרע, וכל יושביה לא היו נודדים לחם איה ולהביאו מארץ אחר, אך מעט מעט כלאה הארץ את יכולה ולא יספה לה לעובדיה בידים חרותות כיום הזה; וסבת התמורה הא הקור העז אשר היתה בארץ, לדגלי הקרח הנורא הא רוח הקדים שנה שנה בתורש העשירי אל חופי ה, לפני בוא הקרח, ילך קול שאון וקול רעש גדול, הם ומלואו, והסלעים הרמים והנשאים אשר על החוף ויתנו ממקומם, ורגבי הקרח איש באחיו ידובקו ושיאם עד רום שלש מאות רגל. אם ימים רבים יעמד הקרח קש לא ימוש גם לא ימס, אז יגבר הקור הלך וגבור בלי ולפני קרתו לא יעמוד האדם והבהמה והיו לנציבי קרח. ימס הקרח עד מהרה ונמוג כולו, גם אז רבתה הרעה וישיב האי הזה, כי אז יגברו המים וישטפו ארץ ומלואה ויבט שמת נוראות בשטף קצפם.

(המשך יבוא)

חדשות שונות

אחד מבלי העממיא בפאריז המציא זה מקרוב המצאה חדשה ונפלאה למאד, אשר עשה רעש גדול בעולם המסחר, וזו בין האבריקאנטען הגדולים העוסקים בהכנת מטוה (וידע) בכל בתי המלאכות אשר במדינת צרפת. תוכן המצאה הזאת כפי מה שזיריעו המבנה, הוא, לעשות מן הן מן מטוה חדש החמה ושוה בכל מלוחותיו למשי, מבלי שום יתרון והברל ביניהם! התחבולה החדשה הזאת, כי היא ערנה כמוסה בסוד אצל הממציא, אשר יגלה רק ויכסה ספחיים, הנה לפי סדר ואופן התחבולה אשר המצא, נראה שיש לה יסוד אמתי וקים במציאות, וזאת הפסולת של משי אשר אין בו שום תועלת עוד, יניח ונחלי ידוע אשר יתן וימס למים (כאשר כן יעשו מצמר בנך מי האיתור אשר ימס כולו למים נודע בשם קאלא-), ואחר שיכינו גם את פתולי הפשתן ע"י תחבולה כעמית פשתן, יטבילו אותו במי המשי ההם, ואז נראה כי למי הדקים של הפשתן (פאוערן) הם מתכסים בקרום דק של משי, מתנוצצים ויפים כמראה וצבע המשי בכל מלוחותיו, והמטוה הנעשה מזה, אין להביר בשום אופן שום היה פשתן בראשונה! ההכם הממציא בא ספארי מקום בתי מלאכות הגדולים למטוה המשי, למכור המצאה החדשה הזאת בעד ג' מיליאן פראנק, בראשונה שנתו הסתרים שמה לתת לו סך גודל כזה, אך כאשר לאם בנימונות שונים, ונזכרו לדעת כי מקח המשי דש שלו לא יעלה יותר מן 9 פראנק לכל קילא, ואינו נוכל שם מן המשי היפה אשר מחירו עולה עד 35 פראנק, אז יחזיק יד יד פאבריקאנטען לשלם לו כל הסך הג'ל, ואחרי יסוד בניהם חברה להוציא שפירות במדינה (אקציען) על 9 מיליאן פראנק, בכדי ליסד פאבריקען חדשים, לתוצאות חדש הזה. ולפי דברי המבנה כבר עלה מחיר השפירות ממי שהיו קצובים בראשונה בכדי 80 פראצענט. המכ"ע למלאכת מטוה הפשתן (ליינען אינדוסטריא בעיר ביע-

הודעה מאת המדפיסים ראם בודלנא

כל הדורש ספרינו לצרכו ולא אל נא יפנה אלינו במכתב, כי ל את ספרינו בלתי אם לקנותם ו גם קאמאלאגין שלנו לא נשלח בו להודיעים לסוחרים ספרים, או לאש לידנו לפנות חמשה ועשרים ר"כ כנגדם ספרים למסור.

דברי המדפיסים האלמנה וה
ראם בודלנא

אצל מעריצין האקטאר פרא
ארגס בווען, אשר בביתו ידבר
צרת איטלקית וענגליש, יקבל
פענואגאנרע נערים או נערות ב"ל
ללמד לשונות שונות אם דרוש יד
מבלעדי זה, לפנות במכתב אל
d. Dr. M. Reizes. Wien.
II. Obere Donaustrasse 53.

ר' אימשה ראזענבלאם העתיק דירת
קאשר, לבית ר' קעפיל מאס, הרוב
צישקאנער N. 25. שנקא אין פ

נעתרתי לבקשת בני משפחתי ל
עוד זמן מושבי פה וחסדי הדורשי
במחלות אשר מצאן מימי הילדות
חסרון כח המוליד תלישת העצבים ומ
נשים (אימפאנענץ) אור נעווענשווע
ומא אלי ע"פ האדרעסא שלמשה
מור ותרופה, האלה אשר בניתם ל
אותם במקום מגוריהם בשים אחרות ו
בקשתם לכה"פ שבוט אור מקום
מכתבים אענה לאיש איש ככתבו ו
ר"ל עברית אשכנזית או צרפתי. אז
Докторъ Н. Волянеру,
іевъ на Подоль. Спаская № 23.

שאלות ותשובות

להתחמס על הצמדה בחיל, את
נקבל בכל פעם כפי הקדם, והם
1 מארק = 50 קאפ, והמלאך 9
אל"כ ביהולים המכמנים מלחם פ
פס מועם כסדר כס נסמכים פס ותלם
רקס, וכנר כודעם לכל יפלו רק דין
אלי וואסמאן, כלמי מלא כידע.

הודעה לכתוב אלי יכתוב ע"פ אד
Slonimski in Warschau
anowska (Breite Miła) № 24.
Слонимскій г. Варшава
Муравновская № 24.

מודעה למוכרי ספרים:

זה מקרוב נשלם מחרש הש"ס בתבנית רביעית בתן, בהוצאה שניה,
יכול כל דורש להשיג ממנו, אם שסי"ן שלמים, או כרכים מיוחדים, גם גמרות
עבור ילדים, כרצון כל איש. — המקח עבור ש"ס שלם 12.50 ר"כ — וכן עבור
כל כרך מן 25 כרכים, 50 קאפ, אב ווארשא.

האלפסי עם כל מפרשיו ותגליו עליו התחלנו להדפיס בתבנית הש"ס הנ"ל
בתכלית השלמות והדיוק, וכבר נגמר ממנו החלק הראשון, וכאשר יגמר גם
החלק השני נחל להפיצם בישראל, ואז נודיע גם פרמי ותנאי ההדפסה והחלוקה
א"ה. — גם המקראות הגדולות עם ל"ב פירושים, בשנים עשר כרכים, שחסרו
זה זמן רב, השלמנו בעת עד תומם, ונכונים אנחנו לשלחם לכל דורש — מקום
7.50 ר"כ, אב ווארשא.

כל הודעה בש"ס סכך ישנא באלה התנאים: אם בשנאה עשר כרכים
היה מקחו, אם כולה עוד 50 ק' 6 ר"כ, בד ועור שאגראן 5 ר"כ.
בד ועור פשוט 50 ק' 4 ר"כ.

ואם יאבה שיהיה הש"ס מכורך ב"ח כרכים, או בעשרים, ויותר יעלה
מקח הבריכה לפי ערך מהמקחים הנ"ל.
את כבוד האנשים והדורשים סאנתו ש"ס אחד, או כרכים אחדים נבקש
לסלוח לנו כי לא נוכל למלאות מבוקשם אם לא בהוצאה יתרה על חשבונם, יען במסלות
הברזל יחשב שלוח היותר קמן למשא שלשה פוד.

המ"ל ווסמאן יעבץ ובנו אברדם יעבץ
Zygmunt Jawnitz w. Barmazy
Susman Jawitz in Warschau.

מודעה למו"ס

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי, אל רחוב נאלעווקי № 25 בחצר הגביר
ר' יודיל מאקאר, וכזהים ימצאו בסקלאר שלי כל המינים פערלאג שלי שמכבר,
ועוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדפוסים אחרים במדינתנו, ודפוסים חוץ למדינה,
והגני מוכר למ"ס ע"פ קאמאלאג רחוק-פרייז, בנכיון פראצענט לפי ערך הקניה.
ונשלם כעת מ' מסכת אבות עם תלמוד בבלי וירושלמי וכו', ומ' שם הגדולים אולאי, מ' יחסן השלם,
מ' שער השמים, מ' דרשות תימן, מ' דרשות מינץ, מ' דרשות הרמב"ן, מ' השבין (פסקי דינים),
מ' פרשת דרכים, מ' דרשות מלך למחל, מ' אגרות ושו"ת הרמב"ם ול, מ' האמנה והבטחה, מ' שער
המלך, מ' ילקוט דוד, מ' תולדות יעקב, מ' תולדות האדם לזרעבין ול, מ' גבורת אנשים ושו"ת להש"ך
ול שתי יקר במצאן עד היום, והש"ך (מקום קדמון) וכו' מורה נבוכים, ומ' עז"ה
לרבינו נסים, ומ' הכוזרי עם פ"ק קול יתרה, והש"ך נרמז, והש"ך שו"ת שו"ת בעדות
מחורא קמא ומחורא תניא ויהולק ע"י פרעטסערמאנשין כל פ"ק והש"ך.

יצחק גאלדמאן מדפיס ומחזיק סקלאר ספרים בווארשא

Въ Тип. И. Гольдмана, въ Варшавѣ. — Jzak Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau

G. Singer, Triest

עמפפיעהלם אור פערזענדעם זעממליכע סארמען

אתרוגים אור לולבין ביא בעקע

אור פראמפער בעדיענונג צו דען מאגליכסט ביליגעסטען פרייזען

הדאקטאר מעדיצין ה' שאול סלאנימסקי נ"י שם מקום מגורו כעת
בעיר מלאווא מחו פלאצק, כל דורשי עצתו בעניני מחלות שונות, מחלות סתרים
(נעדיימע), ימצאו מזור ותרופה, גם יוכלו לפנות אליה במכתב כפי האדרעסעס שלמשה
וישינו מענה נכונה.
Dr. S. Slonimski w Mławie.

הודעה לסוחרים אחרונים

גם בשנה זו תאחו ידנו במסחר הקאמיסאן מכל מיני אחרונים, קארמירער,
נענעווער, א"ץ ישראל, מאראקער, קארמיקאנער, ולולבים ודפוסים מפריעסס,
ועוד יתרה לנו בשנה זאת להשיג מידנו לולבים ודפוסים עם עלים גדולים מדפוס
(רעזערוועס) דסביבותינו, ושותפי ב"א הרב הגאון מה אברדם יצחק נ"י משכיל לאיתן
אבר"ק סמאלעוויטש נוסע בכבודו ובעצמו מפריעסס, ונכונים אנחנו למלאות חמץ כל
איש ואיש קרוב או רחוק בעד שכר קאמיסא קצוב מכל אחרת ולולב, והחמץ בנו
יפנה אלי במכתבו על אדרעס שלי
נפתלי משכיל לאיתן
Наполю Маскилейсону въ гуд. г. Минскъ.

14 ימים מתקן לשנה .
במספרים 8 מל' לשנה .
וכן לרבע שנה .
שנה כחשונה :
מל' שנה קנה 5 קאס' .
ומתווסף נחב 10 קאס' .

המחיר והמלך
המקום למס 5 כ"ב
המ 2.75 כ"ב
המ 1.50 כ"ב
המס 20 כ"ב
המס 5 כ"ב

בקרוב עם ישראל. מכל הדברים הטובים בעניני המדינות.
דברי חכמה וסדר. ידיעות העולם והמבט.

יוצא לאור אחת בשבוע, מאת

היום תעלינו - סלאנימסקי.

Варшава, 10 (22) Июля 1879.

במדת העצם זה העצמים כי כל השולח מעותיו בתוך מכתב דעקאמאנדיס, הוא גורם חזק לעצמו, לפי שכל מכתב זה מופץ עליו עין חשד שנמצא בתוכו דבר אשר המשלה האג עליו ולפתוח הוא משלם כפלים ברובי האמריא, אבל האמסס חתם אז אדוויחה רק על המכתב, ולא על מה שבתוכו, ואיננה ערבה אם בתיע מכתב כזה למקומו, כבר נראה עליו כי סמחה ופדק שניה באיזה מקום על דרך האמסס, ואם המעות אין בו, אז אין להסביל וגם להמשלה שום מענה עליו. תנו טעמים משלימים את כשחתם לכל ישלחו לנו כסף וס בידעת האמסס כדון.

התולדו. כבת רוח המד הזה הוא, כי על פנים ה' ויפאליס
תבקש ממשלה הנרמא להפקד את שר גורד אנגליס, ה'
דיקטאן, לשר צבא חל המעלין, דבר אשר ויחמולים וישובתו
למחיתות כבוד פנים, להכשיל על צבאות חילם איש ור,
ונפי הנשפך הדיש ה' קרעמלעוו, הגבורי באר ממשלת
ורמסא אל הקאנסטאנטינופול, בעקב היכר חילא את
פסע ביקים חלה לקאנסטאנטינופול, לשפן סכל את עצה
הממשלה הזאת הקדם בזה את עני היעה הנשקפת ממנה;
ולכך מואף, הנה צבאות תגרמא כפדך אדריאנופול, אשר
פספסם ויבה מאד ע"י חילי הזבא אשר יבוא אליהם יום
יום מקאנסטאנטינופול, הולכים וקרבים עתה אל נבל המעלין
המארת, והדבר הזה, נעדר פחד בלב המעלים, להאמין,
כי ממשלת תוגרמא תבקש לפתוש עליהם עוד הפעם את
מגדלה בזה העד, ולהערכ בהנהגת עניניהם הפנימים למורת
רוחם ולמדת רוח הממשלות התחומת על המראקאם הברלין.
נח המערבם, אשרי בונתם לדעת, כי כל הקתם אשר קו
שד זה הדרגב את נבל ארצם ע"י מחוזי תוגרמא היושבים
על הנבל הזה, היתה אך תקות שוא, כאשר נח את חבל
האנץ סמורס וייצא, אשר כבר כבשו ויהיוק בה בשת
המלוכה, נאלצו אשרי בו על פי משפט הממשלות דהן,
לתת לבגדאדיון, ירגו עתה בארליהם ויתלוננו מאד על
המראקאם, הנוא ועל משפטם, עד כי מב"ע Ismail אשר רוח
המוניסמער ריטמוש דובר בו יאמר, כי שמת הפאליטיק אשר
לממשלות אייראפא בנוע אל השאלת המדחית, נוסדה רק
על אהבה עצמית, והתנגדה כן הקצה אל הקצה אל הפץ עמי
המלאיים השוכנים על חצי האי הבאלקאני; ולכן אף כי עתה
נברה יד הגבור על החלש, בכל זאת יבא ימים, אשר
תהלשים האלה ויטעו יד אחת לקרוע לגזרים את ספר

[illegible]

הברית הברליני, השולל מאתם את זכותם, ולהשמיד כל זכר
ממשלת תורמא באייראפא וכי, וסכח'ע Kol. Ztg., בחזקתו
את דברי מכה"ע השלה, יאמר, כי רוח מכה"ע הוא לבש
את כל עם הסעריב, וכל העם הוא יאמין, כי אחרי שנה
או שנתים תתעורר מלחמה חדשה על חצי האי הבאלקאני,
לשום לאל את כל חוקי המאקסאם הברליני ולשנות את
הסדר הנוכחי מכל וכל.

וגם האלבאנעזים עומדים מווייתם ונכונים לצאת לקראת
נשק נגד חילי העספרייכים, אם אך ידרכו את קף רגלם על
ארפת המרח נאוי-באואר, וכפי הידיעה הבאה בימים האלה
אל מכה"ע מיסם, מספרם רב מאד, עד כי בלי ספק תגבר
ידם על חילי העספרייכים, אם צבאות תורמא לא יבאו להם
לעזרה, ובהיות קשר הברית בין ממשלות אוסטריא ותורמא
זה כבר החל להתרופף, יש לדאג, כי בין העספרייכים והאל-
באנעזים באמת תתלקח מלחמה כבדה, אשר בכתה להפוך את
הקערה על פיה, ולשנות את כל סדר הענינים על חצי האי
הבאלקאני.

נוסף על כל אלה, הגה השמן החל לרקק בימים האחרונים
גם על שרי הדיפלומאטיא אשר בין ממשלות אייראפא; רוח
השלום והאחדות, אשר שררה ביניהן עד כה, כמעט תלפה
ועברה, וכל אחת תביט על רעותה בעין חשד להאמין, כי
אין לבבה שלם עמדה; אשכנו תביט בעין חשד על רוססיא,
לאמר, כי עשתה חוזה עם צרפת שנואת נפשה, אוסטריא
תמה קו חשד על תורמא ואיטאליען, לאמר, כי נתנו את
ידן עם האלבאנעזים, ותסיתנה אותם לצאת לנגדה בחריב שלופה,
ואנגליא גם היא תביט בעין חשד על ממשלת תורמא,
לאמר, כי נוטה היא אחרי רוססיא, וכי מטעם זה תפצה
להפקיד על מקום ה' קהרערדין את ה' נעדים פאשא השונא
לאנגליא מתמול שלשום, וזאת היתה אמנם לפי דעת איזה
מכה"ע הסבה כי ה' סאליסבורי הממיר בדבריו, אשר
הזכירו אותם בנומר הקדום, אש תמרית על ראש הממשלה
הדוא, ואיים אותה לאמר, כי אנגליא עומדת הן למלחמה
אם תראה בזה צורך שעה. ובאמת דברי ה' סאליסבורי הדם
עשו רושם גדול בקאנסטאנטינאפאל, כי תיכף אחרי כן כתב
ה' נעדים פאשא מכתב אל ה' ליארד ציר אנגליא היושב
בעיר הדוא, אשר בו התנצל לפניו לאמר, כי שקר יספול
עליו שונאיו, האומרים כי עין הוא את אנגליא, וכי באמת
אוהב הוא את הממשלה הדוא מימים ימימה. תופה תמיד
אחרי שמת האליפיק אשר לה בנוגע אל השאלה המודעות
וכי, אבל דברי התנצלותו לא הכו שורש בלב אנגליא,
העריבה עוד חוקו בלבבה את החשד, כי ממשלת תורמא
באמת תפצה לתת את רמן הממשלה ביד ה' נעדים פאשא,
ולכן מצא ה' סאליסבורי תחבולה אחרת להטיל את פחד אנגליא
על הממשלה הדוא, כי כפי הידיעה הבאה מקאנסטאנטינאפאל
בקש מיניסטר אנגליא הדוא מאת ה' ווארינגטון, שר הענינים
החיצונים בצרפת, לחיות עמו בעצת אחת, כי אם באמת
תתן ממשלת תורמא את הנהגת עניני המדינה ביד ה' נעדים
פאשא, או תשתדלנה הגה יחד לקרוע את ממלכת מצרים מאת
תורמא מכל וכל, ולעשותה לממשלה תפשה ועומדת ברשות
עצמה, והדבר הזה אמנם עשה פרי; באשר כפי הנשמע
כבר שלחה ממשלת תורמא מעל פניה את ה' נעדים פאשא
לטרפאליס בתור נציב הפלך הדוא על מקום ה' מחסר ראמאם
פאשא; אבל בכל זאת מי יודע, אם הדבר הדוא יגיע את
רוח ממשלת אנגליא, ותפצה כי איבה זה ישאר במקום
גלותו, כאשר היה עד כה. לבד מזאת, הגה גם פתרון
שאלת מצרים בנוגע אל ה' פירמאן משנת 1873, אשר הזכירו
סמנו בנומר הקדום, עוד לא בא אל קצו, והידיעות הבאות על
אחרות הענין הזה בסכ"ע שונות הן ומכחישות אשה את רעותה;
כפי הידיעה הבאה אל מכה"ע Pol. Corr. מקאנסטאנטינאפאל,
כבר נעתרה ממשלת תורמא לתת גם לשעפיק פאשא את כל
הזכויות אשר היו לאביו, כפי ה' פירמאן הדוא, לבד מן הזכות
להודיש את כמא ממלכתו לבניו אחרי, וכפי ידיעות סכ"ע
אחרים, תבקש הממשלה ההיא לתת לו את זכות ירושת
סא לבד, אך לא את שאר הזכויות אשר בה' פירמאן הדוא,

כמו להחזיק חיל צבא, ולבא במי"ם עם ממשלות
וכי; ואך שהיה, הגה עכ"פ ממשלת תורמא תג
מלמלאות את כל חפץ ממשלות אנגליא וצרפת בנוגע
הדוא, באשר הממשלות ההן תתפוצצה, כי תונה
למעפיק את כל זכותי ה' פירמאן, כמו שהיו לאביו
יחסר דבר. גם שאלת הגריכים עוד במקומה עומדת,
עתה ממשלת תורמא משתמשת בפתרונה סיוס אל יום
כפי הידיעה הבאה בימים האלה מקאנסטאנטינאפאל
בחרה לה הממשלה הזאת בנוגע אל פתרון השאלה הדוא
משתי דרכים, או לתת אל ממשלת אנגליא כח הישגה לו
הענין הדוא כפי ראות עינה; בתנאי אשר תשתל לתת
תורמא את הפתרון יאניקא; או לבחור אל הממדה הזאת קא
מיוחדת מאת שרי תורמא ושרי יון, ובאשר הנבחרים
יבאו ביניהם לידי פשר, או יגישו את דברם לפני
איירופא, והנה תתפוצצה עליו את משכשו, וכפי הנשמע
המלמן אל הדרך השני, אבל כפי הנראה כל הידיעות
בנויות על בלימה, וכל זמן אשר לא נראה את ממשלת
עושה דבר בפועל לא נוכל להאמין בדבריה ובתבטותיה
סוף דבר, שמש חשלוש אשר כבר צהלו לקראתה
דמינו לראותה פנים אל פנים, צעדה בימים האחרונים
פעולות אתונות, ותתניה נראו על השמים המרנים
ריב ומלחמה.

וממשלת הרפובליק בצרפת תלך הלוך וחוק; בקו
הצבא אשר היה בפאריז בארבעה עשר לחודש הזה, הוכ
עם הארץ הדוא לדעת, כי ממשלתו הנוכחית תתן את לבו
לבד להיטיב את מצד ארצה הפנימי ולשים תקנות
נכונים בהנהגת הענינים הפנימיים, כי אם גם להיטיב ולתן
מצב צבאותיה, למען אשר תוכל לתת את תותיה גם על
מבחוץ, באשר מצב חיל הצבא, מששריו וסדריו, כלי ה
כלי הנשק ושאר צרכי המלחמה אשר נראו ביום הדוא, ה
מאד את עין הרואים. ולא לבד בני צרפת, אבל גם בני אש
אשר באו לפאריז לראות את המחוזה הדוא, השתוממו על המ
וכמעט כל מכה"ע באשכנו מלאו את פיהם תעלת צבא צ
ויוודו בעל כרחם, כי לא נוכל הוא בצו, ביסיו ובסדריו ה
מצבא אשכנו; אף כי הדבר הזה, כמובן מאליו לא לרצו
להם; לא יפלא איפוא, כי מספר אותבי ממשלת הרפובליק בו
ירבה יום יום, וכי גם הרפובליקנים הקיצונים יבטלו פעמים
את רצונם לשום סדרים חדשים בארץ כפי רעתם, מפני
הממשלה הנוטה אל הרפובליק הממצעת, למען אשר המ
הדוא תעמוד נבונה וקיימה לימים רבים. כן נחלה לה המ
הדוא בימים האלה נצחון גדול על הרפובליקנים הקיצונים,
בקש להבצר את ידעיה. הממשלה הצבוחים הרפובליקנים גם
באשר בית הדוד גמר אומר ברוב מפין להצית את המ
הצבוחים על משמרתם, כחפץ הממשלה. אולם עם כל
ותקפה לא תדרוך הממשלה ההיא את איביה באף וחמה
תלך עמדם בקרי; כן עשה הסענאם זה לא כביר דבר
לשוכת הבנפרטיסטים, בהעתרו אל בקשת הסענמאר ה' לאח
אשר בקש לחכות בדבר המי"ם על הצעת ה' פטרי, ש
ישוכו הצבוחים הבנפרטיסטים משיסעלוארמט. סקס ק
הפרינץ נאפאלעאן, אף כי על פי חוק והדין יכול להשי
פניו ריקם. והבנפרטיסטים אבדו כפי הנראה, גם את ה
האתרונה להשיב איש פבית באנאפאריטא על כמא צרפת
הפרינץ העראנים, אשר עליו נשאו עין לשום את כתיבת
בראשו, לא חפץ אף לראות את פני הקסריא איינעלע,
הייתה בשיסעלוארמט עם בניו על קברות הפרינץ נאפאל
ובשוכו משם לפאריז הושיב תיכף את בניו אל בית הספר
הדוא בו בתחלה, לאות, כי יסאן בכתר מלכות לא בעד
ולא בעד בנו.

ושאלת היהודים. ברוסעניען עוד לא נפתרה עד כה
הידיעה הבאה אל מכה"ע Pol. Corr. בפרסיה, בחזר
בתי הדוד מקרבם שבעה אנשים לה' פאריז, אשר בינו
הממשלה בנוגע אל השאלה הדוא. כפי הנראה ל
הפטר הדוא לידי גמר, באשר כפי הנשמע הממשלה
עוד לא הודיעה מבוקארעשם, עובד המדינה של ה' ברא

השמיע העד את עצתו בדברים של מעם דברים הגותנים כבד ותהלה לדבריהם, ובשפה ברורה השמיעו, כי אך אז תצליח הממשלה במעשית, אם תסמך את הגות הספרים בידי אנשים כאלה, אשר לא יתאמצו להכביד אכפס על היהודים, ואשר בני ישראל יאמינו בהם ובתם לבבם ובנקיון כפיהם; ואף גם זאת לכל יחדשו הסדרים החדשים האלה אשר יש את לבב הממלכה להביא בהנהגת ספרי הנשואין והנרשין, הגולדים והנפגעים, מסיס חדשים ושלומים המכבירים ומעיקים מאד על רוב בני ישראל אשר ענייתם מרא מאד.

ובכן תמה גם האספה אשר אליה יחלו בני ישראל ימים רבים, תמה מבלי כל זכרון טוב בחייו, תמה ועמה יחד נברתה תקה טובה אשר שמנו בה מאז עברה הרנה במתנה העברים אודותה. הגני אוהז עתה בידי, את המתברת אשר בה נכתבו התולדות העד, מתברת קסנה בעלת מ"ז עלים. ולו הרשה לי אלכסנדר הלוי לאנגבאנק לחשתמש במליצתו, כי אז קראתי: רעשו נבילות עולם, ותפתצו דררי עד וכו'.

אך חלילה לנו לאמר כי אבודה תקותנו מכל וכל, אף אם יצאו מאת פני אסיפת הרבנים וידינו על ראשו. אם תקותנו מאת העד הבל, הנה עינו נשואות אל הדרים, אל החכמים והסופרים בעמנו, אשר אמנם לא זכו כי תשרה עפרת הרבנות על ראשם, אך בכל זה יש אולי בכחם להביא לנו עזר לא מעט. אל תתיאש מן הפורעניות הוא כלל גדול אצלנו, ועלינו לנסות את כחותינו ולהעביר את הכשרונות הנמצאים בקרבנו אולי נמצאה עזרתנו בידנו, אולי נוכל בעצמנו להעיל לנו רוב או במעט. תנועה כזאת והתעוררות כאלה הגנו רואים עתה באמת, כי ירחים אחדים פרס יעבור ובארצנו יצאו לאור שני מכתבי עתים בשפת רוססיה, תחת אשר ארבע שנים לפנים לא היה בארצנו אף מכתב אחד בשפת עבר, והיום ימצאו בשפת הקדש ארבעה במספר, וגם שנים בשפת המדינה. האמנם לא יביאו כל תועלת? האמנם יהיה קול הספרות כקול הקורא במדבר? לא, תפצנו ורצוננו להאמין כי ביד הספרות לעשות גדולות ונצורות גם בדברים העונעים לעמנו, היא שעמדה לאחור בארצות המערב וגם לנו בארצנו, וחלילה לנו להחיל ספק בכחה אם אך גרע לתת לבח הזה תוצאות כפושפן. שני המכתב"ע בשפת רוססיה אשר אמרתי חלא חמה העברי הרוסס"י אשר יחל להופיע בירח אקטאבר וגם "ציר היהודים הרוססים" אשר הציג ה' צערעביים לאור, זעתה יחוש את נעוריו בקרם. תוכן הענינים והמפרה אשר יציב לו ה' צערעביים בהמכתב"ע בשפת רוססיה עוד לא נודע לנו, אך זאת נוכל להשמיע מראש, כי אם גם המכתב"ע בשפת רוססיה ילך לרחק המאמרים בהמליץ האחרים, כמו: נוסד 19 (1898) ונוסד 18 (1879), מאמרים מרים כלענה לחיד כל איש אהוב עמו, אם רוח כזה יכנס גם במכתב"ע בשפת רוססיה, אז רעה רבה כרוכה בעקבו, כי המאמרים האלה נכתבו לא לפי רוח העם, חפציו וצרכיו, ובכל הכבוד הגדול אשר לבי ירחש לה' צערעביים, מוכרח הגני להודות כי מכותלי המאמרים האלה נשקף חסרון דעת. את צרכי בני עמנו בארצנו וסבות חסרונותיהם. אך אין כל ספק כי ה' צערעביים ידע את אשר לסניו, ובכל הנגע לסכ"ע הרוסס"י ינער את כפיו ויסמך את כל העבודה לידי המשכילים הבקאים הימב בשאלת חיותיהם בארצנו. אך שיהיה, הנה קצרה עתה ידי להגיד מראשית אחרית, פרס השמיע ה' צערעביים בעצמו מה חפצו בבואו להציג לאור מכתב"ע רוסס"י, אך המציאים לאור את "העברי הרוסס"י תגידו חפצם ומסרתם בהמדרשה אשר שלחו ביעקב, ועליה יש את לבבי להעיד דברים אחרים.

מסרת ודרך המכתב"ע החדש הזה, יאמר המולי"ם במדעתם, יבין כל קורא אחרי אשר שמו טוביה עליהן; בכ"י יחשבו לא למתור להשמיע את חפצם בדברים מעשים. מפני כי עם הארץ אשר הגנו יושבים בתוכו איננו יודע ומכיר אותנו, לכן יבישו עלינו היהודים בבזו וחרפה גם יפחד ממנו, וכוזה ימצאו אנשים רעים וחמאים מקום לעולל עלינו עלילות ברשע ולהפחית כזבים, לשפוך עלינו לענ-כמים ולתתנו לשמחה

השאלה והנה את משמרת עבודתו, וגם ה' ראואמטי ראש עד ערב את משמרתו; אבל נבחר עוד חשעם ברוב מנין, ודבר הזה התאמנו נבחרו בית העד תיכף להמתיק הענין והנה. מה יהיה המשפט אשר יציאו בתי העד אחרי אשר נוכחו לדעת, כי הממשלה עומדת על דעתה בצורה, מבלי סור ימין ושמאל ממשפט המראקמאט, לא נוכל לדעת על נכון; אבל איך שיהיה, הנה עכ"פ כי השאלה הנכבדה הזאת תפטר בימים האלה, ולא תסתבך בקרן וזיוות, כאשר דמי צוררי היהודים ברומענין, והענין שיש הבאה בשמנה עשר לחדש הזה מבוקארעסט, כי ברעת ממשלת הרומענין לשלוח נאמא גלוייה אל ה' ראואמטי ולתאמר לפניו את טובד פתרון השאלה הזאת, וזאת תהא יונת עד ימי הסתיו, למען אשר במשך הזמן יקל לבב נבחרו בית העד נגד היהודים, בכל זאת קרוב קנה הדיעה והיא כשק יסודה, באשר ממשלת איירופא לא תתנגד אל הנבחרים והם לעשות כפי העולה.

באשכנז כבר סגרו שיערי הפארלאמנט, אחרי אשר וקיימו ברוב מנין את כל הצעות ה' ביסמארק אל שילום המס, ובפרס אשר סגרו שיערי נשא ה' דיק את מדברותיו, ויוכיח באמרי בינה את כל השוניות והכוללות בשפת ה' ביסמארק החדשה, והרעות אשר ממצה אל עם אשכנז, ואחריו מלא את דבריו ה' לאסקער, וסגור המצרים עשו רושם גדול בלב השומעים, עד כי גם ביסמארק בעצמו השתומם עליהם, ומראה פניו העידה בו, הוא בסתר לבבו, מן יצא מלפניו שגנה גדולה אשר עליה באחריותו; ואם אמנם את אשר נעשה אין להשיב, ואת יקו הליבעראלים, כי ע"י הדבר הזה ירבה מספר דים הליבעראלים בהבחירה הבאה, ואז יוכל להיות, כי דברים חדשים אשר יתקנו את המעוות.

עצמנו. דרך אחד ומקרה אחד למראות המבע ולדרכי הדיוט; בעולם המבע החזונה ענינו לפעמים מרגבאים מקרים גדולים ונכבדים; גבעות עולם תרעשנה, מ גדולים יתחללו, נשיאים ורחם — וגשם אין, כן בחיי האדם הגנו מכנים את עצמנו לפעמים לקראת תמורות, נאמין לשמוע בקרב הימים הרשות לא שערן מראש, וזאת מופתים מתעים נחכה על תליפות נכבדות, בעת באמת אך חלום נחלים, ולא יותר. — את המשא הזה שטא גם על אספת הרבנים אשר נאספה בחורף העבר, ואשר עתה יש לאל ידי לשפוט על מעשיה לא על מעט אחרות בלבד, כאשר הדעתי לקורא "הצפירה" על פי דברים הבתובים ונרסמים במסר; כי עב הענין סבו בעדם חברי ועד הרבנים בשבתם כמאות למשפט, הענין הזה חלף הלך לו עתה, בצאת לאור מחברת קסנה, מכילה בקרבה כל המענות אשר השיב העד

ראש דבר עלי להודיע לקורא "הצפירה", כי כל הדיעות והאסיפה אשר השמעתו במכתבי בהצפירה, הנה נכונות ה כאשר נוכחתי היום על פי המתברת המנהגת לפני, לכן האסיפה לא עלתה כל שאלה אחת אשר לא ה' במכתבי. כמו כן הדעתי במסעזו את רוב גת אשר השיב העד, אך מה הגני להסיף את אשר חיו או.

השאלה בדבר רבוי הנשים נחלקה לשתי שאלות: (א) אם לקחת שתי נשים או אסור? (ב) ואם אסור אם יענש חטאו? את השאלה הזאת כבר שאלה הממשלה גם מ' הד' ניימאן ו', שהיה רב לעדת פוטערסבורג. הוא כי אם אמנם אסור להרבות נשים, אך איננו בר עונשין; וגם אסיפת הרבנים לא חשמה את עונש פורצי, אם כי נעלם ממני סבת הדבר. בדבר הנשואין אצל ים וספרי החיים והמתים הנמצאים בידי הרבנים ממעם, ואלו אשר יש את לבב הממשלה למסרם בידי אחרים,

עדה וקהל לאמול על ערש דוד, ולעת ערב נפגשו ביום הרביעי קה במקהל הזה גם לעזרה אשר תשאל לאיש, והיום והוא היה יום כלולתה, ונשרפה על להבת שלהבת, אש זבלה, וביום הששי שב קה בולדה ענה אשר אב ואם אין לה, ושבוע העבר בא ליום אורחים ובכרים, והכנס ארל נעצמער, והשנית הראשי על ספעות החברה שלשת, ועמ נלה הארץ ה' ערלאנגער אחד מבאי קה הנו, ובשבוע הזה הופע הארץ ערלאנגער בשעתו עם אתמול בקר את פני רבני קורט, ונחילתה קה בואו לא נרע עתה, ולפי השערת מבני דבר ידע, לכונן בתי ספר בירושלים, אכן אפנה אם

מנה"ע N. Y. Sun מיום 23 יוני דבר אודות בני ישראל הקוראים בבתי ספר אשר לעם, ויאמר, כי בשכלם הוד הם חיותר קלים ומחירים, ללמד להבין ולהשכל, ומצוינים הם בלבושים הנקיים ובדרכי המוסר, וכי אבותיהם ידאנו מאד להשקלת בניהם, ואות הוא כי בהתענות אשר עשו בחדש הזה מפעל תלמודי היהודים יתר הרבה מאותם הנוצרים לפי ערך ספרם גרם.

בעיר הזאת נמצאו יותר משתי מאות עורכי דין מבני ישראל, ומהם היותר גדולים, ובחדש העבר נוספו עליהם עוד 15 מלצני יושר, אשר נמרו חק למדם והשינו מכתבי תעודה. ביום 18 מאי נתאסף ועד השנתי מחברת, מינקת רבורה Deborah Nursery, החברה הזאת היא אגודת נשים כבודות אשר סמורן להניק ולהלביש, ילדים עוזבות מבני ישראל, בשנה הזאת הראשונה לחוסדה דאנו בעד ערך שבעים ילדים בכל יום, והוצאותיהם היתה 4,500 דאללר. החברים יספרו בעת שבע מאות, ויקנו רק דאללר אחד לשנה, מלבד נדבות גריבי לב, גם מחבנות, מעיר נתלק 1,800 דאללר למעשה הצדקה הזו.

ועד השנתי מחברת הצדקה הכללית מאת"ל United Hebrew Charities נתאסף ביום 25 מאי. ראש החברה ה' ריוס הדוע השכון השנה העברה, והכנסה היתה 41,313 דאללר והוצאה 35,682, והכסף הזה נחלק בין 719 בתי אבות, ומעשה הצדקה היה שנה, כמו משען למשי יד, נחלים לחרם בקרה, כסות ולתם לעניים, גם שלחו מפה על הוצאותיהם 188 אנשים למקומות שונים באייראפא, ועשרים ושמונה אנשים בארצות הברית. יהודה דוד אייזנשטיין

באריסאון (פלך מינסק). איש אחד נסע מעיר קראשנאליק לעירו. והיו צלוחתו בדרך התקדו השמים בעבים ורוח סועה וסער התחולל. פתאום ראה דאיש והנה עמוד ענן גדול אשר איש מתלקחת ותמרחת עשן עולה ממנו מצב ארצה וראשו מגיע השמימה ובקול רעש גדול חלץ הוא וסובב אל מול עבר פניו. האיש השתופם על המראה ובשחז ספר מספר פתאום. גם הסוס התחולל ויטפח יותר ממקומו, בבואו אל בית מלון אורחים ומצא את אנשי הבית ואברים אחרים עומדים גם הסה מתמוזים ומשתאים על המראה הנפלא הזה. אחרי אשר קמה הסערה לחסמה והמחזה נעלם, ראו כי בכל מקום אשר עבר עמוד הענן בערף ויארסט אחד, שם שמות, כי פלח ובקע את הארץ עצי יער עקר משורש, שדי תבואות הצעיר נאכל כאבול קש לשון אש. אית"ל (עין הצפירה 1875 נה 25)

גרייערוא. גדול המעשה יותר מן העשה"א אפרו חול, ואמרת הדברים האלה אנתו רואים בפה, כי נמצא ת"ל בתוכנו יקרי חות ונתיבים אשר על נדבות יקום וששים לעשות צדק, ולראבון למנו חסר פה איש מעשה אשר יעזר לכל דבר טוב ומעיל, ובעבור זה ישנם דברים רבים, בהם עולם העמים, שחשמים אגלע, ואין איש מחזיק בהם לחת להם במחלטים. בתוכנו כמו מנה"כ, רופא מוקדה, ובית חולים; ועוד לא טרבר מתועלת הגדולה אשר יבואו אלה לנו, אך כלמה תבמה פנינו ונשבוע קלון מחזורים הנכבדים אשר יעברו דרך צירנו, לחזותה עיר מסור, לרגל סמלת הברול העוברת

מ התחלל האסלל על ערש דוד, ולעת ערב נפגשו ביום הרביעי קה במקהל הזה גם לעזרה אשר תשאל לאיש, והיום והוא היה יום כלולתה, ונשרפה על להבת שלהבת, אש זבלה, וביום הששי שב קה בולדה ענה אשר אב ואם אין לה, ושבוע העבר בא ליום אורחים ובכרים, והכנס ארל נעצמער, והשנית הראשי על ספעות החברה שלשת, ועמ נלה הארץ ה' ערלאנגער אחד מבאי קה הנו, ובשבוע הזה הופע הארץ ערלאנגער בשעתו עם אתמול בקר את פני רבני קורט, ונחילתה קה בואו לא נרע עתה, ולפי השערת מבני דבר ידע, לכונן בתי ספר בירושלים, אכן אפנה אם

מנה"ע N. Y. Sun מיום 23 יוני דבר אודות בני ישראל הקוראים בבתי ספר אשר לעם, ויאמר, כי בשכלם הוד הם חיותר קלים ומחירים, ללמד להבין ולהשכל, ומצוינים הם בלבושים הנקיים ובדרכי המוסר, וכי אבותיהם ידאנו מאד להשקלת בניהם, ואות הוא כי בהתענות אשר עשו בחדש הזה מפעל תלמודי היהודים יתר הרבה מאותם הנוצרים לפי ערך ספרם גרם. בעיר הזאת נמצאו יותר משתי מאות עורכי דין מבני ישראל, ומהם היותר גדולים, ובחדש העבר נוספו עליהם עוד 15 מלצני יושר, אשר נמרו חק למדם והשינו מכתבי תעודה. ביום 18 מאי נתאסף ועד השנתי מחברת, מינקת רבורה Deborah Nursery, החברה הזאת היא אגודת נשים כבודות אשר סמורן להניק ולהלביש, ילדים עוזבות מבני ישראל, בשנה הזאת הראשונה לחוסדה דאנו בעד ערך שבעים ילדים בכל יום, והוצאותיהם היתה 4,500 דאללר. החברים יספרו בעת שבע מאות, ויקנו רק דאללר אחד לשנה, מלבד נדבות גריבי לב, גם מחבנות, מעיר נתלק 1,800 דאללר למעשה הצדקה הזו. ועד השנתי מחברת הצדקה הכללית מאת"ל United Hebrew Charities נתאסף ביום 25 מאי. ראש החברה ה' ריוס הדוע השכון השנה העברה, והכנסה היתה 41,313 דאללר והוצאה 35,682, והכסף הזה נחלק בין 719 בתי אבות, ומעשה הצדקה היה שנה, כמו משען למשי יד, נחלים לחרם בקרה, כסות ולתם לעניים, גם שלחו מפה על הוצאותיהם 188 אנשים למקומות שונים באייראפא, ועשרים ושמונה אנשים בארצות הברית. יהודה דוד אייזנשטיין

גם אחינו הרעפארמער אשר בעירו מתאמצים לגרל את מניהם על חזכי תורת אמונתנו, ומלכה החמשה ער העמים הבוללים, איש כמעט בית ספר פרמי לכל

באיטלאנד אשר ירחיבו גם הם בשאל נפשם ויהיה להריק אש אוכלה ומוקדי שרת. ועוד בשנת 823 פר אינפיקטא ונהרי גחלי אש ספתתי פיהו התחל כל יושבי האי הזה. ולא רק במספר הרי שרפה הרג נפלא האי הזה, אך גם בעוזו רעם גבוהות הה ובשטף אף זרמת לתבות אשם אין כמדם תחת כל כי פעמים רבות שמו שעות גדולות ונוראות הדם וא חרץ בארץ הזאת, אשר לא עשו כזאת הדים כאלה ארצות תבל. אחד מהי שרפה הגדולים אשר באי ה הוא הר סקאסמאר, פתח בשנת 1783 את לעו הנוה וברעש, ובמשך שלשה חודשים התפרצו סכילותיו נ וגחלי שלהבת בחסון פתחים סאין כפוחם, אשר לא נשמעו עוד תחת השמש. ורם הלכה (לזואשטראם) שפך חמתו על עמק גדול אשר יותר משתי מאות ר ושש מאות רגל עמקו, וימלא אותו מפה לפה לרחבו, וכסה את גדותיו מלמעלה, ומשם הגביה עף וינחת בנפות החוף הגושבות, וישוד את נאות הרעש, ויש שדות הודע ויהרס את בתי האכרים והחצרות וה עוד לא כלה זרם הלכה הזאת את חצו, וזרם שני נ סמנו המיל הר המשחית והוא על פני הארץ, וארצו מכול מים רותחים, ושני מלאכי זעם והם, השחיתו שרפו, השמידו והאבירו שריר מכל המקומות אשר במרוצתם. עד היום השאירו זרמי אש המסים והם לעוז נוראים, ורם אחד מהם התגר ונהפך לאבן אי ארכו עשר פרסאות אשכנזיות ורחבו עד שתי פרסאות על פני הבקעה כמאתים רגל ובתוך העמקים יותר משש רגל. בשנת 1755 בהתעש הארץ ותרום בעברתה א העליזה ליסאבאן בירת ממלכת פורטוגל, בעת ההיא אחד מהי הפרצים באיטלאנד, וד נזה ותלול תקבן קאטלוגיא ותצבזב לתבות אש ברעם וברעש, והאחרונה בזעף אף חול להם ואפר בוער ונהרי גחלי מים יוקדים, שומטות נוראות בנפות חוף הדרומי, ויהי פסחשים סמו תמו אז מן בלחות, עלו בחרו ואבדו, ובמרחק שש פ מהי ההוא, רגזה ותלול הארץ, נע התנועה, פור הה סופ והמסומה ותדו לחרדת אלהים. אחד ההדים הרסני סאלהייסא, רקד כאיל, עלה וירד חליפות, עד כי לא גבהו קומתו פי שנים מאשר היה בראשונה, כאשר לעיניו עד היום הזה. וד נעש, רם תשא, המכונ וישובי איטלאנד בשם עינפיקטא מבוסה תמיד בקח ושי החצי, נגלה נגלה אז ערם כיום האלז, כי שלח המתלקחת בחבו, המסה את מכסה הקרח וחשל אשר מימי עולם, ואנשי המקום הנבהלים והמשתוממים למראה ראו את הענק האיום הזה בפעם הראשונה ערם כיום מרחם בזה: שפתי נאמנים ועם כל סופר מהי, נ בחידי המליצים אדירי רוח הרמון, אין בהם כח להביע את החיון הנורא ואת המוראים הגדולים והגשבים ע חקר, בעת אשר יתפרצו הרי פרצים הרבים אשר באי איש אחרי אחריו, ירחיבו כשאל נפשם, יפחץ פיהו חק ובקול רעש גדול אדיר וחוק סרניו שמים ופרעש יתצבו להבות אש אוכלה, נהרות מים קרחיים, פסחות להמות, חול קרח ואפר בוער כאש. כל ההוא אלהים והם, יתפלץ פלצה נצחית, ובחרדת קש "נאור. אתה אל נורא, וכראתך עברתך! תבים לאו ותרעד, תגע בדרים — ויעשנו! — ובצדק אסר ה החוקרים לכל תכלית באמרם, כי אחד הוא האי הזה שני לו תחת כל השמים, במספר הרי השרפה אשר סמו נוראותיהם ורעם גבורותיהם והתנועות אש המסים הר תחתיהם כל ימי עולם, וחקרו לב. ופצאו חסד ו נצורות באי הנפלא הזה על אודות מוקדי העולם הר בבמן האדמה ובכליות הרי שרפה והם. ודעת לבן

בתוכה. זה לא כביר מתו אצלנו שני אודחים נכבדים, אשר נוכל לחלות סבת מיתתם בחסרון רופא מומחה; אנהנו בני ישראל מתפארים במדת הרחמים והצדקה, ותרפה היא לנו לראות אשר שכנינו הנצורים בפה מצטיינים במדות האלו יותר מסנו, בשנה העברה נשרף אצלם בית תפלתם בנין עץ, ובהיום עומד להשתלם בנין אבנים מפואר מאד, אשר כל ראוי תפלאו על שיש גדול וחסנו, וכל זה נעשה במשך זמן קצר מאד, תחת אשר אצלנו עומד ביהכ"נ ישן, שקירותיו מתמוססים, ואין איש שם על לב לראות את תנולד, ולקבץ על יד במרם יסול למשואות, אשר נקל היה לאסוף במרם תבוא העת למצער שני אלפים ר"כ בכל שנה מהננסות ידעות. הגסיון היומי וירנו כי יש בידי המל' לתקן דבר, ע"כ מצאתי נכון לפני לשלח הרברים האלה לתת לחם מקום במ"ע היקר, וידעו אנשי עיר מה הזמן דורש מהם, ישכילו לתקן את העומד וראוי לתקן.

מעיר לאודריא בפלך סובאלקי מודיעים: כי תבערה גדולה יצאה בעיר הזאת בליל י"ז תמוז ותאכל את מרבית בתי העיר עם כל רכושם ויהיו, עי אשר נשארו רבים מתושבי העיר, בעידום ובחוסר כל, כי אחזה האש בארבע פנות העיר, ולא מצאו האנשים ידים להציל מבתיהם ומאסמיתם כי אם מעט סוער. אחינו בהערים הסמוכות לה, וישובי סיני, קאלוארע, ומאריאמפאל, ודבים מיושבי הכפרים, החישו לשלוח נדבותיהם, לחם ושמלות, להנפשות האובדות, ומי יתן ויתעוררו אחינו גם מערים אחרות להמציא להאובדים האומללים האלה עוד בצרה.

מעיר זאגראווע במחוז קאליש מתאונן ה' הוא"ל על רפיון רוח תושבי העיר ומנהלם, על אשר המה ישכנו בהיכלי עונג, ובית ה' הרב ואין איש חללה עליו להקימו מערמות העפר. זה שתי שנים מיום אשר החלו לבנות ביה"כ החדש תחת הישן אשר מרוב ימים פרץ על פני פרץ בקירותיו הנמוים לנפול וכל עובי עליו יסום וישרוק, ועתה אספו ידם ממנו ללכות את אשר החלו, ואין מקבץ נדבות לתכלית זה, אשר בלי תפונה בכל אות נפשם נתנו מתי מספר נדיבי לב הנמצאים בתוכה, נדבותיהם לבנין ביהכ"נ.

ידיעות העולם והטבע.

אי איטלאנד

(המשך מגליון 26)

מופרי ארץ איטלאנד הם לפי ראות עינינו שני איתנים הפוכים אשר מלחמת עולם להם בין איש לעשו, הלא הם: קרח ואש, והעושה שלום במדומיו הוא עושה שלום ביניהם גם בארץ הלזו. בכל מקום אשר עינינו צופות תפגושנה רק קרח נורא, אשר יכסה את ראשי ההרים ואשר יסמון את פני האדמה, אך בלב ההרים והם ובמעבה האדמה הזאת תתלקח אש מתלקחת ומוקדי עולם. אין ארץ בכל ארצות תבל ואין אף בכל איי הים אשר חוללה שם יד יוצר הרים הרי שרפה יורקי אש במספר רב ובמוראים גדולים כבאי הזה, אי הקרח והקפאון. המון הרים מהרי אש ההם נחשבו בעיני רבים כנודעים, ויאמינו כי כבתה אשם דועכה שלהבת עוים וחללו לעולם מרזיק ער אש ולפידים. אך לא כאשר יאמינו כן הוא, כי ההרים ההם ישבתו רק עד עת קץ, ואו ישובו לעבודתם ויוסיפו להקיא להבות אש להט כבימי קדם, ואולי ביתר עז עוד מבראשונה. ועל כן ישנו האנשים החושבים כי רק הר העקלא הוא האחד בכל איטלאנד הרוצב להבות אש. הן אמת כי מימי קדם הוא האחד אשר ירוק ויק מכול אש פעמים רבות יתר הרבה מיתר ההרים אשר כגילו, ועוד בשנת 1845. ובשנת 1846 פער פיהו לבלי חק ויזרע זרם להבות נוראות שבעה חודשים רצופים, והרבה לעשות הריסות אינסות עד למרחק. בכל זאת ישנם עוד הרי נעש רבים ועצומים

(*) הם המסים נכנסים יפעים (סיד, ה') סוף חם הלכה פי"פ) נפיד אחד הסמים, ויע נפיו נכנס.

אשר עליו, ואחריו יהיו המצגים, מבלי לחשוב מחשבות אחרות מערכת קולות המחיקא, כי אם בלי דעת וחשבון בעור באפילה יעשו מעשיהם, ואז יחזיקו כל העם הנאספים, לצלצל במצללות, להצטת ולחצירה בקול שאנה איריה בקעת שחקים. אצילי העם יעלו אז את קרבנם, לכבוד וזוהר דיע המסכך את כוכבי השמים וצבאיהם וישית חושך סתרם, — נתחי ארץ משי קרוע לקרעים; המלך והשרים יענו בצום נפשו יפשו מעליהם את בגדי גורם, וישימו כסותם בגדי חל נמאסים ונאלחים.

החכם הצרפתי ה' גאבול בספרו "קורות חכמת התבונה בארץ סינים", יספר מקרה נפלא אשר קרה בחינה כאלפים שנה לפנינו. בימי מלך המלך צונג קאנג על כסא ממלכת "בני השמש" בשנת 277 לפני ספירת הנוצרים, הומנו מטעם המלך בחינה שני התוכנים גי וגא, על אשר התמלאו בחשבונותיהם את לקוי החמה שקרה בשנה ההיא, וישאו אל קבר את עון אשמתם אשר התרפו לבקש חשבון אודות תהלוכות צבא המרום ומצבם המרוק, להחריד את לב המלך ושריו בתגלות הלקוי פתאום מבלי היות למי ידיעה קודמת פטט. והיה כאשר נראה הלקוי בריקע לפתע פתאום, ומראה השמש אשר לבש קדירות כמד, הפיל אימתה ופחד על המאנדארינים היושבים שקטם ושואגים במידותיהם, מבלי חכות על בוא; המה כראותם את אשר לא פללו, נבהלו על נפשם, וירצו כולם כאיש אחד בתרדה ובלי סדרים אל חצר המלך. המבוכה הזאת הפיצה פלצות בתוך העם הפרוע והנבער, כאשר כי לא נתפרסם בתוכו גם שמץ דבר מן הלקוי שהוא פרס הגיעו, כמשפטם תמיד; ומאשר כי התרדה והאי סדרים אשר הקיפו את העם מסביב, למבסך את רוחו בקרבו, מאמם יכולת להבדל לקראת המראה המבשר רע בעבודתם הבליהם הורחת והנבזיות. היותה באשמת שני התוכנים גי וגא, אשר לא תהיו את עם הארץ מקודם, כי ארעות חשמים אשר מצאיהם המה תחום קדחים לבוא, אז התאגף המלך על התוכנים גי וגא ויאמר להשמידם שני התוכנים ההמה היו מורע וגמכים, ובעת לקוי המאנדארינים הזה נפקד מקומם בתוך המלך בתוך שאר המאנדארינים אשר נבהלו נחפו לבוא שמה; והשמועה הגיעה עד מדרה, כי שני התוכנים ההמה מתבצרים בארצם, שופכים פללות בונים דיק וחומות בצורות להתקומם נגד כל צר ואויב, אך חיל המלך שמו עליהם מצור ויתפשו חיים, ובמצות המלך הסירו את ראשם מעליהם. (המשך יבוא)

חדשות שונות

הכס רופא אחד Dr. Ritze במדינת ואכמען, המציא זה מקרוב כלי חדש נקרא בשם Cystoskop אשר על ידו יוכל להביט ולראות במקומות פנימיים אשר בנקו האדם ע"י אור עלעקטרי, תבנית הכלי הזה הוא קנה של נחושת דק וצר, אשר דפנותיו מלאים נקבים נקבים, וזכותו, נמצא דק של פלאסק, היצא מן סוללה עלעקטריית ומאגד מאד, והקצה פתוח בתחבולה עם כלי השקפה קטן אשר על ידו יוכל להביט בכל מקום אשר יעניו הקנה בנקו. המציאה הג"ל הראת פעולת הכלי הנפלא הזה ותועלתו לפני אסיפת חכמי הרופאים שהיתה בעיר ווינן ע"י גסיונות שונים.

מיום הקדשה עיד פולקס קרית ארץ הבתים (לפי המסורת שבים נבנתה זה ארבעת אלפים שנה) עד עתה לא היה שם יהודי אחד, רק בשנה הזאת באו שני עברים מאמריקא הצפונית לגור שם, שני אחים תלמידים בשם, גאנסיס ויסר שם בית מסחר. ואמנם לא נשאו יושבי העיר אותם לשבת אתם, אך יען כי שני האחים ההם עושרים תחת השטות ציורי ארצות הברית בתור אורחי אמריקא, לא יכלה ממשלת הארץ והוא לעכב ביום מבלי תת למרשות להשתקע שמה, והעברים מתגוררים בתוך ערי פסקינג-טאנס וינג. אפס בערי כתים אשר על התוף וביחוד בשאנאבא, עוד לפני שנים רבות נוסדה שמה מושבה (קאלאניא) יהודית ע"י אנגליא ואמריקא; בעיני הבתים יחשבו היהודים כמו אחת הכחות אשר דרכן נסתרה, ומכנים אותם בשם פאלקס-אף (פרסיים).

הקה על דקדקי החזיונות ושרשי המראות הנחלים מן הדברים וידע לספר גורל, על כן נעזקה את הקנה ונפח אל דברים נפלאים אחרים אשר הפליא את לעשות בארץ פלאות הלזו, ארץ איסלאנד. (המשך יבוא)

על אהדות הבתים

הסינים, הנה אף אם גודה לדברי חוקרי קדמוניות, נחקירתם העמוקה והנצמסה בתהום הנשיה, כי תה תבונה היתה לפנים, אשר עלתה במדרגות סולם למעלה להשכל, אך עכ"פ בעת הנה היא ארץ פטורה, מעון מחשכי הבערות ואי דעת. שם שורר הקטן ומסנן ד"מ המנהג המשתת והמנואל, להעלות אתם למען רמת את פני אליליהם בובחי ארם, לא; זה בשלש שנים אשר לא חדל הרעב מגורר על שמואל במחוזות ארץ סינים הצפונית ולשכל את לי המלה, כי נעצרו השמים ממעל ולא היה מטר ת האדמה ולרוותה בכל משך הזמן הזה. הבתנים על ח' והקדובים אליו בכל קראתם, עשו ככל אשר הם למען שכן את חמת אלהיהם הנחת על ארצם מרבה וכל זה! כל עמלם לא עשה פרי והאדמה לא נתנה. המלך הצעיר הביא קרבנו גם הוא, כמה אלפים בגדי משי יקרים, וחבתי צאן ובקר לאין מספר; אחרי זאת שמו וישנה, למען יאמינו אלי השמים כי איש על כסא מלכות "בני השמש", אולי יתאפקו חיון אפס הקשה; ולאחרונה השליכו לתוך הנחל המון רב אליליהם ופסיליהם מוזהבים מעץ ואבן, למען יעירו ת הפלים האלה את אליל הנחרות וחמים; להדיק על נשתי מרבה, להשקתה ולרוותה בפלג מימיו. אפס כי קרבות האלה היו ללא תועיל, הרעב חוק מיום ליום, ה תועמות עוד גבר למעלה מכל השנים ההולכות לפניו. הסינים השגו סומות לשב ולנסות את אליליהם הקנאים עם במסד התרונה להשיב את חמתם מהשחית; איש גמסי הממלכה, ומשנהו אחד מכבדי אמונת בודעה, משט בתבלי אהבה עזה לארץ סולדתם ועמם, אשר חשם את שלוםם ופוצתם בלב ונפש, נרבה רחם להעלות את נפשם למקד קרבן לאליל העם, ולהשקף פו אש, אולי ית אלהיהם בריח גיתח קרבנם, וירצה עם לתת למצותם. את מחשבתם הרצויה הזאת לשעול אדם. — כן נברה אהבת האדם — פאמריא- — גלב הסינים הפראים, אהבה עצומה שאין אתה ותקת קבלת שכר נשמי, אשר תוכל להיות למפת גם יראא הבאורים.

בעת העברה היו עיני כל העם בארץ סינים צפיות ת הלבנה, אשר בשרו תוכניהם את יום בואו מקדם. תה כל מיני הלקים, כאשר לקי החמה כן לקי נכבארי רע הזה בעיני הסינים, התעוים באפנה ושר על ברכי שנים קדמוניות נולדה, כי אותה ואלה הוא סימן ליום צדה ותוכחה המתעוררת לבוא על הממלכה. התוכנים היושבים בבתי המצפה להשקף תת צבא השמים, מחויבים לגלות את אוני המלך ולקוי העתיד לבוא זמן רב לפני בואו, כאשר כי על התרדה הזאת, להעיר בו ולהזהירו מן השמים וחד תבון לצלע. לקוי המאנדארינים יתחשב בחינה לחזון גבר המשתלב ומתקשר בתרצובות צרות עם חי ונע הגלות יחזו הסינים ברוב עם, בעבודות מחודות תה לו על פי מנהגי דתם, המאנדארינים אצילי העם יעזבו בסך אל ארמון המלך וקשותותיהם דרוכות בידיהם, יענו להראות להמלך הבער המתפאר להיות "בן השמש", יעם המה לחש לעזרתו במלחמתו עם צבא המרום; עבודת התע ומעשיו תתגל כרוק וזחת, כפי אשר נסר ישן נושן המכלכל בקרבו את כל חוקי האמונה והטעיה. ברנע תחלת הלקי יכה ראש המצגים בתוף

צדיקים, ועשה טובה לפרט את קבלתם ז"ל אשר זכרו, הנה הענין הקרוב אשר חשב בלחוד מד' עשרות מתעבת חזן לזמנו, הוא פגול וחייב כדס, ואם חשב מתעבת חזן למקומו פגול ואין צו כדס. ויאמר מן הרמ"א ז"ל בשם ר' תורת העולה, הפעם הזה, כי המתעב חזן לזמנו הוא כשר בחדות העולם, ואינו מאמין בזמנים המקדשים בצורה, כמו המתעב, והמעינים, וחמ"י אכילה הקרבן, על כן גדול פגול מתעב וחייב כדס; אכן המתעב מתעבת חזן למקומו, ויכל היות אשר הוא מתעב, ועד ספור הוא צעיריזו לאחר, כי בכל מקום מוקדם מונח לשמו י"א וכל המקומות קדושה אחת הם, ולכן פגול רק הקרבן. וזה חכמה אל יכון קבלת חמ"א, יען כי המושב הזה אשר כל המקומות קדושה אחת הם, ואלו גם מושב המקום לכמות המתעב יתעב, כמושב הזמן, לכן חכמה הסורה פה מלת ביום מלא וז"ל חזן כמוס המתעב גם למושב המקום כמו למושב הזמן לשי מתעבת המושב הזה. ועסה נסחה הענין הפגול, יאם כענה דקת חמ"א, וקבלתם נאמרה מאל. מי יתן! ויהי לבב סדור סחש הזה, לפקוח עינים, וילמדו לקח לדעת, כי בנבואה השמים על הארץ, כן גבשו דרכי השפה הקדושה גם בצורות ופסוקיהם, מדרכי השמים זלחה, כי רב טוב זמן זה, ולא עוד יעליבו אחרי גיוס שפת קדוש מורשה לו מלת ה' לגור מורושו, ולשבור סקודיו לעשות.

קאליש בחורש תמוז תרל"ט
ישראל בחרב מוה' ידידיה יפה ש"ץ וגאמן בק"ק קאליש

מ' ד ע ה

הגני מודיע לכל מי"ם אשר ת"ל הצאתי לאור כעת ספר
הדו"שים מר"י מדינוב ו"ל ברפוס נאה וסמכות בהבניה
ויניק, וכל מי שירצה לעשות עמי תחלה בעד מזומן או
יפנה אלי על אדרכת הרשומה משה. גם יש ת"י ספר
סו" וס' "צדי הענין".

Яковъ Мѣръ Сендачъ Лодзи N. 21.

נִיִּיאָרְק . אַל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הַצְפִּירָה הִי, מוֹנֵה תִ"ו ג"ס הַנֶּחֱבֵה
בְּיוֹם ד' י"ז אֱלֹל תַּרְל"ו מֵחַמֵּשׁ חַיִּים יִחְיָאֵל בֶּר'
מֹשֶׁה לֵאשׁוּנֵי לֹאֵה הָאָדָם דִּמְחֻקְרֵי, לֹאֵה דִּסְהָ בִת ר' יְהוּדָא ,
אֲשֶׁר נִשְׁלַח מִפֶּה ע"י הַפֶּאסֶט לְהַשְׁלִיחַ בִּדְ יִשְׂרָאֵל מֹשֶׁה בֶּר'
דוד בַּעִיר וְאַרְמְשׁוֹב סְמוּכָה לְזוֹאֲרֵשָׁא, אֶךְ פִּקְדֵי הַפֶּאסֶט לֹא
מִצְאוּ שְׂמָה אֶת הָאִישׁ וּשְׁלָחוּ אוֹתוֹ חוֹזְרָה לִפְנֵי לַעִיר הַכִּיּוּרָה
וְהַאֲשִׁינְגִּמָּן חָסֵם שְׁלָחוּ אֶת הַגִּ'ס עִם הַדְּרָשׁוֹת לִידִי, זֶה כְּמָה,
וְכִבֵּר נִסְתִּיתִי פַעֲמִים רַבּוֹת לְהַמְצִיא וְגִ'ס לְהַאֲשֶׁה הַנוֹכַחַת וְלֹא
עֲלָתָה בִידִי, לָכֵן אֲמַרְתִּי לִפְרֶסֶם הַדְּבַר ע"י הַצְפִּירָה הִיִּקְרָה אֲוִלִי
יִנְיֵעוּ הַדְּבָרִים לְהַשְׁלִיחַ הַמְּבוּקֶשׁ יִרְדְּעִי הָאֲדָרְעֶסֶם הַנְּכֻנָּה וְאֲשִׁיב
אֵלֶיהָ הַגִּ'ס וְיִתִּיר הָאִשָּׁה מִכְּבִלִי עֵינַיִן. דְּבָרֵי אֲבָרְהָם יוֹסֵף אֵשׁ
רֶאבִ"ד, בְּכֹהֵם"ד הַג' בְּנוִיאָרְק .

Rev. A. I. Ast. 40 Ruffolk Neu York U. S.

לקראת הלבנון והישראל אודיע כי הפקדתי את הרה"ג
מחז"ר שלום דוד מאיראויסמן אב"ד מעונערד לסוכן ראשי בוויילנא
תחת ה' לעווינאוואן שוהה סוכני עד כה. ואבקש את הקוראים
הגבברים כי כל מי מוצא שיש לו דבר להודיע: אל הסוכן או
כסף לשלוח בעד העבר ועל לחבא יפנה, (כל הימים אשר
הסוכן התדוש. הולך למסעיו) אל הארדעססע הזאת:

Бенямину Шикѣ, на деревномъ рынокѣ,
въ домѣ Гордона, Вильяна.

1. What is the main purpose of the document?

מאינץ כ' תמוז יחיאל ברי"ל מ"ל הלבנן והישראל

יצא לאור „קובץ יגדיל תורה“ קונטרס א', והוא: לקומים
בדברי תורה שאלות ותשובות ותדושי הלכות, סמנן ורבנן
מורי הוראות בישראל בדור הזה. מחירו א' ר"כ בעד 10
עקעסמ'. כל החפץ בו יוכל להשינו אצל המדפיס מ' א'
בעלינסאן בארעסא. האודעססע;

Содержат. Тип. М. Бейленсону въ Одессу.

במסעות מנייבו רבנן, שלחו נא לי במסכתכם ממה שתנן ה' לכל א"א מכם חלקו בתורה, בשו"ת ובחדושים מצרים בש"ס ופוסקים, ואחלקם א"ה בעקב ע"פ הקובץ הזה,

הוא הולכה למשה מסיני, (כפי שמסכים רבי).

הקדמה הרבאנו, פילאס דעם זמנ, כי מלת היום אשר אנחנו
היום היום, פארם עתה לפי קבלת ז"ל לטורחם המקום? אכן,
היום לצי הסודא היקר את שמה הכתמים האלהיים ר' אברהם
היום בנחום וביאר מציו, ור' שלמה בן גבירול בנחמו מקור
היום המלים, יום, שמים, אז יבקע כוחד אשר קבל
היום ירח לעזירנו בנחמו וסדרו כעצם הכתמים לנחמו.

[illegible]

המילה מתארים מילה לו, אבל באמת הם רק מנחי הסטג
המסמל רק בעל המשיג לנד, וכן הוא במושג המוקדם והזמן
המסמל המתיים, כי המס רק מושגים בעל המשיג כמסוב על מסר
המס שנה, נפש, כלומר, עולם, המסוס, שנה, הזמן

הסוג הנפיש, האחד בלתי שומק כוונתו במצב ל' שער
 , וכן היה מדרך חכמי ישראל משולם העוסקים בחיטובותיהם הכלליות
 במעשיות ומעשה מרבה, לדבר בזהירות, בלשונות זרות והנפלות,
 לה שמות מלאכותיים, שמים מתאכלים, אחרים, סימנים, ומלים.

רק על ידי החבולות כאלה נעשה מן המונחים הפורמליים דברים אשר הם על ידי המונחים הסימבולים. הכוחות האלוים ברצותם להגיד לנו עצה נכונה נעשה מהין אל הים, בהדרגה ומהלך שלמות המציאות, אל הסוף, אליו להם צורם, וסימנים, נבחרה, בו, ששמה

המקדש, הוא כדמות חמטני בין האין לים, מקדש הכדשים
המקדשים (טונק), לא מכל לשער זה מורד ורובח וגובה. הן,
המקדש, המנה ידמו להרובח, והגשם הוא אשר לו, מורד, רובח,
המקדש האלמים כי המה הכבד והמורד הים"ם ב"ם. הוא יורה

סמנים כל הנדסה כי יורד הכל הוא, ועל כן חזר שם מלא על
לל, והוא רומז על זה, ק מפאת אורו אופיו, וכן מלך שמו
—, וכן כל שמונה אותיות לפי הקדש יורו על מציגים רמים ומעגלים.
בנידן, כי דרכי המעשים האלה בלתי ידועים היו בנביאים

ישראל מזה מנצח, ועד מהלכיהם מזה חורב, — וזהו הוֹדֵד יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֶן עֵד מִזֶּה יֵד פִּירְתוֹ מִקֶּבֶם, אֲרֻם הִיא נִקְדָּה קִסְמָה, וְחָק לִקְבֹּל כֹּל זֶרֶה, לְסוֹחֵת כְּלוֹת הַבְּרִיּוֹת אֵל הַסּוֹעֵת, כְּכֹסֶף עַל יְדֵי מִשְׁחָה מִסָּה, וְעִמָּה אֵל אִיִּם הָיָה, שֶׁם וְאֵל הַחַדָּשׁ בְּלִיטוֹ

כָּלִי הַמְּחַדֵּשׁ שֵׁי דְבָרִים, וְכֵן אֵרָא, לְרֹמֵז כִּי כָל הַבְּרִיָּאָה
מֵעֵתָּה יוֹ, וְהַפְּתָחוֹת כָּל הַשְּׁלֹשִׁים חֲמִיד לֹא חֲסֶקֶת רַע, כִּגְשֵׁי
שֶׁלֹּם (אֲבָן מֵעֵתָּה פ' שְׁמֹת). עַם הָיָה עָזָר מִמֶּלֶךְ הָאֵל לְכֵן
לְחַדֵּשׁ כְּשֶׁ הָיָה לְבָרִיָּאָה בְּלֵן הָיָה הָאֵל לְחַדֵּשׁ וְלִיבֵרֵהוּ

הוא חזי כדור הקמים גדולה ליימינו, והס'ם הקנים בשמו ית' כדור השני הכספר משנינו. ולכן בלא בשם ה'י"ם ב'ם נאי הס'ים

[illegible]

נראה מזה שיש, בחדר צעקורלסטיס, — ולבול הזמן סקר
המחשבות כונן כמו בן מחשבות ים, כך עסק לוח ואף בקליפת
לסתער הזמן פחות ממדבר, ונקלה זיו, וכן שלשים במתקל חזני

הוא גם להשתלם מולד בלתי חלולים בהסתממות. ק טאנה בלעון הקדח

לעוין, ועתה שמעתי כי המתבר יש לו העתקה כס לחדשים על חשבוננו או למכרו לאחרים, כי יש לו סכומים, לזה הגני מדוע בשער בת רבים כי ה קנין נמור הוא לי מאת מחברו ובל יידר איש לקנותו לקבל ברפס כי הוא נגר חוקי הממשלה יד"ה כי ה על שמי ומקיים במכתב האנמאריס כפי החק הגני נתן בעו"ה. יהודא ליב מ"ץ

לבית המאמציאן

אשר לי הגני נכון לקבל עוד שני נערים הנמאריס והדורים אשר יאבו למסור לי את בניהם לשלוח דברים אלי ואשיבם דבר דבור על אפני אלעזר יצחק שפירא
H. Wasserz, Haxevka № 24. вь Варшавы.

בשבמי ישראל אחיע, כי בעת שהיה פה ארר מצב חיל הדוססים, הלך ממני בני הבכור בן י"ג ש ידעתי אנה, והקול נשמע שהוא בערי דוססיא בתי על כן אחלה פני כל איש אשר יראנו ויכירוהו שידיעני ולמצוה יחשב. מנחם משולם רדיע קארט

אתכבדה נא להדיע לכל באי שער עיר, כי בית אתר ספרי בבית הגביר אימעלב אצל נאם "וויקטאריע" Ительдз.

ומקבל אנכי חותמים על כל מ"ע דוססית ועבר הצפירה, המליץ, המגיד, מגיד משנה, הקל, השער, מ"ע החדש "רוסקי עוורעי" Русский Еврей, אשר לאור בחדש אקטאבער הבא, וכל מי אשר יחפץ במכתבו ישלח על שמי כבראשונה.

Книжный магазин Л. Б. Варгафата
Брест-Лит, Шос. у л. соб. домъ.

אשר יעדהו רק לד"ת ומ"ס של הלכה, כל היוצא מפי רבנים חכמים ויראים טורי דוראות בישראל לא זולתם, וה' יעזר לי.

ספר "טורה הלשון" על דקדוק לה"ק מהדורא רביעאה יצא לאור בתקנים והוספות, וביתור נוסף עליו חלק ב' הוא חלק המעשי (פראקטישער טהייל) עם ספתה. מחירו 1 ר"כ חוץ פארמא 10 קאפ', ולקונים בסך הגן ינתן ראבאם כנהוג, החפץ בו ישלח את מחירו על שם המתבר בויטאמיר, או ע"ש המו"ס המו"ל הגרשם למטה. גם נמצא אצל האחרון כל מיני ספרי חומעל וספרי השכלה והוא סוכן פרטי לכל מ"ע עברים.
Защт. учителем X. Г. Дернау на Книгопродавцу М. Скоморовскому въ г. Житомиръ.

ספרי "שירי מקדש"

יצא לאור כלול בהדרו ונוסד על כללי חכמת המוזיק בשירי מקהלות (קאָרנענענגע רעציטאטיווע) אשר ישאו בני ישראל במקדש מעט בשבתות ומועדים; גם מספתי ורבותי בו שירים ישנים ערבים ונעמים, וכלם מסודרים ומכשירים לנגן גם על הפאָרטאפיאנא. אקה כי ספרי זה יהיה לתועלת החזנות בכלל וכל יודעי נגן ימצאו בו ברכה, כי כבר סמכו עליו גדולי חכמי המוזיקא את ידיהם והללוהו, וגם חכמי הא-קאדעמיע על המוזיק בפה לאגראן עמדהו כבוד ותהלה, כפי מכתבי התעודה הגרפסים בראש הספר. גרפס בקוארטא שני חלקים. א) לשבת לה"ה ולמועדים. ב) לימים נוראים ולעתים מוזמנים. וכלל 143 שירים ומוזיק 250 דפים. מחירו 30 מארק או 15 ר"כ. האודרעסע אלי

Bew. H. Wasserzug 6. College Terracl.
Barnsbury N. London.

ונמצא להמכר גם אצל הג' ראם בוילנא:
Witwe et Gebrüder Romm in Wilna.

הנה קניתי ספר אחד כ"י נקרא תלמוד תערים מאת המחבר ר' משה ליב נאלדבערג וליד נישויעו הסתנוד בסמא-

בית מרחלת הכללי

של נסמי הרפואה לכאב חשנים, עליקסיר לחדיה הפה ואבק השנים צאנז-פלוצער לנקות השנים הוא אצל הארון וויטאליש מאיעווסקי, והארשא קראקוער פארשטאדט 38 בבית פארנורסקי נוכח האפעל איידאפייסקי, על פי הרישום אשר השגתי מאת הדע-פארטעמענט לעניני הרפואה להבין ולמכור נסמי הרפואה לחדלי השנים הנודעים בשם אי-עריקאנישע טראמפֿען. הגני מתכבד להדיע בזה לכל הקוראים הקרובים והרחוקים ומה גם לחדשים בערים הקטנות אשר אין חוץ בתי מרקחת שמה נפרץ, את התעלה הנמפים האלה וסגולתם הנפלאה.

אלה קשורה היא בלכבות אנשים רבים אם יסבלו כאב השנים יקראו לרופא לעקר את השן הרועה, ובאמנם סכנה עצומה קשורה בדבר זה אם הרופא לא יאמן יד במלאכתו, ומה גם בשנים העליונות אשר יכו שרשיהן למעלה, ובאמת תבוא המחלה הזאת רק מחלישת הסתרים והעצבים, ולזה יפעלו נסמי הרפואה אשר המצאיה פועלה עזה ונמרצה, המרחים יתחזקו ותקצו ואיכותם תמורד לבוא בלי כל סכאוב, רבים מגדולי חכמי העסאא והרפואה אשר בעשעשיםבורג במאסקווא בפאריז ובווינע הביאו את הנמפים בבור בחינתם, וכלם החלישו פה אחד כי אין כמותם למוב, גם הגיעו אלי תודות מאלופת באלה אשר סבלו ימים רבים את סכאוביהם הנורא ורק נסמי רפואה שלי העלו סוד למחלתם, גם השגתי אותות כבוד רבים סמלכים וחונים בעד מפעלי. נסמי רפואה אלה ראיים להסאא בכל בית ובית, ומה גם בערים הקטנות ובכפרים אשר אין בתי מרקחת ורופאים מצויים שם, גם העליקסיר והאבק החדש כמעט לכל אדם, כי בהמה ישמרו מבלי לבוא לעולם למחלת השנים וינקו הפה והשנים היטב סכל חלואה והשנים ישארו חסד לבנות.

הנמפים והעליקסיר והאבק נמצאים בביתי ובכל בתי מרקחת אשר בפה וארשא ובערי המרחות והפלכים, ובחוץ למדינה בכל ערי הכירה, והערים הנודעות בשם. מחד הנמפים שלש צלחות ססגורות בתיבה קטנה 1.25 ר"כ, שתי צלחות 1 ר"כ, מחד העליקסיר, שני ר"כ, 1 1/2 ר"כ, 75 קאפ' אבק הרפואה 50 ק'.
Hippolit Majewski Krakowakie Przedmieście № 38.

נאד ריימשער ללאד
בילליגע אור בעקוועטע ראספ-שע-פאן ברעמען נאד אמעריקא
נעהערע אויסקונפֿט ערשיינען
מיינער עפֿ שפירטאפֿ
אין ווארשא נאנאז וועלנא № 40
4656

ר' איטשע ראזענבלאט העתק וירדו קאשר, לבית ר' קשיל מאם, חוב 6 צישקאנער 25. N. 2. שטאק אין פֿרז

אצל מעדיצין דאקטאר פֿריש ארצט בווינע, אשר בביתו ידו צרפת איטאליקת ווענגליש, ויבול פֿענאָאָנאָרע נערים או נעוהת ב"י ללמוד לשונות שונות אם רדוש דודס מבלעדי זה, לפנות במכתבו אל
Med. Dr. M. Reizes. Wien.
H. Obere Donaustrasse 53.

הצפירה

HAZEFIRAH.

מדידת באשכנז :

14 ריבב מלך לנס .
במספר 8 ס' לנס .
וכן לנס שנס .
שכר מודעת :
מכל שורה קלס 5 קלס' .
ומסורס רחבס 10 קלס' .

מדידת באשכנז :

קלס לנס 5 ריב .
2.75 ריב .
1.50 ריב .
20 סרלס .
5 דללסל .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון, מכל הדברים העונשים בעניני המדינות,
דברי חכמה ומדע, ידיעות העולם והטבע.

יחזא לאור אתה בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

№ 28.

ווארשויא, י אב תרל"ט.

Варшава, 17 (29) Июня 1879.

שנת

בתגורמא, הנה גם הוא וגם התקונים החדשים ההם המה
בקוצים וכענינים בעיני הסולטאן ומקורביו, יען כי יסוד ועיקר
השפה החדשה, אשר ה' קהרערדין יאבה להנהיג בארץ ההיא,
ואשר זה לא כביר כתבה על קונטרס מיוחד וינישה לפני
הסולטאן, הנה כי הסולטאן לא יתערב מדיום והלאה אף מאומה
בהנהגת הענינים המדיניים, כי אם יעזוב אותה ביד המיניסטרים
לעשות בה כטוב בעיניהם; כאשר לפי דעתו לא יועילו גם
כל התקונים החדשים להשיב את מצב הארץ ולחדש אותו
משפלותו, כל עוד אשר נכלי בני חצר הסולטאן יעצרו כח
לסכל את עצת המיניסטרים ולסתור ברגע אחד את כל בנינים
אשר בנו ימים רבים בויעת אפים. מובן אפוא הדבר, כי
השפה החדשה ההיא, השוללת מאת בן-היורה את כחו וחוכתו
אשר היו לו מימי קדם, לשלוט בארצו ממשלה בלתי מוגבלת
ולעשות בה כטוב בעיניו באין מותה ובאין מפריע, לא מצאה
חן בעיני הסולטאן, ולכן לא לבד כי לא קבל אותה לרצון,
אבל עוד הפך בעבודה להעביר את ה' קהרערדין מעל כסא
ממשלתו, ולהשיב על מקומו את ה' נעדים או את ה' רעף
פאשא, ולרגל החפץ ההוא כבר יצא זה לא כביר הקל בקא-
סטאנטינאפאל, כי היוזיר הגדול ההוא חלה במחלה, אשר לא
תנחו לעזוב את ביתו ולעבוד את עבודתו בעבודת הממשלה,
במחלה אשר תמיד יחלו בה שרי ממשלת תוגרמא במצות
הסולטאן בהגיע המועד לעזוב את משמרת עבודתם. לבד
מזאת היתה דעת הסולטאן להעביר גם את הבייא מושל
מונים מעל כסא ממשלתו, כאשר כבר עשתה ממשלת תוגרמא
בשנת 1829, דבר אשר היתה למורת רוח בעיני ממשלות
אחרות המערב באיראפא. כל אלה נעשה, לפי דברי איזה
מכה"ע, על פי עצת ה' לאבאנאח, ציר רוססיה היושב בקא-
סטאנטינאפאל, אשר הפך לסכב את הענינים כפי החפץ
הנאות אל ממשלתו. אבל פתאום נחפז דלגל, ובימים האלה
באה השמועה מקאסטאנטינאפאל לאמר, כי הסולטאן כבר
קבל לרצון את שפת הנהגת המדינה של ה' קהרערדין, וכי
בעקב הדבר הזה כבר נרמא היוזיר הגדול ההוא מחלו המדיני
אשר חלה בו וישוב לעבוד את עבודתו כבראשונה. הסבה
אשר הניעה את הסולטאן לבטל את הפצו ורצונו ולקיים על

תוכן הענינים.

הסיס. על דבר אספת הרבנים. ירושלים. אדריאנאפאל.
ביאליסטאק. גאלאוואנעווסקי. נאוויגראד. ואכושיץ.
ס. ידיעות העולם והטבע. אי איסלאנד מאס קלמן שלמן.
אדחת הבתים מאס יסקב פרנקעל. ידיעות שונות.
הדעות. שאלות ותשובות.

דברי הימים

לשא יאמינו שתומי העין, כי הדיפלומאטיא אשר
היא אייראפא ממנה את ידה בצלחת בימים האחרונים,
את מצב הענינים בתוגרמא ביד גורלם, כאשר כפי
גירת הארץ והיא כאז כן עתה עודנה סלע המחלוקת
משלות הין; את אשר תבנה בה האחת, תסתור האחרת,
זה פק תעמל בכל עוז להטות את לב ממשלת הארץ
אל הפצה. כן המהפכות הגדולות הנראות בימים
הם פעם בפעם על שרי ממשלת תוגרמא ועליות וירידת
משלה והיא תבאנה אך על, פי הפך הממשלות הין,
היותיהן שונות אשה מרעותה. קוראינו כבר יודעים
זה הגדולה אשר היתה ממשלת אנגליא לקל השמועה
הלפי איזה שבועות מקאסטאנטינאפאל לאמר, כי
קרא את ה' נעדים פאשא מארץ גלוהו למען הושיבו
היוזיר הגדול ה' קהרערדין, והתירה הגדולה ההיא
לגם היתה, יען כי הממשלה ההיא יודעת בנפשה
כי רק מן הדבר הזה תלויה כל תקותה. אשר תקה
לעצמה פרי תועלת על אדמת תוגרמא בימים הבאים,
ה' קהרערדין הוא האחד בין שרי ממשלת תוגרמא,
דעתו וחפצו בנתע אל הנהגת עניני המדינה נושאים בד
עם הפך ממשלת אנגליא, ואשר בכחם להוביל את מצב
עם ההם אל חמורה וחדושה אל הממשלה ההיא. אולם
אשר ממשלת אנגליא נוטה בכל לב ונפש אחרי דעת
הגדול ההוא ואחרי התקונים החדשים אשר יאמר לעשות

החדש הזה, אשר רוח ליבעראלית נוספה בו, הצעת ה' בראמיאנא הזאת, וגם בית הועד יקים מנין. אולם אם ממשלת אייראפא תמצאנה בה קהן, ואם תאותנה למכור את משפטן אשר חרצו גרעסס הברליני בנויד ערשים ההוא, יש להסתכר באשר המשפט הוא נוסד על הצדק והיושר ולא לאומים, ולכן יתחייב להיות אחת כשתי אלה: או היהודים ברומענין את שווי הוכיות כפי משפט הברליני לכל חקותיו ופרטיו, או לא לתת להם מאומה רומענין תקבל עליה את אחריות העון, על אשר בני א לשמוע בקול הממשלות ההן.

וממשלת הרפובליק בצורת המערה ותשנא כאר הבנפרטיסיטים אמנם התאספו זה לא כביר עוד הפעם את אחד את הפרינץ העראנים נאפאלעאן לראשם ובפעם הזאת כבר נעזר הפרינץ והוא לקבל לרצון הכבוד הזה, בתקוהו, כי אולי יבא יום אשר ממשלת תפול וכסא באנאפארטא יתכונן על מקומה. אבל כפי משמרים הבנאפארטיסיטים אך הבלי שוא, ובקרב הימים תבילתם מכל וכל, והאות, כי גם עתה כבר יעזבו טיסיטים הנכבדים את הגלם ויבאו להסתופף תחת צל הרפובליק. כן ה' רוחער, ראש כת הבנאפארטיסיטים משך. עתה את ידו מלקחת חלק בבחירת הפרינץ ההוא כי אסיפת הבנאפארטיסיטים אל המסדה הזאת היתה והענגעראל בארביאקי, אשר יחד עם המאראשאל מאי עזב את משמרת עבודתו, בא בימים האלה אל הפר גרעווי, ויאמר אליו, כי מיום מות הפרינץ נאפאלעאן לו חלק ונחלה בהבנאפארטיסיטס, וכי מעתה שואף לה לב נפש לבא תחת דגל ממשלת הרפובליק. הממשלה הנוכחית, בידעה בנפשה, כי אין לה מה על חלומות הבנאפארטיסיטים ועל דבריהם, לא תתיר אף מאומה, ותלך לבסוף על דרכה אשר התותה לה גדולות ונפלאות לשוכת ארצה ולשוכת אייראפא כלה מן הדברים הגדולים אשר התעוררה ממשלת צדפת לשוכת אייראפא, הוא בנין התעלה פאנאמא, לחבר על שני הימים הגדולים, את הים האפאלאני ואת הים ההצעה על דבר בנין התעלה הזאת יצאה מפי ה' לעו אשר בנה את תעלת וועץ, ונתקיימה בחשמה עשר מאי ע"י הקאנגרעסס אשר התאסף או בשאריו. על הדבר הגדול הזה, אופן עשייתו וכל שאר פרטיו, נכתבו באחד מן הנוסמערין הבאים.

וממשלת אנגליא צהלה ושמתה לקול הידיעה אשר אליה פאת שר צבאה ה' שעלמסלארד לאמר: כי כבר המלחמה באפריקא, וכי המלך קעמטואי נכון לחרות עם שלום. אמנם ידיעות כאלה כבר באו משם פעמים רבות התאמתו אחרי כן, באשר המלך ההוא לא מלא את חב אבל בפעם הזאת נראה כי דבר אמת יצוק בה, בא שעלמסלארד מדיע אל ממשלתו, לבל תוסיף לשלח עו צבא על תנם, וזה האות כי כבר בסופו הוא בפרת הש

על דבר אסיפת הרבנים

בהצמירה נוסר 27, ובאחד הנוסמערין הקדומים "מחזה מול מחזה", גם בהמליץ נוסר 28, קראתי את כל כתבו על אודות "אסיפת הרבנים" (אשר גם אני הייתי ביניהם), ונפלאתי למאד! מדוע תרדו את כל החרוה ואיזה דרך הרוח אשר עבר עליהם לאמר, כי באסיפת ידובר מן חוקים הנוגעים לאתב"י יושבי ארצנו בכלל? כח האסיפה ידוע גדול מכל הקאנסטיטוציאנע תם הסיט רק בעניני הדת וחוקי האמונה ישימו כל מעינים? ולכן לראות רק אלה אשר הבינו מלות "אסיפת הרבנים" כמשמעות, ואם בכל זאת בחרו באנשים אשר אין להם ברבנות, הוא רק סמאית פרוד הלאכות השאר כפי קדלות בני עמנו, אשר מנע אותם מלכתוד ברבנים

אמו ועל חמתו את שמת ה' קהערעדן, היא לפי דברי מכה"ע Presse, הנאמא, אשר ה' ליארד וה' פערניער, צירי אנגליא וצרפת היושבים בקאנסטאנטינאפאל, הגישו אליו מטעם ממשלתו, תיכף ליום המחרת אחרי אשר קהערעדן חלה את חליו, כתוב בה בדברים עזים ונמרצים בתור אולטימאטום לאמר: כי אם לא יקיים למועד שלשת ימים את שמת ה' קהערעדן ולא לשיבו על כנו, או הוא לבדו ישא את עונו, ואשמו יהיה בראשו, אם הממשלות ההן יכריזו בעקב הדבר הזה את סמלכת מצרים לממשלה חפשיה ועומדת ברשות עצמה. האזהרה הגדולה הזאת באמת עשתה פרי, ועוד במרם אשר עבר מועד שלשת הימים במל המולטאן את רצונו מפני רצון הממשלות ההן, ויעתר אל הפנץ להשאיר את ה' קהערעדן על משמרתו ולתת בידו כמעט ממשלה בלתי מוגבלת בנוגע אל הנהגת עניני המדינה; ובכן במלה לפי דעת מכ"ע רבים, הסבה אשר עכבה עד כה את קיום המאראקטאט הברליני לכל פרטיו, ומעתה תחל תקופה חדשה אל הפאליטיק אשר לתורמא, כן בנוגע אל הנהגת הענינים החיצונים, וכן בנוגע אל הנהגת הענינים הפנימים. אולם אם באמת תעצור ממשלת התורמא כח להטיב עי"י את מצב ארצה ההרס, כאשר ינבאו שרי ממשלת אנגליא באסיפת הפארלאמענט, ולשים בה את התקונים והסדרים החדשים, אשר המאראקטאט ההוא המיל עליה לעשותם? ימים יודיעו.

בין כה וכה, הגה שמועות מעציבות באות מארצות הבאלקאן, המראות באצבע, כי רוח עמי הארצות ההן עוד לא שבה לדמסה. כן באה זה לא כביר הידיעה מגבול באסניען, כי חבר שוודים התנפל על חילי אוסמריא העוסקים בבנין מסלת הברזל אצל סעראיעווא, ומלחמה כבדה התלקחה ביניהם, עד כי חילי אוסמריא נאלצו לקרוא אליהם לעזרה גדוד חיל מסעראיעווא; וכפי הנשמע מאחורי הפרגוד היו המתנפלים ההם לא שוודים כאשר תאמר הדעפעשע, כי אם סחילי. האלכא-נעיים העוסקים במספר רב הכן למלחמה. באותו הפרק התנפלו המחמדנים על האוגאראמעררא ברומעליען המזרחית, וגם שם נשפך רם אדם, וכאלה רבות, אם רוח הסוער ההוא ישקוט עתה, אחרי אשר ממשלת אנגליא מבנסת את עצמה בעובי הקורה להחיש את פתרון השאלה המזרחית, ואחרי אשר הקאמיסיטי ברומעליען המזרחית כבר באה בעצה אחת בנוגע אל שאלות נכבדות רבות. לא נוכל לדעת עוד; בפרט כי כפי הידיעה אשר באה בימים האלה מפהיליפאפאל, ירגנו המחמדנים והגריכים היושבים ברומעליען המזרחית מאד מאד על מעשי ה' אלעקא פאשא. הסבה האחרונה אשר העלתה את חמתם נגד נציב המחוז ההוא, היתה פקודת השופטים; כי בין העשרים ושנים שופטים אשר נפקדו, בערי הפלכים, ימצא רק מחמדני אחד ומן הגריכים אין אף אחד, ובין עשרה השופטים אשר נפקדו אל בית משפט תגבזה בפהיליפאפאל, ימצאו רק שני מחמדנים ושני גריכים, ואם תצא שגגה כזאת מלפני ה' אלעקא פאשא גם במניו השופטים אל בית המסדר, או בלי ספק יעשן אף הגריכים, אשר כמעט כל מסדר הארץ ההוא בידם, נגד הדבר ההוא, ויודיעו את המית רוחם לא בדבור לבד, כי אם גם במעשה.

ופתרון שאלת היהודים ברומענין עוד לא בא אל קצו; כפי הידיעה הבאה בימים האלה מבוקארעשט, כבר הודיע ה' בראמיאנא אל בית הועד כי כבר בחר לו מיניסטרערום חדש על פי תפץ הארץ ההוא, ואל המיניסטרערום ההוא, אשר ה' בראמיאנא יושב בראשו, יבאו מן הקאנסטנטינאטיסיטים המצטעים: ה' בורעסקא, ה' קאנפאצזענא וה' קאנאלינעמסאנא, ומן הליבעראלים: ה' בראמיאנא, ה' סמורדווא וה' קאמפאניעאנא, וכפי הנשמע יאבה ה' בראמיאנא להציע לפני בית הועד הצעה חדשה לפשר על ידה את שני הצדדים, והוא, כי הקאמיסיטי המבחרת מאת בית הועד, תמחה מאת ספר חקי הקאנסטיטוציאנא את הסעיף השביעי, אשר על פיהו אסור אל היהודים היושבים ברומענין לקנות שם קרקעות לאחוזת עולם, ותחת הסעיף תהא יקיים בית הועד סעיף אחר ברוב מנין. הדבר הזה ידניע, לפי דעת ה' בראמיאנא, את רוח ממשלת אייראפא וגם את רוח הרומענים. ובאמת יוכל להיות, כי המיניסטרערום

המרתם ירוחם מן השמים, ובוה ישאו ברכה מאת ה' השוכן בציון. הכ"ר הנאמרים והנאמרים מלחץ הרעב הנורא, המבקשים עזרה וחמלה מאת אחב"י נדיבי לב, היוודעים לחוקר אגוש ואת גודל מעלת קדושת וחבת ארצנו הקדושה, חוכי ישועות. (פה נרשמו בכ"י שבידנו מספר שלש מאות אחד וארבעים חתומים. המ"ל)

כל אלו החתומים המה מעניי צאן קדשים מיושבי ירושלים עיה"ק ת"ו הנמונים ברעב, אשר גלו תעלומות לבבם לאחינו המרתמים, ולמען תהיה לאות אמת הונח החרתם הכולל. (מקום חתומם)

וגוף המכתב עם כל החתימות הנזכרים בחתימת ידם כמש נתרבר ונראה לפני כבוד עט"ר אדמו"ר ה"ה כבוד הרב הגאון הג' עה"י פה"ח וכו' מוה"ר יהושע יהודא ליב שליט"א שה' אב"ד ור"ם בק"ק בריסק, אשר זכינו לאורו פה עיר קדשנו, וממנו תוכלו לדרוש את כל המצב.

גם חפץ כל עם הקדש הק' כי ישלחו על אדרכתם אדמו"ר ר' משה יהושע שליט"א דיסקין — נדבת לבם הטוב.

אדריאנאפאל. למרות כל המטרות והעמל אשר סבבני עזבתי על רגעים אחדים את כל מלאכתי, יען

כי תסמר שערות בשרי מן השמעה הרעה ששמעתי פה מאיש אמונים; ומאשר כי נודע לי גם ממכתבי עתים היוצאים לאור בעיר הבירה Constantinople את דבר הרצח אשר עשו אנשי בולגאריען לאחינו בני ישראל בעיר Carlove, לכן מדרתי לגלות את אחינו בני ישראל, למען ידעו לעמוד על נפשם. והוא הדבר: ה' ווייניציאני נ"י אשר ברוב השתדלותו עם החברה אשר בעיר הבירה קאנסטאנטינאפאל לסובת אחינו בני ישראל הנמלטים סבולגאריען להשיבם אל נחלתם, ערך מכתב בקשה אודותם אל ראש כהני האמונה הנוצרית בעיר בולגאריען, הוא ה' אנסהוימאס, העומד בעת בראש הועד הלאומי בבולגאריען; הכהן הבטיחתי לעשות כל אשר בכתו לסובת היהודים האומללים, וגם נתן מכתבים לשאר כהני האמונה הגדולים, ויצום לדרוש ברבים לקבל את היהודים בורעות פתוחות בשוכם אל ניהם, באמרו כי עם בולגאריען. לנצח לא ישכחו חסדי חברת חב"י אשר עשתה בעת המלחמה גם להגמלטים הנוצרים בהיותם נתונים בצרה, וה' ווייניציאני טרם בא לעיר קארלאו, יען כי היתה ראשית ממנו להשיב שמה עשרים משפחות אשר גרו שם מתחלה, לקח לו דברים עם נכבדי אנשי קארלאו אודותם; תושבי קארלאו הסכימו להביא את הנדחים האלה אל ניהם, באמרו כי היהודים לא עשו ולא יעשו להם נזק. ה' ווייניציאני ראה כי אין מכשול, בא לעיר קארלאו עם עשרים המשפחות. כרגע התאספו הבולגארים הצמאים לדמי נקיים, לעשות שוד ורצח להגברים ולהלל כבוד... והיו כלילה טרם אשר עיפי כח חפצו ליתן תנומה לנפשם מרוב הדרך, והתאספו אנשי שוד ורצח לבצע מחשבתם הרעה, לחון את האומללים האלה בלי דין באחת מדיני בית דין לשרוף אותם ואת ביתם אשר גם ה' ווייניציאני בתוכם; אך באשר ירא לרכושם אולי תפרוץ המזרה את הגבול, נמרו אומר לסקול אותם באבנים, וכאשר חשבו כן עשו עד אשר ברוב עמל ותלאה נמלחו הנדחים על נפשם, וה' ווייניציאני קל מזרה רץ לנציב העיר להשקים המרידה, אך גם נציב העיר הסיה לפי תומי כי אנשי פאליציא לא יספיקו להשקיםם. בין כה וכה פצעו אנשי הבליעל שלשה אנשים ואשה אחת, ובבקר אור השכים ה' ווייניציאני עם העשירים משפחות לעיר פליאפאפאלע, ואנשי בליעל ראו כי לא עלתה בידם להרוג אותם נפש, רדפו אחריהם. וכפי המ"ע היוצא לאור Phare du Bosphore פגעו בשלשה אנשים. לכן עתה ירא אחינו בני ישראל יושבי פאריז את צרת הנדחים אשר נדחו מאכרת חרב מלחמה מבולגאריען, ויבקשו עצות ותחבולות להשיב את מצבם. המצר בצרת עמו, שמאל בן יוסף החונה פה אדריאנאפאלע.

מסלה (בלתי האחד אשר היה בראש האסיפה), להם לא ידעו כתב ולשון המדינה, והיו ללעג ולקלם וחסמסלה, ולכן בתרו באנשים ידועים להם, שיש לקרוא ולהבין בספרים הנעצעים בעניי האמונה והדת ציונים, ולהבחין היטב בין האסור והמותר, וכל דבר שם יביאו לאחד מדרבנים המפורסמים, ואף אם איזו מן סרו מעט מן הדרך אשר נכלו ראשונים, ואשר קשונים וקוצים סכאיבים, — בכל זאת נתנו אמן להם כי ישורת לבבם ותומתם לא יתנום להוציא משפט המעקל בעניי ההמון, והיו צירים נאמנים לשולחיהם. ואולי לאיש מהנעשה בראסיפה, מפני שממקום זה עליו לבלי לגלות דברים, באמרו שיוסיפו על זה אלים, ויעוררו דאגות בלבב ההמון. ואת אשר האסיפה לא מציאה לסובת הכלל, לא בה האשמה, ואלהים שכוונתנו היתה רצויה — ואשנה עוד חפצם שלא להתקרה שיעזבו לפני אסיפת הרבנים שאלות צרים, חוץ מהנעשים אל הדת.

ואשר יום א' ו' מנחם אב ה' שאמיר חבר לאסיפת הרבנים

ע"ה"ק תוב"ב מעוצר רעה ויגון אשר מצאנו זה שלש שנים רצופות, מגדל היוקר אשר סבלנו עד הנה, ומפחד הנראה הנשקפה לימים תבאים ח"ו מחוסר התבואה והבשנה זו, ונשתנו עלינו סודי בראשית, וסבבה אשר בימי הקציר עלו המקרים למעלה ראש, ומה מאד המכונה פה עה"ק ת"ו מועקת דלים ואנקת אביונים, לנו אל ה' במר נפשנו מגדל הלחץ והעוני אשר נענינו, ומפחד הרעב הנורא אשר החל לבוא בימי גלות ולהשחית את יתר הפליטה ח"ו, והמקרים עולים ליום, ומי יודע מה יהיה בסופו ח"ו, כי אין להם ואין מים וט נשמת יודה ומלקוש בחורף, בורות רבים ריקים יעו נכפם מא שחצו בעת בתחלת הקיץ ומה יהיה בסופו? ירחם, מחקר הנורא להם ומיד ההכרה לשתות מי וכל זה גורם לחללים רבים ר"ל לא עלינו ולא עליכם, ושר לנו ספו תמו מן בלחות שנות הרעב העברו עלינו, ולא יל מאומה בלתי אם נזיתנו.

ובינן ואנחה: ועינים זולות דמעות, ובקול אנקת חללי רעב אנו מפילים תחנונינו לפני אחב"י שבגולה, ומן ונו קוראים אליכם לעזרה לעתות בצרה הזאת, לרחם ועל בנינו, לכל נאכד ח"ו מלחץ הרעב הנורא הזה, וצרת הארץ מפני הרעב, המזכירים את ה' אל יחשו, ויחישו נא אלינו עזרה להחיות נפשותינו בשילוח פזון ותבואה, מחמים ושעורים ועוד כהנה, ואל כסף ומועות, לא יושיענו, או רחוקה הנאתם, כי בשנה זו כמעט כל ארצנו ורק סמרהק יבוא לחמנו, וע"כ בקשתנו העתים הגדולים ישלחו לנו קמת, וכל מידו דמיון והמדינן נפשות דלים ואביונים, כי שנה לעפר נפשנו זה ימים העברו, והאחרון הכבד, כידוע מחוסר התבואה, ומה הארבה המשחית ומחמת עצירת גשמים שהיה בשנה הק' שילוח מאן ותבואה תוכלו להשיב ולקחות ברעב האלים נפשות עניים הרעבים להם ונתונים בצרה זה יגדו הפרצה גם נגד הסוחרים מפקיעי שערים המיקרים מחור כל דבר.

אחב"י מהורי לב רחמים בני רחמים, וזכרו את ה' וירושלים תעלה על לבבכם, והתאוששו לסובת אחיכם נס בצרה, וזעקתם מן המצר תעלה על לבבכם להחיותם כל עוד רוחם בקרבם, ולא יהיה עניי ירושלים עה"ק נעזים ח"ו סאלה אשר יושטמו בקריות חצות הנדחים נזרע, ועה"ק ירושלים תוב"א אשר צדק ילין בה לא ח"ו בעיני כל יושבי הלב מעיר סענעדן במדינת אונגאר, ול הגיבים ברוחם הגריבה על נדיבות התעודו וקמו, וגיבים נדיבות יעזו, וכל איש אשר לב מזהר ורוח נכון ישים דבריו אלה אל לבו, ואשרי משכיל אל דל, וכל

אבני פנה, וגם פקיד הפאליציא נרב לבו אותו חר"כ לכבוד בית אלהיו, והגדבות עלו עד חמש נוסף על הקרן המונה בידם מנבר 2500 ח"כ מכסף ויקוה כי גרול יהיה כבוד הבית אשר יבנו לשם ה'. גם בעיר זאמשיץ הישנה קרא הרב נ"י עזריה כל המתפללים אל ביהמ"ד הגדול והרב בראשם, ויחזק יד הבונים ועושי מלאכה לבנות בנין בית בתת כל איש ואיש, הדל לא ימעים מן א' ח"כ, נר

מעיר סלאבים סרבה ה' אליעזר בעקענשטיין לספר הצדקה והחסד אשר ירכו תושבי העיר כבוננם בתי ישיבות לתלמוד תורה להרחיב גבולות ובית חולים ספואר אשר ישתדלו מאד להסציא לו ח נרבות במלאכות ה' אברהם איישישקער, אשר יאספ לתבליט טוב ומעיל; ומקוה כי במוצב לבם כן יתעור העיר ומנהליה העומדים בראש עדהם לרחם את אחיהם רחב אבאלאנא, אשר ריש ועוזי מנת מרתם, ולכנו את הגשר אשר בנה ה' יוסף דרצינסקי, והנה נוסה אשר אם יפול ונשבר משה לחסם של יושבי הרח. אשר ישאבו מי פרנסתם מהעיר, וכלם כאחד יש יוצאו לפעלם בעיר להכין שאר לביתם.

דיעות העולם והמבע.

אי איסלאנד

(המשך מליון 27)

במאת צפנית מורחית באי הזה נקז פים רבי ליאור רחב ידיים. היאור הזה נקרא בני יושבי האי בש היתושים (מיקקענעווע), בגלל היתושים הדיים והעצמים ה את פני סימיו כל ימי הקיץ. שמנה פרסאות אשכנזיות ולפנים היה עמוק מאד, אך כעת עמק רק משהים עש שלשים רגל, כי בשנת 1730 ירדו שני הרי שרפה ו אליו ושמותם קראבלא ולייזרענקר, להבות אשם, ויכמו הלכה את כל סביבות היאור הזה במרחק פרסאות אחד בתוך היאור השתפכו וישתרעו על קרקעיתו עד כי נני עומק המים. ורמי הלכה הניא חללו בתוך היאור איים במספר רב עם פיות מעלים עשן וקיסור להם. אינו נמצאו כבר בתוך היאור, ועתה שמו ורמי הלכה הם נוספות כיום הזה. גם מעינות המים נמצאים בתוך הא מהם עולים תמיד עשמי עשן וקיסור. המעינות הם ממוסם על כל מי היאור עד כי גם הם חמים — אך ולא הותחים — ולפי דעת חוקרים אחדים זאת היא אשר רני הפארעללים ביאור הזה יפים הם וטובים למא רני המין הזה אשר ידנו לרוב גם בקרב יתר היאורים באיסלאנד. היורד מחוף המזרחי אשר ליאור הזה, יעבו על חורו סלעים וגזרי אבנים, עד אשר יגיע אל בקעה אשר יסודתה מאפר הרי שרפה ומשכבת סלעים קני יפגע בנהרות אשר מימיהם מי רפש ויון מצולה קודח תמיד, ועל כל מדרך כף רגלו יראה בקיעים וחורים הארמה המעלים תמרות עשן ואידי גפרית. על יד הנפלאה והיא ישתרע רוכסי הרים רמים. בתבנית ח עגולה, ולרגלי אחד ההרים הם עמק עמוק שש ס מיקם במלעים גבוהים שחורים כעורב, ובתוכו שנים עשר גדולים ורחבי ידים אשר מימיהם שחורים, והמים מי רס רותחים ויוקדים ביקד אש, ומתוכם יתאבכו מאות עשן קיסור בקול שאון והמולה נוראה. צפנית מהעמי מתגשאים שני הרי פרצים אשר זכרונם בזה, הלא הם ולייזרענקר, ועל ראשיהם פיות רבים גדולים ורחבים נהרי רפש ופיץ אשר ערפלי איד וענני קיסור עולים מה ושפעת מי ביצה ורפש רותח מתפרצים מתוכם בלי הפו רקיע השמים. וכל זה חללו והולירו ההרים הם 1730 והלאה, אשר או התגעשו והתפרצו לכלי חק, וש

מעיר ביאליסטאק שמונה שנים עברו מאז אשר הבית מחסה לעניים בעירנו, נעזב ונהרס, והעניים אשר למו היה למשען, שבו לחזור על הפתחים במקום בשרם נוסד הבית הזה, עתה הנה התעוררו עוד הפעם נכבדי עירנו להקימו ולכונן אותו ביתר שאת לכל ירוספו עמודיו עוד. שמונה אנשים נכבדים סבבו בעיר לקבץ תרומים מאת כל איש אשר ידבנו לבו לשלם מדי חודש למעשה הצדקה הזאת, וזה כששה שבועות אשר דלתי הקאמיטעט פתוחים לכל העניים דופקי שעריו, לקבל קצבה מדי שבוע בשבוע לכל יחורו על הפתחים עוד. השומדים בראש החברה הזאת המה הגבירים ה' וואלקאוויסקי, ה' גאריאן, ה' זאבלודאווסקי, ה' ווייסבערג, ורב ממעם הממשלה ה' מארקוס הוא המחלק הצדקה ועוסק באמונה ובשקידה ומנהל את הבית במשטר וסדר נכון. נק"י

מעיר גאלאצאעווסקי (פלך קאמיניץ פאראלסק) מדוע ה' שמואל 5555, כי ביום 3 יולי העבר בלילה, יצאה אש מאחת התנויות אשר באמצע העיר ותאכל על כל סביבותיה, והתנויות עם כל אשר בתוכם עלו כליל על מקד האש, וגם אשה אחת צעירה לימים נשרפה, והיא הסבה את כל התבערה הזאת, כי הלכה למרתף אשר מתחת תחתיה להביא פערטאליות ונר חלק בידה, ולא נשמרה. כי נשפך הגאוע על בגדה, וכרנע אחזה האש באין מציל. ההיזק מהשריפה הזאת עלה עד סך ששים אלף ר"כ. רבים המה האומללים אשר נשארו בעידם ובתוכם כל, מבקשים עזרה מכל נריב לב להציל ממיצר, כל אשר ידבנו לבו יוכל לשלוח נדבתו על אדרעססע של הרב ממעם הממשלה, ה' וואלף שגאלאנסקי נ"י

מעיר גאורגראד מדוע ה' יעקב מיניץ, כי זה מקרוב התעוררו אנשים אחדים מנכבדי העיר ליסד בית ספר פרטי לנערדים ולחנכם ע"פ הדת ורוח הזמן, וכבר השיגו הרשיון מאת הרוססות, וגם הושישו בקשתם לפני חזירעקסור כי יבחר אחד המורים לשלוח בבי"ם הזה. אך פתאום נחמו על מחשבתם הטובה, ובעת התאסף העם לבחור להם אלופים לעדה מקרב אחיהם, בא זכרון בית הספר לפניהם, וגמנו וגמזו להגיה את דבר הנך הבנים כמו שהיה עד היום, מבלי שום עליהם עול מס חדש בשלומת המורה וכלכלת ביה"ס, אשר יעלו בערך מאתים ר"כ לשנה, וכל עמל היתורים הגבוים, אשר התאמצו להשיב מצב התנוך בעיר הזאת ע"י התיסרות ביה"ס, עלה בתו ויאבד.

מעיר זאמשיץ מדוע ה' דוד שילמאן מפעולת אחב"י יושבי מגרש החדש שבעיר הזאת לטובת הכנסיה הקטנה כדברים האלה: בחורף העבר בחדש שבט יצאה אש מבית קמן אשר בקרבת ביהמ"ד הסמוך לו, ולדאבן לב בני העיר הזאת נשרף גם ביהמ"ד אשר לפני ימים לא כבירים כללו את יפיו מבית ומחוץ, והיה לאפר, וכל המתפללים בהם נפוזו לכל רוח. תושבי העיר הקטנה הזאת, רובם סוחרים בתבואות ובעצים עם הארונים האצילים התונים בבפריס סביבותם, ויתרם בועת אפים עוברים, ומבקר לערב יכתרו רגליהם בתוצות העיר ובכפרים להביא להם לביתם לפי המף, ולא ישאו נפשם למותר (לקסום) כמו בואמשיץ הגדולה והישנה. אי לזאת ראב לבם מאד על הפרץ הרחב הזה, אבל בכל אלה לא הודיעו אסונם בשער מ"ע לבקש עוד מרחוק ומקרב, ולא פנו לעזרה בצר להם אל יושבי העיר זאמשיץ הישנה. תרשים אחדים ישבו בדר וידמו כי נטל עליהם לחבות עד אשר השיגו התעודה עם כסף השומא (פייער-קאססע), והנה ב"ג תמו העבר נעזו גם נוסדו יחד באין מריבות וחלוקי דעות, להגיה אבן פנה למסודות בית ה' החרב, ובעצם היום הזה נקבצו ובאו כל בני העיר באסיפת המון חוגג וכלי שיר לכבוד היום, ובלב מתנה פוזר בקף נדבות, המרבה והממעים מן 1 ר"כ עד 15 ר"כ. גם תנשים דרבו להביא נדבותיהן בשמחה ובטוב לב, ואחדים בעירנו אשר לא מבג"י, גם המה התערבו בהם לקנות להם בכסף מלא

הם תמיד בשכבת השלג והקרח הנורא, והאיסלאמים יקראו להם בשם יאקלאר. הגדולים והנשאים בהם מתפשטים בנפת הדרים הנקובה בשם קלא־א־א־קל על החוף המזרחי, ארכה עשרים ושתים פרסאות אשכנזיות וששים פרסאות הקיפה, והיא מלאה הרים אשר שיאם מארבעת אלפים עד חמשת אלפים רגל, ועליהם יתעלם שלג וקרח בכל תקופות השנה. על צלעות הדרים הם מתנוססות גבעות קרח תדומות בכל תכונותיהם לגבעות כאלה אשר בהרי אלף (אלפֶּען) ובגאָרוֹעֶן והגדעוֹת למשגב בשם גלֶעֶמֶשֶׁר. מגבעות קרח הן ישטפו נהרות איתן אשר מימיהם עוים חודמים בשטף אף ובקול שאון והמולה גדולה. הגדלים והם גדולים ורחבי ידים, ויהסמו לפעמים את הדרך בעד הגוסעים בנפות החוף אשר באי הזה. על תכונות גבעות קרח בכלל ועל נהרותיהן, דברנו כבר בס' מוסרי ארץ, ולמותר הוא להכפיל הדברים והם בזה.

(המשך יבוא)

על אודות הכתים

(המשך מגילון 27)

בשנה העברה (*) הדיעו ראשי אספת חכמי התכונה העומדת תחת פקודת המלך, התכונים קאן ושיען-ק ענא, בהודעותיהם אשר הריצו אל המלך ושרי הפלכים, להיות גלוי לכל העם, כי ביום 17 עֶעֶברא־ר בחמש שעות אחרי חצות היום יהיה לקוי לבנה בארץ סינים. היינו לפי האמונה המהבילה השגורה בפי החינעיים, הנה נחש עקלתון ענקי אכזרי ואיום מאד המתגלגל ומרחף במרחבי חלל העולם ומשחרר למרחק מתגפל בחמסו על הירח ומבקש לבולע ולספוחו כרע, והוא יסוד הלקוי ונסבתו לפי דעתם. ויען כי ע"פ החשבון החינעי הליקוי להיות כמעט כוללי, לכן הגידו התכונים את דעתם בברור, כי היצור המסחית הוא יתגור שארית כחו ואנו להתגפל על המאור הקסן בעוז עברתו הקשה, וכי סכנה עצומה מאד מרחפת על הירח — בן לויתו של הארץ — להכחד מתחת שמי ה', אם לא יבריתנו (את הנחש עקלתון) קל תרועת העם ברעו (מאניפֶּעסמאציאן) והמית שאנו. כשעות אחדות לפני הליקוי ביום הנער, שמו הסינים לאלפים ולרבבות בכל מקומות מושבותיהם, להתיצב הכן מתוך לחמת עריהם הבעורות, ויהנו על פני השדה, כתתות גרודי צבא היותאים לקרב על אויביהם ולהשיב מלחמה שצרה, ועיני כולם נשואות השמימה להשקיף בדיוק על מהלך הלקוי ופרטי שינויו, התחננים להתחמשו במופות ברזל כבדים, ורבים מהם הביאו בידיהם אגני נחושת לתופף בו ביתדות ברזל, גם מקבות ופטישים, כשיל וכליפות, גרונים וקני באמבוס נבוכים, אשר בלעד לא ידע הסיני לחוג את חגו ושמחתו בקדל עמו. — השעה החמישית הגיעה, הירח הופיע בקערורית השמים כלול בהודו ויפיו, ותואר פניו לא שוט, גם שמץ חליפה ותמורה בל נעשתה על פני רוחב הדיסקוס (*) שלו, עברה השעה הששית, הירח עודנו בהיר בשחקים וחדד אורו לא נגרע; חלפה גם השעה השביעית ותמונת הירח עוד נשארה בשלימותה, האם לא ערמת נוכלים הוא כל אלה? האם לא אנשי און ומרמה הוליכו את עם „בני השמש" שולל? אך האומנם ישוב העם אל ביתו בשלום מבלי נסות את כחו להבליז במלחמה עם צבא המרום במרום? עצבת ותונה תרישית העיבו את רוח העם האכזרי, המכה לראות עין בעין את האות המבשר רע, אשר נבאו לו חכמיו היודעים בינה לעתים ואיננו; ובקור אשר כל איש ואיש מן הנאספים הסב כמעט את לבו להזאש מחזן נבזיו ותוכניו, ובלבו דמה לדרים את פעמיו לאהלו לתת מרגע לנפשו העיפה מתקות שוא והבל, פתאום הביטו

אין להבות המסים, ויכסו את פני הארץ בשכבת שר עיניו רואות עד היום. אחד מתכמי הגוסעים אשר את הדרים והנהרים ההם, לא ימצא די ניב שפתים לשוט לספר ולתאר את ההוד הנורא והיפעה האיומה עליהם, עד כי האיש אשר לא ראה אותם עין יולל לשער בלבבו ולדמות בנפשו אף אפס קצות

מים ונעלים גם מהחזיונות הרמים והנשאים ההם, המעונות החמים, נכבדי מים ומפליאי לעשות הגדעים בפי כל תכמי תבל ואין על עפר משלם. המעונות הקם לשתי מתלקות, במחלקה האחת נמצאים המעונות שסות חמים אך לא רותחים, ואנשי המקום ימשכו לתוך גמי הרחצה, כי אותבים הם לרחוץ את בשרם וחס להחליץ עצמותיהם. ובמחלקה השניה מעונות גר מימיהם רותחים וקודחים כבסיר נפות על מדורת שבת חמשים מעונות העולים על כלם ויתר שאת מפלאותיהם הם נקובים בשם גיזיר (בעלי חמה) וחד מהם גדול ומהולל מאד וכל תכמי השבע אשר עליו תגלתו יספרו ורוממו על לשונם. סגולה אחת גנים הם להרתית כרוד נפות ואגמון את מימיהם לחזק אותם אחרי כן למעלה למעלה ברום ריקע השמים, מעין הגדול אשר בתוכם גדול הוא ועצום מהם ומפליא ביתר שאת וביתר עז. כל גלות עליות (פאנמאנען) וחת הזורקות מים השמימה מעשה ידי אדם, כאין וכאפס ל המעין הנפלא הזה מעשה ידי יוצר הכל וארון כל המעין הזה הוא בתבנית באר עמקה אשר עמקה תל וגולה כעין כיור על ראשה. בגולה ההיא הגדולה והדים, קו המים הגובעים בתוך המעין וימלאוה ספה, גם ישטפו שטוף ועבור על כל נהרותיה. אך לא בכל נחת המעין את מימיו ויורקם השמימה, רק פעם אחת מנות שעות אחדות, ולפעמים גם אחרי מנות ימים, ואז יחמו המים ומרגע לרגע ירתחו ויעלו אבעבועות אדי קשר, וקול שאון והמולה נוראה ישמע או בבטן הה, ותנעש ותגרעש הארץ כמקול רעם כלי תותח ביום ומלחמה, ופתאום יתפרצו מי המעין וכבני רשף יגביהו חם הרקיע, ושם יתפרדו והיו לעמדים רבים לחמים בערפלי ושיאם מגיע עד רום תשעים רגל ולפעמים גם עד מאה וס רגל. וכמעשה זה יעשו או גם כל המעונות אשר ל מביבותיו, וכל הראה יעמד משתאה ומתריש, יגיל ויבתי נפשו ימלאו חמתו ומבוכת פלא ובלשונו אין חכמי הגוסעים אשר עיניהם ראו כל אלה, יעידו ויגידו והה יכול לדבר ועט סופר לתאר את חסן יפעת העמדים וחד הדר כבודם, בהתעופפם בשמי מרום לעיני השמש והירח.

נראה הנפלא הזה תראינה עינינו גם הלאה באי הזה שם נפגע בבקעה גדולה אשר פי האיסלאמים בשם אועליר יקבנו (בקעת המעינים החמים), ובבקעה הזיא חג ידים אשר גם בתוכו נמצאים מעונות רבים במספר הם אשר מימיהם רותחים ולא יתפרצו להתעופף למעלה, יפרצו עליהם פרץ, וכחצים מיד גבור משכיל יעופפו מעלה מעלה בתבנית אלומות שבלים ועמודי שש. והוא בתוך מתנוססת גבעה נפלאה אשר תכונה בשם קלֶלֶן (תר שוא), ובאחת מצלעותיה בפאת מערבית פה תורם זרם מי קיפור בקול רעם ורעש אדיר ונורא, והמים יקפזו ויעלו שמים בעז ותעצומות, והאבנים אשר ידו הם לתוכם ינשאו גם הן למעלה, כי המים האדירים ישאו אדם יחד בכחם הגדול, ככל המעונות הגובעים בעמק שלים תמיד עמודי עשן ותמרות אד וערפל, ובכל עת יתעש הר השואג והוא ויזרק את מימיו הרתוחים ויה, יתגעשו גם המעינים הרבים ההם ויורקו מימיהם ריקע השמים. הדר ההוא רמינו כשר צבא בשדה זה אשר בתנו אות לאנשי צבאו ירעימו כלם כאחד בכלי חם ומוסרי הרים ירגו.

גבר הדיעו כי הדרים הרמים אשר באי הזה מכוסים

(*) היינו בשנת 1877 כי לחצנו חכנו את מלחמו זה עוד בשנת 1878.
 הכותב
 (*) נמסר סולם הספספו מ"ל נמדד לחסר את עינל מני חסר סוכן, מקוסד חסית.
 הכותב

הבא לבקר אותו בהיכלו, כסף נדרבות, ע"כ העם הבית תיבה קטנה למתן בסתר, ועליה יושב עוף אחד אשר למד לשוננו לדבר ולקרא לכל שובר נדבה לאומללי סענעדקין? ואין איש אשר היה יכול מעליו מבלי תת לבבאי צדקה כזה נדבה הגנה, עד איזה ימים עלה סך הנדרבות לכדי שמונת אלפים לראש בתוך הבאים לבקר את אלכסנדר הראשון נסמך היום עלותו על כסא ממלכתו, בא גם הרב לעזר בבולגאריען, והנסיך האיר פניו אלינו ויבטיחו כי לא לשוב גם מאחיו בני עמו, וכי אב הוא לכל בני הארץ מבלי פדות בין אמנה ודת.

בשנת 1880 הבאה יהיה שער המצבה (ועל שסעללונג) בעיר ברלין, נפלא מאד אשר כמותו לא היום, כי יביאו מכל ארצות תבל כל מיני דגים אשר בימים ובנחלים, ומכל שרץ המים ונפש החיה אשר להציג לעין הרואים במקום רחב ידים אשר פנו לזה עיר ברלין; מהם אשר יביאום חיים בכלים מתוקנים או גם יבשים, ומלוחים, או טמונים בין המשוטר (א) או גם תמונת עורם החיצוני ממלאים לפי תמונתם צפרדעים, סרטנים, צבאים (שילדקרעסען), תנינים, ויוספים, וכל מיני קליפות שונות (מושעלן) אשר בתוכם מיני חיים שבים, ומיני המרגליות והפנינים. שבהם, עופות המים, וכל מיני החיים המפורסם את הדגים מיני ביצי דגים שונים, עם כל הכלים אשר יולידו בהם את הדגים, לפי התחבולות החדשות אשר המציאו לגדל דגים מן הביצים, וכן כל מיני הכלים אשר יולידו בהם כל משליכי חכה ופודשי מכשורת לצידת הדגים, סירות דגה גדולות אצל כל העמים והלשונות אשר ימים ישכנו בכל ארצות תבל, ותבנית הכלים האלה הגדול בבתי עקר הגדולים (מוזעאום) אשר השתמשו בהם הקרטינים, וכן כל הספרים הרבים, הצוירים, והכפות, נתחברו עד היום בעניני צידת הים בכל ממלכות הארץ אל שער המצבה הזה כבר נתנו ידם, ממלכות רוססיה, איטאליא, שוועדען, נארוועגען, אמעריקא, חינא, ודיבים משוככים בא"י חים, וכבר קצפו סך תוצאות הנחיות לתכלית זה בכל הפרגיות, והקיסר וויליאם נרבי סך ידוע לחלק פרס לכל אלה אשר יזכו בגורל, חם בהבאתם מינים יקרים מאד. שער המצבה הזה יפתח מאריך משנת 1880 הבא.

באספת החברה כ"ה אשר היה זה מקובל בלודויעו כי איש יהודי אחד באמעריקא התנדב לתת אחוזתו אשר לו במחוז טעקסאס, עד כדי 100,000 ארץ, לכוון שמה קולוניות יהודים לעבודת האדמה (הל) באמעריקא נוסדה תברה את אשר בראשה עמד הפרא קינג, הגדוע מכבר למשומט מלוסד בקדור הבאלאן, בונה בעת באללאן גדול אשר בהשגתו לעוף עליו מאם לאייראפא דרך ים האוקיינוס, סתחת הבאללאן הזה יהיה ספינה קטנה עם כל המכשירים, אשר על כל מקרה שיקרה לו, תהיה הספינה נכונה עמו להצילו מרשע, ולוקח בתברתו את הקאפיטאן באיטאן, הגדוע לשון בקלות ומהירות מרחק כמה פרסאות בלי יגיעה.

ביום 17 יולי מת אחד מן הצעירים באח"י. והתחלה בחכמת לבו וכשרון ידיו, ה' מאריך נאמל. תחכם הזה הוא יליד גאליציען, נולד בעיר דאחביש 1857, גמר חק למדו בחכמת הציור בהאקארעמא נעלה היה האיש הזה בחכמתו, ובתכונת לבו, כי בכל נפשו ורום מעלתו לא שכח עמו דתו, וארב אותם עזה בכל נפשו ומאדו. הוא הרגיש בנפשו את שפלות בימי הבינים, והתעצב מאד לזכר ענתו אשר נשא שעברו, כי על כן גם כל מעשה ידיו במלאכת הציור וזכרונות היהודים, קורותיהם וקורות ארצם ומנהגיהם ובהם קנה לו שם עולם לא ישכח. מן הצעירים

אל על ולבבם נתר ממקום, והנה פני הלבנה, הלבנה העשוקה והאומללה הצפויה אלי כליון, המתנוודת בין שחר ותקוה בין חיים ואבדון, פני הלבנה המעושקת הזאת חמו ואוריה כזה, ובמראיתה התארמה בוודו ארסדם הכלילי עינים, בעוד אשר כתם עלמה וקדחת אשר לא תואר ולא תמונה קצובה לו, החל להאפיל את פניה. אכן זה! תחש העקלתון המעופף התנפל על סרפו, מפיות בני השמש התפרץ קול צלחה איזמה יארידה אשר תחרשנה אונים משמע. אמנם כי יבצר גם מאת בעל דמיון נלהב, לתאר לו מושג נאמן מעברת אף המיני ועוז חמת שגעונו, בחשפו זרועו למלומות בנשק הברזל אשר בידו בקצף נורא, להסב רעש והמולה גדולה, בעת תגיעת חלקיו.

כל העם השתגעו כרגע, וימחאו בכה את פשות הברזל המקבות והפמישים זכ"ו, אנני הנחושת ויתדות הברזל נפגשו ויהלמו איש את רעהו, כל כלי הברזל אשר אוספו ע"י העם, התנועעו, השתקשקו, צלצלו ויהמו, ויהי קול הרעש נורא וחזק. האיש אשר אזניו לא הקשיבו מימיו בפעל את זמרת בני השמש שירתם ומנגינתם, ההוא הנה אולת יד כת דמיונו לברוא לו מושג מתרומה מעט מן הסאון ושאון קול הרעש האדיר אשר הרעישו הסנים אז, נגר הנחש השמימי הענקי הנצב כצר אל הירח, ופוער כשואל לזעו לבולעו פעם אחת. אך באמת הנה מהלומותיהם ורעש צוחתם עשו פרו, כי כפי הנראה נפל פחד שאון רעש הסנים על הנחש המעופף, ויסוג אחר סטרפו. אחרי המלחמה העצומה הזאת אשר האריכה כשעה תמימה, שבו העם לביתם שמחים וטובי לב, כגבורים מעוטרים בנוד הנצחון השבים משדי המערכה מהכות אויביהם חלל, בראותם כי גבורתם עמדה להם להציל מכף צר ואויב את מלכת הלילה, אשר עברה בשלום דרכה הלאה על פני שפירי רקיע מלאה יופי וזוהר אור. אז העד העיד המלך בחכמי התכונה, היחשבים על המצפה להבחין על תהלוכות כוכבי שחק, כי אם עוד הפעם ישנו בחשבונם, ואם עוד הפעם לא יקלעו אל הזמן האמתי של חלקי בריוק, להשנות את העם הנשענים על הודעותיהם, כי אז יאסוף מאתם ספרו וכסף משכורתם אשר יקחו מאוצר הממלכה שנה שנה, ויגלם מעל אדמתו.

מאד נמצא חפץ להתחקות על שרשי המאנדראנים, איך חמה נפרדים למפלגותיהם ועולים זה למעלה מזה בסולם המדרגות למעלותיהם, והיתרון אשר יתן מטעם המלכות לכל מפלגה ומפלגה כפי מדרגתה. השם "מאנדראין" הנה עצם מקור בשפת פורטוגאל; בשפה הסינית נקראים פקיד. המלכות kuen, חקירוב מאד לשם העברי "כהן". המאנדראנים יתחלקו לפי מעלותיהם לתשע מפלגות, ונפלים משאר בני המותה אשר העיוה התגלה לברוא ולצור אותם בצלם ובדמות בני העליה האלה — בשלשה אותות חיצונים, והם: בחשן (ברוסס-שטיק) אשר ישאו לעדי על לבם, בקרם (שנאללע) ובכדור קטן אשר יצמדו אל חגורתם שעל מתניהם. החשן נושא עליו תמונת איזה בעל חי ידוע, אשר על פיה תוכר גם המפלגה אשר על דגלה יתחשב האציל. (המשך יבוא)

חדשות שונות

אל שער המצבה אשר יהיה בשנה זו בסידנא אשר באפריקא, שלח אומן אחד בפאריז דבר חדש נפלא מאד, והוא בית גדול בנוי כולו מן נייר עב (פאפיער מאשעע), רק פנות הבית ועמודיו הם של עץ, וכל קירותיו סביב דלתותיו וגגו הם של נייר עב, גם התנור שבתוכו הוא של נייר, ויוכלו להסיקו באש מבלי ישרף, וכן כלי הבית בפנים, מטות, כסאות, ושולחנות, כולם עשויים מנייר, אשר יוכלו להשתמש בהם כמו בשל עץ באין הברזל.

אחד משני פאריז אשר גדולי העיר מצויים אצלו, חפץ לקבץ נדרבות עבור הנדכאים בעיר סענעדקין ע"י שטף המים, וי"אשר לא מדרך הכבוד הוא לארוך הבית לבקש מאת כל אורח

לחיי מקומות, מדבר הגו מתן מתן, והברתו היא כדרך שמכרים בעיר בריסק. האדרעסע הן למכתב הן לדפפישע.
Г. Михалю Цыпкину Вильно.
Herrn Michal Cypkin Wilna Russland.

לקורא הלכונ והישראל אודיע כי הפקדתי את הרה"ג מוה"ר שלום דוד מאיראויסץ אב"ד מווענער לסוכן ראשי בוילנא תחת ה' לעווינאוהן שהיה סוכני עד כה. ואבקש את הקוראים הנכבדים כי כל מי מהם שיש לו דבר להודיע אל הסוכן או כסף לשלוח בעד העבר ועל להבא יפנה (כל הימים אשר הסוכן החדש הולך למסעיו) אל האדרעסעסע הזאת:
Бенямину Шикю, на деревном рынке,
въ домѣ Гордона, Вильна.
מאינץ כ' תמוז. יחיאל ברי"ל מ"ל הלכונ והישראל

ספרי "שירי מקדש"

יצא לאור כלול בחדרו ונוסד על כללי חכמת המוזיק בשירי מקהלות (קארגעזענע רעציטאטיווע) אשר ישאו בני ישראל במקדש מעט בשבתות ומעדים; גם מפתחי ורביתי בו שירים ישנים ערבים ונעימים, וכלם מסודרים ומוכשרים לנגן גם על האקסאפיאנא. אקוה כי ספרי זה יהיה להועלת החזנות בכלל וכל יודעי נגן ימצאו בו ברכה, כי כבר סמכו עליו גדולי חכמי המוזיקא את ידיהם והללוהו, וגם חכמי הא-קארעמיע על המוזיק בפה לאנדאן עשרוהו כבוד ותהלה, כפי מכתבי התעודה הגרססים בראש הספר. גרסם בקווארטא שני חלקים. (א) לשבת לר"ח ולמועדים. (ב) לימים נוראים ולעיתים מוזמנים. וכלכל 143 שירים ומוזיק 250 דפים. מחירו 30 מארק או 15 ר"ג. האדרעסעסע אלי

Rew. H. Wasserzug 6. College Terracl.
Barnsbury N. London.

ונמצא להמכר גם אצל ה' ראם בוילנא:

Witwe et Gebrüder Romm in Wilna.

ספר "מורה הלשון" על דקדוק לה"ק מהדורא רביעאה יצא לאור בתקונים והוספות, וביתד נוסף עליו חלק ב' הוא חלק המעשי (פראקטישער טהייל) עם ספתה. מחירו 1 ר"ג חוץ פארטא 10 קאפ, ולקונים בסך הגון ינתן ראבאט כנהוג. החפץ בו ישלח את מחירו על שם המחבר בויסאמיר, או ע"ש המ"ס המ"ל הגרשם למטה. גם נמצא אצל האחרון כל מיני ספרי דימל וספרי השכלה והוא סוכן פרטי לכל מ"ע עברים.

Защт. учителямъ X. F. Лернеру въ Книгопродавцу
М. Скоморовскому въ г. Житомирѣ.

בשבמי ישראל אודיע, כי בעת שהיה פה אדריאנאפאל מצב חיל הדיססים, הלך סמני בני הבכור בן י"ג שנים ולא ידעתי אנה, והקול נשמע שהוא בעדי רוססיה בבתי למודים, על כן אתלה פני כל איש אשר יראה ויכירוהו שיודיעני במכתב, ולמצוה יחשב. מנתם משולם ידיע קארגה

יצא לאור ספר בחינת עולם לרבי ידעיה הפניני,

מונה ומבאר עם תולדות המחבר ומבא אל הספר, ע"י משה דוד פראנק-קאסעניעצקי בוילנא.

(מכל התוצאות הרבות אשר גרסם הם' הג"ל בוסנים שעברו, הגו רואים בהוצאה החדשה הזאת יתרון על הראשונות, במובן מעם הביאורים וההערות הרבות אשר אסף בה החכם המבאר הג"ל וצרפן בכור הבקורת העבונה. המ"ל)

שיר ירהיבו עין כל רואיהם, הם: "אוריאל דעקאסמא היהודים מתפללים בבית מקדשם", "קאומיר הגדול לא היהודים", ועוד רבים אשר הפליא לעשות. כבוד במותו, וכל מכה"ע נשאו עליו קינה. הנצב"ה.

הבנסיה הגערית (פאכסט) לעץ הי"ג, הואיל ביום ל פני אחר מאחינו המלמד בלשונות המורחיות, ה' אלא, ולדבר עמו. החכם הזה הציע לפניו את שתי ספריו מספר איוב ומגלת איכה אשר העתיקם בשפת האב הקדוש קבל אותם באהבה ובסבר פנים יפות, לא במרצת הדברים כי זה העברי קאנזאלא הוא המה הקאנזאלא בארילי, כך אותו על אשר זכה לו ידי איש קדוש ורם המעלה כמותו. אף קאנזאלא לו אשר הכירו האב הקדוש ויפץ רצון ממנו, וזה האתרוגנים אשר אפץ את רותו לעבוד ולעודד בה התורה.

אוצר נחמד חלק שני

לש השנים מיום צאת ספרי, "אוצר נחמד חלק ראשון" ידני רבים וכן שלמים מחכמי ומשכילי ומגנו במכתביהם, הן פי מתי יצא חלק שני מן האו"צ ומדוע אחרו פעמי ספלה לאורה, ויאצו בי שלא אמנע המוב מקראי וואשלח על פני חוץ גם את משנהו. נערתתי לקשת שואלי, וגמרת עתה את החלק השני ס' או"צ, הן בכל פרטיו לדפוס. תקותי תעודני כי גם זה לא יבוש משברו, והמשכילים ימצאו חפץ, הן במאמרים החדשים מחזיונות טבעיים שונים פועל ידי שדי וזאקץ, והן בסגנון לשונו הצח והנקי אשר יתרון רב לו על הראשון.

לכן מי מכם המרססים והמציאים לאור ספרי ישראל, ימנע הפץ בהדפסת ספרי זה על התאווה, יפנה אלי זכו על האדרעסעסע הרשומה למטה, ובטח נבוא אל עסק בלי שיתושיג הרבה. עבר נאמן להחכמה ולמשיגיה.

נחמיה דוב דאפלאנן

Г-ну Н. Гошману, въ м. Еривани,
черезъ М. Юрбургъ Ков. г.

יצא לאור באדרעססא מחברת חדשה נקובה בשם

Drei Gespenster. Eine Zeitfrage.

הרב החכם ה' הר' שוואבאלער נ"י רב באדרעססא. תוכן הא להשיב תוכחות לשופנינו ומרספנינו על ג' אשמות אשר יגללו עלינו עם ב"י. הבנסת המתברת היא המלמד תורה אשר באדרעססא, וטוב ערכה הוא כמעלת מחבר הנודע מכבר.

מה קשת רוח אנכי זה יותר משנה ומחצה כאשר עובני עמי את הזני המעט, באמרו כי נוסע הוא לאחיו ליסלאן ללמד שמה מלאכת, "עשות שוכר", ועד היום חיי סמני דבר ולא ארע מקומו איה. ולפי דברי אחיו שם הוא יושב במה באיזה בית מדרש כי מלאכה לא ידע. ואני נשארתי עם בתי הדלדה בעירם ובחצר לא משען ומשענה, ע"כ תפול נא תהנתי, לפני כל איש ידוע ע"ם סמני הרשומים מטה. להודיעני ע"ם האדרעססע הנכתב או ע"י מעלעגראססעסע אם יהיה נוחץ. והתוצאות תעלה על זה אישיב ברב תודות.

המעררת רחל בת ר' ישראל יעקב ראוענמטאל מאמרו, חלה סמני: שמו שאל בן בניסין פארטיס, ויש לו סעסע מעיר אחת במדינת עסטרייך (בהמאשפארט כתב וזה פארטיס), שנותיו לערך עשרים ושש, קימתו למחצת,

זה כעשה עשר ירחים אשר
אשתי מרת רעכיל נטוועמיר בת
יואל זארינאמשינער ולא ידעתי מקום
מבוקשי מכבוד אתב"י שכל מי ש
ידיעה ממנה, יודיע לי על האר
שלמטה או להמ"ל הצפירה ולמטה
תחשב, מבלעדי זה, לפנות במכת
משה נטפערמער משוליעץ 5

אצל מעריצין דאקטאר פראק
אדעס בווען, אשר בביתו ידבר
צרפת איטלקית וענגליש, יקבל
פענואגארע נערים או נערות ב"ב
ללמד לשונות שונות אם דרוש יר
מבלעדי זה, לפנות במכתבו אל
Ed. Dr. M. Reizes. Wien.
II. Obere Donaustrasse 53.

נאד דיימשער ללאד
ביליגע אונד בעקועמע דאמפ-שיפ
פאן ברעמען נאד אמעריק
נעהערע איסקונסט ערשיינען
מיינער עט שמרומפ
אין ווארשא נאוא ויעלניא № 40
4856

נעתרתי לבקשת בני משפחתי לה
עוד זמן מושבי פה חסמיא חורשי
במחלות אשר מצאן מימי הילדות
חסרון כח המליד חלישת העצבים ו
נשים (אימפאטענץ אונד נערווענשוש
יפנו אלי ע"פ האדרעסאט שלמטה
מזור והרופה, ואלה אשר ברצונם ש
אותם במקום מזוריהם בערים אחרות
בקשתם לכה"פ שבוע אחד מקום
מכתבים אענה לאיש איש ככתבו ו
ר"ל עברית אשכנזית או צרפתי. אדר
Доктору Н. Волянеру,
иевъ на Подолѣ. Спасская № 23.

שאלות ותשובות
לדוחמים על הצפירה בח"ל, את
נקבל בכל פעם בצי הקדם, חתם
1 מארש = 46½ קאפ, והפליק 2½
לשים לזכרון למה יסלם ממנה לצי
כל כפי לא נדפס, לשים נון נקל
כנה, לה' ש' בקנה' מכפלים נדפס על
בשטח זה וכל ידענו עוד משפט, לה' יל
שלמנו לו נשטס. לה' פסיפוקסאטס לה'
הרעה לכתוב אלי יכתוב ע"פ אדרש
Słoniński in Warschau
ranowska (Breite Miła) № 24.

מדעה למורי ספרים

זה מקרב נשלם מחדש הש"ס בתבנית רביעית בונן, בהוצאה שניה,
ויכול כל דרוש להשיג ממנו, אם שטי"ן שלמים, או כרכים מיוחדים, גם גמרות
עבור ילדים, כרצון כל איש. — המקח עבור ש"ס שלם 12.50 ר"ח — וכן עבור
כל כרך מן 25 כרכים, 50 קאפ, אב ווארשא.
האלפסי עם כל מפרשי והגלים עליו התולטו לדפוס בתבנית הש"ס הנ"ל
בתכלית השלמות וההדור, וכבר נגמר ממנו החלק הראשון, וכאשר יגמר גם
החלק השני נחל להפיצם בישראל, ואז נודיע גם פרטי ותנאי ההדפסה והתולקה
א"ה. — גם המקראות הגדולות עם ל"ב פירושים, בשנים עשר כרכים, שחסרו
זה זמן רב, השלמנו כעת עד תומם, ונכונים אנתו לשלחם לכל דרוש — מקחם
7.50 ר"ח, אב ווארשא.

כל הרצה בש"ס מכרך ישיג חפצו באלה התנאים: אם בששה עשר כרכים
היה מקח, אם כולה עוד 50 ק' 6 ר"ח, בד ועור שאגראן 5 ר"ח.
בד ועור פשוט 50 ק' 4 ר"ח.

ואם יאבה שיהיה הש"ס מכרך ב"ה כרכים, או בעשרים ויותר, יעלה
מקח הבריכה לפי ערך מהמקחים הנ"ל.
את כבוד האנשים הדרושים מאנתו ש"ס אחד, או כרכים אחדים, נבקש
למחול לנו כי לא נוכל למלאות מבוקשם אם לא בהוצאה יתרה על חשבונם, יען במסלות
הברזל יחשב שלוח היותר קטן למשא שלשה פוד.

המ"ל זוסמאן יעבץ ובנו אברהם יעבץ
Зусману Явцу въ Варшаву
Susman Jawitz in Warschau.

G. Singer, Triest

עמפפיעדלט אונד פערזענערעט זעממליכע מארמען
אתרוגים אונד לולבין ביא בעקאנמער רעעללער
אונד פראמפער בעדיענונג צו דען מאגליכסט ביליגסטען פרייען.

וזהעה לסחרי אתרוגים

גם בשנה זו תאחדו ידנו במסחר הקאמיסאן מכל מיני אתרוגים, קארפירער,
גענווער, ארץ ישראל, מאראקער, קארסיקאנער, ולולבים ודפים מפריעסט,
ועוד יתרה לנו בשנה זאת להשיג מידנו לולבים ודפים עם עלים גדולים מדגנות
(רעזערנועס) דסביבותינו, ושותפי ב"א הרב הגאון מוה' אברהם יצחק נ"י משכיל לאיתן
אבר"ק סמאלעוויטש נוסע בכבודו ובעצמו מפריעסט, ונכונים אנתו למלאות חפץ כל
איש ואיש קרוב או רחוק בעד שכר קאמיסא קצוב מכל אתרוג ולולב, והחפץ בנו
יפנה אלי במכתבו על אדרעס שלי
נפתלי משכיל לאיתן
Нафтали Маскелейсону въ гуд. г. Минскъ.

כל החפץ למנות בניו במספר התלמידים בבית הספר לנערי בני ישראל
בארבע מדרגות עם מחלקה התחלית Szkoła Realna 4-ro klasowa z klasą
przygotowawczą ברחוב עלעקסאראלנא № 6, יבוא שמה מיום ב' ר"ח אב הבע"ל
משעה 9 בבקר — זמן התחלת הבחינה והלמוד יודע בבית הספר.

מודעה לסו"ס

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי, אל הרוב נאלעזקי № 25 בחצר הגביר
ר' יודיל סאקאר, ובהיום ימצאו בסקלאר שלי כל המינים פערלאג שלי שמכבר,
ועוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדפוסים אחרים במדינתנו, ודפוס חוץ למדינה,
הגני מוכר לסו"ס ע"פ קאמאלאג דרוק-פרייו, בבכין פראצענטס לפי ערך הקניה.
ונשלם כעת סי' מסכת אבות עם תלמוד בבלי וירושלמי וכו', וסי' שם הגדולים אוחאי, סי' זחוקן השלם,
סי' שער השמים, סי' דרשות חז"ן, סי' דרשות מינץ, סי' דרשות הרמב"ן, סי' חשב"ק (פסקי דינים),
סי' פרשת דרכים, סי' דרושים נאים למחל, סי' אגרות ושו"ת הרמב"ם וז', סי' האמונה והכחש, סי' שער
הגמול, סי' ילקוט דוד, סי' תולדות יעקב, סי' תולדות חאדם לתרמב"ן וז', סי' גבורה אנשים ושו"ת להש"ך
ז"ל שתי יקר נמצא עד היום, ובקרב יצא לאור סי' מורה נבוכים, וסי' עז"ה לרבינו נסים, וסי' הכוזבי
עם פ"י קל יתרה, ואצור נחמ"י, גם כרך ראשון ושני מן שו"ת נרע ביתר מחורא קמא ומהדורא
תנינא. ובשבע העבר יצא לאור סי' תניא רבתי (פוסק מן הראשונים) עם באורי מהר"ש
מדיב הגאון המפורסם ר' שמעון הורוויץ נ"י אבר"ק לייפצי.

יצחק גאלדמאן מדפוס ומדפוס סקלאר ספרים בווארשא

Въ Тип. И. Гольдмана, въ Варшавѣ. — Jzask Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau

הצפירה

HAZEFIRAH.

סחור באשכנז :

14 ריכס מחלק לשנה .

נעמסרין 8 ס' לשנה .

וכן לרבע שנה .

שכר מודעת :

מכל שורה קצת 5 קאס' .

ומפורסם נחש 10 קאס' .

המסירה והפליג .

משקלם לשנה 5 ח"ל .

שנה 2.75 ח"ל .

שנה 1.50 ח"ל .

מלכית 20 סחוק .

מחיר 5 דולל .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון . מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות .

דברי חכמה ומדע . ידיעות העולם והמבט .

יציא לאור אחת בשבוע , מאת

חיים זעליג סלאנימסקי .

№ 29.

ווארשויא , מיזאב תרל"ט .

Варшава, 24 Июля (5 Августа) 1879.

ששית

תוכן הענינים .

זמנים . ווארשא . פעמערסבורג . שצערדיק . יאלסא .
ידיעות . העולם והמבט . השירידים מדור המבול
סלאנימסקי . על אודות הכתים מלס יעקב פרענקעל .
הדעות . שאלות ותשובות .

דברי הימים

שגנה גדולה שגנו צוררי היהודים ברומעניען , בחשנם
פ , כי העברים היושבים בארצם יהיו תמיד בידם כתומר
יצמד לעשות בהם כטוב בעיניהם , וכי ממשלות אייראפא
הן תרצו את משפטן על הקאנגרעס' הברליני לתת אל
הם את שווי הזכויות , לא תשימנה בכל זאת את
ל גורל העם השמיו הזה , ויביטו בין אצבעותיהן על
הרומענים אשר ימרו את פיהן ; אבל דברי ה' סאליסבורי ,
שיב זה לא כביר אל נבחר יחזיר אנגליא , אשר באו
קשו על דבר זכות ומשפט אחיהם אשר ברומעניען ,
בשמש בצדדים , כי לא כן הדבר . ה' סאליסבורי אמנם
הוא ומכסה ספחים , ותיכף בפתח דברו יאמר , כי לא
לגלות את אשר בלבב ממשלות אייראפא לעשות ,
ברומעניען יעמדו על דעתם ויקשו עוד את ערסם מבלי
ליתם את דינן , אבל גם מן הפסח אשר נלה נראה
, כי הממשלות הן אחת גפרו אשר לבצע את תפצן ,
ת את כל אשר בכוח למען הציא את התפץ והוא
ת ימים . והלא כה הם דברי ה' סאליסבורי מלה במלה :
לה הזאת , נמצאת ברנע תוכחי במצב התמורה . ממשלת
ען הציעה לפני ממשלות אייראפא הצעות , אשר אינן
בת עם תפץ המראקטאט הברליני , וההצעות הן הן
רק גלוי דעת פרטי אשר איננו נרשא עליו את חותם
מאמיא . ברומעניען עצמה נתפרדה אגודת המינים-
ומינימעריום אחרי בא תחתיו , המינימעריום החדש

הזה הדויה אפוא חודש ימים , ובמשך הזמן הזה ישתדל , כי
משפט המראקטאט הברליני יצא לפעולת ידים , באשר מזה
תלוי הכרת תופש רומעניען . בעת כזאת לא יתכן לפי דעתי
לגלות באיזה אופן תפרת השאלה הזאת , כי עי"ז נדרתי מעט
את הדרך אל הסיו"ם והפשר בין הממשלות , אשר הדבר הזה
נוגע להן . בדבר השאלה הזאת כבר באנו בעצה אחת עם
ממשלות אשכנז , צרפת ואיטאליען , ומטעם זה אפוא עוד תגדל
הסבה , אשר בעבורה לא אוכל לגלות לפניכם את כל לבבי ,
בהיות כי אינני מדבר עמכם בתור איש פרטי , כי אם בתור
אבר אחד מן אברי הממשלה השויכים אל כלל ממשלת אנגליא .
המצב הרע ברומעניא אמנה משך עליו את עיני הממשלות
בברלין , עד כי בתרו להן דרך בלתי מורגל , אם לא אומר
בלתי נשמע , והוא , כי עשו תמורה גדולה מדינית תלויה
מן שני חקי המדינה . ע"י הדבר הזה הכירו הממשלות הן
בפרהסיא ובפומבי את היסוד אשר יחזיקו בו כל העמים
הנאורים באייראפא , והדבר ההוא היה אפוא לחק העמים , אשר
הממשלות הן כבר לא תעצורנה כח לבטלו . לפי דעתי
מחוייבת רומעניען לתת תודה על קיומה אל ברית ורצון שאר
הממשלות וכו' , ויש לנו אפוא הצדקה לתבוע ממנה הכרת
טובה בעד העמל אשר ממשלות ארצות המערב עמלו בעבורה .
ברור אפוא כשמש בצדדים , כי שגנה גדולה תשנה רומעניען ,
אם לא תמלא אתרי משפט הקאנגרעס הברליני , באשר לא
נוכל לבחד , כי שווי משקולת הממשלות רופף מאד בעת
בחלק אייראפא והוא , וכי הממרה הנשגבה אשר הדיפלומאטיא
של רוב הממשלות תשתדל עתה להשינו , היא אמנה קיום
וחזק שווי המשקולת הזאת . כל ממשלה אשר תמאן להכיר
את תוקף מעשי כלל הממשלות , הנוגעים אל הבטחת וחזק
מצב הענינים החדש והוא , מביאה את עצמה בסכנה לאבד
ימים הבאים את זכות ותוקף המעשים ההם בנוגע לה ;
ממשלה אפוא כממשלת רומעניען , אשר כל קיומה תלוי מן
מלא חקת העמים הכוללים לכל פרטיהם , ומן שמירת ובבד
ספרי ברית הממשלות , תזיק באופן נורא אל תקותה ופובת
עצמה בנוגע אל קיומה לימים הבאים , אם לא תשמר ותבבד
את דברי ספרי הברית והם .

הדברים הנמצאים האלה מדברים בעצמם, וכל איש איש לו עינים לראות ולבין' יראה מהם ברור, כי ממשלות אייראמא תחשובנה את שאלת היהודים כחמעינין כשאלה מדינית גדולה ונכבדה, ואת גורתן על דבר השאלה היא כחק העמים, אשר כל הנוגע בו לא ינקה; ולכן מובן מאליו, כי גם פשר ה' בראמיאנא, אשר על פיהו יתמלא דברי החק ההוא רק במקצת ויופרי במקצת, לא יקובל לרצון לפני הממשלות והן.

אבל בכל הלחץ אשר ממשלת רומעניא נלחצה מאת הממלכות לקיים את דברי הברית הברליני, הנה שאלת היהודים היא עצם בגרונה, מבלי לבלוע ולא להקיא, כי להת חופש גמור ליהודים ככל אשר המילו עליה, הוא כמעט דבר שא"א, יען לפי ידיעת איזה מכה"ע, רוב הנכמים והאמנות הגדולות אשר לאצילי הארץ, הם ממשוכנים תחת ידי היהודים אשר נתנו עליהם הלוואת כסף, מבלי יוכלו לשלם להם, ואם רק ישיגו היהודים זכות אורחי הארץ לקנות קרקעות, או תשפיענה כל האחריות והן בידם לקנן עולם וצמיחות, והם יהיו אדוני הארץ, וע"כ ימאנו למתקן מן חוקי הקאנסטיטוציאן את הסעיף השביעי, אשר יאסור על היהודים לקנות קרקעות לנחלה. אחד מהנבחרים אשר נשא מדברותיו באסיפתם, יספר המכ"ע, אמר כדברים האלה, "אתם מבקשים פתרון לשאלת היהודים באופנים קצתים ומגובלים, והוא לא תצלח, אם רצונכם למצוא דרך נכון וקיים לשאלה הזאת, שמעוני ואספר לכם, בהיותנו פעם אחת מתוכחים באסיפת העד אשר היה ביאסטי זה שנים, על דבר שאלת היהודים, מבלי להגיע להסכמה אחת ושווי הדעות, יצאנו איש לביטו, בלכתנו ברחוב העיר, ואז היה שעה ג' אתר הצות הלילה, ראינו בתלון בית אחד נר דולק ויהודי יושב על עסקי חשבונותיו, ובעת הזאת יצאו מבית היין הקרוב לו ג' רומאנים שתויי שכור, כרגלים שיר הלאומי בקול, או אמרתי: לרעיי התולכים עמדי, "הא לכם הפתרון האמיתי לשאלת היהודים", אם רצונכם לעמוד נגד היהודים בארצנו, היו כמותם, נזירי יין, עוסקים בעבודה, ומסתפקים במעט, את אשר דברתי או הנני שונה היום, שאלת היהודים תהיה נותר, אם נלמד מהם לעשות כמותם בכל מלאכת עבודה ועסקי הארץ".

ובתורמא נהפכה הקערה עוד הפעם על פיה; עוד לפני ימים מועטים הודיעו כמעט כל מכה"ע פה אחד, כי המולמאן כבר קבל לרצון את שמה הפאליטיק אשר להוויור הגדול ה' קהערעדן פאשא, ויראו בזה אות נצחון אל הפאליטיק האנגלית, וסימן טוב אל תהלוכת הענינים הפנימים בתורמא כפי רוח וחפץ ספר הברית הברליני, והנה פתאום נהפך הגלגל, ומקאנ-סמאטינאפאל באה השמעה בימים האלה לאמר, כי ה' קהערעדן פאשא הוסיף ממשלתו ועל מקומו בא ה' אאריק פאשא, וה' סאפֶעט פאשא נפקד לשר הענינים הפנימים. תמורות פתאומיות בהנהגת סדר הממשלה, ועליית וירידת שריה אמנם איננו דבר חדש בתורמא, וכבר הסכימו לראות שם מחוות כאלה פעמים אין מספר, אבל בכל אלה הנה בפעם הזאת עשתה התמורה הגדולה ההיא, רושם אמיץ וחזק בעולם המדיני, יען כי כל עמל אנגליא וצרפת אשר עמלו בשנים האחרונות להמות את לב ממשלת תורמא אל חפצן, עלה ע"י הדבר הזה בתור, וכל תקותן לעשות בארץ ההיא תקונים וסדרים חדשים כפי דברי ספר הברית ההוא, היתה לאל. סבת המהפכה הגדולה הזאת לא נודעה עוד על גבון, ומכה"ע יפתרו אותה על פנים שונים; ויש מהם אשר יאמרו, כי נכלי בני חצר המולמאן הסבו את כל המהפכה הזאת. בן סופר מכה"ע Augsb. Al. Ztg. יכתוב מפורא כדברים האלה: הרופא הראשי בבית המושגעים, ה' מאנגער, אשר יבקר תמיד את המולמאן העבר, מוראד החמישי, הודיע זה לא כביר אל המולמאן אברול עמיד, לאמר: כי מוראד כבר נרפא מחלו וכתות גופו ושכלו כבר שבו לאיתנם, ובהיות המולמאן מוראד הורד מכא הממלכה רק בעקב המודעה הגלויה אשר יצא או בארץ לאמר כי השתגע, בגלל הדבר ההוא נתן ראש כהני האיטלאם (שאיק זל איטלאם) את הסכמתו להעביר אותו מעל כסא ממלכתו, כאשר חק נושן הוא בתורמא, כי המולמאן

אשר הוא גם הבלוף על כל המושלמים, לא יוכל לכת המלכות בהאשו כל זמן אשר שכלו לא ימצא הבראות; לכן עתה, כאשר מוראד כבר שבו לאיתנו אברול עמיד על פי חקי הארץ להשיב אליו את הכסא מעל כסא ממלכתו. לכן יעצו אדבאי המולמאן ההוא נפש את מוראד החמישי, ולשים בפעם אחת קץ הפתחים והדאנות אשר יעלו בעקב הדבר הזה על ראש הנכות; אבל הוויור הגדול ה' קהערעדן פאשא הנהיג לא אבו להסכים אל עצת רצח הזאת, וע"כ נאלץ הגדול לעזוב את משמרתו. הדברים האלה הגרמים האנשים אשר לא ידעו את נכלי הצדות מלכי קדם, זר, יש להם יסוד נכון ואחרות רבים מעידים על אכזריות גם השמירה יתירה אשר תשים הממשלה על חצר המלכה לבל יהיו איש זר לנשות שמה ולראות את הנעשה מעידה, כי מעשי רצח נכונים להעשות בחצר המולמאן ההוא; כן זה לא כביר יור' שומרי החצר ההוא בקבר על אנית צרפת, אשר בה ישב' ציר הארץ ההוא ה' פֶע בעת עברה לפני החצר ההוא, באמרם, כי הקריב מאד אל החצר וכדומה. ואיך שיתיה, הנה ממשלות אנגליא בלי ספק תדברנה משפטים עם ממשלת תורמא, ולא לה לעשות ככל העולה על רוחה, בפרט כי בעקב השגת הגדולות והנוראות והא-סדרים השודר עתה בתורמא עצום תקפו, כבר התמוטט יסוד הממשלה הנכותית, יתלחץ עליה בקול גדול לאמר, כי בעבודה באה על הצרה הגדולה הזאת. ובאמת המצב הרע בתורמא, הממשלה הפרוע נורא מאד, כי בעת אשר אסמאן פֶע הלוקח את כסף חקו מאוצר המדינה סך שמונה מאות פֶראנק מדי שנה בשנה, ועוד יגנוב מכסף אוצר ההוא בכליו, ובעקב הדבר הזה יוסיף בימים האלה ממשלתו חילי הצבא לא לקחו את כסף חקם סתידש גאועמבער העברה, וילכו ערום ויתקו עד כי יוכרחו ללבוש על שקים מסולאים, וכדומה; וקרוב להאמין, כי להגל הנורא ההוא, תפרוץ בקרב הימים בקאנסטאנטינאפאל גדולה אשר לא נדע תוצאותיה.

והצרפתים תגנו ביום השלישי לחדש הזה בעיר תג גדול, כי ביום ההוא הקימו שם מצבת זכרון לכב מהיערם, הנקרא בפיהם בשם "גאל הארץ". אל התג ההוא הראספו כמעט כל השרים הנכבדים העומדים הממשלה; חמשת מיניסטרם, פרעזידענט הסענאט וכו' מן הפרעזידענט ה' גרעווי ה' גאמבעטמא אשר לא באו הקראים. סבת הדבר אשר ה' גרעווי לא נסע לנאנסי את זכר הפרעזידענט הראשון לממשלת הרפובליק הנושן אשר הוא יושב כעת על-כסאה, היא לפי דברי סופר Nat. Ztg., יען כי מקובל ונהוג הוא בנימוסי ממלכות אי לשלוח שר נכבד לקדם את פני מושל ארץ הקרובה אל אם הוא בא קרוב לגבול, ולו נסע ה' גרעווי לנאנסי לגבול אשכנז, או ממשלת הארץ והיא בלי ספק שמה את אחד משריה הנכבדים לקדם את פניו, הנה היה בכתו להאכיר לבני צרפת ביום חגם את כל ושלפלותם אשר סבלו בשנות 1870—1871, ולעודד את נגד הממשלה אשר הבאה עליהם - את כל הצהה מסבה ההיא לא בא גם ה' גאמבעטמא אל התג ההוא לפי דברי איזה מכ"ע צרפתים אמר ה' גאמבעטמא בפי "העיר נאנסי קרובה מאד אל הגבול, ולכן אפשר לבל מפי דבר סכלות", וכונתה היתה, כמובן, לבל יתחשבו דברים אשר לא יחזו לרצון לממשלת אשכנז. לא נכל להבטיח, כי כל הדברים ההם בגיוס על אדני האמת, איך שיתיה, הנה עכ"פ ברור, כי ממשלת צרפת בשלום המגע את עצמה מלעשות מעשים, אשר ברחם עליה ק' חשד מצד ממשלת אשכנז לאמר, כי עוד היה לנקום קמנה את נקמתה.

ובאשכנז עוד לא בא הקץ אל ריב הכתות, וביום יבוא, בכנפיו בשורת רעה אל בת האצאנאליטא, כן הודיע ראש בית העד, ה' בענניסען בימים האלה

במאמרי הראשי "הולצו אנשים לצבא" (המליץ N. 19, 1878, עמ' 359—365) העידותי את אחיו על הכתוב במכתב "נאלאם", כי יצאה פקודה להעדים הנעדרים לקחת אנשים לצבא, למלאות חסרון מספר היהודים מאחיהם התמשים מבוא בצבא. תאיתי גורל אנשי החיל לפנים ורגשות היהודי לילדיו, ואוכיח על מה וזה רוחו או לשלח את בנו לחילה, הראיתי כמה הוקל כיום על עבודת הצבא, וכי יש יתרונות לה ותקות לעברי, ותבאתי לדוגמא את הבאראן ג"ב, וכי גם אנכי לא בקשתי עצות להציל את בני ואובילדו להגורל; חשבותי את התולדות המעציבות מכל התחבולות אשר ימצאו יחידים להגצל מתוב אורחי זה, ואומר כי בעולה יביאו שואה על הורי בנים יחידים הלקוחים במקום אחד מבניהם אשר תגנם ה', ולמען ידעו כי כל מעשיהם יובאו במשפט להשחית לכלל ישראל, העליתי את המספרים מהחשבונות אשר הציג שר הפנים לפני הקיסר יר"ה שנה שנה, משנת 1874 עד תום שנת 1877, חשבונות אשר נתנו לי מקום הגבוה, ואשר נזכרו בעתם במכתב הרוססים.

יִאמְרוּ, נָא אִפּוֹא קוּרְאִי „הַמְלִיץ” הַנִּכְבָּדִים, מִה דָּבָר רַע וּמֵרָע, בְּהִמָּאֵר הַהוּא (?)*, הָאֵם מַסְפְּלִי שֶׁקֶר, אִי גִלְיָתִי סוֹד בְּאוֹזֵי זֵרִים לְהַבְאִישׁ רִיחַ אֲחִינוּ. בְּלוֹשׁוֹנִם, אִי יִצְאֲתִי כְּאוֹיֵב וּמִתְחַדָּה בְּנִקְיִים מַסְפָּע? לְדַעֲתִי אִין אִחַ מֵאֲחַת מֵאלֶה. הֲלֹא גַם הָרֵב הָגָאון וּמֵאוּר אֲחִינוּ בְּלוֹשָׁא מ' יִשְׂרָאֵל מַסְלָאנֵם נ"י בְּמֵאמְרוֹ הַמְצִיזוֹן (הַמְלִיץ 8. N. ש"ז) לֹא יִכְחִיד תַּחַת לְשׁוֹנוֹ אֶת הַנַּעֲשָׂה בִּקְרֵב אֲחִינוּ בַּעֲנִין הַזֶּה, רַק יַעֲיֵד כִּי הַמַּעֲרָעִרִים יִפְרִיזוּ עַל הַמֶּדָּה, כִּי לֹא כִצְעָקָתָהּ הִבֵּאָה עַל הַיְּהוּדִים עֶשׂו כְּלָה, יַעֲן שִׁנְגוֹת רַבּוֹת בְּרִשְׁיוֹמֹת הַקְּרוּאִים לְצִבָּא, וְיִגְדֵּל בְּגִלְל זֹאת מִסַּפֵּר הַנַּעֲדִידִים, אֲבָל הֲלֹא גַם בּוֹזֵאת הַקּוֹלָר תִּלּוֹי בִּקְהֻלוֹת יַעֲקֹב, מֵדוּעַ לֹא יֵדְאֵנוּ לְתַקּוֹן הַמַּעֲוֹת וּלְהַסִּיר לְזוֹת-שׁוֹפְתִים תַּנִּם, בַּעַת אֲשֶׁר הַמַּסְמָלָה וְדַעַת הַקָּהָל תִּשְׁפּוֹט מִן הַמַּסְפָּרִים הַמְקִיּוּמִים אֲשֶׁר לְעִינֶיהָ.

המאמר השני הנאשם הוא מאמרי „אפס ותהו (ניהיליזמוס) וסאטאליזמוס” המליץ N. 18 ש”ו (24 אפריל), הוא יצא מעמי, או טוב מזה מלבבי, תחת עקת רגש מכאיב, אחרי התראותי פנים את פקיד אשר רבות מעתותינו בידיו (יודעי ומכירי יודעים שמו, וכמדומה לי לא נעלם גם מה’ כהן), ומצאתיו כי שנה את מעמו מאז ראיתיו לפני זה, ומפיו שמעתי, כי אין לו לדבר כעת להטיב גורלנו, יען מרה רוח הממשלה, על כי גם בקרבנו „אפסים ותוהים”, והשלשה שנתפשו בנרמניא היו למופת לרבים.

ספרתי לפני קוראי „המליץ" את אשר השיבתי להשר, להוכיח לו כי יפריז שוטפני על המדה, וכי מתי מספר בני הצעירים הנתעים בשוא, הוא תולדות המצב הבודדי אשר אנחנו עומדים בו בסבת גדרים חיצונים, והוא אשם ברבר כי בני הדור הישן יפשעו על פת לתם, ומילדי הדור הצעיר יגרו אחרי חבדיהם, יען יברלו מתוך אנשי מעלה באשמת הממאנים לתת להם את אשר האצילו להם דתי המלכות. — אולם לא יכולתי למשול ברוחי לבלי העיר את אחינו בשפתנו, על הקמשונים אשר עלו בשדה הידורות בגלל ההפכפך אשר יותן לילדי ישורון בימינו. בסוף מאמרי הבטחתי להציע צדי למכה אנושה זו, אך לא הספיקה עוד בידי לדבר בענין נכבד כזה, כי ענינים שהזמן גרמא עכבנו עד היום.

תם אני ולא ארע כמה מאמר כזה כתוב עברית. (אולי גם רוססית) יוכל להזיק לאחינו ברוססיה? האם הרצאתי מלבי את הדברים האלה? לתנות נפשי שמעתי מני אז תנאות כאלה מפי כמה שרים השומעים מאחורי הפרגוד, ואתה מצבברי עדתנו ספר לי כדברים האלה בשם אחד מיועצי המלוכה הרוש טוב לישראל תמיד. ומה יועילו אם אחשה אני או גם אכחיש כי שקר ענו בנו, הלא בואת נעיר עלינו אף וחמה, ויעשו עוד יותר את כלל ישראל אשמים בעד יחידים.

לשוב את משמרתו ולא ישב עוד בראש נבתי בתי
אסופה הבאה. הדבר הנכבד הזה עשה רושם גדול
וכל מכה"ע היתאים בארץ הלא יתעסקו בו, כאשר
ה' בענגיסמן את משמרתו תתפרד כל אנדת כת
הליבעראלים, ורבים מהם יבאו תחת הדג' ה' פאר-
ראש כת הליבעראלים יושבי השמאל. אם הדבר
את פני הענינים, מכפי אשר העמידם ה' ביסמארק,
לדעת עוד, וימים יברו.

בשבוע העבר שולח לידנו ספר אחד נדפס, הכולל נקדו כל מעשה הפרנסים ומנהיגי העדה בקהלת נחשבון פעולתם אשר עשו משנת 1871 עד 1877 בעניני הקהלה וצרכיה, לכל פרשתם בסדר זמן, והבנו להעתיק פה לפני הקוראים תמצית הדברים והראוי לדעת מהם בכלל, בננוע אל מצב הקהלה החדשה, והנהגתה תחת יד מנהלי העדה העומדים בראשה וחתם ביושר לבכם וצדקתם.

מצר תושבי היהודים בעיר ווארשא עולה לכדי מאת
 אלף ואולם המה האנשים הנכבדים העומדים בראשי
 עולה הזאת: הדר' לודוויג נאמנהאנוואן, הוא היושב
 באסיפת קרואי העדה, והפרנסים המנהלים המה, ה'
 לעזי, ה' י' לעווענבערג, י' בערסאקן, ס' לעווענמאהל,
 זאן, י' פליעדערבוים, ועוד שבעה אנשים חשובים
 מקצתם. מספר הדיינים המקבילים פה, עשרה, ועליהם
 סמך אחד, ושאינם מקבילים פה חמשה, בתי הספר
 כ"י ללמודי הדת, הם ארבעה, בתי התנך לקטנים
 ס', חמשה מהם לילדים, וארבעה לילדות,
 1877 היה מספר התלמידים בבתי הספר ללמודי הדת
 ועליהם 19 מורים, ובבתי התנך למתחילים 10 מורים
 על 414 תלמידים, וכן 7 מלמדות נשים בראש 284

בשנת 1877 עלה סך ההכנסה מאנשי הקהלה הנתונים
הקול כשי הקצוב להם 49,323 ר"כ . והכנסה לחברת
חסד של אמת ומשרתיה סך 13,578 ר"כ , לצדקת
עוזים, בקור חולים, וגמילות חסדים, 20,700 ר"כ,
לקן קיימת להעלות רווחים 23,529 ר"כ, ס"ה
107 ר"כ .

ואולם ההוצאה על צרכי הקהלה בשנה הזו, היה: על
משרתי הקהלה, הרבנים, ובתי הספר והתנ"ך, עלה
47,618 ר"כ. ההוצאות על בית מועד לכל חי 16,768
על בתי החסד והצדקה 20,263 ר"כ, לקרן קיימת
110,125 ר"כ ס"ה 1877.

נעת ראשי העדה ומנהיגי הקהלה הוא מהיום והלאה ,
חשבון שנתי פרטי כזה מדי שנה בשנה .

שְׁעָרֵי בִּדּוּד ח' מִנְהֵם אב (ט"ז יולי) .

אחי ודאש בחכמה ובשנים למי"ל מ"ע עבריים.

שליין 27 ממב"ע היקר היוצא על ידך, הזכיר הסופר
ה"מב"ה הכהן את עוני בשני מאמרים (N. 19) (1878)
(1879), מבלי הביא תוכן המאמרים ובמה הדמה כל
שנים, בעת אשר קרוב לחדאי שרוב קוראי "הצפירה"
את "המליץ". ואם באחת מצאתי נחם בדברי חו"ל:
שענותיו ספורים: כי לו הפליט עם מול' שנגות בשני
בן יותר מחמשים מאמרים ראשיים במשך השנה,
בשנים, הערות, השוואות, העתקות ותקונים, אין לשפוט
מפליט, על רדם משכיל, ולא כבודה עלי לתת תודה על
תודה למזכירנו, להיות נזהר מן הוא והלאה. למסר
נעלמה ממני משותי. והנה להשיב לו על תוכנתו
בתבה מסותרת בהמליץ אחסא את המסרה, כי לא
קראי "הצפירה". אי לזאת אחלי אחי ורעי, הואיל
על מקום לדברי אלה למען אצטדק לפני קוראריך.

(*) מאמר זה קבלנו ג"כ להספידה עוד בשנת 1874 (גליון 17), אשר כבד לו הנביל המדע דרש פון לעמו ה' יוסף וויזל גינצבורג ז"ל, וזלחא פארט חליטו להספידה בשמו. המו"ל

יען יכסה עליהם, בעת אשר המהבילים יכחישונו על פנינו בתעלוליהם.

ועתה אשאל בלשון התלמוד: תנא היכא קאי? אם ה' כהן כבן חסיד שומר אמונים התעבר על אשר גילתי סוד גלוי במאמרי הראשון על דבר העלמת הקוראים לצבא, או השני מחוייב להיות לרצון לו, כי בו נתתי קמורה באף היראים והתורמים, בהראותי חסרוני החנוך הנוכחי. ואם להפך, קנא לעוברים במי אפסים ולבושחים על תהו (אשר כבר עלי להאמין עליו), למה זה יחסרני אם אביא במשפט עושי עול בקרב המחזיקים בנושנות. — כמו אוכורה כי מצא ה' בהן לאון לי, על אשר אמרתי במר נפשי על שלשת הנתפשים בנרמנא „בני בלעל", אחרי אשר נודע לו כבר, האחד (או השנים) לאיש מצוין במעלות ובמדות. יוכל להיות כי האחד או השנים אשר לא ידעתים (כי את השלישי ידעתי עם כשרונותיו ועם תכונתו ולא אשנה משפטי עליו), רבי הבשרון היו ולבם טוב ודנתיים קשות בבניו זה; האמנם במובנו בספרי הקדש נקראו בו אלה אשר ינסו להדיח את העם (דברים י"ג), ודוד כנה בשם זה את הקשורים עליו: „דבר בלעל יצוק בו" (תהלים מ"א). אך אם גם חטאתי במבטא אחד, עוד לא יאות לדון ברותחין את המאמר כלו, הן כל אשר יגרל שיאם בחכמה וכשרון, כן גרל פשעם נגד אחי עמם, המה יודעים היטב כי כל היהודים ערבים בעד שגגות ודעות יחידים; ואם אמר האחד לפני השופטים בברלן כי דבר אין לו עם היהדות, אך לא יוכל להתבכחש לאום מתעבתו; ואם גם רוח אורחי עולם תפעמהו, ראשית חובתו לדאוג לבלי הביא הוה על אחיו, מרם בא עת לישר החורים ולהגביה שפלים באמצעים נאמנים ונמסמים.

אלכסנדר הלוי צעדערבוים

מו"ל מ"ע „המליץ" גם Вѣстникъ Русскихъ Евреевъ

שצעדריך (גליל באברויסק). מן היום אשר החלו המכ"ע לבני ישראל לצאת על פני הארץ, מני אז יציצו הסופרים כעשב על תלמי שדי, יראה בן פלוני איך פלוני ממקום פלוני יצא בשער אלי קרת ויגלה המסכה מעל פני עירו, ובא גם הוא ויקנא קנאת הכבוד, והנה גם הוא בסופרים, שמו יוחק בעם ברול ועפרת לשם עולם לא יכרת, על כל דבר פשע על כל נעלם אם טוב ואם רע, יביא בכורים לפני הקוראים, ועירו אשר מעולם לא נשמע שמעה בין החיים, תתנוסס גם היא בינות הערים, כי אין עיר אשר לא תכשר לבוא לפני מוצב כ"ע. אם יושבי העיר ההיא אחוז את ההשכלה לרעה ולרוע העת ילכו, מה טוב ומה נעים, יבוא הסופר ויהלל בשערים מעשיה, אף ירוממנה ויגדילנה על ארת שבע, ואם ההפך בה, פעליה כחשים, יושבי העיר יאחזו בדגל האורטאדאקסי, יראים ההשכלה ורודפי ההונים בה, יתאונן הסופר כינשוף ביער בין שורי כתבי העת, יגלה אונם למסר, יורה להם את הדרך אשר בה ילכו ואת המעשה אשר יעשו, לאמר: כי ישובו מאן; ואם ישקול למסרפסיה מאחד מבני העיר מאנשים מרי נפש, או יבוא שנית ותהיה המלחמה מלחמה נוראה, כאשר כבר זכינו לראות כאלה לא פעם ושתים; ומה עוד אם קרבו ימי אבל הרב, או אש יצאה מאת ה' ותאכל בתים אחרים, או אין עת טובה להסופר כהעת ההיא, רב החומר לא דרוש לו, ושמו ימנה בין יתר הסופרים, ואם נראה פעם עיר אשר באמת תכשר כי יסופר מעלליה ככה"ע ונגרע חלקה, או עלינו להגיד כי העיר הזאת לא הרתה ולא ילדה סופר, על כן נרמנה נרמה בלי סופר.

העיר הזאת אשר ידובר בה אודתה לא זכתה לשם עולם, ואדע נאמנה כי לו עובדי בחרם שפת עבר ישבו בה, או כבר הכיחה כל הקוראים, מהמן המעשים אשר יולדו בה בכל עין ועינים. אולם אל תרמה קורא יקר, כי תרפה שברה לבה ואנושה מכתה על אשר נפקד שמה. העיר הזאת אם כי לא מרובה באוכלוסין הנה, בכל זאת היא מעולה שבערים, כי אבני ספיר נפלו לה לסגולה, כי בתצר שצעדריך הרחק אך כבדת ארץ מהעיר, או למושב הגבירים המפורסמים הגדועים

לתהלה, הלא המה משפחת „האלארעץ" בלכתם לתור ל נף למשכן, מצאו את החצר מנרש העיר. מסחרם מ (פליטין) ומר אניות (בארקעס) תשתרע עד אפסים זה יובילו סחורתם לערי ריגא, תארסאן, קיוב, קר וכו', ומעבר זה לערי מעמל פרוסיא. כל איש אשר במסדר ידו, בטח שמע שמע הגבירים האלה, עד של סוכנים (פרעקאשציקעס) ימצאו חיתם מהם, ואשר רבים מה אף המה לגבירים, והעושים במלאכה על הגור, לשוד לקשר הרפסדות ולהסיעם במים, עד אלפים המה, אלה העוברים מכל הערים אשר סביבות „שצעדריך" יבר למפוח אל אתת הכהונות, ושולם לרחוק ולקרוב. וב אף כי ברכם ה' בהן בעושר רב, לא ידום לבב אחדם העני, לא אך בגדבת היד, הכל הוא צחור לעולם לא ימלא, אבל יסבו על מקור משחתו ויתנו בארץ, חיים של חלון עצמות. כל האידים יכירום ורע בוך ה', לא יסורו אף כמלא ששל מהדרך אשר למו הוריהם אשר היו ברור אשר נאמן היה ישראל ל וכל המעלות שמנו תכמים בעיר גדולה יראה פה שצעדריך. בימים האלה חזון פלא הוא, רבות יעשו העיר, והואת כדרך כל הערים הקטנות אשר לא יעשו במו, להעמיד רבנים ושוחטים, שניים ושלי אלה כסף תעופת למו, והדבר הנחל העומד ברומו של החיים, למשל: דאקטאר, ומילדת, כמו למותר הוא לפניו בשצעדריך, האיש אשר הוכה במחלה ונפל למשכב, כל דרשו בלחשים ועשבים, המכשף בלחשו רפא חליי ואחרי כן קראו לרופא העיר אשר חכמת הרפואה וזה לו מספרי ספר זכירה וכדומה ירפא חליים. אך כאשר ה שבה ריקם, הובילו את החולה לעיר באברויסק הרחק פרסאות; אולם מאשר כי לא כולם יכלו לעשות כאלה, התולה למעצבה בפאת מטה ויתאבק את מר המות.

כאשר ראו הגבירים כי מצב העם ברע הוא, העמידו רא אמתי, ושכרו מאת הגבירים, והפקדה מהם יצאה כי כל העיר יבקר חנם אין כסף, גם הציבו בית סמים למרפא החולים חנם. אך אלה אשר יבושו לקחת מתנת חנם, למו הסמים כפי המחיר אשר הושת עלימו בלא ריוח היבינו העם רב הטוב הצפון להם, אראה בנחמה אם לא ש איך הדאקטאר התאונן מר כי בא לבקר אשה אתת ויתן לה רפואות מרפאות שונות וכל מזור לא להעיל לה תבחר ברפאות המכשף הזקן מאלפי רפואות.

מתחלה עובדי ארמה היו כל בני שצעדריך, כי אשר יצאה הפקודה מהמלך כי כל איש אשר יקח לו ארץ (קאלאניעס) לשדד ולפלה את הארץ, נקי יהיה מסס והשירים וחפשי יהיה מעבודת הצבא עד עבור חמש וע שנה, או בעת ההיא באו אנשים מעמים לגור הנה, ארץ היה שצעדריך, לא דרכה בה רגל אנוש. ואחרי כן מדה חבל הארץ לכל איש עד עשר (דעסענטניעס) אחוזת אף כי היה קשה הדבר עלימו כקריעת ים סוף. אולם מעט ראו כי טוב לב המלך עליהם. במתי מעט יחד ה שצעדרינה להשתקע בה, ועתה שמם ה' לרוב. במצב טוב מאד גורל העיר, אלה אשר הארץ לפנינהם יחדו ויציאו ורע לחם לפי הפך כפי ברכת ה', ומי יתן ה ערי ישראל כמות, או או' יסכר פי דוברי שקר המכרים על עם ישראל, באמרם: כי היהודים לא יוכלו ולא יאבו ל בישובו של עולם, ואך אל סתר רוח עיניהם נשואות. שצעדריך תוכיח, מאד נעמה להם לעבוד הארמה ורע בותרון הכשר דעת, אך צר להם המקום לשבת בה, כי לכולם נפלה לסגולה עבודת הארמה, החלק השלישי מבני אשר הארץ לפנינהם המה המאושרים בעיר. גם יתר הע יסאו תרפת רעב, כי רבים יספתו אל אתת הכהונות של המ משפחת „האלארעץ", ובכלל טוב מאד מצב העיר, מצ הוא בעשרה וצדקותיה על כל הערים סביב, לא א בדברי: אחד בן טובים להצדיק פלוני בא לעיר הזאת ימים אחדים, ויצא מאת העיר ברכוש, גם אחד גם שני ש כלם נשאו משאות כסף וזהב מאת העיר. אולם במצב זה

העיר אשר אותה למשכן לי, ותאלצני לברוח מפניה, ע"פ עצת הרפואים, ארצה קרימה.

העיר יאלמא תרחיב את עין האורה, הבא אל קרבה ראשונה, מראה העיר בכלל יפה ונחמד מאד, בהיותה עומדת על שפת הים אשר יתן לה להיות חן, וגני חמד המסובלים עצי פרי הלולים המוכבים את רוב בתי העיר ירבו לה פאר וחדר. כל בתי העיר בנוים מאבנים מן המסד עד הספחות, יען העצים יקרים פה מאד.

העיר הזאת היא עיר קטנה, אך אנשים בה הרבה מאד, כי המונים המונים יגורו פה מכל עברים, בכל שנה ושנה, אנשים שונים הנענים מתגרת ידי תחלואים רעים וגאמנים, בתקותם כי האור הצח והנעים השורר פה יעלה ארוכה למחלתם; וע"כ שכר מעון לאיש נכר הבא פה רב מאד, וכן יאמיר פה היוקר על כל דבר מזון ומחיה ועל יתר צרכי החיים, כי תושבי העיר רגילים מני אז להפשיט העור מעל בשר החולים האומללים אשר יבואו פה למצוא מזון ותרופה למחלותיהם. האמנם בשנה הזאת מספר האורחים הבאים פה הוא פחות הרבה מבכל שנה, באשר החופש מוגבל וגדור פה כעת מאד, ושבע עינים פקוחות על מצעדי כל איש וזר הבא אל העיר, בכל זאת היוקר על עמרו ועמוד.

ע"ד מצב היהודים היושבים בעיר הזאת לא אוכל להדיעכם דבר ברור, קוראים נכבדים, כאשר כל היום הנני יושב בבית הקיץ (ואממערדוויז) אשר שכרתי לי, ושואף אל קרבי רוח צח ונעים מן העצים והפרחים העושרים אותי, מבלי צאת החוצה, אך בכלל כפי ששמעתי, מצבם החמרי לא רע הוא; ואת זה חיותי אספרה: בלכתי ביום השבת העבר בפעם הראשונה לשוה ברחובות העיר, ראיתי כי רוב התנויות אשר בעליהן יהודים רמה, הגן פתוחות לרוחה ובעליהן ישאו ויתנו בהן כמו בימי החול. עפ"י חרצתי משפט כי היהדות תשב פה בשפל המדרגה מאד.

יצחק אייזיק עמקין

ידיעות העולם והמבט.

השרידים מרוד המבול

המכה"ע האמריקאנים הודיעו לנו בימים האלה כי אצל המקום נעז - ווינדזאר אשר במחוז ניוארק, מצאו זה מקרוב טמון בחיק האדמה עצמות חיה גדולה למאד, אשר אין על עפר משלה! - מן העצמות הראשונות אשר העלו מן פסן הארץ כבר הבירו את גדולה העצום, כי מדת עצם הגולגולת היה גבוה אמה ומחצה, אורך לחי העליון ב' אמות, והשניים הקבועות בו כל אחת גבהה 7 צאלל, סרגל הקדומה העלו עצם אחד, אשר גובהו הוא ג' אמות ומחצה! ומשקלו 150 ליברות. והנה יספרו המכה"ע כי לשמע המציאה הנפלאה הזאת באו חוקרי המבט שמה לדרוש ולחקור על מקום מתנאה, והשתדלו להעלות כל העצמות ההם בשלימותם וסדרם כסדר אבריהם, ולפי דבריהם היא החיה הנודעה אצל בעלי העצאלאגיע בשם "מאספאוראן", מן מיני הדיים אשר חיו על פני האדמה במרם בוא המבול על הארץ לשחת כל בשר, וכבר מצאו כמה זה פעמים שונות. בשנת 1842 מצאו ג"כ באמריקא הצפונית עצמות חיה גדולה מאד בבפן האדמה, והחוקר קאך עמל וינע אז בעזר פועלים רבים משך חמשה ירחים, עד אשר הציאו כל העצמות כולם לפי מספר אבריהם ויביאם ללאנדאן, ושמה חבר העצמות אחד לאחד לפי סדרם בבנין הגוף, ויצב דמות כל החיה לפלא לעין הדואים בבית האוסף לדברים העתיקים (מוזעאום), אשר שם היא מתננה עד היום, - כל הבא לראות שמה את הענק הגדול הזה ישתומם לבו בקרבו ויאחזנו רעד, כי נורא הוא, ארכו חמש עשרה אמה, וגבהו שבע אמות ומחצה! שתי שניים גדולות יוצאות מפיו כמו אצל השנהב, אבל ארוכות ועבות יותר, אחת נכפפת ויורדת למטה והשנית מתעקפת ועולה למעלה, עצמותיו וגרמיו עבים ומתוקים כמסילי ברזל. היצור הזה בהיותו חי הפיל אימתו על

מאד גורל העיר, לא מפני כי ירחקו מזה שכלה אשר תשלוט שלטת ברמאה הזאת. הן לא גלמדה עשים משכילים אף כי מעטים המה; אך משפט האדם לא ידעו, על אלה ידאב לב כל איש אשר רגש בו. הזאת להקוראים עד היום הדברים מצעים, אראה מקרה הדיים האלה, ואז סמוך לבי במוח כי איש לא יסמ.

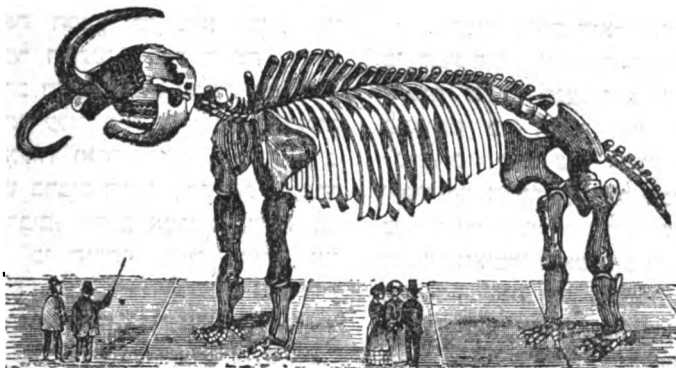
ימים האלה היו ימי הבחירה לדרב, כי הרב הישן זקן לא ארע מדוע מאסו את הקנקן ישן מלא ישן, אך זה שהיה הן כבר נאמר הפתגם: בעל המאה, יתה וכן בא הגה לנסמן רב חדש, ימים שלשה התמסמה ועתה הקהל מה יתרצו עליו המשפט; בימים האלה הקד כמרחקה, אלה הללו ואלה הללו, לעת ערב הנה לית המדרש לדרוש ברבים דרוש "חסידות", ותהי המונים יודעאל, כי רבים מהעם אמרו: נעשה לנו ישיף פלפול ונראה כי תורתו בתוך מעיו, אין אך רב בחסידות, האיש אשר יאבה לשמוע חסידות זה לארמ"ר שליט"א. אולם אחרי שקלא וטריא חתמו עצמם מוקני העיר על כתב הרבנות, ויותר העם אמרו לא תהיה, לא הוא יהיה לרב. הרב נסע לעירו לקחת תפרידה מאת פני עירו, ובעוד ימים אחדים בא הגה, זה המלחמה את פניה, כי באמת נכשל הרב מקדם, זה אשר כתבו כתב השכירות 10 דו"כ לשבוע, אמר להם הבקף הזה לעומת פרנסתו כמר מדלי, על כן יסתר גם וישיף שיעור בכל יום לעניי הצאן, ויתרון הבשר ללמצות הענבים ולעשות יין, וכדומה עוד פרנסות ולגדיל פרנסתו. ויהי כאשר שמעו כי הרב יבוא להפך ה של אחרים, ויתעורר גם הריש מתיבתא והקודר וגם וכל אלה אשר חידו פן יניף דרב תרמש על פרנסתם, בשבי הקורה, ועוד אנשים רבים נקדלו על הבעלי העשירה אשר חתמו על הכתב. אך במה כחם גורל בעלי תנים אחדים הגדולים, על כן נסו את הרב בדברי י, מי נח את מי לא אדע, אך אם מפי השמועה אנו נכשל הרב גם בדברי הלכה; אז אורו חיל להתעורר וחסידים, קורא יקר: תלמה כל עם סופר לתאר את זה והמבוכות אשר נעשו בימים האלה בעיר שצערדין, הבקר עד הערב נמלאו תוצות הקריה, פתאום וקול זה ישמע, כי אחד יניף ידו על רעהו ויחלק לו נדבתו ארת, וכל העם ירצו לראות את המזיק והניק ברשות הרבים. הבורים בביתם או שקפה המריבה, אך המה יסעו בימי ימי המסחר, והמעטים אשר פה מחדשים כי לא ידעו למי דק. איש אחד אשר גם הוא היה בין המלינים, קם ביום יוכה באגרוף על הבימה ויהם את כל העם ויאמר: העם, כי הרב לא ירצה להחמק, וביום המחרת שקל זה מאנשים האחרים זקני העיר, כי כתבו כתב לאמר: יתמים לגרש את האיש הזה מן העיר, ותהי המחמה אלה. זה! מי ראה כזאת ומי שמע כאלה כי שנים שלשה יתן להמות כל המן העם להפצם, לו יהיה כדבריהם גורל הוא, אבל אין מרצה להעם כולו, וכל יודעי ידע זאת, כי רק על דעת הקהל יבחר הרב, אחרי שחת.

מה אתה ארון נכבד! מלא נא לי כי הרביתי בדברי. ישיע את צד האחד ולא אצדיק הצד השני, אתה י. אך למען שלא ירבו מחלוקת בישראל, אולי תצמח והשלום מזה או רב לי רב.

י"ג הבהן נאלדבערג יליד מאהילנא

(קרים), זה לא כבוד השמעתכם דברי, קוראים יקרים, מקצו צפון ארצנו, מעיר פעמערסבורג הבריה, ותהה קלי מקצה גב ארץ קרים, מעיר יאלמא השוכבת את הים. אולם אל תדמו קוראים יקרים כי רוח התשוקה למסעות נשאני פתאום מפאת צפונית גבה, אך האנושה היא אשר לא תגנה מרע לי בפעמערסבורג,

בחיך האדמה מומני התקופות ההן, שנתקשו לאבן בת הפחם, ולפי רוב הצמחים וגדולם הולידה המבע גם חיה גדולים וחזקים בבנין גופם ואבריהם, אבל גם מיני חרבים והם, אשר החוקרים לקחו מבטן הארץ עד כדי מינים שונים, וגם מיני החיים והם אשר מצאו אותם לכמה אלפים, כולם נאבדו ונמחו מן העולם, ע"י ותמונות שונות אשר עברו על הארץ מימי קדם, עד

נצד האדם, כי היבשות והימים ארואים היום על פניו היא אשר לכשה בתקופה האחרונה אשר נברא ויצא עליה, ובששת התקופות הראשונות ונשתלמה בסדרי ותבונתם מסדרתה למ כמו שדארכנו לבא במאמרנו, תרבות ע' וספרנו „אות

לאלכסנדר הזמבאלד" יע"ש.

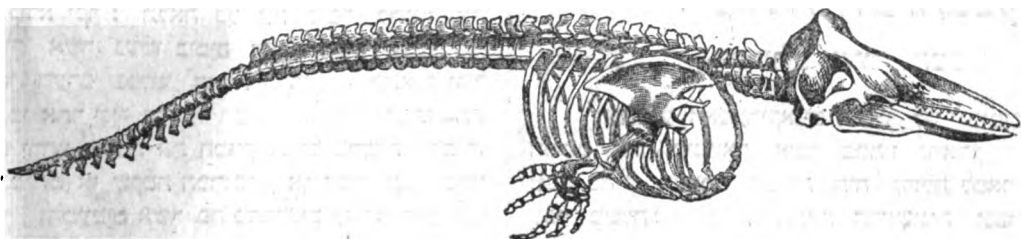
מן שרידי החיים אשר נשארו ממנים בחיך מעולם העבר, נמצאו מיני חיים משונים אשר משכנם הים וגם ביבשה (רעפטיליען), כאלה הנמצאים עוד הקראקאדיל, וסוס היאור (ניל פפערד) וחמדים, אשר משכנם הוא בתוך המים, ויוצאים גם על היבשה לבקש טרף לאכול, או לנוח לתום היום לשאוף אויר צח, התקופות הראשונות במסרם יבשה הארץ כולה, היו החיים רבים ועצומים למאד, ויותר מן 400 מינים נמצאו מהם האוסף אשר מצאו החוקרים את עצמותיהם בבטן הארץ שנתקשו לאבן, וגם בהם אנו רואים ענקים גדולים מאד, מהם הגדוע בשם „איכטאזארוס" הוא נמצא בבית האוסף

כל החיים אלו, תחת רגליו רגזה הארץ, כי כמו בית חומה גבוה ומבצר חזק היה מתגועע והלך, ולפני גבורתו מי יעמד. קצר כח הדמיון לצייר במחשבה בעל חי גדול כזה, כמו שהוא נראה באמת לעין הרואה אותו בחיול בצורה שלפנינו הצגנו תמונת הבע"ח הזה העומד בבית האוסף בלאגראן, ובכרי שיוכל הקורא לשפוט למראה הציור על סדת גדול האמתיות, העתקנו כפי מה שציירו אותו שמה עם האנשים אשר

עמדו אז נצבים עליו מהבאים לראותו, בכדי שלפי סדת גדול האנשים הנראים אצלו בצורה, יתפוש הדמיון מרה נכונה לצייר במחשבתו גם את גדלו האמתי של בעה"ח הזה.

חוקרי המבע חשבו בראשונה את הבע"ח הזה למין חיה חורסת, המורפת ואוכלת בשר, אבל אחרי חקירות שונות

בתכונת אבריה נוכחו לדעת, כי היא מין בהמה אשר מאכלה היה צמחים ועצי השרה, וכבר מצאו לפעמים בתולל במנה הגדול תבנית ענפים שונים מעצי אילנות אשר נתאבדו ונתקשו לאבן. וע"כ ישפוט החוקרים כי לפי בנין גופה הגדול, נתנה לה המבע גם אברים חזקים ועצומים, למען תוכל בכתה העז לעקר ולשרש אילנות ולאכול מהם העלים והענפים, אשר הם עיקר מזונה וטרף תוקה, והיא מן החיים אשר חיו על הארץ עוד בזמן התקופות הראשונות, בעת אשר כל האקלימים היו חמים מאד, ואויר הארץ היה מלא ושבע עם אויר חמוץ הפחמי (קאהלען ויירע), אשר על כן היה או גם כח הצומח על פני האדמה גדול וחזק למאד, והארץ הוציאה או מיני צמחים גדולים כענקים, כאלה אשר אנו מצאים היום ממונים

איכטאזארוס

בעדם לבל יעברו חזק וגבול אשר שמה לפניהם ע' האדמה, וכאשר מלאה הארץ חמם מספיקם והשחית מ' את דרכו, בא עליהם המבול וישקיעם בתהום רבו היום הזה.

על אודות הכתים

(המשך מגליון 28)

על חשן הערי אשר ישאו על לבם השרים ה' משרה בפקדת המדינה והנהגת האזרחים (בירנשילע) ליימע) מצוירת תמונת צפור כנף, ואשר על פקדי ושרי הצבא מצוירת דמות בעיר וחיה החלכים על א' והברל הזה מראה לדעת את היתרון אשר יתנו המינים המלכות האזרחיים על שרי הצבא ונושאי משרה בתולל הכ בעיני „בני השמש והשמים", הנה בעלי הכנף גבוהים ו במעלה, מדות השדה, אשר נועדו לשוטט ולחיות נעים

אשר ראשו כעקרב, שיניו תרבות שונות כמו הקראקאדיל, סנפיריו כמו אצל תנין הים (וואלפיש), גרנו פתוח קבקר, וחלל בסנו עד 15 אמות באורך! עצמותיו בתוליות השחידה הם כמו אצל העצים, וגבו ארך וחזק למאד; והיותר נפלא ביצור הזה הם חורי עיניו הגדולים, אשר מזה נראה כי גלגל עינו היה כגודל ראש האדם. הענק הגבור הזה בצאתו על היבשה הפיל חתתו על כל חית תשרה, ובחיותו משוטט בתוהם הים היו עיניו הגדולות נוצצות כמו שתי עששיות מאירות בתושר התנוע, למען יוכל לראות מרחוק לרדוף אחרי טרפו, וכל חית הים חלו ורגזו מפניו, כי למלא חלל בסנו כי יקעב לא הספיק לו כל דגי הים, וכבר מצאו החוקרים בתולל בסנו עצמות מיני דגים רבים וגופי חיות גדולים אשר נתקשו לאבן, ונוכל לצייר ברמיזת את המלחמות הגדולות והגוראות אשר רבו וגדלו בארץ בין החיים, בעת שלטו האדירים האכזורים האלה ביניהם. הגבורים טרפו בשניהם את החלשים, והקטנים היו לברות למלחמות הגדולים, וכמעט יעלה על לבבנו להאמין, כי במשך ימי התקופות הראשונות ההן, בעת אשר כח הצומח ובה החיים פרצו ויצאו מחוק המבע בכל תוקף ועוז פעולתם; והצמחים ובעה"ח פרו וירבו ויעצמו במאד, הקימה להם המבע מתוכם גם את שמן המסחית ביניהם, אשר יעצור

(* הצפירה (1874) גליון 21, 22, 24, 25, (1875) 1, 2.

כלובים צדים עשויים. כפי המצב, כאשר יכלאו את החיות הפראיות אצלנו, קני הכלוב דחוקים ותכופים וכו' אשר לא יתכן לאור השמש לדחור שמה. בבוא הארד אל חצר בית הסודר הקשיב מרחוק קול ליל איש מרניו לב, יוצא מאחד מכלובי הכלא האלה; כאשר נגש אל הכלוב נלחץ לסנת אחור מן הריח הרע והצחנה אשר עלתה באפו. ניהי כאשר ציה לפתוח את דלת הכלוב מדרה, התפלץ לראות, אך בתוך הכלוב מושלכת גוית איש מת אשר חצי בשרו כבר היה לברות למלעות העכברים, ואסורים אתדים כתרז את הגויה ההיא, האסורים ישבו לארץ ורגליהם אסורות בכבלי ברזל, הגויה והיא היתה גוית אסיר אחד אשר נוע שם מרוב עוני ולחץ. על פי פקודת הארד הוציאו את האסירים החיים החוצה, האומללים האלה היו דומים וקרובים יותר לשלדי עצמות מאשר ליצורים חיים, וכה אפסו כחותיהם ויצורי גום התמוללו מן העניים הקשים אשר עוללו למו, עד כי לא יכלו לדבר עוד, שרם כלאו את האומללים ההם בתוך הכלוב רשו את בשרם בקני באמבוס, עדי הגיעו כמעט אל שערי מות; אור עינם כזה ועורם צפר על עצמותם, כי גם אוכל לא נתן למו זה כארבעה ימים. אלה מן האסורים אשר נלאו לשאת ענות הרעב, ויעצו להשמיע ליל אנהתם, נעשו מחדש במכות נאמנות בקני הבאמבוס עדי נפתו נפשם. עוד יותר מזה נרגו ורעדה תאחזו למראה העונשים האכזרים והעניים הקשים אשר יושב בפלילים על החמאים בנפשותם.

הסיני הוא בעל מויות עמוקות להמציא מיני עינוים ויסורים כבירים לענות נפש אדם, המצאות כבירות אשר לא יוכל האיראפאי גם להעלות על דעתו. אחד מן העונשים היותר קלים הוא רציעת האוון, וזה מעשיה: את החומא יעמידו בקומה זקופה, ויתקעו מסמרות ברזל באוזניו ובקיר, ונוסף לזה יפזרו מלח על פצעי האוון להגדיל מכאובו, במצב הזה ישאר העונש כשלשה או כארבעה ימים ברעב ובצמאון, דמי מכתו יחב עליו לרחוץ את עור בשרו. עונש נזירת הגוף יעשה באופן הזה, את החומא ישכיבו על ספסל ארוך ויחזקוהו בחבלים לבלי יוכל להניד באבריו, ואז יגורו את גויתו במצירה לארבעה גורים לארכה ולרחבה או גם לגורים רבים. עונש שבירת העצמות הוא, כי ישברו במוט ברזל את עצמות החומא ויפתצונו הרק מכלי השאיר בהן מתום; ויש אשר ידבקו וירוצצו את גלגליו במקבת או בפטיש. אך הכשרון הנפלא של הדונעוים להמציא מיתות אכזריות וקשות לא אמר הן, יש עוד מין עונש אחד נפלא, והוא למחוק את הגעגשים ברחים גדולים וכבדים, את החמאים בנפשותם ישימו בין הרחים והרכב, אשר יתנועעו באמצעות גלגלים ואופנים בכח סוסים או אנשים רבים, גוית האומלל תתמולל לפתיתים קמנים, אשר יושלכו מן הרחים, והיו למאכל הכלבים הנאספים במקומות כאלה המונים המונים. (המשך יבוא)

ספרי "שירי מקדש"

יצא לאור כלל בהדורו ונוסד על כללי חכמת המוזיק בשירי מקהלות (קאדנציונע רעציטאטיוע) אשר ישאו בני ישראל במקדש מעט בשבתות ומועדים; גם מפתחי ורביתי בו שירים ישנים ערבים ונעימים, וכלם מסודרים ומוכשרים לנגן גם על האקורדיון. אקוה כי ספרי זה יהיה לתועלת החזנות בכלל וכל יודעי נגן ימצאו בו ברכה, כי כבר סמכו עליו גדולי חכמי המוזיקה את ידיהם והללוהו, וגם חכמי האקורדיון על המוזיקה בפה לאנגראן עמדהו כבוד ותהלה, כפי מכתבי התעודה הנדפסים בראש הספר. נדפס בקווארטא שני חלקים: (א) לשבת לד"ח ולמועדים. (ב) לימים נוראים ולעיתים מונעגים. יכלול 148 שירים ומוזיק 250 דפים. מחירו 30 מארק או 15 ר"ב. האדרעססע אלי

Rew. H. Wasserzug 6. College Terracel.
Barnsbury N. London.

ונמצא להמכר גם אצל הג' ראם בוויילנא:

Witwe et Gebrüder Romm in Wilna.

מחתה. בשת מועד ותג לאומי אשר יחזו בתוך זה, יתן משפט הקדימה לשירי המדינה האזרחיים והעבא בכל הדברים הנגעים לכבוד ולתפארת, ועל ימים יכבדו; היתרון הזה יזכה לדעת, את הכבוד שירוש לב הסינים אל התכמות והלמודים. להשגת המלך במלך המעלות של פקודות וקשורות הממשלה, אשר מקדם מדרגה למודית קצובה ומגבלת לפי מעלת אשר לא תתכן השגתה — השגת המדרגה הלמודית בסג ובחינה (עקואמען) מדוקדקת הנעשית בפרסום ידעת הדרגת היתרונות הנאצלים לכל אתה המאגראינים על המפלגה אשר תחתיה, יקרה לנו פקודת הראות הזאת, כי על ידה נבין את מושגי אות מעלת ומדרגת החשיבות של כל מיני בעלי נוח הארמה, המלכותיות והאבנים היקרות. המאגראינים והאשונה ירכסו אל תגורתם קרם מאבן אנאם, הכדור והשלב בו נחצב. מאבן אודם, וחשן הלב מצייר את הטיה (שטארך) הפורשת כנפיה למעלה; אצל שרי המדינה הזאת, הגנה תחת החסידה מצוירת דמות חית הלק-ארת. לבעלי המדרגה השניה, כדור מאלמת אדם, על חשן הלב מצוירת תמונת ברבור. — של דוב לשירי, המדינה האזרחיים, ותמונת אריה חל, וקרם זהב מופו משובץ באבני שחרם. להאצילים והשלישית כדור מאבן ספיר, וחשן הלב, עם תמונת לשרים האזרחיים, ועם תמונת לביאה (לעאפארד) חללים. למדרגה הרביעית כדור וזוכית מצבע תכלת, צמחות פתוחי חותם עם עדי כסף, וחשן עם תמונת לפקדי המדינה האזרחיים, ועם תמונת מינער לשירי בעלי המדרגה החמישית מצוינים בכדור חצוב מברזל, ואזורים יצוקים מזהב סהור בלתי מפותחים, ועדוים מעשה צעצועים, וחשן הלב נושא עליו דמות ברבור של מלך הממלכה האזרחיים, ודמות דוב, לשירי החל, הא- ימים המפלגה הששית... אולם די, אנתנו לא נאבה את הקרא אשר אולי לא ימצא במ עונג לנפשו, אך יד כי צפר הדורר איננה נכבדת בעיני הסינים, ותמלגה לצין כבוד על חשן הלב לבעלי המפלגה התשיעית המעלה.

שדעת היא זאת, כי הסינים יעבירו תער-על כל ראשם, אגודת שער אחת ממול העורף, אשר לא יבוא עליה נוחה לעדי. את אגודת השער הזאת יקלעו למקלעת על פי מדותיהם לסטה, וישמרוה כלל משמר. מקלעת דפו היא חשובה ויקרה כל כך בעיני הסיני, עד כי הסיני לכלמה נאצה וחילול כבוד לאיש אשר יוציא ידו בשער ערפו.

מצות אמעראק יתנו חוקי המדינה, לשיר בית הסודר, והמשפט גלגל את ראש אסיריו אשר הובאו ביד אתה צל קורתו, וינגעו את משפטם להיושבים בבית המעשה בעיר סאן-פראנציסקא, לתבוע משד שד מכסת כסף 10,000 האלדא, על אשר בפקודת האגודת את שער ערפו בעת דובא לשבת במאמר האסורים, אשר תחת משמרה. חוקי הסיני במדור יתנו ממו ומכתם אסירי כל אשר יהי איזה עם יותר שקיע בגבוי הבשרות וא- הדעת, כן יהי מכו על שרעויות בני האדם יותר פרוע ומשובב ויותר אכזרי, וכן ערצותו ושחיתת רחמיו יותר גדולים; בתוכת בנעשים מרים ועינוי נפש אל הפושעים והחומאים קצו, מכלי הביא בערך אמתי את העון לשמט כובד פראי ושובב הוא הסיני בכל דרכיו, אך אינם ואכזרי בבוואו להשיב גמול אל חיק הפושעים והמדורים בו! המנעים רוח ולב ומרננים נפש, אשר יראו בבתי בתיא, לא נוכל למצוא דמיונם גם בעסק רפאים ושאל מקום ענות נפש מתי עולם בימורים קשים מעוררים וועה ת בעל המחר ספר "שבט מוסר"!

לארד עלרין ציר בריטאניא בתיא אשר בקר את בתי בנקאטאן יספר, כי שם האסורים כלואים בתוך

אתרונים ולולים

ווער אין דיעזען ארטיקלן אין קואליטאט פאן איינעם האלבענדען בילליע אונד פראפאט בעדיענע ווין ווענער זיך מיט זיינען איינפאכען גלייטעט מיט איינער ענטשערע אנצאהלונג אן.
S. Freiburger in Triest.

נאך דייטשער ללאך

בילליע אונד בעקועמע דאמפ-שייט
פאן ברעמען נאך אמעריק
נעהערע איסקנאט ערשיינען
מיינער עט שמחמפא
אין ווארשא נאוא וועלניא 40 №
4656

נערתו לבקשת בני משפחתי ל
עוד זמן מושבי פה רוססיה ודורשי
במחלות אשר מצאן מימי הילדות
חסרון כח המליד הלישת העצבים ו
נשים (אימפאמענץ אונד נערווענשווע)
יפנו אלי ע"פ האדרעסאט שלמשה
מור ותרופה, ואלה אשר ברצונם ש
אותם במקום מצויהם בערים אחרות יח
בקשתם לכה"פ שבע אחד מקורם
מכתבים אענה לאיש איש ככתבו וכ
ר"ל עברית אשכנזית או צרפתי. אדר
Доктору Н. Вохнеру,
Девъ на Подолъ. Спаская № 23.

שאלות ותשובות

לדוחמים על הצפידה בח"ל, את
נקבל בכל פעם כפי תקום, היום
1 מארק = 46½ קאפ, והפאליץ 2½
ל' סכרמ' נג' סמער 3 ל' נזי,
סמו גאקער של סאנן, וסס לשמ,
מזיס', מכתבו מלך רק כמחוסס וגחסי
סמסס ל' פוט, מני לנדר סלמס נעלם ל'
סטיק, ל' י' ב'י סמסס סכר ל' נקנ'
סח"ס מיט סדס ויטין סמסס 28 ז', ל'
נאלמס ס' ר"כ ל' סלמס ב', ודנ' ל'
סל' סדק סס, ל' לי גלדנ' ססס ל'
ב ונכר סזקנ' ססס פסמס של סלמס נג'
סלמס, ל' ע' סמסס סכר כד' סל' ל' ל'
ל' סמססססססס סדס סכ"כ 1845 ו
1848 ודנ' ל' סל.

דיוצא לכתוב אלי יכתוב ע"פ הדמס
Slonimski in Warschau
Muranowska (Breite Mila) № 24.
Слонимский г. Варшава
Мурановская № 24.

מדעה למכרי ספרים

זה מקרב נשלם מחדש הש"ס בתבנית רביעית בונן, בהוצאה שניה,
יכול כל דודש להשיג ממנו, אם שסי"ן שלמים, או כרכים מיוחדים, גם נמרות
עבור ילדים, כרצון כל איש. — המקח עבור ש"ס שלם 12.50 ר"כ — וכן עבור
כל כרך מן 25 כרכים, 50 קאפ, אב ווארשא.
האלפסי עם כל מפרשו והגליון עליו התחלנו להדפיס בתבנית הש"ס הנ"ל
בתכלית השלמות וההדור, וכבר נגמר סמנו החלק הראשון, וכאשר יגמר גם
החלק השני נחל להפיצם בישראל, ואז נודיע גם פרטי ותנאי ההדפסה והחלוקה
א"ה. — גם המקראות הגדולות עם ל"ב פירושים, בשנים עשר כרכים, שחסרו
זה זמן רב, השלמנו כעת עד תומם, ונכתובם אנחנו לשלחם לכל דורש — מקחם
7.50 ר"כ, אב ווארשא.

כל הוצאה בש"ס מכורך ישיג חפצו באלה התנאים: אם בששה עשר כרכים
והיה מקחו, אם כולה עור 50 ק' 6 ר"כ, בד ועור שאנראן 5 ר"כ.
בד ועור פשוט 50 ק' 4 ר"כ.
ואם יאבה שיהיה הש"ס מכורך ב"ה כרכים, או בעשרים ויותר, יעלה
מקח תכריכה לפי ערך מהמקחים הנ"ל.
את כבוד האנשים הדורשים מאתנו ש"ס אחד, או כרכים אחדים, נבקש
לסלוח לנו כי לא נוכל למלאות מבוקשם אם לא בהוצאה יתרה על חשבונם, יען במסלות
הברזל יחשב שלוח היותר קמן למשא שלשה פוד.
המ"ל זוסמאן יעבץ ובנו אברהם יעבץ
Зусману Явцу въ Варшаву
Susman Jawitz in Warschau.
האדרעססע:

להודיע לבני עמנו

כי מיום 13 סעפטעמבער ש"ז (ח' תשרי תר"ם) יחל לצאת בפעטערסבורג
מחדש מכ"ע הרוססי:

Вѣстникъ русскихъ евреевъ.

אחת בשבוע ביום ה' יופיע בשני גליונות גדולים, מלאים מאמרים מוזקקים
מסופרים מצוינים הנמצאים בערי המלוכה ובערי המדינה מאחינו וגם מנצרים אשר
לבם טוב לנו. שמות הסופרים אשר הבמיתנו להיות בעוזרנו מפורשים בהמודעה
אשר הוצאנו היום והנשלחה עם תומר 30 של "המליץ" לכל חותמיו. תוכן הענינים
של הוועסטניק רחב מאד ויוכל אפוא לנגוע בכל השאלות הקרובות ללבם של אחינו
ברוססיה כאזרחי ארץ וכבני ישראל בפרט, ובכל עת נשתדל להבר את המועיל עם
הנעים, להביא ידיעות חדשות בהליכות עולם (פאליטיק) ובכל ענפי הדעת וכלכלת
המדינה ומכל דבר נפל בישראל בארץ ובחוץ לארץ, נעורר שאלות שונות במצב
אחינו ברוססיה. גם יבאו ספורים מושכים את הלב מחיי העברים ברוססיה כתובים
בעט סופרים נודעים לשם. ובכל עת אשר יקום שומנים לדבר סרה על היהודים
נשיב להם בטוב מעט הדעת.

מחיר הוועסטניק עם המשלוח לשנה 7 ר"כ; לח"ש 4 ר"כ; לרבע שנה
2.50 ר"כ. ואלה אשר יחתמו על הוועסטניק מיום צאתו עד סוף השנה הבאה
(1880) ישלמו רק 8 ר"כ. כל החפץ בהוועסטניק יפנה אל הרעדאקציה ע"פ האדרעסא:
Въ Контору редакціи "Вѣстникъ Русскихъ Евреевъ",
въ С. Петербургъ Литейная ул. д. № 25.
המ"ל אלכסנדר צעדערבוים וד' אהרן יצחק גאלדענבלום

G. Singer, Triest

עמפיעהלם אונד פערענדעטע זעממליכע סארמען
אתרונים אונד לולבין ביא בעקאנטער רעעללער
אונד פראפאטער בעדיענע צו דען סאגליכסט בילליגסטען פרייזען.

שנים קדמוניות שיר ספרי מימי הבינים מאת יצחק בן מאיר גאלדמאן ווילנא תרל"ם.
מחירו עם דמי הפאסט 75 קאפ, ולמ"ס בהנחת ראבאמס הגן.
הספר כולל אחד עשר שירים נכבדים כולל ביופי הדפוס והגיון (רענאל) יצא עתה
לאור ונמצא למכור אצלי פה ווארשא.
אליעזר יצחק שפירא
Л. И. Шапиръ, Навески № 24. въ Варшаву.
Исааку Гольдману въ г. Вильну.
א אצל המחבר

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחירו באשכנז :

14 רייכס מארק לשנה .
 בעסערדיך 8 ס' לשנה .
 וכן לרבע שנה .
 שבת מודעות :
 מכל שורה קצרה 5 קופ' .
 ומפורט רחבה 10 קופ' .

ס'א ופולין .

קופ' לשנה 5 ר"ל .
 2.75 ר"ל .
 1.50 ר"ל .
 20 ס'לוק .
 5 ס'לוק .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרוב עם ישרון, מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע, ידיעות העולם והמבצע.

יוצא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

Nº 30.

ווארשויא, כ' אב תרל"ט.

Baryasa, 31 Inna (12 Astryota) 1879.

מחיר

האחד אשר עזר עד כה בעד הממשלות והחוקמות על המראקסאם הברליני, מלת יד אחת ולפעול בכל עוז לשובת הפתרון ההוא, ומצד האחר היא מראה לעין כל לדעת את יקר ערך פעולת הדיפלומאטיא הכללית אשר לממשלות איי-ראפא, בהיות גם ממשלה אדירה כרוססיה, אשר הכח היכולת בידה לבחור לה דרך בפני עצמה, הפנה בכל זאת אוזן לקול הדיפלומאטיא הכללית והוא, ותמלא את משפחה לכל פרטיו לכלי סוד ממנו ימין ושואל, וממנה אפוא תראינה הממשלות האחרות ותקנה פוסר לעשות גם הן כמותה ; ממשלת תגרמא תוכה עי"ז לדעת, כי משפח המראקסאם הברליני לא דבר ריק הוא, ותחיש לבא אל עמק השדה עם ממשלת יון, ולהנהיג בארצה את התקונים והסדרים החדשים, כפי אשר הפיל עליה הקאנגרעסס ההוא ; יושבי רומעליען, בראותם כי סר מעליהם צל ממשלת רוססיה בפועל, יעזבו את חלומותם ואת תקותם להסתפח אל ממלכת בולגאריען, ויסתפקו בנחלתם אשר הנחיל להם הקאנגרעסס ההוא, מבלי לבקש חשבונות רבים, והרומענים גם הם יעזבו את קשיית ערפם בנגוע אל שאלת היהודים היושבים בקרבם, ויעזבו אל חפץ ממשלות הברית הברלינית וכו' — סוף דבר, עויבת חילי רוססיה את ארצות הבאלקאן תתן תקנה טובה בלכות מכה"ע להאמין, כי פתרון השאלה המזרחית כמעט בא עד קצו, וכי שלום איי-ראפא כבר עומד נכון ובפניה לימים רבים. מכה"ע סימס יאמר, כי להגל הדבר ההוא כבר הוסרו כל המכשולים מעל דרך הדיפלומאטיא, וכי מעתה תבא אייראפא אל מסרת השלום בלי כל מקרה ופגע. גם מכה"ע העספרייכים ומכ"ע Presse בראשם יומרו במקרה שירי כבוד ותהלה אל הקאנגרעסס הברליני, ויאמרו פה אחד, כי מעשה ממשלת רוססיה ההוא הוכיח לדעת כמה גדול כח הדיפלומאטיא הכללית, וכי שקד היה בפ' ה' ביסס, אשר הביע בעת אסיפת הקאנגרעסס בברלין לאמר, כי אגודת אייראפא כבר נתפרדה, וכי הממשלות תלכנה כעת כל אחת באורח בצעה מבלי לחוש לשובת הכלל, באשר הדבר ההוא מראה באצבע, כי באו כן עתה, כח אייראפא עד עומד בתקפו להבטיח לה את שלומה ואשרה, וכאלה רבים.

תוכן הענינים.

הימים. פרי השלום. צפת. פעמערסבורג. אלכסאנ-
 דאחוקא. קאמאנא. נאוויראד. ביאליסטאק.
 עת העולם והמבצע. אי איסלאנד מסס קלמן טולמן.
 חדשות שונות. חדשות. שאלות ותשובות.

דברי הימים

קול רנה ותודה תקצור הדיפלומאטיא בימים האלה את אלה אשר עמלה על הקאנגרעסס הברליני, וכל מכה"ע יום ירדעו תדעת שלום בימי תג הקציר הזה, עד כי אל שירי התהלה אשר ישירו עתה ברוח נדיבה על עמם ההוא ועל ה' ביסמארק אשר און וחקר אותו תבנתו, וגם אלה, אשר עד כה הפילו ספק בתוקף שגם וידו בו את תצי מרחלותם, גם הבה ידו עתה לא, כי עשה גדולות ונפלאות אשר לא נבראו כמותן המדיני מיום הספדה הדיפלומאטיא. הדבר אשר הסב יד התהלה הזו, היא המדעה אשר ממשלת רוססיה נ'מים האחרונים אל כל ממשלות אייראפא לאמר, כי יביבה את כל צבאות חילה סרומעליען המזרחית, מבול-וטרומעניען, עד כי, לכר מחמשת גדודי חיל אשר שמו על זמן קצר בבולגאריען, כבר לא ימצא בכל הבאלקאן אף איש חיל אחד מחילי הרוססים. ובאמת ה' היא, אשר הפינה בפעם אחת את כל הפחדים אשר עלו זה שנה תמימה בלבב אנשים מדינים רבים, אם ממשלת רוססיה תמלא את דברי המראקסאם י' לכל פרטיהם, גדולה ותכבדה מאד, כן בנגוע אל השאלה המזרחית בפרט, וכן בנגוע אל קיום וחזק העם הדיפלומאטיא האיראפית בכלל. יען כי מצד תסקל את הדרך המוביל אל פתרון השאלה ההוא, עמדת חילי הרוססים בארצות הבאלקאן היה הדבר

ה' יוליוס סימאן אשר נשא את סרברתיו לכבוד
אשר בשמך דברו, כי ה' שהערים נלחם בל יפני
החופש, והיה עשוי לבלי חת, עד כי למען השיג
השליך את כבליו מנר, ובעת הצורך הפך עורף
צביו תברתו, אם התפוצו אל דעתו. בעת אשר
רמן הממשלה בידו היו למל פניו שלש פלאמט נורא
הקאמפניסמים, נגד האויב, ונגד אספת העם, ובתכונת
הציל את צדפת מיד כלם, והוא היה האחד החמור
ידע לבחור את דרך ממשלת הרפובליק הנבון לצרפת
אל בני הארץ והוא את חופש הדעות, הדבור וה
ממשלת הרפובליק השולטת כעת בצדפת בלי מצריו
כי כבר נצחה את כל אויביה, ותשים עתה את פניה
גדולות ונפלאות לאור זני ארצה וכו'. אחרי הדבר
נשא ה' לעפער, שר הענינים הפנימים את סרברתיו
גם הוא בארובה את חכמת וגדולת ה' שהערים ואת כל
אשר עשה לצדפת, בפארתו מלאה יימי פנור ומצוק כ
באופן נפלא אשר לא יאמן, וכי באמת נאה לו השם
הארץ" אשר שרשו אמתו מי צדפת וכו'. אולם הנכבד
הוא, כי השירים והאלה, כמו כל הקרואים אשר באו
הוא לא המלישו מפהם אף דבר אחד נגד כבוד
אשכנז; והדבר הזה אמנה תלביש כבוד והדר את בני
בכלל ואת ממשלת הרפובליק בפרט, עד כי גם מל"ע הא
בעל כרחם ימלאו את פיהם תהלתה.

ובאשכנז נהפך הגלגל, וסדר הענינים המדינים
מן הקצה אל הקצה; ואהבי הממשלה היו לה לאויבים,
לאוהבים, הסקורבים נהרדקו והדחיקים נחרכו. כן
יבליש, אשר תמיד היתה מצנצם וכקץ מכאב בע
ביסמארק, ואשר מלחמת עולם נלחם בה, עד כי כ
הדת (קולטורקאמפף) באשכנז היתה לשיתה בפי כל
איראפא, באה עתה בברית עם כה ה' ביסמארק, ותתננ
את ידן לתמוך אשה את רעותה, לפען אשר כל אחת
תגיע אל מפתח הפצה, באשר כפי ידיעת מכה"ע העם
פבר פאח ברית השלום בין האב הקדוש אשר ברוב
ממשלת הארץ והוא כנשם ואלה ליד נמר. מכ"ע ania
אשר רוח יושבי המרכז דובר בו מבחיט אשכנז את
הוא, אבל כפי הנראה יעלימו מכה"ע הנהגים אחרי הכ
בכונה את אמת הדברים והם עד עת מצוא; מדאנה
פן תעורר המחכמה הזאת את חמת העם נגד המס
והדאנה הזאת באמת לא על חנם היא, כאשר גם בל
התלקחה עתה המלחמה באשכנז נגד ה' ביסמארק בכל
תקפה, עד כי יאיים עוד הפעם על יתנבזו אצת
משמרתו, כאשר הפכין לעשות תמיד במל עת אשר
לו אויבו, ואולם באמת ידיעה על דבר ברית השלום
האפספור ומתי סודו יש לה יסוד נגון, וחמישים תבאם
פני הלום הלום.

והפעם למלך תודש במצרים השני אחרי עמל
ועות את כל חובות אשר היו לאביו, כי על פי
אנגליא וצרפת, אשר נכנסו על אדוות הדבר הזה
הקודה, נאלץ הסולמאן לתת לו בבת פירמאן מיוחד
חובות והם אשר נתנו לאוימאלי פאשא בשנת 1873
ודעפועש הבאה בימים האלה מקאנסטאנטינאפאל,
הממשלות רחוק, כי תפירמאן והוא ימקד מאת כל חס
תאודיות באיראפא בטרם אשר יקיים, למען אשר
הבאים תהיינן כלן בעצה אחת בצנע אל חרצת עני
הוא, ובכן הולכה מושל תוגרמא והוא לבסל עתה
פצנו ספני רצון ממשלת איראפא.

והמלך החדש בבולגאריע כבר עשה דבר אשר
עליו את עיני האנשים המדינים, כי זה לא בביר מעשי
מתוחה אשר בארץ ממלכתו במצב המצור. המלך
הוא אמנם יתנצל לאמר, כי עשה זאת לא מסבה
כי אם בעקב תברות השודדים אשר יושבו בארץ
על המושלמים ועל הנוצרים יחד לשלול שלל ולבט
מי יודע אם דבר אמת יצוק בפי ההתנצלות הזאת,

אם, בעוד אשר מעבר האחד תקות השלום משחקת
לפנינו בכל ענצם יפני, ובעוד אשר מכה"ע החם יתאזר לעינינו
את שלום הימים הבאים בשלל צבעים מזהירי עין, הנה
פתאום נקרו ויאתו בימים האלה דברים גדולים ונכבדים, אשר
הגיעו את אמות המפים אשר עמדי השלום והוא נשען עליהם,
וידגו את כל יושבי איראפא ממנותם, כי לפי ידיעה אשר
באה בימים האלה מלונדון ומקאנסטאנטינאפאל, שלחה ממשלת
אנגליא זה לא כביר את אניות מלחמה אל התוף בעוין אשר
על הים הענני, וממשלת צרפת שלחה באותו הפרק גם היא
את אניות מלחמה לסאלוניקי. המקרים הנכבדים האלה עשו
רושם גדול בעולם המדיני, עד כי לקולם התמוססו כל עמדי
הבירוען אשר באיראפא, בשלל כבר נשמע קול הרועת
מלחמה מרחוק; והדבר הזה לא יפלא, כי אם אמנם מלחמה
ממשלת אנגליא וצרפת ברבר הזה עוד לא נדעה אף מאמה,
ועודנה כסוד כמס גם אל פקדי האניות הן, כאשר כפי
הנשמע השינוי פקדי אניות אנגליא והן מאת ממשלתם את
תפקידן סתומה ותתומה, עד כי לא יוכלו לדעת את הכתוב
בה, בטרם אשר יקבלו הרשיון לפתחה ולקראת, הנה בכל
זאת, גם הפעשה הזאת בעצמי, לשלוח אניות מלחמה על
ימי תוגרמא לקרבת קאנסטאנטינאפאל בעת אשר ממשלת רוסיא
כבר השיבה את צבאות חילה מארצות הבאלקאן, יש בבזו
לעורר את פחד העם ולטעת בלבו קו חשד לאמר, כי דבר
מלחמה יצוק במעשה אנגליא וצרפת הזאת, בפרט כי מכה"ע
מיסם הודה ולא בוש לאמר בפומבי, כי הממשלות הן נפונות
לקרוע עוד הפעם את ארץ תוגרמא לגורים ולחלק ביניהן את
שללן, אם ממשלת הארץ הזאת תעמוד עוד במדרה ותמאן
לשמע לעצתן. אולם על פי האמת נראה, כי פני הממשלות
הן אינן מועדות למלחמה, ושלוח אניות מלחמה היתה רק
לאיים על תוגרמא למען תחיש למלא את משפט הטראקטאט
הברליני; אנגליא שלחה את אניות מלחמה אל תוף בעוין
לאכופ עי"ז את ממשלת תוגרמא, להשיב את ה' קהוערדין
פאשא על כנו ולהצנע בארצו את התקנים והסודים והחדשים
כפי משפט הטראקטאט הברליני, וממשלת צרפת שלחה את
אניות מלחמה על מימי ארץ יון לסאלוניקי, למען הבריה עי"ז
את ממשלת תוגרמא לבא בפשר עם ממשלת הארץ הזאת
בדבר הריחת הגבול כפי משפט הטראקטאט הזאת; כאשר
הממשלות הן ידיעות היטב את יוח ממשלת תוגרמא, כי
תדעה תמיד את צווי ממשלת איראפא בלך חשב ולא תמלא
את תבטחתיה, כל זמן אשר אחריב לא תהיה מונחת על
צוארה. מכ"ע רבים באנגליא פמו Standard וחבריו אמנם
יאמרו, כי השערוריה והאי פאיים השוררים כעת בקאנ-
סטאנטינאפאל בכל עדם עומ, הם אשר הגיעו את ממשלת
תוגרמא לשלוח את אניות מלחמה אל קרבת העיר הזאת
למען אשר תגונן בעד נפש וצאצאים ופאודים אם תפרץ שם
מרידה, דבר אשר בו התנצלה ממשלת אנגליא גם בשנה
העברה, בעת אשר שלחה את אניות מלחמה אל הים המארכארי,
וגם הדברים האלה יש להם עתה יסוד נכון, כאשר השערוריה
בקאנסטאנטינאפאל באמת הגיעה עד מרס קצה, ויכול להיות
כי היום או מחר תפרץ שם צריחה גדולה, אבל כפי הנראה
קרוב יותר להאמין, כי ממשלות אנגליא וצרפת באו בעצה
אחת לשלוח את אניות מלחמתן אל המקומות ההם, למען
הכריח עי"ז את ממשלת תוגרמא למלאות את דברי הטראקטאט
הברליני, והזאת, כי תיכף אחרי אשר התחשמה השמועה על
דבר מסע אניות צרפת לסאלוניקי, כבר באה ידיעה מקאנ-
סטאנטינאפאל לאמר, כי ראשית מעשי ה' סאפעס פאשא,
אשר בא בימים האלה לקאנסטאנטינאפאל לקחת את רמן
הממשלה בידו, תהיה לפשר את הריב בין תוגרמא ויון, ולמלאות
כוה את רצון ממשלת איראפא בכלל ורצון ממשלת צרפת
בפרט, ואך שיחיה, הנה פעשה ממשלות אנגליא וצרפת לא
ופרעו כפי הנראה את שלום איראפא, כאשר על חנם
פתחו אילי הכידא, כי אם יחיש עוד את פתרון השאלה
המורחית.

ומכה"ע בצדפת עוד עוסקים במקרי הנה הגדול אשר
נעשה בשלשה יחדש הזה בעיר נאנסי לזכר וכבוד ה' שהערים;

דרך התעלה והיא, קאמיססיו מאת בעלי העקאטאמא, קא-
מיססיו מאת הכמי חדשים (מענקוס), קאמיססיו מאת
סבנים מפורסמים וכו'. פרי חקירת הקאמיססיונען הן היה,
כי התעלה תצא תקצר את דרך האניות והולכות בן הים
האטלאנטי אל הים הגדול וכן הים הגדול אל הים האטלאנטי,
על שלשים אלף קילאמטער בחשבון מסתעף, דרך משל:

מלאנדאן לסאן פראנציסקא יסעו עתה סדוק 68 אלפים
קילאמטער, דרך תעלת פאנאמא והסדוק 38, דרך תקצר
לחן אפוא על 35 אלפים ק"מ, מלאנדאן לסידני בקצה אפריקא
נוסעים 66 אלפים ק"מ, יהיה רק 44 אלפים ק"מ, מלאנדאן אל
איי סאנדוויי 60 אלפים, ועתה יהיה רק 32, סניאגו לסאן
פראנציסקא 64 אלפים ק"מ, יהיה רק 17 אלפים ק"מ, ועוד
דרכים כאלה סמקום למקום על פרוד הארץ אשר אין לפורטם
גולם.

וכי האניות תרחנה אפוא ע"ז את הזמן ואת סכנת החיך,
דנעריבים על כל סאנצ שמונים פראנק, ופי סמסר האנציען
אשר האניות תובלינה דרך התעלה ההיא, יעלה עד שבעה
הוצי מיליאן לשנה, ולכן כל הקאמיססיונען האלה יהיו סת
אחד, כי תצעת ה' לעסמקס טובה ומועילה מאד פאר, וגם
תביא שבר גדול לבעליה, ותכתובנה את דברן אלה בספר.
ביום התפשה עשר לחדש מאי בשנת הזאת התאסף במאריז
קאנגרעסס מאת נכבדי איצת אייראפא ונתקיים ברוב מנן 78
נגד 8 לטונ אל המפירה והיא חברת אקציען. כפי המדעה
אשר הוציאו מבוני התכרה ההיא, יהיו סך הבל שמינה מאת
אלף אקציען, כל אחת על חמש מאות פראנק, מדם ישאר
עשרת אלפים אל מבוני התכרה, בעד הוצאות אשר תצאו
לפכת הדבר הזה ובעד עמלם ושרתם, ושאר 790,000 יסכרו
אל כל החפץ לקנות באין הגדל אומה ולשון. כל איש אשר
יתנוס את ידו לקחת את האקציען האלה, מחייב לתת בסך
קדימה 25 פראנק על כל אקציע, מאת פראנק בעת אשר
תחל המלאכה, והשאר בעת אשר ידרשו ראשי ומנהיגי התכרה,
ובעד הצתה יהיה יקבל חמשה פ"צ מן הסכום אשר נתן, וכל
איש אשר יהיו לו עשרים אקציען יתחל את הזכות לחוות את
דעתו באסיפת האקציונערים. התכרה והיא כבר חשינה את
רשיון סממלות אייראפא בכלל ומסמלת צרפת בפרט, לקחת
מכס מאת האניות אשר תעבורנה דרך התעלה ההיא, מן כל
סאנצ חמשה עשר פראנק, עד היום תשעים ותשע שנים, ולפי
זה תעלה ההכנסה פרי שנה בשנה למספר תשעים מיליאן
פרי; ואחרי הוצאת שלשים וחמשה מיליאן הדרושים על
תשלומי הריבית, חמשה פ"צ מן ארבע מאות מיליאן פראנק
אקציען, ושני מאות מיליאן אבליגאציען, עוד ישאר אפוא
ריוח לבעלי האקציען בתור דיווידענדע אחד עשר וחצי פראנק
למאה. מכירת האקציען היום תהלה ביום ששה לחדש הזה,
ותתום בשבעה לחדש בערב.

צפת. פעו"ק ד' סען התרל"ט (*).

אלפי תולדות, וברכות לרבבות ישינו את כבוד וכו'.
כש"ת מוה' חיים ועלינו סלאניסקי הי"ד, המיל' מכ"ע הצפירה.

ודיד ליהידים, ענינו הרואה המית לקב כל כותבי העתים
בדבר ישוב הארץ ועבודתה כי גדלה פאר, יעת תגיעם רוח
התפץ לשים מקום לרגשי קודש האלה בתוך צבא סאמריהם,
לשונם כאש אוכלת ורחם נהלים תלהם. כל רואיהם יכירם,
כי מסמקי הלב הם נוכחים, ועת ישאו מדברותיהם בענינים
האלה, רוח אהבת ציון חובר בם לתומם, אש חבת הקודש
תוקד בקרבם לא תכבה; ובעת יען כי ההשקפה העליונה הופיעה
נדרה על פני עולמו, ותפקחנה עיניהם לראות כי הטובות
הרבות והמעלות הנבחרות הרובצים בעקבי המסלה הזאת

(*) גלגל כמיניו חך נסעב כמכתב סיס מלפס לקאנסטאנטינאטל
מפך נ' יחס! כי חוסס ספאסס מפלד עליו בילע מקאנסטאנטינאטל וס
מקודס ביום ח' אל.

בספר זר, חסך שדחה, הנה הדבר והוא מרצה
ש סבב הענינים בארץ והוא עתה פרוץ לשמחה,
עבוד. עתה ימים רבים בשרם אשר יגיע אל

פרי השלום

על הרב חתנת חכם וחסד, תבונן צרפת את כבודה
ואשר ה' נאמבעטמא בכל פעם אשר ישא את
המפרצים באוני הקהל, כי אם על דרך השלום.
לחן ובלבחות, לאשרה ולאשר אייראפא כלה; והדברים
החוקים ונשגבים סממסלות הארץ והיא, כאשר
היא אייביה, אבל קרובים כסיה ובלבכות לעשותם,
והאמין והוא ילבש לא לבד את ה' נאמבעטמא ואת
העופרים בראש המסמלה והיא, כי אם את כל
המפרצים והוא, אשר באמת הכח והחיל בידם לבצע
תם הדגולה אשר ידע לעשות. עוד בקרם מלות
הוא, ה' לעסמקס על הקאנגרעסס אשר הדבר
הקדים, תשאו צרפת את ידה האקה להחליף את
לם-בולו, ולעשותו כמעט לבריאה חדשה, בעשהה
לאנם מים, בשימה נתיבות פספס הארמה תחת
קף, בחסרה לאחידים את מימי היםים הגדולים,
ריצות חדשה על ארמה פוריה. כי האיש הדגל
הוא, אשר כבר הפליא את עיני כל יושבי תבל בבנין
ועץ, יאמין אמנות אומן, כי בעוד שנים מעטות
אנגליא וצרפת ע"י מסלת הברזל, אשר תלך בבנין
תחת לשון הים לאמאנש; מדבר סאמארא יעשה לם
ותחת אורחות נמלים, אשר תתנהנה עתה בכבודת
החל אשר בו, יעופו אניות קיסור ואניות תורן על
ז; בספר אפריקא, מקום אשר כמעט לא עבר בו
הל איש אייראפא, יבנו מסלות ברזל לארכו ולרחבו;
דאן אשר לא נופלת ברשן אדמתה גרוב מספר יושבות
המורחות, תפול לנחלה לממשלת צרפת; הים הגדול
לאמאנש יתחברו ע"י תעלה גדולה אשר תעשה בפאנאמא;
רי האלפמן הרמים והנשאים תלך מסלת ברזל, אשר
תאצות שווייץ ואיטאליען עם צרפת, עם יציאת
האלה למעלה ידים, אשר ה' לעסמקס, תחל תקופה
אשר גוי אל גוי לא ישא בה עוד הרב, ושלום
יהי ישלוט בארץ; כאשר המה יקרב את כל יושבי
של באיש אחד חברים למות ואושר כלם. דברי
תחל הזה, הנראים בהשקפה ראשונה כנוחצ והפירה,
אין לם מסלות בלבב ממשלת צרפת, עד כי כבר
המלאכה הגדולה הזאת, ודברים רבים מן הדברים
הם בבר יצאו מכלל הצעה ובאו לכלל מעשה, כי
אחריהם נפע שר האוצר ה' לעזאן סייא, בראש קא-
מיססיונען מבוני דבר אל מדינת שווייץ, לבקר שם את
את הדרך אשר יכשר אל מלאכת המונעל תחת הדי
ובעוד זמן מעט תחל המלאכה. גם לאפריקא כבר
קאמיססיונען מיוחדת מאת חכמי תרשים בליות חיל
קף שם את המקומות אשר יכשרו להעביר בהם מסלת
מסלת הברזל אשר באלגיר אל סבור אפריקא. וכנים
הידיעה אשר באה זה לא כביר מפאריז לאמר, כי
צפת כבר לקחה לת לנחלה את חבר האיים הדרושים
אגרידען החדשים; והנבחר מכל אלה, הוא האמפרוססות
ממשלה והוא קבלה על עצמה ברבר בנין תעלת
כאשר התעלת הגדולה, אשר תצא מן הדבר הנבחר
ל כל ענפי התכמה והמער, המסתר והמרכול, עצמה
ה' לעסמקס אשר מאת יצאה ההצעה והיא, בתפס
לעני כל את התעלת אשר תצא מן הדבר והוא,
לנבא את הצעתו ואת תחת שכם בקורת קאמיססיות
מאת בעלי כל התכמות והידיעות השונות הדרושות
מטה ההוא, ועל פיו נבחרו, קאמיססיו מאת בעלי
סמק אשר ידעו לשום את כמות הסחורה אשר תובל

שהחליט בתורת עצה טובה כי „אנער כפי מכל הננוע למ"ע הרוססי, ואמסור העבודה למשכילים כו". וכה הוציא משפט משני המאמרים אשר זכר לדע „חסרון דעת את צרכי בני עמנו בארצנו ומכות חסרונותיהם", ויעשה את המשכילים לבד בקיאים בשאלת היהודים בארצנו. — כבר לי לכנות את העצה הזאת בשמה הראוי לה. ומבלי להזכיר הדפד, כי שאלת היהודים גלויה וברורה לפני, אשר על זאת ישפוט קוראי שלשת מה"ע אשר הוצאתי, וכל היהודים את עבודתי בה ברגיון ובמעשה, יבין כל בעל סוף כי עצת נפתלים היא, לדרוש סמ"ל אשר אחריות מ"ע עליו, לפני דתי המדינה ולפני דעת הקהל, כי יתן לזרים לשלום בשל, והוא יביט מרחוק ויקבל כל החצים ותבליטמראות אשר יורבו עליו מכל צד. לא כן ח' כחן, עד לדיומא תחתונה כזו עוד לא נפתלי. אולי לו נפתה לבי להוציא לאור מה"ע לשם עסק להזיות בו, או לקנות לי שם חדש ולנתחל כבוד, אולי נרציתי לפועצות כאלה; אך הודת לאל, כי אם לא בקשתי לי כבוד מעודי, הוא בכל זאת חדש עמדי, ושמי נודע בארץ; אם יוכל להיות, כי יש המכירים אותו לגנאי, סוף סוף לא נחוצ לי להתאמץ לפרסמו בעזר עלים לשבוע אשר יקרא שמי עליהם. ובנוגע להיות, או גם שבר לעמלנו, הודעתי בריש גלי, כי לא אדרוש למעני מה. ומה אפוא יניעני להיות מ"ל במסירת הקולטוס?

אי לזאת אחזה במאמר ה' כחן, מדרש פליאה, אשר לא ארע פתרנו, וביותר לאשר הוא איננו מהמבקרים במדרש החכמות ויאמינו כי להם לברם נתנה ארץ, כל עוד עומם פרחי משכילים, שרם נתישבה דעתם, ועליהם אומר ההמון: אי לזר שהאפרוחים מחוכמים מהתרגולות. הלא ה' כחן כמני על ברכי התלמד חנוך, והיה מחובשי ביהמ"ד ורק מאחורי הפרגוד שמע דברי השכלה; בבית אביו הירא וחרד ישב ובין חסדי תב"ד נמנה, ועיקר עסקו במסחר, ובכל זאת הציקתו רוח בטון, לחתיצב בשער כחן יחידי ולחרוץ על משפט מעוקל כזה, על דבר שני מאמרים אשר לא ישרו בעיניו. טוב, כי לזל גשאתי פניו, בגלל אהבתו לדעת ובגלל עמו המהיר בשפתנו הקדושה, ידעתי לתת פשר לחידה זו. אולם הלא זה דרכי מאז להביט על שגגות כאלה כעל פוליס מתולעים, אם רק השלמים הבשרים מרובים.

עד בוא מאמרי זה ברפוס, וכבר תהי ביד קוראי „המליץ" מודעה מצאת הוועמסניק לאור מיום 18 ספטמבר ש"י, ויוכל ה' כחן לדעת את אשר חשקה נפשו, ואשר בגלל זאת, עכ"פ לדבריו, שלח דברו בהצפירה, לעשותו למעלעפאן לשאול אותי מרחוק אל מסרת מה"ע הרוססי. ואקוה כי ה' כחן יבין משוגתו ויודה כי טעה בשקול הדעת, ונסמלה לו.

מי יתן ויכיר אחינו את חפץ לבבנו הנאמן להם וכל המוב הצפון ליהדות, אם ימולא אחרי הבטת המודעה ותעודת הוועמסניק הגבוהה, אשר אליה כונן חפצו וחפץ כל העוזרים על ידו, או יושיטו גם הם ידיהם לתמכני, איש איש באשר תמצא ידו, משען הכמה ומשען כסף המחיר, למען נוכל להגיע למחז חפצנו. ובכן תתמו דברי אחיך רעד.

אלכסנדר הלוי צערערבויס

מ"ל מ"ע „המליץ" גם Вѣстникъ Русскихъ Евреевъ

מעיר אלכסנדראוקא (פתחו קיעב) מדיעים, העיר הזאת יושבת בקרן בן שמן על מסלת הברזל, ולתושביה פרנסתם מצויה, אבל כל משטרי העיר מתנהגים בבבדות. על בנין בהמ"ד המכירי מכבר ולא יחסר להם עצים לבנין וגם שר מלאכת לבונים, אבל לא ימצא להם כותל המורה לחלק לכולם, וגם בהמ"ד אשר בנה הג' רמ"ס בגרבת ידו, בעת אשר בהמ"ד הקהל היה למאכלות אש זה שש שנים, אין משגיח על דאי סדרים בו, כי יעשוהו קפגנדיא לסוחר יין, חפים, ודגן, עד כי ימערדו רגלי הבאים ע"י גררי התבואה המפורזים על הרצפה מאשר יביאו הסוחרים לבחינות. גם על בית המרחץ אשר נפל אין דואג, וכן אחרי רופא מומתה לא ידרשו, כי אין בעד. ולו נתנו לב לתקן בעד,

האשר הצנתי למ"ע הרוססי. אך מלבד זאת אתמדה: מבין עברית, והוא קרא את מאמרי „תשובה לשואלים" (י"ב סיון), 22 מאי, צד 419, שם אמרתי מפורש: „ה' כחן הרוססי משולש: (א) לדבר בשפה מובנה אל הערבי, כל יסידם לתכמות חיצונית וללשונית וישכחו גידסא דיעקוטא, את אשר למדו מכל הננוע ולחידות, או לא היה להם מה לשכוח, כי לא למדו לעזר זיק היתדות הנרדס בירכתי לבבם והיה לשלחבתם ואמנותם, כי יוכרו את מחצבתם ויתגאו בה ובמסורת התקפה מספרות כל עם ועם; (ב) להעיר לבות אחינו לזאת להנודק האמונה והדעת גם יחד, למען שים שלום וזאת מורשה ובין מושגי העת החדה וצרכיה הרבים; (ג) ולתן בשנים שכל בשאלת היהדות, להיות לקנה יד הממשלה הרוססה בבואה לשפוט בכל הננוע לנו; (ד) אמרים נבוחים במפותים נאמנים על כל דברי אשר יוציאו עליו דורשי רעתו והמקנאים בנו. וכן נתאמץ להעמיד לנו צופים כו' להודיע לנו מכל בישראל הדאי לפרסום (שמע ישראל!) ולשפוט על המקום וסביבותיו, להשיב על דבות שוא, ולענות כחש וזדה בפניהם, ולהעיר על כל תקנה טובה בקהל ועדה „שעתה".

עתי הקלושה שפתי ברוד מללו אל מה כוננתי מסרתי הרוססי; לא ורקתי חול בעיני הקהל, להתפאר כי אל עמים דעה ברורה אודות היהודים והיהדות; לא לדבק את היהודים והרוססים תויו לבשר אחד. הנסיון מ"ע מצדד בזכות היהודים נקרא מאת שושני ישראל שפע ומכה פריה, לתת את הנרש אשר ימצו משם ואפס למעמעים כאלה.

כן אם לא יאמין ה' כחן לקול דברי, מדוע לא פנה מעל סכה"ע הרוססי אשר הוצאתי מה שנתים ימים, ולדעת הרכה למעשה מגנוני במכ"ע הזאת, אשר יוכיר בעצם. — לא אעשה שקר בנפשי לפאר את מכ"ע הזאת שט המפורזי, כי מסכות בלתי תלויות בו, לא היתה יד בעת הזאת לנהל כאשר בקשתי אני, לפי תוכן אשר נרשה לי מטעם הממשלה להביא בו, כן לאשר ים הרבים אשר עמדו לשמנה לי, שרם הצלחתי להחל מה מכ"ע לעברים, שללו ממני את העוזרים המוכתרים והוא, אשר באתי ראשון. עמם בברית, כי הלכו לאח וכן לאשר באה תמורה בימים ההם בשפת הבקרת, מקשים אין מספר; אולם איך שיהיה יעידו העלים או מ"י על סגנון רצוי ומקובל. די להזכיר את מאמרי מן 16 נאוועמבר (1872), „תשובה להגאלאם על מאמרו 191, מן 7 נאו. (גם בנוסרין 22,21), נגד המציא דבה למד עם מראה מקומות, אשר הוכחתי כי בשקר תשובתי עשתה רושם גדול עד ששלחה הרעדאקציא לקנות איזה גליונות, וממנם בית המפקחים על דפוס השיג המ"ל אודרה שניה (2-ое предостороженіе) וידה שנאה ובו נגד היהודים; ובפירוש אמר לי ראש השר לאַנניקאוו, כי בקראו את מאמרי נתעורר אודרה להגאלאם, אשר לא היתה כזאת, לפרסם אודרה בשביל ישראל, לא לפני זה ולא לאחר זה.

זאת, כל קוראי „המליץ" מיום החלו לצאת עד היום, כי תמיד צעקתי מרה על כותבי פלטר בשפת יד יחשדני אחד מקוראי „המליץ", כי גם לו הרשיתי ע עברי דרשות של דפי, אם אעשה כזאת במכ"ע" יתר מה — ה' כחן נשען מאד על „המשכילים הבקיאים בשאלת היהודים בארצנו", ומה אפוא המגור אשר עלה? הן הודעתי נאמנה (המליץ N. 22, צד 419), אחרי ראיתי בשם את המפורים המפורסמים אשר עשיתי עמם להיות לי לעוזרים תמידים, אמרתי: „בעלי דעה ובינה נאמדו. אתנו לוועד תמיד, לפקד ולעיון בכל עסקי קציא הרוססית, אחת בשבוע נועד יחד להתיעץ כו'". שאל את ה' כחן: האם שבתי בוועד יחד למחזור? עד

על תכונת חצי האי אשר בפאת צפונית מערבית בו ועל שפוני טמני טגולותיו אשר נעלמו עוד מעי תולדות הטבע, כי מימי המסע ענרעם לא שמו לב אל החקירות הנן, עד כי נמסע לא ידענו עד כה חצי האי הזה.

הנוסע סעפערד הגיע באחרית ימי-הירש אפריל שם לחוף איסלאנד, והימים ההם ימי רעה הם להנוסעים א וסוגרים עליהם את הדרגים מנסוע למסעיהם, ועל החכם סעפערד לשבת תחתיו בחבוק ידים עד יום לחרש באי. במשך הימים דהם ראו עיניו את דרכי באיסלאנד, כי תחת אשר ביתר ארצות תבל יבוא שמש צדקה ואור צחצחות ורוח חיים, לחרש פני ארם מרובה כעין וערבותה לנן ה', תחת זאת בסופה ושע באי הזה, ישרוק לעבי נשף וילבישו שמים קודחת, והאדמה יעמק בתכריכי רפאים, להרני לב אנוש מרשיו. וביום שבעה ועשרים לירח אפריל בהגיעו

שער עיר-רייקיאפיק, קדם רוח סועה וסער את פני מכנסי עור שפעת שלג וסער נשם ויכס את עין השמש התמלט בכברות ובחב עמל אל אחד הבתים למצוא ש ומסתור מתגרת יד סערת שלג וגשם תהא. פעמי 'תמרמר' שם האביב באופן נורא כזה, מן החרד תברו וממורים קרה ושלג ומפרות ועם, וכעד כל אדם יתחב ספרות ביתם התוצה. אמנם גם בלעזי המעצורים זה יכול הנוסע דהוא לשום לדרך פעמיו-משם וחלאת, כי אשר לו ולחאנשים הנלום אליו, חיו עיפום ויגעום ול כל ללכת בדרך חזקה, גם מספוא או חצי יבש (ה) נמצא או בעת דעה הדיא, ובלי-סוסים לא יוכל איש בדרך בכל האי הזה. גם לקנות סוסים אחרים אי ענו עוד בדרך נחם, לא מצא הנוסע בעיר רייקיאפיק גם מצא, במה יכלכלם, כי אין מספוא וחצי לבהם העיר, ולכן חלף לעיר רייקיאפיק וקד לחשיג שם סוסים ומ במשך ימי שבתו שם חשיגה ידו לקנות סוסים לפי האנשים אשר אתו, גם פעם מספוא וחצי יבש להסיר האביב חזקיר-רוח צחה ורישית על פני הארץ, והגשם חרלו, והסערות קמו לרממה, ופני השמים פהרו או האמין הנוסע כי עת יצאן הוא לשום לדרך פעמיו, את סוסו ויעמוד הכן לנסוע, והנה פתאום לפתע האביב חמה יצאה, סער-נורא עם שפעת שלג ומפרות עד כי נלחץ הנוסע לסור אל מלחת אכר להסיר שם יעבור ועם, ומאו והלאה כסה השלג בבקר בבקר א הארץ ולעת ערב נמס השלג והפך את כל הכסר לאגם רפש וין מצולה. עשירה ימים דחפים דחפיה סערה הדיא והנוסע ואנשיו נחבא בסוכות נוצרים ואולי עד יום חמשה עשר לירח יוני, ואו האיר האביב א לאיסלאנד וליושביה, גלה חציר-נראה דשא, ערדי מצאו סערה לתם, והלחי ארצות יצאו מחריהם אל ואל משלה ידיתם. בעת ההיא יצא גם התכם כ

ומיעיו, וידימו פעמיהם אל חצי האי אשר בפאת מערבית. חצי-אי-הוא יתלכר עם נפות איסלאנד-הגושט ידי רצועת ארץ ארוכה וצרה, ותר אמצעית-עובר ויחצוה לשנים. דירי שלג רמים ונשאים מתנוססים ושנים מהם עולים על כלם, הלא הם דראנגא בפאת ותר-טלאנק בפאת דרומית. הדדים דהם נשנחים מן וק-שנים או שלשה נוסעים העפילו עלות עליהם האחרונים האלה, כי וקופים הם סאד תעו מעלה-הים עמל ויגיעת בשר-נמס החכם סעפערד-בחיצי אי תלח

הגיע אל עמק נחל ורחב דים-אשר קירות סלעים משני עבריו, ונדד שושף עובר בחוכו בהמולה מירלה בקצה העמק והוא נבעה רמה וישאה מצע עד תש רגל, והמסע ואנשיו סבלו תלאות רבות עד אשר לבוא אל מרום קצה. משם וחלאת התפשטה בקצה ימים, אך גם שם לא הונה להנוסע, כי לארץ-נוראה-ד-רגלי, ארץ ציה ושממה, רבץ חמות ומגרות צבאות ארבע שעות רצופות והנורד תמסע בבקעת צלמח

כי עתה עלתה צידם גם זאת תוך טוב לבניהם על דרכי והשגלה.

פניו קאמארווא. עוד לא שכחו תושבי עירנו את חקנף אשר קצף ה' על העיר הזאת לפני שנים אחדות, אשר כל בתי העיר והתנחלות דא למאפלות אש, וכמעט צלחה להם לכנות בתיהם מחדש, והנה אחל! ננעה בה יד ה' לחרש, וביום יד-פנתם אצ התפרץ אש נורא מבית אחד, ובמשך שעה אחת נלדפו חמשה ועשרים בתים, ויושביהם נשאר באין כל. אנא אולי בני עירנו אשר יסינכם פשוטה להנשים יד לעזרה, ואסו-נא על האנשים האומללים האלה אדם כזה-נחבא יד. ואנא ראשי-אלוהי עירנו העשירים, אשר רבות תפעלו לטובתנו, תעזרונו נא לכוון בעירנו למצער-מכונה אחת לכבו אש עם כל חלכשירים הדרשים לה, וה' הסוב יתילנו מכל צערי וקו.

סעיר נאוויגראד, זה מקראצ התעוררו אנשים-מנכברי העיר ליסר פה בית הספר לנערי בני, לחנכם לפי רוח הזמן, ואחרי אשר השינו עץ רשיון מאת הממשלה והשתללו אצל הדיקטטור לשלוח להם מורה מום, שבו וינחמו על מחשבתם הפוסה, ופעת אשר נתאספו פה כל הקהל עם סקיד העיר לבחור סנדאקים חדשים, עמדו לרוב ויעקקו לאמר למה לנו בית הספר בעיר הזה אשר אי סתא לכסף, אף כי מל-התנאות דוא רק לערך מאתם רוב, ולצית הספר הכללי ישלמו בכל שנה במאה וכלה בעלי בתים וכו'. יעקב פניץ

ביאליסטאק, עורנו בבר-נדרה מא-צבתי המלאכה הנחלים (פבריקנט) הנמצאים בקיבה לשריפה, ריכס במלם חם הערשים ממלומי אצור ונמח, והנערים לשם בכל ארצות רוססיה-הצפונית, וסבל הערים הנחלות ינצו-אליה לערוב מערבית ולסמור מסחרה, וגם במלאכת כלי ופוצית נודעת עירנו בכל סביבותיה, עץ אבי-הסקר ה' יתא פלאנימסקי נ"י, אשר אחד הוא ואנן שני לו בכל הערים אשר לסביב, זה כעשר שנים אשר כוננו ידיו בית מלאכה לעשות זכוכית, ובכוב הריצותו וידועתו עשה חל, כי התנאות בית מלאכתו עזרו לשם בכל ערי לימא אשר מסור האבוקית מנוע; והאם כעת אחרי אשר עצי העיר הנדרשים למלאכה הזאת פפו תמו, העתיק את בית מלאכתו אצל העיר נארויקה הקרובה אל היער הגדול ביעלאוויא, ומעתה וגדיל את עבודת המלאכה הזאת ע"י שני תגורים גדולים, וע"י בע"מ פעילים הרוצים בעבודתם לעשות כל מיני כלי זכוכית, לבנים, גריג-גלאס, בקבוקים, פלאשען, מעדיצין פלאשען, ומאפעלגלאס, ולימים הבאים גם לאמפנן צילינדרע. החפצים לעשות חזה בעשמשעללונ-נען סמיני סתורות כאלה, והעיקר מכל מיני בוסעליען שגום, יפנה אלי ע"פ האררעסע שלמסה, והגני נכון לשרתם עצהו"מ ואמלא משאלותם.

אליהו סלאנימסקי

Эля Сланимскій, Вѣлоостокъ.

ידיעות העולם והטבע.

א-איסלאנד

(המשך מבלון 28)

הפראפעסאר דר' מייניקא העתיק דברים חדשים מהספר היקר-אשר כתב החכם האנגלי סעפערד על אודות מסעו לאיסלאנד, ואנחנו נציגם בזה לעיני הקוראים עם נוספות אחדות החדשות לחפצנו. ואלה הם דברי הפראפעסאר הזה: לפני שנים-מסעות הופיע ספר חדש בספרות האנגלית מעשה ידי החכם סעפערד, בו יספר בשפה ברורה ובשפת אמת את דברי מסעו לאיסלאנד הצפונית. בשנת 1862 הדים המסע הזה את פעמיו אל האי הזה, להרחקות על תולדות הצפרים אשר רבו כמו רבו שם, גם לאסוף ידיעות ברוחות

אבנים ויצבור תלי צמר בסספר רב בכל אפסי האי, והאחות שמו שם את קנין, גם על נג הבית אשר לאיש והוא ובפתחי דחלונות, קננו האחות ההן. האיסלאנדים יקחו את הנצות הרבות והיפות אשר תרדנה בן האחות את קנין, וגם את הבצנים יקחו להם, ולא יניחו רק אחת או שתיים בתוך הקן לבעבור, תרביץ האם עליהן ותמלם אפרוחים. אמנם לא רק על האי והוא נמצאות האחות ההן, אך גם במקומות אחרים באיסלאנד, אשר גם נצותיהן תמכרנה במחיר רב, כי שדות ודכות הן מאין כמותן, שתי פעמים בשנה יקחו ואים-לאנדים את נצות האוו והוא פן הקן, והאם בתמלתה על אפרוחיה, תמכרם נצות אחרות מבשרה לרפד בן את קנה, ולפעמים תעשה בן ארבע פעמים בשנה, וכאשר תשאנה רק נצות מעטות בבשרה, או יחמל עליה אישה, וימכרם הוא את נצותיו לרפד את קן האפרוחים, עד אשר תצמחנה נצות חדשות לרעותו.

(המשך יבוא)

חידושים שונות

אחמל ביום ב' (10 אגוסט) מלאו לחכם גדול ת' בפעם עשרים וחמש שנים בואו לעבוד בעבודת הקודש בבית מדרש הרבנים בפדעמליא, רבים מנבצרי עמנו, וביניהם גדולי ישראל מכל הארצות, נוסדו יחד לכונן קאמיטעט, לאסוף כסף לקן קיימת לאויה ענין טוב, להיות למזכרת נצח לחכם גדול זה אשר היבזה להרחיב גבול חכמת ישראל וקדושתה מכל אשר הוא מלפניו, הנדבות יקבל ראש הדוד.

Dr. Samuel Kristelez, Berlin.

הגביר הנודע בעירנו וארצנו ה' נאייפֿעלד הגיע נדבתו לקן קיימת סך עשרת אלפים ר"כ אצל פרנסי העיר, אשר פן הרחמים שיעל מרם בכל שנה יהיה לשואון שתי נדבות עניות מאתב"י לזכרון נשמת אשתו ו"ל. גם האחים הגבירים נאמאנאחאן הקריבו נדבה לקן קיימת לקנות חקל סך שלשת אלפים ר"כ לזכרון נשמת אביהם ה' ועליג נאמאנאחאן ו"ל.

ספרי "שיר מקדש"

יצא לאור כלול בהדור נוסד על כללי חכמת המחיק בשירי מקולות (קאדורנעלענגע רעזיטאמיווע) אשר ישאו בני ישראל במקדש מקם בשבתות ומועדים; גם מפתחי ורבותי בו שירים ישנים ערבים ונעימים, וכלם מקודרים וטובשירים לנגן גם על הפארטאפיאנא. אקוה כי ספרי זה יהיה להועלת החונות בכלל וכל יודעי נגן ימצאו בו ברכה, בי כבר ממנו עליו גדולי חכמי המוזיקא את ידיהם וחלונות, וגם חכמי הא-קארעמלע על המחיק בפה לאנדאן עשרוהו כבוד ותהלה, כפי מכתבי התעודה הנדפסים בראש הספר. נדפס בקווארמא שני חלקים. (א) לשבת לר"ה ולמועדים; (ב) לימים נוראים ולעתים מוזמנים. יכלול 143 שירים ומחיק 250 דפים. מחירו 30 מארק או 15 ר"כ. האדרעססע אלי

Rew. H. Wasserzug & College Terrace.

Barnsbury N. London.

ונמצא להספר גם אצל ו' דאם בוילנא:

Witwe et Gebrüder Romm in Witna.

ספר "מורה הלשון" על דקדוק לה'ק מהדורא רביעאה יצא לאור בתקנים וחוספות, וביותר נוסף עליו חלק ב' הוא חלק השני (פראקטישער מהייל) עם מפתח. מחירו 1 ר"כ וחיץ פארטא 10 קאפ, ולקחים בסך הדון יתן ראבאם כנחש. ודאנן בו יצאה את מחירו על שם המחבר בויטאמיר, או ע"ש המו"ם המו"ל הגרשם למטה. גם נמצא אצל האחרון כל מיני ספרי הסעל וספרי השגלה והוא סוכן פרטי לכל מביע עברים.

Защит. учителю X. Г. Лернеру и Клягеноподавцу

M. Скомороховскому въ г. Житомиръ.

הגיע לארץ מישור, ולמרחוק ענינו הבישו רכמי הרים שרעים מפאת דרומית לפאת צפונית וראשיהם מכוסים הגורל בתוכם הוא דר נלסמי. מהבקעה דרמה ההיא, אל גיא הרים, גיא עמוקה אשר נחל סואן עובר לארך חופו הלך הנוסע עד אשר הגיע אל חוף הנדר דר איזאפאידר. הנדר הזה רחבו יותר מחצי פרסא, גליו מתגלגלים במדונה נמצה וברעם ורעש גדול, שם נבלות עופות הים ועצמות התנינים הגדולים, רבים, אשר מתו בחורף מתגרת יד הקור והכפור

הנוסע מעפערד חפץ מאד לעלות על מרומי הרי בראנא אד זכרונם בזה, אך בכל המקום ההוא לא מצא דרך ונחל; כי האכרים היושבים שם בחצריהם לא ידעו להם, גם חשבו למשפט כי לא יוכל כל איש לעלות עליהם, אף אם היו נבדו כנובה ארזים וחמנו אמנם לאתרונה מצא הנוסע איש מהיר ורב אונים, ה' פעם אחת על הר בראנא להורות הדרך לפני שני ימים, והוא נמצה בריץ כסף גם אל הנוסע האנגלי, אל ראש הנדר ההוא. אז הכין הנוסע כל התפצים אל מסעו, ולרכב בלויית המנהל על סוס אביר, גם תלמים אליו רכבו על סוסיהם, ויעברו מהלך שתי נמק עמוק וגיא צלמות, אשר סלעי מגור יעמידוהו חן שואף בתנוע וקלל מקל יליל ישימון מורה סאר, ואל תהם רבה ועמוקה יותר משלש מאות רנל. שם נסעו מסופיהם, כי נקשו רגלי הסוסים והתנגפו באבני פה מכשול, והנוסעים עברו ברנל מהלך שעה אחת, מדרך קר רגל גפוטו פעמיהם וסעו קרמליתם, עד אל הר קיה נראה אשר ממנו יפאזו כי המדר החדש נסער דמא, וסמם דחלו הנוסעים לעלות, בדר. עין נל חשך כמו אז את דהר, והאנר הדולך לפני הנוסעים את הדרך, עין אורם. לשבת תחלתם עד אשר ימם והמן, כי מה בצע בעלותם על חור אדרי אשר ימשיכו אשר יסעו העיר באפלה. אך הנוסעים לא שמעו לעצתו לעלות על עדר, וכאשר הגיד להם המנהל בן הדי; כי על ראש ההר, לא יכלו לראות מאומה בעד הערפל. תחום הבו שם והענין לא-סר והערפל לא נפור. ויהיו ה' וחסים ותחלתם נכובה, עד כי נעצו לב יחדו לדרת בכלי מצוא הפצם. אך פתאום נשב רוח חזק ויפץ גלים וגרש את ערפלי העלטה מעל ראש ההר, ועיני שוטפו לכתחיל ויחוו מחוות נוראים ונפלאים מאד. נפנית ראו את ים הצפתי ואת חופי איסלאנד, ולפאת נשקף נהר איזאפאידר עד קץ שמסו, ומשם והלאה נבדו אמה המעגלפת בשכבת שלג ודגני קרח, ועוד נשבת במספר רב.

הנוסע מהיר ההוא, נשא את רגליו וילך אל העיר שם איזאפאידר. לפניו לא נמצאו באיסלאנד ערי אדם עיר דייקאפיק, מושב השרים הנודים בעם הארץ משלה, דוק אדרי אשר כונה סמשלת דאנעסאדק אדריס הנודשים לחפץ המסחר, גבנו במקומות ההם ימים רבים, וברבות הימים הגיע בית בבית וחצר בחצר לעיר מושב, ובדרך הזה נוסדו כל ערי איסלאנד, איזאפאידר ואקריידי הדולות והנשבות מכלן. חוף הצפוני באי הזה. בעיר איזאפאידר לא מצא דעות ונצורות, על בן עוב אותה אדרי ימים אחרים אל אל אי-חלעל הנודע בשם פיגר, ומחלל מאד בגלל חפצות הנמצאות שם במספר רב ועצום מאד והנקראות (איירצנגאנז). מפעם הממשלה גם על פי-חקי הים לא יוכל איש לירות חץ על האחות הן, ואשר נוד את דחוק החז עש יענש, ועל בן תפרינה ותרבינה וחות דחן במאר סאר, ולא תיראנה מפני האדם, בידען כי לא יעזו אנוש לנגוע בהן לרעה. על פני כל האי נשנה האחות את קנין עד אפס מקם, ודחלך שם גור על כל צעד מצערי רגליו לכל ירמס על הקנים מת החבצות על ביציהן. אדון האי והוא הציב גלי

הודעות

ספר "תפארת יעקב" ל
נימין מרדכי הגאון המנוח מוה
געוונדיהיים זצ"ל אב"ד דמה ווארשא
למבור אצלנו בני המכתב, ה
מחזיק 200 דפים אין פאליא מחיר
ולמ"ס ינוכה עשרה פ"צ ראבאם.
בו ישלח מחיר ליד דודנו הרב
יודל געלבום נ"י או על אודעס
אודעסעס

Гезундгейт в Варшаву,
Францишканская N. 33.

נאד דייטשער ללאד

ביללעך אונד בעקועמע דאמפ-
פאן ברעמען נאד אמערי-
נעווער איסקונדעס ערפדייל
מיינער עם שמרופפ
אין ווארשא נאדא וועלניא 40
4656

נערתו לכקשת בני משפחתו
עוד זמן מועדי פה רוססא (הורשי
במחלות אשר מציא מימי הילדות
חסרון כח המליד חלישת העצבים
נשים (אימפאמענץ אונד נערווענשו
יפנו אלי על האדעססא שלממה
מזור ותרופה, ואלה אשר נרצנים
אותם במקום פטריהם בערים אחרות
בקשתם לרפא שבת אצל פקיד
מכתבים אענה לאיש איש ככתבו
ר"ל עברית אשכנזית או צפתית. אה
Доктору Н. Волхверу,
евъ на Подоль. Спаская № 23.

שאלות ותשובות
להרחמים על הצמדה בח"ל, את
נקבל בכל פעם כפי הקדמ, היום
1 מאי = 46½ קאפ, והלאה 1/2
לכ' מהם בל כנר קנול, לכן פני,
לל יא"ש לא ידעו מי סוף ולא סוף פיה
מני ל, לחוד כס"ט אין זו דבר, מה,
בבאבא, למרסס סמטה לט. סוף פיה,
למוני' סוף ר"ל מלקטן לא מלכו סמטה
מזו"י, כ"כ פיקר סוכר למס סמטה
שכירט מקום סקל, רק יעזבו למסר
במקם, ומה לו ולקדקס פה.

הוצה לכתוב אלי יתוב על הוצה
Slonimski in Warschau
Slonimski (Breite Mila) № 24.
Слонимский г. Варшава
Муравовская № 24.

מודעה למחירי ספרים

זה מקרוב נשלם מחדש הש"ס בתבנית רביעית בונן, בהוצאה שניה,
יכול כל חורש להשיג ממנו, אם ש"ס שלמים, או כרכים מיוחדים, גם גמרות
עבור ילדים, כרצון כל איש. — המקח בור ש"ס שלם 12.50 ר"ל — וכן עבור
כל כרך מן 25 כרכים, 50 קאפ, אב וצ"ל.
האלפסי עם כל מפרשי הגלולים, הן התחלתו לחדשים בתבנית הש"ס הג"ל
בתכלית השלמות והדיוק, וכבר נגמר ממנו החלק הראשון, וכאשר יגמר גם
החלק השני נחל להפיצם בישראל, ואז נודיע גם פרטי ותנאי ההדפסה והחלוקה
א"ה. — גם המקראות הגדולות עם ל"ב פירושים, בשנים עשר כרכים, שחסרו
זה זמן רב, השלמנו כעת עד תומם, ונכונים אנתו לשלחם לכל חורש — מקחם
7.50 ר"ל, אב ווארשא.

כל הוצה בש"ס מבורך ישיג חפצו באלה התנאים: אם בששה עשר כרכים
היה מקחו, אם כולה עוד 50 ק' 6 ר"ל, בר ועוד שאנאן 5 ר"ל.
בר ועוד פשוט 50 ק' 4 ר"ל.
ואם ירצה שיהיה הש"ס מבורך ב"ה כרכים, או בעשרים יותר, יעלה
מקח הבריכה לפי ערך מהמקחים הג"ל.
את כבוד האנשים חודשים מאתנו ש"ס אחד, או כרכים אחדים, נבקש
לסלוח לנו כי לא נוכל למלאות מבוקשם אם לא בהוצאה יתרה על חשבונם, יען במסלות
הברול יחשב שלוח היותר קמן למשא שלשה פה.
המ"ל וסמאן יעבץ ובנו אברהם יעבץ
Zusman Javit in Warschau.
האודעסעס:

מודעה למו"ס

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי, אל רחוב נאלעווי 25 № בחצר הגביר
ר' יודל מאקאר, וכתיים ימצאו בסקלאר שלי כל המינים פערלאג שלי שמכבר,
ועוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מרפוסים אחרים במדינתנו, הדפוס חוץ למדינה,
והגני מוכר למו"ס ע"פ קאמאלאג דרוק-פריז, בנכיון פראצענט לפי ערך הקניה.
ונשלם כעת סי' סמכת אבות עם הלמוד בכל ירושלים וכו', וסי' שם הגדולים אהא, סי' דחסן השלם,
סי' שער השמים, סי' דרשות חזק, סי' דרשות מינ, סי' דרשות הרמב"ן, סי' השבוע (פסקי דינים),
סי' פרשת דרכים, סי' דרשים נאים למח"ל, סי' אגרות וסוף ורמב"ם זל, סי' האמנה והכחשון, סי' שער
הגמול, סי' ילקוט דוד, סי' תולדות האדם לחרמב"ן זל, סי' גבורת אנשים וסוף לחש"ך
זל שחי' יקר נסמא עד חיים, ובקרב יא לאד סי' מדה נבוכים, וסי' מדה לרבינו נסים, וסי' הכוזב
גם סי' קל יענה. והוצה נקמו, גם כרך ראשון וסי' מן ש"ה נדע נדעדה מחורא קמא ומחורא
הניא. ובשבע העבר יא לאד סי' תנא רבתי (פסקי מן הדינים) — באתר פה שיהיה
מדרב הגאון המפורסם ר' שמעון הורוויץ נ"י אבדיק ליפצני.

יצחק גאלדמאן מדפוס ומחוק סקלארס בוארשא
Bz. Tau. M. Goldmann, Bz. Barmatz. — Izak Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau

מודעה למחירי אחרונים

גם בשנה זו תאחו ידנו במסדר הקאמיסאן מכל מיני אחרונים, קאפירער,
גענווער, ארץ ישראל, מאדאקער, קאריסאקאנער, וולבנים וחדשים ממריעסס,
ועוד יתרה לנו בשנה זאת להשיג מידנו לולבים וחדשים עם עלים גדולים מדגנות
(רעשדענעס) דמביבותינו, ושוחפי ב"א הרב הגאון מוה' אברהם יצחק נ"י משכיל לאיתן
אבר"ק סמאלעוויטש נומע בכבודו ובעצמו למריעסס, ונכונים אנתו למלאות חפץ כל
איש ואיש קרוב או רחוק בעד שבר קאמיסא קצוב מכל אחרון ולולב, והחפץ בנו
יפנה אלי במכתבו על אודעסס שלי
נפתלי משכיל לאיתן
Нафтали Маскелейсону въ гуд. г. Мясекъ.

G. Singer, Triest

עמפפיעהלם אונד פערזענערעם ועמממליכע סארמען
אתרונים אונד לולבין ביא בעקאנמער רעעללער
אונד פראממער בעדיענונג צו דען מאגליכסט ביליגסטען פרייען.
לודיע כי פתחתי רעסמאראציא חדשה בואמממל וענעדני, ברחוב
נאלעווקעס N. 7 בחצר ה' שפילויין עם ביאלער נגד גן קראשינסקי, ערוכה במוב מעם,
בחדרים מרווחים, אקה אשר באי ביתי ישבעו עונג.
אברהם מאיר מאנאסאן

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכנז :

14 רייכס מלך "לשנה .

במסמך 8 מל' לשנה .

ובן לרבע שנה .

שכר מודעות :

מכל שורה קצת 5 קאס' .

ומשורה נוספת 10 קאס' .

רא ופולין .

דס לשנה 5 רז"כ .

2.75 רז"כ .

1.50 רז"כ .

מס 20 פרנק .

5 דולל .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון . מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות .

דברי חכמה ומדע . ידיעות העולם והטבע .

יוצא לאור אחת בשבוע , מאת

חיים זעליג סלאנימסקי .

№ 31.

ווארשויא , א' דרז' אלול תרל"ט .

Варшава, 7 (19) Астрыта 1879.

בהיר יופיע אחרי חשכת הלילה , באשר הסולטאן שואף , כי בני עמו יחיו חיי אושר והצלחה וכו" . המדעה הזאת אף כי איננה חתומה בחותם הממשלה , נכתבה בכל זאת בלי ספק על פי מצותה . אמנם כבר הסכנו לשמוע פעמים רבות הצטרות כאלה יוצאות מפי הממשלה והיא , אשר לא יצאו אחרי כן לפעולת ידים , אבל בכל זאת נראה , כי בפעם הזאת לא תדבר בלב ולב , כאשר עשתה עד כה , כי אם באמת ובתמים תבקש לשנות את סדר הנהגת המדינה ; כאשר כבר נוכחה בעצמה לדעת , כי עמודי ממשלתה מדר ימוטו על יסודי הנהגתה הנוכחית אשר עומדת עליהם כעת , וכל הבנין יפול מאליו אם לא תתוש לחזק ולסער בעמודים חדשים כפי רוח העת ; והאות , כי לפי הידיעה אשר באה בימים האלה אל מכה"ע שהוא מקאנסטאנטינאפאל , כבר צותה ממשלת תונרמא על נציב המחוז להיות לעשות את כל ההכנות הדרושות אל אסיפת נכברי המקום , אשר יחיו את דעתם על עניני הנהגת המדינה ; גם הפקודה אשר הוציאה הממשלה הזאת זה לא כביר להמעים את מספר צבאות החיל העומד במאצערדאנין , עד כי מארבעים ושנים נרדו חיל נשאר שם רק חמשה ועשרים , מעידה , כי הממשלה הזאת באמת שנתה את דעתה , ותחת אשר דמתה בתחלה להשקיע את רוח עמה הסוער בתרב וחנות , תאמר עתה לשכך אותו ע"י נתינת חקים ישרים והנהגת סדדים נכונים כפי תפצו . גם ההכנות אל הנהגת התקונים והסדדים החדשים באווא הקמנה , תצדנה עתה לפנים בצעדי ענק , באשר כפי ידיעת איזה מכה"ע כבר בקשה ממשלת תונרמא מאת ממשלות ארצות המערב באייראפא , להפקיד מצדן את פקידותן , אשר יפקחו על עניני הוצאות והכנסות המדינה , על בתי המשפט ועל האונדארמער , וכפי הנשמע יתמנו הפקידים ההם עוד בפרם אשר יבאו ימי הסתיו . לבר מכל אלה , הנה גם את הליפת המיניסטעריום בקאנסטאנטינאפאל יחשבו מכה"ע לאות נכון , כי רוח חדשה לבשה את ממשלת תונרמא , באשר כפי הנשמע ינתן שבט ממשלת הוויזיר הגדול ביד ה' סאפעט פאשא , אשר ישב עד כה בפארו בתור ציד תונרמא , וילמד מאת ה' וואדינגטאן לדעת היטב את הדברים הדרושים אל הרמת מצב הארץ והיא משפלה

תוכן הענינים .

מס . אסיפת הרבנים . קאלאניא יעור . בענדער .
נאווי מינסק . מערעאיסלאוו . לוקאוו . ידיעות
הממשלה . אי איסלאנדר מסס קלמן סולמאן . על אודות
מסס יעקב פרענקל . חדשות שונות . הדעות .
שאלות ותשובות .

דברי הימים

מסמך , ממורה ומגב , יצלצל עתה באוזניו קול מבשר ומכל עבר תבואנה שמעות טובות , הנתנות תקוה , המלחמה , אשר זח לא כבר שבה אל תערה , לא תפריע עוד הפעם את שלום אייראפא ; ממשלות איי-והו ביניהן כפי הנראה ברית שלום ואמת , ותמלאנה כל חובתן אשר המיל עליהן הקאנגרעסס הברליני , מלת תונרמא , אשר עד כה אטמה אוזן לקול הממשלות האותה עתה כי אולת יד , כבר תעתר גם היא להנהיג את התקונים והסדדים החדשים כפי משפט הקאנגרעסס ק הידיעה הבאה זה לא כביר אל מכה"ע Pol. Corr. תאמר , כי פקדי ממשלת תונרמא אשר במקום אמצע עתה בכל עזו להבטיח את עם הארץ , כי החדשה" בסדר הנהגת המדינה כבר באה , וכפי מכה"ע שהוא סוכבת והולכת בקרב עם הארץ הזאת אליה כתוב בה ספרים האלה : "ממשלת הסולטאן עת בהנהגת סדדים חדשים בנוגע אל הוצאות והכנסות ואל בתי המשפט , ותחפוץ לתת ביד העם את ואת הכח לפקח על הענינים ההם ולבקר אחרי מעשי השופטים ישפטו מעתה משפט צדק , והפקידים למלאות את חובתם בלי כל משוא פנים , החקים ים יהיו מהיום והלאה נכבדים וקדושים ולא יבדילו לאיש . עם הארץ ! קץ כל העמל והתלאות הנה בא ; ואיש ינהג מן החופש ויחיה כפי דעתו ותפצו . שחר

שריפת העיר סעראייבוא, אשר הסבה נזק גדול עד מיליאן וחצי, בראה לה' אנדראסי מתנגדים חד כי מכ"ע רבם ישו קו חשד על המושלמים יושב והוא לאמר, כי ידם היתה ברבר הזה, וכי זה נציגו את העיר באש, למען קחת בזה נקם מאר אוסטריא אשר באה לרשת את ארצם, והדבר הזה יבלב עם אוסטריא לדאג, פן תקרינה עוד מקרים כאל אחרות אשר בבאסניען ובנאוו-באואר. לכר מוזאת הנה בעקב השריפה הנוראה הזאת שאלה מדיניות גדולה והיא: על מי מוטל החוב לסבול את הנזק הגדול, השריפת בניני הממשלה וכדומה? אוסטריא תאמר, זהו מוטל על הממשלה הרוסא, יען כי לפי ברית אשר כרתה גרמניה לא לא כבד, נשארה הממשלה על מחוזי באסניען ונאוו-באואר לממשלת תוגרמא, תוגרמא תאמר בצדק, כי החוב הזה מוטל על אבאשר היא לוקחת את כסף הכנסות המחוזות והיא ישארה בידה על זמן בלתי מוגבל, ולכן מחייבת ג"כ את נוקם. כל הדברים האלה הגיעו, לפי דעת מכ"ע את ה' אנדראסי לעזוב את משמרת עבודתו, ואף כי Pester Lloyd אשר רוח המיניסטר הזה דובר בו לאמר, כי עוזב הוא את משמרתו, יען כי כבר חובתו בדבר התצאת הפראקסאם הברליני לפעולת יד עתה יתפזר לנוח מעמל אשר עמל בשלש עשרה שנים וישי שבטו על כסא ממשלתו, הנה בכל זאת אין ספק הדברים הדם הנם רק כסות עינים, והסבה האמתית א משמרתו היא רק שאלת נאוו-באואר, ואך שיהיה אנדראסי יעזוב את משמרתו, ועל מקום יבא הבאראן או הבאראן האלמאן, או ה' בייס, ושפת הפאליטי לממשלת הארץ תקח לה עכ"פ דרך אחד מאשר עד כה

ואוהבי המלוכה בצרפת, גם אחרי כל הנצחונות אשר ממשלת הרפובליק נאלה לה בשנים האחרונות, לא במעונם, ויעשו את כל אשר בכתם לחזק את ולעורר את העם נגד הממשלה הזאת. כן מדיעים הצרפתים, כי ראשי הכת הזאת נסעו בימים האלה להתראות פנים עם ה' שאמבארד השואף אל הכתר, עמו סוד, כדת מה לעשות, למען נסוע את אהבת בקרב העם ולפעול בכלל לטובת הליגעטימיזם, אולם הרפובליק לא תחוש, כפי הנראה, להם ולחמנם, ותל על דרך השלום אשר תתנת לה לאשרה ולאשר בני ולמען השלום הזאת תמנע את עצמה בכל כחה מבוא כן עם אייביה מבפנים וכן עם אייביה מבחוץ, ולכידועה אשר באה בימים האלה ספאריז, הסירה ה והיא זה לא בביר את סופר המיניסטריון ה' לא במשמרתו, על כי במשך דבריו אשר נשא על תג המלחמה, אמר: במלחמה מעטים, כי צרפת עוד תק ממשלת-אשכנז בעד-מלחמה משנת 1871, וה ממשלת הרפובליק בצרפת הפצה אך בשלום, תתן לאמר עליה, כי פניה מעודת למלחמה.

אספת הרבנים

שלוחי אגודת קהלות ישראל באמריקא

זה שנים אחדות נוסדה בארץ הזאת אגודה בשם Amerikan-Hebrew Union Congregations כשמה כן מסמרתה לחבר ולאחד בקשר-אמיץ את קהלות באמריקא, מים האמלאניק עד ים השאנן, והקהלות הפהק תראנה יחד לטובת הכלל, ובכל-פעם תשלחנה (רעלעאטען) להודע ולהזעיק איך זבמה-לחטיב מצב הדרותי מאת"כ בארץ הזאת, וכבר פעלו ועשו רב ח בשנה הזאת ביום 8 יולי (י"ז בתמוז?) נשלחו יותר-משלושה-שלוחים, מגדולי ורבני אחינו מקהלות שונות המפורדות ושלש ארצות בצפון אמריקא, ואספו אספה בעיר

פעמרה, ורסן הנהגת הענינים החיצונים יתן ביד ה' אאריפי פאשא אשר גם הוא על דגל אוהבי החופש יתחשב. גם ה' קהערעדן פאשא, אשר זה לא כביר הניה את שבט ממשלת הוויזר הגדול מידו, לא יעזוב את עבודת הממשלה מכל וכל, כאשר דמינו עד כה, כי אם יהיה לראש יועצי המדינה, והמשרה הכבודה הזאת תתן אפוא בידו את הכת והיכולת לפעול גדולות לטובת הנהגת התקונים הנכונים כפי רוח החופש השורר עליו. הרוח החדשה הזאת לבשה עתה את ממשלת ועם תוגרמא כל כך, עד כי בקאנסטאנטינאפאל עשתה לה השמועה כנפים לאמר, כי המתקן הגדול ה' מיטהאר פאשא ישוב עוד הפעם אל כנו, למען הציא את הנהגת התקונים והמדרים החדשים לפעולת ידם — סוף דבר, ממשלת-התוגרמא עזבה בימים האחרונים את קשייות ערפה כספם מכל-זכל, ותעטר אל חפץ ממשלות אייראפא בנוגע אל סדר הנהגת עניני ארצה, ובהיות היא היתה עד כה היחידה אשר הכבירה את לבבה בלתי שמת בקול המראקסאם הברליני, יש אפוא תקוה, כי אחרי אשר כבר עזבה את קשייות ערפה היתה לא יבאו עוד ימים אשר יפריעו את מנוחת אייראפא, ושלום אמת יהיה בארץ.

הממשלה למלך במצרים ישוב על כסא ממלכתו בהסכם כל ממשלות אייראפא, כי ה'אירמאן אשר נתן לו מאת המולטאן כבר נתנם בימים האלה ביד הממשלות הזקן, ומה אפוא יצאה טובה כפולה; האחת, כי שאלת מצרים אשר זה לא כביר הרניזה את מנוחת אייראפא, ותהי למקש על דרך השלום, נפתרה ע"י מכל וכל, והשנית, כי כל שאלות ועניני הארץ הזאת יתחשבו מהיום והלאה לשאלות אייראפאיות, וביד המולטאן כבר לא יהיה הכח להרוץ עליהן לבד את משפטו, והדבר הזה ימנע מצד אחד את הסכסוכים והמריבות בין המולטאן ובין ממשלת הארץ הזאת, וכצד השני את שמיטת הכספים אל הנושים אשר ישו בה מאת יושבי חו"ל, באשר הקהעידיו החדש הזה, בידעו כי קיומו תלוי מן ממשלות אייראפא, לא ילך בדרך אביו וינהיג את עניני ארצו על פי דעתו וחפצו. ה'אירמאן הזאת יכלכל בתוכן דברים גדולים ונכבדים, אשר באמת בכתם להרים את ארץ מצרים משפל מצבה, ולהבטיח אל יושביה את אשרם והצלחתם לימים הבאים, והנכבד מכלם, הוא הגבלת מספר חילי הצבא בארץ הזאת עד שמונה עשר אלף איש, יען כי הצבא הרב אשר החזיק איזמאיל פאשא הרבה יותר מכפי ערך מספר יושבי ארצו וכסף הכנסותיו, והמלחמות הרבות אשר לחם במזרח אפריקא ללא תועלת, היו הקבות העקירות, אשר בעבורה דלל אוצר המדינה, עד כי הוכרח לפשוט את הרגל אל בעלי רובותיו אשר בחו"ל. השאלות על דבר אפרופוסות ממשלות אייראפא בנוגע אל עניני התצאות והכנסות המדינה הנהא אמנם לא נפתרו עוד על נכון, וכפי השמועה גם הממשלות הזקן בעצמן עוד לא באו ביניהן אל עמק השוה בנוגע אל השאלה הזאת, ויכול אפוא להיות, כי הדבר הזה יעורר עוד סכסוכים, אבל בכל זאת, הנה אין כל ספק, כי תצלה ביד הדיפלומאטיא להביא גם את הדבר הזה לידי פשר.

וממשלת אוסטריא באה עוד הפעם במבוכה גדולה, כי השאלה על דבר כבוש המחוז נאוו-באואר, אשר כבר הסבה לה עמל ותלאות אין מספר, התעוררה עוד הפעם בכל עתם תקפה, עד כי בעבורה יעזוב ה' אנדראסי את משמרתו ואגודת המיניסטריון תתפרד. המיניסטר הזה אמנם איים על מתנגדיו זה פעמים רבות לעזוב את משמרתו, בכל עת אשר עמדו נגד שפתו המדינית, ובכל זאת נשאר על כנו, אבל בפעם הזאת לא יאיים עליהם רק לפנים, כי אם באמת יניח את שבט הממשלה מידו, יען כי נגד חפצו על דבר כבוש המחוז הזה יתנגד שר המלחמה, הגראף בילאנדרש, בכל עת, באמר כי אי אפשר להממשלה להכניס את עצמה בסכנה פעם שנית בלי הכנה נאותה, וכי כל זמן אשר ההכנות הזקן לא תעשינה, ומספר חילי הצבא על גבול המחוז הזה לא יעלה אל המספר הדרוש להבטיח להם את הנצחון באופן אם האלבאנעזים יתניצו לנגדם בתרב שלופה, לא יאבה הוא לקבל עליו את אחריות הכבוש הזה. ועל כל אלה, הנה

האדמה, כי אז נאבד כל כשרונותינו; נתבונן בארץ צרפת במקום אשר לא ימצאו יותר מחמשים אלף יהודים, או נשים לב ליהודים באנגליא, אשר שבעה חלקים אחוז מעשרה יגורו בערים הגדולות, הכי היו נדעים לשם ולתהלה כאשר הם עתה לו שמו מנחתם לעבוד את האדמה. — אתם אימרים להביא יהודים עניים מדומאניא תונרסה וכו' ולאספס יהוד למקום אחד רחוק מעם הארץ, אבל איך נלמדס לדבר כן בשפת המדינה ולהתפעם בקרבם רוח אמעריקאני? — על זאת ענה לו מי שהיה חוקר דין ה' הערמאן, כי משה רבנו בחר להיות רועה צאן ועובד. אדמה, והגת זה אחר שלש אלפים שנה קם משה (ה' מאועס) אחר להתנגד לו. גם הרב דר' הייבש הוכיח מח"ל, כי ראוי הוא להתדבק בעבודת הארץ, והשופט זימאן וואלף מוואשינגטאן, והחוקר דין מ. עללינגער מעירנו הסיפו לאמר, כי היהודים היו עובדי אדמה מעולם, והסבה אשר עובדה איננה תלויה בהם רק בשונאיהם, אשר רדפו אותם ולא נתנום לקנות מלא שעל ארץ והוכרחו להתחלפה ולדאחו בעבודת המסחר. בעלי האספה הסכימו להצעת העד.

גם שאלת יום השבת באה לפני כם האסיפה, שאלה כזאת במה יפלא בעיני יהודי אייראפא, אך בעינינו לא יפלא, כי זה איזה שנים היתה השאלה הזאת למלה בפי רבני רעפארם, ווויא, אם לשמור את השבת ביום השביעי כמצוה עליון, או לדחות את קדושת חיום ליום הראשון שבת הנצרים, ופעם לדבריהם כי בארץ הזאת רק מעט מזעיר מאחינו ישמרו את יום השבת מחללו, ומשתי מאות עורכי דין ישראלים הנמצאים בעירנו, ישנם רק 20 אשר אינם פונים לעסקיהם ביום הזה, ומסתוריהם לא נמצא שנים אחדו ממאה הסוגרים דלתות בית מסתריהם ביום השבת, כי היום הזה היותר טוב למסתר, כי הוא יום השילום לבעלי מלאכה, ובו יכעו הנוצרים כל צרכיהם ליום הראשון וגם לכל השבוע, תחת אשר ביום הראשון, מאפס מסתר וקבין, יסגרו כמעט כולם את בתי מסתריהם, ולכן בתי התפלה ריקנים מאד ביום השבת, יום המעשה, וביום הראשון יבקרו אחרים מאחינו בבתי תפלות הנצרים, לא מאשר נפתה לבם לנסות לדתם, תלילה להם, רק יען במלים הם ממלאכה אחרת. זאת ראו והתבוננו מסיפי העם החוששים למצבתם, ויפתחו פחד פן ברבות הימים ימנעו צאן עדתם לבוא לשמוע דבר ה' ביום השבת ויגרע משכורתם העולה עד עשרת אלפים דאללאר לשנה (שכר רד' גאמטהייל), ויתחכמו

ההצטרפות הרב האריך ודל משנה לשנה, כי האריך השמנה היות היה בדרכה בשנים, בהצטרפות, והעלות שמים, ומשלים בהכרח הצטרפות, אשר מליץ יוכלו לספקיר ולהוליד ההצטרפות מכל המקומות, ולהביאם בשיטת דרך ים האוקיינוס לאיירלנד, עד פי ביטע אלה נצרו ידי האמשיקארים במסחר ההצטרפות על זוקי איירלנד, לפימוד במקרה. השמר גור הצטרפות ארץ רוסביא הסתרכה. האמשיקארים יודעים להביא הצטרפות האדמה בלי עמל דמים, רק פ"י משמט ממוקרות אשר שפליאלו להם לכל מלאכה עבודה האדמה, עד כי בשועלים פתי מסחר ימלאו ללא ידם למרות ולקאר שדות גדולות ורחבות, וסחם אשר גאלו בשם הקיור נלמדך ששק אלה קוצרים, ושגר עבודתם יעלה ציוקר על מקח ההצטרפות, הנה שמה כבר הפליאל וסגו במכונת הקיירה מכמה שנים, וגם לנאסף אחרי הקוצרים, לקאר חלומות ולהעלות בדיית, אשר עד כה לא יכלו רק במלאכה ידיים פ"י פועלים שכירי יום, הנה מלאו להם זה מקדון ג"כ פסונם נאחם לזה, בשנה העברה הרכה נבסיון מכס אחד Cornik מונה אחת חדשה אשר קצרה בקסם שדה גדולה 1/2 ככרה ארץ (אקדט) ואספה ואגדה לחלומות, סכל במשך 24 מינוטין! הלאות שעה מסמנה היתה נלמנה כל מלאכה עבודה האדמה להית פילה מלאכה המכונת, כלץ נרך שר ליעית בצר ועמל חוש, וחלטה שר כאשר היסה מלא עבודת שך שטורכט גוט על חרם, רק כמו שפך אחד משפני הספמר בצפי המלאכות והדושה המעשה, — הכלל, אין שרון אל הכונה בהדולה אשר ימלא אחי"י שמה בלחום בעבודת האדמה, וכל אלה מגדולי שמו במשעריקא, אשר ידע רב להם להביא הספמל הגדול הזה למשמעו, לישר קיונויות יהודים בארץ הסטורכט הולם, יהיה שמה לבדכה בקרב הארץ, ועד דור אחרון לא יסוף זכרון דקסם וחסדם מלאמו, ולא יאמרו שר בגוים כי בני ישראל כעשים שמה ומאריך כעני יאלו.

ל "סמאנדארט האללע", והיו נועצים ארבעה ימים
התבררה והוא מארמץ לאמה מעיר צ'ינצינאמי. מזכיר
ליפפסאן לעווי, הודיע כי עד עתה כבר באו במסורת
1 קהילות, על כל אחד מבני הקהלה לשלם לגוי
אלאור אחד לשנה, או לכל הפחות תתן כל הקהלה
אלאור לשנה. באוצר התורה נמצא כעת 77,654
ההגסוד לפקח על זכויות היהודים, הודיע כי כאשר
במכ"ע כי ה' מסיפה ציר ממשלת ארצות הברית
אלאן, הכיר בשם הפרעזידענט את ממשלת רוסאניא
גשות עצמה, בסרם השלימה את ברית בעדלין
שזו זכויות היהודים, או חיש מדר שלחו את ה'
הוא חקר ודרש וימצא כי הדבר הזה בשקר יסודו.
עד המפקח על עניני למדי החד, הציע בהסכמת
גונת בית גדול למדרש הרבנים אשר בצינצינאמי
לבנות גם כפה בית חינוך לנערים ונערות, ויקצבו
מה לעזור את בית הספר אשר לדרב דר' גאטמחיל
גם הסכימו לשלם אלף ראללאר למיץ מסר, לסובב
צרי מסר בערים הקטנות, במקומות אשר קצרה יד
לחיות להם דרשן מיוחד.

וְיָלַד דָּעַם זֶה וּרְחוּקָה כִּי לֹא שָׁמַעְנוּ שְׂוֹשֵׁלִים אֶלָּא מַעֲלֵהם
דַּעַת שׁוֹם אֶחָד מִמַּחֲבָרִים לַעֲבוֹדַת הַדָּעַת בַּעֲמֹת לִמְדָה, כִּי
יִהְיֶה כְּבוֹד צְדִיקִים אֲשֶׁר קָבָה לֹא שׁוֹם עִי' מִסְּמָר ! הָאֵל כֹּל
יָלַד עַד כִּי לֹאמַעֲרִיקָה כֹּלֵל דָּלָה וְהַעֲשֶׂרו וְעַשׂו לֹאם שֶׁם
מִסְּמָר ? הֵן נֹרֵעַ כִּי פִּנְיִים פִּנְיִים שָׂדֶה לְשֹׁלֹחַ בַּמַּחֲבָר יִדֵּם ,
הֵיחָת רֹכְלִי מִשְׁמֵם הַמַּחֲבָרִים הַגְּלִיבִים בַּעֲיִירוֹת וּכְפָרִים , מִחֲזִירִים
זֶה- בַּמַּחֲבָר שֶׁל כְּתִיבִים לַמֶּלֶךְ שֶׁר מוֹעֵם וּמַסְפָּרִים בְּיַעֲקֹב
זֶרֶק אֶחָד עִיר-אֶלֶף אֲחֵר הַגְּלִיבִים אֶת פִּינִים אֲלֵיו לְאֲחִיב אֶת
אֲחֵר וְלִפְלֹת מַעֲלָה מַעֲלָה , בּוֹכֵם הַלְלִים פִּתּוֹם סָחָם עֲצֻדָּם
יִדֵּם וּמַחֲבָרִים עַל קָפִי יוֹמֵם בַּמַּחֲבָרִים הַגְּלִיבִים , רִבִּים מִסֵּם יִבָּה
יִהְיֶה מוֹלָדֵם וְכֹל יִכְלֹךְ יִפְאָרוּ שֶׁזֶם עִינִים מַקְבְּלִי דָקָה הַמַּחֲבָרִים
הַגְּלִיבִים , וְכַמֶּדֶם בְּיַמִּים הַחֲבָרִים הַגְּלִיבִים אֶת הַמַּחֲבָר יִרָה עֲשֶׂר
הַמַּחֲבָרִים גַּם לַמַּחֲבָרִים . לַמַּחֲבָרִים עֲמָם , וְאֵין קֵץ לְהַגְּבָרִים הַגְּלִיבִים
שֶׁזֶם בַּעֲד הַקְּרִיבִים הַגְּלִיבִים אֲשֶׁר בַּעֲלִי כַּמַּחֲבָרִים הַגְּלִיבִים יָלַד
וְכַמֶּדֶם וְיִדֵּם הַגְּלִיבִים , בְּכִי הַמַּחֲבָרִים וְהַמַּחֲבָרִים הַמַּחֲבָרִים ,
לַמַּחֲבָרִים הַלְלִים הַגְּלִיבִים . בִּלְבָן עֲבוֹדָה , אֲשֶׁר עַל בֶּן . רִבִּים שֶׁזֶם הַלְלִים
לִבֵּם כִּיֹם לַחֲדָשׁ עֲבוֹדַת הַדָּעַת , בַּעֲמֹת 1878 הַמַּחֲבָרִים הַמַּחֲבָרִים
הַמַּחֲבָרִים , לִפִּי הַמַּחֲבָרִים הַמַּחֲבָרִים , עַד כִּי 700,000 שׁוֹדֵי הַמַּחֲבָרִים ,
הַמַּחֲבָרִים הַמַּחֲבָרִים אֲשֶׁר מַחֲבָרִים לֹאם הַמַּחֲבָרִים עַל עַד 14,000,000
אֵין (אֲקִרֶם) , וְכֵם הַלְלִים וּמַחֲבָרִים עוֹד מִיֹּם לִיֹם , כִּי הַמַּחֲבָרִים
הַמַּחֲבָרִים לַמַּחֲבָר , וְכַד הַמַּחֲבָרִים הַמַּחֲבָרִים (בְּיִשְׂרָאֵל) לַמַּחֲבָרִים אֲלֵיִם
אֲשֶׁר לֹא נַעֲבְדוּ וְלֹא חָלָה בֵּם יִדֵּם אֲשֶׁר עַד כִּיֹם , מַחֲבָרִים
אֵין מַחֲבָרִים בְּכֹל אֲרָצוֹת חֵל , וְכַד אֲשֶׁר וְכֵם הַמַּחֲבָרִים הַמַּחֲבָרִים
לַמַּחֲבָרִים מַחֲבָר , וְכַד וְכֵם לַמַּחֲבָר , עַד עִי' נַחֲדָשׁ שֶׁזֶם זֶה הַמַּחֲבָרִים
מַחֲבָרִים בְּכַד הַמַּחֲבָרִים , לַמַּחֲבָרִים אֲלֵיִם מַחֲבָרִים בְּכַד מַחֲבָרִים לַמַּחֲבָרִים
הַמַּחֲבָרִים מַחֲבָרִים אֲשֶׁר הַמַּחֲבָרִים בְּכֹל אֲרָצוֹת חֵל וְכַד אֲשֶׁר לַמַּחֲבָרִים
לַמַּחֲבָרִים מַחֲבָרִים אֲשֶׁר רַק כַּמֶּדֶם עַד כִּיֹם לַמַּחֲבָרִים

השומשמן (ראפס) ארבעים מונים, הדוזן והבסמ נקצו כי אפילות הנה. מחיר התבואות מאד נעלה למרעה בהמה, נתנו השדות במדה ממצעת, שכן האדם רבה, עכבר השדה Asparx ושדן העוף אשר השדות תבואות שדותינו בשנים הקדמות בלי חמלה, לא נוק בשנה הזאת, מקנה בקר וסוסים מכרנו במספר רב הזאת ממרעה שדותינו ורבינו במחיריהם, בקרב הימית בפרסיות מתבואות ברכת השנה הזאת וסמנב הקאלאני י' אבן ד"ק היזרעאלי

בענדרערי מחו באסראביע, עירנו עיר מצער היא המרכולת ביבול ארצה, עשיריה בין עשירי וגדולי העם נחשבו מלפנים, ועוד יותר בשתי שנים האשר חיל הצבא אשר עמדו פה הביאו שפע רב עכ יבנו מסלת הברזל מפה לעיר גאלאן, והמנים המצויים אליה מקצה הארץ ויתקעו יתום בה לגדלי העברתה ונם הם גדול והצליתו ויעשו עשר. אבל לדאבון לבבנו הצדקה והחסד, עירנו רלה ושפלה למאד, לבית הת משען, מרסה לאביון אין, העניים יתמו לנע משבר החולים מרס בא קצם יליו ברחוב העיר, באין בית מיוחד למו, וגם בית הרחצה אשר היה להם למחסן קר, הנה זה לא נביר היה למאכלת אש, וכל מה רחמנא לשב הוא דעביר, כי בית הרחצה היה עלינו ופוקה, מתגברים בקשו תשלומן יותר מאי, וכן לפחות ארבעים קאפ', וגם הדל לא ימעיט, — ואחר בעל הצפירה, קבל נא ברצון את מכתבי זה, למען עיני עשירי עירנו, ויעוררו את לבבם לתקן המעוות הטובה עליהם, וברכת העניים אליהם תבוא.

ישראל לבית השומשים

מעיר נאורי מינסק מדיעים כי זה שנים אשר נעצו שמה בהכנס' חדש, כי צר להם בבחכ'ס הישן ובפרט בימים הנוראים, אך קצור קצרה להציא הדבר הזה אל הפועל, באפס יד אל כל תה הנחוצות לבנין נכבד כזה, והנה בא לשם תגביר מזה' ליב היזרעאלי מתושבי ווארשא ע"פ פקודת החפאים שמה תרומה במקום אייר צה, וכאשר בשבוע העבר שם והלך לעולמו הנצב'ה, נדבו בגיו תגבירים לזכרון נשמת אלף ר"כ, את הכסף הזה לקחת העדה, ותגביר העיר הת לאסוף עוד תרומה כסף מאת כל איש אשר ידבנו לבו, לבנין בית ה', ותקנתו חזקה כי גדול יהיה כבוד הבית ה כתובת צבי הירש בהרב משה אהרן הכהן

מעיר פערעאסלאוו זה מקרוב נתייסר בעירנו "בית ה' חדש תחת "הקדש" הישן, בגין ומפואר בראשי רחובות קדיה, גדר יפה מסביב, וכן למראה, בית מחד להסמונה שומר החצר והבסמים, ברזל להחולים ובגדים נקיים, רופא העיר ה' נוסקאוסק שמה בכל יום, וישגית על המאכלים והתרומות שיהיה בסדר נכון, להחזקת הבית קצבו סך 800 ר"כ סמכס מלבד נדבות, גם הסיפו 1 קאפ' על שחיטת עופות, וכו' אין מתעורר בצדק על בהכנס' הישן הנצוי לנפול, אשר נתרבו תושבי העיר עזבוהו, ויעשו להם בתי תפלה קעת הם חמשה, והנה בעיר הכותב כתבו בשנה ה כתב בקשה לשר הפנים, לתת להם הסך ששת אלפים המצויים זה שנים מסמס הבשר, והשר נענה להם ויצו להם פלגן וחשבון, אבל נרפים הם במלאכת ה'. אפוא כי יבחרו להם אנשים נכבדים אשר יתעסקו בענין הזה, וגם אם הוצאות הבנין יעלה לערך עשרת אלפים הלא ימצאו עוד מוצא לכסף ממכירת המקומות בבה"צ וכתוב נת בוססעל מורה מה"ס מטעם הממשלה

להדד בתי תפלתם בכל יופי ופאר, והעריכו ענב עם קהל נערוח סומרוח, והתירו להאנשים להתערב בנשים, ובהיכל "עמנאל" הקילו גם לגלות ראשם, למשוך עליהם עין הבאים לחצרות בית ה', אך כל אלה היו מאפע ולא העילו מאומה, ולכן יחשבו עתה מוסימה, לדרות את יום השבת ליום הראשון בשבוע, או לעשות שתי שבתות ולקדוש את יום השביעי ויום הראשון כאחד, ובזאת ישיבו הצאן הגדה למקומו בשלום. והדבר הזה כבר נרמה להם כהיתר (כי בפסח שנו ושלשו בראיסור), כי יאמרו יום השבת נועד ליום מנוחה ומה איכפת ליה לקב"ה אם יתור ביום השביעי או ביום הראשון, ועוד דברים כאלה אשר אינם כראי ליהודי היודע עקרי דתו לשים עליהם לב. — וכבר התפרץ הרב דר' קאהלער מבית התפלה "הר סיני" בעיר שיקאגא להוסיף קדושת השבת ליום הראשון (הרב הזה הוא תתן הרב איינהארן מבית התפלה "בית אל" אשר בעירנו, והוא ימלא עתה מקומו אשר עזב מסיבת וקנתו), ועתה ברעת הרב גאמטשהיל לכתון הדבר גם בבית תפלת "עמנאל", וממנו יראו וכן יעשו יותר רבני הרעצארים. בדבר הזה רעה נשקפה לבני ישראל בארץ הזאת, ויש בכתי לשכת מהם עיקר שבת, הקשר האמין המאחד אותנו להיות נוי אחד בארץ. ועוד יותר יזיק להנצרים, כי אם יהיה שבת אתה לשניהם יבואו בבתי תפלות היהודים וילמדו מאמונתם, וזאת הסבה לאפיפיו אחד *) אתרי שלש מאות שנים לספר"ג לדרות ליום הראשון את השבת אשר שמרו ראשינו הנצרים. — השאלה הזאת באה לפני בעלי האסיפה, אמנם אתרי אשר שקלו ומרו בה, לא יכלו לבוא לעמק השווה ולא פתרו אותה ויניחו להבאים אחריהם להתגדר בה, ורב הישר בעיניו יעשה ומנהג (?) הקדלות בידיהם.

ביום ה' בלילה (10 יולי) ברו להם כרה גדולה בבית המלון "רעלמאניקא" ועל המשתה היו קרואים כל בני האסיפה וגם מגדולי הנצרים, ואתרי אכלם נשאו מדברותיהם אתרים מבני עמנו, ובתוכם הרב דר' ליליענמדהאל (יליד אשכנז) מציני-צינאמי, ומתנצרים הביעו אמרותיהם, השופט מאקאדאם והדר' האווארד קראסבי אמר כדברים האלה: "הדעות לכם על אשר כבדתוני להקרא למשתה; לא אחשב בעיני כמחור לכם, רק אדמה להיות כאחד מכם וכמו ישבתי תחת קורת ביתי. בדרות קדומים רדפו באף כל איש אשר אמונתו היתה שונה מאמונתם, אך עתה נשתנה הזמן, אשר בעלי אמונות שונות יאהבו איש את רעהו וישבו כאחים גם יחד. אשמח מאד להיות בחברתכם. — אתם, אשר נאה לכם להקרא "גוי אלהים" ועם נבחר"; אתם האחרים לפני שלשת אלפים שנה נתיב גם לממשלת העם (רעפובליק) אשר לפני ארבע מאות שנה עשה פרי בארץ הזאת; לכם נתן ה' תורה ישרה ומשפטים צדיקים, חזקה אחת לנר ולאוורה הארץ. כן לא נכתד ממני, כי רבת סבלתם בימי הבינים ימי החושך, ואין עם ולאום בתבל אשר נשא חמת רודפיו כמכם ויחי, אך קצרה יד אנוש לעשות עמכם רעה. — אקוה כי "אגודת קהלות ישראל באמערקא" תאחד אתכם יחד ותועיל הרבה להטיב מצבכם ולהדיסכם מעלה מעלה". ובוה תם המוחה אשר עשה רושם גדול בין היהודים וגם בין הנצרים. — האסיפה תאסף עוד הפעם בעיר שיקאגא בחדש יולי שנה הבאה.

נויאק, מנחם אב הרל"ט.

יזורה דוד אייזענשטיין

קולוניא יעזר, נוף הערסאקן (Kolonien Israels) כ"א מנחם אב הרל"ט.

ברכת השנה הזאת בארצנו טובה, הקציר עבר, האסיף הדיש הגיעו, ירי היהודים עובדי האדמה מלאות עבודה, תבואת החמים טובה מאד, תוצאות יבולה הגיע בכדי שתים עשרה או חמש עשרה כפי זרע הארץ אשר תזרע, השיפון (רענען) והשעורה תתן שתים עשרה מונים כפי זרעה, זרע

(*) עיין בספר "מנחם אמונה" פרק י"ט ופרק ל'.

מתחת הארמה אשר סביבות הבארות והן ירתחו מי ביצה ויון מצולה, ועל פניהם שכבת גפרית אשר עביה רק כורת ואם יקוב שם אדם חוד קטן יעלה ממנו אידי גפרית. אחרי אשר התבונן החכם ספֵּעֶר על כל החזיונות הגדולים ההם, שם פניו אל יאור היתושים המכסים את פניו, ואם כי דרכיו דברי ועל תולדות היתושים המכסים את פניו, לא נוכל להציג אותם בזה לעיני הקורא, כי אין מקומם במ"ע רק בספר מיוחד להחקירות ההן. ועל כן נעזוב בזה את החכם הנוסע ההוא, ונודיע בדברים קצרים את תולדות איסלאנד ודרכי העם היושב בה. מודעת זאת לכל יודעי מחקרי ארץ כי אנשים יודעים ים מבני נְאָרווענען, מצאו במאה התשיעית לספֵּהג' את איסלאנד, ורבים מיושבי נארווענען אשר התמלפו מעקת המלך העריץ האראלד הארפאגנר ומעולו הקשה, החישו מפלט למי אל הארץ לעבור את הארמה ולהתייצא לחם מן הארץ, גם לעבור ארצות ים לעשות מסחר וקנין, והם מצאו אחרי כן את איסלאנד אשר נעלמה מעיני כל עד הימים ההם, והיה כאשר נאחזו האנשים ההם באיסלאנד ויבנו בתים ויורשו שדות וימנו ננים בתוכם, כוננו להם ממשלת עם (רעפובליק) ולא סרו אל משמעת כל מלך רב ושליט, והממשלה ההיא התעוררה עד מאה שלש העשרה לספֵּהג' כי אז עלה עליהם האקאן החמישי מלך נארווענען וישבת את ממשלתם וישפך את רוח ממשלתו עליהם. כמאה שנה עברו את מלכי נארווענען, ולתקופת השנים ההן נפלו בידי מלך דאנעמארק ומאו והלאה תסור איסלאנד אל משמעת מלכי הארץ ההיא עד היום הזה. בדורות הבינים (מיטטעלאלשער) היו האיסלאנדים מהוללים מאד בכל אייראפא בגלל מסחרם העצום ובגלל מסעיהם הרבים באנחות שיט, ויותר עוד בגלל עמלם ותרצותם הנמרצת לאסוף לאספה את שיריהם העתיקים ואת הדגרות הישנות אשר הנחילים אבותיהם מימי קדם. הן כל אלה גלויים וידועים ליודעי מחקרי ארץ ותולדות בני אדם, על כן לא נאריך דברים על אדותיהם, רק נודיע בזה את דרכי האיסלאנדים בדורות האחרונים האלה, יען כי הדברים האלה נעלמו כמעט מעינינו, והאיסלאנדים יקירי ערך הם ומראשי אצילי העמים מעמי איי-ראפא הנאורים.

מספר יושבי איסלאנד בימים האלה, לא רב היא; בשנת 1865 נשאה הממשלה הדאנית את ראש האיסלאנדים, ויהי מספרם רק ששים ושמונה אלף איש, והם צאצאי הנארווענים הקדמונים אשר אוו את איסלאנד למושב לם, ומאו ועד עתה לא התחתנו את עמים אחרים ולא בנויי הארצות, ועל כן עמד טעם קדמותם במ ורוח אבותיהם הראשונים לא נבקה בקרבם. גם לשונם, לשון נארווענית דאנית לא התבוללה בלשון עם אחר ולא שאלה ניב שפתים משפה אחרת, עד כי רחוקה היא בימים האחרונים האלה מלשון הנארווענים והדאנים כרחוק שפת אשכנז אשר התהלכה בארץ בימי מלכי בית האהענשטויפֵּען מהלשון הזאת המתהלכת כעת בארצות האשכנזים. כי הנארווענים והדאנים אשר שיה להם ושיג עם עמי הארצות אשר סביבותיהם ומה גם עם האשכנזים, קבלו אפני דברים ושמות ופעלים מהלשונות אשר להעמים ההם ויביאו אל אצור לשון בני עמם, לא כן האיסלאנדים, כי רחוקים הם מיתר עמי אייראפא ודבר אין להם עמם כי אם לעתים רחוקות, על כן לא התבוללה לשונם בלשונות עמי הארצות והדרת שיבתה חופפת עליה עד היום הזה. וזאת היא הסבה אשר האיסלאנדים לא החליפו גם את דרכי חיהם ואת מנהגי אבותיהם, ועודם מחזיקים בתכונותיהם ובכל עלילותיהם כבדורות הראשונים. הם לא ישימו פדות בין מרום עם הארץ ובין דלת העם, משפם אחד וחקים אחדים לכלם, לא נכר שוע לפני דל וגדול לפני קטן. מיום שבתם באי הזה לא בנו להם ערים רק ישובו בבתי חצרים מפורדים ומפורדים, וכל משפחה ומשפחה שוכנת לבד ונפרדת מרעותה. הן אמנם כי זה יותר ממאה שנה נבנו מטעם ממשלת דאנעמארק בתים רבים באיסלאנד במקומות שונים ודורשים לחפץ המסחר, אך לא יאות להם שם "ערים", כי אם כפרים ובתי חצרים, ורק לעיר רייקיאפיק יאות השם הזה, וגם היא רק עיר מצער

אחד אנתנו קוראי הצפירה פה לוקאו הננו מתכבדים להודיע בשערי מב"ע היקר את הרגש הגדול אשר פסים בחסרון מורה שפת עברית פולגית חסיש אשכנזית והחשבון לילדי עירנו. ומאד ישמח לבנו לראות, כי ידברינו אחד מאחינו המלומדים אשר יש כה בעמו להדורות את הידיעות ההן, ויתעשת לבוא לעירנו לשאת הנה הנכבדה הזו על שכמו. ומה ייטב בעינינו אם יתן פה בית ספר מטעם הממשלה, ותקתנו תשעשענו ה אשר יבוא הלום, יהי אסיר תודה לנו בעד דברנו משכורתו תהי שלמה בכבוד ובריוח ולא יחסר לו דבר. הנה דברי הבאים עה"ח לתועלת ילדי עירנו ההולכים לידי דעה לנהלם על מי מנוחות הדעת וההשכלה הומנית, עמ דע 10 אגוסט 1879.

שלימה הירשזאהן
חיים אליעזר מושקאט
ששה קליינמאן

ידיעות העולם והמבע.

אי איסלאנד

(המשך מגיליון 30)

ידי אקריידי נשא סעפערד את רגליו וילך לבקר את הנודע באיסלאנד בשם יאור היתושים (מיפאמן) ואשר תו בזה. ויאתו דרכו לאורך נחל שוטף הנופל לנהר דר, ומשם עלה הרים ירד בקעות ורגליו התנגפו על פ, עד אשר הגיע אל יער גדול צומח עצים, אשר הוא בארץ נשמה באיסלאנד. אחרי כן חלך הלך ונאיות עד הגיעו אל מקום מפלט מים (וואסערפאלל) בשם נאראפאס. מי הגדר אשר מפלט המים בתוכו, וכבידים הם, ובתוכם סלע כבד מאד אשר ממרמזו להם כשאן ורעש נורא אל תהום רבה הרובצת תחת. גה נחשבה מפלט מים ההיא להגדולה והנוראה בכל איסלאנד, אך זה מעט מצא איש אנגלי גדולה עוד בגדר קאפלא. כי שם יתגלו המים מראש צורים רמים יתר הרבה מהצור אשר ממרמזו מתנפלים מי נארא- גם התהום אשר הם נופלים לתוכה רבה היא ועמוקה יבה מתהום נאראפאס. לאתרונה הגיע הנוסע אל גבעה שר ממרום קצה נשקף יאור היתושים מסרת חפצו, גם יבה אשר הקיא מתוכו לפני מאה וחמשים שנה אחר שרפה הנקרא בשם קראפלא. זרמי אש המסים ההם ים במרחב גדול מאד ומפילים אימתה ופחד על כל , אך ביניהם נמצאים גם בקעות עושפות ידקרק רשא אל נאות מדבר (אָווען) אשר באפריקא, ומלונות ובתי חצרים מפורדים ומפורדים בתוך הבקעות ההן. הגבעה הנזכרת תשומטנה עיני הרואה על כל אפני היתושים, על פלגיו חוררתיו הרבות ועל האיים העצומים בתוכו וסביב לו, ומשם והלאה נשקפים רכסי הרים בשלל צבעים שונים ובתמונות רבות ושוונות. מהגבעה דר הנוסע וירם פעמיו אל יאור היתושים, ודאשית יתה לבקר את האיים אשר בקצה היאור לפאת צפונית , האיים ההם ילידי אש המסים הם, מראיהם כמראה שחרורות ומכוסים בחציר וירק רשא ועליהם ישכנו צפרי ואסערפאנעל) אין מספר. בעלי האיים ההם ימצאו חית ידח, כי יאספו את ביצי הצפרים והן לאלפי אלפים בכסף מלא, ומטעם הממשלה לא יוכל איש לירות חובה על פני האיים ההם ועל כל סביבותיהם על ו והן. משם הלך הנוסע קדמת היאור לבקר את אשר פי האיסלאנדים יקבום בשם הרי גפרית (שׁווע-נע) אשר מראיהן אדמרתם גם ידקרקות ומצלעותיהן נאות אידי קיפור, לרגלי הגבעות והן קדמה מורדה בארות בארות אשר מי בצה ימלאום מפה לפה, וותחים מאד ומראיהם כמראה התכלת, ובמקומות יתפרצו מסמנותיהם ויעלו מעלה מעלה בקול המון. גם

בעניני ארץ האכזריות הגתעבה הזאת יספר אודותיה הרלזה: "עלל היא בעיני ארץ המציא לשו החינעיים אכזר ומיתות משונות. בין השבוע האומללים נמצאו אנשי זקנים נערים ונפ, מילד בן יום אחד ועד איש שיש אך בכבודות הגיע את רגליו. ראשית כל הברילו הפראים מתוך קהל השבועים, את הנערות הצעירות עשר ועד שמונה עשרה שנים, ויחללו את כבודן בואהרי בן סתבו את האומללות הנענות והרצונות אקמה עוד רוח בהן, בעד מקלות שער ראשן אהדרנה. המכחים (הענקער) משו אל מרפס, הפילין ורועותיהם לארץ, ויתנפלו עליהן כזאבי ערב, קרבגריהן, וישמעו את כסנן עד החזה, ויציאו את הקרב ויפרשו אותם על פני הנערות הנרצחות, לעיני הוריה הגדיל את מצוקות לבם. גם פה עוד לא הגיעה טורפי אדם אלה עד אחריה. כעבור איזה רגעים קרעו גם את הלב וישליכוהו ארצה, חיש מרד עבר הגורל גם על יתר השבועים".

"הנחין עוד לספר הלאה אודות המסבת הנורא האתאר את הרגעים האחרונים מחיי הזקנים האומללים, והמפ, המשושעים המבוקעים והנגורים, אשר בעד מב האחרון על התבל כמו במעיהם הנקדעים מקרבם? האו קל תרועת ששון החינעיים דוראים במחזה והשמחים א חשבים חסומים באכזריות עברה נצחת".

"אך די העפע! לא איכל להוסף ולספר את כל ראו עיני שם, קצר אניה הגני להארך לשון עוד יותר בן ארצי אשר התלזה אתי לדאות יחד בסופה הדג הזה, הרגיש בקרבו עד סתרה נועל נפש נורא, עד כי נ להביילו אל ביתו בסרכבה, ועוד ביום זהוה יצבלה בו וישתגע".

סלח נא אל אמונה, רב חסד ואמת, לממשלה ברה על אשר לקחה שכס במלחמה האכזרית הזאת! *

גם הטבע בעצמה שמה בארץ הסינים סדרים לא ומשטר אכזרי לערוץ את יושביה בלי חמלה. לעת רעוקת ישתרו את הארץ המרובה באוכלסין הזאת, קמב וסער מתחלל, להשאות ערים לגלים נצום ולהפך ארץ למדבר שוממה, הומה משלחת המיפאנים המרקים כל בארץ חינוא ויאפאן, הרושמים את דרך הליכתם בקו ואכרון, מאין ערוך למו בכל ננעי הטבע ומכותיה. הגני לקפר מן המיפאן הנורא, אשר התנפל כשואה 1877 בירה אפריל על קאנמאן והאי שאמקן אשר בתוך וואואנג הקרוב אליה, וייקדק את קירות הבתים בכל דרכו ויערעם עד היסוד, וגם יושביהם מצאו קברם תחת מפלת בתימי ההפוכים כמו רגע. המיפאן תזכר היה ונורא, עד כי לפי עדות זקני תושבי המקום עוד לא מופאן כביר כמדה בימיהם בחינוא, ארץ מולדת המי בתחלת ירה אפריל התגלו אותות מוחשים ובהירים, שלוחים לפני המיפאן לבשר בואו, ומערת חשקה לעתים קרובות. ביום הארור ההוא פרס התחלל בעוז עריצותו, כשתי שעות אחרי הצהרים, הפתח חוד הנמשך עד חצי השעה הרביעית; או נתך בדר אצלה השליך קרחו כפתים בגול ביצת היתנה. היום ולחצי 26% במעלות צעליוס. אחרי כן הופיע תיוון גלי עה איום, כי התחלל קל שאון סואן ברעש, אשר לא קצרים ושוים. באופן אשר זמן הדממה בין קולות העש שזה בכל הפרקים, והקול ההוא השתנה בכל פעם וכתו, פעם הגביר וירעים פחדים, ופעם השפיל שאנתו. עוד לא הספיקה העת לתושבי העיר הנבוכים ומגור מסביב, לשית לב ולהתבונן מבטן מי יצא השאון והמור הזה, והנה כרגע פרץ אוראנאן ויעבור לסועה

ומספר יושביה אך כאלף וארבע מאות איש, ומהם שרי הממשלה ופקידיה הרודים בשמה, ועוד אנשים רבים מבני נכר הארץ. וליתר המקומות לא נאווה שם ערים, גם רוב יושביהם הם רק פקידים ושופטים ושומרים מטעם מלך האנעמארק, מותרים ילידי ארצות אחרות, דינים, צידים, תרשים ובעלי מלאכה בני עמים אחרים.

האיסלאמים יחיו חיי אנשי מרעה ואנשי מקנה, וראשית עבודתם היא עבודת מקנה צאן ובקר, ידוע ידוע פני צאנם, וישינו לבם לעדרים, בגאות דשא ירביצום, על מי מנותות ינהלום, ויבנו להם גדרות למחסה ולמסתור מרות סועה וסער, מורס וממטר ושלג וכפור וקרה. כי עדרי רחליהם ועשרות צאנם הם מקור חיהם, את בשרם יאכלו ואת חלבם ישתו ומנו צמרם יעשו להם כסות בקרה. גם עדרי בקר וסוסים רבים להם, הבקרים יתנו להם בשרם לאכלה, ויותר עוד יסבנו להם חלבם, כי חלב בקר מתוק לחכם ויעשו ממנו מטעמים כאשר יאהבו; סוסיהם טובים ובריאם, חוקים ומזהרים, ויצלחו לכל מלאכת עבודה בבית ובשדה ומה גם לרכבה בדרך, כי לעבור בארץ נוראה כאיסלאנד ברגל, לא יוכל כל איש, ורק הסוס יעביר את רוכבו ממקום למקום, ויעלזו דרים, ויירידו בקעת, וילכוהו בערוץ נחלים ובתנאי סלעים ויביאוהו למתח תפצו בשלום בלי כל אסון ומפגע. מאנשי מקנה והם, וחיזוק רבים גם במלאכת הדינים, כי דגים בעלי מינים שונים ידנו לרוב בתופי הים ובכל היאורים ונהרות, והדינים הם ככלותם את מלאכתם, יעבדו מעט גם את האדמה להוציא להם מן הארץ, ורק מתי מספר יפנו ערף אל העבודה הזאת ויתמכרו רק למלאכת הדינים. הדגים הם ענף אחד מענפי עץ החיים באיסלאנד, כי זולת אשר יאכלו אותם בכל פה, יעשו בהם גם מסחר רב וישקלו כסף מחירים. להדג הנדע בשם שטאק, יתר שאת על יתר מיני הדגים אשר באיסלאנד כמוב מעט ויותר תכונותיו. אפס כי יחסרו עוד להאיסלאמים הכלים הנדרשים להפץ הדינים כאשר הם ביתר ארצות אייראפא, גם אניות תרן אין להם, בלתי אם צנות וסירות חגה אשר לא תצלחנה בימים האלה למלאכת ציד הדגים. אולם האיסלאמים הנרצחים והמהירים, ויהיבו בנפשם עז לעבור בצננותם ובסירות דונתם פרסאות רבות בתוך הים גם בתרף בימי סער וסופה ומטר סוף, וזאת להם ירושת פליטה מאבות אבותיהם אשר עשו להם שם גדול בימי הבינים בגלל אומץ לבם וחרף נפשם לעבור ארצות ימים סבלי חת ומבלי שוב מפני כל. לפנים באו דינים דבים מארצות ברי-סאניא וצרפת אל האי הזה לפרוש מכמות על פני מימיו, ובימים הנדרשים יבואו רק צרפתים לצוד שם ציד דגים בתבונות כפידם, ופעמים רבות ישא ריב ומדון בין הדינים האיסלאמים ובין הדינים הצרפתים והם, גם לפעמים יקראו למתלומות והיתה יד איש ברעו, בימים האלה הרבו הדינים לצוד גם את הדגים הנקובים בשם האיי (והאיישישע), והאיסלאמים יקראו להם האקראלען, כי סבבר הדג הזה יוצאו שמן עמרן לרוב; אך האיסלאמים יאכלו גם את בשר הדגה הזאת למעדנים אף כי בשרם יעלה צחנה ובאשה. לפני מאה שנה הגירו הצידים בחרים את התנינים הגדולים (וואלפישע) ומשגמם הרב והעצום היה שמן חלקם. אך מאז ועד לפני שנים אחדות לא התמכרו עוד הדינים לצוד את חמשתיתם האיומים והם, ורק זה כעשר שנים בא איש גבור ציד מאמעריקא ויחדש את ציד התנינים כקדם.

על אודות הבתים

(המשך מגילון 29)

במלחמת הסינים עם המיפיינעים אשר פרדו בממלכת חינוא, התאכזרו הסינים על אויביהם אשר נפלו שבי בידם, בתוכות חמה אשר כמדה לא נהיו מני שים אדם על הארץ. כפי הדעות המ"ע האנגליים, הומתו או שבויי חרב האלה בידי שוביהם במספר 150 אלף, בקאנצאן לכד הומתו או שבויי המיפיינעים עד 70 אלף איש. נוסע אחד מענגלאנד אשר ראה

(* על פי ספרים יססה שופס להסגיד אם המיפיינעים כידי החינעיים הספרים.

הגורע נשמפו זה ירחים ע"י מבועי מים שנפוצו שמה, בחנו וראו בהם דבר נפלא למאד, והוא כי המים ההם מתגברים ונפלים בכל י"ב שעות היום, בסדר ישר כמו עליות ונפילות המים הנראה בכל הימים (עבבע אונד פלוטה), אשר מזה נראה שיש להם בתחתית הארץ אינה התחברות עם מי הים, וכבר גורע שבשנת 1755 נסכרו גם מעיינות החמים עיר מעפלין ע"י העש תחתית הארץ שהתריב את העיר ליסאבאן, ואז נודעו גם ים האוקיינוס (הצפירה גליון 6).

אחד מהנוסעים בפנימית אפריקא איש פורטוגזי, הודיע זה מקרוב לחברת החוקרים בגלילות הארץ בפאריז, כי מצא במקום אחד באפריקא בין הנהרות קילי וקובאנגא, שבט אחד מן עם הגנענען, אשר עורם לבן עוד יותר מאנשי אייראפא, שער ראשם הם כמו אצל רוב האפריקנים תלולים כצמר, עפעפי עיניהם עקומים כמו אצל המאנאאלען והחינעוים, בנין גופם חזק, והם שוכני אגוזים ודובי עדר (נאמאנען).

בעיר ווינען עשו זה מקרוב נסיון חדש במרכבה קטנה התולכת ע"י כח הקיטור, המרכבה תכיל רק ארבעה אנשים, והמכונית היא קטנה הנסעת רק ע"י מנוע פערמאליים, העגלות יושב לפניה ומנהיג את המרכבה ע"י דריסת רגלו על דף אחד היוצא ממנה, התצאות הנסיעה ממרכבה כזאת עולה לכל פרסא רק 30 קאפ' לערך.

אל המכ"ע Fr. Blat הגיע מכתב ארוך מן מעברירי אשר בפרס וזה תוכן ענינו, במחוז ארדילאן יש עיר אחת Sihna אשר תושביה קרדים, והם נחשבים לממשלת פרס אבל יש להם סולטאן מיוחד נבחר מעם הארץ, והעם דתי מחד, ואולם בכל תהלוכותיהם ומנהגיהם הם כלדיים, אשר לפי המסורת שבידם הם יוצא ירך חנם הזה, שנאתם אל הנצרים גדולה מאד, אף כי בסביבותיהם נרשבו שמה נצרים ויהודים, זה מקרוב חלה הסולטאן וישלח לקרא לרופא נוצרי, הדבר הזה העלה חמת העם עד להשחית, עד כי בלילה שרפו את ארמון הסולטאן ואיזה מקרוביו הרגו, הסולטאן קבל עליו בשבועה שלא להתרפאות ע"י הנוצרי, ושבותו זאת קיום כי מת מחלו במשך איזו ימים.

ספרי "שירי מקדש"

יצא לאור כלול בהדור נוסד על כללי חכמת המוזיק בשירי מקדלות (ההרענענע רעציטאטיווע) אשר ישאו בני ישראל במקדש מעט בשבתות ומועדים; גם ספרותי ורבייתו בו שירים ישנים ערבים ונעמיים, וכלם מסודרים ומוכשרים לנגן גם על האקסאטאנא. אקזה כי ספרי זה יהיה להועלת ההזנות בכלל וכל יודעי נגן ימצאו בו ברכה, כי כבר סמכו עליו גדולי חכמי המוזיקא את ידיהם והללוהו, וגם חכמי האקסאטאטא על המוזיק בפה לאגראן עטרוהו כבוד ותהלה, כפי מכתבי התעודה והנרשמים בראש הספר. נרשם בקוארמא שני חלקים. (א) לשבת לר"ח ולמועדים. (ב) לימים נוראים ולעיתים מועבים. יכלכל 143 שירים ומוזיק 250 דפים. מחירו 30 מארק או 15 ר"כ. האררעססע אלי.

Rew. H. Wasserzug 6. College Terracl.
Barnsbury N. London.

ומצא להמכר גם אצל הג' ראם בוולנא:

Witwe et Gebrüder Romm in Wilna.

ספר "מורה הלשון" על דקדוק לה"ק מהדורא רביעאה יצא לאור בתקנים והוספות, וביתר נוסף עליו חלק ב' הוא חלק הבעשי (פראקטישער פוהיל) עם מפתח. מחירו 1 ר"כ חצי פארמא 10 קאפ', ולקונים בסך הגון יתן ראבאם כנהוג. החפץ בו ישלח את מחירו על שם המחבר בויסאמיר, או ע"ש המ"ס המ"ל הגרשם למטה. גם נמצא אצל האחרון כל מיני ספרי דומעל וספרי השכלה והוא סוכן פרטי לכל מכ"ע עברים.

Защт. учатеља X. Г. Лернеру аа Книгопродавцу
М. Скоморовскому въ г. Житомиръ.

הגדול אשר לא יערכהו כל דמיון. דלת הבתים נפתחו לירותה; כל כלי הבית הכבדים, השולחנות והמגדלים, התיבות והמלחמות, העוממים איתן במצבם ושווקים בכוכר משקלם, גם בהם נעשה הסערה ידה לתוך הבתים פנימה, יחדו ויגעו במזג הרים; בתים ועמודיהם התחללו והפלטו גבוים רעש, עת ארץ בגבורתה והגער כלבוש את כל המעמסה אשר הונח נקדעו לקרעים ונזרקו למעלה, וליל תרועה שאון נורא. מלאו את הדת. האיוון הזה נמשך רק זמן קצת (מינוטען), אך גם בזמן הקצר הזה מצא הסיפאן וישיכל את דרעויותו להאביר מדי עברו כל שריד מכל בני האדם ועמלו, ולהמיס כליון תריון. הסיפאן המשוהית כל ארצות אידו דרך האי שאמען, קרית יופי מעון וסמקם שבתם, וידרום בידו הנשויה לבלע, את בתי העלילה מבלי השאיר אחריו מאומה וולתי מעי מפולת המעמסה. בסערת הסיפאן המפולת בלכתה, אשר הנפספה את כל אשר מצאה בדרכה, דלתות הבתים, והחלונות, אגוזות שיש ועלי הבית אשר ישרתו בהם הבתים פנימה (מעבעל), והסובבם במעגלה במהירות. הסערה הועפסה וזאת התעופפה בתוך העיר כמו נחש עקלתון ארך הקומה, אשר שט את לועו הרחב כשואל מני עב במרומי שחקים, ובזנבו המגולל הסרוח עלי טאטא בקמטאטא בשמר, את כל בתי העיר בגיניה היתה.

חדשות שונות

ע"ס הסמאטיסטיקא החדשה תכיל ארץ רוססיא בשנתה 27,759,657 קילאמעטער מרובעים. סמפר תושביה 87,773, נפש אדם, צבאות חילה 943,186 אנשי חיל, 1488 כלי תותח (קאנאנען), ובשעת מלחמה 2,467,200 צי צבא, עם 3798 כלי תותח. אגוזות מלחמה 214 ספינות ימיות עם 724 כלי תותח. מספר בתי הספר והקטנים לעם 85,000, ובתם 1,800,000 נערים. בתי התנוד נימאנוים, ובתם 52,208 תלמידים, אוניווערסיטעטען תשעה, ובתוכם 6 תלמידים.

ביום ה' משבות העבר בלילה, היתה שריפה גדולה בעיר ווארשא אשר כמיה לא ראינו עד היום, בשעה יעית בלילה יצאה אש אנוכה בבתי המלאכות ליציקת אל אשר להאחונים ראוהו לילאפא, במגרש העיר פראגא, וזה בכל סביבותיהם, נורא היה המראה הזה איך בנין ל סד אשר ארכו היה עד 1 ווערסט לערך, בער כולו עד השמים, וגם אחרי שנשרף, נשארו עמודיו וקורותיו אשר של ברזל עומדים כעמודי אש, והיוק עלה לסך 1 1/2 מיליון רובל לערך.

גמרינת צדפת עסקים כעת להשקיע תכל מעלעגראפוי נים האוקיינוס לאמעריקא, כי על פי הנפשות שלמדו גם במשך רוב השנים שהשקיעו תפלים. מעלעגראפאים הם במקומות שונים בברור הארץ, מצאו וראו כי רבים מעמקי הים המשוהיתם את התבלים ההם, ביותר מכלם פני רשמים קטנים הנוקבים במעמפות הקישושוק הכבוכים התבל, ועי"ז מבצבץ ויוצא ורם העלעקטרי לחץ, והתבל יצא פועלו, ובמקומות שונים הם נפגעים ע"י משוהיתם תכל הים שהגיעו בין קאיענא לפרא, נשחת ע"י דג עת (וענעשי), הצבים (שילדקעמען) הגדולים השחיתו את הים אשר אצל האוואנא, בים הפרסי נפסק תכל אחד תנן הים (וואלפיש) אשר שם ככה חזק נגדו ובהתקו תכל נסתבך בו ותנעק, בים התיכון נשחת תכל אחד מקמים ע"י הרעם, ובאמעריקא הדרומית ע"י רעידת

בזכות אבני הפחם הקרובים לעיר מעפלין, אשר כפי

הודעה לסותרי אתרוגים

גם בשנה זו תאחז ידנו במסדר הקאמיסיאן מכל מיני אתרוגים, קארפידער, גענעווער, ארץ ישראל, מאראקער, קארסיקאנער, ולולבים והדסים מפריעסט, ועוד יתרה לנו בשנה זאת להשיג מידנו לולבים והדסים עם עלים גדולים מהגנות (רעזערנעס) דסביכותינו, ושותפי ב"א הרב הנאון מה' אברהם יצחק נ"י משכיל לאיתן אבר"ק סמאלעוויטש נוסע בכבודו ובעצמו לפריעסט, ונכונים אנטו למלאות הפך כל איש ואיש קרוב או רחוק בעד שער קאמיסיא קצוב מכל אתרוג ולולב, והפך בנו יפנה אלי במכתבו על אדרעס שלי
נפתלי משכיל לאיתן
Нафтали Маскилейсону въ губ. г. Минскъ.

מזדעה עד אתרוגים

הגני להודיע ללוקחי פרי עץ הדר וכפות תמרים וענף עץ עבות במה ווארשא או בערי המדינה, כי גם בשנה זאת נסעתי אני בעצמי לפריעסט לקנות אתרוגים קארפידער כשרים טובתרים ומחודרים עד מאד מהסקמות המצויים זה מאלפי שנים לבשרים, ולא יהיה עליהם שום חשש הדבבה תלילה והלילה! גם לולבים ירוקים נאים יפים ומחודרים, גם הדסים כשרים הכל יש אצלי למכור במחך הוול, הן תיבות שלמות אשר יהיו תמומים בתנומתן, או בתנומת הרבנים המ"צ רשם, הן לאתרים הכל במחך השוה. בית התנוה שלי מאתרוגים הוא ברחוב נאלעווקע בתוך בארטמאן 17 № בבית מסדר היין של ר' איטשע מרגליות אשר בתוך הג"ל. ואני סמוך לבי ובמחך כי כל יודעי שמי אך אלי יפנו לקנות, בידעם כי יש על מי לבמות, ואקוה כי לא יבשו מסברם.
שמעון הלוי לעזוי מווארשא

G. Singer, Triest

עמפיעהלם אונד פערזענדעט זעממליכע סארטען
אתרוגים אונד לולבין ביא בעקאנעמער רעעללער
אונד פראפאסער בעדיענט צו דען מאגליכסט בילליגסטען פרייען.

הגני מזדעה לאלה שעשו אתי סנה וקצין פרי שנה בשנה בעסק אתרוגים כי נפקדתי לסוכן כללי מהסותרים המפורסמים בני סאלאמ ועמקיי אשר אהיה הסוכן הרביעי ויותר לא יהיה והשלשה הראשונים הלא הם: ה' אבינודר נאראו ברנא, ה' יעקב קרוסקאל בק"ב, ה' ברוך ברוידא בקאנא, ואני הוא הרגל הרביעי לעניני העסק בוילנא, ואבקש את פני הקונים שיקדשו במכתביהם למען נדע מראש על פי השערה כמה להכין. האדרעסע שלנו הידוע:
Léa By Levinsony въ г. Вильно на Бол. ул. домъ 10га.
כן יוכל להשיג אצלי לולבין והדסין ליב לעווינסאון

להודיע כי פתחתי רעסטאראציא תרשה בהאמטעל ווענעדריג, ברחוב נאלעווקעס N. 7 בחצר ה' שפילדיין עם ביאלער נגד גן קראשינסקי, ערוכה במוב מעם, בחדרים מרווחים, אקוה אשר באי ביתי ישבעו עונג. אברהם מאיר מאנאסאון

בעמיעסעם לאבאראמאציון פה ווארשא

מתכבד אנכי להודיע ליודעי שמי וללא יודעים, כי הכינותי פה ווארשא בית מלאכת כעמית מדברים האלה.
(1) כל מיני מים נותני ריח (ריענענער וואסער) פארומערען וכו' וכו' הנעשים כפי תוצאות בתי המלאכה אשר בפאריז אין נגדע דבר:
(2) כל מיני בורית נותני-ריח, וביחוד מין בורית לתכבוט (וואשע) אשר אם יתן חלק שלישי כנתח קמן אל לישראל של עמילת הכובסים (שטארקע, קראכמאל) תקבל התכבוט על ידי זה לובן בהירי ויותר נעים.
(3) מין דיו לכתוב כתובת קעקע על התכבוט מבלי תסחה לעולם.
(4) מין אבק לנקות השנים להסיר ריח הפה ולחוק עור השנים.
כל אלה יוכלו להשיג אצלי או אצל התחומים מסה והכל במחך לא רב ובכנוי 25% לקוני בבת אחת.
Hippolit Majewski Nowo-świat 25.

מתכבדים אנטו להודיע כי כל הסותרות הג"ל יוכל כל איש להשיג גם אצלי על פי התנאים הג"ל כיד הכח אשר לנו מארון הג"ל. ואנטו עומדים לשרת כל קונה ולמלא הפך כל איש על צד היותר טוב.
Б. Л. Фридлянъ, И. Эфратъ Дзвона 4.

הודעות

ספר "תפארת יעקב" גימין מהרב הנאון המנוח מוהר געזנדהיים זצ"ל אב"ד דפה ווארשא למכור אצלנו בני המחבר, הה מחזיק 200 דפים אין פאליא מחזיר ולמ"ס ינוכה עשרה פ"צ ראבא. בו ישלח מחזיר ליד דודו הרב יודל געלבולום נ"י או על אדרעס אדרעסע

Gesundheits въ Варшаву, Францишканская N. 33.

סמדרענט מאגניוועזימעט הוי בשפת עבר מבקש לו סקס לחיות קארעמעיטאט. אדרעסע ברחוב N. 6 ביא ה' א' פאס.

נאד דייטשער ללאד בילליגע אונד בעקועמע ראמפ-שיי

פאן ברעמען נאד אמעריק נעהערע איסקונפאט ערפדיילע מינענדע עם שמרספא אין ווארשא נאוא וועלנא 40 № 4656

נעתרתי לבקשה בני משפחתי לה עוד זמן משיבי פה חסדיא תורשי במחלות אשר מנאן מימי הילדות חסרון בת המליד תישת העצבים ונשים (אימפאטענץ אונד נעזענעשוות יפנו אלי על האדרעססא שלמה מוזר ותרופה, ואלה אשר ברצונם ש אותם במקום מצוריהם בערים אחרות בקשתם לכה"פ שבע אוד מקום מכתבים אענה לאיש איש בכתבו וכו' ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אדוק
Доктору Н. Волхверу, Сіевъ на Подолѣ. Спаская № 23.

שאלות ותשובות

להתחמס על הצפירה בח"ל, את ח נקבל בכל פעם כזי חקס, וחס נ 1 סארק = 47 קאס, תולדות 82 ל' סאלמסאן סיסט' קבל, ל' סעסע' כ הוא דעת רבים לנל קבל נס דני סיד, סודס למור, ל' י"ס ילכמנענז דעזי ק קלנו ד, ל' מורינאוסקי סאלדעסא ס סלס ליה כסוסה. לאלוד דני לחס לא סלס לו דני נאס' ולס סעס נקלנו ללס נט'

הודעה לכתוב אלי יכתוב על אדרעס Slonimski in Warschau Janowska (Breite Miła) № 24.

הצפירה

HAZEFIRAH.

תוספת ופולין .
נמקדם לשנה 5 ד"כ .
שנה 2.75 ד"כ .
שנה 1.50 ד"כ .
מלגות 20 מילאק .
מקום 5 דוללר .

מחיר באשכנז :
14 רייכס מלרק לשנה .
בספרדיק 8 ס' לשנה .
וכן לרבע שנה .
שכר מודעות :
מכל עמוד קצת 5 קאס' .
ומעטרת רחמס 10 קאס' .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון. מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע. ידיעות העולם והטבע.

יציא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעלינ סלאנימסקי.

Nº 32.

ווארשויא, ד אלול תרל"ט.

Varшава, 14 (26) Avgusta 1879

שח

סאָעס פאשא, את ה' אלי מעיב פאשא ואת ה' סאָואם פאשא, לבא במו"ם על דבר השאלה והוא עם ממשלת יון, ובאורו הפרק שלה מודעה כללית אל כל ציריו היושבים בערי ממלכות אייראפא לאמר, כי לגל בקשת הממשלות התחומות על המראקטאם הברליני, אשר בקשו מאתה בחדש יוני, אחרי אשר המו"ם על דבר הענין הזה בפרשיותם התפרצן אל סלע המחלוקת בין באי כחו ובאי כח ממשלת יון, כי ייעד עוד חפצם את באי כחו לשפר את הסכסוך הזה, ובחפצו להחיות במרית השלום עם ארץ יון היושבת על גבול ארצו, יפקד עתה את באי כחו וזהם, ויחכה על ביאת צירי ממשלת יון להגביל להם את יום המו"ם, וכפי הנשמע כבר התגביל יום המו"ם הזה על יום האחד עשרים לחדש הזה. אמנם לא נוכל עוד לדעת על נכון, אם תצלה לצירי התורמא ויון לבא ביניהן לידי פשר, ואם לא ישובו גם בפעם הזאת בידיים ריקניות, כאשר שבו לפני שלשה ירחים מפרשיותם, כאשר ה' סאָעס פאשא, אשר ישב בראש הקאמיססא האת, נדע לאויב ומתנגד אל מענת ותביעת הגריכים, וגם ה' סאָואם פאשא, אף כי סמעי הגריכים מצאו, עויין בכל זאת את עמו וארץ מולדתו, עד כי גם הוא יעמד להם לשמן על דרכם, ולבד מזה, הנה פתרון השאלה והוא קשה מאד גם מצד עצמה, כי בעוד אשר הגריכים יתאמצו בכל עוז לספח אל ארצם את העיר יאנינא ומגרשיה, הנה ממשלת התורמא לא תאבה בשום אופן לתת להם את תכל הארץ והוא, ולא ממשלת התורמא לבד, אבל גם האלבאנקוים יתנגדו אל הדבר הזה בכל כוחם, ויכינו את עצמם לזנון בעד מגרש הארץ ההיא בחרבם וברדם, בבואם במענות רבות לאמר: (א) כי רוב יושבי המקצוע הדחוי בעפיהם המה ילידי משפחת האל-באנקוים ולא משפחת התעלענים; (ב) כי אם יקרע תכל הארץ והוא מתורמא ויסתפח אל ארץ יון, אז תפתח כל אלבאנקו התחומה לפני כל איב ומתנגד. (ג) כי ע"י הדבר הזה יוכרת אוכל מפי יושבי הרי אלבאנקו, המחיים את נפשם ממרעה צאן, כאשר בחדשי החורף לא ימצאו מקום אחר לדעת בו את ערדי צאנם, כי אם בעמק עפירוס הזה, ובסתתפחו אל ארץ יון יעזו אפוא ברעב וכו' — אבל גם אחרי כל אלה

תוכן הענינים.

היסט. מעמערסבורג. האמבורג. צערנינאו. מעמס. מודעמביץ. אוערקאו. קראקאווע. ידיעות העולם. אי איסלאנד מסס קלמן סולמן. חדשות שונות. חדשות. שאלות ותשובות.

דברי הימים

אל לשוא יכמיתו יודעי בינה לעתים העומדים בראש ת אייראפא לאמר, כי הקאנגרעסס הברליני כבר בצע שזה הגדול לזנון את שלום אייראפא; לא על תנם ביקאנספיעלד זה לא כביר בפומבי, כי משפס הקא-הוא כבר יצא לפעולת ידים, והמלכה וויקטאריא את דבריו אלה במדיברותיה אשר נשאה בימים האלה, אשר נסגרו שערי הפארלאמענט, גם ה' ביסמארק ה' שי הביעו לאמר, כי ממשלות אייראפא כבר השינו את אשר בקשו על הקאנגרעסס הזה, כי אף אם איזה נחלות ונכבדות עוד לא נפתרו עד כה, ולזה החרב לתפכת על דרכן, ותתהלל להוציא את משפס, על ידעו האנשים המדינים והם הושב את כח הדיפלא-האייראפא, כי הוא לבורה המושלת כעת ממשלה בלי, וכי בלעדה לא תהיה כל ממשלה לשלוף את תרבה; כן שאלת הגריכים, אשר שנה תמימה היתה לאבן אל פתון השאלה המורחית, ואשר בעבורה כבר יצא תורמא ונכבדות יון פעמים רבות אלה מל אלה על המערכה, וגם עתה עוד שומדים צבאות חיל תורמא ל ארץ יון הכן לקרב במספר מאה וששים אלף איש, כבר ראגנו לשמוע משם קול תרועת מלחמה, הנה עתה לבא אל קץ פתרונו; כי כפי הדיעה הבאה האלה מקאנסאנאמיטאפאל, כבר נעתר המולטאן אל ממשלות אייראפא, וייעד את שלשת באי כחו: את ה'

הדבר הזה יצליח בידו, יש להסתפק מאד. **המפתח השני** בן שני העמים האלה, **התאגדות** כל אחד על תביר, כבר הנו שדוש עמוק בלבבם, קשה מאד לפרשם גם בשנים רבות.

ובנוגע אל ה' אנדראסטי הידועה שזוהי מאד יפה אשה את רעותה, כי בעוד אשר הארץ תאמר כדבר כי המיניסטר הזה כבר עזב את המשרת עבודתו האחרת תבטיח, כי הקיסר עוד לא נתן את הסכ הדבר הזה, וכי יכול להיות כי עוד ישאר על כנו מאתן הצדק, לא נוכל לדעת בבחור, אבל כפי הנראה מאד להאמין, כי ה' אנדראסטי ישאר על משרתו, א **הדבר השלישי**, והוא, **המפתח השלישי** הוא בעצמו אשר יבוא במהרה כי יעזוב הוא את המשרת עבודתו; בנוגע אל סמלא סקוט הדבר באמת מופל בספק, דעת מכה"ע רבים הבאים בסוד הענינים המסתוריים המסתוריים, כי **המפתח השלישי** הוא **המפתח השלישי** יבא ה' מישא על מקום ה' אנדראסטי, ושתי הדעות יש לנו, יסוד לקרעם לעצמם עד כי לא יתכן מראש להי מאתן הצדק, ואך שיהיה, הנה השכוע יגיע לנו דבר אמת.

המפתח השלישי המורחית עוד לא באה אל המנות הנחלה, כאשר בקשו הממשלות התנועות על הפר הברליני, ועוד ישפך על אודותה דיו הרבה על שדי פלאסאדא, באשר לפי הידיעה הבאה בימים האלה סטאניסלאב, שלח הסולטאן זה לא כביר מדעה גלויה הממשלות הן לבקש מאתן, כי תסירנה את נציב ה' אלעקא פאשא ממשרתו, ותשיבנה איש על ילקומו. באשר כי נציב הסתו הוא ועשה דברים למדת רוח ממשלתו, המדינים **המפתח השלישי** כי אין לבב עמה. אם ממשלות אייראפא ישפך אן אל בקשת הס דבר, יש להסתפק מאד, באשר בנוגע אל הדבר הזה **המפתח השלישי** על פי עצה המיניסטרים הידועה מאתן על עסקי המעליע, והקאמיסארי והוא ולא מזה כשל ה' אלעקא פאשא, והנה עמו כידוע, בעצה ארת בכל ומעשיו, אבל איך שיהיה, הנה הענין הזה עלה כעב פני השאלה המורחית לתושבד מעט את שמש הע ודיסלאסאמיא האייראפית תמצא לה עוד הפעם ענין לענות בו.

המארלאמענס בצרפת כבר התאסף אחרי ימי השם ראשית מעשיו תהיה, לפי דעת מכה"ע הצרפתים, הס דבר הצעת ה' לעדרי הנוגעת אל שאלת התקד וה העם, פתרון השאלה הנחלה והנכבדה הזאת, אשר מחכים כל יושבי הארץ בכליו עינים, יבא אפוא בקרב ד תכנה"ע הימנוליקים יקו, כי בפעם הזאת יעתי גם ה אל דעת בית חוקר לסתור את השאלה והוא ברוב מין הימנוליקים, ואם נבואתם זאת באמת תבא, אז תנ ממשלת הימנוליק נצחון גדול, אשר יעלה בשרטו ע הצעותיו אשר מלה לה עד כה.

המפתח השלישי המפתח השלישי.

מאת ועד חברת מרבי השכלה בן יתיר רוסס (א) מסבות שונות אשר אין תלחית בתוה, לא היה יד במשך אזה זמן לעצב את עבודתו כיאות לשפת ה יחיד, וגם כמה פלאכים, ספרים ומחברות עליו אשר נשלחו על לשם דועד לא תגיעו לידו, ועתה חס המניעים והמכשולים מדרך תחלת מרבי השכלה והשליח אל עבודתו ועלילותיו נקטם, לכן יאבדו דועד לאח המחקרים בברית חברת מרבי השכלה ולכל האנשים אשר להם הבר אל התחלה הזאת, כי מהיום והלאה יוכלו לה שם חוקר במאד, יגיעו בזה לידו, **המפתח השלישי** (ב) מסבות נזכרות לא יכלו בעלי חפצי מרבי לתאסף בשנה זאת באסיפה כללית, גם לא נסדו ולא

יש תקנה, כי כמו ממשלת תונרמא, כן גם ממשלת יון תשתדלנה בכל כחן לבא אל עסק השעה; הראשונה, נק כי ממשלות אייראפא, ובפרט ממשלות צרפת ואנגליא תפכנה עליה בוחקת הוד לשם קץ אל הענין הזה, והשנית מהנחתה כי בעמידה על דעתה בקשיות עורף, לדורש מאת תונרמא יותר על צדקה, אז תסירנה ממשלות אייראפא את צלן מעליה, והוא לבדו ולא לא תעצור כה לעמוד בפני תכב חילי תונרמא העומדים את גבול ארצה כארבה לרוב, כאשר בין כל הממשלות התנועות על המראקסאט הברליני ממשלת צרפת היא האחת, אשר תמכה עד כה בפירוש בדי תביעת ממשלת יון לתת לה את פלך יאניא, וגם היא תאמר זאת כפי הנראה רק בלב לב, וכן כל סוף תכלית אל דעת חברותיה, כי ממשלת יון תמחל על תביעתה זאת, ולכן יעשה מכה"ע, כי השאלה הנכבדה הזאת תסתר באופן אשר הפלך יהיה ישאר ביד ממשלת תונרמא, ותחתיו תתן הממשלה הזאת לארץ יון תבל ארץ, וזהו המפתח השלישי, והשלישי הוא מאד אל האמת, באשר ממשלות אייראפא, אשר כל מסרתן למנוע את הריב ולמנוע שלום, אפס בארץ, לא תהדבקנה מאת ממשלת תונרמא דבר, אשר יאמר ספק ישאר מלחמה נראה בפנים ארצה ויבא לידו שפיכת דם אדם רב, ואך שיהיה, הנה נראה כמעט ברור, כי בפעם הזאת יבוא פתרון השאלה הזאת לידו נמר, ועכ"פ היום או מחר יביא לנו חוסי המעלעראף בכנפיהם את תוצאות המ"ס על הענין הנכבד הזה.

וחליפת המיניסטרים באוסטריא משכה עליה את עיני כל האנשים המדינים באיראפא, ותתן אל מכה"ע האשכנזים כי נרחב לבנות עליה את רוב השקולות, ואת מכלל הצופים אשר יספדו יתהללו לאחת ארצות אשר יעלה בארץ הזאת באחרית הימים. ובאמת המיניסטרים החדש, אשר יבאו בו אנשים אשר לא עברו עד כה בעבודת הממשלה, ואשר לא הסכימו עם שפת המאליקים אשר לה' אנדראסטי, משלה על דעת להאמין, כי תמורה גדולה תבא לתחלה בתנועת הענינים המדינים, מאשר אל המיניסטרים החדש, והוא תתקד ה' ה' מאליע לראש המיניסטרים ולשד הצעות הענינים המנינים ה' המיניסטרים לשד המסמט והשכלת העם, ה' הארמט לשד עבודת הארץ, הרקא פאלקענהיים לשד עבודת המדינה, הרקא קארב ויידענהיים לשד המסמט, ה' המיניסטרים לשד האוצר, ה' ויעמאלקאוסקי והוא ממונה למיניסטרים בלי משה (פארמאלי), וסלבה ה' מאליע אשר כבר שד מעמים בתור מיניסטרים (בשנת 1867) המיניסטרים של ד' אירסטער, בשנת 1869 בתור ראש המיניסטרים והוא ובשנת 1870 בהמיניסטרים של ה' פאמאצקי, ה' המיניסטרים מ' תארטט ה' ויעמאלקאוסקי, אשר עקד גם עד כה בתור מיניסטרים, הנה בלי השאר לא עברו עד כה בעבודת הממשלה, הרקא פאלקענהיים וזה עד כה תבד לכית המעצה הנכבדה באוסטריא, ותבדיתם ותתכנה במהרה בזה תכלית תעלה אל בית חוקר על מקום הד' גראסס, הבארון קארב ויידענהיים, הוא עשיר גדול ובעל נכסים רבים בעהמקד, ובשנת 1869 נבחר אל בית המעצה בבעהמקד, ומשם נשלח אל בית חוקר אשר ישב בו עד שנת 1878; ה' מארסעל אמנס עבר בעבודת הממשלה בבית המיניסטרים, בתור ראש המיניסטרים אשר על תחלת עיניו אשר הסירנה, אבל מסדו לא גשא את משרת המיניסטרים על שכתב הד' פאמאצקי אשר ביאתו במסמט המיניסטרים עשהה רושם גדול בארצות אוסטריא, הוא יליד מארצות, בשנת 1848 נבחר אל בית המעצה אשר במסמט הזאת, ובשנת 1861 נבחר אל בית חוקר אשר ישב בו עד שנת 1878, ועתה כן נבחר אל בית המעצה הכללי בוועד, פקחת המיניסטרים הזאת, אשר יבא לה יתם עם ביאת תביעותיה אל בית המעצה, תתן תוקד מובה בלב המלאות יעשבי אצנות אוסטריא להאמין, כי יבא יום אשר המלאות והאשכנזים יתאחדו בו יחדיו לעם אחד בנוגע אל דעותיהם המדיניות, וגם המיניסטרים הזאת בעצמם אמר על דומהה אשר נעשה בימים האלה לכבודו, כי ישתדל בכל עת להוציא את האחרות הזאת לפעולת ידים, אולם אם

שלה ע"י ה' וועגנרוב' מכספו סך פאטעם ר"ל לטובת בית
הספר הזה. (2) לבקשת הדיירעקטאר, הנוכח שלם הענין סך פאטעם ר"ל
לשכר מורה בשפת המדינה בתלפאז חוצה דימינסק.
(3) לבקשת מחזיק בית הספר לנעורתי ישראל בעיר מוקום
(בקרלאנז) ה' ל' לעזינואחן, אשר פעולתו מצאה חן גם בעיני
בעלי מקורות הממשלה חסמנים על עסקי המדינות, שלח לו
הענין גם בשנה הזאת סך פאטעם ר"ל כמו בשנה העברה.
(4) על פי תעודת ורוב מצערניאב ה' פרידין, אשר
הציג לפני הענין חשבון פרטי מבית הספר לנעורות אשר תחזיק
האשה והפאמן, שלח הענין לנעורות העניות ספרי למדינות בעד
סך שלשים ר"ל בבקשת הרב.
(5) לבקשת מחזיק בית הספר לנערים בבאברויסק ה'
ציילסאן נשלחו לו ספרי למוד הגיונראזיא בעד בית ספר.
(6) לבקשת מורה זקן אחד ה' מ', אשר הקדיש יגיעו
ועמלו גם לספרות היהודית, וכעת השקעה דחוקה לו, שלח לו
הענין מכספו סך חמשה ועשרים ר"ל, וחבר הענין ה' ראזענסטאל
הסיף מריליה עור עשרת ר"ל.
(7) לבקשת מורה בבית ספר בפ"ב ה' פ. שלם הענין
שכר הלמד למחצית השנה השניה בעד כתו הבתולה השומעת
בלמודים.
(8) הענין פלא גם כן לבקשת משכיל אחד בפ"ב ה' ש.
אשר מסה ידו לשלם שכר למוד בנו לימנאזיום החמישי,
ואודות דובר הזה בקש גם התברר הנכבד לחברתנו הפראפאסור
ק. א. קוסוביץ.
(9) לבקשת תלמיד בית מדרש הרבנים בבאסלויא ה'
פוסטראניץ, הנשלח מהעיר להשתלם בלמודים, שלם הענין גם
לראזענסטאל דשם שכר למודיו.
(10) לבקשת הדיירעקטור מנימנאזיום הראשון בפ"ב שלם
הענין סך חמשה עשר ר"ל המגיעים מהתלמיד פורדער.
(11) ה' ד. מקלימוביץ התאונן באוני הענין, כי הספרים
ומכח"ע הנשלחים מהעיר על שם ה' ג. לא ישיגו. מסרת הענין
אולם לפי הדיעות אשר הגיש לאוני הענין אין כל יסוד
לחלוקה זאת, לכן לא הופה הענין. און לדבר ה' ד. נקמה
כי ה' ג. ישתדל עוד יותר להסיר מעליו שמץ חשד בדבר הזה.
(12) איזה מנעויות ישראל השומעות בלמודי האקדמיא
להכמת הרפואה, בקשו מהעיר לשלם בענין שכר תלמידים,
אולם הענין החליף להדיען כי לזה נוסדה חברה מיוחדת,
הענין ישלם מכספו לקופת החברה והיא סך שלש מאות ר"ל
לשנה, חלון עליהן לפנות בבקשתן אל החברה הזאת.
(13) באחת האסיפות מתדש סארש הצניע חבר הענין ה'
הרכבי, ליסד קופת מיוחדת בחברתנו לתמיכת ידי המורים
העניים, אשר גרשו מפקדת משמרתם בלמודם כמה מבתי
הספר לישראל, ובעד המורים הזקנים אשר משה ידם; ולמפרה
הזאת הצניע החבר הנוכח, כי טוב יהיה אם ישמיע הענין קול
קורא בענין הזה לכל מורי ישראל בארצנו, וגם אל האנשים
האחרים אשר נדבה רוחם להביא את כסף תרומתם לדבר הנכבד
הזה. ובחדש סיי הצניע החבר הצ"ל את נוסח קול הקורא, אשר
ישר בעיני הענין והחלים לפרסמו ולהדפיס במכח"ע אחרי כלות
ימי הקיץ.

המבורג, ביחד אלול תרל"ט.

בעת שקמה כזאת, אשר הלוועים יקראו לה Saison morte, רק לזה הרבה תשפע לה קטת המורים, ובדי ריק
יעמלו המושכים בשכרם סופר לברוא חדשות ונצורות, כי אין
בהם אלא כפי עטם, לדבר על חדשות המתוהות, אפס
חדלי אונים הגבו לברוא בעצמם אף בריאה קלה וצנומה
כמו היתוש והצמלה למיניהם. בתי המועצה ומתקני חוקים
בכל ארצות אייראפא, נסגרו על סגור ויושביהם נפדו לרוחות
שוטות; אלה הלכו לבקש מנוחה נעימה במעונות הקיץ שלהם
מחזן לעריהם, להחליף אייר הערים והברכים המעופש, באייר
שדה וכרם, באייר יער והרים, ואלה יבקשו מנוחתם בשוטטם

מפעולות החברה. לשנת 1878, כפי אשר תשע
הקטת החברתנו, ובאשר תשכן תספן הענין לעשות עוד
ענין ישתדל הענין להשלים את החסר, בקרב חברים
הציג את החשבון באסיפה כללית מאנשי החברה,
עם כפועם בפועם עניני החברה במכתבי העתים לבני

הענין יצא צמחיר למימיו ומחזיקי בתי ספר לילדי
א בתי אגודות הספרים ליהודים וכדומה, אשר יפנו
הענין בפועם הראשונה לבקש עור באסיפת כסף או
מסרים ומכח"ע, כי אם אינם ידועים חם לאנשי הענין
אין חזין הוא חם להצניע עם כתב בקשתם ביד חם
תעודה מבעלי חברה מרבי השכלה בעינים (או מעיר
האיתם), או מאנשים נכבדים אחרים וחדשים
לכר מכתב הזכות אשר בו תמלא הממשלה את
הענין או להחזיק בית ספר, או בית אוצר הספרים
מחשבון התלמות הענין בחדשי אפריל — מאי 1879.

א. ענינים שונים

(1) חברי מחלקת החברה בארעסא הדיעו את הענין, כי
לחדש את פעולותיהם, ולתכלית הזאת בחרו מקיבם
חדשים אשר יעקדו בראש המחלקה לנהל את עסקיה,
יבקשו לשלוח להם את פרטי האופנים אשר התנה
עם בעלי המחלקה בארעסא. לבקשת אנשי הענין קבל
עם חבר הענין ה' ראזענסטאל לבנוס עם ראשי המחלקה
ולשאת ולתת עמם בענין הזה; ופרטי האופנים נשלחו
נקמה כי בפועם הזאת תעלה המחלקה ותצליח תראה סימן
בפעולותיה.

(2) הרב דר' מולדסהיימער, ראש בית מדרש לרבנים
הענין את הענין כי בבית מדרשו ישמעו בלמודים גם
הנשים ממדינת רוססא, ולכן מהתאוי כי חברה מרבי
התחמך במספה את בית המדרש הזה. והענין בקש
ה' הרבני, להדיע להנדר' הולדסהיימער כי לעת בואת
ה' ג. בענין לעשות מאמנה בענין הזה, אולם ישיב הדבר
לסיים הבאים.

(3) ה' ב' נאמנאזאק בקש מהענין לבוא בפועם שניה
ולקנות מאתר בעד סך מסוים את ספרי הריב"ל אשר
על ידו לאור. הענין החלים לשאת ולתת בענין זה
כלות ימי הקיץ, כאשר ישוב הנה אפס מהחברים
שעס משה, אלעת עתה קטת הענין לבית אמרו מכל המורים
ע.

(4) על פי הצעת אחד החברים, הסכים הענין לבקש שנים
דשם לנהל את עניני החברה במשך ירחי הקיץ, כי איזה
דשם נסעו מזה ולא יוכלו להתאסף באסיפת הענין.

(5) באחת האסיפות הענין נמנו וגמרו למסור את הנהגת
החברה בידי אחד מבעלי הענין, אשר יציא את כל
החברה ותתלמות הענין מכה אל המועל; ולבקשת יתר
ע נתרצה חבר הענין ה' הרבני לקבל על עצמו את העבודה
על משך זמן אשר יתנה אפשר לו.

ב. דבר עזרת בתי הספר ומוריהם ותלמידיהם.

(1) הדיירעקטאר מבתי ספר להעם במינסק בקש מהענין
ידי המימנים בית ספר חדש לבני עניי ישראל, אשר
למודי הנערים גם חרדית המעשה ואמנויות שונות;
בית הספר הזה בקשו את הענין גם החברים
ע במינסק, אשר כולם ישתדלו לטובת בית הספר
עם ישתדלו לו מכסם, כי ה' א. וועגנרוב היה לראש
ת המפקחים על עסקי בית הספר, והר"ב ה' חללים הוא
א המביא שם שלא על מנת לקבל פרס. הענין יקה כי
החברים הנכבדים האלה תצמח תועלת גדולה, ולכן

אמר, היה הרב ברוך שפרני צועק בקול גדול ולא התבצלת: הבה נשבעה לארץ אבותנו ליסר שמה ישראל! גם היום הגני רחצה בהתבצלת, כי איש לא חלם החלום הזה ברב ענין.

ואתה ציוניסטיסטי הגני משביעך שתבריק בדרך לכל הישנים משנתם לקולם, ויראו וידעו כי רק חלומות שוא אתה אור ושוא חשך, איללה

צערניגאז בלב נשבר ונרכה באני היום להודיע במ"ע כי לקח מאתנו חמדה יקרה הוא רני החב

הסופר המהולל ה' יצחק אייזיק עסקין, אשר היום ב' אדר ב' ימי מארץ החיים אחרי סתלה במחשבה, כבן כלב במוטו לדאבון נפש כל יודעיו ומכיריו וקוראי מאמריו הג' במ"ע הצפורה המגיד וכו', הוא היה מיחידי פגולה אשר לעולות אל מרום ההשכלה באין עזר והספק מודה הקדיש כחותיו לתורה ולחכמה ויהי ידיו לאל אמונה, כב עשו לו עזת עירנו במוטו, תנצב"ה.

הכותב ברסע שמואל חיים קאמסקי

פערסם. בני ישראל ערבים זה בזה, ולא לבר כי הם זה בזה באשר כי הם אחים וכל ישראל אחים

גם נעשו הם ערבים על כל דבר פשע ועל כל אשר נעשה בעיר או בארץ, גם נגד העמים אשר יושבים בתוכם. — ובפרט אם חסא יחמא אש יהודי יאמרו בעמים — כי כל היהודים הם החוטאים, ועל כל ישראל יושבו הם ועמם וקצמם, לחלל קדוש ישראל.

בתוכנו באשר הם בכל אומה ואומה אנשים חסאים בנפש אשר לא יחוסו על כבוד שארית עם יעקב, ויעשו דבר כנים, ורבים מתוכם אשר הם יתנו כסף בנשך ומס ויאכלו את העם בכל פה, ויאבדו את בית אב עם כל משפחתו, באשר כי מצדו דם — ודם תחתי משמע אולם לא נבדד, כי רבים הם בתוך העמים אשר גם עשו גבלה רבה, ויותר מה כי יקח רבית כביר, ואיש לא כזה במ, ולא יזכר ולא יפקד כי בעולה ידיו, וחמא יחמא נגד מצות אלהים ונגד החוב בין אדם לחבירו — כי מדר ימצאו הם המליץ בעדם לא חלא כבר הדת נתנה מסעם המלך, כי לכל איש ואיש חזק והאון לקחת נשך ממנו, ומחשבה אשר ישה לרע חפצו, ואין עוד בארצנו החזק נגד הוואכעטעש ואם אף באמת כדבריהם כן הוא, והיום עוד יש חזק כי לכל איש ואיש יש המשפט לבקש עבור כספו אשר לעזר רבית כחפצו — והממשלה תלה החסא והעק על הלה מעל המלוה — לאמר, כי החוב על כל אדם ודיו וחזר לבלתי יפול ברשת הפת אשר זו ממנו לו חלאה אשר יתנו את כספם בנשך, ועל כל איש ואיש לדעת חובות נגד עצמו ונגד נפשו, וכי לו משפט הבחינו וכן גם ממעם זה נתנו בארצנו הדת, כי כל איש ואיש על משמרתו יהודי או אינו יהודי, והוא בעבודת השם של הממשלה, והעומדים על גביו שרים אשר עליו למשמעתם, ישמעו כי יש לו חובת כסף לשלם לעשוי ככ או בנשך — מיד יאבד וכותו כנו ושרות שלו — וכן גם בתודע העבר יותר ממאה אנשים אשר להם משפחה סוף ועוללים, והם סופרים ומשרתים לבני הממשלה ב' מנבם וממשמרתם — ואין להם היום דבר עסק למלל ספוקם וצרכם וצורך בני ביתם מאומה ומאומה. ואם חזק אכור או דין קשה מאד, לא באנו לשפוט היום קורא הצפירה היקרה; ורק זאת רצינו להגיד, כי בני היהודים הם רבים הם מאחינו ב"י, ואשר ע"י אחיהם אבדו משענת לחםם, והולכים כמעט מוז רעב ברחובות ובדאבת לבנו אמרנו כי ימים הראשונים כבר נפל, אשר מצא כל איש ישראל אחי עזר ואחי ספק ברעו — ואי רעו עמד לימנו לעזרו לחומכו ולסעדו בכל דבר, לא כן עמנו, כי הכל כאשר לכל רק לכבוד עצמו הוא חרש אח עקוב יעקוב, וכולם לדרכם יפנו, ולכן גם חל

בארצות שונות, על ידי מיראל ושווייץ, ידלנו עלי החדים יקפצו על הגבעות כעופר תבנים, ורבים ירחצו בשרם במעיני ישע להביא מזון ותרופת לגנים ובשרם, אשר נחלשו מרוב עבודה, בעבודתם אשר עבדו את ארץ מלדתם. סמנת הפאליטיק תנפש, ורק לאם תוז תגוע ובמהלכה רק קול רממה דקה ישמע, תחת אשר ביתר זמני השנה תשמיץ קול רעש גדול אדיר וחזק כקול רעם בגלגל במרצתה, והסופרים עומדים הכן וקסתם בידם לתת לכל הגה והנה מחשבה ודבור, ולדרשם במעמים ממעמים שונים. בימים כאלו עת מוכשרת הגה להביא את העבר בבור הבחינה, ולראות ולדעת מה שהביא לנו אם טוב ואם רע.

בהוכידי את "העבר" אין את נפשי להביא את קורות הימים שכבר חלפו הלכו למו במצרף הבקורת; העבר הבלתי נשלם אשר יש לו יחס וקשור עם הדור והעתיד, העבר המקושר ומאוגר עם החיים, הוא העבר אשר עליו אמיץ מלתי.

העבר אשר קול צעדיו ערנה נשמע באוזנינו, עשה מהפכה נוראה בתוך ארצנו אשכנזי. כמעט החלו שמינו להפטר מחשבת הענגים אשר רבצה עליהם, ותקופה חדשה החלה לזרוח, כמעט אמרנו: בני תורים אנתנו כשכנינו הצרפתים והבריטים, והנה רוח אחרת באה בלב השלטים ביסמארק, ויתן ידו את ההולכים אחרנית במעגלי חשך ולא אור, וישם מסים כבדים על הארץ, ולשמש הליבערליזם אמר גוס נא מפני כי שנאתיך, וינס השמש, פאלק ופרידענ-מראל עזבו משמרתם וילכו, ויד ווינמהורסם וסיעתו רוממה, כי על ידם ביסמארק עושה חיל.

אמנם כן, שמש החפש נוסה לערוב בארצנו, כי מורדי אור יחלו להרים ראש במצח נחושה, בחשבם, כי כבר חשך כסה ארץ אשכנזי וערפל שמייה. אנתנו בלנו יודעים היטב, כי עוד חיה תחיה השנאה הבבושה בלב העמים על ישראל וכנחש ההגוי — הידרי בלעז — בעלת ראשים הרבה, אשר אם יתחבו את ראשה האחד, ראש אחר יראה במקומו, והמות לא יבלעוהו, רק לעולמים יהיה להרע ולהשחית. אפס דמינו האור וההשכלה הכו לרסיסים את ראש הנחש הקרמוני הלזה בארצות הנאורות, ורק עוד חיה יהיה בארצות החשך, שמה ירים ראש, שמה יכה בונבו עד כי יגעו אמות סיפי הפר-לאמענס, ופליצות תאווה את בראמינו עם יתר השושים והפרתמים הצוענים או הרומאנים; אולם מחוז שוא חזינו, את אשר לא פללנו לדאות נראה עתה; רוח הנחש הברית חלזה באה כשמן בעצמות עפלים נמכויים, כהאיש מארובני תבורתו גם בארצנו אשכנזי תנאורה, וכדרי מוריקי אש ווועה יורקים המה שך ומלשינות, רשעות ומשטמה על ישראל, ובקול שופר יקראו לעמי אשכנזי: הבה נתחכמה נגד עם ישראל פן יבולע לנו, כי עוד מעט ובלע יתודה את עמי גרמניא, כאשר בלעו שבע הפרות הולות בשר את שבע הפרות. בריאות הבשר בתלום פרעה מלך מצרים.

מה נאמר ומה נדבר להרחיק הרע הזה השם בעולם המפרות הגרמאנית בימים האלה? האיש מאר איננו יחיד בחרו במדי ומאסם ובגועל נפש כזה, רבים המה האווחים בשולי גנפי והגשבעים בשמו, רבים יצאו בעקבותיו לקוב ולאור ישראל. לשוא דורו לייבניץ וקאנט את רובי תורות חקירה אלהית לבני ארצם, לתרו והבל חוזה לעססינג את חזיון "נתן החכם"; צרוספר אמת ותורתו אמת! אתרימן ואורמצוד מלחמה להם מדור דוד, ובשם האחד יקרא מאר: היהודי ישרף באש! יהיה מה שיהיה, הוציאונו וישרף!

עצת איסמצי, להשיב את ארץ ישראל לישראל, תמצא חן גם בעיני האיש מאר, כי אז חלא ילמדו סופרי ישראל לכתוב עברית, ערבית או טורקית, ויניחו לו למאר לכתוב אשכנזית, וילמדו עם אשכנזי תחת לקנות ולקראות ספרי היינע, בערנע, אוירבאך וכדומה, לחפש בנרות אחרי ספרי מאר, דוהללינג, ריכארד וגאנר וכיוצא בהם.

אבל לא רק איסמצי ומאר יחלמו מישוב ממלכת ישראל בארץ פלשת; נפשות עדינות ויקרות תחוינה חזיונות שוא ובהלום ידברו. בפרם עוד חולל "דניאל רירונדה" בבטן

עליהם להתעורר ולבקש עצה איך לתקן סדרים נכונים בעיר ומשכורתם תהיה שלמה מאת בעל הגמולות.

יריעות העולם והמבע.

אי איסלאנד

(המשך מלח 31)

ממחצית דבר נדע כי האיסלאנדים יחיו חיי אברים וחיי רועים ודינים, לא ילכו בגדולות ובנפלאות מהם ולא יתאוואו לאוה לאסוף דין ועושר, רק ישמחו בתלם בהיות להם לחם לאכול ובגד ללבוש ובית חדר לשבת. בימי התורף, ימי הרעה, יושבים האיסלאנדים סמונים בבתיים ובחצרותם וישבתו סמלאהם וישאפו צל המנוחה, ורק על הליכות ביתם עינם צופיה ועל סקנה צאנם ובקדם, וככלות ימי התורף ועקבות האביב ידעו, ישלחו רגל הצאן והבקר אל מקומות המרעה, וכל אנשי הבית, לבד הנשים והמק, ישאו את רגליהם אל חופי הנהרות והיאורים ומה גם אל חוף הים, להשליך חכה ולפרוש מכמורת על פני המים; בתוך סעפסעמבער תחל עת קציר החציר לבהמה, ואז יעזבו הדינים את חופי הים ואת הנחיות והיאורים, וילכו אל בעלי השדות לעבוד את עבודת שדותיהם בתור שכירי יום. והעת הזאת עת רצון היא ליושבי האי, עת ששון ושמחה, עת רקוד ועת הלולים. בתום קציר ותבואות השדה תאספנה אל הגרנות, יתבשו בעלי הנכסים את מוסיהם ויעמיסו עליהם את תבואות אדמתם ואת כל התפוצים העוברים לסוחר, ויסעו בדרכים רחוקים וארצות עקלקלות אל המקומות אשר הסוחרים בני ארצות אחרות מתבים שם עליהם. כה יסעו האיסלאנדים המונים המונים עם מוסיהם העמסים משא לעיפה ואינם רתומים לעגלות, כי באיסלאנד אפס מקום לעגלה לעבוד בה אף כבדת ארץ קטנה, ומיום הוסדה לא נשמע קול רעש אופן עגלה ותגלל רכב בתוכה, בלתי אם קול שעמט פרסות המוסים לבד, בעמל רב ויגיעת בשר יגיעו הנוסעים והם אל מרחו תפצם, ושם ימירו את צאצאי אדמתם ואת פעלי כפיהם בתפוצים אחרים הנחוצים להם והחסרים בארצם, ורק לעתים רחוקות ימכרו את רכושם בכסף, כי הכסף לא נחשב בעיניהם, וכל סוחר הוא כמעט רק מסור התמורה (מיושדאנרעל).

מפלגת בעלי מלאכה העושים מלאכת אחרים בעד בצע כסף, לא נמצאה בכל האי הזה, וכל איש ואיש יעשה לו את כלי הבית והשדה כתבונות כפיו, ונפלאות היא בעינינו, כי בין אברים, רועים ודינים כמהם, אשר לא לסור ידיהם למלאכת מחשבת ותרשת מעשה ידי אמן, נמצאים חרשי עץ וחורפים העושים בכסף ובוזה, אשר לא נופלים הם מתכמי התרשים והחורפים המהוללים אשר בותר הארצות; מנו הכבשים תמונה ידי הגשים חומים דקים וטובים ותארוגנה בגדים יפים לכל אנשי הבית, גם תעשינה בתי תגלים (שטרימפפס) ונעלי ידי (האנדרשווע) ועוד רבות כאלה, העוברות לסוחרים בארצות רחוקות. בימי הבינים פרה המסר באיסלאנד כאופן נעלה וסותריה היו נכבדים ונשואי פנים, ובאניות סוחר עברו ארצות ים וסחרו אל ארצות רבות ואיים רחוקים, אך בחורות האחרונים חדלו כל אלה והיו בלא היו באשמת מושליהם הדאנים.

הנה אמרנו כי האיסלאנדים יקרי ערך הם, ויאות להם כמא כבוד בין אצילי העמים הנאורים, אך אחרי הדברים המעטים אשר דברנו בזה על הליכותיהם ודרכי חיהם, יצדק הקרא אם יעמיק שאלה במה נחשבו האברים והרועים והדינים ההם, כי אצלנו להם כבוד ויקר כזה להעריכם ולהשוותם אל אצילי העמים הנאורים? על כן אמרנו להזכיר ולערך לעיני הקרא את פרשת גדולת העם ההוא ואת המגולות היקרות אשר לו, ואז ידע הקרא כי צדקנו בשפטנו ולא הפרנו על מאת ותהלה על אדות עם זו.

האיסלאנדים היושבים בין סלעי מנור אשר חשך משתור תארים, ובין דררי שלג וגבעות קרח, הם עזובי רוח מתולדתם

בארצנו — ואף כי לפי ראות עין הנשמי, יש לו כל דחוקי הארץ וחותני כיתר העמים, אמנם האחרות והאמיתיות הם הן פנו לנו עורף ולא פנים, ובית ישראל למחלקות רבות בכל עניניהם. ואולם אם יהיה הגוף בשלמות, אז לא לבד די אם לפי ראות עין על נופו הוא ברא כאיש אשר אין בו מחלה גם בתוכו ובקרב, אם הוא ומעיו לא נקרעו לגזרים, אז הוא באמת בריא, ובקו הית יכונה; ועמנו בע"ה לא כן הוא; כי הוא הדבר אשר די, כי רק למראית עין השלום עמנו, וקרב וכליות של ישרון בארצנו נקרע ונפרד ע"י מרוד הלכמות. ולכן את אבי מבקש; אל נא אחי תרעו אל גא תעשו אנחות ת רבות ותבילות תבילות רבות, לרחק איש יודי מרעו ות מדרו לכלימה נגד העמים אשר אנחנו בתוכם ים. כי עלינו היום להיות כאיש אחד חברים בעדק צדק, ובצדקה ובאהבת איש את רעהו באהבה נמרה, בשות לנו שארית בני יעקב סלח.

וזהו זה שלום.

מביין, (במחוז קאליש). ביום החדש מנחם אב העבר, נשקה אש באחד הבתים, וכרנע השתרעה בכל העיר, שני בתי מדרש, בית הכנסת ובית המרחץ, מאות בתי מדר, היו למאכלות אש, — וכשש מאות שבני ישראל יבכו את השרפה, כי נשארו בערם ובחוסר מבלי בית ואהל לחיות בצלו משרב ושמש ומסמר סתף, שאר להם מקום אשר יאספם לדעות למגן עשירה, לל תפלתם בצבור, ולולא הרב הגאון כהנ"ר יצחק יעקב ק"י, אשר לא נבהל לצאת מביתו, עדי הצילו העדה צרי התורות שמונה עשר, כי עתה היו גם ספרי קודש ת אש. אין לאל ידינו לתאר, מחזה האיום וההורא, תציג לפנינו העיר הזאת, משפחות משפחות נפוצות כל תצות, בשדות וביערים, מבלי כל מחסה ומסתור, כסות ושלמה, מבלי כל מוון ומחיה. ואתם אחינו ב"י! בא תחמה ידכם, איש איש אשר ידבנו לבו, מהר ויד יד עזרה לאחיכם המתונים בצרה; ושלתו לידי הרב ג"י כפי אדרעסקע שלמשה.

ה' ישלם משכורתכם, ויסיר כל יגון ואנחה מאחליכם מקדחתכם שלום.

מרדכי גליקסמאן

Раввинъ Исаакъ Яковъ Каленъ
въ п. Подембидъ Калиш. губ.

אמר. לישרים נאה תהלה, הלא חמה הגבירים המפוארים אשר באוארקאו, הישיש הנכבד מהר"ר יצחק חייק, והנכבד מהר"ר משה אריה לבית ליברך, ה' עליהם הם סבבו את העיר וקראו לנדבות ואספו כמאתים ו"כ הגשרפים בעיר מאדעמביץ, סי יתן והיה כן את לבב בני הערים אשר במסביבות העיר השורפה הזאת, והעיר בראשן, להתעורר ולעשות לפצות האומללים כאשר ים. ישלם ה' לישרים כגמול ידיהם, ושלום על ישראל. מ' קאפלאן

קאקיאנאווע מרחו קאואנא, מדיע ה' יוסף רעזניק, כי רבו הפרעות בעיר, הבהב'ם הוא ישן נשן, ושותיו לנפול, ונשען רק על עמדים (שפארעם) המחזיקים והגשם ילדוף על קירותיו מגן. בשבת מ"ם נפלה אחת מעזרת הגשים, כי נשברה מדרגה אחת תחתיה, שכבה כעשרה ימים מתה, וגם בשבת חוץ העברה נפלה אחת, ומחלתה אנושה מאד, ואין תקוה לבנות הבהב'ג. בית מיוחד לעניים, הקרש"ן אין, והעניים העוברים ישימו מגורם בבהב'ג. רופא מומחה אין בעירנו, וכמה יצאו מן העולם בלא עתם, גם מקוה ובית המבילה י את הישנה צוה פקיד העיר לסתור יען היה בה סכנת הגשים טובלות א"ע במקוה פרוצה אין נדר מסביב, לכל עובר, והמכשלה הזאת תחת ידי ראשי העיר

אבותיהם הראשונים, ואחרי אחר-בלי סבירים, וישמחו
משמר באופן נעלה מאד אשר לא יאמרו כי יספור
העניינים האנגלי פגש בדרך סמוע את איש אחר
אשר לקח עמו דברים בודדים בדרך צד יליד אנגליא
פתח ברכה על אודות דברי הדין אשר אנגליא בכל
השליש קרמועל-בנה, ובני דוד בשרם שרעם
עבר משתאה ופליש לשמור דברי נגדים כאלה
צער לימים עוזר אדמה, וישמחו כי למד אחר
נכבדות כאלה, והאמר ספר לו לאמי כי על פי ספר
ספר דברי הימים לבנה אנגליא בשפת דאגות ספר
בלשון אשכנזית, ולשני הספרים הדין והאזהרה
וי' האנגלים והאנשים ורבי הפעלים, לרוב זה
הנוסע לחפלא: כי העיד בלב האבר הצעיר הזה רוח
לחצות ופועים בשבתו במלכותו היתה והלמדה,
מצאה ידו ללמוד מצלי סודה ושלמד את לשון אשכנזית
זאת הספרים הנוסעים בלשונות הקדומות, וכל
לעתים עד כי יוכל לשפוט משרים על דברי ימי
הליכותיהם? חכמי הנוסעים יתנו עדיהם כי לא יק
למצוא באיסלאנד, אכרים עובדי אדמתם אשר לשונם
לדבר צהור בלשון רומית (לאמית), ולעיתים יזכרו
הספרים הכתובים בה בידו דברי חכמי זרמים, ורבי
יודעים גם את לשון יון (גריכית) והנים בפסא חכמי
ועד רבים מהם היודעים קרא בספרי חכמי אייראפא
גם ישנים. הנוסע העניינסון יספר כי פגש אית
אחר האכרים, אשר שנה תמיד באהבת וחברת חסדות
חברת ספר הקדש באנגליא, והנוסע קרא פאנז אחר
פרס אשר שלח אל ציר האנגלי הישם בארץ, על דבר
ספר הקדש ללשון פרסית אשר יצאה לאור בשנת
ובן האבר נדע קמן אשר שפע את הדברים והם ורין
כי האגרת היתה עתיקה לימים היא לוי ספר וזשנים
בתוכה, ומרע ענה אביו כי חספס והוא אינו
הנצרים רק לספירת החספס הנדעת בשם העשר
הבן האיסלאנדי סידארן פתח ענין אשר פגש בשנת
לא יצא מאיסלאנד כל ימי חייו ולא למד לשון אשכנזית
אנגלית מפי כל מרח ופליד, והענין ללשון איסלאנדי
המחברת הנפלאה, דאס פערלרענע פארשיידן להשגור
מלשון האנגלי, ואת ספר "סמטיקא" לחסלין העלה
שטאק האשכנזי, והעתיקות הן כתובות בלשון למדי
חוקי השיר אשר לאיסלאנדים, והדבר והוא היה איש עני
כי משכחתו היתה רק שלשים שקלים בשנה, ולא היתה
כל תוחלת ותקה להציא את ההעתיקות הן לאור, ור
מביתו והשוקתו העזה והפזורה למסעים, והמציאות
כדבר הגדול הזה, וישמחו כי פגש אית (ספר יבוא)

תרשנות שונות

כמעט בכל מדינות אייראפא רבו תשמיש לסאר
ימי הקיץ הזה, ובמקומות רבים לא נאספו התבואות
מפני הגשם, שנה גשומה כזאת לא היתה כמה במשך
המאה הזאת, וזאת בשנת 1816, אשר אז לא נפסקה
מעל הארץ כל ימי התרשים יוני וזלי ואויסס, והשדות
כל תבואות השדה, ושנים כאלה היו גם בשנת מה
מן הנמצא בספרי הוברנות, בשנת 1815 התחיל
בחורש מאי ולא נפסק משך עשרה ימים והיתה
רעבון ומגפה דל, בשנת 1404 שלמד רוחות חסדות
אשר נמשכו מן חורש אפריל עד סוף יוני, וישמחו
השדה כי התנצלו גם את העלים מעליהם.

כדור הבאלאן הגדול "קאפטי" אשר הנוסע נפאר
בו בפארו עד 1080 פעמים, ונשא עליו באויר השמים
ימי המצבה כרי 35 אלפים אנשים, (הצמירה נ' 49), כי
לחדש קרב קצו של חזקת הזה ויכח מן הארץ, כי
הוא אחר חצות בהיותו קשור בחבלים על קורותיו ופ

ורוח הגה לדישית תנוה עליהם כל דמים כמבע הארץ אשר
הם יושבים בתוכה. הם אנשי כנוחות, ירשו מאף ויעזבו חסה,
ענה צדק אזור מתניהם והצנע לבת עמרת ראשם. דבריהם
בנתה, ולא ירמו קולם גם בדברם עם נשיהם ובניהם בחדרי
משכיתם, והאיש אשר יביה קול ויבקר או אשר ידבר
במהירות נחשב בעיניהם כבן לא אמן בו (אנוערצאגענער).
לא יחפו לאתו במלאכת עבודה עד אשר ישקלו בפלס השכל
אם תשא העבודה ההיא פרי תועלת לו, אך אחרי הדעם
כי ברכה בה, או יעבדו את העבודה בידים חרוצות וכתבונות
כפים, ולא ייעפו ולא ייגעו עד עשותם ועד כליהם את עבודתם.
חללי בשר וסובאי יין או שכר לא יראו ולא ימצאו בכל
המנום, כי הם יכלכלו את מאכלם ואת שקינם במשפט פאות
לתמימי דרך וישרי לב כמדם, ורק בין הדתים והיושבים
במקומות המסחר, אשר יתערבו בין המלחים והגלי חים אשר
באניות אנשי אייראפא, רק בהם נמצאים מתי מעט אשר מר
מני דרך וילמדו את מעשי אנשי חברתם, לשנות באהבת מן
שרף ולחיות חיי הלכות. בראותם תמיד בכל יום וכל עת
ובכל שעה את מפעלות אלהים הנדירות והאזנות
אשר על כל סביבותיהם, יכירו וידעו כי ביד אלה נוצר ונצור
עולותיהם וכל הליכותיהם, ויפקירו בידו רוחם, ויראת כבוד
והמנום נוכח פניהם כל הימים. הם מכניסי אורחים מאן
כמוהם, ונוסעים רבים יעידו כי אם לא ראו זאת בעיניהם
לא האמינו למשמע אזניהם. בכל עת אשר יסור איש עובד
אורח אל אחד מבתי החצרים באיסלאנד (כי בתי מלון אורחים
לא ימצאו בכל האי הזה), או יקדם אורח תבית את פניו
בכל אולות הכבוד והדידות, וינהגו ויביאו אל החדר אשר
בו יקבל את האורחים, ואשר הוא המוב היפה מיתר חדרי
הבית, ועד סתרה יערוך שם בעל הבית את השולחן וישלם להם
להארח, ואיש מאנשי הבית לא יעזב את לבו לאכול אתו על
שולחן אחד.

אם יאבה האורח לתת שנת לעינו ולנוח מעמל הדרך, או
תופיע בעלת הבית או בתה הבכירה, לחלוץ את נעליה ולחצוץ
את פתיו, גם תגיש לו חלב בספל אדירים לשנות למען
הערב לו שנתו. בכל עת אשר ייעפו מסי הנוסעים וכשל
כחם מתלאות הדרך, יביאו הנוסעים את סוסיהם אל אחד
חצרות האכרים אשר יפגע לראשונה, ובעל החצר ימיר את
הסוסים הנחשלים והנכשלים בסוסים אחרים כבירי כח ולא
יקחו מאמה בער התמורה ההיא, כי חק הוא להאיסלאנדים
לעשות גם את תחמד הזה עם האורחים הבאים בצל קורתם.
האיסלאנדי יאהב את ארצו ואת מולדתו אהבה עזה מאד,
וגם בידעו נאמנה כי יתר שאת לארצות אחרות חיי יושביהן
טובים יתר הרבה מאד מדרכי חייהם דמה, בכל זאת לא
יעזבו את ארצם השאיה והשוממה, ולא ימשו את דרכי חייהם
המלאים תרולים וקמשונים, אף אם יבטחו כי ימצאו בארץ
אחרת כל הון יקר ונעים, כן עזה אהבתם גם למנהגיהם
הישנים ולמדותיהם וארצות חיייהם אשר הנחלים אבותיהם,
ספר יספור אנשי אמת, כי אחד מילדי איסלאנד אשר קשה יומו
השליכוהו אל ארץ השמים (שטאפסלאנד) בהיותו עוד צעיר
לימים, הצליח ויעש פרי בארץ מגוריו, סחרו פרץ בארץ,
וביתו היה מלא הון ועושר, גם לקח לו אשה עשירה ותוליד
בנים, והיו נכבד ונשא פנים. ויהי היום וישמע צלצלי שפת
ארצו מפי אחד הסוחרים, והנה פתאום לפתע התלקחה אש
אהבת ארץ מולדתו בקרב לבבו, והוכה במכאוב על משכבו
בתגרת יד דחשוקה הנמצאה לשוב אל ארצו ואל עמו, וידרוש
ברופאים ימים רבים, אך כל דפאות העלה לא תועילו לו
ומחלתו התגברה מיום ליום וחיוו לשאול הגיע; כראותו כי
אין לו כל תוחלת ותקה להתרפאות ממחלתו הנמצאה, עזב
את ביתו ויפוש את נחלתו ויירד הים באניה לשוב אל ארצו,
ויהי אך הצג הציג כף רגלו על אדמת ארץ מולדתו, רפתה
מחלתו ממנו, ומקץ ימים מעטים שב לאיתנו ויהי בריא אולם
כבראשונה. אך יותר נפלאות בעינינו אהבתם העזה וחשקם
הנמרץ להכמות ומדעים, כי למגדולם ועד קטנם כלם אוהבים
הכמה ומדע, כלם שואפים רוח דעת ונפשם חשקה מאד
לשמוע בלמודים. גם את שירי משוריהם הקדמונים ואת הגרות

הודעות

אנחנו הוצ'מ נסעים בכל שנה וגם בשנה זו היינו בעצמנו בפריז יש אצלינו אתרוגים מוכתרים וגם המכונים מפרגמ מסש. גם לולבין והדסים מפריעם וחבל על דאמר על איינזעל. מקום מסדרי על רחוב בחדר ר' יודל מאקאר נומר 25 מסדר היין של הג' מאליואק, מקום שער הברא בחדר הג' מארקוס נומר 956.

נאום פישל לעזקאמאן ור' מתתיהו

מדעה עד אתרוגים

הגני להודיע ללוקחי פרי עץ הדור וכפות תמרים וענף עץ עבות בפה ווארשא או בערי המדינה, כי גם בשנה זאת נסעתי אני בעצמי לשריעם לקנות אתרוגים קארפודער כשרים מוכתרים ומתורדים עד מאד מהמקומות המזוהקים זה מאלפי שנים לכשרים, ולא יהיה עליהם שום חשש הרכבה תלילה וחלילה! גם לולבים ידוקים נאים יפים ומתורדים, גם הדסים כשרים הכל יש אצלי למכור במקום הוול, הן תיבות שלמות אשר יהיו חתומים בחתימתי, או בחתימת הרבנים המו"צ דשם, הן לאתרים הכל במקום השוה. בית התנות שלי מאתרוגים הוא ברחוב נאלעווקע בחדר בארמאנן 17 בבית מסדר היין של ר' אימשה מרגליות אשר בחדר הג'ל. ואני סמוך לבי ובמטה כי כל יודעי שמי אך אלי יפנו לקנות, בידעם כי יש על מי לבטוח, ואקח כי לא יבשו מסברם.

שמעון הלוי לעזוי מוארשא

G. Singer, Triest

עממיעהולם אתר פערזענעם ועממליבע מארשען

אתרוגים אונד לולבין ביא בעקאנמער רעעללער

אונד פראמפער בערענונג צו דען מאגליכסט ביליגסטען פרייען.

גם בשנה זו תאחו ידנו במסדר הקאמיסאן מכל מיני אתרוגים, קארפודער, געזענער, ארץ ישראל, מאראקער, קארסיקאנער, ולולבים והדסים מפריעם ועוד יתרה לנו בשנה זאת להשיג מידנו לולבים והדסים עם עלים גדולים מרגנות (רעזערנעס) דסביבותינו, ושותפי ב"א הרב הגאון מה' אברהם יצחק נ"י משכיל לאתן אבר"ק סמאלעוויטש נוסע בכבודו ובעצמו לשריעם, ונבונים אנחנו למלאת חפץ כל איש ואיש קרוב או רחוק בעד שבר קאמיסא קצוב מכל אתרוג ולולב, והחפץ בנו יפנה אלי במכתבו על אודעם שלי

נפתלי משכיל לאתן

Наптали Маскалейсону въ гуд. г. Миланъ.

הגני מדיע לאלה שעשו אתי מקנה וקנין מדי שנה בשנה בעסק אתרוגים כי נפקדתי לסוכן כללי מהסוחרים המפורסמים בני סאלאנא ועסקי אשר אזהר הסוכן הרביעי ויתר לא יהיה, והשלשה הראשונים הלא הזה: ה' אביגדור נאדאן ברינא, ה' יעקב קוסקאל בק"ב, ה' ברוך ברוידא בקאנא, ואני הוא תיגל הרביעי לעניני העסק בוילנא, ואבקש את פני הקונים שישקעו במכתביהם לשען נדע מראש על פי השערה כמה להבין.

האודעם שלנו והדוע:

Лейбу Девинсону въ г. Вильно на Вол. ул. домъ 10га.

כן יוכל להשיג אצלי לולבין והדסים

בנסעי ביום א' כ"ח מרחשון אב בלילה מסובאלק לאנוסטאו, גבו מאתי את מלתת המסע עם כל בגדי והפצי אשר בתוכה, ויתר מזה דאבה נפשי, כי בתוך שארי החפצים היה כתיבת ידי חידושי תורה, אשר חדשתי בעניי על יד הלכות שחיטה, ונלוה עליה איזה שאלות ותשובות, הספר היה מוכן לדפוס וקצוב בשם "כנף שאל". אנא אחי עשו עמי אהר לשובה וכל מי אשר יודע לו שמץ דבר מן הגניבה, יישיב נא בחסדו להודיע אל הרב הגאון מה' כתריאל נאמאן האב"ד דפה אנוסטאו, או להרב המו"ל "הצפירה". תמו תחינתי ובקשתי כעתירת מכבדי הקוראים.

חיים שאל הלוי לעוויטאן הענה בק"ק פין מרח פראק פלך ווילנא

Практическая метода чистописания.

ללמד לכתוב חסית בדרך חדשה קצרה וקלה, יצא לאור ג' חבורות, ועוד שתי חבורות אתרוגות נכונות לצאת לאור בקרוב, מיטאדע זו ראוה נבונים וידאלה בוילנא וויעסמ' לחדש מאי 1876 נומר 100. המיניסטרעיות להשכלת העם ויאשרו בוורנאל לחדש אקט' בשנה ההיא, ופעם ב' בקאמלאג להמיניסמ' חדש מאי 1878. נמכרת ביד המו"ל הרב ממעה"ם ה. מ. קרקין בגראנא. ובכל בתי מס"ם בעריהם. מחיר כל חבורת 6 ק'. לקונים ל"פ מכ"ה עק' ראבאם 20 פ"צ"ם. פארמא לעשר חבורת בער לימרא א' — אודעםע לוארשא.

Варшава Францишканская № 24. — Мендель Капланъ.

להודיע כי פתחתי רעסטאראציא חדשה בואטמעל ווענעדיג, ברחוב נאלעווקעס N. 7 בחדר ה' שפילדיין עם ביאלער נגד גן קראשינסקי, ערכה במבז מעם בחדרים מרווחים, אקה אשר באי ביתי ישבעו עונג. אברהם מאיר מאנאמאן

נאוד דייטשער ללאנד

ביליגע אונד בעקזעמט דאמפ-שי

פאן ברעמען נאך אמעריקע

נעהערע איסקנעם ערפדייל

מיינער עם שמוצמפן

אין ווארשא נאחא וועלנא 40

1866

נעתרתי לבקשת בני משפחתי ל

עד זמן מרובי פה רססיא ודורשי

במחלות אשר מנאן מימי הילדות

חסרון כח המלד הלישת העצבים ו

נשים (איממאטענץ אונד נערווענשוואך

יפנו אלי על האודעסא שלמה

מורד והרופא, האלה אשר ברגמם ש

ארתם במקום מורידם בערים אחרות י

בקשתם לחדש שבת צו

מכתבים אענה לאיש איש כמדתו ו

ר"ל עברית אשכנזית או צפתית. ארי

Доктору Н. Вольперу,

иеръ на Подоль. Спаская № 23.

שאלות ותשובות

להתחמס על תשובה בודל, את

נקבל בכל פנים כח הקדים, והם

1 ספר = 47 קא', והעלית 82

כל יא"ם סמוך למעלה, מוכן גדול

עמט אם יפוך אם סלסל נאמן לוסט אל

דס, כי נאמח אהם מוכרים סלסל על

סמיד ביום ג' למכר, ותדוע סלסל סלסל ביום

למסע פין בידע נחום נאמח ע"ה וק' סלסל

סלסל חוסס סלסלס נלדות, סלסל

סכנה סכנה, ושינו מעכ

הוציא לכתוב אלי יתב

Slonimski in Warchau

grzywa (Breite Miła) № 24.

Слонимскій г. Варшава

Муравовская № 24.

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחירו באשכנז :

14 רייכס מלך לשנה.
בעמספריך 8 פ' לשנה.
וכן לרבע שנה.
שכר מודעות :
מכל עמוד קצת 5 קאס'.
ומעורר נחש 10 קאס'.

רוססיה ופולין .

שוקטס לשנה 5 רז' .
שנה 2.75 רז' .
שנה 1.50 רז' .
מלחמה 20 מלחמ .
שוקטס 5 מלחמ .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון. מכל הדברים הצוגעים בעניני המדינות.
דברי חכמה ומדע. ידיעות העולם והמבצע.

יציא לאור אחת בשבוע, מאת

Л. Д. ИТКИНЪ, КОВНА

חיים זעליג סלאנימסקי.

№ 33.

ווארשויא, יד אלול תרל"ט.

Варшава, 21 Августа (2 Сентября) 1879

ששית

בו סמן מלחמה באייראפא, ויתנו אותותיהם אותות, כי ממשלת רוססיה תחיש מאד את עבודת מסלת הברזל במחוזי הים הבלטי, ולעומתה גם ממשלת אשכנז תחיש מאד את עבודתה לחזק ולבצר את המבצר שהארץ ואת שאר המבצרים העומדים על-גבול ארץ רוססיה, עד כי ארבע מאות איש עסוקים כעת בכל יום במלאכה הזאת. גם ראיית פנים של שני הקיסרים וילהלם ופראנץ יוזף בנאסמין יחשבו מכה"ע והם לאות נאמן, כי ממשלת אשכנז, מראגתה, פ"ק תתן ממשלת רוססיה את ידה עם צרפת לעזור לה במלחמת הנקמה אשר ממשלת הארץ הזאת תבקש לעשות באשכנז בעד מפלאת משנת 1871, תתאמץ עתה בכל עוז לכרות ברית ואמנה עם ממשלת אוסטריא, ועל אמתת ההשערה הזאת תעיד להם גם הנסיעה אשר ה' אנדראססי נסע בימים האלה לנאסמין להמתיק סוד עם ה' ביסמארק, באשר גם מכה"ע Pester Lloyd אשר רוח ה' אנדראססי דובר בו יאמר, כי סבת הנסיעה הזאת היא המסכך אשר נצמח בין ממשלת רוססיה ואשכנז.

סוף דבר, מכה"ע רבים יראו במלחמת מכה"ע הרוססים והאשכנזים את התחלת הדיב על שדי הדיפלומאטיא בין שתי הממשלות ההן, ועל היסוד הזה יבנו תלי תלים של אנחות, ויחזו להם עתידות ככל העולה על רוחם, ואיזה מכה"ע בפעם ערסבות הדדית כי אין לממשלת רוססיה דבר עם דעת מכתב העתי הרוססים והם, וכי אין אחריות דבריהם עליה, וגם הדדית ציד רוססיה היושב בברלין לאמר, כי ממשלתו לא תפיק רצון מאת דברי מכתב העתי והם; ומכתב העתי האנגלים עוד יוסיפו שמן על המדורה ויתאמצו בכל עוז להלהיב את אש הריב בין שתי הממשלות האחריות האלה. אבל כפי הנראה, כל הדעות וכל השערות מכה"ע והם, הנם רק פספוסים דברים בלי כל יסוד נכון, באשר כמו הדיפלומאטיא אשר לממשלת אשכנז כן הדיפלומאטיא אשר לממשלת רוססיה, שקטות עד כה במעונן מבלי להוציא מפתח אף שמץ דבר ריב, וזה אות נכון, כי מסירות הברית בין שתי הממשלות ההן עוד לא נתקו ושולם אמת יהיה בארץ.

תוכן הענינים.

היסים. נויארק. קאזעלען. וויען. מעורישש.
ידיעות העולם והמבצע. אי איסלאנד מסל קלמן
ציד דנים מלוחים מלח סדכי אליעזר לגדס. על אודות
חיים מסל. יסקז פרענקעל. חדשות שונות. הודעות.
שאלות ותשובות.

דברי הימים

בעוד אשר על שדי הדיפלומאטיא שוררת מנוחה שאננה, אלה אייראפא תדברנה שלום אשה את רעותה, הנה גם מכה"ע התלקחה בימים האלה מלחמה גדולה מאד, והגיה את המן העם ממנוחתם. אל מערכת המלחמה נצבו אלה מל אלה מכה"ע הרוססים ומכה"ע האשכנזים; על חובות הרוססים והאשכנזים היו Hoboe Время С. Пет. Бѣд. ימים שונים על ה' ביסמארק לאמר, כי את מעשהו אשר נתר פשוט בין ממשלות רוססיה ושאר הממשלות התחומות פראקסאם הברליני, עשה בלב ולב, וכי תחת מסה פריעות, אשר נשא על מצחו להראות לעין כל, כי כל מה פעולתו היא רק לשבות ממשלת רוססיה, הסתתרה צבת עצמו, בתתו עין על מחוזות הים הבלטי לספת ברבות הימים אל ארץ אשכנז, דברי מכה"ע והם עשו גם נחל באשכנז, עד כי מכה"ע Nordd. Allg. Zig. אשר ה' ביסמארק דובר בו ראה את עצמו כמחוייב לענות על דברים קשים, ולהצדיק את ה' ביסמארק ולאמר, כי הדברים אשר שאלה ממשלת רוססיה על הקאנגרעסס ליני נתנו לה, וכי ממשלת אשכנז לא היתה אפוא מחייבת לתת עבודה יותר מאשר שאלה היא בעצמה. אחרי כן אל המערכה גם מכה"ע Jour. de St. Peters. ומכה"ע Agence B. מצד אחד, ומכה"ע "Nord", "Post", ועוד ימים מצד השני, ובכן התלקח הדיב בכל עוצם תוקפו, עד לקולו אחו חיל ורתת את אלי הברזא, ומכה"ע כבר ראו

דמינו כמכם, וגם אנתו אטמנו אזן לקל רוח הוזהר
ממשלות אייראפא, אשר צעקו אלינו בקר וערב לשים
תקונים וסדרים חדשים כפי רוח העת, ועשרים שנים
מעט כלות מלחמת הקרים, רחמי אמתן בלך ושוב
בקרבנו על ערשנו ועל תכמתנו המדינית, אבל פתא
השבר, כי תרב המלחמה עשתה בארצנו שמה ושאר
או ראינו את משונתנו, כי כל הממשלות הן עמר
ואף אחת מהן לא שלפה את חרבה לצאת לעזרתנו
לארץ! אומר לכם ארני, אשר לא נתן און קשב
הציוויליזאציע, כי יום נקם לא יאחד לבא, ואו תש
כום התרעלה ותתודה על עונתו. והדברים הנמצאים
אשר יצאו מפי המושלמני העין והוא, עשו רושם
כל השומעים. אולם, אם לא יתבר עליהם בכל זמן
הרע ולא ישובו אל קיום להתנגד אל חפץ ממשלות איי
מים יודיעו.

ניאצ'ק. (ולא תהיה ערת ה' כצאן אשר אין להם
בארץ. הוזהר וביחוד בעירנו אשר בה נמצאו
למאת אלף יהודים, ומרם יותר מעשרת אלפים המחזיקים
נושנת, לעדה גדולה כזאת ראוי ונחץ רב מצוין אשר
לנו נתיב ברדכי אמותנו, ומהעדרו ישלש אי סדרים כל
חלק לב העם ונפרדו לתברות וקהלות קטנות, וכל
בונה בית תפלה לעצמו למען יתנשא לכל לראש (פרעוד)
גם כל תרצה ליטול את השם "רב" יבוא ויטול וייל
בעטרה אשר לא תולמנו וילבוש חלוקה דרבנן אשר לא
ואם כי לא ידע בטיב גיטין וקידושין יש לו עסק עמר
יבה המכשלה אודות השוחטים, להם עני למעד חג
ועוד דברים כאלה הצריכים תיקון. ואף כי יש לנו
אתרים, ובפרט הרב אברהם יוסף אש הראים לכך, א
נמנו רק מקהלתם ודבריהם אינם נשמעים לבני כ
אחרות. — לזאת עלה עתה הרעיון בלב רבים מבני
לפקד רב ראשי (אבערדאבניער) על כל קהלות הארצות
בניאצ'ק ובכל ארצות הברית, והוא ישא עליו משא
כל, כמו הרב דר' אולער בלאגראן, וישיש עיניהם
הרב הגדול מאיר לייבוש מלבי"ם השוכן בעת בקאנג
ושמו נודע לתהלה בכל הארץ בפירושו היקרים לה
וכבר שאלוה במכתב, ויענה כי נכון הוא למלאות חסדו
שביעיים קראו עצרה להתייעץ על הדבר הזה, וביום ה
שבוע זאת (10 אויגוסט) התאספו עוד הפעם ועשרים
קהלות בתבין ידן לזאת, ובקרב יועדו פעם שלישי
הדבר, ונבין לבי בשוח כי לא יחסר להם כסף להוציא
לפעולת ידים לטובת ולתועלת היהדות בארץ הזאת.

גם בשונה הזאת תשלום מלת קדחת היחקה (נ)
עיבער) ברוחם ארצות הברית וביחוד בעיר מעמדה, מ
עד עשרים אנשים מתים בה בכל יום. חברות היהודים
חלקי ששה אלפים דאללאר למאה משפחות יהודים תרים
לעזוב העיר מפני חמת המצפה עד שוך ועמה.

עין קמן כסף איש, דדת קנאת דדת, יכסה לפ
גם השמים המהורים בארץ הנאורה הזאת, עוד נמצאו
גם בפה אשר מרס נשרש מקרבם שמץ שנאת לאום ו
אחרת, ורגיל על לשון ה' קעארגיי לאמר, "נרשו את היה
מן הארץ." וה' דענים קוין יתאונן, על האשכנזים ה
ודבים פה מאד, ובמדינות מכה"ע נתבונן למסס
ממי שמבקש עוד אנשים, "מלבד בני אירלאנד", ואחדים
הדרום מבקשים, "מושב שהכושיים ישיבו. לליבעריא (א)
מקור מחצבתם", ולכן לא נתפלא אפוא אם יש איזה א
המבקשים תגאות גם על היהודים המלומדים מאו לזאת ה
וגידופים מפי צוריהם. אחד משונאי ישראל כאלה נחש
הבאנקער קארבין, ראש לתברת המחזיקים תבל ארץ ה
"נחל מאנראסטאן" אשר באי קאנזי, ושמה יבואו רבים מ
הקרובה להקיד נפשו מוחם היום הבורע כתער, וה
שבעות הוציא מחשבתי ונלה פדו כי לא יחפץ שיהיה
יבקר בגבול ובבית מלנו הגדול, או להקיר שם בחץ ה

זמה"ע באוסטריא עדים עמוקים בדבר עויבת ה' אנדראססי
את משמרתו, הסבה אשר תגיע את המניסמער ההוא לעזוב
את משמרתו לא נודעה עד כה על נכון, ומכה"ע יתחבפו בה
זה אומר כה וזה אומר כה. כמה דיו נשפך וכמה קולמסים
נשתברו על השאלה הזאת; ובכל זאת אין איש יודע עוד
לפוטרה, כי בעוד אשר איזה מכה"ע יאמרו, כי שאלת כבוש
המנו נאוי-באזאר הכבה את הדבר הזה, הנה האחרים
יחליפו, כי רק סדר הנהגת הענינים הפנימים ופרוד הדעות
אשר בינו ובין רוב נבחרי בית הועד הגיעו אותו לעזוב את
משמרתו, ולכן יש ידים להאמין לדברי ה' אנדראססי בעצמו,
אשר בדברו בימים האלה עם מ"ל מכה"ע בווינן, אמר, כי
לשוא יעמלו מכה"ע למצוא אל הדבר הזה פעם מדיני,
באשר עזוב הוא את משמרת עבודתו רק מחפצו לטוב פעמלו,
אשר עמל בשלש עשרה השנים אשר אחו את רסן הממשלה
ביו. גם עיקר הענין עורנו מוטל בספק, באשר איזה מכה"ע
יחליפו, כי אתרי אשר ה' אנדראססי יתראה פנים עם ה'
ביסמארק בנאסטיין ישאר עוד על כנו, יען כי רק בדבר הזה
יראה ה' ביסמארק ערובה נאמנה על קיום ברית אוסטריא עם
אשכנז; אבל כפי הנראה הנה דעת מכה"ע הנה הנה רק
השערה בעלמא אשר אין לסמוך עליה, באשר רוב מכה"ע
בווינן יחשבו את עויבת משמרתו כדבר ברור; וכפי הידיעה
הבאה משם בימים האחרונים כבר נודע ה' היימסטרלע, ציד
אוסטריא היושב ברוסי, למלאות את מקומו. ואין שיהיה הנה
הימים הבאים יבררו לנו את כל הספקות ההם.

ואהבי המלוכה בצרפת עוד לא הגיעו כפי הנראה את
כלי נשקם מידם, ועוד ידם נפזיה לחרם את ממשלת
הרפובליק ולכונן על חרבותיה את ממשלת המלוכה, וגם
הנסיך הקראנים, אשר עד כה משך את ידו מאנשי בריתו
ולא נתן להם און קשבת לשלוח את ידו אחרי הברר, גם
הוא שנה עתה את טעמו ויחל לשאוף אחרי כסא צרפת;
באשר כפי ידיעת מכה"ע Figaro, אמר במשך דבריו, אשר
דבר זה לא כביר עם אחד מאילי הבסק המצוינים בצרפת,
כי מדר תבא עת מבוכה באייראפא, ואו יחזור גם הוא את
הרבו לתבוע את זכות כסאו, באשר חמאת בית באנאפארמא
אשר חמא בשנת 1870 כבר נתכפרה ברם הפרינץ נאפא-
לעאן אשר נפל במלחמה, ולכן כבר באה העת לצרפת להשיב
אליה את המתחות אשר נקדעו מאתה, וכי תקוה חוקה,
כי הדבר הזה יצלח בידו, אם אך ישים את כתר המלוכה
בראשו, באשר ממשלות אייראפא יעמדו לימינו וכו'. אולם
ממשלת הרפובליק לא תשים כפי הנראה את לבה לדברים
כאלה, באשר יודעת היא בנפשה כי לא ימצאו עוד און שומעת
בצרפת, וגם אמתת דברי מכה"ע דהוא, הידוע מאו לבוא
דברים מלבו, מוטלת בספק מכה"ע Gaulois מכחיש אותם מכל
וכל. ואין שיהיה, הנה הדברים ההם לא יכו שורש לא בלב
הממשלה ולא בלב בני צרפת.

ובחפזענין כבר התאספו נבחרי בית הועד עוד הפעם
לשאת ולתת על דבר שאלת היהודים. אמנם עד כה עוד לא
נודע דבר מתהלכות המ"ס הזה, ועוד לא נוכל לדעת על
נכון אם הרומענים שנו את דעתם ויעזבו את קשיית ערפם
בנוגע אל השאלה הנכבדה הזאת; אבל בכל זאת יש תקוה,
כי במשך חדש הימים, אשר נבחרי בית הועד יהיו שבתו
מעבודתם, כבר למדו לדעת את הסכנה הגדולה המרחפת
על ראשם, אם יכבירו עוד את לבם וימאנו להעזר אל חפץ
ממשלות אייראפא. כן מודיעים אל מכה"ע מיסם מבוקארעסט,
כי ה' סאפערט פאשא בעברו דרך שמה לתוגרמא לקחת את
רסן הנהגת הארץ הזאת בידו, וישוב בסוד שרי הממשלה ונכבדי
העיר, נדברו יחדיו על דבר שאלת היהודים, וכאשר אחד מן
הקראים הביע את דעתו לאמר, כי אם ממשלות אייראפא
העומדת על דעתן, ותאכפנה על ממשלת רומענין לתת את
שווי הזכויות אל היהודים היושבים בארצה, או יענה להן
בית הועד תשובה נמרצה, כי לא יעתר אל החפץ הזה בשום
אופן, והתשובה הזאת אף כי לא תעלה לרצון לפני הממשלות
דן, הנה בכל זאת לא תוליד רעה גדולה לרומענין, קם ה'
עם פאשא על רגלו ויאמר בקול רם: "ארני! גם אנתו

עוד יוסיפו אולת רשעה להדבק בהם צרות רבות ורעות אין מספר. ורעה עוד אחת עולה על שתיהן יחד, כי משפחתם הם לכל עם יעקב; מהם תצא חמאה גדולה לכל בני העוורים, אשר לא נסו עוד להגדיל בין האמת ובין השקר; בין נונה הרקב ובין נונה הברק, כי ימשכו ברשעם, יאחזו במצודתם, ויקשו, ילכו ונפלו לבלי הוסף עוד קום. אבל אני אכלא שפתי מהגיד להם כל המאידם ופשעיהם, כי עצמו מספור אותם, וגם לא לדנוכח ולהתנצח תשאני רוחי הפעם. רק על חמא אחד, כי כבר הוא ער למאד, על האחד הזה איסרם, ובשבת מוסר, אשר מצאתיו ראוי להם וטוב להשיבם ממשפחתם, למענם לא מצאתי יד ולשוני, ולמען כל בית ישראל כלו.

הנשמע מלפנים בישראל, כי יקום בקרבו אנשי און, דוברי חסד ושוד להדיח וללמד, כי על: שלי שלי ושלך שלי, עולם חדש יוסד, שכלו חסד ורחמים, אתבה ותנינה לכל באי בו! זו מרת מרים, שבת היתה עתה להם המדה המצוה בסובות לתקן בה כל העולם הזה, המעוות והמקולקל בעיניהם! אלה הם הרעים המרעים, התומאים והמחטיאים, החוסרים את אשר לא להם, חיל דים, יגיע אחרים, אשר לא עמלו בהם, לא כאב ראשם ולא חלה במגם לעשותם אותם ולשמדם: המציליפים, הקונוסיפם והגיהיליפם, או ככל אשר יתכנסו בשמותם למען הונות, למען רמות. הן אמנם הרבה מאד חסר העולם בימים האלה, כל מה יחיה וכל לשון תשבע על ככה, עוד החשך יכסה ארץ ומתים בה, המקיים לאור — בתקוותם תכלינה עיניהם; אבל גם אמנם אף אם ירבו המחסורים לאלפים ורבות, דברים אך שנים יומלו למלאותם את כולם, לא בשאון ולא ברעש, לא במחיתות ולא במכיתות, רק בהשקט ומנוחה, בשלום ורוחה. הדברים השנים האלה הם: אמת וצדק. אם שני אלה יבאו לעולם, אז הכל, כל טוב יבוא לעולם, ורעות תחלופנה, לא תשובנה ולא תוכרנה עוד לנצח, אין עשר ואדם אשרו; בכסף וזהב, במרגליות ואבנים טובות לא ימצאו! וכי ישאלנו ואמר לי; אם כן מה הוא אשר האדם, במה הוא ואפוא ימצא? זאת אשיב לשואלי: השאלה הזאת גדולה מהשיב עליה כמשיב יד, הלא מספר האנשים, גם מספר ראשיהם, לאיש איש ראשו לו לבדו, אחד ואחד יחשבו מחשבות אחרות, על כן אין דרך אחד ואין צורך אחד לכל האנשים. הנה כי כן, מי בעל דעת ישרה יציא דבר שפתיים לבטלה, לאמר כי אושר אחד לכל האדם ובדבר אחד ימצא לכלם? אין זה, מפה בודעת ידבר לא תצא האולת הזאת. אשר יחשב אושר לאחד, אבן נגף הוא לשני; אשר יבחר לזה, ימאס לזה, ואין קץ לתהפוכות ומבוכות לכל בני האדם על כל פני הארמה. הסבה אל כל זאת, היא — כי אמת נעדרת וצדק מנוח, ואין גמי יטה קו לישר כל חפצי בני האדם, ישים חק וגבול לעלילותיהם ודרכיהם, ללכת אחרות וישר, נתיבות צדק, ולא ימו אשוריהם ולא יכשלו בהליכתם! אלה יצו, יבחרו בלא אמת וצדק, ואלה ימאנו וימאסו בלא אמת וצדק; אלה מבקשים בלא אמת וצדק, ואלה מונעים בלי אמת וצדק, היפלא אפוא כי אין אושר, אין שלמה ואין נחת בכל הארץ! אך שני אלה לו יבאו, יקומו ויותרו בעולם ולא יעברו עוד, אז כל בני האדם יושעו תשועת עולמים, איש לא יבקש באין אמת וצדק, ואיש לא ימנע באין אמת וצדק, והכל יבא שלום. יהי לעשרים עשרים, יהי להם כל אשר להם, רק לא יהיו עניי האדם עשוקים ורצוצים, מדוכאים תחת רגלי נאווה; לא יהיו תלויים לחסדי בעלי העשר והנכסים הנכובים. אולם חברי שלשת התבורות הזכורות, אין אמת וצדק תאות נפשם, תעובות הם להם, לא את המוב לכל הם מבקשים, רק את המוב להם לבדם, על כן כוב ושר מתקו להם, נפשעים בעמם, נבאשים בכל אנשי ישר, הם מורים משפט מעוקל ואת הישרה יעקשו, סרי סורים, אין טוב בהם, אין גם אחד!

מה אוסיף אדבר עוד! בכל הארץ יקולל חונם תענם, אכן עוד רק את זה אני אומר להם: אתם מתי שוא שמעו, לא לתוכחתי אני וריבות שפתי עמכם, רק לדברי וויקטאר וזנא, הישר באדם, הבו כבוד, הבו גדל לשמו ושמעו דבריו,

אדם עם נתעב ונאלח המבקשים הרבה בשכר מעט עוסקים באמונה, והנה אם כי אין לאל יד להוציא אל הפועל ולמנוע אותם בחוקת היר מלבוז במקום לכל באין הברל דת, כי הוא נגר חקי המדינה, וכן כי ולא ישמעו לו היהודים למרות רצונו, בכל זאת הסב רעש ותמזון גדול במכה"ע לשמוע כזאת במאה התשע תחת ממשלת הרעמובליק, ויתבו עליו מרורות ויוכירו על פניו ויתגבאו לו כי מרה תהיה אחריתו, גם מסימי סהגצרים השמיעו דבריהם בבתי תפלתם ויוכירו לה' את תשובת הכמיו ודש אשרו להמן, ויאמרו כי אין חסם והזמן לסכלות כזאת, ויתנו צדק למפעלי היהודים. כי נשבה למשנה העתים, כי תחת אשר לפנים וגם כעת הוצות ישליכו שונאינו על עם ישראל שקצים בעין ידה, ועתה ומה גם בארץ הזאת, הנה אך יצא דבר יקלסה עלינו מפי האויל הזה, יתרעמו עליו כל מכה"ע יהיהם והוא לשמנה בפי כל, וגם כהני דת הנצרות, ידרכם מאז להגדיל מדורת אש קנאת האמונה, שנו עצמם ונהפכו לנו מאויבים לאוהבים, ויוכירו צדקתנו לעיני — אכן נפלאים דרכי הזמן.

יתודה דוד אייזענשטיין

לעין. (פלך צענינאו). אתמול ביום 7 אגוסט חגנו אנשי עירנו כיהודים כנצרים את יום בוא הגדוד אשר הראה נאון עוזו ונבדות ישע ימינו בסכיבות פלעוונא הערים הבצורות, הנה פה עוד מקדם מרם עלה למלחמה האויב, ובכן שמו יושבי עירנו לקראתו בשובו מהמערכה דת בקציר, כל החנויות סגרו על מסגריהן, ומנער ועד פה אנשים נהרו כולם השדה לקדם אותו על דרכו, הם עברו דרך שער המריאומפאלי שעש לכבודו ברוב פאר, פה בפרחי חמד ושורשים שלל צבע רקמתים, הנה גדולי העיר ובתוכם יהודים קבלו פני שר הגדוד Иагтеаеау, ותרזה ומלה, והקריבו לפניו זר נצנים לאות כבוד. אשר ברוב חסון חננו ולקול לחקת מגני אנשי הצבא כל הגדוד דרך השער, חלקו אנשי עירנו לכל המון החיל חלת לחם ואשפר אחד וכוס יין, ואת פקידיו הצבא ויורנינו לבם במאכלי תאוה כיאות לכבודם. האנ"ח ים, אשר ימנו בתוך הגדוד מאה ועשרים, השיבו נפשם ל אשר הבינו עבורם אחיהם בני עירנו בבשרות כד"ת. טוב יזכר הרב המופלג ומפורסם בתורתו, וחלף תמים צדק הר"ר ירמיהו אייזניגער נ"י, אשר הוא המשתדל, ובכל פעם יתאמץ בכל יכולתו כי יאכלו העברים חת. כמו כן נאוו ויאתה תהלה להגביר הישיש נכבד פנים ה' ישראל נאחאמאווין נ"י, והשני לו הגביר והישר באדם ה' יהושע לעווימאנסקי נ"י, אשר בקשו הגדוד הצ"ל והוא נעתר לבקשתם: כי במשך הימים אשר יתנו באוהלים על פני השדה מרחצה לעיר כשלשה שם, יבדלו אנ"ח העברים מתוך הרסוסים במאכלם, ודו יהיה למו בכל ימות החול לבשל בשולם ברת ישראל, ויעזובם חפשי חנייה לקרוא לשבת עונג אצל הבע"ב. למשבות מלחמות עד קצה הארץ, ישיבת כל פרץ תצוה שם, שלום יהי בחילם, וידיבה אשרם כאות נפשם.

יעקב צבי הלוי ביעלינקי

תשובות באנשי און.

משרבה הציוויליזאציאן בעולם רבה המכשלה בין המון העם, השעוריות והפרעות לבלע ולהשחית, אצורים וצאורים הימים החדשים, וקיימו עליהם כל התדששות אם טובות אם רעות, וישליכו אחרי גום כל הישנות אם רעות הן טובות; עם הזו ישליכו גם את התרצנים, ועם הקצנים, ו גם את הנפנים. והנה מלבד רשעת האולת הזאת,

ולחנותכם. המעשים האלה, הגדולים והנפלאים עד לבקע ארץ במשך נהרות; לשפך ים חדש על יבשה ואפריקא הנשמה תהי נחשבה, המעשים האלה במסר ה יעוררו שחוק ולעג הרבה על האזניים: כזאת נעשה ו זאת מודעת מראש, וזאת היה תהיה המסה וה לנסותכם. יש אשר ישנו גם הרה, אלה אשר לא י מעט. לפני ארבעים וחמש שנים, איש מרים מעט, Thiers גלה דעתו מעל הכמה בבית הנבחרים: מסלת שעשועי ילדים הנה, ועם כל זה תהינה מעברות טוב Paris ובין St. Germain. עוד שני כסותו איש שם, חקרי חכמה ברוח דעתו, הארון Pouillet, הוא הדליס הברזל העלעקטרים שעשועים הם בחדרי מנולות (Cabinetsraritäten). אכן השעשועים האלה שני את תכלית שני. הנה כי כן נבמחה, לא נפונה, כי נעט נוכל. נהיה, בהיות אנתו כלנו שוים, אורחי הארץ; האתחה—בני אדם עלי אדמות; בחיות—רוחות מסרחם. שאהבים לנו וגם שאינם אהבים לנו. נדרשה את הטוב לכל, או, אם כה נעשה, מה ישנו פני תבל. תגלה בנחמות אורה, היפה תופיע בחד יפעתה, תראינה בהדרת בבוחן והיה משוש לכל הארץ. עולם תחוינה עינינו, כטוב לב הדור בלבשו ביום כבוד. העליון, החק מהעולם ועד העולם, הוא יעש, לא הכל יאורו יחד באור הדבר הנפלא: אלהים, שככה שוכה חתום סודו, כמס לנצח, עד כי את הכל הוא בו יכילם, מאמרת „הן“, מהמדים בו בתוכחות אכזרים, אמרת „לא“ מהמכחשים בו בתומת ישרים; מהמאמץ בק הפרוע, עד הכופר בנחת, הצנע. וכמו שמש לומה ערפל, סגור בעבי שחקים ביום סערות חמה ושמן ב חשכת לילה; שם מבעד לאלה, בנבד מרחמים, הוא וורה לעולמים. נחזיקה נא, כה אני אומר לכם, נחזיק בהאמנה, נשמרה לנו למשמרת לכל הימים. כל שהיה היה, הכחות יתלכרו, היצורים יתחברו; איש איש דברו אשר עליו לעשותו, אין דבר ללא צורך, ללא אם לארץ נביו, עינינו רואות את התולעה זוחלת בין עשב; אם ראשוני נשא למעלה, עינינו רואות את הכוכב בתקופתו, במעמדו על פני רקיע השמים. במה עושים הלא בואת, בעבודה. התולעה עוברת בארץ מתחת, עובר בשמים ממעל; באין תכלית נפרדו, באין תכלית נ הכל מבלי תכלית. החק הזה, חק העבודה, איך לא גם לאדם חק? גם הוא, האדם, ישה שכמו תחת עול המושל בכל, ישאנו, יסבלנו, וכפלים לו לשאת ס בשרו וברוחו. ידו תתקן הארץ, רוחו תתור את הש כרמש הוא עפר מאדמת ארץ, וחלק אלה רוחו מעולם הב הוא עובר עבודה, הוא תושב מחשבה. העבודה היא המחשבה—האור.

העתקתי בהוספת מלים ומכאמים לפי הכונה, הצורך ליתר דהבנה, אני

אברהם בן קאפלאן

מעזריש. קול ששון מעיר מעזריש, קול מהיכל ה' ש לא כביר (יום 14 אוגוסט) חגנו פה עירו א חנוכת הבית תפלה החדש הבני לתלפיות ברוב פשטא הבית הזה נוסד ע"י בעלי מלאכות אשר השתדלו את הרשיון מאת הממשלה, ולאסוף כסף מאת כל איש נשאו לבו לכתוב שמו לה' לקנות לו חלק מבתית ה לכבוד תג חנוכת הבית הלה אשר נקבצו ובאו כלם בשמחה את פני הספרים הקדושים, פתחו כל תופשי ועובד לנגן בנעימות וזמירות עד בואם תוך הבית. כן נשא הרב דפה מברכותיו לעיני כל הנאספים לתכלית הזה.

יראו רבים ולבשו צדקות כסדם. אברהם בן קאפלאן

הוא וויקטאר הונא, הרחוק מהחור הנוהג בכל אנשי המלאכה והעבודה בצרפת, הכרוב הסוכך עליהם מעוד ועד היום הזה ולו עיני כלם נשואות, הוא עתה מקרוב הגיד דבריו לקהל רב, ויבנים בצחות מליצותיו, כי לא בעושה ולא בגול יצליח האדם על פני האדמה, לא כאלה יתהל אביון מקרב הארץ. העבודה, רק היא העבודה, הרפואה האחת לכל ננעי עניי האדם בעגים מאז ועד עתה, ואת האחת, העבודה, כי יעשה אותה האדם, וחי בה מאושר, צלח ושמח. שאר הדברים החסרים יבאו וידו אף אם עוד יתמהמו. שמעו ושמו, האוינו ודמו.

בכתבי הימים מיום 6 אויגוסט מפאריז מדיעים, וויקטאר הונא ולואיס בלאנק קראו מעד ברחבי התיאטר Chateau d'Eau להתיעץ על אדוות ועד אנשי המלאכה והעבודה אשר נועד להיות בחדש הבא בעיר Marseille, ואף כי היה חום היום חוק מאד, בכל זה רבו הנקהלים עד לקהל גדול. וידו וויקטאר הונא הראשון לדבר אל הקהל וכה דבר:

„זה ארבע מאות שנה, בני האדם לא צעדו אף צעד אחד מבלי הותר אחרי עקבות עמוקים, נסמנים להיות מסלה לדורותיהם אחריהם. הנה עתה באות העתים לגדולות אין חק, ואנתנו תולכים לקראתן. במאת השנים השש עשרה קמו היו ציירים, בשבע העשרה—סופרים, בשמנה העשרה—פילוסופים, ובתשע העשרה מבשרים ותוחים. אולם להשלים חפצי זאת המאה התשע עשרה, דרש נדרש עוד גם ציירים, גם סופרים וגם פילוסופים, ואל אלה כלם יחד, עוד אנשים כמו זה האיש לואיס בלאנק, אנשים, אשר יצפנו לבני האדם אהבת האלהים בלבותם. זאת האהבה, המלמדת מבשרים לבשר, ואת-עיני החושים תגלה לחוות העתידות ולא יתע ולא ימו. במאה העשרים תהי המלחמה מתה, מובה הדרגה נדרס, השנאה נשכחה, קנאת עמים מוסרים, גורות הדת בטלות, יסופו לא יוסיפו להיות כלא היו, והאדם הוא יקום, הוא חיה יחיה. נבחה על כל תגבה ארץ גדולה ופתוחה לכל, כל הארץ, ותקוה גדולה: כל השמים. נקדמה נא בתרועת שלום וברכה פני המאה העשרים הזאת המבורכה, שהיא תקום לרענו והם יקומו לה! השאלה האחת, השואלת תשובתה בעת החיה הזאת, היא שאלת העבודה. מי יוכל להרסה, להדיחנה משאתה, אין איש, אין דבר! שאלת התורה עוד נותרה לנו. אמנם היא נוראה, רק לא נפלאה. השאלה היא בגלל אלה אשר יש להם ואלה אשר אין להם. המבטא הזה האחרון תדול יתהל. העבודה תאבדנו והשאלה לא תהיה עוד. הבה נשימה לבנו. ראשית כל, האדם הוא ארון כל הארץ. אם כה תמצאו חפץ לבקע תבל ארץ מפריד בין ימים, הנה Lesseps עמכם, ואם כה תמצאו חפץ להפוך יבשה לים, הנה Roudaire עמכם! כה, למשל, יש לכם תבל ועם, לעם אין כל והתבל שממה, תנו נא האחת לאחד ואתם מצליחים שניהם יחד. הפליאו את העולם הפלא ופלא, בדברים גדולים, אשר לא מלחמות יקראו! חבי עוד לכם ללכוד את התבל הזאת? לא, לכם היא, להחשכלה היא, היא מתכה לה, לכם היא נתונה, מי יעצור לכם לרשתה, להאחז בה! קומו, לכו ועשו. התחזקו וזרעו ונמעתם, ים אתם חסרים: עשוהו; הים עושה אניות לעבור בו, ואניות מביאות ערים נחשבות על מבוואיו ועל מפרציו. איש מבקש שדה, אמרו לו: קתרו, לך האדמה, לפנך היא, עבוד אותה והיא תחך, תעשרך. מה טובות, מה נחמדות הבקעות האלה. ראויות הנה להיות עתה צרפתיות, אחרי היותן לפנים רומיות. אז שבה עליהן יד הפראים ותכאיבן ותשחיתן. אחר באה העוובה, השאיה והציה. עתה קומו אתם, הורישון מפניכם ורשו את הארץ. שובו תנו עוד אפריקא לארופה, תרשו ברית האתחה, לשוב לכל, בין ארבע משפחות הגוים, מצור אחד תצבו בראשית הימים (יון, אימפאליא, ספרד וצרפת). שובו עשו שנית את הים התיכון, תוך לפעולות הימים, העתים ושנות דורים! תברו לאגודת ארבעת הגוים, בעלי ברית האחים, גם בריטאניא הגדולה וקשרו Shakespeare אל הומיר (Homer)! רק אתם הכונו והבינו לככם להתיצב עי מעצור, כי הוא יבא לסגור הדרך בפניכם, ולהכותכם

ידיעות העולם והמבט.

אי איסלאנד

(סוף מליון 32)

ממ וולת הסגולה היקרה הנמועה בנפש האיסלאנדי
על שרשי החכמה ולחפש אחריה כמסמנים, הגה
ת ארצו וארצות חיו יוסיפו לעורר בקרב תשוקת
המער, כי במשך ימי התורף ינחו האיסלאנדים מכל
עבודה, ורק על הליכות הבית עינם צופה, וזאת
הש וזמן רב, כי בשעה אחת או שתיים יעבדו את עבודתם,
ועתה יאצילו לעבודת החכמה. כלילי תורף הארוכים,
גם פני התורף והלאה אשר לא יורה השמש רק מעט
לפי הצדדים, ועד מורה יאסוף אורו ויהי חשך, והלילות
נעם עשירים וארבע שעות רצופות; כלילות היום
בגל בית אב כל בני הבית עם המשרתים אל הדר
ואבי הבית יושב ראש ויורה דעה את הבנים ואת
גם יחד. בראשונה למד ילמדם לקרוא בספרי האגדות
האשר נחלו האיסלאנדים מאבותיהם הראשונים ואשר
היום אחריהן. הספרים ההם היו שנים רבות בכתובים
ורב. ועתה נה אור הדפוס עליהם ומחירם מצער מאד.
ות אנשים חכמים בקאפעהאגן ידפיסו אותם במספר
גדול במחיר קטן להאיסלאנדים, וזאת האגדות הן יש
אנדים גם שירים עתיקים, ומשוררים רבים ירשו לעמיהם
אין מתצר לחצר לשיר את השירים ההם באוני העם,
עשו כן משוררי היונים בדורות הראשונים. המשורר
אל אחד התצרים, לא ילך משם עד אם כלה לשורר
ל השירים אשר הוא יודע על פה. המשוררים ההם
לפעמים גם שירים אשר תוכם רצון ספורים מספרי הקדש,
איסלאנדים דבקים מאד בספרי הקדש ובאהבתם ישנו
עד כי אין בית אשר לא ימצאו שם הספרים הקדושים
אחרי אשר ילמדו האבות את בניהם לקרות ולהבין את
האגדות העתיקות הן, יעתיקו אותם ללמודים אחרים
ללאדם באשר הוא אדם, וכל אב ילמד את בנו כל
האשר ידע הוא, ויתן אותו על פי דרכו עד אשר
אל ידו ללמד בלי עזרת מורה ומלמד. האיסלאנדים
לקחו את מידעיהם ואת אהביהם רק לעתים רחוקות, לא
בממד משחקים, לא יבוא אל בית יין, לא ילכו במחולות
גם, לא ישמחו לקל עונב ולא יבלו אף רגע קטן
עני התבל והתענועי המרת בשרים, ולא יפלא אפוא
כי ניירים כמזהם אשר יתרון הכשר דעת להם ואהבת
ה כל ישעם וכל תפצם, הם משבילים ויודעי מדע
ל ועד קטנם, וכל בניהם וגם משרתיהם יבינו בינה

וח החיה בכל אופני החכמה באיסלאנד, הם הכתבים
הזת, הם הם ישאבו מים בששון מסעינות התבונה
את צאן מרעיתם ביד נדיבה, הכתבים ההם הם תניכי
מראת אשר בכל האי הזה, לפנים היה בית ספר
בעמקאטאיר, וזה שנים מעטות הוא בעיר ריו-

צית הזה בית מקלט הוא לארבעים או חמשים ימים
יקחו שם לקח טוב ספי מריהם, גם יאכלו שם לחם
לחם חק למדם. שתי תכונות לבית ספר הזה: תכונת
ללמודי תול, גם תכונת סימנאר ללמודי הדת, כי
הוא לנל כתבים מרי דת; וגם הולדים אשר לא
לכן בכהונת הדת, ילמדו את הלמודים הדרושים
ההוא. המורים לא יקבלו כסף בעד עמלם, רק העדה
לחם בתים לשבת וכברת ארמה לשדך ולזרוע וזע,
עזה חרשי הקיץ אשר הם יסי דוד לחתלמידים, יעבדו
את אדמתם להביא סרף לביתם, וגם החלמידים
או את אבותיהם במלאכת עבודתם בבית ובשדה.
העם לא יתנו את בניהם לקחת לקח בבית ספר והוא
שלו אותם לבתי הספר אשר בקאפעהאגן, והממשלה
ת תשים עינה עליהם למוכה, וככלותם את חק למדם

תמלא את ידם בפקודות גבוהות במדינה. כתני האיסלאנדים
יתיו חיי צער ובויעת אפיהם יאכלו לחם צר, כי שבר פעולתם
מאת העם הוא רק תבואות השרות אשר יתנו לחם ואשר הם
יעבדו את הארמה ככל האחרים, כי אין פדות והברל בארץ
הזאת בין הכתבים ובין בני העם בכל מלאכה בשדה ובכל
דרכי החיים, גם במלבושיהם ובמאכל שולחנם וכלי בתיהם,
ובני הנכר לא יכירם כי כתבים הם והיה ככהן כעם בעיניהם.
אולם בכל זאת ינחלו הכתבים כבוד והדר מלוא תפנים מאת
האיסלאנדים, לא רק בגלל כהונת הדת אשר בידם, אך גם
בגלל חכמתם וידיעותיהם הרבות והשונות, כי האיסלאנדים
האזהבים חכמה מכבדים הם את החכמים מאד, ויקר בעיניהם
הכם אתר מאלפי עשירים הממלאים בתיהם כסף ונפשם ריקה
מחכמה.

הן אלה קצות דרכי האיסלאנדים צאצאי הגוי הגדול, אשר
עוד לפני שנות מאות רבות עשה לו שם תפארת בגלל אומץ
לבו ותורף נפשו לעבוד באניות שיט ארחות ימים רחוקים, אשר
מצא לראשונה את חופי גראנלאד ואת חפי אמעריקא הצפונית
עד ניוארק, ויסתרו אותם ויכוננו שם מצאות (קאליפניו) —
ובעת אשר כל עמי אייראפא היו עברים מזידים תחת סבלות
אדונים קשים ומישלים עריצים, היו הם בני חורים וממשלתם
היתה ממשלה חפשית (רעפובליק) על פי ראשי העם ואציליה,
גם היו לנס עמים באהבתם העזה להגדותיהם הקדמוניות
ולשירי הסקאנדינאפים העתיקים ולכל דבר חכמת בינה
והשכל. הן אמנם כי האיסלאנדים בימים האחרונים האלה אבדו
ראשי תכונות אבותיהם הראשונים, דרכי המסחר אבילות
מעבר הים באניות שיט ואניות מות, היה כלא היה, והממשלה
הלאומית אבדה נירה, ובני החורים שהתו תחת עול ממשלת
הראגנים. אך בכל זאת נאוו עוד תהלה להאיסלאנדים גם
בימים האלה, כי עוד נשארה בידם הסגולה היקרה לשמוע
בלמודים ולשקד על דלתות הידיעות והמדעים אשר תפארת
הם ליודעיהם, יתר הרבה עוד מאבותיהם הראשונים, גם יתר
שאת להם בזה מאבותיהם. החכמים יודעי העתים יצדקו בשפטם
כי לא יארכו הימים והאיסלאנדים השוכנים לבוד ורחוקים מכל
עמי אייראפא וכמעט נשכחו כמת מלב, יתערבו בגוי יתר
הארצות ושלוכי יד ילכו עם כל העמים הגאורים הליכות
עולם, וכלם יחד יעשו אגודה אחת להגדיל תורת החכמה
ולאדריה, להפיץ מעינות התבונה תחת כל השמים, עד כי
תמלא הארץ דעה כמים לים מכסים.

קלמן שולמאן

ציד דגים מלוחים

הרג מלוח (הערינג) משכנו בתופי הצפון סמוך לציר
הצפוני, והם עצומים במספר מכל דגי הים הגדולים לנו עד
עתה. בראשית ימי האביב אחרי אשר יחל הקרח הנורא להלך
תמס, יקמו ממילי הביציים (ראנגער) ממקום תחתם, וייעלו
המונים המונים על פני הימים לשום אל תוף נארווערנען.
בימי קיץ ותורף יסעו הגוהרים אחריהם לארצות האללאנד,
פנילאנד, נארווערנען, ושווערנען; דרך מסעם הוא תמיד מצפון
לדרום.

בנסוע דגים המלוחים יתאספו ויתקבצו יחד בתמונת
משולש, כדמות האוזים הפראים הפורחים ג'כ במשולש, ועל
צבאם ובראשם יסעו קלי המשוש הממדרים לשחות ולעבור
ארחות ימים, המה יחצו את דכיי התמונות לשנים, והמים יבקעו
נא לפנייהם מזה ומזה.

בתורש פעברואר יסעו הדגים אל איי הים לקראת דגי
הערינג, והכינו את אשר יביאו עמם צידה לדרך, מעט לחם
מעט בשר, כי קרוב היום, בו ממרחק יבוא לחם על פני
המים, גם מכמורות ומצודות וכל כלי ועמם יקחו עמם למען
לא יבצד מהם מחוס ועד שוחד נעל. אחרי בואם באניות אל
מחוז תפצם, ישכרו להם הדיגים בתים לשבת, ויתחלקו
למפלגות ולחברות, לכל חברה יפול חבל האי בגולה, בו
יפישו את רשתם ויעמדו על המשמר, איש לא יסיג את

גבול רעהו, ולא יפרוש את רשתו באחוות אחיו, כי אם צעק הצעק הנדרף אל שכניו, שמעו ישמעו צעקתו, ויסרו עושקו שבע על חטאתם.

החדש הנ"ל הוא מועד הקציר לשוכני חוף ימים, ואליו ישובו לתת להם אכלם דבר יום ביומו לשנה תמימה, בחדש הזה יבואו דגים מלוחים כארבה לרוב, גם ימים ובריאים וטובים ומשובחים במעמם יותר מכל האחרים. לכן יצודם במים הרחיקם ממקום מולדתם ימים רבים, במים יפול בשרם. מטורה הדרך, כי כאשר יתרחקו ממקום מולדתם כן יפלו מבשרם וכן ירדו ויכחשו; והמה פרים ורבים יותר מכל דגי הים, כי יותר ממה שיצודו מהם בני האדם, יאכלו מהם הדגים הגדולים אשר בים לאלפים ולרבות.

דיג אחד יעמוד תמיד על המצפה לראות מאין יבוא לחם, תוחלתו לא תכזב ותקוותו למפת נפש לא תהי, כי בוא יבואו דגים המלוחים לא יאחרו, עוד זה מחכה ומצפה ועינו כלות כל היום, והנה ממרחק יזהירו פני המים כעין התבלת (היממעלבוליא), גם פני השומר יזהירו ויצדלו כשמת בקציר, כי מראה התבלת ההוא הנראה על פני המים, הוא מראה דגים מלוחים אשר כהרים ונבעות יתראה לעיני הדואה בלב ימים. ומה נאוו על ההרים רגלי המבשרים, הם התנינים הגדולים (וואלפישע) אשר קל יעופו וירחפו על פני תהום סביבות המחנה לשלול שלל מדם ולבז בו, פעם ירימו ראשם למעלה ככרמל, פעם ירדו במצולות כמו אבן, בין כה וכה והדיגים ירדו באניות, ויפובו את המדנה לגרשם אל שפת הים; ככה יאלצו הדגים לברוח אל המקום אשר נשאר פתוח לפניהם, כי אין לנשות ימין ושמאל; והם לא ידעו ולא יבינו, כי ספתח ההוא תפתח להם הרעה, ועל ידו יגיעו עד שערי מות, צר להם מפני התנינים הרודפים אותם מעבר מה ומפני הדיגים מקצה מזה, יבקשו להם מנוח ומחסה בקרבת החוף אשר ישאר פתוח לרוחה לאמר: המלסו נא שמה! וכאשר יבואו שמה, אחוז לא ישובו עוד. כי רשת פרושה להם מאחריהם, וכדגים שנאחזים במצודה הם יתדו. אחרי הלכדם בין המצרים תרבה המנומה והמבוכה בין דגים המלוחים; איש את רעהו ידחק, ואיש את קרובו ידיקו ירקעו כפיט חוצות, עד כי ירבה מספר המתים על ידי הלחץ והדחק, ממספר הדגים הנאחזים בידי אדם, בעת המנומה הזאת ירחק הדיג מהם, ושומר את נפשו, כי לא פעם ולא שתים יקרה, אשר הדגים ינוטו אל תחת האניה, ובהתקבצם שם לרוב, יתיצבו כמו נד בלב ים, וירימו את האניה כאמתים על פני המים, ויהפכו את הקערה על פניה. אסון כזה קרה פעמים רבות לצודי דגים, אשר חרפו את נפשם למות ולא ראו את השואה והאסון אשר פתאום באה עליהם.

מי לא יתפלא לראות שמה הדיג עובר בסירות דונה עושה מלאכתו בלב ימים! ימלא בשכות עורי הדגים (הערינג) השוחים במצולות ים באני שיט ערוך למלחמה, לשוא יחפזו ונביהם וסנפיריהם, לזיק ורתיתו הים כמרקחה, לחנם יתושו לברוח, ואחריהם יאירו נתיב תהום, חרי קרח ורקו במ שיבה, מארם בנחלי דם אשר ממפלי בשרם יורמו. הדיג ירדפם לרגל המלאכה עד כי אפס כחם וימותו, אזי ימשכו אותם בחכה אל שפת הים, שמה אתחת פרעיו יקרמו פניהם בתרועת שמתה, יכרו עליהם חברים, יאכלו וישבעו מבשרם, גם יאספו ויריחו כסף רב על ידם.

אחרי אשר נמלאה האניה מדגים המלוחים, יבואו מוציא הדגים המחכים על היבשה. פה יעמרו הכן אנשים רבים לשאת בכחף, בסלים, ובעגלות קטנות את הדגים אל בית המלאכה וההכנה, שם ישבו עושי המבוכה כשתילי זיתים סביב לשלחן, ולאיש איש תער שלופה בידו, נטויה על דגים המלוחים, לחצות את צוארם, לחרוץ אותם באנגות ולנקותם מכל חלאה. אחרי הכבס ואחרי הורקו ושוטפו במים, יובאו הדגים אל בית אחר, לזרות עליהם מלח דרבה, עד אשר שכבת המלח תהיה כסותם כשלג על פני הארץ; ולולא זאת כי אז יבאשו ורקב יבוא בבשרם. ככלות כל אלה, ינשאו הדגים המלוחים לתוך חביות יישרים כבר לאחת, ובכך יעבירו אותם עובר לסוחר לכל קצוי למספר דגים המלוחים הנאחזים מדי שנה בשנה אין

ערוך. ואם געלה על לבנו, כי לפי ערך חוקרי המספר נגרי הביצים (ראנען) הנמצאים ברג מלוח אתו אלף, או לא יפלא בעינינו כי יפרו וידנו לאין ספור אשר בכל שנה ושנה ימכרו כארבעה מאות אלף תבי מלוחים. ענגלאנד לברה תשלח מימים ימימה אלף אניות לצוד ציד דגים המלוחים (הערינג), האללאנד—עליו מציד דגים המלוחים בא לה; והיא תחלה בתחלת מקנה תקין בדגים המלוחים עוד בשנת 1164, לדני יתר שאת על דני עמים אחרים, יען אנשיה אנשי וישיבילו במלאכת המליחה וקיה משאר אחרים, גם לא הדגים המלוחים בחביות מעצי ברוש (מאנע פִּיכטל) מעם לפגם בדגים המלוחים, כי אם בחביות (מאנען) (אייכע) הקשה כאבן ולא ישנה את מעמם לנצח.

מי תבם רואה כל אלה, ופיהו לא יגיד תהלה השומר עצתו, נדיבות יען להשאיר ברכה גם לא אשר שמה אין עץ ואין רשא, ויברא שמה דגים לרוב במ את האדם ואת ביתו, למצן ירא ויבין חסדי ה' ית ממנו נדח, וישנבו יען באשר הוא שם, ותיס נחלתו אשר בתר לשבתו שם. במה יקדם האדם לאל אשר שלח לפניו מלאכי הטבע לעשות עמו טוב וחסדים: בכל מקום אשר אוה האדם לשבת, יעבור לפניו להבין שבר לו ולביתו, גם בארצות הקרה בירכתי צפון שמה אין אביב ואין סתיו; גם שם לא עוב הטבע אור לשחת, ויורדו להבין לו מאכל ומשתה על פי תיקון אשר יעשה באחד ממניי חֲבֵר הנפץ על פני כל הא מקצה הארץ ועד קצה אין מקום אשר לא יצלה שמה ממניי הבר, או יצודו צידת דגים מלוחים ובהמה יכל ביתו, גם לבהמה יכלכלו בעליה בדגים לחים או היא תהיה בריאת בשר וטובת תואר. האם מה גדלו ה'! אמרת למצולה, ותרשא רשא, צדית לסופה ותקצודנה תבואותיה, לחבן בארצות צפון מזון ומתיה ובהמה רבה. כמה נחלים מעשה אלהי, הן את העץ במבו, ומכין לבני האדם מאכלים טובים מקצוי ארצותיהם.

על אחרות הכתים

(סוף מגילון 30)

לרגלי הסערה יצאה האש מן הכתים הגדולים לב יתר הפלטה הנשארת מן הטיפאן, ויתאכבו נאות עשן, ענן הקיסור כעמוד עב וחשוך עלה עד לב השמים. ואתא ונהית במשך זמן קצר ובהתפרצות פתאומית, אפסה כל יכולת לשום עין על תהלכות החזיונות ולהעריך השקפות מעטעאראלאניות. אולם אם נצא הטיפאן ורשמי דרכו אשר השאיר אחריו, יתכן לחרוץ כי הטיפאן חולל במרחק 50 פרסא ממאקא קרב אצו פינתי, ולפי שגם כפר שני הנמצא רחוק 10 פרסא קאנפאן תתערער ונהרס למשוואת נצה, נמצא אנו למדי כי מסלת הטיפאן נמשכה בנטיה דרומית מערבית, קומרו בתחתית מסדו נערך מן 600 עד 900 רגל; א כת הריסותיו וכליו. (צערשערונגסקראפט) השתרד במזג ואנו פתח צר סביב סרכו, אשר קופרו לא ירחק 550 רגל, והיא תולדת משפט משוערת לפי גבולות והכליון אשר עללה הסערה. משב בני אייראפא שאמען, אשר נדמה ביפיו וחרדו לנן ערנים ונאות שש נחרב ונהרס כמעט מול; הכתים התערערו והתקלקלו אשר לא יסכנו עוד לנאות אדם. אבנים כבדות המשקל בערך מאן ויותר נהדפו ממזב. עמדתן ותגלגלותן רוח אל מעמקי הנהר, עצים נבחרים ואידידים כרע לארץ וישרשו מארץ גזעם, ועמדי הברזל אשר עליהם מנורות המאור להאיר בשוקים וברחובות העיר, התפוצצו כשבר שבבי עץ דקים. מכל בני אייראפא לא נשח ותהי להם נפשם לשלל, אך מן הסנים נפל רב,

בלי שום הרגשה כלל. הברק הוא עובר בתוך הענן ומשלים את פעולתו בזמן רגע קצת מאד, רק כדי אחד מעשרת אלפים חלקים בזעקונד! עד שא"א עוד שיבא האדם לידי שום הרגשה — אל התורק הנ"ל קרה מקרה אשר הוא בעצמו בא לידי נסיון קשה מפעולת הברק, בהיותו פעם אתה יושב ודורש באסיפה בעניני העלעקטריציטעט, ולפניו סוללה גדולה מעונה ע"י מ"ו בקבוקי ליידען (ליידענער פלאשען), ובמתעסק מבלי ראות נתקרב בנגיעה אל הצירים, ברנע יצא הברק מתוכה ונפגע מסט עד שנפל כסת, על כל הנאספים נפלה חרדה גדולה ומחומה רכה, אבל בין כה וכה נתעורר מעצמו ויקם מבלי דעת מה היה לו, ורק בראותו מבוטח תאספים הבין מה שקרה לו, ואחרי עמוד איזה זעקונדען כאשר שבה רוחו בקברו, אמר שלא הרגיש כל מאומה, רק בהרגע שנתעורר בו הרגיש כאב גדול מאד כאלו נתפרקו כל אבריו, הכאב הזה עבר ובטל בזמן איזה זעקונדען, ושב ורפא לו כלא היה! ולבסוף הוסיף לאמר כי זה שנים אשר חשב מומת למצוא איזה תתבולה נסיונית בכדי להבחין על סגולת הברק במעב, אבל אחרי המקרה הזה אין חפצו עוד לנסות דבר אליו.

המב"ע בארצנו מדיענים מן התורק הגדול אשר במדינת סיביריען, במחוז נערצונסק המזרחי מכל פוד קמה דגן הוא 4 ר"כ 80 ק', באיזה מקומות הרעב חזק למאד, אנשי הצפרים באין לחם יבשלו תבן ועשבי השדה לתדיות את נפשם, ורבים המה ממור עורם כתנור נכמרו מפני זלעפות רעב.

המב"ע מדיענים כי מתם 15 לחדש זה החל החר וועזוף להתגעש ומצוא מפי ראשו עשן ולהב, ואותות נכרים בו כי בקרוב יפרוץ פרצות כמו בשנת 1872 העברה. לפי הדעפישען האתרונים כבר התחילו לצאת ממנה נהרי אש הלאווא, רבים המה הנסעים כעת בבל יום לערב מעור נעאפעל, בכדי לראות בלילה המראה הגדול הזה.

לאמזא. אברה גדולה אברה עירנו בשבוע זה במיתת הרב המופלג איש ירא אלהים מוה"ר צבי וויערניצקי, אשר נזע ונאסף אל עמיו ביום ב' ו' אלול, ואיש הזה אשר אין קץ למעשיו הטובים אשר עשה בימי חייו (הצפירה נומ' 26 ש"ז) עזב עובד גדול על צדקה. כבוד גדול עשו לו במותו, הרב הנאב"ד מוה"ר נח יצחק דיסקין. גם הרב הדרשן הגדוע מוה"ר חיים מרומסישאק, המסתופף כעת בעירנו, הספידוהו, וברבירים היוודים חדרי במן דוילו דמעות כפלני מים מיושבי עירנו, אשר נקבצו ויאספו לתת להצדיק הזה הכבוד האחרון וללוותו אל בית מועד לכל חי. יהי זכרו ברוך ובלע המות לנצח. דברי המתאבל עליו. מאיר ברש"א נאוונסקי

הן אמת וצדק נתן לכתוב איך שוה"ר מוה' קלמן פוזנאק מק' קאברין אשר תנעו אלהים בינה ללמד למדנים לאלמים ולקראו בספר ולאמן את ידם לכתובה, הנני אני הח"מ מעיד עליו אשר נכדי החרור כמר יעקב שיחי' אשר הוא כעת בן שלש עשרה שנה, והוא אלם מיום הולדו כאחד האלמים אשר אינו שומע ואינו מדבר ובפרט שלא ידע כתב ולשון, ומה גם שלא ידע שום דבר הנגע לדת יהודים, ולמד אצל ר' קלמן הנ"ל בזו השנה ערך תשעה חדשים, וראינו נפלאות ה' אשר למד אותו לדבר דבורים ולברך ברכת הגנן על כל מין ומין ברכה השייך לו, הגם שמבטא שפתיו אינו כמבטא שאר בני אדם, עכ"ז נפלאות ה' היא אשר מעוד לא ראיתי ולא שמעתי כזאת שיוכל איש ללמד לאלם שהוא אלם מיום הולדו שיוכל לדבר דבורים שונים, וגם למד אותו לכתוב כתב יפה בלי שום טעות, אף באות אחת באין מחזור שום דבר כאחד האדם, ולאשר שכל הנ"ל אמת וצדק תנני בא עה"ח יום א' כ"א מנחם אב תרל"ט פה קארני.

נאום ראובן עפשטיין אב"ד דפ"ק קארני הנ"ל הממך לק' בריסק.

בלחות הסערה כששה עד שמונת אלף איש. החרגה אשר פרץ בתוך חסינים בעוד אשר בבני אייראפא חלל גם אחד, אמנם לא כמחר יתראה לנו, בזכרנו עבדי סמלכת השמים נחדים רבים דתוקים ותכופים סחחיהם ודוכרותיהם, אשר התכנסו לאין מספר על הוואג באפס מקום, בעצם העיר קאנמאן נברו רשמי הדינאן ע"פ רצועה רחבת ידים של עיי מפלה וערמות של עולל המיפאן באפו. הה! כה תתעולל המבע ירשע עם בן אדם תולעה, כה יחלפו יתמי בין רגע ירחות רבים ועמל ידי רבבות עמלים, מנשמת רוח המבע אנה! מלחמה להיצור החלש והרפה אשר בשם, אדם" עש המבע הכבירה ורבת האונים, המתנגת בדרך עב לה יוצרה מדור דור, מלחמת נצח ועתיקת ימים, מה שאין לה קץ ותכלה ואין אחריה פשרה ושלום. ואם הוגאל על המלחמה המפוארה הזאת, התגרות והתאבקות ש הענק, יותר יש להתפלא על תוצאותיה, כי עם אי ה הבחת בין חלוחטים, לא נודע נצחון מוחלט לאחד הצדדים, ולא נוכל להגיד מי הנתח ומי המנוצח. מה נשתומם לראות איך גוריל האדם לעשות, להתגבר המכשולים אשר שמה המבע לרגליו; את אשר מנע מה הראות השולים המעלעסקאם והמיקראסקאם, המה להתורק הצופה וקבים מקצה הבריאה ועד קצה, ממרחם ועדל ברקיע העוצרים בקרבם אלפי רבבות עולמות ושלמים, ועד כלי העיכול שבתוך חיות היציקה הקטנות, ספר מיליאן מהן תתכנסנה לתוך נפח מים אחד; המע- המעלעפאן יביעו לו אומר עד קצוי ארץ ומדינות, עד כי סרה מניעת רחוק המקום בעד מבטא האדם שפתו; במרכבת הקיטור ימחר לרוץ אורח כאילה שלוחה בעל כנפי נשרים עד 90 קילאמטער בשעה, בעזרת הוי ותתבולותיו. יתחור אל עמקי מצולות ים, גם שחקים על כנפי הבאלאן בנובה שמונה ועד עשר וויערס לרום; ר מה זה לבנו לראות איך רפה הים וחמר תתבולות האדם להחיק מעמד מול המבע בהתקוממה עליו להגדיל ו להרבות פצעיו, דבר או נגף כי יהיה בארץ, ונפלו וועינו כעמרים מאחרי הקוצר, וצירי המות יתהלכו למ האדונים הארץ, ואז הגה כל רופאנו המוכוכים, רופאי מלמו להביא מרפא ותרופה נגד המחלה הזעומה הזאת; אמר עוד אל משה ועם המסעות והוועות, רעש הרים הארץ ושטף מים רבים, אשר ירבו חללינו מעת אל עשנו נביא מס למו! אמנם כן, במלחמת האדם עם כשם שהלוחמים אינם שוים, כן גם נשקם לא ישתוו ה בא בנשקו השכלי ובתבולותיו השכליות, וזאת מוערת הגביר הפורץ גבול, ע"כ פעם יגביר זה חיל, ופעם סתגודו, והמלחמה לא תשקוט נצח. וכן יהי לעולמי המסעות והוועות תבינה באלפיהן, ורעידות הארץ תהיו, שטף מים הוידונים יקפא נפשות בלי עתן ויעבירן ופך בלחות, והדבר יבין גם הוא ממבט גדול וטורא ארץ. אכן שדה קמל היא התבל כולה, כל פגעי וספירה הגמו כשכנים וחרבות, יונפו וישתקשקו בלי וכל היקם למינה הוא אך מסרה למכונתיהם הנאמנות! ברית כרותה למין האדם עם אדון הנפלאות, כי לא יתן מן הארץ נצח.

יעקב פרענקעל

חדשות שונות

לגלי השמים הרבים שירדו בקיץ הזה, היו ג"כ רעמים גדולים, עד שלפי הידיעות הבאות ממכ"ע נודעו רבים העבר ע"י הברק בסקסמות שונים — כפי הנודע היו ודיונים הקדמונים מאמינים, כי המתים מן הברק הם יקרות בעני האלהים העליונים, ומיתתם בגשיקה. הודק הנודע ה' מינדאלל הראה לדעת, כי המתה עק היא היותר קלה במעב מכל מיני מיתות, תוצאות,

הבקר אור חוברת רביעית לחדש יולי (תמוז) יצאה לאור.
יצאה בימים האלה אל התורמים, ואלה הם החדשים אשר יבואו בה (מלכר המשכנים מחברות ה. ישראל מקנין (שיי) מאת המ"ל. ב. אגרות מפורש ח"ג. מכתב גלוי אל ארץ מאת המ"ל. ד. שלשה נכבדים. ה. הודרו בבני עניים (ספור מאת המ"ל). ו. ספרים חדשים. ז. ציון לנפש. ח. העונה לקוראיו. להחמיצו בהב"א לחצי שנה זאת, אודיע: כי אפריל ספו תמו, ואוכל לשלוח מן מאי עד תום חצי 5 ח' במחיר 2 ר"כ, ועם החוברת. האחרונה, סעפמע (אלול) יתמו כל המשכנים, ומן חוברת תשרי יחל הדשים למען הפיק רצון מאת תותמים חדשים גם ישראל בחדש אינוסם 1879. א. ב. ג. נאמסל

הרב החכם המפורסם ה' דר' ישראל מיכל ראבינאוויץ נ"י. המציא לאור בפאריז העתקת המשפטים של התלמוד בלשון צרפתי *Législation civile du Talmud* וכבר יצאו מסגנו על מסכתא בבא קמא, בבא מציעא, כתובות, וכן דיני נפשות ע"פ התלמוד בסנהדרין כמו שהודיענו מזה כבר בהצפורה בזמננו, עתה הגה יצא לאור החלק הרביעי על מס' בבא בתרא, נקדה כי הקוראים המבינים ידעו להזקיק מעלת ההעתיקה האלה ונתל ערכם אצלנו עם ב"י. כי מכל מה שכתבו עד היום לדגן בעד התלמוד נגר שוטניו ומתריפו הדוברים רעה עליו באפס ידיעה ממנו, הגה תהיה ההעתיקה עצמה העוזבה כיום לעין כל לשפות עליו, והתשובה היותר נצחית להשיב להם ולסכור פי כל דוברי שקר.

נאד דיימשיער ללאד

בילליגע אונד בעקועמע דאמפ-שייט
פאן ברעמען נאך אמעריק
נעהערע איסקונזט ערפאייילע
מיינער עט שטרוספא
אין ווארשא נאחא וועלניא 40 №
4656

הברמל. חוברת ששית משנה ד', יצאה לאור ונשלחה כבר לכל התורמים. ממכתב עתה זה יצאו לאור שש חוברות לששה חדשים יאנואר—יוני 1879 (שבת תמוז תרל"ט) מלאות מאמרים יקרים ושירים נחמדים מחכמי זמננו המפורסמים, אשר המה לעננו ותועלת לקוראים. וכן תצאנה כל החוברות מדי חדש בחדשו במועד הגבול. מחירן בחילתא 3.50 ר"כ. ובערי המדינה 4 ר"כ, ובעדן זה בשארי המדינות. וכל מי שיתתם מעתה על הברמל מאשית השנה עד אחריתה, ישלם רק שלשה ר"כ גם בערי המדינה. אך בתנאי אם ישלח המעט מקודם בעד כל השנה. וכל הקודם בזה זכה. מאמרים כן מעות ישלחו על אדרעמא של עוזרנו הנקבד ר' חיים ליב מארקאן. ויילנא בחדש אלול תרל"ט. שטאנץ יוסף ברי"א פין

מודעה למורים

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי, אל רחוב נאלעווי 25 № בחצר הגביר ר' יודיל פאקאר, וכהיום ימצאו בסקלאר שלי כל המינים פערלאג שלי שמכבר, ועוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדפוסים אחרים במדינתנו, ודפוסים חוץ למדינה, והגני מוכר למ"ס ע"פ קאמאלאג דרוק-פריז, בנכין פראצענט לפי ערך הקניה. ונשלם כעת ס' מסכת אבות עם תלמוד בבלי וירושלמי וכו', וס' שם גדולים אורא, ס' דחסי השלם, ס' שער השמים, ס' דרשות חרין, ס' דרשות מינץ, ס' דרשות הרמב"ן, ס' השבין (פסקי דינים), ס' פרשת דרכים, ס' דרשים נאים למחל, ס' אגרות ושו"ת הרמב"ם וכו', ס' האמנה והמסות, ס' שער הגמול, ס' ילקוט דוד, ס' תולעת יעקב, ס' תולדות האדם להרמב"ן וכו', ס' גבורת אנשים ושו"ת לחשך זיל שו"ת יקר נמצא עד היום, ובקרב יצא לאור ס' מדה נבוכים, וס' שו"ת לרבינו נסים, וס' הכוזרי עם פי קל יתורה ואוצר נחמ"י, גם כרך ראשון ושני מן שו"ת נדע ביהודה מחורא קמא ומהורא תנבא. וזה לא כבר יצא לאור ס' חניא רבתי (מסכת פן הראשונים) עם באורי מדרש"ה מליב הגאון המפורסם ר' שמעון הורוויץ נ"י אב"ד ליפאצא.

יצחק גאלדמאן מדפיס ומחזיק סקלאר ספרים בווארשא

Въ Тип. М. Гольдмана, въ Варшавѣ.—Jzaak Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau.

G. Singer, Triest

עמפפיעהלט אונד פערענערעט ועממטליכע סארמען

אתרונים אונד לולבין ביא בעקאנמער רעעללער

אונד פראמפער בעדיענונג צו דען מאגליכסט בילליגסטען פרייען.

גם בשנה זו תאחו ידנו במסחר הקאמיסאן מכל מיני אתרונים, קאפירער, גענעווער, ארץ ישראל, מאראקער, קארסיקאנער, ולולבים והדסים מפריעסט, ועוד יתרה לנו בשנה זאת. להשיג מידנו לולבים והדסים עם עלים גדולים מדגנות (רענערעטע) דסביבותינו, ושותפי ב"א הדב הגאון מוה' אברהם יצחק נ"י משכיל לאיתן אבר"ק סמאלעוויטש נוסע בכבודו ובעצמו למריעסט, ונכונים אנהנו למלאות חפץ כל איש ואיש קרוב או רחוק בעד שכר קאמיסא קצוב מכל אתרון ולולב, והחפץ בנו יפנה אלי במכתבו על אדרעסט שלי. נפתלי משכיל לאיתן

Нафтали Маскилейсону въ губ. г. Минскъ.

חידנה לכתוב אלי יכתוב ע"פ אדרע
Slonimski in Warschau
anowska (Breite Miła) № 24.
Слонимскій г. Варшава
Муравовская № 24.

אודיע נאמנה כי הרמב"ן בבא בתרא הגרפס כעת בווארשא נמצא אנלי במחיר הדפים (איף דריק פרייס) גם בכל אופני המסחר כאשר יסתרח כל סחרי עירנו, והחפץ לסחור עמי וידיעני במכתב, או יתראה עמי בבואו דגה. ואקוה להשלים הדפסת חדושי הרמב"ן גם על שאר מסכתות עד תומם. הצעיר יוסף יעבץ חונה בווארשא ברחוב פראנצישקאנער בחצר פולמאן (מכונה קאמאלאס) יום ו' עש"ק תצא תרל"ט. אדרעסט ע"ש אבי H. Jawee, Kollektor Loteryi, Warszawa.

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכנז:

14 ריכס מלרס לשנה.
נעסמרייך 8 ס' לשנה.
וכן לרבע שנה.
שכר מודעות:
מכל שורה קלרס 5 קלס'.
ומפורס כחנכס 10 קלס'.

מחיר באשכנז:

נמוקדס למנח 5 ח"כ.
מנח 2.75 ח"כ.
מנח 1.50 ח"כ.
מנח 20 סלוק.
מנח 5 דוללר.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון, מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

רברי חכמה ומדע, ידיעות העולם והמבט.

יוצא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

№ 34.

ווארשויא, כא אלול תרל"ט.

Варшава, 28 Август (9 Сентября) 1879.

שמי

תוכן הענינים.

דימים. ירושלים. בוקארעסט. קאוולע. ידיעות
- העולם והמבט. שן הארץ ותולדותיה מאת
האמנה והחכמה מלח יסק פרנקעל. נדב נחן סלס
קלמן טולמן. תרשות שונות. תודעות.
שאלות ותשובות.

רברי הימים

עם דברי הריבות אשר נצמחו זה לא כביר במחנה
ע, וגם אותות המלחמה אשר חוו להם נביאי השקר כבר
כענן כלה, ושמש השלום תופיע עוד הפעם על שמי
עמנו בכל עוצם וזרה; על חנם שפכו איוה מכה"ע הרוססים
חסתם על ממשלת אשכנז לאמר, כי כבר אין לבבה שלם
ממשלת רוססיה, ולשוא נמו מכה"ע האשכנזים קו חשד על
שלה הדיא לאמר, כי היא שמה את דברי ריבות האלה
מכה"ע העם, באשר מכה"ע Ирав. Бѣст. אשר רוח
ל רוססיה דובר בו, והדיע בימים האלה ממעם הממשלה
כי את כל הדברים האלה ברו מכה"ע הרוססים העם
והממשלה לא תמצא בהם קורת רוח, באשר כאו
עמדי ברית השלום אשר כרתה זה כבר עם ממשלות
אשר הדברים העם נוגעים להן, עומים נכונים וקיימים
התבטחו אף מאומה וכו'. וגם ממשלת אשכנז התאמצה
להוציא את החשד ההוא מלב יושבי אייראפא, בשלחה
ס האלה את הגענעראל סאנטייפער לווארשא, לדבר בשמה
ל רוד קיסר רוססיה ולהבטיחה, כי ברית שלומה
תקועה בלבבה כיתר במקום נאמן בל ימוח עולם ועד;
כל אלה, הגה ראיית פנים של שני הקסרים הגדולים
ה, קיסר רוססיה וקיסר אשכנז, אשר מצאה לה מקום
שיי לחדש הזה באלעקסאנדראווא אשר על גבול רוססיה
ע, שמה קץ אל כל הלומות מכה"ע העם ואל כל
הדאגתם; בהראותה לעין כל, כי שני המושלים האדירים

האלה, כאו כן עתה נאמנים אל ברית שלום ואהבתם. אמנם
המסרה המדינית של נסיעת הגענעראל סאנטייפער וגם ראיית
פנים של שני הקסרים העם עוררה סתומה וחתומה, עד כי
מכה"ע ימששו בה כאשר ימשש העור באפלה ויבנו עליה
את השערותיהם על פנים שונים, אבל איך שיהיה, הגה
נראה עכ"פ ברור, כי עיקר המסרה, אשר בעבורה התראה
קיסר אשכנז פנים עם הוד קיסר רוססיה באלעקסאנדראווא
ועם קיסר אוסטריא בנאסמין, היתה לחזק ולאמץ את קשר
ברית שלוש הממלכות העם, למען אשר כל אחת מהן תגיע
אל מפתח חפצה, ותבטיחה עי"ז את שלום אייראפא לימים
הבאים. כן ממשלת אוסטריא, אחרי אשר הקיסר פראנץ יוזף
התראה פנים עם הקיסר ווילהעלם, והגראף אנדראסטי המתק
סוד עם ה' ביסמארק בנאסמין, קרבה אל המלאכה בוריות
יתירה, ותגיע בפעם אחת את כל גלגלי המכונה אשר אל
ההנהגה ענינה החיצונים; כבוש המחוז נאוו-באואר אשר נשטמ
מחדש אל חדש ומיום אל יום, כבר יוצא עתה לפעולת ידים,
וכפי הידיעה הבאה בימים האלה מווען, כבר באו אל הפתח
ההוא שתי קאמיססיאנען מפקדי חיל אוסטריא, למען הבין שם
את כל הדברים החדשים אל צבאות החיל אשר יבאו שמה
בשמינה לחדש הזה, והגראף אנדראסטי בהיותו עתה בטוח,
כי ממשלות אייראפא לא תעמודנה לו לשמן אל שפת הפא-
ליטיק שלו, נשאר עוד על כנו, אחרי אשר כבר אמר
לעוזב את משמרתו, עד כי מכה"ע רבים יחליטו, כי לא
יעוזב עתה את משמרת עבודתו מכל וכל, או יעוזב אותה
רק על זמן קצר, ומכה"ע Temps ידמה בדרך התול את ה'
האמערלע, אשר נועד לבא על מקום ה' אנדראסטי, אל
הבובע, אשר האנשים היוצאים בין הפרקים מבית התיאטר
על זמן קצר יעמידו אותו על מקומם לסמן, כי המקום ההוא
יש לו בעלים, למען אשר איש אתר לא ישב עליו, ואף כי
מכה"ע Pester Lloyd אשר רוח המיניסטער ההוא דובר בו,
יאמר כי ה' אנדראסטי יחבה עוד על משמרתו רק עד אשר
תפטר שאלת אראב מאביא אשר בין ממשלות רוססיה ורו-
מעניען, וכי הדבר הזה ימשך לכל היותר שני שבועות; הגה
בכל זאת נראה, כי עזיבת ה' אנדראסטי את משמרת עבודת

מרכבתו ותשפוכנה עליו בזה וקלח כעל ארץ השמים
אלו: "כלב נתעב! נבא! אגרנו פרות ברעב, והנה
לך פירות וארמונים! הן לנו לחם! אנשינו מתו על ש
בעד ארץ סלדנו ואתה תגזור עלינו מיתת רעב! נט
תעשה בהכסף אשר נועד למענינו? מי יתן ואשתך ובניך
ברעב כמות! כלב נתעב וכו'". ואסמאן פאשא ישמע
תקלות והולולים האלה בקר רוח, יצא על אנשי החיל
לו דרך בין הנשים המנצות האלה, וילך בפניהם אל
המיניסטרים. מכה"ע בקאנסטאנטינאפול, פתחם את
הממשלה, ישימו מחסום לפיהם ולא ישמעו את כל
הנאלי בקהל, וכה תגל חפת. נתלוצת העם על הסולטאן
אסמאן פאשא מיום אל יום, כגללי אשר הסולטאן יר
דבר. מתי יהיה הקץ אל הסוד הפרוע הזה, ואנה
כל הדברים האלה, יאמר סופר מכה"ע והוא, ימים
וממשלת אנגליה אשר כבר הפיתה דעתה מארץ אנגליה

בבטחונה על ברית השלום אשר כרתה עם העמיד, הנ
הנשמע עתה פתאום נהפך תגלל, כי לפי העפפוש
מיום 7 לחודש הזה, התקסם כל אנשי חיל האפא
נגד העמיד ביום 3 לחודש, ויתנפלו על האנגלים ה
לבטח בעיר קאבול, יען מרה נפש החיל על העמיד,
לא שלם לחם שכן עבודתם המגיע לחם עד כה, לשוא
העמיד את בנו עם שרי המקדים לרבר שלום עמדם
האמיזו אונם ויקיפו את העיר מסביב. כל היום הזה
מלחמה עם האנגלים, ובערב פרצה תבערה, ועד כה לא
רק כי ציד האנגלי קאזינארי עם כל אנשי לוחיו 63
נפלו שודד לפני המתקסמים לא נותר סחם עד אחד.
צבאות האנגלים אשר מסביב בארץ יצאה הפקודה כי
לנשת אל העיר, ועוד לא נודע מה היה.

ירושלים. יום ה' 25 מנחם אב התרל"ט.

כבוד רבב החכם וכו', לא פעם אחת או שתי
פעם פני מכה"ע תצטחי את דברי המופר אשר יקרא
לעזרתו בקדש, ות"ל דבריו עשו פרי וחבו שרש
אחינו מרחמינו תושבי חיל, וקפו על גריבות ושלחו לנו
צרה ומצוקה אלה, מעט מזון ומחיה על חי שעה.
הסבה אשר הסב לנו חתומי מפה לבוא היום לפני
הרמה, היא: כי כאשר בחורף העבר קרה פה מקרה,
מבין חובשי בהמ"ד וקנים חלשים, אשר המעט לחם
לחם יבש ונקד ולא יוכל לבלוע, כי אוכל הוא אותו בלא
תבשיל ואף מים המין לא יוכל לחשיג, נחל מים
ונפלו למצב באין אונים, ושנים סוף נאספו בלא ש
פתאום גברה עליהם מחלתם, ופרס לוקח אל בית
יצאה נשמתם בעזרת נשים בחורבת ר' יהודה תמיד
ובתצו תבשורה הרעה הזאת לכבוד ארמ"ל תפארת
הרה"ג הצדיק הגאבוק"ק בריסק כקש"ל מנח" משה יושע
שליש"א, חיל ותלחלה אחוזתו, ואף האמנם כי בגל עוני
העיר לא יחזה דעתו, ולא יתערב בדבר שאינו של
בדבר הזה הרעיש את יושבי העיר מאד, ובדבריו הק
העיר את לבות בני ציון היקרים, ויאספו יחד גולי
אנשי מעשה, ותקנו תבונה הנקראת בשם "פשיב וקני
רלים", וכל איש מהחברה התנדב ליתן איזה אנוחה כס
שבוע, ולע"ע שכתו חצר למסרת תפצם זאת וביא
בתים, להיות למחסה לעניים בימי הקיץ והחורף עת
לחבין שמה תבשיל או מים חמים, להיות לעניים
הבאים לשורות פתם היבש ולהיות לחם שקי. לעני
היבשות — תנה ת"ל זה כשלשה ירחים שנגמר מלאכת
הזה, וקבעו בקיר החצר יורה נחישות גדולה, וגם
איש עתי לסלואת תמיד את היורה מים, ולחבין מים
לצרכי העניים ביום ובלילה. ומאשר כי ת"ל בכל
מתרבין הבאים שמה לשורות, כי מלכד העניים, עוד נ
המוכה במחלת הקדחת ר"ל יבוא שמה לשורות מים חמי
להקל מעליו את המחלה הזאת. וגם אין הקוסם משגי
הארי, כי בעזר"ר מימינו בכסף נשתה, ועצנו במחד

תודה עתה רק לפנינו, ואחר זמן מה ישוב אל בנו. לבר
מן כבוש חסרו נאוי באואר צלחה לממשלת אוסטריא בימים
האחרונים לכרות ברית ואמנה עם הנסך ניקוליי מושל מאנ-
טאנערגא, אשר בא זה לא כביר אל המסרת החיא לזיוע,
וחברית הזאת נכבדה מאד לפני הממשלה ההיא, באשר על
ידה תוכל להעביר את צבאות חילה אל מחוזות הכבוש דרך
מאנטאנערגא, הקרובה והשובה עשר ימות מן הדרך אשר
תעביר אותם עליה עתה, והדבר הזה אמנה יתן מצד אחד
את תתייתה על יושבי באמניען ונאוי-באואר, לכל יהיו למרוד
בה ולפרק את עולה מעל צוארם, ומצד האחר ייפה את
כבודה וכתה על יושבי חצי האי הבאלקאני בכלל. סוף דבר,
הדיפלומאטיא אשר לממשלות אייראפא, אחרי אשר שבתה
מעבודתה במשך החדשים האחרונים, החלה עוד הפעם להראות
את ידה החזקה, ולפעול ולעשות לשובת ארצות הממשלות
האדירות בפרט ושלום אייראפא בכלל.

אולם בעד אשר ממשלת אייראפא דברתה שלום אשר
את אחותה ותלכנה שלובי יד אל מסרת השלום, הנה מצב
העניים על חצי האי הבאלקאני עוד פרוץ לשמחה, והעמים
השוכנים בארצות חצי האי הזה עוד לא נרו עד כה מעצבם
ומרגום; ברומעליען המורחית שודדת שערוריה גדולה וגוראה,
רוח המרד יגדל בלבנות יושבי המחוז ההוא מיום אל יום;
המושלמים ירגנו על נציב המחוז ה' אלעקא פאשא לאמר, כי
נתן ידו את הצורים, ויחלק להם את המשרות הכבודות
בעבודת הממשלה, והבולגארים כאו כן עתה עודם שואפים
לאחד את רומעליען עם ממלכת בולגאריען, וגם הסולטאן לא
ימצא קורת רוח בהנהגת ה' אלעקא פאשא ויצעק מרה באוני
ממשלות אייראפא להסיר אותו ממשרתו, באמרו, כי נתן
משרות גדולות על שכמם הבולגארים, אשר יפעלו בפומבי נגד
רצון ממשלת תוגרמא ולעצתה. גם בבולגאריען עוד לא שבתה
הקנאה והשנאה בין הנוצרים והמושלמים, כאשר נראה לעין
בהשקפה הראשונה, באשר כפי הידיעה הבאה בימים האלה
מסאפא, התנפלו הבולגארים זה לא כביר באיוזה מקומות על
בתי המושלמים ויבזו את כל רכושם, ולכד מואת מרה רח
העם נגד המיניסטרים, אשר הסיר חמשה עשר טבערנא-
מארים ועוד פקידים רבים ממשרתם, על אהבתם את
החופש, ומדינה פן ישתדלו כי יובתרו אל בית העד
(סקופטשינא) אנשים ליבעראלים כמדם. גם רוח העם בגל-
באניען ובמאצערדאניען. שובב ופרוע מאד, עד כי יש לראג,
כי אחרי אשר יבאו צבאות העסטרייכים במחוז נאוי-באואר,
תתלקח מלחמה גדולה ביניהם ובין האלבאנעוים, ואף כי
מכה"ע העסטרייכים יבטיחו פה אחד, כי חילי העסטרייכים
יבאו שמה בשלום ובלי כל פגע, באשר עם הארץ קבל את
פני הקאמיסטיאנען אשר הוכרנו מהם למעלה ברצון טוב,
וגם ממשלת אוסטריא במוחה כפי הנראה בשלום והוא,
באשר יעדה לשלוח אל המחוז ההוא, רק חיל מעט במספר
המשת אלף איש, הנה בכל זאת מי יודע, אם הבטחון ההוא
יש לו יסוד נכון, ואם הממשלה ההיא לא תשתה בנאוי-
באואר עוד הפעם את כוס התרעלה, אשר כבר שרתה
בסעראיינעווא, — אבל אחרי כל אלה הנה ברור, כי ממשלות
אייראפא, אשר נתנו כפי הנראה, יד אחת לכלות את בני
השלום אשר החלו, תדענה לשים קץ אל כל המסוכים והמריבות
האלה, ושלום אמת יהיה בארץ.

ובתוגרמא מוחמה ומבוסה, וכל הדברים יגיעים. כי בעוד
אשר ראש הממשלה מלא דאגה לפתור את השאלות המדיניות
אשר אפסה מכל עבר, ולשים בארצה תקומם וסדרים חדשים,
הנה עם הארץ ידל ויתרושש מיום אל יום, עד כי יאמר לכלות
את כל חמתו בהממשלה ההיא אשר הביאה עליו את כל
הצרה הזאת. כן שר המלחמה, ה' אסמאן פאשא, אשר בני
תוגרמא הבישו עליו אחרי מלחמת פלעוונג כעל יציר גבוה
ונשא, נפל עתה בעיני העם בשפל המדרגה, עד כי יביט עליו
כעל אחד הדיקים והנבזים; אל מכה"ע Köln. Ztg. מדיעיים
מקאנסטאנטינאפול, כי בכל יום ויום, בעת אשר המיניסטרים
ההוא נוסע מכיתו אל בית המיניסטרים, מסובכנה נשים רבות
אשר נשארו אלמנות אחרי בעליהן אשר נפלו במלחמה, את

למאד כאשר יבין כל אשר רוח היתדות תפעמה. וה' אלהים אשר צדקות. אחב ימלם כצדקם וכבוד ידם, ומשכורתם תהי שלמה מאתו כאמור וזרע צדקה וט'. ומי יתן ותהי עירנו לעינים ויעשו גם ערים אחרות מפעולתה הצשבה ואז תמלא הארץ צדקה. ומשפט חסד ומישרים כמים לים מכסים. המדבר בצדקה. הלל גאלדבערג.

דיעות העולם והמבט.

שן האדם ותולדותיה

אין לך אבר. ומקצוע בכל חלקי הגוף ואבריו החיצונים אשר יפול תחת השנוי והתמורה במשך ימי חי האדם, כמו השניים! האדם בצאתו מרחם אמו לאויר העולם הוא נולד בלי שניים, כאשר אין צורך לו בהן, כל עוד אשר לא יכול לקבל מזון ומאכל אחר רק מה שיונק משידי אמו, לאחר זמן ידוע הן צומחות ומתחדשות, ושוב נופלות ותחורות ומתחדשות, והן מתקלקלות ונשתנות כל ימי האדם, עד כי בבוא ימי הזקנה ע"פ רוב הן כלות ונאבדות. השניים בעצמן אף כי הן רק עצמות יבשות כמו הצפרניים והשער, הן חלות ומתחדשות כל חלי וכל מכאוב, כי כאשר יעלה בהן איזה קלקל, הן מסבבות לאדם כאב גדול וחזק, אשר אין דמות ועד לו בכל המכאובים אשר יקרו באברי הגוף החיצונים, ורזק הוא מאד למצוא בבני האדם אנשים אשר לא ינוגעו במחלת השניים בימי חלום. וכמו שכאב השניים הוא כאב מיוחד בתכונתו, כן נמצאו לו גם רופאים מיוחדים, אשר כל חכמתם וידיעתם הוא רק לרפאות השניים, והיא אומנותם המיוחדת להם, וכמה מיני סמנים ותבניות המציאו למחלה הזאת, כמה רוכלי רצות יתפארו תמיד, כי יש בידם להשקט מכאוב השניים על נקלה, ואין אחד בהם אשר נוכל לומר עליו כי מצא תרופה מוחלטת וכוללת למחלת השניים, וע"כ יקר הוא למאד לשמוע דברי חבמי הפהיואלאניע, המספרים לנו מן סבע השניים ותולדות מצאן, אופן בנין והרכבתן, אשר מן נדע סבות כל המחלות ההן ומקורן, ואיך נוכל לשמור עצמנו מכל נגע ופגע לכל תבואנה מחלות האלה. וזה מקרוב כתב חכם אחד מאמר ארוך בענין הזה, אשר מצאנוהו נכבד מאד בערכו לתרו לפני הקוראים, וזה תוכן ענינו:

נודע הוא מאשר כבר בארנו זה פעמים רבות בשעבר, כי אייר העולם אשר בו אנו חיים ונשאף רוח אפיו, הוא מלא נקודות קטנות לאין מספר, פורחות ומשומטות תמיד, והן בלתי נראות לעין רק בתדר סגור, כאשר יעבור בו הדך חור קטן קרני אור השמש, או נראה נקודות סתגצות ההן כמו אבק דק מרחף תמיד, בלשון חז"ל, "חירגא דיומא". את האבק הדק הזה אספו וקבצו הקרו וכתנו המבניים האחרונים, ומצאו בעזר כלי ההשקפה הנדולים, כי רובם הם זרע יצורים קטנים מאד, מיני זרעוני כמהן (פילצען) ופטריות, אשר להן כח הצמיחה, לגדל, לזרוע זרע, ולתוליד צמחים קטנים כמוהם אם יפלו על מקום נאות למזונם לינק שם, והם רבים מאד למניהם ידועים לבעלי החכמה, מהם המשחיתים לפעמים את התבואה, כמו מחלת תפוחי האדמה, ומחלת הענבים המתהלכות בארץ, כי בנפלים בקרבם יפרו וירבו ויאכלו כל הלוקה פובה מהם. גם כל חלי וכל סבה במחלות האדם מהם יולדו ומתפשטים, והם המסבבים תחלואים רבים בבני האדם בשעת המגפה ר"ל, כמו שבארנו כל זה במאמרים שעברו (הצפירה שנת 1875, גליון 8, 11, 12). נקל להתבאר מה כי האדם אשר ישאף תמיד את האויר בנשימתו, הוא ממלא כל חלל הפה באבק דק הזה, והם ישארו רבוקים ואחוזים על הלשון, התיך, ובשרי השניים. אין קץ למספר היצורים הדקים והם אשר ישא האדם תמיד בפיו, וע"י המזון והמאכל אשר יאכל האדם, ורוח הפה היוצא מתוך התידים, ימצא היצורים והם מוזן לינק ולהתגדל, לפרות ולרבות, עד שיתעבה מהם כמו חומר רך ולבן המתרבק אל

מצאנו החובה לבוא לפני מעלת כבודו היקר לאמון אלה במסדוע היקר, הצפירה, ולשחרר את לבות אחב"י מן הדבר ה' ותחורו במאמר חז"ל על פסוק ציון דורש ה' סמל רבעי הישנה, וזה כל מבקש ה' וידבנו לבו ע"י תרומת ה', ישלח נדבחו ברשיון הממשלה, ליד ד הצדיק הנאב"ד דבריסק יע"א, ומידו הקדושה יומסר לדיי ונאמן החברה הי"ו וישיג ע"י קבלה לנכון.

א"ד המדברים בצדקה הבעה"ח עבור כל חברתנו הי"ו. אדם משה בוד' מה' ארי' ליב וזה"ה נאמן דח"ק הנ':

אררעמסע:

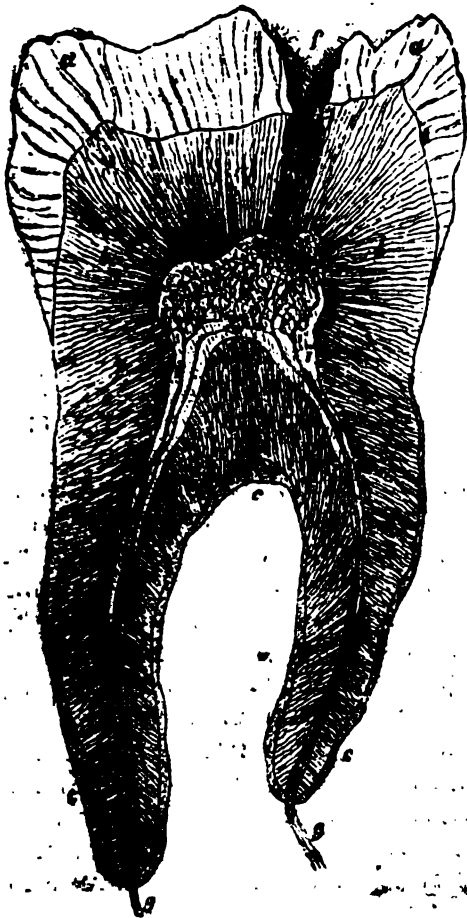
Herrn Rabbiner Moses Leib Hindin
(Jerusalem).

ארכס. לפני שני ירחים נעמר ידידי הנכבד ה' רוד עמנאל בעמרת דאקמאראם לחכמת ההגדרסה (המאמיק) וליצענצאם בחכמת הטבע (פֶהִיוִיק) בבית החכמות בפאריז, אחרי לסדו שמה בהתמדה משך שנים רצופות, ואף כי הטיפוחו שם לתת לו משמרת באיזה בית ספר, אבל כאשר חשקה נפשו לארצו חרתו, שב הגה בתקונו כי בעניני האמודים לא יהיה כבדל ופרות בין יהודי ונוצרי, ובעמחו בשבוע העבר לפני השכלה והלמודים אשר פה, קבלוהו השר בסבר פנים ידיבר אליו רכות, ויבטחוהו לדאוג עבורו, אך כאשר האלה הגם ימי התפתחות ליומאניא, לכן יחבה ימים עד יעבור זעם ויגיע למסרתו, המכה"ע France בפאריז י"ע Liberte ראמאניא פה, הללו מאד את הצעיר הדר' ל, ואת המהצוע אשר חובר בהברתו, והאחרון אשר הוא ישראל ומתנגד לתורתו תמיד, אמר באחרונה את ים האלה, בהנוגע לחכמות ומדעים, נדע גם אנחנו להקיר את הצעיר הזה אשר עלה על רום המעלה בחכמה, וארצנו תראג עבורו ותקבלוהו בורעות פתוחות, ונתנו כי גם הדר' עמנאל יתאמץ להיות מועיל להחנך עים בארצו ואחריתו ישנא מאד. מכל הדברים האלה ראה כי תקוה טובה נשקפת לו לימים הבאים, כי יהיה ולתפארת, ורב כבוד יתל ישראל על יד פה, ואל יהיה עמו ויעל.

על בכל התבונות היתרות והמדות הנעלות הנמשות על תלמי לבות עם אלהי אברהם ביתר שאת תתנוסס נגד במשכיות כסף המדה המפוארה והנהדרה הלא צדקה מורשה לקבלת יעקב משנות דור ודור, אחד הוא שני לו עם בני ישראל במעשה החסד ועבודת הצדקה, וזה תהלתו ותפארתו, הודו וכבודו מעוז ומשגבו וקן בכל דור ודור, לכמות פי רשעים ודוברים עליו עתק, ים כי העם הזה אביר לב הוא תורת החסד בל ידע ולא דחה שמש הצדקה.

וזה מצאתי את לבבי נכון להודיע בשער בת רבים את פורון עירנו עיר קאולע כי רבה היא, ואת תהלתה כי תה, כי בצדק תוכל גם עירנו להתימר להתפאר בשם צדקה, אם כי קטנה ומצודה היא בכמות יושביה מכל יתגדלות, אבל גדולה היא באיכות צדקותיה וחסדיה כי ה, ולא נופלת היא מהם עיר מלאית חמלה ותנינה חסד מ גדולים, והנה על החסות, היא אשר בצלה יחסון כל נקשה, כל איש מצוק ומר נפש, ואנשיה אנשי מדות עין הנב כלמו, ומלכד כל מעשיהם ומעלליהם הנעלים אין לספרם, עוד יתרה עשו הגדילו והפליאו עשות צדקה העשירות לנס, והוא כי לכל אחינו העובדים בצבא בעירנו יותן בשר כשר למען לא יתגאלו במאכלי מרפה העיר אנשי תרומת נדיבי לב אשר קמו על נדיבות ולעורר את לבות אנשי העיר להמפעל הגשג הזה, והזון הישיש הנכבד בעירנו, והשני העומד בעזרו ר' חיים גבאי דבהמ"ד דחסידים. והמפעל הזה מרום וקדוש הוא

ויצאות לחץ במקום, g, g, ודרך שם הן חולקות ומ
עד ורידי הגוף ומרצתה, באופן שכל החלל d עם
ig, ig הוא פלא ורידים וגידיים דקים למדי, אשר
d הם ארזנים ומסובבים בענפים רבים מאד כמעשה
דרך בה הם יונקים מן דם הגוף ומתבלבלים סמנו, ו
התרגשה דרך הורידים אל המוח, אשר ע"י ירגישו

תמונת שן האדם התחתית לארכה כפי מה שראו
נראה ע"י כלי השקפה הסביל אותה 36
פעמים מכפי גודלה האמיתי.

כאב הגולד בשנינו. כל אריגת הורידים והגידיים הדקים
המקובצים במקום הפנימי d נקרא בפי החכמים בשם „
(Zabinpulp).

מכל מיני הבמהין ויצורים הקטנים הבאים בחלל המ
שאית האויר שאמרנו, לא יגיע לאדם שום נזק לעולת
עד אשר לא נתקבצו ונתיישבו במקום אחד קבוע מבלי
משם ע"י הדחת הפה במיני משקן שונים. אולם אם
אשר במקום ידוע יתפתח מהשן איהו נצוץ קטן אשר
בו פנימה דקה, כמו נקב או סדק, ד"מ כאשר ילעוס
במאכל גרגירי חול וחצץ השוברים בחלקי השן ופגמים
או ימצאו היצורים קן להם בעומק הפנימה הזאת, יפרי
יעל צמחים ויולידו ורע לאין מספר. — בתמונת השן
בגודל 36 פעמים מכפי גודלה האמיתי, לקחנו שן אחת
אשר למעלה במקום f כבר נראה נקב קטן, אשר בו נ
היצורים הקטנים למחנות וגורדיהם, ופועלים פעולתם
מפריע תחת מחסה כותלי הנקב המגין עליהם מפני
הם העלבים ומתרחבים, שולחים פארוותיהם וענפיהם כמו
ארוכים דרך התעלות הדקות, ומרכיבים את חלקי השן
ויותר, והוא פעולת „הדקבון“, אשר מראיתו משתנה או
ירוק (נעלב), וכאשר נוציא ממנו גרגיר קטן להביט ע
מיקראשקאפע גדולה, או נשתומם לראות אריגת חסים
קלועים ומסובבים שנתהו מן עצם השן, אבל עוד לא
האדם שום כאב מהם, רק כאשר יתפשטו ויעמיקו לחד
להלאה בתוך השן, עד אשר יגיעו אל החלל d בצורה
אריגת הורידים והגידיים הדקים, או ירגישו האדם כאב
כי הורידים והם הם חוסי התרגשה המולכים דרך ה

השנים ונכנס בסדקיו ופגמיו, ובמשך הזמן הם מתקשים
ומכסים את השניים כמו במכסה קשה, וכל זה נוכל לראות
בבחינה מוחשת לעין, שכאשר נגרוז מן החומר דרך שנתב
בין השניים בגודל ראש מחס סדקית (שמעק נאדעל), נביט
עליו דרך מיקראשקאפע גדולה, או נשתומם לראות בעינינו
כמו יעד גדול מן צמחים רבים מאד ארוכים ומסתעפים, ארזנים
ומסובבים יה בזה, וביניהם משוטטים הגה והגה יצורים קטנים
חיים מסתנים שונים, מהם המיוחדים רק לשניים, ונקראים
ג"כ בשם יצורי השניים (Denticolae), ומהם המספרדים
ומזיקים האוכלים בחומר השניים; ומהם הגוללים סדק הפה,
הבלתי משהותים לנו, ועוד יבא תועלת כי פעולתם הוא
לעורר כח התסיסה (נעדרונג), כמו יצורי השמרים המהפכים
את חלקי הקמח למתוק (דעקסטרין) ונופת, ומועילים להוליד
את העכול בקרב המעיין. כל מיני היצורים והם למיניהם
ומשפחותיהם ידועים לבעלי החכמה בפעולותיהם בגוף האדם.
וכמו שמן היצורים הקטנים הנמצאים בימים ובנהלים
נולדו ונתהו אחרי כן אבני הסיד בעולם, יען מסבע היצורים
ההם להפריד מנופם חומר סדיר, וכאשר נביט דרך מיקראש-
קאפע גדולה על גרגיר סיד קטן, נראה שהוא מורכב כולו
מן יצורי קליפות חומטים ושבלולים ומגנים של יצורים קטנים
במספר לאין תכלית (*), כן הוא מסבע היצורים שבתוך הפה
להתעבות ולהתקשות לחומר סדיר אשר ממנו הורכבו אחרי
כן חלקי השן ויסודותיו, באופן שהשן בעצמו הוא כולו מק
הצמחים והיצורים הקטנים והם שנתקשו ונתאבנו לאבן קשה,
וכאשר נקח חלק שבר קטן מאד מן השן תחת מיקראשקאפע
גדולה, או נראה שהוא מלא מן קליפות וחמונות כל היצורים
ההם אשר ראוי אותם חיים. לפי הבחינה הרבות אשר עשה
בוה החוקר Schrott במילדיוען, מצא כי עד 60 פראצענט
מן עצם השניים הם מן היצורים הקטנים שנתאבנו, 10 פראצ'
מן מיני הצמחים שנתקשו לאבן, והשאר מיני מלחיים שונים
שנולדו מן חזק הפה, והם כמו דבק (קימט) מתחבר בלחץ
בפעולת ההתאבנות, ומצא בחשבון קרוב כי בחלק מן
השן בגודל 1 מילימטר (כראש מחט), יש בו עד 10 מיליאנען
יצורים וצמחים קטנים שנתאבנו. אבל כמו שאבנו חסיד
משתנות למדרגות שונות בערך קשיותן, יש מהן קשות כזוכות
או ברולחיים, ויש מהם רכים ומתפרכים, כן הגה חלקי
השניים בתמונתם, השן אינו שוה באיכות חלקיו בכלל, כי
צד העליון החיצוני אשר בו הוא לעם ופוחן המאכל, הוא
קשה למאד, ומתרחץ. הוא רק כעצם קשה, יופנים הוא
הולך ומתרכך. עד שבאמצעו הוא חלל ופגיו. בצורה שלפנינו
העתקנו תמונת שן חולה אחת מן שני לחי התחתון באדם,
שנתתך לארכה, ומצוירת בגודלה עד כדי 36 פעמים מכפי
ערך גודלה האמיתי במבע! בכדי שיראה הקורא את פגמית
השן בכל פרטיו וחלקיו, והוא שן בעל שני שרשים מתחתיו,
כמין שתי אצבעות, אשר בהם הוא יושב תחוב בתוך עצם
הלחי, החלק העליון סמנה המסומנת באותיות a, a, כמו מכסה
עבה, הוא חלק היותר קשה ומצק, ונקרא ג"כ בשם „מצק
השן“ (שמעלצע), בהיותו חזק כשסיר, גם נקרא בשם „כתר
העליון“ (קראנע). מתחת המכסה הזה, והוא חלק השן המסומן
באותיות b, b, הוא עצם השן, והוא מתורב מן פצלות ופתילות
דקות רבות ויצאות מן האמצע ומתארכות ומתפרדות לחץ,
כמו קנים דקים החללים בפנים, או כמו תעלות קטנות ויצאות
מכפנים לצד חוץ. למטה סביב השן מבחוץ, נמצא ג"כ
מכסה בלתי עבה, מסומנת באותיות c, c, c, והיא סמין
חומר סדיר קשה הדבוק ומכסה את עצם השן, מתחיל ממקום
שנפסק הכתר למעלה, והולך ומקיף למטה גם את השרשים
התחתונים, והוא במבעו כמו דבק חזק המתבר את שרשי
השן עם עצם הלחי אשר בו הם יושבים תחובים כמו אדנים,
ואולם באמצע השן בפנים נמצא מקום פגיו וחלל d, אשר
ממנו יוצא כמו שתי תעלות ig, ig העוברות דרך השרשים

(*) מ"ן מאלטע המרה והמספר נהפיקה סלסטוס מנסה סר"כ

האמונה והחכמה

מאז מקדם מראשית ימות עולם ועד הנה, כמסורת ומשל הנה האמונה להחכמה אחתה — בנות השמים, — אשר תתורה אתה ואת עלילותיה תחקה. כרוב השתלשלות המדעים ירבה גם מספר מצות המעשיות אשר תפקד החכמה לעשותן, למלאות דברי הדרת שכבר קדמיתה. כשושנה בנאות מדבר הציצה האמונה הפורה בעצם נשגב חשופה ממעטפת ההבלים הברזים, זה כארבעת אלפים שנה, ועתה הנה כגפן אדרת חכמה לאומי תבל בודד יפעתה, בעזרת היהודים עם אלהי אברהם, אשר בהורותם בארצות למדו את כל העמים שוביהם ומעניהם לדעת את ה'. הן לא נכתד כי מאת ה' היתה זאת לתת להאמונה תקומה בארץ, אך אין כל תפונה, כי רק מהותה שתולה על פלגי דמי מאהביה ומחויקיה אשר הזקירה מנפושם, עמדה לה להאמונה לצאת כמנצחת ממלחמת החיים בעד מציאותה וקיומה, מול כל דוד ומעול המבקשים לספותה, מימי מלכי ארם ועד ימינו אלה. זאת ראתה החכמה ותקנא לה בלבה, ותחל גם היא לצאת בעקבותיה, להיות כרוח מפרום העזרה בלבות חקרי דעת נאמני בותה המכונים פאר במקדשה, אשר כנבונים נושאים יתרפו נפשם למות בעד החכמה ידידתם וחיי רוחם, לתת לה אחרית טוב, עד כי נוכל לאמר, כי לא נופלים קדושי החכמה מקדושי האמונה באומץ רוחם ובעוז דעתם, לכוף כאגמון ראשם תחת סבל עמל ותלאה בעד קדושת הדעת והתבונה; ובעוד אשר קדושי האמונה למספר הדתות אשר רבו מאד יפרדו, וכל כנסיה וכנסיה ממנסיות הדת בקדושה, אשר נפלו רק לה למנה ואין לזרים חלק בה, תתהלל, ובכבודם תתימר, הנה קדושי החכמה המה לא אל עם ומשפחה אחת תחד כבודם, כי אם כל בני האדם, אשר על מוצה אשרם והצלחתם שהדעת משתללת להעריך למו, העלו את נפשם לקרבן, יעריצום ויקדישום ויתנו כבוד לשמם ולזכרם.

אבל מי זה לא יתמה על החפץ? ומי לא יסכים כי קדושי החכמה יפליאו לעשות מקדושי האמונה עשרת מונים? בלב מלא תקוות נעימות יקריב המאמין את קרבנו אשר תרבו לבו, האמונה תפור מלא חפנים אושר נצחי וחיי עולם, בעד כל שעל ושעל אשר יצערנו בניה לשובתה; ולעומת זה החכמים, רק חובת הדגש ואתבסם אל החכמה וממרתה המקודשת להביא את מצב מין האדם, ולרוממו בכבוד, תשיאם לתת גיוס למכים ונפשם לממיתים. — אך לאלה נאווה תהלה! מי מנה מספר חכמי הלב אשר נפלו חלל בעד תשוקתם להרחיב את תוג ידיעת הטבע וגבולותיה, אין קצה להרונות אשר מצאו למו קבר בגבוי תהומות ים ציר הצפוני, בערבות ואדרא, באפריקא התיכונה וכהנה! אך על אלה לא יזעק לבנו, אם הטבע כאם אכזרית תרוצץ קדקוד ילדיה אשר יהיו לחבקה בורעותיהם. מאהבתם אותה, כי ארחות עולם לה, ובמסלתה הסלולה לה מקדם תלך לבלי הדר פני גבר, ואשר לא גוזה דמו בראשו; אולם מה יתחמץ לבנו, בקראנו בספרי קוראי הדורות את מצוקות החכמים אשר מידי חשוכים ומורדי אור נכרתו, זה! מדמי האומללים האלה נכתמה תולדת (Geschichte) מין האדם, אשר כיונן חסר דעת יושק בשניו את שדי אמו בתלצה אותנה להגיקה, זה! אך כילדים נבערים אנתנו מדעת, ובמעשה תעותעים נתהוללה סלה.

אחד מן קדושי החכמה, אשר היה לסרף בפי מורדי האור ובזוי דעת, בעד לקחו ודעותיו הגשניות אשר התאמץ להפיץ בארץ, היה התוכן העלה המתולל, אשר כימי השמים על הארץ לא יסוף וזכר חכמתו הרבה מכל באי עולם, ה' גאליליי אביר החכמים וראש המדענים, אשר על אנשי כבירי רוח ושכל כמדו נאמר בצדק, כי המה הקאמפטים הגדולים המנצחים בהדרם, אשר אתה לאלפים שנה יגלו ליושבי תבל בגאון תפארתם, סרים ורעים היו חיי חלדו, עשוק ומעונה מאד באשמת העזאזים אשר המרו ועצבו רוחו, וישיבעו במורדים עד שומם קץ לחיו, לבשתם ולחרפתם עד נצח לא תשכח.

אם תולדות וקורות אנשי שם בכלל, הוא ענף גדול

אל ידידי הגוף ומשתתפים עם מרצת הדם להגיע אל יסגיש כל כאב, ואז יבקש הרופא המומחה תתבולות לעצור בעד המחלה הזאת, או ינקה בפנים תוך הצקב משום כל תלקי הרקב, ואח"כ יסתם פי הצקב לבל יעוד, והוא הנקרא אצלם בשם תתימת השן (פלאם-), או אם כבר נשתת השן יותר מדאי יוציא כולו, ויכסה עליהם הבשר ויתרפא.

העמים רחוקים מאד יקרה במיני הכמהן הצומחים בתוך נקב השן, מין אחד ידוע, אשר מלבד כי ישם וחרבות בעצם השן, יוציא מקרבו מיני ודע כמו כדורים המשתמשים בפני עצמם, והולכים עם מרצת הדם שבל הגוף, ועי"ז הם מכניסים ארם סמית בתוך הגוף לשמר, בצורה 2 שלפנינו העתקנו תמונת הכמהן וצמיחתם כפי מה שהם נראים ע"י מיקראסקופ, המגדלת לעין המביט עד 490,000 פעמים מכפי גודלם! מן גרגיר אחד קפן הגראה רק כנקודה אתה בצורה 1. הנקודה הזאת ע"י כלי ההשקפה הגדול שאמרנו אותו עד 490 אלפים פעמים, הוא נראה או כעגול גדול או כגלובוס במיני הצמחים הדם, כמו קנים ארוגים ומסובכים

תמונת צמחי הכמהן בחלל השן כפי שנראה ע"י כלי השקפה המגדלת אותו עד 490,000 פעמים.

העמים לצדדים שונים, וביניהם נמצאו כמו כדורים קטנים עם בפני עצמם, והכדורים הקטנים והם מסובכים, כי יתפורר ויתפשטו במרצתם עם הדם בכל תלקי הגוף, לבלים הפנימיים אל הריאה, הכבד, והמחל וכו'. במהין הם מתרבים בתמונתם עם הכמהן הנמצאים בפני התינוקות היונקים, אם יכללו אותם במיני משקים שונים במקום החלב הראוי להם, והם נראים על הלשון הולחים, כמו ליתח לבנה, אשר הגשים יקרא בשם "ספתים" (שועהמע) והם בלתי מזיקים כ"כ אם תפידם במיני משקים מלחים שונים.

עד מין כמהים מיוחדים נמצאו בפי האדם המסוכנים למאד, שם באים בפי התנוקת בחלל הקנה והשקים, שמה שלמיליאנען עד כי יסתמו פי הקנה, והתנוק יתק, והוא אסכרה" ר"ל, אשר הרופאים לא ימצאו לה תרופה רק צמיחתה.

בפני להנצל מכל נגע ומחלה אשר יקרה אל האדם ע"י השניים, הדרך היותר נכון ובטוח הוא, לשמר אותם מן תמיד בכל יום ע"י הדחה ושפשוף, ולזה הוא טוב מאד מים מהזרים שנתערב בהם מעט מלח חמצני בשם Salycilsäure, אשר כפי הנדע היום הוא יתן לעצור בעד כל רקבון (אנטיסעפטש), בהיותו כל מיני היצורים הדם אשר ישימו את משכנם בתוך

בעולם הספרות והמדעים, אשר יפרה פרי קודש הלולים לכל בעל נפש, הנה תולדות ה' גאליליי הענק שבחכמים עולה על כולנה, ואם תולדות כל אנשי השם יועילו לנו שבעתים, תולדות ה' גאליליי שבעים ושבעה, באשר עם חיי האיש הגדול מרבבה היה סבוכים וקשורים גם קורות החכמה והשתלשלות המדעים, אשר הרימם גאליליי על גרם המעלות בשפעת המצאותיו הגדולות, המון המצאות מחוכמות אשר כמעט לא יאומן אם יסופר, כי ממציא אחד לכולן ורחק אחד תבנן ויחקרן. ובכן קיינו כי לא לשוא יתי עמלנו אם ננסה להציג זכרון בספרות העברית להאיש המרומם הזה, ובקיצור נמרץ נספר פה את קורות חייו ופרשת המצאותיו.

בקצה גבול אייראפא, בארץ איטאליא המלאה לה חמדות וערנים, מקום אשר תצלה המבע את פניה תמיד, ותורף כקיץ לא יעבור שחוק נעים מעל שפתותיה ואור פניה לא יפול להרנין לב יושבי הארץ, משם יצא ראש החכמים ונור החוקרים, כבו ידעה התולדה לחולל את בחירה זה אשר יעדנו לחשוף את רזי מסתוריה, בארץ צבי אפריון תפארתה, עד כי בוודאי יפעתה העירה בקרבו אהבת עולם לה, שם בעיר פיזא בארץ איטאליא נולד גאליליי ביום 18 פעברואר שנת 1564. גם משניאות אנשי השם תצא תורה, כן תורה המקרה עם גאליליי, אשר מאין מבין להורותו אל איזה ענף מענפי המדעים יכשר יותר, שענה אל דעת הקהל, ויחל בשנת 1581 ללמוד בעיר מנורי אבותיו, את חכמת הרפואה ואת הפילוסופיא האריסטאטלית, אשר כולו אמרו כבוד לה בעת ההיא, וזאת היתה נסיבת מפלת הפילוסופיא האריסטאטלית כאשר נחזה. הדגש הפנימי אשר לו לברו היכולת לתכן כוחות איש הנפשיים ותעודת כשרונותיו, לאם על און העדר בהגיונותיו האלמים להסב את לבו מן הלמודים האלה, אשר נמשם עד מהרה, ותמורתם שקר על חכמת ההגנסה והמעכאניק אשר הקשיב לקח מפי מורו אסטיליא ריצי. הלמודים האלה לקחו את לב הצער, אשר עוד בראשית ימי נעוריו הראה את כשרונותיו הנפלאים לידיעת המעכאניק, עד כי בחץ תבונתו התגבר אז הצער לגדול העליליה בעתידותיו, וכל יודעיו חזו בו את הביצה הקטנה אשר בה רוקם תצור גדול האבר, ובבוא יומי יקדק את קירות בית כלאו ועד שחקים ירקע. תורת ה' ריצי היתה כמקור מים חיים לגאליליי, להשקות את נפשו הצמאה לדעת, ולהניב בה פרי ישע וברכה, ותחת פקודה המורה הזה התפתחו נצני תבונתו ויבשילו אשכולותיה ענבים. חלפה תקופת למדו, והתלמיד נהפך למורה, להורות דעה בהמצאותיו הגבונות לכל חכמי תבל. בשנת התשע עשרה לימי חייו הציב חקת המסומלת ע"פ כח המושך, אשר הגה ברוחו הכביר בעת ראותו את המטורה והתוליה בבית התפלה בעיר פיזא, אשר במקרה התנועע או, דבר אשר לא שער כל המתגדסים לפניו. לרגלי המציאו את כלי מחד כובד החמרי של הנחלים (ארעאמטר) משך עליו את עיני מנהלי האוניווערסיטעם בפזא, וישימוהו שם למורה חכמת ההגנסה (1589). שם מצא גאליליי כר נרחב להפיץ פלגי חכמתו בין המון תלמידיו המקשיבים לקולו ואל מצא פוי ייחלו, כי משגב שכלו המה אליו את לב כל תלמידיו לאהבה ולדבקה בנופת צוף אמריו המחוכמים, פה בחיותו מורה ומסוף לבני הצעירים חנך בעוז מתניו לעדות עד היסוד את הפילוסופיא האריסטאטלית אשר כוללה נפשו בה בנעוריו, ופראש במת המפנים אשר עמדו רגליו המסיר עליה כוזרי מות, ולמען הזכיה כי שקר ותפל מלא פיה, ולמען שום לאל את עמדיה אשר תכנה בחכמת הפכע, העריך את נסיונותיו מפרום מנול מבצר העיר על חוקי נפילת הגופים, אשר מהם הוציא אורה משפסו, כי מהירות הגפילה שזה בכל הגופים ככברים בקלים. הן אמנם כי הגסוק היומי יראנו הסבו, כי כחד עופרת ישקע על ארץ כרנע, בעוד אשר הצצה מתאחרת בנפילתה, זה בא רק מפאת התנגדות האוויר הנערכת לפי ערך שטח גוף הגופל אל כמותו וכובדו, ע"כ הגופים המיקראסקאפיים כמו אבק הצמחים וכדומה, אשר ערך שטח פניהם אל כמות חמרים גדול מאד, ירחפו תמיד על פני רוח; וכן אנו רואים במדבר ירא, הרוח ירחם למרום עמדו חול העולים במשקלם

לדבבות פור, בעוד אשר אין אותם הוא לחרים עם אבני חצץ ממשקל ליטרא אחד, יען כי ערפות החולל כוללה מן המון גרזניו חול קטנים אשר כל אחד יד כח המושך של הארץ בשמחו הגדול בערך אל כמות תפארת חכמתו וזרם תולדת כל הארץ אשר קנה לחוזה, העידה בלבבות רבים רוח קטנה ושמעמה עליו, כל אנשי השם אשר נור התולדה אשר יעדו על האשכנז כעש לכל רוחי כבוד תאון ובין אדם יגדה סדוק, וכן בכל ספור או סחבר מצויין אשר רק כמותו יודעה אתה המושפל לעפר. זאת מנת החכמים! עיניהם לא תראו המכבד אשר יאצילו למו, כי הדך אמונה יכונה למען רוחם, ולבוא בקבר על משכבתם יצוהם. מצודתי אצו ויעצמו נלחץ גאליליי לעזוב את בבת המדים בפזא את הצעת ממשלת ווינעציע אשר קראתה להקיסר ההגנסה בפאדוי (1598), שם בנה כמו רמים את בית למדעים, ויפתח את שעריו לכל חרש דעת ושחרר ולקחו עשה פרי קודש בלב תלמידיו אשר נהנו אליו מכסא אייראפא. (המשך יבוא)

נדר גון (נגנעו)

כנהרות איתן פרת והדקל בארץ ארם נהרים, וטאנגהא ויאנפוע-קיאנג בארץ סינים, כן נהרות גון מאפוטרא בארץ הודו המזרחית, להולידה ולהצמיחה ולל כעדן גן ה', ולולא הנהרות הגדולים האלה, כי או הארצות הברוכות והעדינות הן לארצות ציה וורר, לתה ישימן ושממות עולם. כי המים הם מקור החיים, בלעז יהיה כל שיה השדה בארץ וכל עשב הארמה לא יצמח עץ לא יציץ וכל צמח וממנו חדל; ובאין כל אלה נדרו כל בעלי החיים מאסם מחיה לפשם. ודעת לבקן נקק גם האדם לא יכול לעמוד יום או יומים באין צמח הארמה חיים. ממציא דבר מישורים נשפוט כי המים הם מקור תחת כל השמים. את המושפם הזה ידעו כל בני אדם בני איש בכל ארצות מושבותיהם, אך אין ארץ בכל א תבל אשר יפעלו המים פעולה עזה ונמרצה בנפש האדם ודכי חייו ועלילותיו כבארץ הודו המזרחית, ויותר עד מי נדר גון את הפעולה והוא בנפשות הנדרים. נה קדש ונערץ הוא בעיני כל איש הודי אשר באמונתו מימיו מתוקים הם לחבו מכל מי הנדרים תחת השמש. לבב יאמין כי רפאות הם לצורו ושקו לעצמותיו, מעליו כל חלי וכל מרה, גם יסדרו את נפשו מכל פ וחלאת, ויכפרו על כל עונותיו אם ידחץ בהם יום יום היכלי אלהיהם ובתי מקדשם (פאנגאדען) יסב מי נדר מוכרות אלהיהם, ויאמינו כי טובים הם להם מכל זבה ומ כי המים האלהים ישמחו גם את האלהים כאשר ישמחו האנשים. כל איש מבני מרום עם הארץ כהנה המ לא ישם לחדך פעמיו במרם יקח אתו בקבוק מים ממי הזה המפליא לעשות, הגשבע בארץ הודו ישבע בקדו נון, כאשר נשבע אנהו בקדושת ספרי הקדש אשר לרוחך בשורו בנהר גון נחשב בעיניהם לאחת העבודות האלהים, ואין מקום אשר ימות שם האדם במנחת לבב כן הנדר הנפלא הזה. אדם כי ימות בארץ ויפחד ויחזק יציאו את אפר השרפה אל הנהר הזה ויפחדו אצו המים. גם את המתים אשר יעלו על מוקדי אש, לחרך הנהר הזה, ועל כן תראינה עינינו אלפי פגרים צפים על פני הנהר תמיד כל הימים, ויהיו לצרות וסוף לשני התנינים הגדולים (אלינאמאדען) הרומושים במהרה. אמנם אם כל מי גון קרושים הם בעיני הנדרים מי המעינות, אשר מהם יגיה הנהר הזה קדש קדש להם; לטבל ולדחץ בהם או גם לשאוב מים מהם, האה כל שלומי אמוני הנדרים הוא, ולהנוסע אל המעינות „קדוש" יאמרו. המקומות אשר על יד המעינות הם בכל ארץ הודו ונקראים בשמות האלה: גאנגאפור,

ובאדרי-נאם, ואלהם יתרו מרי שנה בשנה המונים
 כמספר רב ועצום, לצקת שם לחש ולשלם נדר, לא
 לב אל תללות הערואת האדרכת על כל צער מצד
 בדרך רחוקה היא.

מצינת נהר נון חם בהררי היסאלאיו, ולעניי אנשי
 נגל רק ברבע הראשון לשנות מאה הלז, הלא הוא
 1817 אשר אז מצא הנוסע האנגלי הקדנאן את פתח
 סגוראטי, הודיע המערבי מורעות. נהר נון. והוד
 מצאו מראש גבעת שלז וקרה אשר שיאה פגיע עד
 13,700 רגל מעל פני הים, ואשר סביב לה תררי עד
 לים אימתה ופחד על כל רואים, בפאת מערבית הר
 ה (סגריא) אשר גבהו 21,390 רגל, ודר פיראמיד אשר
 ים אלף רגל גבהו, ובפאת מזרחית הר ס' געארנע אשר
 ים מן 21,000 רגל, ס' פאמריק וס' אנדרעו אשר
 ים פערשים אלף רגל. הנהר הנזכר עומד שם ממערה
 דים כשבעים אמה, ואך יצא יצא הנהר יתאחד עו
 במרעה נמרצה ובחמולח גדולה, וילפת אדמות רדנו
 מקים עמוקים, ואחרי מהלך שעות אחדות משם, יצא
 וישטף ועבר בארץ מישור, ובסופה ופערה רדנו. והחם
 האנגלי אשר היה מהנוסעים הראשונים אשר העפילו
 על גבעת קרה הזאת, לא ימצא יי מלים בלשונו
 ולהביע את המראות הגדולים אשר תראינה עיני ודואים
 הגבעה הזאת, ובשפתו אין ניב שפתים לגיד ולספר
 הנהר הנורא ואת היפעה האיומה הנשקפת שם מעל פני
 אל תצורי-שדי העומרים את הגבעה הזאת. ובקרב
 הנהר הזאת מהנוסס המקום המהולל הנקרא בשם
 מרי, אשר אליו יתרו המונים המונים מכל אפסי הדרו
 חיות לצקת לחש ולשלם נדר. המקום הזה מרחמים
 ברום תשעה אלף ושש מאות ושמונים רגל מעל פני
 נהר העולה אל המקום והוא מלאה היא אבני גף
 מכשול, מכשולים וחתחתים, והדאלכים שם ברנל נלחצים
 ת דים גבהים אשר עין לבושם וערפל תחלחלם, ולרדת
 ייות עמוקות וערין נחלים אשר חשבה נצחת רחבת שם,
 יעל שנית על צלעות הרי גשף, יעל על ידיהם ועל
 ולדגים תמערנה רגליהם בחלקלקות ובפסע ביניהם
 המות. ואחרי אשר יתמלסו מבלחות צלמת העין ונפשו
 לשלל, יגיעו אל שפת הנהר הגדול, נהר באגראאטי,
 המערבית מנהר נון, ועליהם לעבור את הנהר הזאת
 אל מקום מקדשם. אך אין מעברה ואין גשר גם אני
 אין לעבור במים עזים ההם, רק תבל באמבוס מתח
 הנהר האחד עד משנהו, ובעזרת התבל הזאת יצלה
 את הנהר. אימות מות ובעותי שאל ואבדון יאחזו
 העמע האחת בתבל לא עבות הזאת ושומם בין השמים
 הים, ותחתיו יעש יעש וירעם הנהר בהמן משבריו
 הפורצים להם דרך בין סלעי סגור ותלפיות צורים גוראים.
 יתבודד כמלונה, יאנוק, יהום ויאנה אגרת מות, ואם
 או אם לא יחזיק בו האדם בכל מאמצי כחו, כי אז
 תופל ממנו ועצמותיו תתפוצצנה על חדודי הסלעים
 במרם יצלה עוד במצלות הנהר ידיו עדי אובד.

אחרי תלואת איומות כאלה יגיע הנוסע אל נאגאמרי
 נפשו ומתו חשק לבבו. אך מה תחוינה או עיני
 במקום הזה? ומה שכרו בעד תרף נפשו בירכי חשך
 והם? שמעו נא והתמהו תמה! שם במקום המהולל
 עיני הדודי ומשא נפשו, שם לא יראה ולא ימצא רק
 אל, והכל קמן וקצר ידים, לא תאר ולא תדיר לו,
 רק חמשה עשר צעדים ורחבו רק עשרה צעדים, חומה
 קומה סובבת את ההיכל הקמן הזאת, ובתוך החומה
 זולת ההיכל, עוד בית אבנים ובתוכו שור פר חצוב
 שלמה, גם אבן עגולה המכונה בשם "כסא האלילה נאנא"
 מובה אבנים וחמר, ועל המזבח צלם דמות האליל
 המהולל ומליד כל, לפי אמונת היהודים. הלאה מעט
 שם תבנית ג, ותרתיו דמות האליל ווישנו, וחולת אלה
 שם שני בתים בלי חלונות, אשר שנים שלשה נודים
 יגורו בתוכם. אל החומה הזאת רק מסלה אחת הנשקפת

על פני הנהר, ובמצלות אבנים יעלו שם היהודים אל החומה
 הזאת אשר סביבות ההיכל. — אך אולי ידמה הקורא כנפשו
 כי בתוך ההיכל הוא פנימה נמצאים עדי עדיים ושכיות
 תפוח הלוקחות נפשות ומרהיבות עיני הרואים, על כן אשמיע
 בזה את אשר יספר הפרינץ והאלדעמאר על אדמות ההיכל
 הזאת, הלא פה דבריו: "אחרי אשר עשיתי את אשר נמלו
 על הכתבים והבראשונים, פתחו לפני את דלתות ההיכל.
 דרך שער קמן הנבאתי אל אולם הבית, ודרך שער שני ששל
 קומה עוד מהראשון הביילוני אל ההיכל פנימה. הכתבים
 והעם נשאו רנה ותפלה לאלהיהם, הקריבו להם קרבנות מן
 לחם ונפת, פרחים, קמח ודגן, גם קרבנות כסף הביאו
 שם, ואחרי כן העלו הכתבים נרות להאיר את החשכה אשר
 בתוך ההיכל, ואז יכולתי לראות ולהתבונן על כל הרברים
 הנמצאים בתוכו. מובה אבנים וחמר בירכתי ההיכל ועליו
 תבנית האליל ווישנו משהו בשער אדמדם וידקק, על ידו
 צלמי האלילים נאנעזא ובאיראם ותבנית שור פר מעשה ידי
 תרשי אבן. אך אין תאר ואין חדר להם ודמו כצלמי בלחות.
 הלאה משם תבנית האלילה נאנא ומסרות אגרות מנושח
 קל. זה הוא ההיכל ואלה הם הדרים הנמצאים בו, ובגלל
 דברים כאלה ירים הדודי פעמי סקצה הארץ, וישם נפשו בכפו
 עד אשר יגיע אל המקום הזה! בעד היכל דל תבזה כזה ובעד
 פסילים אלמים תמאסים למראה כאלה, ישא ויסבל תלואת
 עצומת עד אין מספר ומצוקות נמרצות אן חק! אך הדודי
 יאמן אמונה אומן כי בקרב ההיכל הזאת ימצא קרבת אלהים
 ויפק מאתם רצון לכפר על כל עונותיו, גם יקבלו ברחמים
 וברצון את תפלתו אשר יתפלל בעד נשמות אבותיו וקרוביו
 ומיודעיו, ויצררו את נפשותיהם בצדור תיי עולם ונעימות נצה,
 ועל כן ישליך הדודי את נפשו מנגד לעבור ברנל בנתיבות
 צלמות ודרכי חשך, לעלות ולבוא אל ההיכל הזאת אשר ממנו
 תעצמות חיים לפי אמונתו והליכות דתו.

במרים יבוא הדודי אל ההיכל הזאת, עליו החובה לרחוץ
 את בשרו במי הנהר אשר יפצו שם חוצה וקרים ככפור,
 בעמם בתוך המים עד השמים. וישם לו חבון העומד על
 החוף אגרת אוב וישא בעדו רנה ותפלה, ואז ישליך האיש
 את אגרת האוב על פני המים ויסבל שלש פעמים בתוך
 המים, ואחרי כן ידור מרד כסף לברק ההיכל, ילבש את
 בגדיו ויעל מן הדרגות נשוי עון כסוי חמאה, והכהן יפתח לפניו
 שער ההיכל. (המשך יבוא)

חדשות שונות

ביום 31 לחדש העבר כלו מאה וחמשים שנה ליום הולדת
 החכם בן מנחם מענדלסאהן ז"ל, ביום הזה תגע בעיר מולדתו
 דעסא תג זכרון לכבודו, הבית אשר בו נולד הפילוסוף הזה
 ואשר עורנו עומד על תלו עד היום, עשרתו במסורות מאירות,
 והחדר הקמן אשר בו יצא אז לאויר העולם, ושם נתגדל
 בילדותו, בחדר חזק העמידו הפעם ציור תמונתו לאות
 כבוד ויקר. גם בעד לייפציג עשו ביום הזה תג זכרון
 לכבודו בבתגים הגדולה, שמה נקלה כל גכברי העיר היהודים
 כנצרים, יועצי העיר ובראשם הברנעמיסטר דר' געארגי,
 מקהלות משוררים מן הקאנסטרוואפאריז, והדר' טאלדשמידט
 דרש חדשה לכבוד היום, כל אגרת הקהלות באשכנז (גע-
 מינרע בונד) שלשים קהלות במספר אשר התחברו לאגודה
 אחת זה כעשר שנים, הקריבו נדבות להוציא ספר זכרון לשם
 תפילופופים מענדלסאהן ולעסינג.

בין תבל הארץ איראן וקאליפארינען היהודים באמערקא,
 נמצא עמק גדול ורחב ידיים, אשר הארמה שמה שושמה, ארץ
 מלחה לא יעלה בה כל צמח, ויחשבו כי העמק הזה היה
 בימי קדם מקום יאוד גדול, רק נחרב ויבש במשך הזמן.
 אויך העמק הזה הוא כרי 200 פרסאות אנגליות ורחבו 50,
 ומצאו כי בשטחו הוא נמך משטח הים כרי 200 רגל, ולאשר
 מרחקו מן שפת הים השקט הוא רק 45 פרסאות אנגליות.

הזה נפל ונשבר מרח סועה וסער עוד בשנת 1875, שכב עד היום, חלק גזעו התחתון שנשאר עדיין באר בגבו עד 111 רגל, והחלק העליון הנשבר ארכו 240 ועביו 12 רגל, מן חלק התחתון שהפניא בעיר, הוא 75 רגל ובעביו לערך 25 רגל, באופן שכאשר יעשה יכיל בקרבו מצב 150 אנשים אשר יעמדו בתוכו, לפי מבעות השנים (וארעס רינגען) אשר ספרו ומנו בו, קדמון מאד אשר עברו עליו סך 4850 שנים, והוא מן היותר האריכו ימים על האדמה עוד מימי בראשית היום הזה.

על כן נעצו לחפור תעלה במקום הקצר הזה, ולחלוק את מי הים לתוך העמק למען יתחבר עם הים, ובפרט אשר ברצות הארץ המפסיק בינו ושפת הים כבר נמצא יאור אחד רחב 20 פרסא, ולא יצרכו לחפור רק 15 פרסאות. והצאות המלאכה הזאת לא יעלה לפי החשבון רק כרי ר' אלפים פונט שמעל, ויכולים להוציאה אל הפועל במשך חצי שנה, אשר על כן נמנו ומדו להתחיל במלאכה הזאת, בדורות ענין יקר מאד לממשלת ארצות הברית, בי ע"ז ישתנה שמה האקלים לארץ שכנה ומוריה.

זה מקרוב הביאו לנויארק גזע עץ אחד גדול מן היערות הקדומים אשר שמה בארץ, ויצניחו לעין הרואים לפלא, העץ

נאד דייטשער ללאד

ביליגע אונד בעקזעמע דאמפ-שיפ
פאן ברעמען נאך אמעריק
נעהערע איסקונפס ערשטיילע
מיינער עם שמרספא
אין ווארשא נאחא וועלניא 40
4656

נעתרתי לבקשת בני משפחתי ל
עוד זמן מרובי פה רוססיה ורוסי
במחלות אשר מצאן מימי הילדות
הסרן כח המליד חלישת העצבים ו
נשים (איסקונפס) אונד נעווענשני
יפנו אלי ע"פ הארעסטא שלססה
מור ותרופה, ואלה אשר ברצונם ש
אחת המסע מוריקס בקרס חרות ית
בקשתם לכהן שפועל אונד פקד
מכתבים אענה לאיש איש ככתבו ו
ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אד
Доктору Н. Волхеру,
ievъ на Подолъ. Спасская № 23.

שאלות ותשובות

לדוחמים על הצהרה בח"ל, את
נקבל בכל פעם כשי הקדש, וזה
1 סארק = 47 עופ, והעלויק 32
למחל לחסין כפיל' לא יעשו ולא
לחלס כנקסית לחסו על כסירס, לפסח
כפיל' גם אסו לא ידעו, ל' ל' סא
כיסע ממנו, פאמס לס אליעז יס' כו"ח
ממנו לו כעד סעבר לא יסר, למל מלס
דעס כיחיד לפסח מרסס, ודעס רכס כלל

ח'ינה לכתוב אלי יכתוב ע"פ ח'ינה
Słomkowski in Warschau
Radowska (Breite Miła) № 24.
Слонимский г. Варшава
Мурановская № 24.

מודעה עד אחרונים

הגני להודיע ללוקחי פרי עץ הדד וכפות תמרים וענף עץ עבות בפה ווארשא
או בערי המדינה, כי גם בשנה זאת נסעתי אני בעצמי למריעסט לקנות אחרונים
קארפידער כשמים מוכרים ומחזרים עד מאד מהמקומות המוחזקים זה מאלפי שנים
לכשרים, ולא יהיה עליהם שום חשש הרכבה חלילה וחלילה! גם לולבים וירקים נאים
יפים ומחזרים, גם חדסים כשרים הכל יש אצלי למכור במקח הוול, הן תיבות
שלמות אשר יהיו חתומים בחתימתי, או בחתימת הרבנים המ"צ דשם, הן לאחרים
הכל במקח השוה. בית החנות שלי מאתרוגים הוא ברוב נאלעזקע בחצר בארשטאן
№ 17 בבית מסדר היין של ר' אישע מרגליות אשר בחצר הגל. ואני סמוך לבי
ובמזה כי כל ידעו שמי אך אלי יפנו לקנות, בידעם כי יש על מי לבטוח, ואקח
כי לא יבשו מספרים. שמעון הלוי לעזי מוארשא

G. Singer, Triest

עמפפיעהלט אונד פערזענדעט זעממפליכע סארמקן
אתרוגים אונד לולבין ביא בעקאנמער רעזללער
אונד פראקסער בערענענע צו דען מאגליכסט ביליגסטען פרייען.

גם בשנה זו תאחדו בחדר הקאמפליאן מכל מיני אתרוגים, קארפידער
נענעווער, ארץ ישראל, מאהאקער, קאריקאנער, ולולבים וחדסים כשרים
ועוד יתרה לנו בשנה זאת להשיג מידנו לולבים וחדסים עם עלים גדולים סדגנות
(רעזענדעס) דסביבותינו, ושותפי ב"א דרב הגאון מזה אברדם יצחק נ"י משכיל לאיתן
אבר"ק סמאלעוויטש נוסע בבבדו ובעצמי למריעסט, ונכונים אנתו למלאות הפך כל
איש ואיש קרוב או רחוק בעד שר קאמפליא קצוב מכל אתרוג ולולב, והפך בנו
יפנה אלי במכתבו על ארעסט שלי
נפתלי משכיל לאיתן
Нафтали Маскелейсону въ гуд. г. Минскъ.

הפך במסדר עצי שריפה (שוועבעלאך) מהאבריק של A. K. Гессе въ
P&S או מהאבריק של H. B. Штромъ въ Москвѣ יפנה אלי ואחידעו פרמי
Д. Вишнякъ въ Москвѣ. ארעסטע למכתבים ולפעלענראפן

להודיע כי פתחתי רעסמאראציה חדשה בהאממעל ווענעדיג, ברוב
נאלעזקעס N. 7 בחצר ה' שפילרין עם ביאלער נגר גן קראשינסקי, ערוכה בסוב מעם,
בחדרים מרווחים, אקוה אשר באי ביתי ישבעו עונם. אברדם מאיר מאנאסואוה

מודעה לסו"ס

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי, אל רחוב נאלעזקי № 25 בחצר הגביר
ר' יודיל פאקאר, וכדיום ימצאו בסקלאר שלי כל המינים פערלאג שלי שמכבר,
ועוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדומים אחרים במדינתנו, ויפסי חזק למדינה,
והגני סוכר לסו"ס ע"פ קאמפלאג דרוק-פרייז, בגביון פראצענט לפי ערך הקניה.
ונשלם כעת ס' מסכת אבות עם תלמוד בבלי וירושלמי וכו', וס' שם תבדלים אולאי, ס' זחסי השלם,
ס' שער השמים, ס' דרשות דנין, ס' דרשות מינץ, ס' דרשות תרכבין, ס' חשבין (פסקי דינים),
ס' פרשת דרכים, ס' דרשים נאים למח"ל, ס' אגרות ושו"ת הרמב"ם ז"ל, ס' האמונה והבטחה, ס' שער
הגמול, ס' ילקוט דוד, ס' תולעת יעקב, ס' תורת האדם לתרכבין ז"ל, ס' גבורת אנשים ושו"ת להר"ד
ז"ל שה"י יקר נמצא עד היום, ובקרוב יצא לאור ס' מורה נבוכים, וס' עזרת לרבינו נסים, וס' הכוזב
עם ס' קל ידעה ואחר נוסח, גם ס' ראשון חשי ס' ש"א נדע ביהודה סחורא קמא ומתורא
הגיא. וזה לא כבר יצא לאור ס' תניא רבתי (פוסק מן הראשונים) עם באורי מדרש
מדרב הגאון המפורסם ר' שמעון הורוויץ נ"י אבר"ק ליפציג.

יצחק נאלדמאן סופר ומחזיק סקלאר ספרים בווארשא

Въ Тип. И. Гольдмана, въ Варшавѣ.—Isaak Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחירו באשכנז :

14 רייכס מארק לשנה .
בעסמרייך 8 פ'ל' לשנה .
וכן לנדע שנה .
שטר מודעות :
מכל שורה קלדס 5 קאס' .
ומעורס נחנס 10 קאס' .

ברוססא ופולין .

במוקדס לשנה 5 ר' .
שנה 2.75 ר' .
שנה 1.50 ר' .
באלטס 20 סלאנק .
מערקא 5 דאללר .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון, מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע, ידיעות הטולם והטבע.

יוצא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

№ 35.

ווארשויא, כח אלול תרל"ט.

Варшава, 4 (16) Сентября 1879

עשרות :

המתקוממים ההם, ולדבר על לבם כי ישובו ממחשבתם הרעה, וכאשר גם שר החיל והוא נפל לפי דרכם, שלח שמה את בנו בלוית שרי הממשלה הנכבדים, אולם גם הם לא עצרו כח לעצור בעד חמת העבדים המתפרצים ההם. וכל אלה הלא מראה באצבע, כי לבב יאקוב האן היה שלם עם ממשלת אנגליא, ולא הפר את בריתו אשר כרת עמה, וכי מעשה הרצח ההוא אין לו שום יחס עם הדברים המדיניים, וידי הדיפלומאטיא האוייראפית נקיות אפוא מכל שמץ אשמה. אבל איך שיהיה, הגה אנגליא נוכחה עתה לדעת, כי שגגה גדולה יצאה מלפני ממשלתה, אשר האמינה בבריתה אשר כרתה עם מושל אפגאניסטאן, ותשם בה את כל בטחונה, מבלי ללמד לדעת את רוח עם הארץ ההוא, מאשר כבר ראתה בגמיון בשנת 1841, ומבלי הבין, כי העם הפרא ההוא לא ישמע בקול מושל אם אך יעבוד עליו רוח המרד. ובאמת נפלא מאד בעיני כל האנשים המדיניים לדאות, איך נואלו שרי ממשלת אנגליא ומכה"ע הגדולים היוצאים בארץ ההוא, להאמין בשוא נדעה, ולהביט על ברית השלום מגונדאמוק כעל קשר חזק ואמין אשר לא ינתק לעולם; כי עוד לא עברו ארבעה שבועות מעת אשר ה' ביקאנספיעלד מלא את פיו בפומבי תהלת הדיפלומאטיא האנגלית, ואת נצחונה אשר נחלה לה בבריתת הברית ההוא; ומכה"ע מיסס, אחרי אשר צירי אנגליא באו לקאבולא ותקבלו מאת העמיר בכבוד גדול ובסמך פנים יפות, שר שירי תהלה לכבוד הדיפלומאטיא ההוא; הלא כה היו דבריו: "חילי האפגאנים שרו את שיר אנגליא (הימנא) בעת אשר צירי באו לקאבולא, ויורו לכבודם מאת כלי התותח שבע עשר פעמים, וזה אות, כי לבב החיל והוא שלם אתנו, בלתי ספק יש ליאקוב האן הכח והיכולת להגן בעד צירינו אשר באו אל בירת ממלכתו. האפגאניסטאנים ילמדו מעתה להביט עלינו כעל ריעים ובני ברית, ועתה כבר אין כל סבה אל הדאגה והפחד לבל תופר הברית ההוא וכו'". ועתה היה מקרה הרצח ההוא להתול מר (סאמירא) כמעט אל כל מלה ומלה מן דברי מכה"ע ההוא. באשר החיל ההוא, אשר שר או את שיר אנגליא לכבוד ציריה, דקר עתה את הצירים ההם בחניתם ובחרבם, וליאקוב האן לא היה הכח

תוכן הענינים.

דומים. ווארשא. ירושלים. ידיעות העולם והטבע.
! האמונה והחכמה מאת יעקב סרענקמל. חוברי
תחם לנדע שנה 5 ר' . נה" גוץ מאס קלמן שלמאן.
עשרות שונות. בירו. לאור. קאמעניץ. הדעות.
שאלות ותשובות.

דברי הימים

בעד אשר בני בריטאניא הגדולה שמחו אלי גיל וישישו, והנצחון הגדול אשר נחלו להם בתרבתם על ארמת ספאן, ולקראת ברית השלום אשר כרתה ממשלתם עם האן-בגונדאמוק, הגה פתאום באה שמועה מעציבה, הפכה את כנורם לאבל, וישנה את כל פני הענינים לרעה, עד כי איזה מכה"ע יחלו עוד הפעם לנבאות מעציבות ככל העולה על רוחם, ויאמרו, כי לרגל הנורא אשר השבוע העבר הביא לנו בכנפיו מאפגאן, ואשר כבר הזכרנו ממנו אך מעט בנומר דוקס, שש השלום את נגדו, ועב הענן ישליך עוד הפעם את אלא לבד על ארץ אנגליא, אבל גם על אייראפא כלה, לפי השערותם היתה יד יאקוב האן בעצמו בדבר הזה, המיש באופן הזה את צוארו מתחת עול ממשלתו ולהתפטר מאפיסטרופותה. והשערה ההיא אמנם בשקר, באשר לפי ידיעות הבאות מאינדיען, נמצא גם יאקוב עצמו בסכנה גדולה, וכפי הידיעה הבאה באחד עשר הזה אל מכה"ע Standard מכאמבאי, כבר גזר מושל ספאן והוא מארץ החיים; לפי דברי השמועה האחת תרב המתקוממים, ולפי השמועה האחרת אבד את עצמו בראותו כי כל תושיה נדחה ממנו; ולבד מואת הגה כי בעת אשר המתקוממים הסבו את בית צירי אנגליא, יאקוב האן את אחד משדי חילו לשכך את חמת

עבודה, כי תשני הלואת כסף, אם תאות אל חפץ ה' ובהיות הממשלה הדיא צמח מאד אל הכסף, נכל מראש כי תשני אל בקשת ה' ואדינגטמן, ופחד השל ובין ממשלת יון יצא בקרוב לפעולת ידים.

ובתורמא התפרדה אגודת המיניסטריום עוד הפעם קהרערדין וה' אאריפי פאשא יעזבו את משמרתם, וה' פאשא יקח את שבט ממשלת הוויזר גדול בידו. תוצאת הגדולה הזאת לא נוכל עוד לדעת, כאשר ממשלת אנגליא נכנסה עד כה בעובי הקרה למנוע את אורכה ה' נעדים מקחת בידו את שבט הממשלה, עסקה עתה במלחמת ניסמאן; אבל איך שיהיה, הנה הדבר הזה בלי ספק את ממשלת איידיאפא לכא ברברים עם ממשלת תורמא תעצורנה בעד חסולמאן מלהסיר את ה' קהרערדין ואת ה' משמרתם, כאשר עצרו בעדו להסיר את ה' אלעקי פאשא מ עבודתו ברומעליען המורחית.

ווארשא. בתוככי ווארשא אנחנו יושבים כארבעים והודות לה' כי בין בעלי בתים נמנה, הכנסת צרכי הקהלה גם חלקנו יצא. הצרכות הקהלה רבה היא, לפי התקונים הישירים אשר נתכנו ונסדר בבתי ת', בתי ספר, הספקת הרכבים, החקת הכית צדקה גדולה, הלואת חן, בית מחסה לילדים נעזבים, ולחנכם וללמדם תורה ואומנות, חקקים, להרניעם ביימי חיהם, במטה, שלחן, כגד ללכוש ולחם לאכול צרכיהם, וכזר תפארה יתנוסס על כל מעשה צדקתה התעלה (ההקדש) לחולים העניים מווארשא, וגם המערי המדינה, לפי חקי הבית ההוא. התוצאות הבינו מאד, וההכנסה צרה להספיק גם לרבי החולים המערי המדינה, ולפעמים אגת החולים המובאים גדלה מכלי מקום עזר להושיעם. והנה ימים מקדם היתה ר גדולה להכנסת הבית, ממסחר האתרונים, אשר הממשלה נתנה ביחוד לבית התעלה ונאסרה על כל זמן ומה מאד יתפלא כל איש אשר לב בשר לו, את אנשי ווארשא, וכן את אחב' בערי המדינה, מלפנים לב ומרחמים על העניים, ובפרט על העניים החולים, יראו עיני זרות, כי מעת אשר ע"פ חוקי המכס החד הותרו חרצונות האיסור ממעם הממשלה ממסחר האתרונות ישתמשו בדבר הזה לתועלתם, ועושים מסד וקנקן כח פתוחות לרוחה בכל חלקי העיר, מן האתרונים אשר למסחר, מכלי פנות אל החסרון אשר יגרמו כהכנסת התעלה, וצער העניים החולים — אשר לא יוכלו לה אל בית התעלה מפני דחק ההכנסה — גדול מאד.

ואין הסוחרים והקונים יאמימו אניהם לקח וזרחא בחיל נפיק ממעם הרכבים הגאונים הגדולים והצא אשר במדינתנו, אשר דבריהם בנחת נשמעים, לעזר אחב', לכל ידעו וכל יסינו גבול עניים החולים, למעט ההכנסה לצרכי רפואתם. — ואם הסוחרים יקשינו לבם הקונים למה יפנו אליהם? האם לא תשוה להם מצות חולים ותחנני הרבנים הגאונים הצדיקים, אשר המה להעניים המתחננים, איזה עשרות קאפ' אשר אולי יותר כשיקנו מן ההקדש? והלא גבאי ההקדש, וב הרב הגאון אבדק' קאליש נ"י, יתאמצו להביא אתרונות המוכחר ממקומות שונים, וגם מארצנו הקדושה, והמקצבו ביוקר ח'.

התמהו ותמהו! הזאת העיר ווארשא וקהלות הב אשר עליהן יאמר, כי איש ואיש יולד בהן, לבו

היכולת אף להציל את נפשם. ועוד רעה מואת, כי גם עתה אברה כל עצה מממשלת אנגליא, ולא תרע איך לקחת נקם מאת האנגליסמאנים, כאשר כפי השמועה כבר פרצה המרידה בכל ארץ אנגליסמאן, עד כי חיל אנגליא אשר התת פקודת הגנערטאל ראבערט, לא יעצור כח להשקיט לבדו את המרידה הגדולה ההיא ולהעניש את המתקוממים, ולשלוח חיל חדש מאינדיען ודוש זמן רב, בפרט עתה כאשר יחסרון הגמלים הנחוצים אל מסע החיל ההוא; ולכך מואת, גם אתרי אשר תשלח שמה את חילי צבאה, וגם אתרי אשר תגבר ידם על המתקוממים, גם אז לא תרע מה לעשות, אם לכבוש את הארץ ההיא ולכא אותה תחת רגלה, או לא, כאשר הכבוש ההיא דורש תוצאה רבה מבלי להביא כל תועלת. ועתה הנה באה עוד לממשלת אנגליא בשורות מעציבות גם ממדינת בירמאן בהודו, כי גם שמה יצא ציר אנגליא עם כל הגולים אליו וימלטו מן עיר מאגראלאי, כאשר נדע להם כי המושל סלך בירמאן תורש עליהם רעה. סוף דבר, ממשלת אנגליא נמצאת כעת במבוכה גדולה, אשר תעלה בערכה על כל המלחמות והתלאות הרבות אשר אפופה עד כה. אם תצלת ביד הדיפלומאטיא שלה להוציא אותה גם ממבוכתה זאת? ימים יודיעו.

וממשלת אוסטריא אתרי עמל ימים רבים ואחרי תלאות רבות השיגה סוף כל סוף את מאווייה ותוציא את מחשבתה לפעולת ידים; בשמנה לחדש הזה עברו חילי העספרייכים את גבול המחוז נאווי-באואר, וידרכו את כפות רגלם על ארמת המחוז ההוא ברנה ובקול המון חונג. המחנה הצפונית אשר תחת פקודת הגנערטאל אבאדיקס עברה את העמק לים אשר אצל פריבאן, ותעבור עוד בעצם היום ההוא עד המקום באניא, המלאוים יושבי המקום ההוא וגם חילי התוגרמים קבלו את פניהם בתרועה ובכבוד גדול. המחנה הדרומית עברה בעשרה לחדש הזה את הגבול והבא עד קאסלינא הקרובה לעיר פלעווליע במרחק שמונה קילאמעטער, וגם את פניה קרמו יושבי המקום בכבוד גדול ובכל אותות אהבה. המחנה והוא תושבי כפי הנשמע, את העיר פריעפאליע, ובקרבת העיר ההיא תפגושנה שתי המחנות והן אשה את אחותה. ממשלת תוגרמא אכנס נאמנה אל בריתה, אשר כרתה עם ממשלת אוסטריא בחדש אפריל, כאשר כפי הנשמע העמידה את צבאות חילה במספר שנים עשר באמאליאן במזרח העמק לים, למען מנוע את גרודי הארנאוטים מלחזרת ריב את חילי העספרייכים, אבל בכל זאת נראה, כי ממשלת אוסטריא יראה עוד את האל-באנעזים, ותזדרז מאד במעשיה לכל תעורר עליה את חמת העם הפרא ההוא, כאשר כפי ידיעת מכה"ע Presse לא יושיבו חילי העספרייכים בשנה הזאת את העיר ביעלאפאליע אשר האלבאנעזים יושבים בה, אף כי לפי דברי הברית ההיא המשפט והזכות אל ממשלת אוסטריא להושיב בחילה גם את העיר ההיא, ותחכה בכבושה עד השנה הבאה, ותחתה תושיב בשנה הזאת את העיר ברדאראווא, למען תוכל לפרוש את כנפיה על המסלות והולכות לסיעניצא, לנאווי-באואר ולמיטראוויצא, ובוה אפוא תשיג את המסירה אשר שמה לה בכבוש המחוז ההוא. אולם, אם לא יהיה גורל העספרייכים בנאווי באואר כגורל האנגלים באנגליסמאן, ואם לא ישתו חילי העספרייכים את כוס התרעלה מידי האלבאנעזים הפראים, כאשר שתו צידי אנגליא מידי האנגליסמאנים? זאת היא שאלה אשר רק הזמן יגיד לנו את פתרונה.

הס' אשר בין באי כח ממשלת תורמא ובאי כח ממשלת יון על דבר דחבת גבול הארץ ההיא, עוד לא בא אל קצו. באי כח ממשלת יון אמנם עמדו בהחלה על דעתם, לכל למחול על זכותם אשר הגחיל להם הקאנערעסס הברליני אף כוחם השערה, ולכן כבר שפטו כל מבה"ע, כי הס'ם ההוא יתפרץ לריסיס, אולם בימים האחרונים נתנה ממשלת יון צו אל באי כחה והם לעזוב מעט את קשיית ערפם, ולבקש מאת באי כח ממשלת תורמא להעלות על התב ברוד ומפורש את כל המקומות אשר ממשלתה תבקש לתת לארץ יון, ובכן יש תקוה, כי בפעם הזאת יוביל הס'ם ההוא אל פשר השלום, בפרט כי כפי הנשמע הבטיח ה' ואדינגטמן את ממשלת תורמא להשהדל

רעב ידאו, ורעב מצאו. נורא הוא מצבם, ואין לאל ידי יושב ציון לעזרם, כי אם לנוח להם ולדאנח עליהם, וגם האחרות האלו נחוצים להם בעצמם בעת רעה הזאת — יתן ה' ולא יוסיף לדאבה עוד. תכלה שכה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה. יעקב גאלדמאן

ידיעות העולם והמבט.

האמונה והחכמה

(המשך מגיליון 34)

המצאותיו בחכמת המבט היותר נשגבות הופיעו לאור עולם רק משנת 1597 והלאה. כי נרמה אז גאליליי כסתר בחצי התורש הולך ואור אשר על ברק אורו תתענג כל עין. אז כונן לחקר מהירות הנפוס הנפולים, וימצא, כי המרחק אשר יעבור הגוף הנפול בזמנים שונים, הולך ומתגבר בכל רגע מעת נפילתו, כערך 7:5:3:1... או כפי ששנו חכמים בלשון ההגדרה, גובה הנפילה משני נופים ששהו בנפילתם זמנים שונים, נערכים זל"ז כערך מרובע זמן נפילתם. הוא המציא את כלי מודד הנוס, אשר בגלל ההמצאה הזאת יבורך שמו עד דור אחרון, כי היש ערך אל התועלת הגדולה אשר הביא בזה לכל מעשי בני האדם, לתרושת המעשה ולמדעים? גם הביא לידי שלמות הנאותה, את קני הראות להביא על המוחשים ממרחק, ויגלה בעזרתו המצאות רבות בחכמת התכונה. הוא היה הראשון אשר עפפיו בחנו לגלות את ההרים הרמים והגיאיות העמוקות על פני הירח סביב, ולפי השנות אורך צלליהם בכל מקום ומקום ממסלולו, המשתנה בכל עת כפי ערך ומצב הירח לעומת השמש אשר באורו לו אור, מרד בורת את תועפות נבהם הנורא. הוא הבדיל את ערפל הכוכבים, "ימל"ז לכוכביו הגפרדים אשר תובר מהם, כי היו עיני התוכן הזה ושכלו הכביר משוטפות בכל מרחבי היצירה מקצה ועד קצה, ולא היה ענין אשר שגב ממנו או מקום אשר רחק ממנו. והתגלות ירחי יופיער תחשב בין המצאותיו היותר נשגבות, ואחרי כן גלה את טבעת הארציית המקפת את סמורן ואת כתמי השמש.

ע"פ תנועת אלה האחרונים, אשר כפעם בפעם יתחיקו את מקומם לעינינו על אופק השמש, מצא בחשבון את סבוב השמש על צירו ממזרח למערב בכל 24 יום. בשנת 1616 קראו המלך קאומא השני לשוב על כנו למורה? ההגדרה בעיר פיזא, וגאליליי אשר כרום תבונתו כן נפלאו גם רגשות נפשו העדינה ואהבתו אל ארץ מולדתו, נעתר לשאלת המלך וישיש לשוב אל עירו כצפור שב אל קנו; פה נאספו נקצבו אליו כל אחביו ורעיו אשר היו לו מקדם, ובראשם רעו סעוואלמי, אשר על פי בקשתו נאות גאליליי להבין מושבו במירתו אשר פנה לו; שם החל לערוך בחינותיו על מהלך גרמי השמים, ומהשקפתו הנאמנה על חליפות מצב הכוכבים מאדים וטוגה, החליט לאשר ולקיים את שיטת קופרניקוס, אשר עד כה היתה עוזבה מאין מתעורר להתחוק בה, כי כל כוכבי הלכת וגם הארץ בתוכם מקיפים את השמש בעגולים עליפזיים. בהחלטתו הזאת — כאבינו הראשון שלח גאליליי את ידו לנעת בעץ הדעת, מבלי דעת כי בנפשו הוא; אך בזאת נבדלו, כי האדם ואשתו נענשו מאת ה' תחת אשר שמעו בקול הנחש אשר הסיתם, וגאליליי נשא את חמת היועזאיים הנחשים הצפוענים, תחת אשר רוח מריוס הוערה עליו לפקוח את עיני התוכנים על דבר אמת, ולהפית רוח חיים בחכמה ומדעים אשר נמו או שנתם. כמעט יצא הרבר מפי גאליליי להסכים עם שיטת קופרניקוס, וכדגו הנצורים התעברו בו, מאשר כי לפי דעתם השיטה הזאת אינה מתאמת עם כתבי הקדש, אשר דרשו אותם כפי פשוטם, מבלי הבין כי דברה התורה כלשון בני אדם. הגלויים האלה אשר לפניהם כרעו בדרך כל אילי הארץ, דרשו מאת גאליליי לעמוד למשפט לפני הפאבסט ולפני כסא קרשו. לשוא התאמץ גאליליי להוכיח כי רוחו נאמנת עם אמונת הקאטוליציוס אשר באמת דבק בה, כי אסיפת השופטים אשר הושיב הפאבסט לדינו תרצו משפטם

ושומע לדברי גאוני וצדיקי ארץ, ואיך נהפך הרבר יהיה לפנינו? פליאה נשגבה!

ולאשר היינו בבית התעלה וראינו כל הסדרים המובים שמה; ובקרנו איזה חולים, ע"כ מלאנו לבנו לערוך אלה קבל-עם, ונחלה פניכם סחורי וקוני האחרונים להתקדש, אנא הואילו ופנו רגעים אחדים ובואו אל הקדש, לבקר איזה מחלקה (פאליאן) בהקדש, אם קדמו בפניכם ותנחמו על מעשיכם, אם אך לב בשר — כי אנחנו דנים אתכם לכף זכות, כי תסנעו מבווא אף אחת בשנה אל ההקדש לקיים מצות חלים, ולכן נשכח מזכרונכם כל הענין כולו, וכי בית תעלה המאסף חולי עניי ווארשא וגם סעניי המדינה, תסימו לבכם כי תעשו קאנקורענציא לא עם גבאי ש, אך עם חולים עניים בווארשא ובצרי המדינה, אשר להם מקור נאמן לצרכי הספקתם. — התבוננו אחים, לבכם על דרככם, וכל הרוצה לקנות אתרו יקנה סן תעלה כבשנים מלפנים, כי עולם כמנהגו נוהג, וחולים רבים בעת עוד יותר מאשר בשנים העברו. והי"ת וישעכם אחר, ואל תגלו דלים ואביונים חולים, וכל המרחם בריאות מרחמים עליו מן השמים, ותבתו ותחתמו טובה, וברכת האבד עליכם תבוא לפ"ק.

ל"ם. מ"ו אלול, מצב עירנו עוד טרם הוטב, הרעב הגורא המושל הראשי, עם שרי ממשלתו הם המה החללים, על משמרתם יעמדו, מזעקת עניים לא יתנו ומאנקת ים לא יענו, הצמא אשר ריע הגו להרעב, בא גם הוא ים — כי מחוסר הגשמים בתורף העבר, כלו המים רחת — ולשון יושבי ציון דבק להם בצמא, בעינים כלות לשנה תר"ם הבאה לקראתנו כי הצרור בכנפיה ישע והיני הגדאות.

צעקת עניי ציון מצאה לה אונים קשבות, פקדי כולל ידא בחמלתם על עניי ארצם, לא חשכו מעמל נפשם, ויקנו ואורו — מכסף הכולל — וישלחו ירושלימה. וזה פעם, אשר הגיע המזון אשר שלח ירושלימה לשמחת לבב כולל הונגאריא, כמעשיהם עשה גם הגאון הגדול מוה"ד אלעזר וואקס ראב"ד ר"ק קאליש אשר בפולין, פקיד כולל ילדי פולין אשר בירושלים — ויקנה גם הוא מכסף הכולל, הממשלה, קמה ודוחק וישלחם ירושלימה, ובשבוע הזה כבר שקים אחרים מלאים קמה למחית נפש עניי אהב"י ילדי פולין.

יותר מהמה הגדילו חסדם את אומללי ציון, הפקידים באמסטרדם, להם נאוו תהלה כי צדת הבת ירושלים עד נפשם, ויקראו נדבות, השמיעו על השקלים, ועוד בוא לידם ממת נדבת נדיבי עמים, חשו לעזרה, ביראם א יעברו המועד — וימדרו לקנות אלף ושש מאות מרות במאריסלילע וישלחו ירושלימה ליד מנהלי הכוללות, ק לכל איש, ראטיל חמים — בערך 6 פונם — אם אך לשלם 20 קאפ' — שווי 30 קאפ' — הכסף הגבוק ממחיר שלח ליד הפקא"מ אשר באמסטרדם, והם יוסיפו ע"ו הגדבות אשר יקו לקבץ וישבו לשלוח כבתחלה, יאבו ונקוה כי יעלה בידם עשות עד עת הקציר הבא, נעם ה' עליהם ויכונן מעשי ידיהם, וברכת חובקי אדמת ש על ראשם יחול.

זה שבועות אחדים באו להאחו בעירנו כשני מאות זרות, כם, בתור ובתולה, שב וישיש, הרה ויולדת, קהל אשר עזבו את ארצם ארצות המערב, ארץ מאפליה, ויהי די הרעב הנורא השולט שם בעוז אפו, ומעקת בדינים מקנאי קנאת דתם אשר רבה עברתם לעם תרמם, המה היהודים שגאי נפשם. אכן כאשר ינום איש מפני ופגעו הדוב כן גם המה, מרעה יצאו ואל רעה באו

היתה ידעת התוכנים אדות הירח כזה חלה מאד
יכשר לפניך קורא יקר! נציע פה את ידיעתנו אודות
בקצרה, כפי המצאת התוכן הנעלה הזה.

מודעת היא כי השמש היא הנצח הנחלה המציע
את כל מוכנת העולם. בגדלה הנורא תמשוך את כל
הלכת הקטנים בערכה מאד, וחכירותם לדקוף סביבה
עליפיות כפי שלשת חוקי הכוכב אשר קצב קפולער
שוכנת בתוך. כה המושך ישים משמרו בין גרמי
כמו החיון המור הנראה בתוך בני האדם, חוק א
והוא משפט הזרוע (פויסטרעלס), הנבר ירדה על החלש
על הקטן ממנו, והקטנים מצדם עוד על יותר קטנים
ולכן הגה גם ארצנו אשר היא בעצמה סוכבת את הש
חוקי כה הכוכב, הכדור הזה ימשוך אתריו את
ויאכף עליו להקיף אותו אתה לעשרים ושבעה ימים.
המחלך השנתי הגה יש לכל כוכבי הלכת גם הסבוב
כי כולם יסובו על צירם מן המערב אל המזרח ב
ויסתובבו בלכתם. וזה בא מן הפעולה אשר פעל אי
חיצוני על הכוכב הנמשך מן השמש דרך מרכז כוכבו,
כל כוכבי הלכת המה כדורים אמתיים, אשר המר
מרכז כוכדם אל הסובב שזה בכל צד, לכן כל רחיק
צדדיה דיה להביא את הכוכב לסוב על צירו למל
אשר לא תעצור בעד התנועה הזאת, כי כל נקודה נק
הכדור הסובב הבאה, היא במרחק שזה אל השמש
העוברת, ולכל נקודה יש נקודה אחרת כנגדה אשר
השמש פועלת עליהן בשוה.

לא כן הירח, הוא נוכח פניו דרכו ולא יסוב על
בעת לכתו סביב הארץ ככל כוכבי הלכת, וגם זאת לא
נעוטה כי אם בדעת וחשבון, כבר ידענו כי גאליילי נל
פני הירח הרים רבים המשתרעים עליו; והרים האלה
מאד ועצומים, ולפי המדידות הנכונות עולה גבהם בכרי
מחצי קוטר הירח בקרוב, עד כי כמעט לא יתכן לחשו
הירח לכדור אמתי, כי אם לעוף בעל קצוות רבות הב
הרחק משמחו, ואשר מרכז כוכבו אינו במרכז תמונתו
להבין כי מפאת כה המושך יהי הצד היותר מרובה
ואשר בליטותיו יותר גדולות, פונה אל מל פני הארץ
כוכבו, ובהכרח כי תמצא על הצד הזה נקודה השוכ
הקו הישר העובר דרך מרכזי הארץ והירח. עתה נרכ
כה אתה צדדי פעל על הירח באיזה זמן, הגה יסוב
את הנקודה הנוכחת מן הארץ, במרוצה הלכת ונחלש
רגע מפאת כה משיכת הארץ עדי היותר לאפס, ואז
הנקודה הזאת אחרנית, ועם המהירות אשר השיגה
האחרון מירידתה, תוסיף לעוף במעוף גם אל העבר הש
בכת המתמיד לכד, ואז אתרי הגיעה סיום מעופה
המתמיד ישבת משיכת הארץ, תשוב למטה למקומה הר
ומשם לעבר השני, וכן תעוף מעופים שונים כמטוטלת עת
וכפעם בפעם יהי עלייתה בכת המתמיד ויירדתה בבח
כפי חוקי המטוטלת, אשר גם לה היה המשפט לפי
ההגרסה להתנועע תמיד לאין סוף, לולא עצרה הארץ והת
על צירה אשר יחלישו את כחה. ובכן ילך הירח מעדנו
ימי עולם, צדו האחד נמוי אל הארץ וצדו השני אל
העולם, לא יחליפו ולא יסוב אותו ממנה נצח, ויתנועע
ואנה כמטוטלת.

הדבר הזה הוא מקור חיוניות רבות, אשר השקי
הירח; בהתגלות קני הראות הגדולים, והתוכנים יצא
בכלי מחויתם לתור את גרמי השמים אשר עד כה נ
דרכם מעניינם, עשו כולם בראשונה להשקף על
באשר הוא הכוכב היותר קרוב אלינו מכל זולתו. ומה הש
לראות כי ערום ועריה הוא מכל, אין מים עליו ואין
אשר יקיפו סביב, בעוד אשר שאר כוכבי הלכת
במעטפת רוח כדור ארצנו, ופניהם כמזה במים
גם קיץ וחורף, גשם ושלג ישמרו מועדם. אך עד
נוכחו כי התולדה הגריבה לא קפצה את ידה מן
ותעניקו משובה לא יחסר כל בה, רק סדרים נכונים
ראה ראינו כי הירח נוטה אל הארץ בצדו האחד תמיד,

הגודע, לאמר: להחלים כי השמש שוקם במרכז העולם — היא
דעה נשחתה וכוחת אשר אתו בה שוכחי אלוה, יען תתנגד
לדברי כתבי הקודש; להחלים כי הארץ איננה מרכז מערכת
גרמי השמים ולב כוכבי הלכת וכסיליהם; כי איננה נחה,
וגם תתהפך על צירה בכל יום, גם זה דעת בנים כחשים,
דעה נתעבה ונכזבה". הבהנים הכבידו עליו אכפם, עדי נאלץ
להבטיח כי לא ישוב עוד להגן על שיטת קופערניקוס.
בשנת 1617 בא לפלארענציא וישב לעבודתו בתכמת התכונה,
בשנת 1618 הוציא כדבר בעתו חוברת אתה אצרת בקרבה
את מחקרו אודות שלשת הקאמעטים אשר נראו אז. כאשר
הגרנו הבטח הבטיח גאליילי לבלתי שוב עוד להגן על שיטת
קופערניקוס, ובכל זאת נסרו לו היעוזאטיים איבה מסותרת,
סדעתם כי רק למען הצל כצפור מפה עשה זאת חרף רצונו,
ובקרב לבו הוא וונה אחרי דעת המינים, האומרים להפך
את סדר העולם, ע"כ בקשו עליו תנאות בכל עת מצוא.
ויהי בצאת מחברתו אודות הקאמעטים אשר משכה עליה עיני
בני דורו contemporain, התוכה היעוזאטיים גראסין עם אחד
מתלמידיו על ענין אחד המדובר בתוך המחברת ההיא. גאליילי
סדר לעזרת תלמידו לסעדרו בריכו קבל עם, ובזאת נבאש
עוד יותר בעיני היעוזאטיים אשר ארבו לגפשו. בשנת 1630
נסע גאליילי לעיר רומא לקחת רשיון על הדפסת ספרו הנקוב
Dialogo spora i duo sistemi del mondo Telemaico
e Copernico (שיטה אודות שתי שיטות על מערכת בנן
העולם, שיטת בגלמיאום וקופערניקוס). בספרו הזה ערך
שלשה מדברים, אשר האחד יקים את שיטת בגלמיאום, השני
את שיטת קופערניקוס, והשלישי יערוך את שתי השיטות
האלה זאת לעומת זאת, ויניח את השאלה מבלתי מפתרה.
שכל גאליילי את עטו להוכיח את סבוב הארץ, תחת צללי
התפונה המלאכותית אשר שם המחבר בפי המכריע, למען
הזוט את לב היעוזאטיים. אך המה אשר לבם ראה ערמה
ומרמה הרבה, וגכליהם נברו בארץ כגודע, הבינו לעצת
גאליילי ולמסותו.

הרשיון הושג מהממשלה והספר יצא כליל מבית הדפוס,
אך חיש מהר נסגרה המחברת ליד האינקוויזיציאן, והיא דרשה
גם את מחברה להראות אל כס המשפט, או נלחץ גאליילי
לדופיע לפני השופטים, והמה בתוקף עחם אכפו עליו
להשבע בשם ה' בברעו על ברכיו, כי אין צדק בדעתו אשר
כתב אודות סבוב הארץ וכוב על שפתותיה. אנתנו כולנו,
אשר מנקודת הראות הספקולאטיפית נהוה, נשפוט, כי טוב
עשה הפעם התוקר הזה, כי מה זה יחשוך איש בעד חייו? הלא
כה יאמר משורר רוססי אחד.

מה אנתנו? ומה הוא החיים!

בהגני אתפלצה ורוחי נבולת,

ופתרון לשאלתי הגה מלות שתיים:

אנתנו — הרוכלים, וחיינו — המרכולת.

לא כן גאליילי איש הרוח, אשר משגב חכמתו הורחתו
לתת יתרון אל הרוח על פני הגויה וחלדה יחד, נקלה כבוד
נפשו בעיניו, תחת אשר נתנה לחסוא בשבועת שוא ולענות
שקר בעצמו. ויהי אך כלה את שבועתו התלקחו מרעפיו
בקרב, וירקע ברגליו בארץ, ויקרא ברוב רגשותיו e pur
nuove! (אבל הלא תתנועע!). אז תרצו עליו השופטים
להאמר בבור כלא. הפאבסט דגלדו לשבת אסור בבית מקלם
הבהנים בעיר פלארענציא, אשר הציקוה מאד. פה שקר על
חקירות הבאליסמוק והמעכאניק אשר עשה בהנה חיל כידוע
לכל קוראי ספריו. ובין כה וכה אור עיניו עזבוהו, ואוננו
חרשו מעוצר רעה ויגון; בכל זאת לא הרפה גאליילי מעמל
חקירותיו, ויוסף לגלות את טלסלת הירח, ויתקן לוחות למחלך
ירחי יופיטער אשר גלה. ואם אמנם כי כל כוכבי שמים
וכסיליהם יתנו את רוממות התוכן המפואר הזה אשר הפיץ
אור על תכונתם, ארתותם ומסלותם, הגה ביהוד תרות שם
גאליילי על הירח מלך הלילה, אשר הופיע אור בהיר על
גבעותיו וניאותיו, ויוכיח במופת איך יתלמל טלסלה לרגעים
כתנועת המטוטלת התלויה על מורה השעות, עם כל התנאות
מתחיות מזה, עד כי לא נשנה אם נאמר, כי לפני גאליילי

החכמים תעמוד לעד, ותרפת מעניהם לא תמחה לדור דור.
יעקב פרענקעל

ח ו ב ר י ח ב ר

בן חירות מני קדם אשר רבים וכן שלמים חקרי לב
חררו לבא עד תכליתם מני אז ועד עתה וילאו למצא הפתח,
יחשב בצדק גם טבע הנחש וסגולותיו הנפלאות! עוד מראש
מקדם מני היום אשר ראשון אדם נולד, תספר תורת משה
נפלאות בספוריה מימי בראשית אשר ערפל התולתם, מהנחש
אשר בעדן, מכבודו ותפארתו אשר היו לו מימי קדם בטרם
אררו אל זועם על גרשו את האדם מהסתפח בנחלת ה' וכן
עדנו, ועד הימים האחרונים ישאו כל חכמי לב מדברותיהם על
היצור הנפלא הזה, יכוננו לחקרו, יביאוו בתחום ובסוג
ועל כל שרשי הליכותיו יתחקו. אך שתים המה נפלאו מהם
במבטו וסגולותיו, איך יתן הנחש תתיתו על כל אשר רוח
חיים באפו, יפיל עליו אימתה ופחד עדי כי בלא דעת נפש
יאברו עשתנותיו, וסרוח פיו ומבט עיניו אשר ימשך אבירים
בכתו ישתגע האומלל הנצב לו למטרה ויהי לברות לו, ואיך
לעומת זה ישנם אנשים חוברי חכר, אשר קסמים בידם ויתרון
הכשר להבניע את פריץ הזוחלים הזה, לבצר רוחו הכביר
ולשחק בו כצפור. ובאשר יקרים המה דברי אחד הרופאים
האמערקאנים אשר הוציא לאור אודות הדבר זה בימים
האחרונים, לא נמנע מהביאם לפני קוראיו, אשר בטח ימצאו
בהם חפץ.

„עוד מימי חרפי כי אוכרה ראשונות, יאמר החכם הזה
עם הספר, אוכור כי אימת מות פחדתי ויגורתי מפני הנחש,
אשר אמנם עוד בימים האלה עוד יתן עלי תתיתו, אך
בימים האלה כוננתי לחקרו, ואחקור לדעת את הפעולה המאג-
נטיית לדעת במה כתו גדול לפעול במראה עינים לברו לחתך
צידו, ואת פעולת האדם אשר עוז בידו, לדכא גם אותו תחת
רגליו ולהסירו אל משמעתו.

בשנת 1871 בימות הקיץ ישבתי בסקווען באך בארץ
אמעריקא, הימים היו בוערים כתנור, ודבר יום ביומו
הלכתי להרחיק אל אגם המים אשר לא הרחק מעיר מנורי,
את בני וכל כלי הנחתי על נאות הדשא אשר על יד היאור
ואשר גדר עץ יסובבנו. בבקר לא עבות אחד, היום היה
בהיר בשחקים, ואנכי כאשר הסכנתי כל הימים רחצתי במי
היאור, ויהי בעברי ררך הגדר לבא אל המקום אשר הנחתי
שם את בגדי, התבוננתי מרחוק, והנה בתוך ירק הדשא ישכב
דבר מה, ארוך כשמונה רגל במדה ועביו כאמת איש; אנכי
דמיתי בנפשי כי בול עץ הוא או תורן לאחת סירות הדונה,
אך אמרתי אסורה נא ואראה את המראה, ומה השתוממתי
לראות כי שגיתי בראוה, וכי פה שוכב במנותה שאננה נחש
עקלתון ממין „החונקים“ האיומים אשר בשם „נחש השחור“
יקראום חוקרי הטבע; גדול ונורא היה מראוה, עדי כי בכל
בתי אוסף פריצי החיות אשר ראיתי, מאין כמדוה. הוא שכב
על גחונו מבלי נוע, גם כאשר קרבתי אליו ואבא אל גבולו,
גם אז לא נע ולא זע ממני וישכב באשר שכב. אנכי
הבטתי כה וכה וחפשתי לי מקל עב באחד המקומות להיות
נכון עמי לעת מצוא, ופתאום קול צפצוף נורא מאד נשמע
באוזני, קול כחולה וכמבקש על נפשו, הקשבתי ואשמע את
הקול הזה, התבוננתי והנה על אחד העצים אשר במקום הדוא
ירדן רצוא ושוב קין - אלוני (אייכענהארניכן) יפה עינים ופז
רואי, ירדן בתחת כתו ויטובב כבמחולת המתנים סביב נוע
העץ, ולרנעים ישמיע קול צפצופו אימה מרגיז לב; הברת
פניו ופרוצתו כמשתגע, העידו בו כי יתתור בכל עוז ויתגור
שאריית כה להמלט על נפשו, אך לא יכול, כי מבט עיני
הנחש אשר למש עליו, שם מועקה בכנפיו ויקשרוהו בעבותות
חזקים. לשוא רץ האומלל אחת הנה ואחת הנה, עלה על
מרומי העץ ויורד אל נועו, לשוא השמיע במרום קול יללתו,
הנחש שכב על מקומו לא נרע עיניו מהחולל האומלל, והוא
רץ במעגלה סביב נוע העץ, ובכל פעם הלך הלך וקרב אל

מסגה כל ימי הקיפו את מסלולה, ויתחייב מזה להיות
המרחיק מן המרכז (צענטריפוגאלקראפט) בצד הפונה אל
העלם, גדול יותר מאשר הוא על חצי הכדור הפונה
הארץ, הסובב את הארץ במעגלה קטנה מן הראשון.
וזה יתחייב את האויר המוכשר להתעופף בנקל, מן חצי
שלשומת הארץ אל חצי השני, כמגולת כח המרחיק
מרכז, לדרוף ולדרוף את הגופים להלאה מן המרכז. שם
יתרחק לעל שיאו כתמונת קטן ישר — כמבנה עמודי
ה — בתושבתו הרחבה יתופף את חצי כדור הירח השני,
הצמידו שמה כח המושך של הירח, ויצד לאט לאט
עד גובה תודו הנשא. מנסיבת העתק הרוח מחצי כדור
הארץ למול הארץ, גלגל גם מימיו ומצולותיו ממנו, כי
אין רוח ינודו המים ויתהפכו לקיסור, וכמו הרוח
גם הקיסור גם מתנופת כח המרחיק מן המרכז לבקש לו
שם אל הירח בעברו השני, במקום לא תשורם ענן כל חוקר

ומי ידע אם לא ערכה התולדה שם את ביתה בעד
חיים אשר נשמת שדי תבינם, כמנו אנחנו פה? אך לא
תרננים לשאלות כאלה אשר סתומות ותתומות תהיינה
לם! כי מי זה יגיד לנו את אשר על פני הירח בעברו
מענינו? יהי איך שהוא, אחת היא לנו אם כה ואם
אך זאת ידענו בבירור, כי הברילה הטבע לרעה את
מכל גרמי השמים, ובעוד אשר חצי כדורו בתה ושכמה,
סמים ואין רוח להחיות נפש כל חי, הנה גם צלמות
צדים בו, כי מכל האמור פה נחזה, כי הירח יסוב
ל עבריו למול אור השמש רק פעם אחת בתודו, והוא
הקפתו את הארץ, ואורך היום עליו יהי אם כן יותר
1 יום שלמים, וכן גם אורך הלילה; יום ארוך כזה ילהט
לאין קץ, והלילה ישים שאיה בקרתו הנוראה. — כן
הלבנה בשפל המדרגה מיד הררי עוזו, אשר נשאו
למעלה ויפוצו חוק, ובטח התחוללו הגבעות האלה ע"י
ואולקאני, אשר פעל בבטן הירח בטרם התקררה כיווא,
את פניו. ומה נמלצו דברי ההגדה העתיקה המספרת:
ען אשר גבהה הלבנה, צוה עליה ה' „לכי ומעשי את
“ כי באמת המעשה הלבנה בעצמה את ערכה וכבודה,
פלדות אשה אשר הקיאה מנוכה, אשר מהם יוצרו
המפריעים את סבובה על ציריה, מקור האי סדרים
ים בה.

מלבד ההמצאות הגדולות האלה ייחסו לגאוליליי גם המצאת
אפסאם החייתי (азимутный компакт), אשר תועלתו רבה
ליורדי הים באניות, למדוד את החזיות המשולשים. כוס
אשר השקתו היעוצאיים ועמל נפשו שמו קץ לחיי
המחולל הזה, ואתרי מחלה ארוכה ונוראה, אשר
את אור עיניו ותאטם את אוזניו, השיב את רוחו
ביום 8 יאנואר 1642. הבלים והמוכנות אשר השתמש
לתכלית מחקרו, עוד ישתמרו גם היום בבית אוצר
הירח בעיר פלארענציא. אחרי מותו הקימו בפיוז עיר
ע מצבת זכרון לכבודו, לאות תודת מן האדם אל האיש
הזה, אשר מפרי חכמתו והמצאותיו יתנו עד היום הזה.
שתי מאות בשנים עברו עם גלי שפף העת מאז ועד
ובמשך הזמן הזה שנו כל גויי הארץ את מעמם
כעת הנה חרות הדעת והרעיון היא זכות כללית, אשר
תשולל, לכל עם האנוש אף בקצה הצוליזאציון והנהגה
ה, חוקרינו ונבוננינו יתנו יביעו את חין מחקריותם כחפצם
בהנהגה. בימי טובה כאלה, הנה חזיונות בלהות כאלה
אות החכמים הנענים בידי אכזרים, דבר אין להם בעולם
ל, ובקול רפאים יחשבו הנשואים רק זכרון בספר. וזכרון
, כן הוא, ואולי יש להם גם איזה יחס ודמיון עם
שים שיעשו בתוך איזה עמים גם בעת ההנה, וביתוד
נו היהודים במורקיא, אשר נמצא בתוכם עוד קנאים
ים, מבנים חכמה ושחוריה, תושיה ונצריה, הדורשים
וחימה את כל מבקש השכלה ומחזיק בה, למען אחינו
תהי נא תולדות גאוליליי לתנא ויבושו ממעבדיהם, יראו
ור, כי כל מעשה איש ועלילותיו בספר נכתבים, תהלת

(*) על אודות חמשת אחים שהם אשר יהודים יבטל צמח קר

Digitized by Google

מקן תתפוצצנה על תדודי הסלעים אשר בתוך הגדר או שכולת המים תשטוף אותן .
(המשך יבוא)

חדשות שונות

הרב ר' מרדכי מעיר מאגארא באפריקא אשר נסע זה פעמים במדינות סודאן ושומבוטו והעמיד עצמו בסכנת רבות לטובת החכמה, בכדי לחקור ולדרוש על הכונות כל המקומות והם, שב עתה ממסעיו עם ידיעות רבות ונחוצות הנוגעות לבנין מסלת הברזל במדבר הגדול ואורא אשר ברעת הצרפתים לבנות שמה, והנה נוסע עתה לפאריז להציע לפני חכמי גלילות הארץ את כל אשר אסף בחקירותיו בענין הזה, ולפי דעתו יוכיח כי בנין המסלה במדבר ואורא אינו כבד ורעק כ"כ כאשר יחשבו רבים .

בעיר וויען תרצו השופטים משפט מות על איש רצח נפש באין עדים מעידים עליו רק כלב קמן אחד אשר הכירו להודות על פשעו, בפני השופטים . אשה כבודה אתה היה לה עבר משרת בביתה אשר גרשה אותו, העבד אשר שאף נקמתו ממנה בא פעם אתה הביתה באין איש אתה וימיתה בסכינו וימלט, כלבה הקמן אשר היה לה רדף ונבח אתריו בלי סור ממנו עד בואו לביתו ויסגור הדלת אתריו, אבל הכלב לא מש ממקומו ושמר על הפתח, וגם אתריו אשר סגרו שער החצר הוא ישב על פתח השער, וכאשר נודע הדבר לשוטרי הפאליציי ויבאו שמה צוו לפתוח את הדלת, והכלב בראותו את הדורח התנפל עליו בקול נביתותיו, עד בואו לבית המשפט ושם הודה על חטאתו כי הוא הרצח .

הצרפתים הנוסעים באפריקא מצאו זה מקרוב אי אחד באיי הים קראווי בשם Satiking, אשר לפי דבריהם תושבי האי הזה הם יהודים? הנשיא המושל עליהם שמו, נתן יצחק, והם חפשים אשר לברם ישכנו באין דבר להם עם שבטי העמים וולחם באפריקא .

במקום אחד ניאנגעם אשר במדינת אונגארען, עשו זה כשלש שנים נסיון חדש למעת שמה נמעי הקאווע, בהיות תכונת האקלים נאות לנמעי הזה, אבל הנמעים הראשונים אשר הציאה האדמה היו גרועים ודבה בערך הקאווע האמתית הבא מהורו, ורק דלת העם החלו לשתות מי הנמעים והם מפאת היותם נמכרים בזול גדול . והנה עתה יודיעו מכה"ע האונגארים כי במשך שלש השנים האלה שהשרדלו בנסיונות שונים, השיגה ידם להשיב מעשה העבודה בנמעים והם, עד שבשנה הנוכחית כבר עלו הנמעים בטובם ומעטם כמעט כנמעי הקאווע הטובים בהורו . והם עולים על שלחן אצילי הארץ, וע"כ יש תקוה כי נמעי הקאווע האונגארים ימצאו חפץ בכל ארצות אייראפא .

בירז פלך קאווע . בידים רועדות הגני להודיע היום הבשורה הרעה, כי עלה המות בחלוננו ויקח מאתנו עמרת תפארתנו, ה"ה הרב הגביר שוע ונכבד שלשלת היוחסין מוה' חיים קאמינעצקי ז"ל, נין ונכד להגאון הצדיק מוה' חיים מוולאזין זללה"ה . הוא היה נור עדתנו, וכל הערים אשר בסביבותינו התפארו בו, תלא כל עם סופר לספר אך מקצת מעלליו וצדקותיו . ביתו היה פתוח לרוחה לפני כל נכאה ונרכה, לא היה יום אשר לא היו סמוכים על שלחנו ג' או ד' עניים, בשנת תבצורת 1868 כלכל נפשות עניים לאלפים במחננו, מכספו נתן תמיד לחלואת חן לכל דורש צדקה וחסד . ומעולם לא השיב פני איש ריקם . וכמותו גם אשתו הצדקה מרת רחל ובניה יחיו . כתשעה ירחים הפך בחליו ודרש ברופאים, ובאחרונה יעצוהו לנסוע למקום הרחצה בקעממען, וביום ו' עש"ק פ' שופטים יצאה נשמתו במדרה . כבן מ"ה שנים היה במותו, מקעממען הובילוהו לעיר מוקעם ושמה עשו לו הח"ק והראב"ד את כבודו האחרון, ינחם ה' את אשתו ובניו ובני משפחתו

תרצו האל הגדול) כי יסלח לכל עונם אשר העו מעדם ים זהו, אך הוא לא רצה לעשות את בקשתם, ויתחפש דממת שור הבר (ביפאעל) ויברח מבקעות הורו מורחית ים הרמים . תמשה אחים והם רדפו אתריו עד קעדאר ושם ראו אותו נצב במרום הר טומערו להציל עיניהם . וזה קל התיר אחד מהאחים והם את אזור חלציו ו על ראש הר ויקפדו סביב סביב, להעתיק ולנתק את ההוא עם מאהאדעא יחד ולהשליכם לתוך העמק . וזה ראה ברנע והוא את הרעה הנשקפת לארץ ולדירים אם יפול ההר ההוא עליהם, כי יפוצץ אותה לרסיסים, שביה ימית ועצמותיהם יגרם, ויצו לחמשת אחים והם, אספו ידיכם ואני אמלא את אשר שאלתם ממני . ואז ש ברמת פרה תצובה מאבן גדולה, ויקח עמהם דברים להם לסלוח לעונם, אם אך יואילו הם לרחוץ את בשרם ו טד מאגארי השכן הקרוב לנהר גזון, גם לבנות שם לבנונו אשר כל הבא לתוכו להתפלל ולהקריב קרבנות שוא עון כסוי חטאה . גם את תבנית הפרה אשר ה בה ברברו עמהם, נתן בידם ויתן להם רשיון לשבר לשלשה חלקים, ולשלוח את חלק הראש והצואר לנעפאל, חלק יתר אבריה לטנגו נאט, ואת חלק אחריה אל אשר יבנו לו בקעדאר נאט, והחלק הטוב הוא ימצא ים בתוך ההיכל . והוא הבנוי לכבוד אלהיהם הגדול . האחים התרצו אל האפנים והם, אך רע בעיניהם, ויצאו כסף תועפות מאוצרם די ההוצאות והחוצות לבנות ההוא בקעדאר נאט, וידרשו מאת מאהאדעא לשאת במשוא ההוצאות הן, וייתר בם אף מאהאדעא ויהרסו את ההיכל ההוא אשר בנו לו . אך סנגאק לוארגי, ממלאכי הפנים אשר למאהאדעא, בנה אותו שנית על ההרדים נהרו אליו מכל אפסי ארץ הורו, ויאמינו כי שוא עון ואנשי קדש, ויספרו נפלאות גדולות אדות ההיכל ויביאו אליו חמדת כל ארצם . והיכל ההוא היה על עד אשר פרצו בני עם הגאקאם בהורו המורחית מה, כי אז דרס אותו מאהאדעא על ידי וועה (ערד-ו) . אך נגיד הגאקאם בנה אותו עוד הפעם להיות סף מוצא ולהרבות לו זהב מאת ההורים הבאים אל ההיכל מדי שנה בשנה . אפס כי ההיכל לא התעורר לאורך , ובשנת 1842 הרס אותו השלג הרב אשר התנפל ראש הר . אולם אתר הכהנים הראשים לא נח ולא עד אשר כוננו דיו עוד הפעם את ההיכל ההוא, והוא עומד י עד היום הזה .

בכברות ותלאה רבה יעבור הנוסע את נהר אלאקאנארא אל היכל העדאר נאט מחוז תפצו, ויותר עוד יכבד אצל כפר באמבאמט, כי שם הגדר הזה גדול ורחב יתום כנהמת ים ויפרוץ לו דרך על פני סלעים נוראים חמיש צור, ועל פני הנהר הנורא הזה מרחף גשר (ויילבריקע) ברום ששים או שבעים רגל ורחבו ארבע קרוב לקצו רק שתי רגל . יראה ורעד יאחו את רואו הראשונה, ורק אמיץ לב אשר יראה חתת ולא יתח, י יהיו לעלות על גשר כזה הפורה ברום רקיע ותחתיו יגעש נהר איתן בקל פחדים, וכנעת בו רוח חרישית ינוד כה נהר הקנה במים ובכל צעד מצעדי גבר יתנועע הנה הגה יונה, ודעת לבנון נקל כי על גשר כזה לא יוכלו י אם שלשה או ארבעה אנשים בפעם אחת איש בעקב י ; גם כבשים ועזים ועגלים יעברו בו, אך לא סוסים ים וכל בהמות משא, כי הן תעבורנה בנהר ורבות

נפלאות כביר נגזרים הסדע נשם מאכאכאלאסלס, הסיר כסוף חליונות הפעם הגדולה אשר נה לחמו הסלעים (ידם ארע) עם מחו סקדמונים . גם אם מלחמטיסס אשר נלחמו זה נזה בעזרה י ומה גם אם מלחמט בני קוראסלס עם בני סאלדאולו קוויכס יסס וסלסלי מלכי כוהו (ע' נס' דכני ימי עולם, חלק נאשן, סאלסל מר 47 עד 50) .

קאמעניץ פאראלסק, ביים י"ב אייר העבר, עלה הק
בתי אף את צמרת הארז, ה"ה חזי יהוש
ח"ב ב"ש"ם ופוסקים. צדקת לבו ותום רוחו יתנו כל
גבר רב פעלים מה' אברהם ויעבדים ז"ל. כבוד גורם
במותו, המונים לוחו לבית ה' ולל' חי ושם המנוחות
תנצ"ה. המנוחה בחייו והמנוחה במותו. י' בער
ז"ל

רב נכבד מופלג בתורה ומשכיל מבין בלמודיו
נודע ע"י ספריו הנכבדים, מבקש לו משה בבית ארץ
לחיות מורה לבניו בלשון עבר וחקוקה גם
וחלק גדול משפת רוססא, מאמחעמאטיק, געאגראפיע
למדה ולימנאויות (וולתי למדי השפות). מקום משכ
ז"ל

נאד ריימשער ללאד

בילליגע אונד בעקועמע דאמפ-ש

ברעמען טאד אמערי

נעהענע איסקנעס ערפיהיל

מיונער עם שמוספא

אין ווארשא נאקא ויעלניא 40
4656

נעתרתי לבקשת בני משפחתי
עוד זמן מועט פה רוססא דורשי
במחלות אשר מצאן מימי הילדות
חסרון כח המליד חלישת העצבים ו
נשים (אימפאטענץ אונד נערווענשווע
יפנו יאלי ע"פ האדרעסאטא שלמשה
מזור ותרופה, ואלה אשר ברצונם
אותם במקום מגוריהם בערים אחרות
בקשתם לכה"פ שבוע אחד מקום
מכתבים אענה לאיש איש ככתבו ו
ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אדר
Доктору Н. Волянеру,
иевъ на Подолѣ. Спаская № 23.

שאלות ותשובות

לדוחמים על הצמחה בחיל, את
נקבל בכל פעם בצי הקדם, חס
1 מארץ = 47 קאפ', והלאה 83

לס' יסקב גולדמאן, לחטו חס
שמו ומדוע לא יגיע, ליוס' מלוד קלגני
דפסטי בלשון כנר קדמית, יצא מה,
ריינג' שייך לא נוקל לקבל לא ב-קולאט
נכך בשנת ברכה ובתיבה וחזקה מוט

חזקה לכתוב אלי יתוב על אדרעס

Slonimski in Warschau
ranowska (Brpita Miła) № 24.

Slonimski в г. Варшава
рановская № 24.

עם כל המתאבלים עליו. הכותב בלב גשבר, ונרצה,
שמואל דוד בר' אברהם מאמקע

לאדו. כ"ב אלול, אבל כבר היה בלאדו, בסות האיש הדגל
מרבבה, נצר מגוע היחש אהוב למקום ונחמד לבריות,
הרב משה טרויב ז"ל, כל מכיריו ומוקיריו נקבצו יחד לעשות
לו חסד האחרון, והרב הגאון מהור"ר אליהו חיים מאיחיל
שליט"א הספידו כהלכה, ופתח כהאי ספדנא, לומר ארץ שנער
וכו' כן יוכל להגיד על הר"ם טרויב, כי עיר קידאן הרתה גם ילדה,
עיר פאניוועז גרלה שעשועיה, אוי נא לה אמרה לאדו כי אברה
כלי חמדתה. נהרי נחלו דמע גילו מעיני מכיריו ומוקיריו, כי
היה אחד מהשרידים מזה הישן, אשר אמנה מהורה גולה
תואמים בו — י"א הי' מרבים, מדותיו וקירות יתנו לו שחר
וכבוד. יתם ה' בניו וכל משפחתו דרוסמה ובתוכם הגאון, ידעו
י"ד האוקון

G. Singer, Triest

עמפיעהלט אונד פערזענדעם זעממליכע סארטען

אתרוגים אונד לולבין ביא בעקאנעמער רעעללער

אונד פראמפער בעדיענונג צו דען מאגליכסט בילליגסטען פרייען.

גם בשנה זו תאחו ידנו במסחר הקאמיסאן מכל מיני אתרוגים, קאמפער,
נענעווער, ארץ ישראל, מאראקער, קארטיקאנער, ולולבים חדשים משריעס,
ועוד יתרה לנו בשנה זאת להשיג מידנו לולבים חדשים עם עלים גדולים קצונות
(רעזענעס) דסביבותינו, ושותפי ב"א הרב הגאון מה' אברהם יצחק ג"י משכיל לאיתן
אבר"ק סמאלעוויטש נוסע בכבודו ובעצמו למריעס, ונכונים אנטו למלאות חפץ כל
איש ואיש קרוב או רחוק בעד שחר קאמיסא קצוב מכל אתרוג ולולב, והחפץ בנו
יפנה אלי במכתבו על אדרעסאטא של
Нафтали Маскелейсонъ въ гуд. г. Минскъ.

בשורת ספרים. יצא לאור ס' "תולדות חכמי ישראל" חלק ראשון, הוצא על ידי
בתקנים והוספות רבות, וכל החפץ לאסוף אותו ואת יתר החלקים
(ארבעה במספרם) יואיל נא לפנות אל המחבר. מחיר כל חלק הוא 35 קאפ'. גם החלק
הששי מס' דברי ימי עולם יצא זה מעט לאור, מחירו כמחיר יתר חלקיו הנודע כבר
לקניהם, ובעד ימים אחדים יצא גם החלק השביעי לאור, והוא החלק האחרון מס' דברי
ימי עולם. החפץ בספרים האלה יואיל נא לשלוח מחירם אל המחבר על אדרעס של
הלא הוא: Кальману Шульману въ Вильну.

החפץ במסחר עצי שריפה (שוועבעלאך) מהמאבריק של A. K. Tescer
P&S או מהמאבריק של II. B. Штротъ въ Москвѣ יפנה אלי ואודיעה פרטי
Д. Вишнякъ въ Москвѣ. אדרעסעסע למכתבים ולמעלעגראפיען

לחדיע כי פתחתי רעסמאראציא חדשה בראמסעל ווענעדרי, ברחוב
נאלעווקעס N. 7 בחצר'ה שפילדיין עם ביאלער נגר גן קראשינסקי, ערוכה בסוב מעם,
בתורים מרווחים, אקה אשר באי ביתי ישבעו עונג. אברהם מאיר מאנאמאקאן

מודעה לסו"ס

העתקתי את הסקלאד ספרים אשר לי, אל הרוב נאלעווקי № 25 בחצר הגביר
ר' יודיל מאקאר, ובהם ימצאו בסקלאד שלי כל המינים פערלאג שלי ששכבר,
ועוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדפוסים אחרים במדינתנו, ודפוס חוץ למדינה,
הגני מוכר לסו"ס ע"פ קאמאלאג דרוק-פרייז, בנכין פראצענט לפי ערך הקניה.
וגשלים כעת ס' סכנת אבות עם חלמוד בכלי ירושלמי וכו', וס' שם הגדולים אהלי, ס' דחקן השלם,
ס' שער השמים, ס' דרשות דרין, ס' דרשות מינץ, ס' דרשות הרשב"א, ס' חשבין (פסקי דינים),
ס' פרשת דרכים, ס' דרשים נאים למד'ל, ס' אגרות ושו"ת הרשב"א ז"ל, ס' האמונה והבטחון, ס' שער
הגמול, ס' ילקוט דוד, ס' תולעת יעקב, ס' תורת האדם להרשב"א ז"ל, ס' גבורת אנשים ושו"ת להרשב"א
ז"ל שו"ת יקר נמצא עד היום, ובקרב יצא לאור ס' מדה נבוכים, וס' צו"ת לרבינו גמ"ס, וס' הכוזב
זם פ' קל יתרה ואחר נחמו, גם סד ראשון ושי' סן שו"ת נודע בידות מפורסם קטא וסתורא
הניגא. וזה לא כבר יצא לאור ס' חניא רבתי (פוסק מ הראשונים) עם באורי מדרשיה
מרב הגאון המפורסם ר' שמעון הורוויץ נ"י אברק לייפער.

יצחק גאלדמאן סופים וסופיק סקלאד ספרים בוארשא

Въ Тип. И. Гольдмана, въ Варшавѣ.—Izaak Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכנז:

14 רייכס מלך לשנה.
נעמסריך 8 פ' לשנה.
וכן לרכש שנה.
שכר מודעות:
מכל שורה קצרה 5 קאס'.
ומעורר רחבה 10 קאס'.

רוססיה ופולין.

בפרקס לשנה 5 ר"ל.

מס 2.75 ר"ל.

מס 1.50 ר"ל.

סלרטים 20 סלרטיק.

מס 5 דלללל.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון. מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע. ידיעות השולם והטבע.

יוצא לאור אתה בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

№ 36.

ווארשויא. 1 תשרי תרל"ט.

Варшава, 11 (28) Сентября 1879.

שמינית

מכה"ע העסטרייכים דורשים את המקרה הנכבד הזה על פנים שונים, יש דורשים אותו לשבח, ויש דורשים אותו לגנאי. מכה"ע Deutsche Ztg. בהסכימו גם הוא, כי לא האהבה העצמית השוחרת מאז בין שני המיניסטרים והם הגיעה את ה' ביסמארק לבא לווען, כי אם התפץ להבטיח לממשלתו את ברית ממשלת אוסטריא, ולדעת, אם יוכל לסמוך ולהשען בנוגע אל הדבר הזה על ה' היימערלייא, כאשר נשען עד כה על ה' אנדראססי, יאמר בכל זאת, כי הברית הזאת דרושה מאד גם לאוסטריא, וכי כל אשר יותר יתחזקו מוסדות הברית הזאת, כן ייטב אל הממשלה הזאת. ולעומתו, הנה מכה"ע Politik היוצא לאור בפראג יאמר, כי הברית הזאת לא תבטיח לאוסטריא את השלום, ואדרבה תוכל להוביל אותה אל הכנסך הדיב עם ממשלת רוססיה ולהביא אותה עי"ז בסכנה גדולה ועצומה. ומה תוכל ממשלת אשכנז לתת לנו חלף הקרבן הגדול הזה? ישאל מכה"ע הזאת, הלא לא יותר, כי אם לעמוד למול פרוסיה במצב העברות, כאשר תעמודנה למולה שאר ארצות הגנג באשכנז. דעת מכה"ע הזאת יביעו עוד מכה"ע רבים, וכמעט כלם מתנבאים בסגנון אחד, כי ה' ביסמארק דורש רק את טובת עצמו, וכי חפץ בברית הזאת אך למען מצוא באוסטריא עוד וסעד נגד ממשלות רוססיה וצרפת, ומכה"ע Neue Fr. Presse יאמר בפירוש, כי מטרת הברית, אשר ממשלת אשכנז תבקש לברות עתה עם אוס-טריא, היא למען תוכל לצאת עמה יחד למלחמה נגד שתי הממשלות הזן. הדברים אשר העלו על דעת מכה"ע הזאת לראות בברית הזאת מלחמה, הנם רבים מאד, והנכבדים מהם הם: (א) הריב והויכוח אשר נצמח זה לא כביד בין סכ"ע האשכנזים ומכה"ע הרוססים, ואשר, גם אחרי אותה האהבה אשר הראו שני מושלי הארצות ההם איש אל אחיו, עוד לא נשקט מכל וכל, (ב) דברי סופר מכה"ע Soleil, אשר דבר עם הגסיך גארטשאקאו בבאדען באדען, ואשר מהם נכר פרוד הדעות אשר בין הגסיך וה' ביסמארק, ורות אמונת מיניסטער רוססיה הזאת אל בני צרפת, (ג) דברי ה' ארנעסט דאדעם, אשר נדעו זה לא כביד בקהל ע"י מכה"ע Figaro, ואשר העתקנו אותם למרה, המוכיחים לדעת מצד

תוכן הענינים.

הימים. באריספאל. מילינעשט. אורלי. ואסלב. וארשא. משערקאסס. סלאנים. ידיעות. העולם. שער הנצחון. מס קלמן סולמן. חוברי חבר מהס. אבא לסקאוסקי. ווארשא. קאנסטאנטין ישן. הדעות. שאלות ותשובות.

דברי הימים

בעולם הדיפלומאטיא ירתיה בימים האלה כבמרקתה! הגדול אשר בו יבשלו המרקחות מוקף אמנם מסביב בצורה, לכל יהיו איש וזר לנשת אליו ולראות את ה' בתוכו, אבל קול הסיר החולך למרחוק יגיד לנו עכ"פ, רים גדולים ונכבדים יוצאים בו לפעולת ידים; כי אחרי קיסר אשכנז. וקיסר אוסטריא התראו פנים כנאקמיין, אשר קיסר רוססיה וקיסר אשכנז התראו פנים באלעק-אוא, ואחרי אשר ה' ביסמארק וה' אנדראססי המתיקו כנאקמיין. הנה ה' ביסמארק נעם בכבודו ובעצמו ביום ש' לחדש ה' לווען, להמתיק שם עצה עם ה' אנדראססי מערלייא המלא מקומו, ולדבראות פנים עם קיסר אוסטריא, הזה אמנה, העולה בערכו המיני על כל הדברים ההם ולכו לפניו, ימשוך עליו כעת את עיני כל ידעי בינה ש באייראפא ויעורר את רוחם לנבואם עתידות שונות העולה על לבם, בשמסם בצדק, כי הנסיך הברול אשר הסבין לראות את כל שרי ממשלות אייראפא מים לפתחו, ואשר בשנה העברה התאספו כלם אל מקום מן ה' ביקאנפליעל ועד ה' גארטשאקאו וה' אנדראססי מיניסטרים, יכתת עתה את רגליו ללכת לווען, הלא לא יפלא אפוא, כי כמעט כל מכה"ע כלם ישפמו נד, כי מטרת נסיעת ה' ביסמארק היא לחזק ולאמץ מוסדות ברית השלום בין אשכנז ואוסטריא, וכי ברית ש' הזאת דרושה עתה מאד מאד אל ממשלת אשכנז, ולכן

אחד, כי ממשלת אשכנז עוד לא שבעה מכסף צרפת ותחשוב מחשבות כל היום לעולל עליה עלילות ולהתנפל עליה עוד הפעם, ומצד השני, כי ממשלת רוססיה תגונן תמיד על צרפת ותסוכך עליה באברתה, וכדומה דברים רבים. אמנם גם אתרי כל הדברים ואותות מכה"ע והם לא נוכל עוד להחליט, כי דבר אמת יוצק בפי השערות, ויכול להיות, כי גם בפעם הזאת תעצור יד הדיפלומאטיה כח לשנים את העקבים למישור ואת הרכסים לבקעה, אבל איך שיהיה, הגה נראה עכ"פ ברור, כי דברים גדולים ונכבדים מאד יוכנו עתה מאתורי הפרגוד, ואייראפא עומדת כעת על פרשת הדרכים מבלי דעת עוד, אם תבא על דרך המלחמה, או על דרך השלום.

ומבוכת אנגליא תולכת ונדלה מיום אל יום, כי הידיעות האחרונות הבאות מאינדיען, מוכיחות כשמש בצדדים, כי את מעשה הרצח באַנאניסטאן עשו לא חבר אנשים מרי נפש אשר נבדלו מתוך העם, כי אם נעשה על פי חפץ ועצת העם כלו, ועוד רעה מואת, כי גם יד יאקוב חאן עצמו היתה בקושרים, וכל אותותיו ומופתיו אשר הראה בתחלה לרחוץ בנקיון כפיו ולאמר, כי גם על ראשו מרחפת סכנת המרידה, וגם הבטחותיו אשר יבטיח עתה להעניש את הרצחים בעונש קשה, המה רק ערמה ומרמה, למען עוד את עיני האנגלים ולהוליך אותם שולל, והאות, כי בין אנשי החיל אשר התגפלו על בית צירי אנגליא, היה גם חיל הגווארדיע שומרי ראש העמיר, הגאמנים לו והסרים למשמעתו, ולבר מואת, הגה נראה עתה, כי העמיר ההוא כבר הבין חיל גדול סביב עיר ממלכתו לגונן עליה בעד חיל האנגלים, והדבר הזה הלא מראה באצבע, כי מעשה הרצח ההוא לא היה מקרה פרטי, כי אם נעשה במצות ובהסכם יאקוב חאן, אשר בנד בבירתו אשר כרת עם ממשלת אנגליא בנידאמאק, ולכן אל הממשלה הזאת לא נשאר עתה אפוא עצה אחרת, כי אם לכבוש את ארץ אַנאניסטאן בכח ובחיל, ולדכא אותה תחת רגלה מכל וכל; והדבר הזה, מלבד כי הוא קשה מאד בפני עצמו, באשר הוא דורש חיל כבד והוצאה רבה, יביא עוד את אנגליא בסכנת מלחמה עם ממשלת רוססיה, אשר בלי ספק לא תביש בקר רוח על כבישת אַנאניסטאן הקרובה מאד אל גולותיה אשר באזיא, ולכן ידאגו מכה"ע, כי מלחמת אַנאניסטאן הנוכחית ישן לה יחס עם השאלה המורחית, ותביא לרגלה תוצאות גדולות ונכבדות להפריע את שלום אייראפא. בין כה וכה ממשלת אנגליא עסיקה בוריוות יתירה לשלוח את חיל צבאה לקאבול, ולנקום את נקמתה מאת האַנאניסטאנים, וההצלחה תעמוד לימינה עכ"פ, כזה, כי מלחמתה עם הוולים כבר תמה עתה מכל וכל, באשר לפי הידיעה האחרונה הבאה מאפריקא, כבר נתפש קטעוואי מלך הוולים, בכף, והדבר הזה אמנה ישים קץ אל מלחמת הוולים, ויתן אל ממשלת אנגליא את היכולת לשלוח את כל צבאות חילה לאַנאניסטאן, ולהבטיח לה את הנצחון על ארץ המרד ההיא. אולם אם לא תמצא מכשולים על הדרך ההוא ממקום אחר, או אם דבר אמת בפי מכה"ע והם אשר יבאו לנו עתידות מעציבות? ימים יודיעו.

וממשלת אוסטריא כבר באה אל סמרת תפצה בנוגע אל כבוש המחוז נאווי-באזאר בשלום ובלי כל פגע; אך שוא נבאו אויבי הממשלה ההיא לאמר, כי מלחמה כבודה נגר פניה עם האלבאנעוים, ולשוא עוללו עליה עלילות לאמר, כי העשה את מעשיה למורת רוח ממשלת תטרמא, באשר כל יושבי המקום ההוא קבלו את פני חילי העסמרייכים בתרועה ובקול המון חונג, וממשלת תוגרמא לא לבד כי לא תתאונן על ממשלת אוסטריא, אבל עוד תראה לה תבה יתירה ואותות אהבה, המוכיחים למדי כי באמת לבבה שלם עמה וברית שלומה אשר כרתה עמה לא תופר לעד. כן שלח שר הענינים הדיצינים ה' סאָנצ' פאשא זה לא כביר מודעה גלויה (נאמא) אל ממשלת אוסטריא, אשר בה ישפוך אהבתו אל חיקה במדה גדולה מאד, ויאמר, כי צר לו מאד לראות, איך ה' יגדראססי, אשר פעל גדולות לטובת תוגרמא יעזוב את משמרת יתו, והמודעה ההיא עשתה רושם גדול באוסטריא ובאנגארן

ותסכור את פי מתנגדי המיניסטער ההוא. ובכן כ אוסטריא באה אל המנותה ואל הנחלה, להיותה גבירה על חצי האי הבאלקאני, בלי שפיכת דמים ובלי כל ויגיעה רבה, וה' אנדראססי, אשר בשל ובפעלו היה כל הנחלה הזאת, יעזוב עתה את משמרתו ברנע אשר בו אל מזימו הצלחתו.

ושאלת היהודים ברומעניען לא צעדה עוד לפני; מיניסטער בארעסקא שב אמנם ממעו אשר נסע אל כל ממשלות אייראפא, בידים ריקניות, וכל עמלו אשר עמל את הממשלות ההן, כי שווי זכויות היהודים ברומעניען דבר שאי אפשר, עלה בתו. אבל בכל זאת יקשו הדברים עוד את ערפם, ויעמרו על דעתם לבלי תת אל העבריים זכות אורחי הארץ, ובהאספה הראשונה אשר היתה האלה בבית הועד אחרי ימי השביתה, שבו הנבחרים עוד אל קיאם, לגמר אומר, כי הזכות ההוא יותן אל הפרטים, רק אתרי אשר יגישו על זה מכתב בקשה אל יתחו אחרי כן עשר שנים, וגם או יבא הדבר לפני בית הועד, אשר יחריץ את משפטו רק על פי שני הנבחרים וכו'. את פתרון השאלה הנכבדה הזאת לא אמנם לדעת מראש, אבל זאת עכ"פ ברור, כי תקות היהודים ברומעניען לדחות אותם בקנה, כעין משפט בית ההוא, לא תקום ולא תהי.

וממשלת הרפובליק בצרפת נחלה לה עוד הפעם גדול, כי תחת ה' בלאנקי נבחר בבאדזי, איש אתר ברוב ובוה סרה עוד סכנה אחת אשר היתה בכתה להרצח הממשלה ההיא ממנותה.

באריספאל, (מחוז פאלטאווע). אך לשוא ילחמו סופרינו מר דברים, אף יעלו במת סופרים ללחום בעד עבודת האדמה, כי כל דבריהם ישא רוח, יקח תכל לא ישה למו און קשבת. אין מנחם מאמרי זה לשפוט הרעיון החדש הזה בכלל, אם טוב הגוה ואם נחתי לבית ישראל, כי אם להראות לסופרינו עד כמה פועלי במשפטם ובחשבונם. לדאבון לבבי, אגב סופרי ייש להם הכרה מעטה במצב הרומן, אינם יודעים את הפנימים ולא יבינו את רוחם, כי על כן ללא אמת משפט בשבתם אל כסא דין. משנים קדמוניות הרגילו עצמם להביט על ההמון כעל עצב נבוה, כעל גרפים וי הממאסים בכל עבודה ומלאכה. לאות על דברי הגוה בכל ספרי שפת עבר, כי בכל מקום אשר ידובר אודות יציגו אותו למשל ולשנינה, להלאת מן האדם, לאנשים רוח דעת. היו ימים אשר המשפט הזה צדק מאד; היו ימים אשר המלאכה היתה שנואת נפש והמון; היו ימים אשר ההמון חשב לו לתרפה לשלוח יד במלאכה והבטח עליה ב זרות. אולם צוק העתים דחה אותו והלאה הלאה, ויפק עיניו לראות כי רק המלאכה תודה את בעליה ב כל המה פגרים מתים; היו ימים אשר בני ישראל היו רדי רחמינים, לפור כסף כעפר לחיות עשירי תאביון נתנו אותו לנפול תחת משא הזמן, והדבר הזה אשר יחשבו אותו צדקה לישראל, הדבר הזה היה לרשע ויחזיל את העצלות הנמבזה וישרש שרשיה בקרב בית ישראל בעת הזאת החל ההמון להתייש ולחוש את מ נדיבי ישראל ימינו גם המה את ידם, ועל כן הגוה חרש בתיי ההמון. אם אמנם אין כל סדר נכון ויחיד אבל בכל זאת הגוה שומעים ורואים כי ההמון החל לה העבודה. המשפט הזה משפט צדק הוא מאד, המאריכים לשון להראות ההפך ומתאמצים במאמץ רוח העבודה בקרב ישראל, לא שמו עיניהם תועה ומעו במשפטם. כמו כן נוכל לשפוט על תקנות המרמים בלבבם כי אם יצליח בידם ליסד קאלאניות ישראל, יקומו עשירי עמנו למושעות. רעיון רוח התעוה להאמין בשוא נתעה כזה, אשר לדאבון לבבנו נחפין

קרא זה: אם יש תקוה או אין (*), והיא אם אך יש עוד תקוה בדבר הזה או ישרו יחדי באריספאל אנשים אחרים מתבררם אל ס' פעמסערבורג ומאסקווא. לעשות תורה עם אלה אשר יאבו בחסדם לנמול אתם את חסד הזה (*).

סופרים נכבדים, שעים נדיבים! אל יהיו הדברים האלה קלים בעיניכם, ואל תביטו עליהם כעל מאמרים פרטיים הבאים במ"ע עברי אשר הסכנתם לקרא אותם בדרך העברה בעלמא פבלי שים אליהם לב. הדברים האלה הנני כותב בשם רבים אשר בקשוני לערוך בקשתם זאת ולהשמיעה קבל עם, ותקותי האמיתי ותלחש על אוני, כי מאמרי זה לא יהיה כגורל כל המאמרים הגרסמים במכ"ע עברי, אשר באוון האמת יכנסו ודרך השניה יצאו ולא יגעו עד הלב. דברים היוצאים מלב הרבה אנשים אמללים יכנסו בלכות הקוראים ולא יחשיבו המטרה.

במאמרי אשר כתבתי אודות באריספאל, "בהצפירה" 15. העירוני און יושבי העיר הזאת ליסר, "בית ספר לנערים" בקרבה, והנה לשמחת לבבי התעורר פה הנגיד המשכיל ה' ישראל ברעסלאווסקי וישם עינו ולבו על הדבר הזה, וימצא לו איש כלבבו ההגון וראוי לכך — ה' ראזענבערג המיסר בית הספר בעיר פאלסאוו. ובהתאמצות ה' ברעסלאווסקי נאות ה' ראזענבערג לקבוע דירתו פה וליסר בית-ספר. יהודי באריספאל מחכים עתה בשמחה על ה' ראזענבערג אשר יבוא הנה כתום ימי התנים הבאים. כפי הגשמה האיש ראזענבערג יודע היטב את מלאכת הפערמאגיא ולבו מלא מאהבת חכמת ישראל, כי על כן נוכח לדעות בטוחים כי תועלת גדולה וטובה תצא מבית ספרו; והנני להעיר את אוני אלה האחרים בבאריספאל, האמונים עלי כסל הפאנאטיזם הבלה, לכל יעמדו בצד נגד הדבר הזה.

עליכם לדעת כי מצבנו הנוכחי דורש מאתנו לבקש עצות ותחבולות בדבר חנוך הבנים, ולא למסרם ביד הזמן מבלי לדאוג לאחריותם אשר בהם תלויה גם אחרית ישראל בימים הבאים. גם אתם הגאונים והמשכילים בבאריספאל, לא טוב הנכם עושים בתחכם את בניכם בני שמונה שנים אל הגימנאזיום, בטרם עוד ידעו להבין מקור מחצבתם ובור ממנו נוקרו, כי רבים חללים הפילה השגיאה הזאת ועצומים כל הרגזיה, כי סוף סוף יהפכו לרדעץ לכל העם כולו ויספחו על המון שונאיו; כי על כן עליכם לראות את הגורל על ברכי העמל הזה ולקדם את פני הרעה הגדולה הלזו. הביאו תורת ישראל בלבם למען לא תמעדה רגלם; תנו אותם אל בתי ספר עברים, למדו אותם דברי ימי היהודים למען בקרבם נמעי נעמנים, רנשי אהבה לעמם ולחכמתו, או לא יבוש יעקב ופניו לא עוד יתורו; שונאיו לא יעמו עלינו כלמה ובטוחים נהיה מבית ומבחוץ, ושלוש על ישראל.

הדורש טוב לעמו, חיים בנימין בן שבת נאמקין. המסב לשם, "פעסקין"

מילינעשט. הימים האלה ימי כבורי עגבים בארצנו בעסע-ראביען, ועל כן יגדו אליה אנשים. מכל קצוי ארצות רוססיא ופולין, אלה ישימו אל המסתר פניהם. ותחת דגל סותר יין-גסן יתנוססו, ואלה אביוני אדם בשם דורכי-גל נקראים. וכה מימים ימימה בהגיע העת הזאת או ארצנו הומיה מהמן אדם רב, וכמשק גבים ישוק בה קול הייד הדורכים, ויותר בעירו מילינעשט נקודת המרכז מעלית בע-סעראביען (אשר שם יפרחו העגבי נפן המשובח) ויען שרבים המה האנשים אשר ילכו קודר בלחץ העוני והדוחק. כי לא ימצאו למו מקום הדריכה, ויחיוקו עשרה דורכים בתבית אחת, ובעמל נפש וביגיעה רבה ישתכרו אל צדור נקוב; על כן

דמכו. מקצוי ארץ חנו שומעים קולות למאות מאת הנגידים שמה, המבקשים בנחן נחר לתת להם יד עזרה את האדמה. ועל זאת יאנח כל איש, והאחב עמו ידן סתנים, בראותו כי גם במקום אשר רבים מאחזו, ים והגדמאים מתגרת יד הזמן, מבקשים בכל לבבם קרב אל עבודת האדמה, אין איש שם אליהם לב להיות לעזר בדבר הזה; אין איש מעשירי עמנו אשר לבו יחלה שבר בת יעקב, היורדת פלאים מיום אל יום; אין אחד אשר יתעורר ממרום שכחו להביט בעין חמלה על גת-יעקב הנוחלת ארץ ולוחכת עפר רגלי העוני והמחסור מלאכה ועבודה; אין איש שם על לב לדעת את מצב ה', להתקרב אליו, אל צאן אובדות האלה — שה פוזרה אל! את זאת שכחו סופרי עמנו ועל כן חזו להם משאות ופחדים; ותקוה הכוזבה זאת הוליכה אותם שולל, ק יצאו חוצץ בכתבי העתים, להתוכח אדות, עבודת סה לבני ישראל. המה מעו גם במשפטם גם בחשבונם, כמה — באריספאל תוכיח.

בירח אדר שנה זו בהיותי פה, המפתי דברים אחרים "בהצפירה" אודות הפץ יהודי באריספאל: ליסר להם קולוניה רדוק מן העיר הזאת, ועתה הביאני המקרה הנה עוד לשמע אגדת האנשים האלה, אשר יאנחו בשברון לב תפצם זה, כי תסס ילך בעקב חסרן הכסף אשר קצרה יום ים על המפעל הנכבד הזה.

זה שנתים ימים או עוד יותר, אשר הרעיון הזה החל בבלות יהודי באריספאל. יותר מעשרה בתי אבות ידם אל הדבר הזה, וינסו דבר אל ארון אחד להשכיר להם חנות אדמה במסבי עירו. על בקשתם זאת לא נענה להם הארון, שם הציע לפניהם לשכור אחוזות אדמה בשדות אחוזותיו אשר בייבות עיר ויטאמיר, אך מפני דחוק המקום ומפני כי אדמות דרות הנה לא תצלחנה למלאכה, על כן נערו כפיהם מזה; אחרי נסו לבקש גם את ארון אחר, אשר לו יותר משלש עשרה אלף ריות ארץ קרוב לבאריספאל. אולם הוא בחסרו נאות להשכיר שם איזה משהותיו במחיר שמונה רובל מכל ככר ארץ, אלם את כל הכסף מראש, יהודי באריספאל ערכו או מכתב שם לשלוח גם אל "ועד חברה כל ישראל חברים" להלוות שם איזה סך כסף בתנאים ידועים, אבל בראותם את התשובה ד השיב הועד על הצעת ה' אשכנזי, חדלו משלוח עוד את מכתב ההוא. אחרי כן נסו לבקש אחרים מגבירי עמנו קרב והשיבו את פניהם ריקם, כי לדאבון לבבנו, עשירי עו לא יחשו את מכאוב העינים, אף לא יבדילו בין אלה צלים והגרפים ובין אלה התפצים לעבוד עבודת פרך רק להחיות נפשות ביתם. או חדלו יהודי באריספאל אלה לקש עוד תחבולות בדבר הזה, בראותם כי כל תקוה אין להציא צמ לפעולת ידם.

בעת הזאת יש קרקעות טובות קרוב לבאריספאל העומדות בצירה גם למכירה במקח השוה; כי על כן התעוררו יהודי באריספאל לחשוב מחשבות בדבר הזה, ולמנות לבם תקצר גם הפעם אם לא יתנו להם עוד מרחוק. עתה, נדיבי אלהי אברהם! עיני האנשים האומללים האלה אליכם הנה, שאו עיניכם מרחוק והביטו ברחמים על אנשים פמימים שים התפצים לעבוד עבודת האדמה ולהתפרנס מיגיע כפם, על להם יד עזרה. ראוי הוא ונכון כי כל קוראי דברי אלה נאמנו לפני נדיבי עמנו לשום לבם אל בקשת יהודי באריספאל עשות אגודה אחת לקבץ את תוכן הכסף הדרוש על זה, ושם שמכירה או השכירה (קאנטראקט) יכתב על שמם ובכל שנה אנה ישיבו להם בעלי הקאלאגיא סך ידוע.

ידעתי כי עוד לא פסו ישרי לב מישראל, וישנם בתוכנו חששים ושמיים לעשות טוב וחסד, כמו השוע הנכבד וויסאצקי החנן וליים, וכמהו הרבה נשרי לב במ' פעמסערבורג בעיר המדינה, ולבמה יתעורר להם למעשה אל הדבר לחל והנכבד הזה, ולכל הפחות לענות "בהצפירה" על קול

(* נבקשה הנני מלת הכחם ה' מדרכי ססן סיתב נס' פעמסערבורג להשיב "בהצפירה" על אודות הדבר הזה, וניכנה לנים עליו סתוה. (* מקוה כי גם ה' לזו יסם לנו אל הדבר הזה.

ומביב נגן כמותו. כל אנשי בית הכנסת נתנו לו את מקרב ולב עמוק, אף נתנו לו שני מאות ר"כ. רובינשטיין בשוב לבבו האיל לתת את הכסף הצ"ל לדב וחסד, כי ברוך מבנים אשר ושמנה לחמו בביתו, וה בביתו תצדקו עומדת לעד, וזכה לו האלהים וזאת יוסף נביאנסקי אגף ליפסק

משערקאס' (פלך קיעו). מקרה נורא מרגיז לב ותפס בעיר סמילא בשבת העבר. איש אחד מא מבית התפלה לביתו, וישב אל השולחן, ויצא את בתו להביא צנן מתמרתה. היא מלאה את מצותו, ות המרתה, עברו כתמשה עשר מינוטען ועוד לא שבה, אמה לראות מדוע היא יושבת לבד, ותדד גם המרתה, וגם היא לא עלתה עוד. בראות האיש כי הלכו ואיננו, הלך הוא בעצמו לראות מה זה? ויעם יד המרתה ויקרא בקול גדול את שמותם, ואין קול ואין ויעק עקק, ואנשים רבים נועקו על ידי צעקתו, ויפ האיש לרחם עליו ולרדת אל המרתה, אבל הם נסמו מבקשתו, וישכר האיש א"י אחד בעד 10 ר"כ, וייר אל המרתה לעיני כל העם, וגם הוא נשאר שם, ויב אתו ויאמר אל האיש: אם תתן לי 5 ר"כ ארד אל המרתה אך בזה האופן שתורידני בתבלים, ואם אתו לכם אות לה תעלוני, ויורידו אותו בתבלים, עוד לא הגיע אל המרתה, ויצעק בקול מר, העלוני! העלוני! ויצא להתוצה, ויספר הא"י בדברים האלה, כאשר הגעתי אל המרתה, והל האויר לתקני, ולאל העלוני בתע, כ נתקני, וראיתי את שלשת הציוות: האם ובתה והא"י, כ ארצה מתים, ויספר נ"כ כי קיר אנבים אחת נפלה תח או נדע סבת מיתתם, כי על ידי האויר התפוצת והוא: כי המרתה הזה היה גדול מאד, והיה חפור מ תארמה עד למרחוק, ע"כ העמיד בעל המרתה קיר א בתוך, ויחצו לשנים, ובמרתה השני לא היה אף חור שיכנס האויר החדש בתוכה. ע"כ נתעפש האויר בתוך המרתה השני. ועתה כאשר נפלה הקיר יצא האויר המעופש אל המרתה הזו, ועל ידו נתקנו (*).

את המרתה דרסו עד היסוד, ואת שלשת המרתות הוציאו במספות ארוכות, ואמש תוכלו לקברות, תנצב"ה ברוך וואלארערסקע איש מאשנע

מלאנים. לא למותר יהיה לבשר בקהל רב, את פועלת החסד ויופיו צדקה אשר נמצאו בפה, ביום לחדש אלול, לעת ערב, חגנו פה עירנו את תג תנוכת הכנסת החדש הגבנה ע"י חברים ה' ר' שלמה ויערניקא' הר' סנתם קאמינעצקי, והר' אברהם קאמינעמאסקי. המה וינעו שנה תמימה בועת אפם, עד כי אספו על יד כסף 3000 ר"כ, אז החל שלמה לזוז לדעיו ליסר את בית וכמעט פנו עורף מעסקיהם, ויתעסקו בבנין הבית עד הזה, והיום נגמרה מלאכת הבנין ברוב פאר ויופי. היתעו וראשי התבורה נקלו לפני בית משכן הגאון ה"ר ר' יוסף רוזין, ותופשי כגור ועונב תבילו את המרתה בית-אל, הקדושים בקול המון חונג עד המסלה העולה בית-אל, עלה הקאנטאר הר' יוסף אלמשול עם להקת משוררים (ק) הבמטה, וישר את שירי רוד, גם שפך שירת בעד שלם המרתה, ובני משפחתו היקרים יר"ה. הנאספים התפללו תפלת ערב ויפרדו איש מעל אחיו בשמחה ושוב לב.

אליעזר בעקענשטיין איש רעזעמשיין

(*) כנר דגנו מן סלואי הסוחרים כוס (סלעיס 1877 נלע וואך לייכס להסר למלך מרדס כנר עמוק לו במרסק לשר ש זמן רב, והנסיון לזכ סוף שום, כי ויורידו כהלך עד לו סלסקי וכל מקום סכסך דולק, סוף סלואי יסר למימם חס, לכל כנר כחונק כנענ יכס, וסכך לכנר, כ סלסקי חס).

תושבי עירנו, בעת יבוא הימים האלה, אז הגבאי צדקה והמפקחים על צרכי העניים, יחלקו את העניים לבעה"ב שנים או שלשה לכל בעה"ב, ואז הקולות יתהלך ולא ישמעו קול איש אשר יאמר רעב אני ללחם; והנה פתאום בשבוע העבר, נדבקו גליונות בכל השמנה בתי כנסיות רעירנו, קול קורא בשם "עצה טובה". כי הירא לנפשו והוטו מהיום והלאה, לא יקה אורחים מהדורכים, יען כי מצאו אחד מהאורחים במחלתו. מכן הדבר שלא מעטים המה האנשים אשר קשו וקבלו עליהם את המרעה הזאת, ורבים המה אשר לפי תוסס יראים לקחת להם אורחים. וכמו שהראה לנו הנסיון בשבת העבר. ואך לא ידוע לבבנו, בראותנו כי העניים ירבו יום יום, עד כי יתגללו ברחובות מתרפת רעב, העיר אשר מאז צדק ורחמים ילון בה, עד כי היתה גם להתנוסס בפזורה הרבה. איכה היתה לאכזריה! ועתה הנה עוד ימי התג באים, ואין לכסף מצא לתת לעניי עירנו ואף כי לאורחים הרבים, ומדוע נשליך את המצוה הזאת מהכנסת אורחים, ונקרא רק לדיב ומדון מהבית החלים וכו'. אשר רק קנאה ושנאת חנם יעשו זאת. ואם האמת מצמתם? הציחו לה"ם לעשות את אשר יעשו, יען כי כבר עבד בזה שנים רבות ולא היה עבודתו לזיך. עתה עצה ובקשו תתבולל כי ימי התג קרובים לבוא, ואז רק שלום ואמת יהיה בקרבכם.

פייביש וויינשטאק

אורלי (פלך גראנא), כפת יזכרו הקדאים את דברי הסופר בהצפירה, מן האסון אשר קרה לעירנו ביום צום העשור ראשיתקד, כי שומר הגרות בבהכנ"ס נדרם, וזר אחד נפל על העמוד לפני התיכל, והבערה יצאה ללהב. עתה הנני להודיע כי חיש מהר אחר עבור ימי התג, התאספו או אנשי עירנו, ובחרו מהם שלשה אנשים אנשי שם לפאר ולחזק את בית אלהינו, והמה: הרבני הישיש מה' שמחה באגאן, והר"ר שמואל זאנוויל וואלדער, והר"ר יחזקאל ליפשיץ נ"י, ובעוד הרב הגאון דפה לא חסו על עמלם, ולא שקמו ערי השינו את חפצם, והמתנדבים הראו את אהבתם להבהכנ"ס הישנה, איש איש כנרבת לבו, ולעזר לא מעט היה להם, אשר בעת תיקון העזרת נשים מצאו מסבעות זהב פ"ז ארומים עם כ"י ישן, כתוב, כי זאת נדב האלוף הממנה או על הבהכנ"ס בשנת תקע"א, וזאת היתה נסבה כי במהרה נשלמה המלאכה, וביום ט"ו אלול הוקם על הארון הקדש ביפו והדרו, וביום כ"ד לחדש תמוז את הבית והכניסו המ"ת אל התיכל בכבוד והדרת קדש. כה יתן ה' לבני עירנו לב שלם ותפן אתם לעשות עוד סדרים חדשים בקרבנו, אשר יחסרו לנו, ואז אבוא שנית להזכיר שמם לברכה בקהל עם.

אליעזר ליפמאן וואלדער

מעיר זאמל"ב מדיע ה' יצחק שפירא, מן רוע מצב הבית בקור תולים שמה, כי חדלו לתת מן מכס הבשר הסך אשר נתנו עד כה בכל שנה, ראשי העדה מפזרים התצאות יתירות על חזן מטיב נגן, ומשוררים די מספר, ותבור תולים העניים בבקה"א אין רואג ואין משים לב, להחיות את נפשם, ולתמכם על ערש דוי.

ווארשא, בשם רבים מתושבי עירנו הגני לתת ברכת תודה בזה לידידי היקר החכם והמשורר הגפלא מה' אשר רובינשטיין שיהי' מעיר סובאלק, אשר בדרך מקרה בא הנה לרגלי מסתרו, ורבים מיודעי שמו המושב שמו לחקראת בוא, אף הפצר הפצירו בו כי יואל נא מסובו לעבור לפני התיבה ולתתפלל תפלת מוסף, ויעתר להם ה' רובינשטיין לתתפלל תפלת מוסף בשני ימים טובים של ראש השנה, בבית הכנסת הגדול אשר לפני שער הברזל, והיה הבית הכנסת מלא מפה אל פה, כי רבים מאנשי ליטא אשר יתגוררו בפה, באו גם המה לשמוע אל הרנה ואל התפלה, ומרם גם המבינים ובעלי הומרה, וכלם יחד השתאו על הוד קולו, נעים נאומיו, צחות מבטאיו, וכי חשמת הש"ץ הגפלא ישראל שקדער לא שמעו עוד יפה קול

על יד המנצח העריץ אשר אבל את יעקב ואת נדו השם, עמד אז איש חכם לבב מוכיר וסופר מהיר אשר מצא חן בעיני העריץ והוא והפיק ממנו רצון, והוא כתב בספר את כל הליכות מסע הנצחון והוא את כל יקר תפארת גדולתו; האיש הזה הלא הוא יוסף בן מתתיהו, הנודע למשגב בשם פלאוויוס יאזעפוס. רבים מחכמי העמים אשר השיאו עון אשמה על האיש הנפלא הזה, ויתגדלו לפני בוגד בעמו ובארצו, טפלו עליו גם העון הזה: כי מלא פיו תהלת מסע הנצחון והוא ובלשון מדברת גדולות הרבה אמרים לפאר ולרומם את תפארת רום המסע הזה ותוסן גאון יפעטו, אף כי הוא נושא בזה תרפת עולם על בני עמו ומעולל בעפר קרנם. דברי נאצות כאלה דברו תכמי העמים ביוסף הכהן פלאוויוס, וגם חכם עמנו הסופר והמזכיר הנפלא דר' גראמץ, יצא בעקבותיהם ויטפול אשמה על יוסף הכהן, ופרעו לשמצה כשמה לשבר בת עמו הגדול כים ולאברן ארצו ומולדתו. ואני אשר (לפי ראות עיני) גלותי מעל האיש הנעלה הזה את תרפת מחרפיו, במאמר „מריבי כהן“ (אשר עודנו בכתובים) הסירותי מעליו גם את התרפה הזאת, והראיתי שם לדעת כי נקי הוא גם מהאשמה הזאת. אך לכלי הלאות את הקורא בדברים רבים, אעתיק בזה רק את דבריו אשר כתב אודות מסע הנצחון הזה בספרו „מלחמות היהודים“ (ספר ששי, פרק חמישי, סימן ד'), והקורא יראה וישפוט. הלא כה דבריו: „תקצורנה שפתי נאמנים להביע ולתאר בניב שפתים את הליכות מסע הנצחון והוא והדר גאון חסנו כו'. האנשים הנשואים את אוצרות כל כלי תמדה וסגולות כל משכיות לבב, היו מלובשים בגדי שש וארגמן ומעילי פסים במשכיות זהב וערי עדיים מדייבי עינים. גם היהודים שבויי המלחמה לבשו אז בגדי תמדות בשלל צבע רקבתים (על פי מיטוס), עד כי כל רואיהם לא התבוננו על העננה החשכה הרובצת על פניהם אשר קומטו מעוצר רעה ויגון נורא. המראה הגדול מכל המראות הגדולים ההם, הוא מראה כבוד הנופחות (באלדאנינק) הנחפות בירקרק חרוץ, ועליהן מרוקמות ברקמי זהב תמונת המלחמה הגדולה, מלחמת היהודים והרומאים, ותמונת החרבן והחרס והשמות הנוראות אשר שמו הרומאים בערי יהודה ובלחצות ירושלים; פה נראו תמונות ננים ופרדסים, אשר המנצחים פרצו גדיהם והיו לבקר, ושם דמות יהודים רבים הנופלים במלחמה לפי חרב אויביהם. פה חבל בתורי חמד הנסים מנסת מות מפני חיל הרומאים, ושם המון רב משועי יהודה אשר השליכו נפשם מנגד ביום קרב, ונפלו שבי בידי תוקפיהם, וידיהם ורגליהם לנחשיות הונשו. פה חומות בצורות אשר נפלו תחתיהן על ידי מרחפות מחי קבל ואילי הברזל, ושם דמות צבאות רומאים המעפילים עלות על חומת העיר (ירושלים), והיורדים משם לתוך העיר פנימה וכשער קמב ישתערו בשוקים וברחובות, ולפניהם ילך חרב, דרג ואברן. פה מתגפלים המונים המונים מבני יהודה לפני רגלי מנצחיהם, להתחנן בעד נפשם, ושם משליכים אנשי חיל רומא לפידי אש לתוך אולמי בית המקדש. פה דמות בתים גדולים וטובים אשר היו לשרפה מאכולת אש עץ יושביהם יחד, ושם היכלים החסים, מצדות מטופצות, ארמנות מלך נתרצים, ערים נתרבות ומדינות נשמות כו'. אחרי החופות ההן הלכו המון אנשים רבים הנשואים שלל יהודה וירושלים לפני קיסר רומא, שלל רב אין ערוך אליו וכמהו לא נראה בשערי חמה האדירה. יקר ומאד נעלה מכל השלל ההוא ואשר השתוממו עליו הרומאים ביתר שאת, הוא חזון כלי בית ה' אשר שלל מיסוס מבית מקדשנו; ומה גם חזון שולחן לחם הפנים, אשר כולו זהב טהור ומשקלו רב מאד, וסגורת הזהב אשר אין דומה לה ביפעת חמדתה בכל המעורות אשר ראו עיני הרומאים. וזה מעשה המעורה: מקשה זהב כלה, ומתוך מכונה וכנה יתנשא קנה גבוה בדמות עמוד וממנו יוצאים ששה קנים, שלשה קני מגורה מצדה האחד ושלשה מצדה השני, על כל קנה נר אחד, ומספר כל הנרות שבעה

לאות קדושת יום השביעי אשר בו ישבתו היהודים מלאכתם ויקדשוהו. ואחרי כל מתמדי כלי הקדוש ה איש רומי את ספר תורת משה כו' עכ"ל. והנה כ הדברים האלה בשום לב, לבנו יבין כי רק ממריו הציא יוסף הכהן את דבריו ההם, וזה אנחה תרישי כל און אשר מלים תבחן — ולא אתת ולא שתיים המוכיר הגדול הזה, כי רק סופר דברי הימים הוא, ואת ראו עיניו אותו ישמור לספר, מבלי משוא פנים גם ל עמו, כיאות לכל סופר נאמן. — ולחוכיה את. אמתת נציג בזה את אשר כתב הסופר הנעלה הזה בהקדמו „מלחמות היהודים“, הלא כה דבריו: ואני תלילה לי בנפשי שקר ומדבר שקרים כמותם (כסופרי היונים והר רק אספר באמת ובתמים את כל הנבירות אשר עשו גם הרומאים במלחמה הזאת, למען דעת כל עמי הא גבורות שני העמים האדירים האלה יחד, גם לא אתאפס קול נהי ומספר מר על שד בת עמי ועל שברה הגדו איך לא אילילה ואספדה, מדי העלותי על לבי, כי דבריו ודברי השנאה אשר פרצו בבני עמנו, והחריבו את מולדתנו, ארץ צבי לכל הארצות, ופריצי בני היהודים את הרומאים לחרוס עיר אלהינו, לשלח את בית מקדש ולשרוף כל מועדי אל בארץ כו'. זאת ירושלים קרית אחת היא בכל ערי התבל אשר רמה כה קרנה בכבוד לעב הגיע, ואשר פתאום לפתע נפלה כה פלאים מיום לתחתיות ארץ. לו תצברנה כל המצוקות וכל אשר מצאו את כל העמים והלשונות תחת כל השמים עולם ועד היום הזה, כאין ובאפס הן מול עד תבת ומול שבר בניה, בני אמי העבריה כו' עכ"ל. ודבריו ועוד דברי נהי כאלה, היצאים מקירות לב עמוק ונכנס לב רגש, יתנו עדיהם כי לא כשמת לאיד בני עמו כ הדליכות מסע הנצחון ההוא, כי יום מכאב לב ומשגב וראבון נפש כתב על ספרו את דבריו ההם, וסופר עמנו המופלים עון על הסופר הגדול והמזכיר הנעלה הזה שמו על לבם את הכלל הנחל אשר מסרו חכמנו וז' הלא הוא: אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו. קלמן שולמאן

ח ו ב ר י ח ב ר

(סוף מגילון 35)

אך לעומת זאת, יש אשר האדם יפיל אימתו ופחדו, וחתתו גם על היצור הנורא הזה, אשר יפתח משאטו פיו ייחל. פעמים רבות ראיתי את אלה הדברי והחבר קסמים בידם למשול ברוח הנחשים והעקרבים; אך לע אשכח ולא אדע פתרונם לכל המראות האלה אשר התחום המה בעיני. אנכי ואחוזת מרעי נסענו בסירה גחל מצרים, וכאשר ירד היום עמרנו לנוח מעט אצל הכפרים אשר על יד החוף, ונרד שמה לדאות בבני ולקנות תורים ובני יונה למאכל, וכאשר שבנו אל חיק והנה שני נוסעים חרשים מקרוב באו, מצויים מיושב והוא ארצו לחברה לנו, האיש הזקן אשר משתה מראהו, ובנו כבן שש עשרה שנה השתור משתה בירכתי האניה, ויעמידו את הסלים מקלעות ענפי העץ בידם על המכסה, אנשי האניה ותופשי המשום אשר ידעום בשם, נסבו עליהם עד מהרה, ויגידו לנו כי הם הנפלאה הזאת אחוזת עולם ומרשה מרור לדוד לה והכה הנפתר לבצר רוח נחשים ושרפים, לאכף עליהם אל משמעתם ולמלא את כל ארשת שפתם. האב מצלחתו נחש עקלתון כאמתיים וחצי ארכו, וישליכו אנכי הבטתי אל מראהו ובראשו ושאר אורתותיו הבר הוא מהנחשים השרפים אשר מות'ימית כל הנשך אך חשבתי למשפט כאשר יחשבו כל דוקרי הטבע אשר ידעו לפתור את הפלא הזה, כי שני הנחש הזה ומל גפולים המה, או בתחבולות הסירו את כחם. אך עד מהרה

ל"כ יספס מי מערת פתיים לנס', מינו לאחר שיטע כול וחס לאי, -לסר טע נלמס מרומי טיטס נס נלמס עשה .

ואימת מות, שחק על משבתנו, ויאמר לנו כי כרגע ישיב הכל על מקומו בשלום, אך אנחנו נארח אתו לחברה, ונבוא אל הבית המלא נחשים ועקרבין מבלי תת ובאין פחד. באנו אחריו, הוא פתח דלת הבית, כל הנחשים כלם הרימו ראשם בקול שמות ושואף כמו תפצו לבלעו חיים, אך הוא שחק לפחדם, וחזיק בעורף אחד הנחשים הגדולים וישליכנו ארצה, והנשארין עמדו ביראת כבוד ולא גרעו ממנו עיניהם. אז השיבם אחד אחד אל תוך כלוב הברזל, ויניש לאחד מהם כלב עז נפש, הנחש נשך את הכלב האומלל, ואחרי חמש רגעים מת בכאבים נוראים, ובכל אשר הוסיף הנחש לנשך יותר כן הלש כח הארס הלך ורפה, עדי כי כאשר נשך שלשה כלבים, מאן עוד לנשך יותר. הקאפיטאן וואטערטאן פתח אחרי כן פתח הכלוב, והיה ידו אל מאורת הצפעונים הזאת, ואף כי השמיעו הד קולם אימה, אך לא נגעו בו לרעה ולא פרצו אל הדלת לקרא דרור לנפשם.

מה הוא הכח הגסתר אשר עוז בידו למשול ברוח המשיחית האלה? נעלם הוא מעין כל חי, וגם מאלה אשר להם יתרון הכשר הזה, נסתר הוא, ובכל אשר תפצו לגלות לפני המסך לא יכולו, כי לא ידעו מאומה במה כחם גדול, רק זאת תגידו. לי כי המה לא יפתרו ולא ירהו גם מפני הנחשים השרפים אשר נודעו למשיחיתים ולמתבלים נוראים, ולא פעם קרה אשר ירעו, או ישחיתו את אחד מהם; ואם כי רבות עמלתי לבוא עד תבונת הדבר הזה, מדברי סופרים וספרים, ואשר ראו עיני ולא זר, בכל זאת לא עלתה בידי עוד למצא אף פתח כחודה של מחט או השערה קטנה אשר תוכל להפיץ אור על הדבר הזה ברב או מעט, ואך לאלהים פתרונים בסבעי יצוריו אשר יצר בתכמתו ובתבונתו אשר לא ידע איש ערכה.

אברהם אבא ראקאווסקי

ווארשא. כליל א' הד"ה נאסף אל עמיו איש דגול מרכבה בעירנו, כבוד ר' ליב ראזענבארג ו"ל. הוא היה משרידי דור הישן, תורה ואהבת התבונה נצמד בו יחד, ביתו היה פתוח לרוחה לכל שואל ומבקש עזר, הוא היה מן הראשונים להתגבר לכל דבר טוב וצדקה, והכל בהצנע לבת. מסתור פרץ בארץ ביושר וצדק. משפחתו נודעה בווארשא מחשובי הבע"ב נגידים ועושי טוב. על מותו יאנחו מר כל מכיריו ויודעי שמו הטוב, וקול אנקת אביוני ישראל, אשר רבות השינו ממנו עזר שבוע בשבוע, עלה עד לשמים, תכל על ראבדין, ותקנתו כי בניו ותתגו אחרי יראים ושלמים כמותו, לא יעזבו דרך אביהם וימלאו אחרי ביראת ה' צדקה וחסד כל הימים. שנת זכר צדיק לחיי העולם הבותב אחד ממכיריו ומוקירי שמו. יצחק גאלדמאן

קאנפמאנמין ישן ביום ש"ק ח"י אלול העבר שחל"ה הגביר הנכבד הישר בארס דה"ר משה צאצקים ו"ל, אחרי אשר חלה את חליו שמונה ימים, פעולותיו הטובים וצדקותיו הרבים נודע בשערי עירנו, הרב דפה ספר עליו מספר תמרודים, וכל העם הורידו דמעה. ביום א' למחרתו הובל לקבר. הנצב"ה.

הכותב בשברון לב, מנחם גלאזבארג

יצא לאור ספר זכרון לראשונים וגם לאחרונים חלק א' זכרון לראשונים מחברת ראשונה, והוא זכרון רב שמואל הנגיד עם מבווא הערות רבות מאת אברהם אליהו הרכבי נ"י. הרב החכם הזה נודע בשערים, מעשהו בספרות הקדמוניות לעצמו, בלשן, חוקר, ומבקר בספרי כ"י ישנים אשר בגנוי המלוכה בפ"ב, ויודע להעלות פנינים יקרים מתוכם הנשיה, נקוה כי כל היודע לחקור ספרות הקדמונית בעצמו, יתנו תודה ברכה להרב המחבר נ"י על עמלו. הם' הזה מחזיק לערך מאה דפים אין פאליא, ונמצא לקנות אצל החכם המחבר נ"י.

ברואה; גם הנער הוציא מחיקו נחש בריח, וישליכנו המצרי הזקן הוציא מחיקו חליל של עץ ויפירם עליו רים, הנחשים הרימו ראשיהם אל על, עמדו נצבים מידם, ועל פי קול השיר התנועעו אחת הגה ואחת יתר זאת אותו הזקן את הנחש בערפו, פצפצו בורוע כענק לגרירותיו ויכחו מכת חדרי במן למען העיר כל אך לשוא, הנחש לא כעס גם לא השמיע קול שמות אך סבל בדומיה את אשר נמל עליו. אנכי הגדתי אש בסתר כי לא יפלא בעיני הדבר, אחרי כי במחל מתוך פיו את שני הארסיים, או צוה החובר חבר לו היה או צמוד אשר חיים באפה, עד מדרה הביא מלחים כלב קטן ויתגלו להקוסם הזקן, חקוסם נתן אות ונתע התגפל על טרפו וינשכו בנשיכת שונא ובאכזריות, ואחי רגעי מספר אחוז השבק ויפול שדוד בכאבים

ואחז הזקן בהנחש ויתגלו על צואר אחד מרעי אשר עליו, ויטובבה פעמים מספר, הנחש שכב במנוחה ולא קמו, אך רעי תרד תרדת מות, פניו הפכו לבן וזיעה נאזה על כל ברי עורו, ויצעק צעקה גדולה ומרה, המצרי כי תרד את כל התדרה הזאת, הסירו מעליו את ראשו אל תוך פיו וינשכו בתרבות שניו, והנחש לא ענה דבר ותהי לאות! והאנשים אשר היו אתנו טענו כי מורשת אחוזה היא להמשפחה הזאת הקסם למשול בנחשים, וכמסמט הירושפה יפה כח הבן הזה גם כן המעשה הזאת, וגם הוא יורישנה אחריו לבניו עד אחרון ידיו יקום.

ידידי האמערקאני ה' קארל וואטערטאן אשר הוציא עולם את ספרו הנודע לשם "מסע בארץ אמעריקא הדרומית" וא נודע בכחו כי עז למשול ברוח הנחשים השרפים שם תחת רגליו, ובביתו וחצרותיו כלואים כל הנחשים ימים למיניהם, גם השרפים הנוראים הנודעים בשם "נחש צל", גם המה אוספו אספה אל ביתו אשר כמען אריות נחשים ועקרבין הוא נודא על סביביו, פעם אחת שחזרו חפאים אחדים חוקרי הטבע אשר יגורו בעיר לעעדם בה אל חצרותיו, אשר יתן להם הרשיון לבקר בהיכלו א בכור המבחן את נחשיו החדשים מקרוב באו מארץ לרעת כמה גדול כח נשיכתם ועקיצתם על הכלב, ל, או הצפור. הקאפיטאן וואטערטאן נעתר לבקשתם, להם כי מחר למועד אשר יעד יהיה האות הזה. איש אשר לא יוכל למשול ברוחם, מדרו לבוא טרם בוא אשר יעד, ולא מצאו את הקאפיטאן בביתו, באו אל משכיתו, וישבו אל השלחן אשר שם בכלוב ברזל היו שם על מסגר נחשים השרפים מהמצללים הנוראים אשר על עפר משלם, ויתענו על המראה לראות איך יבקשו גים האלה מרגיו תבל תחבולות ועצות מרחוק לפתות סגור ולחמלם על נפשם. כחצי שעה חכו דרופאים בבית זה אדוני הבית עוד לא נודעו, אז אמר ה' נארריק אחד דרעי אשר אצלו, כי כאשר דבר נתון לו לבוא העירה ויכל להתמחה וגם לשוב ריקם מבלי עשות דבר אין את לכן על דעתנו חסד דבר בטרם בוא אדוני הבית, ואמר כי יפול את דלת הברזל, האחד יחזיק בדלת בה את ראש הנחש אשר יפרץ עליו פרץ ויפסוף לצאת החוצה, והשני יחזיק באוני כלב אשר יצינו לו ידה. בפיהם דברו ובחדם מלאו, ה' האבסאן אחו את ג' הן, וה' נאררין פתח דלת הברזל. אך כמעט הסיר את יד המכרית בעד הדלת, כמעט הוציא הנחש את ראשו ד הפתח אשר נפתחה מעט, והנה מתלאה! הנחש הוציא וזנבו, וכרגע יצא בקול שמות ושואף אחד הנחשים על כל סביבם ויצא לשוח על רצפת הבית, אימה גלה נפלו עלינו, ובפיק ברכים יצאנו ונמלטנו בעד החלונות ידום איש כפי אשר מצאה ידו, ושאר הנחשים בראותם דלת פתוחה יצאו גם המה תצץ כלם לשוח בארץ ולהתהלך אשר יהי רוחם, ובתוך המהומה והמבוכה הזאת בא אדוני, ואחרי אשר ראה כי כמעט לא היה בנו רוח מפרד פתאום

הודעות

בראשון לחדש ספטמבר שנה זו יצא לאור פה עיר המלוכה סמ"ב מכתב
מדיני ומדעי בשפת רוסיה בשם „רוסקי יעוריעי“, הוצא לאור ביום ו' מדי שבוע בשבוע.
מהסופרים הנכבדים אשר יכתבו במכה"ע „רוסקי יעוריעי“ נזכיר פה את אלה:
ה"ה בלומענצ'עלד רב בכערסאן, באגראו בפ"ב, ביילין רב בפונסק, דאקטאר
גארקאוויא בפ"ב, גאלדענווייזער במאסקווא, גורוויץ בגראדא, דאקטאר דראבקיין
רב בפ"ב, וואל בוויילנא, לעוואנדא בוויילנא, מינאר רב במאסקווא, פינעמא בפ"ב,
פומפיאנסקי רב ברינא, שיקא בפ"ב, דאקטאר קאמינער בנייעוין, פראפעסור
קאסאוויץ בפ"ב, ראבינאוויץ צבי הכהן בפ"ב, שערשעווסקי בוויילנא, שוואבאכער
דאקטאר ורב באדעססא, שטיינבערג אינספעקטאר לאינסטיטוט בוויילנא, שקלייארעווסקי
בפ"ב. ומבלעדי אלה ישנם עוד אחרים פה ובערי המדינה סופרים תמידים ועוזרים
להדעראקצין מסופרי עמנו והרוססים חובבי עמנו, אשר לא ירצו עוד להקרא בשמם.
מחיר „רוסקי יעוריעי“.

לשנה	לחצי שנה	לרבע שנה
בס' פעטערסבורג 6 ר"ב	3.50 ר"ב	2 ר"ב
בערי המדינה 7 „	4 „	2.25 „

לדבנים, לתלמידי בתי ספר הגבוהים, למורים בבתי ספר, ולמלמדים מחזיקי חדרים
תוריד הרעדאקצין 20%.
הרעדאקצין תשלח את הנומער הראשון בלא מחיר לכל אשר ידרוש,
הארעססע של הרעדאקצין
Въ редакцію газеты „Русскій Еврей“ С.-Петербургъ
Измайловскій просп., д. 7.

G. Singer, Triest

עמפפיעהלט אתר פערזענעטע ועממטליכע סארטען
אתרונים אונד לולבין ביא בעקאנעמער רעעללער
אונד פראפסעטער בערענענג צו דען מאגליכסט ביליגסטען פרייען.

גם בשנה זו תאחד ידנו במסחר הקאמיסאן מכל מיני אתרונים, קארפירער,
גענווער, ארץ ישראל, מאראקער, קארטאגנער, גאלכים ודסים מסריעסס,
ועוד יתרה לנו בשנה זאת להשיג מידנו לולבים ודסים עם עלים גדולים מדגנות
(רעזערנעס) דסביבותינו, ושותפי ב"א הרב הגאון סח' אברהם יצחק נ"י משכיל לאיתן
אבר"ק סמאלעוויטש נוסע בכבודו ובעצמו למריעסס, ונכתים אונזע למלאות חפץ כל
איש ואיש קרוב או רחוק בעד שער קאמיסא קצוב מכל אתרונ וולוב, והחפץ בנו
יפנה אלי במכתבו על אדרעסס שלי
נפתלי משכיל לאיתן
Нафтали Маскилейсону въ губ. г. Минскъ.

החפץ במסחר עצי שריפה (שוועבלאך) מהאבריק של A. K. Гессе
P&S או מהאבריק של II. B. Штромъ въ Москвѣ יפנה אלי ואודיעהו פרטי
המסחר. אדרעססע לסכתבים ולטעלעגראפֿען
Д. Вишнякъ въ Москвѣ.

מודעה למו"ס

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי, אל הרוב נאלעוויק № 25 בחצר הגביר
ר' יודיל סאקאר, ובהיום ימצאו בסקלאר שלי כל המינים פערלאג שלי שמכבר,
ועוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדפוסים אחרים במדינתנו, ודפוסים חוץ למדינה,
והגני מכר למו"ס ע"פ קאמאלאג דרוק-פרייז, בבניין פראצענט לפי ערך הקניה.
גשעל כעת ס' סכתא אבות עם תלמוד בבלי וירושלמי וכו', וס' שם הגדולים אולאי, ס' יחסין השלם,
ס' שער השמים, ס' דרשות הר"ן, ס' דרשות מינץ, ס' דרשות הרמב"ן, ס' השב"ץ (פסקי דינים),
ס' פרשת דרכים, ס' דרושים נאים למחל' ס' אגרות ושו"ת הרמב"ם ז"ל, ס' האמונה והבטחון, ס' שער
הגמול, ס' ילקוט דוד, ס' תולעת יעקב, ס' תורת האדם לחיבת' ז"ל, ס' גבורת אנשים ושו"ת להש"ך
ז"ל שחי' יקר נמצא עד היום, ובקרב יצא לאור ס' מורה נבוכים, ס' צו"ת לרבינו נסים, וס' הכוזרי
עם ס' קל יתרה ואוצר נחמד, גם כרך ראשון ושני ס' שו"ת נקודת ביהדות מחורא קטא ומהחורא
הניגא. וזה לא כבר יצא לאור ס' תניא רבתי (פוסק מן הראשונים) עם באורי מדרש
מדרב הגאון המפורסם ר' שמעון הורוויץ נ"י אבריק ליפנינו.

יצחק גאלדמאן מדיס ומחזיק סקלאר ספרים בוארשא
Въ Тип. М. Гольдмана, въ Варшавѣ.—Jzaak Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau

בשבתי ישראל אודיע נאמנ
נתמנתי לסוכן ראשי במדינת ליטא
עברי אנכי, הו"ל זה שש עשר
מאת הדב והחכם, ר' יעקב
בבראדי, ורבים מגדולי סופרי
ומדינתנו, ישלחו ידם אליו להיות
מחירו? לשנה ארבעה ר"ב ב
ובחשבון הזה גם לרבע שנה. זה
במדינת ליטא, יפנה אלי ע"פ א
שלי, וישני מבוקש.
абсін Мадкевичу въ Вильно
на Грязномъ пер. въ домѣ
Тотенгребера 50.
שבתי מאצקעוויס

רב נכבד מופלג בתורה ומשכיל
בלמדיות ותבעיות נודע ע"י
הנכבדים, מבקש לו משרה בבית
הגבירים להיות מורה לבניו בלשון
ודקדוקה גם שפת אשכנזית וחלק
משפת רוססיה, מאהעמאסיק, גע
פיע, ויותר למדי גימנאזיום (זולתי
השמות). מקום משכנו כעת בוא
Dzika 18. Hotel Rozowski.

נעתרתי לבקשת בני משפחתי לה
עוד זמן מושבי פה רוססיה חורשי
במחלות אשר מצאן מימי הילדות
חסרון כח המליד תלישת העצבים ומ
גשים (אימפאטענץ אונד נערווענשוועכ
יפנו אלי ע"פ האדרעססא שלמשה ו
מזור ותרופה, ואלה אשר ברצונם שא
אתם במקום מגוריהם בערים אחרות יוד
בקשתם לכה"ש שבוע אחד מקדם,
מכתבים אענה לאיש איש בכתבו וכ
ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אדר
Доктору Н. Воллеру,
Кіевъ на Подолѣ. Спаская № 23.

שאלות ותשובות
להזרחתם על הצפידה בחיל, את ה
נקבל בכל פעם בצי הקדם, היום
1 מארץ = 47 קאז', והמלאין 82

ס' י"ג צילנ' סמאלר כחל כנ
נחפירס, ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס'
סכס בלמי סליס בנ לל' ס' ס' ס' ס' ס'
סמפס, סמכסס רכסס, ס' ס' ס' ס' ס' ס'
סזמן לסיס סין סליסס, וס' יפנא
סססליס.

הדעה לכתוב אלי יכתוב ע"י
J. Słominski in Warschau
Muranowska (Breite Mila) № 24.
Слонимскій г. Варшава
Мурановская № 24.

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכנז:

14 רייכס מלך לשנה.
בעמספיך 8 פ' לשנה.
וכן לרבע שנה.
שכר מודעת:
מכל שורה קצת 5 קופ.
ומפורסם נחש 10 קופ.

בדוסטא ופולין.

בה נמוקס למה 5 ח"כ.
שנה 2.75 ח"כ.
שנה 1.50 ח"כ.
יאלות 20 מלך.
שפדק 5 דולל.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון, מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי הכמה ומדע, ידיעות הטולם והמבע.

יצא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעלינ סלאנימסקי.

№ 37.

ווארשויא, יג תשרי תר"ט.

Варшава, 18 (30) Сентября 1879.

ששי

מפני כבוד ימי הדג הבאים לקראתנו לשלום לא תצא הצפירה בשבוע הבוע"ל עד לאחר יו"ט, והגנו מבקשים מכל
נים אשר לא שלמו עדיין בעד העבר כי ישלחו המגיע לנו מהם, והתפצים לתת ידם אל הצפירה על הרבע הבא יקדימו
זה את התימתם אלינו במרם יתחיל הרבע הבא בגליון 38. המו"ל

ההן, והגה פתאום הביאו חומי התלכאף שמועה חדשה בבגפיהם,
כי דוד קיסר רוססיה וקיסר אשכנז התראו פנים באלעקסאנ-
דראוא, תיכף אחרי הדבר הנכבד הזה, נדברו מיניסטר צרפת
העבר, ה' דעקא, והנסך גארמשאקאוו יחד בבארען בארען,
ודבריהם עשו רושם גדול בעולם המדיני; ביום התשעה עשר
לחדש העבר התראו מיניסטרי אנגליא וצרפת, ה' סאליסבורי
וה' ווארינגטאן פנים בעיר דיעפע אשר באנגליא, וימתיק פד
לפי השערת מכה"ע על דבר שאלת מצרים ושאלת הנריכים,
וגם ה' נאמבעטמי בא בעת ההיא חרש ללאנדאן, וימתיק שם
סוד עם הפרינץ וואלי ועם שאר אנשים מדינים העומדים
בראש ממשלת אנגליא; אחרי כן בא ציר האפפיר, הקאר-
דינאל יאקאביני לנאסמין וימתיק עם ה' ביסמארק, סוד על
דבר פשר השלום בין ממשלת אשכנז והאב הקדוש ברומי;
ואחר כל אלה בא ה' ביסמארק בעשרים ואחד לחדש הזה לווען,
להמתיק עצה עם ה' אנדראסי וה' היימערלייא, אשר יבא על
מקום מיניסטר אוסטריא ההוא.

על מפת ותוצאות כל הנסיעות ההן פרשו ממשלות
איייראפא ענן כבד למסך, וגם אחת מהן לא נלתה עד כה
אף שמץ דבר על כל הענינים הנכבדים ההם, ולכן לא יפלא
כי מכה"ע ימששו בהן כאשר ימשש העור באפלה, וישפמו
עליהן ככל העולה על רוחם מבלי לדעת את האמת על נכון.
כן בשבוע העבר, לפני בוא ה' ביסמארק לווען הרעו כמעט
כל מכה"ע האשכנזים והרוססים תרועת מלחמה, וכמעט כלם
הסכימו פה אחד, כי מפת ה' ביסמארק לכרות עם ממשלת
אוסטריא ברית ואמנה, אשר על פיה תהיה הממשלה מחוייבת
לעזור לאשכנז לא לבד במלחמת מנן, אבל גם במלחמת
תגרה; ועל פי ההשערה ההיא כבר התליטו, כי נכונה לממשלת
אשכנז מלחמה עם צרפת ורוססיה. עתה נשתנו פתאום דעות
מכה"ע ההם, וכלם כאיש אחד ישירו במקהלה את שיר השלום,

תוכן הענינים.

הימים. קיוב. ווארשא. קאוונא. נאואגראדוואלינסק.
מינסק. ידיעות העולם והמבע. הקבלה
וההשכלה מלס. איש משכיל מדור העבר. והדעות.
שאלות ותשובות.

דברי הימים

השנה הזאת, יאמר אחד ממכה"ע הגדולים, בלי ספק
א בפי סופרי דברי הימים אשר יבאו אחרינו, שנת מסעות
לאנאמא. ובאמת, הדיפלומאטיא, ההפך היקר הזה אשר
גורל על ניו ועמים, לא תסגר בשנה הזאת לרוב חשיבותה
חומי הברזל, אשר הסכינה לעבור בה סמדינה אל מדינה
אלה אל ממלכה, וגם לא תשפך בדיו על הלוח, כי
טרמיה ויונביה ישאנה בכבודם ובעצמם אל כל המקומות
יהיה שמה רוחה ללכת; מעת אשר הקיסר פראנץ יוזף
לנאסמין להתראות שם פנים עם הקיסר ווילהעלם החל
פת מסעות המלכים ושירי הממשלות איש אל רעהו לרגל
אכה הגדולה אשר לפניהם, כי תיכף אחרי התראות פני
הקיסרים ההם, נסע ראש המיניסטרים באימאליען, ה'
אלי, אל עיר קמנה באשכנז הדרומית היושבת על הדרך
ה' ביסמארק עבר בו לנאסמין, למען המתיק שם סוד
קאנצלער אשכנז ההוא; ימים מעטים אחרי כן נסע ה'
ראססי לנאסמין להתראות שם פנים עם ה' ביסמארק; ובעת
א בא נסך מאנטאנערא לווען לרגל ענינים מדינים. עוד
כלו מכה"ע את פלפוליהם והשערותיהם על מסרת הנסיעות

עשה רושם גדול מאד באשכנו, ויהי לשיחה בכתב העתי היוצאים בארץ ההיא. במכתב זה מיניסטר העבר הזה את דעתו על מצב הענינים והיאמר במשך דבריו, כי הרבה יהיה תלוי מן הבחירה, ובפרט אשר נרע את תוצאת הבחירה אי אפשר את גורל הענינים הפנימים. איני מסכים, יאמר המנהיג, עם כלל האנשים אשר ידעו, כי סדר הנהגת המדיניות יסוב לאחר, כאשר ה' ביסמארק לא ילך תחתית, אם יוכל לסבב את הדרך ההוא, והוא הלא לסבב דברים רבים אם יאבה. הני ספוד רק על גורל השכלת העם, יען כי בנוגע אל השאלה הזאת, ילחמו שני הכל כחם ונפשם; הרוח אשר על פיה יתנגד סדר תנך והעם, יצא אמנם תמיד מפי הממשלה, וכאשר תגורר יקום, אבל בכל זאת יוכל להיות, כי בפעם הזה תצא מלבטל בדברים רבים את רצונה מפני חפץ העם, והדבר אמנה תלוי מן תוצאות הבחירה וכו'. דברי המכתב אשר מסתרו היתה לעורר את לב העם לבחור אל בית אנשים ליבעראלים, אשר ילחמו בחיל וכה נגד דע ביסמארק וסייעתו, עשו רעש גדול בין כתות הממשלה כי הודיעו אותם תיכף ע"י חופי התלגרף לה' ביסמארק וה' ביסמארק השיב על זה, כי לעת עתה לא יראה עוד להשיב על הדברים והם ולסתור אותם, אבל יעשה את הזה לעת מצוא. אם דברי ה' פאלק האלו באמת יפעלו על גורל הבחירה הבאה, כאשר יבוא מכה"ע הליבער באשכנו, לא נוכל לדעת מראש, אבל איך שיהיה, הסיפור שמן על המדורה להלהיב את אש המחלוקת בין השונות, ויתנו תקוה טובה בלב הליבעראלים להאמין, כי הזאת יעמוד הנצחון לימנים. אולם, אם התקוה הזאת תהיה תקות שוא, ואם ה' ביסמארק, אשר הסכין להסיר הגדול את כל המבשולים אשר יעזו על הדרך המובילת מסרת חפצו, לא יעצור כח גם עתה להתגבר על פה ולנצח אותם ברוח פיו הכביר? ימים יודיעו.

וממשלת הרפובליק בצרפת צוללת בכל אשר תפנה בהנהגת עניניה הפנימים, כן בהנהגת עניניה החיצונים בהודע ה' ווארינגטון עם ה' סאליסבורי בדיעפא, הסס סאליסבורי לא לבד אל התנאים העקרים, אשר הציג ה' ווארינגטון על שאלת הגריכים ושאלת מצרים, כי אם גם אל כל הפאליטיק שלו בנוגע אל השאלות האירופיות, וזה לא כביר ה' סאליסבורי במסבת מרעיו, כי מהיום והלאה לא יעשו גדול או קטן בלתי עצת ה' ווארינגטון והסכמתו, ובדבר תראה הממשלה הזאת ערובה נאמנה על חוקה וקיומה הצעת ה' פֶּרֶרִי בנוגע אל תנך והשכלת העם עשתה גדול לפני, ובעת נסיעת המיניסטר הזאת בערי הדרומית, קדמו בני המקומות והם את פניו בכבוד גדול, הערים בארדוי וסולוזא קבלו אותו בתרועה ובדמק ויקראו בקול גדול, יחי המיניסטר פֶּרֶרִי, ויחי הסעיף הש בטולוזא לקחו גם חיל המבצר והגענעראל לאקראאס ב חלק בשמחת העם, וה' פֶּרֶרִי השיב להם דברי תודה, במשך דבריו. „על שני דברים לא תקמץ הממשלה אשר עובר תחת הגלגל, את התוצאות, על חיל הצבא, ועל העם“; ובעת המשתה אשר נעשה שם לכבודו בבית המיניסטר, כי הוא וחבריו המיניסטרים יתאמצו בכל עוז לכלול אשר החלו, באשר מאמינים אנהנו, אמר, כי רוב נותה אחרי דעתנו, וכי גם הפאראלאמענט יהיה בעצת אולם מתי יבא הדבר הגדול הזה לידי קץ, ותהי השאלה הנכבדה הזאת עוד הפעם לפני משפט המענאט הער להגיד עליה את דברם האחרון, לא נודע עוד. והדומענים כאו כן עתה יכבירו את לבם, לבלתי אל עצת ממשלות איירופא בנוגע אל שאלת היהודים; ב בית הועד אשר היתה בשלשה ועשרים לחדש הזה, נשא ה' מאירעסקא את מדברותיו, ויאמר, כי הנבחרים הימין נכונים להסכים אל הצעת רוב בית הועד, ולהביא כעל חפץ העם, ויבקש מאת הממשלה, כי גם היא אל הצעת הרוב ההוא, ואז תתקבל הצעתה והיא בארץ

ויאמר, כי ממשלת אשכנו תכרות עם ממשלת אוסטריא ברית ואמנה רק למטרת מלחמת מנן ולא למלחמת תגרה, וכי הברית הזאת לא לבד כי לא תפריע את שלום איירופא, אבל עוד תחוק ותאשר אותו לימים הבאים, באשר ממשלת אשכנו, בתתה את ידה האחת אל ממשלת אוסטריא, תחזיק בכל זאת בידה השנית את יד ממשלת רוססיה בעלת בריתה מכבר. ממשלת רוססיה מצדה תחזיק בידה האחרת ביד ממשלת צרפת, וצרפת תחזיק ביד ממשלת אנגליא, אשר תחזיק בידה האחרת ביד ממשלת אוסטריא, באופן אשר כל ממשלות איירופא האלה משולבות אשה אל אחותה, כטבעות השלשלת, בקשר חזק ואמיץ אשר לא ינתק לעד; והדברים האלו באמת יש להם ידים, באשר רחוק כאר להאמין, כי ממשלת אשכנו, אשר כל ידיה מלאות עתה עבודה בתקן עניניה הפנימים, תאבה להבנים עצמה בסכנת מלחמה עם צרפת; וגם פני צרפת אינן מועדות למלחמה, ולא כממשלת ה' בראגליע וה' דעקאו ממשלת ה' ווארינגטון, כי בעוד אשר המיניסטרים הראשונים ההם חשבו מחשבות כל היום לקחת נקם מאת ממשלת אשכנו בעד נצחונה משנת 1871, הגה נמנת פני ה' ווארינגטון רק אל השלום, כפי רוח ממשלת הרפובליק אשר הוא עובר תחת הגלגל, ויתאמץ להשכיח מלב אנשי צרפת את אשר עשתה להם אשכנו ביום רעה, ומכה"ע Nordd. Allg. Ztg. אשר רוח ה' ביסמארק דובר בו, בתפצו להציא את החשך על חפץ המלחמה מלב ההסן, כתב בעצמו בימים האלה, כי אך שקר טפלו מכה"ע הצרפתים, אשר על הגל הארלעאניסטים יתחשבו, ואשר כל נמנתם לתרת ריב ומרון בין ממשלות אשכנו וצרפת, לאמר, כי מהר יחלו מכה"ע האשכנזים לסכך מלחמה בממשלת צרפת; באשר כל מה"ע האשכנזים יכבדו את ממשלת הרפובליק הזאת, ויוקירו את פעולתה וחפצה להחזיק במעוז השלום עם כל שכנותיה, וגם ממשלות איירופא תחליקנה לה כבוד ויקר מנה אחת אפים. גם הרעפעשע הבאה בארבעה ועשרים לחדש הזה אל מכה"ע Standart מווינן, תאמר, כי כפי הגודע ממקור נאמן אמר ה' אנדראסס אל ה' ביסמארק תיכף בתחלת מדברו עמו, כי נפקד מאת מלכו להגיד לו, כי ממשלת אוסטריא נכונה לכרות עם ממשלת אשכנו ברית מנן, וגם ה' ביסמארק מצדו אמר אחרי כן בפני קיסר אוסטריא, כי יש לו כח הרשאה מאת מלכו לכרות עם ממשלת אוסטריא ברית מנן, ומה נראה, כי ממשלת אשכנו באמת תבקש בשלום. ואף הכבוד והיקר הגדול אשר נעשה לה' ביסמארק מאת קיסר אוסטריא ושרי ממשלתו, מוכיח לדעת, כי קאנצלער אשכנו הזאת הביא בפיו בשורת שלום לאוסטריא ולא דאגת מלחמה, וכי הברית הזאת תבטיח לאוסטריא את נחלותיה וכתה על חצי האי הבאלקאני, כבלי להביא אותה תחת זה בסכנת מלחמה אייראפית. אפס גם אחרי כל אלה קצרה יד שכלנו להבין את המטרה האמתית אשר אל ברית מנן הזאת, יען כי אם באמת אין כל פחד מלחמה לנגד עיני אשכנו, כאשר יאמר מכה"ע Nordd. Allg. Ztg., אז הלא גם הברית מנן הזאת תהיה ללא צורך, ובשביל טובת אוסטריא לבד, הלא לא בא ה' ביסמארק לווינן ולא עשה את כל הרעש הגדול הזה, ואף כי לפי הידיעות האחרונות הבאות מווינן תכלכל הברית הזאת בתוכה גם ענינים פנימים הנוגעים אל ארצות אשכנו ואוסטריא, כמו ברית המס והמכס, בכל זאת קשה מאד להאמין כי הענינים ההם יהיו העיקר והיסוד בהבנין הגדול הזה, ולכן נראה, כי מטרת נסיעת ה' ביסמארק לווינן והברית אשר כרת עם ממשלת אוסטריא, תשאר סתומה ותתומה עד עת מצוא, ורק הזמן יגיד לנו את פתרונה.

ובאשכנו כל הכתות השונות מכינות את עצמן בוריות יתירה אל הבחירה החדשה; כמו כתות הממשלה אשר תתחשבה על דגל ה' ביסמארק, כן גם כתות הליבעראלים תעמולנה בכל עוז להטות את לב העם אל חפצן, ומכה"ע אשר רוחן דובר בם, לא יקמצו בדברים וישתדלו בכל כחם להוכיח, וזה את הדעה האחת, וזה את הדעה האחרת. במצב מלחמה פנימית וזה לא יפלא אפוא, כי מכתב הדר' פאלק, שר ההשכלה גבר, אשר כתב בימים האלה אל מכה"ע Deutsche Revue

הם תואר פקדת ממשלתו (אפסיציעל). אחרי ימים מעטים התראה ה' דעקאו עם הנסיך ארלאו, ציר רוססיה היושב בפאריז, ויפסד לו את כל אשר קדו, ויבקש מאתו, כי ממשלת רוססיה תבנים את עצמה בענין הזה לפשר את השלום. מה תעשו, שאל אותו הנסיך ארלאו, אם בכל זאת יפגעו בכם האשכנזים? ". אנתו נסוג או אחר עד מעבר לגדר לאארא, השיב לו הנסיך דעקאו, שמה נאסוף את צבאות חילנו, ולצבאות חיל אשכנז נתן לכבוש את שאר צרפת. "את הדבר הזה לא תעשו", ענה לו הנסיך ארלאו, אשר תשובת מי-ניספער צרפת ההוא נגעה עד לבו. אבל כן גמרנו ברעתנו לעשות, אמר ה' דעקאו, ואיראפא תשתוסס או לראות, איך צרפת אשר לא הבינה את עצמה אף מאומה למלחמת מנן, תהרס ותשוסס מטרב האויב. "נתון לי אפוא להתראות פנים עם המארשאל מאק-מאדאן, אמר הנסיך ארלאו, הנכם מתייבים לנון בעד ארצכם; הלא תדע אדוני, אם אמצא עתה את המארשאל בארמונו על שדי העליסעי?" הנני ממוספ מאד, השיב לו הנסיך דעקאו, באשר היום תפץ לבקר מצודה אית בקרבת פאריז. אך כלו שני הדיפלומאטים ההם את מדינותם, וה' דעקאו, אחרי התודעו, כי המארשאל מאק-מאדאן רחה את מסעו אל 'המצודה תהיה ליום המתרת, נסע אליו תיכף ויבש מאתו, כי גם הוא יקיים את דעתו ודבריו בפני הנסיך ארלאו לאמר, כי צרפת לא תעמוד לריב עם אשכנז, ואף לא תגונן עד עצמה, לו יב הממשלה ההיא תתנפל עליה בתחלה, והמארשאל באמר אף את בקשתו; והדבר הזה אמנה הסב לא מעט את התקדבות ממשלת רוססיה בענין הזה. בעת ההיא כתב ה' בלאוויטץ על פי תפץ הנסיך דעקאו מאמר נמרץ במכה"ע סימס, כתוב בו לאמר, כי כת שרי המלחמה אשר בחצר ממשלת אשכנז, תבקש לקרוא עוד הפעם מלחמה על צרפת, להבקיע אל פאריז, ולבקש מאת ממשלת הארץ ההיא את המבצר בעלפארט ועשרת מיליאירדען פראנק בעד הוצאת המלחמה, אשר צרפת תשלם במשך עשרים שנים עם חמשה פ"צ. האמר הזה עשה רושם גדול באשכנז, ואחר איהו ימים כבר החלו כל מכה"ע אשר בארץ ההיא לשיר את שיר השלום, מבלי לדעת, כי גלגל הענינים נתהפך רק בעור ממשלות רוססיה ואנגליא, אשר נכנסו בענין הזה בעובי הקורה; כי באחד עשר לחדש מאי התראו קיסר רוססיה וקיסר אשכנז בברלין, ובאותו היום נתן ה' ביסמארק ע"י חומי המעלענראף את תודתו לה' דערבי בעד עמל ממשלת אנגליא, אשר עמלה לעצור בעד הריב בין ממשלות אשכנז וצרפת, ויבטיח אותו, כי גם הוא לא תפץ להפריע את השלום; ובאותו הפרק אמר ה' דערבי אל ציר צרפת ה' גאוארד, כי הוד קיסר רוססיה גלה את דעתו בפירוש, כי לא יתפץ בריב שתי הממשלות והן, ובעקב הדבר הזה כבר חלפה ועברה כל סכנת המלחמה. ביום המתרת השיב סופר המיניסטריון ה' בורקע בבית הלשכה התחתונה בלאגראן על שאלת ה' קארל דיקע, כי הממשלה השנינה מברלין ידיעות מרגיעות, המוכיחות, כי שלום אייראפא לא יופר אף מאומה, ואף ה' דערבי קיים את דבריו לפני ה' גאוארד, ויוסף לאמר, כי ה' שאוואלאף ציר רוססיה היושב בלאגראן, השיג ידיעה כזאת גם מאת ממשלתו, וכי הנסיך גארטשאקאו יודיע עוד בקהל מרעה גלויה להדניע בזה את לבב יושבי אייראפא. סכנת המלחמה, והסיף ה' דערבי הלאה, כבר חלפה, אם לאורך ימים? זאת היא שאלה אחרת, אבל איך שיהיה, הגה זאת עכ"פ ברור, כי האשכנזים מיראתם אתכם לא יתגרו מלחמה ברוססיה, ומיראתם את רוססיה לא יתגרו מלחמה בכם. בעת ההיא אמר קיסר אשכנז אל ה' גאנמאט ביראן, ציר צרפת היושב בברלין, כי כל הידיעות ההן על דבר המלחמה הפרוץ על המדה, וכי נוסדו רק על ערפת בעלי הבירוא, וימים מעטים אחרי כן אמר אל ה' פאלינגאק, ציר צרפת בברלין המפקח על עניני המלחמה, לאמר: "אמנה תפצו לתרת בינינו ריב, אבל עתה כבר הוטב מצב הענינים מכל וכל". מכה"ע Nordd. Allg. Zig אשר רוח ה' ביסמארק דובר בו, בהוכיחו את דברי ה' דארעט והם, יאמר, אמנם בדרך ותול, כי המסרה אשר בעבורה כתב ה' דארעט את ספורו בעת ההוא, ידועה

ם כאת ממשלות איירופא. אולם שר הענינים החיצונים ארעסמאק השיב על זה לאמר, כי הצעת רוב בית היא נגד תפץ הממשלות והן, ויבאר לפני הנבחרים את הגדולה המרחפת על ראש רומענין. אם תמאן לשמוע איירופא, באמרו, כי הדבר הזה יוכל לסבב מלחמה שניה עם שני. בסוף דבריו יעץ אל רוב בית הועד להשליך את הצעתו, ואז תציע הממשלה את הצעתה, אשר בלי תתקבל לרצון מאת ממשלות איירופא, וכאשר אחד מם שאל אותו אחרי כן לאמר, מה תעשה הממשלה בית הועד לא יסכים על הצעתה ההיא? השיב ה' בארעסמאק שואל ברוגו, "אז אדני בעצמו יקבל עליו את על אלה". כל הדברים האלה מראים עכ"פ לדעת, כי ה' סמאק, אשר במסעו אל ערי ממלכות איירופא בחן וברק את דעות הממשלות בנוגע אל השאלה הנכבדה ההיא, בפשוט, כי דעת הרומענים עוד רחקה מאד מתפץ הממשלות ולכן יש תקוה, כי סוף כל סוף יעזבו הרומענים את ערפם, ובעל כרחם יענו אמן על הצעת ממשלתם. וממשלת אנגליא כבר כלתה את מלאכתה באפריקא, כי אשר קעטעוואי מלך הוולים נתפש באחד היערים אשר א שמה, תרצה הממשלה ההיא את משפטו להשיבו על אי אשר הבינה אל המסרה ההיא, ושם יושב כל ימי חייו, ויצו חלקה לעשרה מתוות, ותתן את כל מחו ומחו ביד אחר ממשפות הוולים, ובכן באה הארץ ההיא כמעט ממשלתה. אולם לעומת זה, הגה רבה העבודה לפניו גניסמאן, באשר המרידה בארץ ההיא פרצה מאד מאד, הידיעה אשר באה בימים האלה מלאגראן, כבר התנפלו גניסמאנים על מנה קסמה מחילי האנגלים אשר הובילה חזון צרכי המלחמה, ויכניעו למבח את אנשי החיל ואת הנמלים, ואת כל השלל לקחו בידם וילכו. פרטי הדבר לא נדעו עוד על נכון, אבל כפי הנראה כבר יביא לנו עתה הבא חדשות נכבדות מאפגאניסמאן, באשר כפי הידיעה יונה הבאה מלאגראן, כבר חלץ הגענעראל ראבערט את יד ויאל את מסעו לקאבולא.

סופר הנסיך דעקאו, ה' ארעסמאק דארעט, כתב זה לא כביר ע"י Figaro מאמר ארוך בשם: "אשכנז וצרפת בשנת ", ויגלה בו נסתרות ותעלומות אשר נעשו בשנה ההיא יי הפרגנד על שדי הדיפלומאטיא, ובהיות הדברים ההם מ מצד עצמם ומפיצים אור על פני מצב הענינים בזמן תשובנו לנכון להעתיקם בזה לפני קוראי הצפירה: הנסיך האהענלאהע, ציר אשכנז היושב בפאריז, יספר ה' ש בהוך שאר דבריו, אמר אז פעם אחת במסבת מרעיו מם האלה: "אם יפרץ סכסוך בין אשכנז וצרפת לא אשאר ז, ולכן אם אודיעכם כי הנני נוסע מפה, אז תדעו, שעה תהיה כבר תגיעה". את הדברים האלה אמר לפני אנשים כאלה, אשר ידע, כי מפיחים יגיעו אל שר הענינים החיצונים ה' דעקאו. לא יפלא אפוא, כי ה' נבהל מאד, כאשר ציר אשכנז ההוא בא אליו אחר צר ויאמר לו, כי עוד בעצם היום ההוא יסע מפאריז; כאשר ה' דעקאו הביט בפניו בעינים חודרות לדעת את בלבבו, והסיף הנסיך האהענלאהע בפנים שוחקות לאמר: איהו ימים אשוב הגה, והמיניסטריון השיב לו גם הוא ק לאמר: איך שיהיה, שוב נא אדוני מחר כאשר תוכל, תסיך האהענלאהע לא נסע ביום ההוא, ותחת זאת אל המיניסטריון ההוא, כי דבר נתון לו אליו, ובערב יבא את היכלו, ועוד בערב היום ההוא נדברו שני השרים יחד. נפקדתי מאת ממשלתי, אמר ציר אשכנז ההוא אל דעקאו, להודיע לאדוני, כי היא תביט על חליצת הצבא ת כעל דבר סכנה ואת מלחמה, ישים נא אדוני את הדבר אל לבו!". הנסיך דעקאו, בשמעו את דבריו האלה, קפץ גליו ויאמר בקול: "לא אדוני! את הדבר הזה לא אשים ידבי; ממשלתכם תבנה את ההשערה הזאת על יסוד שקר, בעצמו יודע זאת על נכון", ובכל משך הזמן אשר נדברו תהאמץ ה' דעקאו בכל עוז לבלי לתת אל דברי ציר אשכנז

לכל, וכי אין מהצורך לדרת עמו אל הקבר וללחץ שם את העצמות היבשות הן; אבל בכל זאת עשה הספר הזה רושם גדול בעולם המדיני, ומכאן רבים ידעו, כי העצמות היבשות הן תעמדתן עוד מקברן לתרנו את איראפא ממנוותה.

אבל כבוד ליהודים

הגלויה דבר נש אינו עדיין בית לאתר הסתעף
תמן סובלין יתה (סוכה י"ג).

קדו. ביום א' דר"ה לזו יושבי קיוב לבית מועד לכל חי, את אחד מהמצוינים והמפורסמים בכל תפוצות ישראל, והוא הרב הגאון המפורסם החכם הבולל, הנודע לשם ולתהלה בכל מקצועות שבתורה, הרב ר' מאיר ליבוש מלבי"ם זצ"ל. לספר מה את פרשת גדולת הרב הגאון זצ"ל, ארמה לסתר, כי למי מלומדי תורה לא נודע שם הגאון הזה, ורק זאת באתי להודיע, כי הרב הגאון זצ"ל נסע מקעניסבערג לקרעמענצוג לשבת שם על כס הרבנות, וידי בדרך וחלה פתאום במחלת הריאה, וישר קיובה לדרוש ברופאים, אך שוא שקרו הרופאים הגדולים, אם ה' אמר כי בקיוב ינוח ויעמוד לגדלו לקץ הימין. תהי נפשו צרורה בצרור החיים. צום גדליה מה קיוב והיא מרת נפש לפ"ק. יצחק איש ימיני

ווארשא. בימים האלה הגיע לידנו העלים הראשונים מן מב"ע החדש לעברים, היצא בפ"ב בלשון רוססי, ומכונה בשם Русский Еспей, "העברי הרוססי", ומבלי נוכל לחזות דעתו ולדגור משפטו עליו, יען אין להציג משפט נכון על טיב מב"ע וערכו משני עלים הראשונים, וגם במכתב העתי היותר מפורסם ונודע מכבר, אי אפשר שיהיו כל הגליות היוצאים כולם שוים זה לזה בערכם ותועלתם, כנודע. הנה בכל זאת המכתב העתי הזה יתן תקוה בלבנו, כי יעמוד ויצליח בדיכוי יותר מן המכה"ע העברים בלשון רוססיה אשר היו מלפניו, יען לפי דעתנו השם "העברי הרוססי" בעצמו, הוא יפה באפיו נשמת רוח חיים לעמוד על עמודו וללחום בעד קיומו, השם "העברי הרוססי", הוא כעומד וקורא לכל מכה"ע והסופרים הרוססים לאמר, הגני "העברי" העומד לפניכם למשפט, לתת דין וחשבון על כל מעשה העברים תהלוכותיהם ועלילותיהם. הסופרים הבאים לדבר שטנה ולגלל אשמות וחמאות עם ב"י בארצנו, אף כי ידברו רק לפני קוראיהם, ויספרו להם ענינים המלמדים טובה על העברים, הנה הקורא את דבריהם ישאל מעצמו, היתכן להצדיק מעשה כזאת וכזאת, ומה יענה ע"י "העברי"? וגם אם לפעמים יקרה אשר "העברי" תקצר ידו לעמוד ולהצטרק לפני שופטיו הרבים, מי הוא זה בסופרי עמנו כיום, אשר בראותו את אחיו "העברי" משה ידו ולא יחוש לבוא לעזרתו, ואם רק ימצא מליץ אחד מני אלף להגיד לפניו ישרו, לא ימצא מלבא בעזרת ה' בגבורים, וע"כ ירבו הסופרים לבוא אליו, וברבות הסופרים ירבו גם הקוראים והתומכים עליו, — השם אשר יקרא למכ"ע הוא מעיל מאד למשוך עליו את עיני הקוראים, וביותר במכה"ע היוצאים לבני עמנו. הראשון אשר עלה על לבנו יושר הרעיון הזה, היה החכם פהליפאוף במאגדעבורג, כאשר יצא בראשונה ליסוד מכתב עתי לאתב"י באשכנז, קרא למכ"ע שלו בשם "צייטונג דעם יודענסהוטס", בעת אשר השם "יהודי" ויותר עוד השם "יהדות", היה אז בעיני עם הארץ לבז וחרפה, וכפי מה ששמענו אז, שלח אחד מגדולי עמנו האדירים (ראטהשילד) להגיד לו, כי נכון לבבו לתמוך את המכ"ע שלו בסך מסויים לשנה, אם רק ישנה את שמו לכנותו בשם יותר נכבד, צייטונג דער איידאעלישען וכדומה. אבל התכם הנ"ל לא אבה שמע קולו, באמרו, כי רק בשם הזה הוא מקוה להרים כבוד ישראל

בגוים, בבטחוננו אשר ברבות הימים, כאשר ע"י מב"י יכיר וידעו מה הוא היהודי והיהדות, לא יהיו עוד האלה למשל ושנינה בפניהם, וכן תורה גם הנסיון אשכנז עד היום, השם "יהודי" כבר אבד הרבה מן שפלותו בפי העם מאשר היה לו מימי קדם, כנודע. לפי דעתנו השם אשר נתן המו"ל למכה"ע הזה, יועיל לתת לו מהלכים בין הקוראים הרוססים, המכ"ע, והמנוח וכאשר כן באמת ראינו הפס, כי בעת צאת העלה הרב קרא אליו לשלום המכ"ע נא לאמר, כי המכה"ע יעברי" טוב ונכון מאד ללמד את עם הארץ בארצנו את היהודים כפי תכונתם האמתית, תחת אשר עד כ ידעו מהם רק הגדות המוניות ושמועות מחזות אשר הת בן ההמון מאז ומקדם.

קאוונא. החברה "סוכך נופלים" העמדה מה זה רבות ב ומאשרה מהוד כבוד המיניסטר מיז 7 עבר שנת 1873, נודעת לשם במעשה הצדקה אשר תעשה ב עם בעלי מלאכה ובעלי עסקים קטנים עת משה ידע, ל מן המיצר בהלואות כסף בלי נשך, אשר ישלמו חובם מעט כפי האוסמאוו ותקנות החברה, ובוה יכוננו האוס למוב להם, מעמד ומצב איתן למצוא מחיתם ומשען להם, כושלים ונופלים בדרך החיים לבקש מזונתו של אדם ע"י החברה הזאת ונעזרו, גם אוצר הכסף מקופת החברה קימת היא ולא יתדל מעשות טוב וחסד תמיד, יען כי סר המאוס מהללים הרבים והמושב אל קופת החברה בסך פ מדי שבוע, תוכל החברה לתמוך בהלואות בידי מבקשי תרשים, עד כי נוכל לאמר על משרת ותועדת החברה, נופלים" והיה מעשה הצדקה שלם להסיב ולהעיל.

אך ברבות המובה רבו אוכליה, וברבות חברות הצו והתחד כן ירבו מבקשי עזר תמיכה, וביותר בימינו אלה א במפגע ואסון קל ידורף איש אשר אומנתו מחיתו, סמצבו, פלאים. גם בעסקים הקטנים התלואים על כח האדם ופע ע"י כספו המעט, אין כל בשתן בלי עזרה בצד עת המוט לכן רבו כסו רבו המבקשים הלוואות, והחברה הלא תוכל לה ולסמוך בידי הנופלים רק במכסת הכסף הנמצאה בק החברה.

והנה עזרה מרתוק נמצאה לה: הגביר הנכבד איש המ ר' יעקב ראמבראוסקי נ"י מאירקוססק, הואיל במובו לש באלה הימים אל הרב הגאון הגדול כו', מה' יצחק אי הגאב"ד דפה, סך שני אלפים רז"כ נרבת בנו הגביר הגנ מה' אלימלך ראמבראוסקי נ"י, למסור לקופת החברה, ס נופלים" לקרן קימת להיות לזכר עולם עבור נשמת רעיתו שמיורא שרה נ"ע שהלכה לעולמה במיטב שנותיה, תנצב חסדה עם תושבי עירנו המבקשים עזר בצד.

כנ מתכבדים אנתנו למנות את הגבירים הנ"ל כפי הס 4 פונקט 6 מהאוסמאוו של החברה, בתור חברים נכב Почетные члены. המתנדבים היקרים ישאו ברכה מ בעל הגמולות סוכך נופלים העליון, וז' יתן שנת חיים וש ברכה והצלחה לנו ולכ"י, כמשאלות לבב הבאים עה"ח יום ה' תשרי תר"ם לפ"ק מה קאוונא.

העומד בראש החברה: ראמברא פיינבערג, חברי הקאמיטעט: אימר בער וואלף, יעקב זק"ס, משה בראמאוו, אשר יחזקאל יפה, מאיר בערקאווין, צבי חירש ראנגעאלאווין.

בפקודת שופטי העיר, להזהיר את הבנים לבל יוסיפו לעשות כזאת, ואם יקרה עוד הפעם, הנה ענוש יענשו האבות בעון הבנים. המקרה הזה דיו שעתו להיות הוכחה ועדות נאמנה, כי בית הספר החדש, מרפא ותעלה בכנפיו לנערים שובבים, ולא עוד ישוטטו המונים המונים בחוצות, ולא יוסיפו לצאת מרעה אל רעה.

אך לבד זאת הנה עוד מובה כפולה ומכופלת אשר תצמח אל המלאכה בכלל מבית ספר כזה, כי באמת עד הימים האלה המלאכה בישראל נמה שנתה, ובעלי המלאכה הנמצאים בישראל רובם אינם יודעים את מלאכתם במקריה ויסודותיה (סיסטמאטיש). בעל מלאכה עברי כגון נפחא הוא בערך לגבי בע"מ בן נכר כקוף לגבי אדם, כל מלאכתו הוא כמתחקה אחרי בע"מ הגון, אחרי שכל ידיעתו במלאכה בנס היא עומדת, כלומר בנויה על מוסדות רעועות, ואם יתנו לפניו איזה מלאכה שלא נסה לעשותה, הנה תסרח חכמתו, ולא ידע איך לפלס נתיבה לו. גם ע"פ רוב אין יושר ונכונה בקרב לבב בע"מ, ואין בהם כל מדה נכונה, כי כן למדו אל דרך מוריהם, אשר ראו כל הימים את הנהגותיהם ומשפטי חייהם, בדברים שבין אדם למקום ולבריות, ובדברים שבין האיש ואשתו, וכל המדות הנרועות והפחותות שנמצאות בבעלי המלאכה, מתדבקות גם בחניכיהם. לא כן החניכים אשר יתחנכו בבתי ספר כאלה, הלומדים יתמזגו יחד עם המלאכה, ויחדו יבואו כשמן בעצמות החניכים, המה יחדו יפעלו עליהם שיהיו אדם לאדם, אנשי יושר, מבני מלאכה ויודעי לשון המדינה, אנשים מעולים ומתוקנים. ומבתי ספר כאלה תחל תקופה חדשה גם אל המלאכה, כי מחזיקיה כל יהיו בוערים הדיוטים, שקועים ביון מצולת הבערות, ולא יהיו עוד מדרס לרגלי יודעי ספר.

לע"ע יש ת"י החברה כאלף רו"כ לשנה. כמאה חברים בערך אשר פרים יתנו בעתם כחמש מאות רו"כ לשנה, שלש מאות רו"כ תתן עדתנו לחפץ הנעלה הזה, שתי מאות תמכה בה חברת מפיצי השכלה (אם הוא משען שעה, או תמיד ימים יודיע) והיו יחדו תמים אלף רו"כ. וכפי הנראה ימנעם מאד הכסף הזה, כי ההוצאות תעלינה יתר הרבה על ההכנסה. וע"כ האגודה הזאת מפשפשה ובודקת למצוא איזה מקור נאמן אשר לא יכזבו מימיו; והנה רבות מחשבות בקרבה, אך עדיין כל מחשבה וכל הצעה עולות ושוקעות, עוד לא עמדו למנין ולא תחלימו. אחד מבני האגודה הציע אשר החברה תעשה למצוא כסף, את הכלים אשר יצאו מתחת יד בעלי המלאכה, כלומר הספסלים הכסאות השלחנות הארונות והתיבות אשר יעשו החניכים בחרישים הראשונים, או בשנה הראשונה, וכמו כן דברים קלי ערך אשר יצאו מתחת הנפחים, ומה גם אחרי כן כאשר ישכלו ידיהם לעשות כלים מכלים שונים (כן תרשי העץ והברזל), הנה הכלים הללו יאצרו ויחסנו בבית אוצר (מאגאזין) למכור לכל דורשיהם, וזולתי מי מהחברים, אשר ידרש לו איזה חפץ וכלי, עליו לקנות רק בבית האוצר הזה. אחדים מבעלי המלאכה העוסקים במקצוע זו (תרש עץ וברזל) אומרים שבימים לא כבירים יצא לבית הספר הזה מניסיון בעולם, והם מפליגין בשבתה של המחשבה הזו ומקלסין אותה, ומבטיחים שהדבר הזה יהיה למקור נאמן ברבות הימים לכל ההוצאות של בית הספר הזה. — אם אמנם לע"ע יפתח פתח אל האומנות רק כתודו של מחט, כי החברה לא תעזור כח לקבל יותר מששים נערים, ורק שתי אומנויות ילמדו. בכ"ז גם השתים הללו יתנו חיים לרבים, כי האומנות היא מקור חיים. ונסיים בזה במה שאמרנו חו"ל (ירושלמי פאה פ"א) תני רבי ישמעאל, ובחרת בחיים זו אומנות.

איו"ב ממינסק

הקבלה וההשכלה

(מאת איש משכיל מדור העבר).

בן שבע עשרה שנה הייתי בעת אשר א"א ז"ל ארש לי אשה מעיר זאב' הרחוקה מעיר מולדתי ב' כשתי פרסאות.

בר"ח ניסן היה ברית התנאים, ועל ט"ו אלול הגביר התתונה למז"ט. במשך הימים האלה נתתי אל לבי לכדרכי ולישר אורחותי בתורה מטר ד"א, ולהיות איש אנשים. שקדתי על לסודי בבהמ"ד של אבי זקני ז"ל, לי שעור לגמרא ופוסקים האחרונים, גם קראתי בספרי ובשעות הפנויות השתעשעתי בחברת הזקן ר' משה ז"ל. הוזה היה ירא אלהים מצעוריו; בגמרא היתה ידיעתו מעטת ימיו עסק רק בספרי הקבלה; בימי זקנתו שם מושבו בב' ושם היה לו שלחן וארנו קטן עם ספרי קבלה רבים, על גליונותיהם היה כותב הנהגותיו ופירושו. אל הזקן נמשכתי בקשרי אהבה ויראת הכבוד, ע"י ספריו הב' במעלת חכמת הקבלה וקדושת סודותיה, אצלו בראשונה ס' שבחי האר"י וספרא דצינעווא, אשר בקריב תשוקה גדולה להכמת האמת, ופירוד נתן לי החיים למדתי ללמוד, והבטיח לי כי נשמתי מסוגלת להכמת האמת. והנה מצאתי אצלו הם' עבודת הקדש נבאי, ומה מאד השתוססת לראות בו, איך הוא דברים כלפי הרמב"ם ז"ל, וחזתה נחלים על ראשו בת וגרופים על דבר ספרו המורה. שאלתי את פי הזקן וירבב איש בלבו לדבר תועה על איש האלהים נר ברמב"ם? ויענני לאמר, כי הרמב"ם עם רוב גדלו בנ לא ידע דבר בנסתר, ולא ראה מאורות חכמת האמת וע"כ הלך תועה בדרכי היונים הפילוסופים, ומה המורה אשר לא ידעתיו? מאד נכספתי לראותו. אל נא ענני, חלילה לך מהגות בספרים כאלה המרחיקים את סדרכי התורה ועבודת ה'. והנה שם אתנו נער יושב ב"ב ויען לאמר, את ס' המורה ראיתי אצל אבי. בצאתי מב' דברתי אליו להשאילו לי, אך בל יודע לאיש, וביום הביאו לי, ראיתי כי הוא ס' המורה עם ב' פירושים, המורה, וגרבוני, קראתי והקדמה "קורות הפילוסופיא", דרשנים אשר לא שמעה אזני מעולם, בס' המורה עיינתי ורא כי כל דבריו ברורים ומפורשים בשום שכל בלי רמזים ובספרי הקבלה, מבאר כוונת הכותבים והמקראות שבת בדברים נבוחים ומתקבלים על הדעת, ובכלל לא מצאת שום דבר המביא לידי ספק ודחור בעניני אמונה ח"ו. פתאום האירו לגנר עיני דברי הרמב"ם על הכתוב והמכתב אלהים הוא חרות על הלוחות. הנרבוני יבאר את שמה לומר, כי על הלוחות לא היו הדברות כתובים באות כמאמרם מ' וס' שבלוחות בנם היו שומדין, אבל היה טבעי, מכתב אלהים, כי בזה סיני נמצאו מין אבנים עליהם חקוקים מיני בעלי חיים וצמחים שונים שנתאבנו בראשית (פעפראאקטען), שקועים מצד האחד ובולטים השני, כאשר יאמר, מזה ומזה הם כתובים, ובחיותם כתב התרוממים (היראגליען) הנהגה אצל המצריים משה, ע"כ באר משרע"ה מתוך הכתב הזה פתרון עשרת הד' לישראל, זהו כונת חכמתו שמה. אמרתי עפרא לפומיה גברא! אם זו היא הפילוסופיא רחמנא לשויבן כנה! יספתי עוד לראותו. אבל בכל זאת תרגשתי בעצמי כי בס' המורה פעל בקרבי חדשות לבקש גם בספרי הקבלה לאמת כל דבר ע"פ השכל, אע"פ שדר"מ נבאי אומר בפ' (פ"א מהיחוד) "החכמה הזאת היא הקבלה האמתית אשר תושג כלום בחקירה שכלית, כי היא למעלה מכל ש' והחקירה מדרך סברא, או ל ת, וכו'". אנכי לא יכולתי להשיג דברים ויסודות אשר אין להם מבוא בשכל, והלאה מדי דברתי עם הזקן, שאלתי לפעמים שאלות לא היה יכול לבאר אותם לי, עד שפעם אחת כמעט עלי, ויענני בדברי החיים בס' מערכת האלמות ח"ל: "כי יחפץ כסיל בתבונות, ר"ל ברמזים וסודות, כי אם בחר לבו, ר"ל בדברים הגלויים ופשוטים. וגם אתה תצוה קלקלת את מחשבותיך, וזה בא לך מרוב למדך בגמרא (כי לא ידע מלמודי בס' המורה), אשר הרגלת שכלך בשקלא קושיות ותיורוצים, ורוב העוסקים בקבלה ממעטים בלמוד ממעם זה, כמו שידעת. אבל איך נדע האמת, שאלתי, לא נוכל להשיגו מצד השכל. ע"ז ענני, כי בדברים

והנה הוא ר"י בע"ש! הולך ועובר מבלי פנות אלי, דמיתי
אולי שונה הנני, אמצתי את לבבי ללכת עמו, ובכל הדרך לא
סרו עיני מהביט עליו, כה הלכתי עמו עד בואנו קרוב לבהבנ"ס,
פתאום נטה לימין בין הבית עלמין הישן ובין בהבנ"ס, ונעלם
מעיני לא ידעתי אנה. נכנסתי לבהמ"ד נבוכ ומשומם, ורעיונות
מבהילים עלו בקרבי, נזכרתי דברי הזקן מן מופתים שהם
למעלה מן השכל, מן המקובלים שהשתמשו בשמות שלא
כהונן, ונשמתי דאולין ערשילאין וכו', כל הדברים ההם נתנו
פחד ומוך בלבבי לבלי היות עוד חכם בעיני נגד הר"ם
נבאי וש"ס וכל גדולי המקובלים, אשר שמם לא יסוף עד דור
אחרון. משך איזה שבועות היו עשתונותי נבוכים מהמקרה
הזה, ואך מעט מעט נתקדר רוחי בקרבי להביט על הענין
הזה על חזיון לילה. אבל פתאום קרה לי עוד מקרה שני
מהחזיון ההוא, אשר הרעישו כל מורשי לבבי, — תותני שחר
פני לנסוע לארון אחד בכפר, לנבות ממנו סך כסף אשר הוא
נושה בו, וישכור לי עגלה עם אכר אחד, ויסע עמי בבוקר
אל הכפר ההוא, רחוק מהעיר כפרסא וחצי דרך יער גדול,
ונבוא אל הארון, שמה התמהמתי כל היום ולפנות ערב שבנו
לבוא העירה, נסענו דרך היער כחצי פרסא, וירא העגלון
כי נתעה בדרך, וכי באנו אל מלון קטן אשר דר בו כפרי
עושה זפת, אשר איננו הדרך הנכונה לנו, ויורד העגלון מעל
העגלה ללכת לבקש המקום אשר נטה שמה מן דרכו, ואנכי
נשארתי לבדי יושב על העגלה, והנה איש יוצא מן היער הולך
וקרב אל העגלה, זהו ר' יעקב בעה"ש! פלצות אחוזי, ומרוב
פחדתי קראתי "שומר ישראל!" ויבט בפני ויאמר "התפלל
מנחה", ומבלי דבר עוד דבר פנה עורף וילך. נאלמתי דומיה
וארכבותי דא לדא נקשן, לא ידעתי אם חי אנכי או במתים
חלקי, כמדומה שקראתי "שומר ישראל!" והוא לא ענה דבר
רק צונו "התפלל מנחה", מאין ידע שעברתי זמן מנחה ולא
התפללתי? פה נסכרו כל מעיני התכמה והחקירות, הנני רואה
כי אצבע אלהים הוא מענינים אשר אין לשכל האנושי חלק
בהם, והנה העגלון בא, ויאמר עברנו את הדרך כמפתחי קשת,
שבנו אחר, וכחצות הלילה באנו העירה. אנכי עליתי לחדר
העליה לשכב על סמתי, ושנתי נדרה ממני כל הלילה, חשבתי
דרבי, התבוננתי על כל אשר קרה לי, וראיתי כי רק הזקן
נחני בדרך אמת, ואנכי נפתח לבי ללכת תרו לא דרך,
וטמאתי את נפשי בספרי המחקר לבלי האמין כי יש עוד
נבוא, נבוא מעל שכל האנושי. כה הלכתי קודר בלחץ לבבי
מבלי מצוא נוחם לנפשי הנרכאה, והנה נשמע בעיר כי בא
מגיד, דרשן נפלא נודע לשם. אנכי אף בי מעודי לא הייתי
מאוהבי הדרשנים, אך לאשר שמעתי את שמעו להלל, אמרתי
אולי אבנה גם אנכי ממנו והלכתי לשמוע דרשתו, ובאמת
דרש בעניני חסידות ועבודת התפלה אשר היו לי למרפא נפש.
למחרתו שחרוני הגבאים כי אלך בעיר עם איש אחד מבעה"ב
אשר נתנו על ידי, לקבץ נדבות עבור המגיד, הלכתי
באשר הוליכני האיש הנ"ל על פתחי נדיבים, ואחרי כן הוליכני
לחזור על פתחי התנויות. הפעם הראשונה ראיתי התנויות הן,
זלות ורעות תואר מאד, על הפתחים יושבות הנשים מספרות
או מתקוטטות זע"ז, מידן השנתי נדבות קטנות אשר לא היה
כראי בעיני ללכת שמה, באחרונה באנו לחנוט אשה אחת
מוכרת זפת ועסוק, ותאמר אין בידי מאומה, אבל בעלי יביא
את נדבתו בעצמו לירכם. לקחתי את מעט הכסף אשר
קבצתי בידי, ואשוב לביתי החדרה בעליה לנוח מעט, ואישן.
היום פנה לערוב ושנתי ערבה לי, והנה איש דופק על פתחי,
קמתי ממשכבי לפתוח ודלת, ולחדרת לבבי ראיתי הבע"ש
בא אלי! נרתעתי לאחוריי וכמעט נפלתי, ויאמר "מה לך כי
נחרדת, ואנכי הבאתי לך נדבה עבור המגיד". טרעיד ומשומם
עמדתי ובפי אין מלה, "מדוע כה שוממת הגידה?" אמצתי את
לבבי ובשפתים יצאת אמרתי, אבל אדוני למה תבהלני חנם.
"אנכי? אשר כה נרתעתי ולא דברתי עמך מטוב ועד
רע?" — אנכי תחית מיום בואי לעיר הזאת, עניתיו, הנך
יושב בבהמ"ד הגדול בק"ן מורחית דרומית, "בדרומית מורחית
רצונך למר, כי במורחית דרומית על יד ימיני ישב המנוח
ר"י בעה"ש ז"ל". הדבר יצא מפיו, וכמו חצי ברק עבר

ה מן השכל, אין לברר אמתתם רק ע"פ מופתים שהם
למעלה מן השכל, ואתה כבר קראת מן האותות והמופתים
הראו גדולי המקובלים ע"י כח שמות הקדושים והשבעות,
האות כי כל דבריהם אמת. אמרתי האם נסה מעודי
ת מופתים ע"י השבעות. אנכי, השיב, נשמרתי מעודי
מש בשמות והשבעות, אשר גדולי המקובלים יעשו רק
תיקון גדול, כי המשתמשים בהם לדברים קלים חיצוניים
גדול, ונשמתי דאולין ערשילאין בהאי עלמא, וע"ז
לי כדרכו, כמה מעשיות ממקובלים שהשתמשו בשמות
עצת שלא כהונן, והוצרכו לתיקון גדול ע"י מקובלים אחרים
את נשמתם למקורם העליון.

ביום מ"ו אלול הגיע מועד חתונתי, אשר היה בכפר
באמצע הדרך אשר בין עירי ובין זאב', ואחרי אשר
נשמה שמתות וגיל, נסענו כולנו אל העיר זאב',
קצתה וישנה מאד, בתי עץ שפלים בנויים מסביב לשוק
גדול ורחב ידים, אשר באמצעו יעמדו איזה שורות
מקטנות. מן השוק פנה דרך אחד העולה למרחוק עד
למקד לכל חי, ונקרא בשם רחוב הבית עלמין, אף כי
גל הדרך רק איזה בתים, ומעבר מזה עולה דרך, נקרא
בהבנ"ס, אשר בקצה היער. שמה בקעה קטנה נמועה
היה ומוקפת בגדר אבנים, אמרים ששם היה בית עולם
ימימים קדמונים בשעת המצפה ר"ל. מימין הבע"ש עומד
ס הגדול, בנין עצים נבוא ישן מאד, ומשמאלו בהמ"ד
אשר שם יתפללו אנשי ותיקין בהשכמה, ולחלואה משם
בהמ"ד גדול, שם יתפללו רוב תושבי העיר, והובשו בהמ"ד
ולומדים ביום. ממחרת ביום השני לבואי, לקחתי חותני
הגדול להתפלל שמה, וכאחד חדש הבא להתגורר
בביתי בשלום כל העומדים מסביב, ואנכי אשר לא
איש, הורני חותני להכיר איש איש למי ערכו, העומד
הוא הרב המו"ץ, והיושב שמה בקצה מזה, הוא...
נשוא פנים פרנס העיר, וכו'. שמה, הורני באצבע,
בבית דרומית מורחית, הוא ר' יעקב בעל שם, מקובל
ובעל מופת נפלא, וכו', דבריו אלה העירו שמתה בלבבי,
י פה מצאתי את שאהבה נפשי, ואיש הזה יהיה לי
דרך בספרי הקבלה, אשר כמעט נמוטו פעמי מאז
י בס' המורה ונכנסה בי רוח החקירה, ובפרט אשר יתרון
מורי הזקן בהיותו גם בעל מופת נפלא. במשך ימים
יום אשר התפללתי בבהמ"ד הגדול, שמתי עיני ולבי רק
י בעה"ש הנ"ל, התבוננתי על כל תהלוכותיו ותנועותיו;
בעבור איזה ימים לקחתי חותני לבהמ"ד הקטן, כי שם
בימים הנוראים, וגמרתי בלבי כי ככלות ימים הנוראים
דבר לבוא בבית ידידות עם ר"י בעה"ש בבהמ"ד
; אבל לא כאשר דמיתי כן היה, בין כסה לעשור יצא
בעיר כי ר"י בעה"ש תולה מאד, ולמחרת נשמע קול
כעיר, ר"י בעה"ש נפטר! כל העם מקטן ועד גדול נאספו
הבית אשר הוא גר שם, התנויות סוגרו, וברחוב עמדו
ה אנודות מדברים ומספרים זע"ז בשבח האיש המת,
י מסתו וישארה על כתף עד בית מועד לכל חי, שמה
יהיו כהלכה, ונשב כולנו אל היער. ידעתי במה כי אין
באנשי העיר אשר ראבה נפשו על אברן האיש הזה,
אשר שמתי כל תקותי בו לאושר נפשי. עברו ימי הדג
התורף וימי הגשמים באו, חוצות העיר נמלאו רפש
והובשו בהמ"ד התחלו כמנהגם לבוא לבהמ"ד באשמורת
לילה, ואני קבעתי לי מקום לסודי לבדי בבית חותני
העליה, ורק באשמורת הלכתי לבהמ"ד הקטן, אף כי
יהיה מקלקל ואין להלך רק בצידי ר"ה אצל הבתים.
היום בצאתי מביתי באשמורת, בליל חושך ואפלה, וראו
ק איש ועששית בידו הולך מרחוב בית עלמין, עמדתי
קצת עומד עד בואו קרוב אלי, למען אלך גם אני לאורו בדרך
לבהמ"ד, אפס כי הוא הלך אצל הבתים מעבר מזה לדרך.
בצדי הבתים מעבר מזה, והדרך המלאה רפש הברילה
ו. ויהי בקרוב האיש אלי עד כי יכולתי לראות פניו
העששית שבידו, רעדה אחותני! כי ראיתי פני הולך,

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכנז:

14 רייכס מלך לשבוע.
בעמסדריך 8 סל' לשנה.
וכן לרכוש מוס.
שכר מודעות:
מכל מורה קודם 5 קאס'.
ומעורר נחמס 10 קאס'.

ברוססא ופולין.

מנפוקדס לשבוע 5 ר"כ.
מנפוקדס 2.75 ר"כ.
מנפוקדס 1.50 ר"כ.
מנפוקדס 20 פרנק.
מנפוקדס 5 דאללר.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון. מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומרע. ידיעות העולם והמבוע.

יצא לאור אחת בשבוע, מאת

היים זעליג סלאנימסקי.

№ 38.

ווארשויא. כז תשרי תר"ם.

Варшава, 2 (14) Октября 1879.

שמינית

תוכן הענינים.

הימים. ירושלים. ווארשא. ארעסמא. פעסמ. וואלאדארקע.
צאריצין. ידיעות העולם והמבוע. הדת.
בלה מס יוסף ליכ זלמן. נדר גון מאת קאסן שלמן.
שמות שונות. מאסקא. הארעות. שאלות ותשובות.

דברי הימים

לשוא תתיפה ממשלת רומעניען, ולשוא תבחול במדך עיניה,
זאת אל ממשלות איירופא, כי חפצה היא למלאות את
הפראקמאט הברליני בנוגע אל שאלת היהודים; באשר
הי יענו בה, כי רק ערמה ופרטמ בפיה ולבה בל עמה,
החומעניען יושבי ארצה כן גם היא חפצה לדחות את
יס בקנה רצון, ולשלול מאתם את זכותם המגיע להם
מפ. אמרת הדברים האלה נתבאר היטב במכתב אשר
הנכבר ה' א' קרעמיע, ראש לחברת כל ישראל חברים,
בימים האלה אל מכה"ע בפאריז, הלא כה המה דבריו
נמלה: „על מצב הענינים ברומעניען לא נוכל עוד לשלול
עמנו בתקת שוא, גם אחרי הבטחת רומעניען למלאות
דרי הפראקמאט הברליני לכל פרטיו, הנה ממשלת הארץ
פני הגראה בעצה אחת עם בתי העד לבלתי עשות את
זה, על דברי הפראקמאט שהוא אשר בסעיף הארבעים
מה יאמר: „ההבדל באמנות הדת לא יוכל מעתה להיות
עניען לסבה, אשר בעבורה יושלל מאת יושב הארץ את
האזרחי, ישיבו הרומעניען. לא, איש עברי איננו אזרח
גוי, גם אם נולד בארץ והוא ובני משפחתו כבר יגורו שם
רבים, ואף כי לפי עזות סופרי רברי הימים ברומעניען
זכו העברים בארץ והוא עוד לפני המאה השתים עשרה,
אשר לא כתדו גם נבחרו בית העד במשאם ומתנם, וגם
ערעסא במאמרו אשר הציא לאור זה לא כביר בפאריז, מודה
הנה בכל זאת נחשבים העברים כגרים; א', אל העברים

אין עוד הזכות להתישב במחוזות העמק ולחור שם ידות קבע.
ב', הכח ביד הממשלה לתת אותם כרוכלי הארץ.
(לאנדשטרייכער) ולגרש אותם על פי חקי המדינה לחוץ לגבול.
ג', אין להם הרשות לקנות בתים וקרקעות. ד', אין להם הרשות
לשכור קרקעות. ה', גם אין להם הרשות לשכור את אדמת
העדה אשר בכפרים (אקמראי), ו', אין להם הרשות להחזיק
בכפרים בתי מלון, בתי אוכל או מבקרת י"ש. ו', אין להם
הרשות לפתוח בית מסחר המאבאק. ח', גם בהערים אין להם
הרשות לקנות קרקעות. ט', אין להם הרשות לקחת חלק
בליציסאציאן. י', לא יוכלו להיות פראפעסארען, פקידים המפקחים
על צרכי הכלל, רוקחים, רופאים ועוברים בעבודת הממשלה,
ולא פקידים על מסלות הברזל. י"א, הם מחויבים לעבוד
בעבודת הצבא, ובכל זאת לא יוכלו להשיג גם את תואר פקיד
הגדוד (אונטערלייטנאנט). איירופא תבקש, כי הפראקמאט
הברליני יצא לפעולת ידים, וכי ברומעניען יושלו שווי הזכויות
לכל בעלי הדתות באין הברזל. ומה היא המענה אשר תתן ע"ו
ממשלת רומעניען? היא תגיש לפני בית העד לוח, כתובים
בו שמות אלף וארבעה עשר איש עברים יושבי רומעניען אשר
יוכלו להשיג את זכות האזרח, ובית העד יסרב עוד מלתת
את הסכמתו אל המספר הגדול ההוא! לבר מן האלף וארבעה
עשר איש בעלי הזכות ההם, כל שאר העברים יושבי הארץ
ההיא ישארו איפוא תחת כובר משאם, וכאז כן עתה יושללו
מאתם כל זכות ומשפט הארץ; מצבם לא לבר כי לא יוטב
לימים הבאים, אבל עוד יגרע עשר ידות מאשר היה עד כה,
יען כי עד יציאת החק החדש הזה היה המשפט אל היהודים
הגדלים ברומעניען, להשיג את זכות אזרחי הארץ (אינדיגענאט)
ואף כי הממשלה ובתי המשפט מנעו את עצמם תמיד מלתת
להם את האינדיגענאט בפועל, הנה בכל זאת לא היה עכ"פ
שום חק מדיני אשר על פיהו יושלל מאת היהודים את זכות
האינדיגענאט, ועתה אחרי אשר הפראקמאט הברליני הבטיח
אל העברים ההם את זכותם, עוד יותר מן ספר הברית אשר
נתקיים בפאריז בשנת 1857, ממשלת רומעניען שואפת לשלול
מאתם את הזכות ההוא יחד עם זכות האינדיגענאט, וכאילו
היו גרים בארץ תחייב אותם להשתדל אודות הזכות הזו בתור

כל רכוש אשר רכשה לה בתרבה ובקשתה במלחמה האחרת
אבל לו גם נתינת, כי הברית אשר ה' ביסמארק כרת
ממשלת אוסטריא לא היתה לה כל סמרת מלחמה,
בכל זאת הדבר הזה מצד עצמו, כבר יפה את כל
אוסטריא על חצי האי הבאלקאני בפרט, ועל משפחות
ויום בכלל, והאות כי נסך מאנמענערא כבר כרת
עם ממשלת אוסטריא, וגם נסך בולגאריען כרת, לפי הש
ברית ואמנה עם הנסך קארל מושל רומעניען, בבקרו
בימים האלה בקרית ממלכתו, להסתפח עם יחד אל המ
הזיא; ועתה אם גם ממשלת טונרמא תסתפח עוד אל
אוסטריא ואשכנו, או ממשלת אוסטריא תהיה לבדה ה
השולטת על חצי האי הבאלקאני, ולכן לא יפלא אפוא
ממשלת רוססיא תחאמץ בכל עוז לחשר את מחשבת אוס
ולמשוך אליה את ממשלת טונרמא; ובהיות ממשלת
הזאת תמיד לבל תגע ממשלת רוססיא באחוזותיה אשר
לרעה, לכן תפחד גם היא לכל תצלה אל ממשלת
לכרות ברית עם טונרמא, ותסתפח מן המעם הזה
אוסטריא אשת ריבה; וזאת אָמנה היתה הסבה, כי
אשכנזי ואוסטריא תחאמץ רצון סאת ממשלת אנגליא, וכל
אשר רוח הממשלה ההיא דובר במ הריעו על הדבר
הרועת ששון. אולם אל מי יצלה לכרות ברית עם
טונרמא, אל ממשלת רוססיא, או אל ממשלת אוסטריא,
היא שאלה אשר לא נוכל עוד לפותרה, כי אם אמנם
Pester Lloyd מזהלל לאמר, כי ברית טונרמא עם אוס
כבר מנויה וגמורה, וכי הפולטאן אמר בכבודו ובעצמו
האלה אל ה' צירי, ציר אוסטריא היושב בקאנסטאנטינא
כי נכון הוא לכרות ברית ואמנה עם ממשלת אוסטריא,
בכל זאת מי יודע, אם יש אמן בדבר הזה, באשר ה'
פאשא, אשר על פיו יצאו ויבאו עתה כל עניני המדינה,
הוא עתה כמעט היחיד אשר הפולטאן שומע לעצתו,
מאד אחרי ממשלת רוססיא וחפץ בבריתה. כן הוא
הענינים בזמן הזה. אמנם יש תקוה, כי אחרי אשר
גארטשאקאו יעבור בעוד ימים דרך ברלין וימתיק סוד
ביסמארק, ישתנה מצב הענינים ההם למוב; אבל גם
הזה עודנו מוטל בספק, באשר לפי הדעפסעש הבאה בע
לחדש הזה מברלין לא יבא הנסך גארטשאקאו לברלין
תרש דעצעמבער, וגם אז יעבור דרך העיר ההיא
להתראות פנים עם ה' ביסמארק, ולכן לא נוכל ל
מראש את תוצאות הענינים הנכבדים ההם, לא כה ולא
ורק ימים יודיעו.

ובאוסטריא נהיה בימים האלה דבר גדול ונכבד,
משך עליו את עיני כל האנשים המדינים באיראפא;
השמיני לחדש הזה נפתח שער בית המועצה, ובפעם
באו בו גם נבחרי מדינת בעהמען, אשר לא שלחה
את נבחריה אל בית המועצה הכללי, מסבת הדיב אשר
לה תמיד עם ממשלת אוסטריא על דבר זכויותיה.
פראנץ יוזפף נשא ביום ההוא את מברותיו כדרכו שנה
וידבר דברים רבים וגמרצים על הענינים הפנימים וה
החיצונים, "מעת אשר צירי בני מדינת מלכותי בעהמען,
הקיסר ההוא בתחלת דבריו, באו כלם לקול קריאתי
בסוד בית המועצה הכללי, מבלי להביט על שני
בעניני הנהגת המדינה, נעשה צעד גדול לפנים בנגי
אחרות ושלוש העמים החופים תחת ממשלתי, אשר זאת
תמיד מנמת תפצי, ותקתי חזקה, כי אם בני מדינותי
יבלינו מעט על דעתם ויכבדו את חקי הארץ הכללים
ישנו את המסרה הגדולה ההיא, הנחצה מאד אל חוק
הממשלה, ויבטיתו עי"ז את כבוד הקאנסטיטוציאן בע
יושבי הארץ". אחרי כן מנה הקיסר אחד לאחד את כל
אשר על בית המועצה לעשותם, ויאמר בפרט כל, כי הכ
תציע לפני בית המועצה חק תרש בנוגע אל חיל צבא
"בעת המו"ם על החק ההוא, אמר הקיסר, תשימו תמ
עניכם, כי כה ועוצם יד הממשלה היא ערובת השלום

דבר פרטי הוצא מן הכלל, וגם אז יוכל העברי להשיג את
הזכות ההוא, רק אחרי אשר יבחן עשר שנים מיום הנש
בקשתו, ואחרי הסכמת כל נבחרי בית העד, זה הוא מצב
יושבי ארץ אשר כבר התאחו בה ימים, ואשר באמת הגם
המענים גמורים בכל שאר הרומענים! משרת נתינת, זכות
האזרח אל האלף וארבעה עשר איש ההם, היא אפוא לגרוע
עוד עי"ז את גורל שאר הקתי מאות וששים אלף יהודים
היושבים ברומעניען.

כי אפוא יבול עוד להסתפק ולא יראה ברור, כי
ההצעה אשר הגישה הממשלה לפני בית העד סותרת את
דברי ספר הברית הברליני, את כל יסודי חופש הדת ושווי
זכויות האזרחים, אשר ספר הברית ההוא ראה לנחוץ לתת לכל
יושבי ארצות המזרח, במרם אשר יתן אותם לבא במספר העמים
הגאורים, רומעניען, נראה בעליל, תשליך את היסודות ההם
אחרי גיהו. ובנוגע אל הדבר הזה תלך ממשלת הארץ ההיא
שלובת יד עם בתי העד, ולכן נשאל בא אפוא, איה המה
הנצחונות אשר הממשלה ההיא נחלה לה בשם הציוויליזאציאן
בבתי הפארלאמענט, ואשר תתפאך בהם בדתלגרפס אשר
תודיע בקהל "? גם מפלגת "חברת כל ישראל הברים" היושבת
בווינע, הוציאה בימים האלה לאור מאמר ארך, אשר בו
תוכיח בפרוטרוט את כל השגיגות הבלולות בהצעת ממשלת
רומעניען, ואת הסתירות אשר כל סעיף וסעיף ממנה יספור את
כונת המראקטאט הברליני ואת חפץ ממשלות איירופא, סוף
דבר, רומעניען באו כן עתה עומדת במדרה לבלית את אל
העברים את זכותם המגיע להם במשפט, וחסד לאום הזה
אשר יעשה, בבקשו לתת את זכות האזרח אל האלף וארבעה
עשר איש יהודים בתוך גרמא, הוא רק חטאת ומרי אל כלל
היהודים היושבים שם למנוע מהם את זכותם המגיע להם ברין,
ולכן יש תקוה, כי ממשלות איירופא לא תתננה את הסכמתן
על הצעת ממשלת הארץ ההיא, לו גם בית העד יקיים אותה
ברוב סנין, ותאכופנה על הממשלה ההיא לקיים את סעיף
הארבעים וארבעה מן ספר הברית הברליני כפי בונתו האמתית.

ובנוגע אל השאלה המורחית ותולדותיה, הענינים מסוככים
ומבולבלים מאד, והידיעות הבאות על אודותם מותרות ומכחישות
אשה את רעותה; אלה תבשרנה שלום ושלחה באיראפא,
ואלה תחוינה לכן חזיונות מבהילות וחרב מלחמה. כן אחרי
אשר ה' ביסמארק כרת את בריתו עם ממשלת אוסטריא, יצא
הקול במכה"ע לאמר, כי הדבר הזה הבטיח לאיראפא את
השלום התמידי, יען כי הוא ישיב את שווי המשקל בין
ממשלות אייראפא ויעצור בעד כל אחת מהן מלהניף את חרבה
על רעותה; צדפת לא תקרא מלחמה על אשכנו מיראתה את
אוסטריא; רוססיא לא תקרא מלחמה על אוסטריא, אשר
השיגה את גבולה על חצי האי הבאלקאני, מיראתה את
אשכנו אשת בריתה; ואיטאליען גם היא תשקט מן המעם
הזה במעונה ולא תתגר בה מלחמה וכו'. אבל עד מהרה
שבו מכ"ע רבים לראות באיצטגנינות שלהם, כי מצב
הענינים הנוכחי נבנה על יסודות רעועים, עד כי לא יגבר
כה לעצור בעד חרב המלחמה אשר תתפרץ בעוצם עוזה;
וגם הדעפסעש הבאה בימים האלה מלאנדאן תאמר, כי ה'
ביקאנספיעלר וה' סאליסבורי המתקין עצה על דבר השאלה
המורחית ותוצאותיה, וכי מעת נסיעת ה' ביסמארק לווינע,
מלאות ידי הדיפלומאטיא האנגלית עבודה רבה, אשר לא
עבדה כמות מיום כריתת הברית בסאן סטעפאנא, באשר סכנה
גדולה מרחפת על פני הענינים המדינים. סבת הפחד והדאגה
אשר ידאגו שרי ממשלת אנגליא ההם, היא, לפי דברי איזה
מכה"ע, השמועה אשר יצאה זה לא כביר בעולם המדיני
לאמר, כי ממשלת רוססיא תשתדל בכל עוז לכרות עם ממשלת
טונרמא ברית כנן ותגרה, ותבקש למחול לה בעד זה את
השלש מאות מיליאן פראנק המגיעים לה מאתה בעד הוצאת
המלחמה, ולהשיב לה את כל נחלותיה אשר לקחה מאתה
במלחמה ההיא; והדברים האלו נראים כדבר זר, באשר קשה
להאמין, כי ממשלת רוססיא תקריב על מזבח הברית ההיא את

עוד טרם רוטב, כי פחות תוגרמא לא יעצרו כח לרפאות מחלת המחסור — מנסכת אי סורים — אשר נשרשה עמוק עמוק באוצר ממלכת תוגרמא, וכנשמע שמה ממלכתנו פניה לממשלת בריטאניה כי תחזק ידיה הרפות, והיא שמה המשרה על צידה Sir Loyard היושב בקאנסטאנטינאפול, כי ישים עינו על חשבונות הממשלה ההוצאות וההכנסות, ובחכמתו ישים העקוב למישור. הציר הלזה הנהו הולך ונוסע בכל חבל מוריא לע"ע, ובכל מקום בואו מוקטר מוגש כבוד לו. ביום ה' יום ראשון לשנת תר"ם הופיע הציר הלזה בשערי ירושלים. נדוד חיל הצבא יצאו לקראתו הרחק מהעיר, הפחה וצירי ממשלות אייראפא היושבים פה, יצאו גם הסה את העיר וביאורו בכבוד גדול ירושלימה; שלשה ימים התמהמה פה, וישים עין על מצב העיר ועל פקדי הממשלה; אם הוטב בעיניו לא ארע! — כל ראשי הדתות ובתוכם גם הראל"צ הרב לעדת הספרדים, בקרוהו בביתו, מדי דברו עם הראל"צ שאלהו מדוע לא ישימו העברים לבם על דרכם לראות מה העת דורשת מאתם, מדוע לא יואילו לכוון בתי ספר לכניהם, אחרי ראותם כי המחסור תקע אהלו בשערי ציון? וענהו הרב לאמר, אנחנו הספרדים נאכה בכל לב לעשות כדבר הזה, אכן האשכנזים יעצרו בעדנו. באחת הלילות כרה לו הפחה ברה גדולה, כל גדולי ורבי הממשלה נקראו אל המשתה, מנגיני הצבא השמיעו את הוד מנגינותיהם, כל עת האוכל, ומאודי אש (ראקעטין), האירו את שמי ירושלים כל הלילה ההוא. ביום הדיכיעי שם לדרך פעמיו. תלמידי ביה"ס פאן לעמיל ותלמידי ביה"ס דורש לציון, שרו לפניו שירי ציון טרם עזבו העיר, גם בעזבו העיר הנחילו פתח עירנו כבוד גדול מאד. חכמי ורבני עירנו השיגו מאוים כדבר השלוחים אשר שלחו למנהל ביה"ס אשר בנחלת החברה ביה"ס ביפו, כאשר הודעתי במכתבי הקדום. המנהל המה און לדברי השלוחים ותקן דברים רבים, ובשבות הזה הודיעו ראשי החברה כי יפקדו איש עברי תופש תורה וירא אלהים, למשינה על מפעלי מנהלי ביה"ס, למען יתנהל לרוח דת היהדות. הרעיון ליסד בתי ספר בירושלים החל עוד הפעם לפעם בלבבות חוגני ציון אשר כחול, ועין כי לא ארע עדנה איך יפול דבר, לכן אשים מחסום לפי עמי עד עת אשר ארע הדבר על נכון, או אז אמרד להודיע לקוראי המ"ע הנוכחי.

יעקב נאלדמאן

ווארשא. בשבוע העבר נתכבדנו מאת החברה הנכבדה הנודעה בארצנו בשם "חברה מגיני בעלי החיים" (Общество покровительства животных) להיות נמנה לחבר ביניהם, ובמכתבם אלינו דרשו מאתנו לעורר גם את לבב המון בני עמנו במכתבנו "הצפירה", על הענין הנכבד הזה אשר שמה לה החברה למטרה, ולמען ישמרו גם הם את חוקות החברה ומשפטיה אשר יסדו לעם הארץ בארצנו. ולאשר באמת רבים מהמון בני עמנו אינם יודעים מאומה ממצאות חברה כזאת בארצנו, ע"כ מצאנו לנכון להודיע פה בקצרה מהות החברה הזאת וחבליה, למען ידעו להזדרז לכל יכשלו לפעמים בעונש אשר שמה החברה לחק על כל העובר על פקודותיה: החברה הזאת נוסדה בראשונה בפקודת המיניסטרים על הענינים הפנימיים, ביום 18 דעצמבר משנת 1868, ועומדת תחת השגחת כבוד הנסיך הגדול ניקאלאי ניקאליעוויטש יר"ה. בין ראשי החברה הזאת נמנו שרים גדולים ונכבדים משרי הממשלה, ועל ידם חברים הרבה בין העם הממלאים אתרי פקודתם. חובת האנשים החברים ההם, הוא, לעורר בלבב המון העם חמלה ותנינה על כל מיני בעלי החיים, כעופות, חיות ובהמות, אשר עמדם בבית ובשדה, לבל יתנהגו עמם

והמנינה בעד פרי עבודת בני הארץ, וכי אל הכמשלה ברת וחיל לפי ערכה, למען אשר תוכל להגן בעד עניניה הצורכ". מן כל הדברים השונים אשר דבר הקיסר הוא אל הנהגת הענינים הפנימיים, עשו רושם גדול דבריו אשר אל אדוות ברית המסחר אשר נכרת זה לא כבד בין יא ואשכנו, ועל דבר הנהגת המחוזות באסניא ונאווי-

בבגוע אל הנהגת הענינים החיצוניים הבטיח הקיסר בטרם כי ממשלת אוסטריא תחיה בשלום וריעות עם כל ת אייראפא, כי תנאי הסראקמאט הברלני כבר יצאו לפעולת ידים, וכי כבוש המדון נאווי-באואר נעשה על פי הפץ ממשלת תוגרמא וכו'. באופן אסיפת בית זה הוצא בשנה הזאת ובדברי קיסר אוסטריא והם, יראו ע ארת נאמן על כח ותוקף ממשלת הארץ ההיא בימים, באשר כל חילשת הממשלה ההיא היתה עד כה רק פרוד הדעות אשר שרר בין בני מדינותיה השונות, ולכן כאשר כפי הנראה כלם נתנו יד אחת לפעול כאיש אחד לסובת כלל הארץ, תוסף כח ואומץ לעמוד עוד הפעם דרגה הראשונה בין ממשלות אייראפא.

וכתורת הליבעראליים באשכנו יצאו וידיהם על ראשיהם, ובחירה החדשה אשר היתה בימים האלה, נבחרו הליבע-אך מעט מועיר, ובכלל הנה הבחירה החדשה והיא את הקערה על פיה, כאשר יותר מן חצי מספר נבחרו גוער אשר נבחרו בשנים העבר לא נבחרו בפעם הזאת, באו חדשים אשר יתחשבו אל דגל אוהבי הישנות, אשר דעתם המדינית לא נודע עוד. גם ה' לאסקער לא בפעם הזאת אל בית הועד. מן המיניסטרים נבחרו אל הועד ה' קאמעקע, הגראף איילענבערג, ה' פיסטקאמער, ממער, המיניסטר העבר ה' פאלק, ה' הארלעכט, פעסע-אה, ה' עבענבאך. וכפי הנשמע גם רוח ה' ביסמארק נודה מן תוצאת הבחירה ההיא, יען כי יושבי המרכז גם המה יתחשבו אל מתנגדיו, רבו במספר. מה תהיה

אם המדפכה הגדולה הזאת? הוסיף יורנו. והמלחמה באפגאניסטאן כבר החלה בכל עוצם תוקפה; גראל ראבערט המפקד על מנתת אנגליא מודיע, כי ה' לחדש הזה פגעו גדודי החלוצ אשר עברו לפני מתנתו ת קאבול את חילי האפגאניסטאנים אשר באו לקראתם עיר, וכאשר גדודי החלוצ ההם נסוגו אחור ראו על מ אשר בין כאראסאלי וקאבול את חילי האפגאניסטאנים ואזרחי העיר, ובעת ההיא נראו גם יושבי גהילואים על מ משני עברי מתנה אנגליא, ובכן התלקחה מלחמה בין שני צדדי הלוחמים, ואחרי עמל רב כבשו חילי לים את הדר, וחילי האויב נפוצו לכל רוח ושאירו ביד לים שנים עשר כלי תותח ושני רגלים. במלחמה הזאת סחילי האנגלים לערך שמונים וחמשה איש חיל, ושני ה' החיל ורופא הגדוד נפצעו. מספר הנפולים והנפצעים האויב לא נודע עוד. פקדי שבט הכאודעים ויושבי ים הקרובים אל קאבול, כבר נכנעו תחת חיל אנגליא עליהם את של ממשלתם, וכפי דעת הגנענראל ים יעשו גם השבטים האחרים כמותם; ובכלל הנה דעת צבא ההוא, כי מרד תשקט המרידה, אם אך יוכחו מיניסטאנים כי לשוא יעמלו במלחמתם. אם התקוה לא תקרה שוא היא, וידעונו הימים הבאים, כאשר א מרד בלי ספק יביא לנו התלגראף את תוצאות כבישת

בתוככי ירושלים ת"ו יום א' מחרת יוה"כ, מאז כרתו ה' ה' ה' וברק החרב לא נראה עוד על שדי המלחמה, ממשלת תוגרמא לכה על דרכיה, פחות וסגנים רבים ים ישולחו כפעם בפעם לערי הממלכה לשים עין על הממשלה כי לא יעונו הישרה, חוקים רבים יראו אור ל' לבקרים ויצאו לפעולת ידים, אכן מצב הפינאנץ

באכזריות להמיתם, או רק לענותם, תנם, להעמים עליהם משא עבודה יתר מאשר יוכלו שאת, להקל מכאובם בעת מחלתם, וכדומה. כל אחד מאנשי החברה אם הוא רואה איש בהזמן העם עושה מעשה אכזריות בבע"ח נגד האזהרות ההן, או התוכה עליו להודיע מזה (ע"י פתקים המוכנים בידו מאת החברה) אל שוטרי הפאליציא. והאיש ההוא ענוש יענש כעובר על נמוסי המדינה.

והנה להודיע ולהזהיר בזה להזמן בני עמנו, הוא בעינינו כמעט למותר, יען אתב"י יודעים בעצמם כי מזהירים אנחנו על צער בע"ח מן התורה. התורה אמרה כי יקרא קן צפור וכו' שלא תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, ולפי פשוטו הוא מפני צער בעה"ח, וכי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וכו' עוזב תעזוב עמו, וכן נעמנו על לא תחטום שור בדישו, גם מזהירים אנחנו על השחיתות ולדקדק בכמה פרטי דינין, משום צער בעה"ח. ונודע מאמר חז"ל אמור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבחמנו, שנאמר ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת, כי החמלה והתנינה על בעה"ח, היא אחת ממדותיו של הקב"ה שאינו מקפח שכן כל בריה. וכמה הפלינו חז"ל בשכר המדה היקרה הזאת, וגדול העונש למי שעובר עליה, אמרו עליו על רבינו הק' שנענש ביסורין תלסר שנים משום שהוא עגלא דהו קא ממטו ליה לשחיתות וכו', ואמר זיל לכך נוצרת. ולהיפך ע"י אמתיה דרבי דהוה שדיא בני כרכושא, ואמר שבקינהו ורחמי על כל מעשיו כתיב, חזר ונתרפא, כמאמר חז"ל, ונתן לך רחמים ורחמך, כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, וכדומה לזה נמצא הרבה בדברי חז"ל. ואנחנו לא באנו הפעם רק להזכיר לפני הקורא, ולמען יבין כי ע"י השתדלות החברה הנ"ל להפיץ בין המון עם הארץ מדת החמלה והתנינה, היא פועלת ג"כ לקרב לבבות בני האדם ול"י, ולהרחיק כל שנאת תנם בין עם ועם, באין הברל דת ואמונה.

פועם. כל יושבי עירנו היו רואים על ימי הנוראים האלה על אחינו ב"י לבלתי יקרה להם אסון ח"י, כי העברה, כאשר נקהלו יחדיו בבית הכנסת הגדול, לא מבני ישראל נפרצה מעלה אתה בעזרת הנשים, ונפלו משם וגם נפצעו בפצע ובחבורה איזה מבנות ישראל. ועתה שוטרי העיר נשלחו שוכרים מפקדי עירנו, והם הלכו בבית הכנסת כל היום, ועמדו שם על המשמר בפקידות ובהשגחה יתרה. ובאמת לא דבר קטן הוא, כי בבית הנדב הוא ימצא המספר של העומדים שם בימים הקדושים האלו יותר מחמשת אלפים איש. ושם היו גם יהודים אשר בכל השנה לא ילכו לראות את פני ה', ומנעו רגלם בחצר של בית התפלה, ורובם ככולם עמדו שם על לשפך שיחם אל אלהים, ובפרט ביום צום כפור, לא זזים ממעמדם, ולא הלכו חוצה, לבל יחשדו אותם אנשים, כי למען לאכול או לשתות הלכו משם. ועין ראינו כי לא אלמן ישראל תל"י, וכי מאד נאמנו דברי הקדושים, אע"פ שחמא ישראל הוא. רבים עמדו ובכריעה לפני צורם וקונם, אשר תמיד בכל ימי השנה היו מעורבים בגוים ולמדו את מעשיהם. גם ראינו אנשים אשר רבות פעמים לא לבד כי שכחו את קדוש יי' גם כחשו בו, ושחקו על איש תם אשר תמיד הלך לבד להתפלל — כי לפי דעתם — רחמנא רק לבא בעי, והגם גמ לישרים בלבבותם, בלתי לשפך שית לפגיו — גם בעצם היום הנורא ההוא — אנשים אשר עשו כל תועבת ולא האמינו בו ולא במשה עבדו, ולא בתורתו, אנשים הם מבית ומבחוץ בכופר.

יום הקדוש ההוא עשה רושם בלבבם דרע, ועשו נכונה. ואם נרונם באשר הם שם, אז — כצדיקים ראינו עמידתם — וגם כאשר זלזו עוניהם רמעות — בלתי על רוע מעשיהם בכל ימות השנה.

הנדרים והנדרות אשר הגידו בפהם ליתן למצות גדולים היו, והכסף שנדרו רק הקוראים לספר בשלשה שב"ימים של ראש השנה וביום הכפורים, עלה משמונת אלף כסף בבהכ"ל ההוא לבד.

והלא נודע כי סותרים גדולים ועשירים דרו פה מאחינו ב"י — וכולם סגרו בתי התנויות שלהם על ובשנה ההיא יותר משנים הקודמות — ומאז אשר דרכי והקנין אבלות הם, ושערים ילכו עשר מעלות אחרונות הם — לפנות מעסקיהם, ופנו אל ה' — וסאד נאמנו חכמינו הקדושים, ואי ענינתא לישראל וכו'.

הזיונים כבר הם בעירנו ג' כתות שונות בעבודתו באחינו ב"י — אולם כולם איש במסלתו ילך, וזה את

באכזריות להמיתם, או רק לענותם, תנם, להעמים עליהם משא עבודה יתר מאשר יוכלו שאת, להקל מכאובם בעת מחלתם, וכדומה. כל אחד מאנשי החברה אם הוא רואה איש בהזמן העם עושה מעשה אכזריות בבע"ח נגד האזהרות ההן, או התוכה עליו להודיע מזה (ע"י פתקים המוכנים בידו מאת החברה) אל שוטרי הפאליציא. והאיש ההוא ענוש יענש כעובר על נמוסי המדינה.

והנה להודיע ולהזהיר בזה להזמן בני עמנו, הוא בעינינו כמעט למותר, יען אתב"י יודעים בעצמם כי מזהירים אנחנו על צער בע"ח מן התורה. התורה אמרה כי יקרא קן צפור וכו' שלא תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, ולפי פשוטו הוא מפני צער בעה"ח, וכי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וכו' עוזב תעזוב עמו, וכן נעמנו על לא תחטום שור בדישו, גם מזהירים אנחנו על השחיתות ולדקדק בכמה פרטי דינין, משום צער בעה"ח. ונודע מאמר חז"ל אמור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבחמנו, שנאמר ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת, כי החמלה והתנינה על בעה"ח, היא אחת ממדותיו של הקב"ה שאינו מקפח שכן כל בריה. וכמה הפלינו חז"ל בשכר המדה היקרה הזאת, וגדול העונש למי שעובר עליה, אמרו עליו על רבינו הק' שנענש ביסורין תלסר שנים משום שהוא עגלא דהו קא ממטו ליה לשחיתות וכו', ואמר זיל לכך נוצרת. ולהיפך ע"י אמתיה דרבי דהוה שדיא בני כרכושא, ואמר שבקינהו ורחמי על כל מעשיו כתיב, חזר ונתרפא, כמאמר חז"ל, ונתן לך רחמים ורחמך, כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, וכדומה לזה נמצא הרבה בדברי חז"ל. ואנחנו לא באנו הפעם רק להזכיר לפני הקורא, ולמען יבין כי ע"י השתדלות החברה הנ"ל להפיץ בין המון עם הארץ מדת החמלה והתנינה, היא פועלת ג"כ לקרב לבבות בני האדם ול"י, ולהרחיק כל שנאת תנם בין עם ועם, באין הברל דת ואמונה.

אדעססא 19 סעפטעמבער 1879. ביום ה' ח' תשרי עברה דרנה בעירנו אדעססא, כי הרב הגאון מלבי"ם אינו, כי לקח אותו אלהים בעיר קיעו. דעת לגבון נקל כי לשמועה הזאת לא נמנו כל יושבי אדעססא, כי ככלוב מלא עוף כן מלאה עירנו חכמים בעיניהם, אשר יתאמרו בלבבם לשכון בצל החכמה, יען בצל הכסף יתלוננו; אלה חכמינו שם גאוני ישראל לא האזינו מעוריהם, ולא ידעו ערכם, אין להם חלק באנשי השם אשר תורת ה' אתם ולחזרת נתן בלבם, ולא נחלה גם בילד חכם יולד לנו מבני הגעורים אשר לא יבוש לדבר את אויביו בשער; כמות מלבי"ם כן מות ארשאנסקאי כקרה אחד להם, בחייהם לא שמחו בהם ובמותם לא יתאבלו עליהם, כי מה לכנעני ארץ ולאנשים אשר השם אלוה חכמה לאסוף ולכנום הון ועושר? כמצדיקי הרבים, כמשכילים על דבר רועי רוח ודורפי קרים המה בעיניהם. אך עוד לא אלמן עירנו מאנשים אשר יקר בעיניהם המותה לאלוף וגאון בישראל, רבים וכן שלמים נמצאו בקרבנו החרדים אל דבר מלבי"ם בחיים חיתו, ובכל עת מצאו דבריו ויאכלום בכל פה, ועתה כי באה השמועה אל הלך מעל ראשם עפרת תפארתם אשר בו התפארו, קראו אל אבל ויעשו מספר גדול. קול עדת ביהמ"ד הגדול, נריבי עירנו יחשבו אף הם, כי גם להם כסף וזהב רב, המה נתנו כבוד והדר לגאון ישראל הזה מאד. רבת פעמים שבעה גם נפשי עננו לראות נכבדי הבית הגדול והקדוש הזה נקבצו יחדיו ביום השבת אחר הצהריים לשמוע לקח טוב אשר נתן להם הרב הדין ר' שמואל דוב פיעלשטיין (שדא"ר). כי הואיל באר באזניהם את שירי דוד על פי דרך הגאון מלבי"ם. מלבד אשר הוא, כי ר' המובה עליו, העמיק הרחיב הבאור, כל השומעים שמו בצמא את דברי הגאון ויבואו כשמן בעצמותיהם, ועל כן גדול שמו ומחולל מאוד בכל באי הבית הזה, ועתה בבוא השמועה כרתה לבם, קראו עצרה ויקרישו קרואיהם לבוא לספר למלבי"ם ולכבותו. הרב שדא"ר הלך פתח את פיהו מישרים, לספר תהלות האריה המת ופרשת גדולתו, למען דעת כי רב וגדול נפל בישראל, ויקרא לבני ולמספר, ואחר דבר דברים טובים,

שחזו כמספם וקבעו על יד כחמש מאות ר"כ, ויביאו רומאים
מוסחים מקדים הקרובות, להחיש ארוכה לסרפא לאלה אשר עוד
תקדו נשקפת להם לאור באר החיים, ולתמוך בירי האלמנות
והיתומים, אשר נשארו באין עוד ותומך. לישרים האלה, אשר
יעשו חסד של אמת עם המתים, ולא יחשבו את נפשם מכל
עמל, ויהיו כאלה יסובבו עיד לבקר את התולים, להפוך משכבם
בתלם, ואלא כל מחסורם אשר יחסר להם, לישרים האלה, יאנה
תהלה, ויגדלו בשערים ישרם, ולחזותם כאלפי תודות בשם
בני עדים ובשם כל אהב אדם, ובתוכם גם אני. אחד עשר יום
לחג השני שנת תר"ם. מנחם יוסף שלאסבער

צאריצין, בירח האיתנים תר"ם. שם העיר הזאת הלא נודע
לכל קוראי ספרי דברי הימים, על פי המאמרים
והדפוסים השונים אשר נדפסו לפנינו לרוב בכל יום ובכל
עת על ימות המגפה typha שהיתה — לפי דברם — בה ובכל
ערי הכבוד הזה, אשר עוללה ככה לנפש יושבי הארץ, עד
אשר לוכד צאריצין תסמר שערות בשרם וייראו מגשת אליה
ולנגוע בה, ובכל משלח ידי העם היושב בה, כי אמרו
כולנו מות! ואמת פחד פחד פחד כל כה"ע ומופריהם, כי
לא היה פחד, את צל החרים ראו מנגד כאנשים, ורמש קמן
כשור פר צל קרנים. אף אמנם קרו באחד הכפרים הקרובים
אליה צקרים אחדים לא מדורים, אשר הוליכו את הרופאים
שולל לאמר, כי דמד הוא וחלי-רע אשר לא יוכל להרפא,
וצאריצין מה היא כי הלינו עליה. כי אמנם לא ראו כל אנשי
העיר הזאת רעה, לא ידעו כל חלי וכל מדוה, עד היום הזה,
אם לא כמות כל האדם ימותן אלה, ועם כל יושבי תבל
ינגעו גם הם. אך מה שהיה אין להשיב, ועלינו לברך את
ה' כי כבר נשכחו הצרות הראשונות והבלחות ספו תמו ואינן;
העיר שלזה ושקמה כקדם, המסחר התל לפרות בה שנית
כתבולת, ואנשים אין מספר יוסיפו יגדלו אליה לאכול פריה
ומופת ולערוך מערבם, כדבר שנה בשנה.

בימים האלה היתה בזה חנוכת בית המדרש החדש,
שבנו עדה בני ישראל מפה, בחלק העיר הנקרא בשם "זא-
צאריצין"; הבית יפה וכליל בהדרו, וכשלושת אלפים ר"כ
הציאו עולי צהנגונם. גמולת היא בעינינו בראותנו כי גם
במקומות אשר לא יתן יהודים לשבת שם, ובכל יום זמנם
לצאת את העיר ולעזוב לאתרים חילים, גם במקומות כאלה לא
יחדלו מהתחוק בעד עמם ודתם, וידיהם תעשינה תושיה.

מבני העליה המעטים הנמצאים בעיר הזאת המשתדלים
לשובת הכלל בלי כל פניה צדדית וכבוד מדומה, כאשר
אנחנו רואים לעתים ברוב ערי ישראל שבליטא, מהם הכי
נכבד, הגביר והתורני השלם, ה' חיים קאהאן (מבריסק). הוא
האיש העושה והמעשה תמיד למען עניי עמנו העוברים על
העיר הזאת, לתמוך בדידה ולתת להם מחסורם אשר יחסר
למו, למען יוכלו עמוד עד אשר יגיעו אל מחוז תפצם, ולדבר
הזה נאסף תחת יד ה' קאהאן כחמש מאות ר"כ, ועל פיהו
ועל פי ה' ראטנער (הנוכר "בהמליץ" N. 36), יקום כל דבר
בעניי העדה וצרכיה בקדש ובחול, איש את רעהו יעזור,
ויתרו ימתיקו סוד מה לעשות להועיל לעדתם, ומשניהם תסתייע
מילתא ותצא טוב לבני עמם סלה. וזכרה להם אלה לטובה.
ה' ראבינאוויץ

ידיעות העולם והמבע.

הדת וההשכלה

וסן המשכילים יכשלו לצחוף בהם ולכר וללבו
(דניאל י"א ליה).

כי באו בנינו עד משבר, בפרק הזה מימות עולם
שאנחנו חיים בו, הלא ישכיל כל מתבונן על חיי האדם
הבפולים מאי יצאה משנה דתת לעם ישראל. "משנה" אמרתי,
ע"פ התלמוד (שבת פ"א א'), שבתהלה כפה הקב"ה על ישראל

ולא ישמע בעירנו דברי ריב, מצה ומחלוקה, כאשר
ירדת ובקולות אחרות, ובפרט במקומות קטנים — ובאנשי
אשר כמעט בתיהם קבריהם, שם יצאה אש המחלוקת
הלבבות, ושם בפרט בימי עצרה ובימים טובים הם
יחד, ובבית אלהים יהלכו ברונו, עד כי פעמים
על שומרי העיר לשלח לשם אנשי חיל לבל ישחית
ישראל את אחיו, ובל יבזו מכת מות. — כן דרכי
יהם בקהלות הקטנות — וכי במעשים האלו יל כבוד
ויחלל שם אלהי יעקב, הוא דבר המובן מאלו...
לדברי הקהלות להוכיח את אחיהם בדברים הגונים,
לעמם. פאטק ברברי נחת ושעם — ואז גם הם יפנו
בניהם, ויחללו הקהלות של קהלות חרפות איש נגר
ועברו על מצותיהם, וישפוט להם המנוחה, המנוחה,
עזיה זה שלזה

דאראקע (פלך קעב). במצאי שבת תשובה, בשעה
השביעית בערב, חרדו מה המון אדם רב, אל
צבתים, אשר נפל שמה נר בועד, סיד נער קטן, אל
מלאה נפם (נאו), ויחדרו לכסותה בשקים ובמחצלות, אשר
לה לסבב, וכמעט דמו בנפשם, כי הצליח להם להשקיע
שם, אשר להטה בה; אפם אחרי הגיעו מקם את החבית
ה, פתאום הרעים מביטת לחביות קול שאון נורא, כקול
תחת, ולרגלו חפצו מסתובב נהרי נחלי אש פלדות,
קצף ושטף שובר השתפכו לכל עברים, ויאהזו בבגדי
ם, אשר סלחו את הבית ספה לפה. ועד ארגיעה האידו
שכת הליה לזהים בני אדם, ברמות שרפים מעופפים,
והרעצו הוא ושם בכל רחובות קריה, ובקול סריג כליות
קרי סרה דריכו כמרום קולם, הציילו! אבל שחם תפלתם
ה והצלה לא עמד להם, כי כל האיש, אשר שם נפשו
ליקרב אליהם, אהזה הלהבה גם בבגדיו, עד כי שב והיה
נח הוא, והגותרים, אשר ראו עין בעין את סר המות נמו
ל, לל יאכלם אש לא נפח הוה. הן אמנם אחדים מהאמללים,
לא התתרה עוד בינתם, בראותם כי אין עוזר למו, מדרו
נפשם וקפצו אל שפך מי תהל הקרוב למו, או קרעו
ם בחזקת יד את מעיליהם ובגדיהם-השרופים, למען תהי
פשם לשלל, אבל פעמים מאד אלה, אשר תקתם לא
עוד לראות חיים; ומליל התרדה הוה עד היום כבר מצאו
אחד עשר יהודים וחמשה נוצרים: אלה נשרפו תחתם, ואלה
נפכו על ערשותם וימותו ממותי תחלואים, סות אכזרי מאור;
כשמונה עשר, אשר רבם יהודים המה מתאבקים עודם עם
זאת, וינאו במתים שכבר סתו. ואחרי כל אלה נקל לדעת
עקת הגדולה אשר הקיפה את כל העיר; קול נפש חללים
קוראים למות לעזרה, קול נשים רחמניות, קוראות
יענן, וקול רממה דקה פולח עבי שחקים, בהשתפך נפש
רחמה ברוך בנה אשר יוכל לקברות, אחרי יבשו מקור
ה מראש, אשר שפך ה' על בעל נעוריה ואבי בנה
! לא אליכם עוברי בעמק הבכא ויושבי ערים הגדולות,
דא ה' עליכם לריב באש, ואת מידותיכם ודרכיכם שם
כי לא את בתיה ורכושה הקריבה העיר הקטנה וואלאדאקע
בה האש, כי אם את בניה גדלה, העלתה כליל על
תסך עליהם נסך רמעות אבות ואמות שכולים ואלמנות
אמללים; אך רב לי להגות נבאים ולדוד את לב הקדאים
הקשה הוה אשר חזו עיני רק באחת אומר: כי רב בתי העיר
הפכו לבתי תפשות ושוכניהם למכי חרב ופצעי מלחמה,
גם אלה אשר עם אחיהם לא נגעו, גם עליהם נפלה בלחות
וכצל כנסתו יתהלכו למו. זה הוא פרי הגאון אשר שמן
יואר דוע על דרכו לאלה היודעים להודי. ואלה תצאיותי:
סרפה, אור סחעה וחצים וסות, לאיה אשר רסן סגניו
; ויהי אחרי עברה הבהלה הראשונה, אחרי קרקרו את
הבית האחד אשר אהז בו התבערה, ולא נתנו את האש
הלאה, ואחרי הרימו את השרופים מבין הכרפה ואת הדדים
מתים, או דאדו גריבי העיר הזאת כי רוח נדיבה בקרבם,
ם הגריבים השלמים משלומי אמוני ישראל: ה' אהרן קאפלאן,
ויינמרו, ה' משה היטלמאכער, וה' מנחם שריב, אשר

הכונה יבנו המבנים, או כפידוש המקובלים, שהתלב אלהי במותו ולבו, או כפידוש הפילוסופים שבהיותו משיג ראשונה עליו הנבואה לדבר בשם ה'. סוף דבר, המאמר צריך לפני ולפנים, ועכ"פ למדנו מזה, שהכפירה בע"ז היא כנופה של תורה.

מבין כאלו, כי הדת אשר תכונתה כזאת, שתתקן לעשות בניה לעם מובדל מיתר נוי הארץ בימים ההם שתתקין רק בהיות העם שוכן לבד ובגוים לא יתקן ולפתות אתרי אשר יתונך היטב עד דור שלישי ורביעי מעולותיה הישרים, אך נפש העם נקשה לנע במדבר שש ויאצו במנהליהם לבוא אל המצודה ואל הנחלה. כמעט העם בקצרו עם עמי הנכר, והנה למדו מדר מדיניותם לנבון נקל, כי חלק הכפירה בע"ז ששטחה, הוא סכל רא נמוש ועווב, ואח"כ השתרע גם על חלק משמר חיי פנימה, ושם אח"כ שני המשמר הפנימי, להיות סבה ל הדת החקוקה בצדק, וביותר אתרי מלך מלך לבני, הרשו לעצמם לפרוץ להם דרך גם בסוגי חקת העם, לשעה ואם לעולם, כנודע מכפול צום יוח"כ בתוכת ע"י שלמה, והעתקת זמן חג האסיף ע"י ירבעם, ואם מדי המלכים היותר נכבדים נגזר, מה חוללו חקת ה שבתורה. בידי העם כל! וכבר רמז ע"י אחד הנב האחרונים אשר הוכיח את העם על חללם קדושת יום הש באמרו, "על אפי ועל חמתי היה לי הבית הזה מיום הבני ומצאת חז"ל לעומת סברת העולם שבנין בהמ"ק דוחה על ומתנוכת הבית הראשון במשחה ביו"כ, נוכל לשער, כי בהמ"ק הראשון דחה את השבת. וכבר ראתה עינו מרע"ה את כל אלה, זלבו הגיד לו כי ישחית העם מותו, יותר מהמרותם פי עליון בעודנו חי עמם, וזכר השחתת הכפירה בע"ז, כי היא הסבה העקבית להרס האלום, ולו היתה היא קימת להם, לא ראג משה למע חי המשמר וחוקותיו אם תשתנה ותתחלף לפי רוח והעת, יען כי בשם בבל מנהל ושופט אשר לא יבול ולא יחיה על חשבון צאנו, כי ישור למשפט ויתן לעמו אשר יחיה בהם; ואם יהיה למי פנים ותאר ארץ, מה הלא גם הוא נתן למי דת למען יחיו בה (*).

היות עבודת אלילים ואלהים רבים סבה מקורית להש העם והריסות האלום וגלותו מעל ארץ אבותיו, היא כ הקרע העם לקרעים במנהגיהם, עבודותיהם ודעותיהם, אשר לפי תחנות מקומות מרעיהם ותכונת גורדי הרעים נגע ישראל בהשתרעם בארץ מצרים ומסביבותיה, התפרד מכבר לשנים עשר שבט, וככל רועי עדרים או היו למי שונים, כמחז"ל "הללו ע"ז והללו ע"ז", לבד שבט לוי קראו תמיד בשם ה', כמחז"ל "מעולם לא עבד שבט לוי היה ה' ארד לכל השבטים יחד תחת ממשלת מרע"ה בן-לוי, וכל השבט שהוא כהן לאל עליון זה, בהיותו אליו מאו. ומאד מאד הזהיר משה על אלהים אחרים בזה תלויה אחדות האומה ונקודת כושר כזה לשור"אל ולוכל למי. וביותר הזהיר על דרכי עבודת האלילים יותר מעל האמנת מציאותם, כי היה דרך עבודתם ב בעריות ובזמה ובקרבות אדם, אשר ישחיתו את העם עד בשר, ויחלישו כח עד לאין מרפא. ומה אנ ר כי לא לעשות את העם פילוסופי הדת יצא המחקק הזה, כ"א להקים על רגליהם ולעודדם בגיו רוח הית מנמתו, בבטחו לאמונה, כי זרע הדעות הנקיות אשר בדתו, יציץ ציץ פרי תנובה גם לשכל וגם לדת. באחרית הימים. — והלא ראינו, כי נועץ ללמד את העם שם אלהיו, אשר ישא פרי תהלה בחיקו, כי הודאת שם הלא היא "מציאות" (ראיוון), והיא האמונה היותר נקיה במ האלוה, מבלי לתת לו כל תאר ותמונה, כמו שבאר המורה ז"ל. (המשך יבוא)

הר כניגית, ואמר להם: אם מקבלים אתם את התורה מוטב, ואם לאו פה תהא קבורתכם, ואעפ"כ הדר קבלוה בימי אחשורוש ברצון". בבאורנו את המאמר הזה, וכן בכל באורי מחז"ל, נמסור מודעה לקוראים, כי לא מעורב להם אשר כוננו חז"ל לכוננתו, רק שאנחנו נאמר עמם בלשון חכמים את דעתנו בקרוב גדול. והיועד דרך חז"ל, שהליטו סברותיהם ושמותיהם בעניני הדת והאמונה, בדרש ובמעשים, למען אשר יסתרו מעיני החמקן ולא יושקפו אלא לחכמים, ויכל להאמין כי כוננו באמת לבאורנו אשר נגיד.

כל מביני דבר לאשורו מחכמי רתנו מעולם, החליטו כי נתנה התורה הדת לישראל לאשורו ולהצלחתו בעולם הזה, כמפורש באר היטב בכל מקום אשר ידבר במוטב הדת והחקים בתורתנו.

ואיך לא יהיה כן לעם המוצא מבית עברים, אשר שלט האדם באדם לשלול ממנו משפט אנושיותו, למשול בהונו, באונו ובגויותו; לעם אשר הפרידו עליון מגוים זה מקרוב, אשר הלכו בחשכת משפטים כאלה, איך לא יתן לטו חקים ומשפטים כוללים ופרטים, למען יהיו חיים וקיימים באומה ובאיש? ואם נולד נוי פעם אתה מרחם הטבע, היה צריך למערכת משפטים צדיקים אשר יחיה עליהם חיי החברה, ללל יבלע איש את חיל רעהו עם אדוניו יחי כאחד פראי המדבר, ואם היו קלי ההקף ואזהרות ל"ת מעשות, מכ"ש כאשר בעלותו ארונים קשה ומשחת הדעות, אשר יתקו באסון. כהם על העברים הנענים תחת ידיהם. אלה המעשקים בארץ אשר מלכי קדם וחכמים קדמונים שררו עליה, ומפלגת הכתנים בה דגלו בשם אויטאריטטת הקדומה, והתו לעם דרך ילכו בה ומשפט אלהי הארץ, לירוא את כחות הטבע כמו את אלהים, ולתנפם בעבודה מיוחדת לכל אחד כפי תכונתו; את האביב ואת אילת השחר המחדש כנשר נעורי השנה זמנם, בעדון בשרים ואילת אהבים, לאות כי ישיש העם בשמחתו; ואת אבירי הטבע הזועמים את הארץ, לשלול ביושביה מות ואברן, רעב ותוסר, בזכות בע"ז ואדם. ורק איש אשר נתעה ויצא את הארץ וראה כי שונה עם מעם באמונת האלהים ובעבודתם, ובכל זאת משפט אחד לחוקת הטבע בשניהם, דק הוא דחה יכול להטיל ספק באמתת שתיקה, ולבנות לו שמה חדשה או לחדש שמה ישנה אשר בודן או בשגנה נשכחה, באמונת האלהים וחקי הנהגת המדינה והאדם. אמנם לתת תורה חדשה לעם אשר הורגל באיזה דת מיוחדת, הוצרכה להרבות בפרטי מצותיה בכפלי כפלים מעקרה המבטי, אשר הכוונה בהמצות הנוספות בה מטעם זה לעשות את העם כופר בדת שהורגל בה, באיליה ובעבודותיה.

ויש פה מקום עיון, כי כפי הנראה מן התורה, וכן יורה השכל הישר, כי אין ראוי לשלול מאיש את עקר אמונתו גם היותר גרועה, אם אך קצת טוב נמצא בה, בשרם יתן לו דרך אחרת ואמונה לאותו בה, וע"כ אמר קודם "אנכי ה'" ואח"ז "לא יהיה לך אלהים אחרים", ובתלמוד התייר לעצמו לאמר דבר נפלא מאד, והוא "כל הכופר בע"ז כמורה בכל התורה כולה", וכן אמרו (פגלה י"ג) כל הכופר בע"ז נקרא יהודי, שאע"פ שנוכל לאמר בפי' מאמר השני, כי נקרא כן לגנאי מאומות העולם, לפי שנמשך שם על מרדכי אשר נקרא כן מאת הפרסים, תחת שם הכבוד "ישראל", והניחוהו כותבי המגלה, לפי שלדין לא היו מומא; אבל מהמאמר הראשון נלמד, כי רוח אחת לשניהם, שגורלה היא הכפירה בע"ז כהודאה בכל התורה, ושגם בזה לבד נקרא יהודי באמת, והבותר אשר לא יקח את השניה יבחר בראשונה, כאילו לא היתה בדת שום תכונה עצמית מחויבת, וענינה בהמשך אל האל והעבודה, איננו רק שלילת אמונת טפלות; והעם השומרה מוגדר מזולתו ע"י שלילת דתו המחויבת היא דת החיים לבד לכל סעיפיהם, אשר לך היה נצרך לפקודת נבזה מעל נבזה, כי אם בראשיתו, לא אח"כ כשהורגל עליה, ואדיריו ומושלו, עורכיו ומנהיגיו, ממנו יצאו, וכבר שלחו חז"ל לכאורה אצבע, על ארתינו משה ע"ה אשר פקד לנו אלה הדברים בשם אלהים, והוא היה נקרא על שם זה "איש האלהים", ואמרו "מחציו ולמטה איש, ומחציו ולמעלה אלהים"

(*) הדרכה בדברי חז"ל מלאנו כסיפך, סופי עזנו ולא מוטב שמו, סולווי סופי עזנו ולא תוכי שמו. המל

נדר גזון (גאנצע)

(המשך מגליון 35)

עתה נרימה פעמינו הלאה לאורך הנדר הנפלא, נדר אחרי אשר יגיע הנדר הזה את מי שני המעינים הנזכרים, יאחזו ארתות דרכו וישם פניו קדימה אל בקעת הדור, במרוצה נמהרה וברב כח ישטוף ויעבור בין סלעים, ויצרי תלמיש רמי קומה ורחבי ידים, ובדרך מרוצתו בהרי עד המכוסים ביערים גדולים ועבותים, במקומות ואגמי רפש אשר בסבכי יעריהם הרבים והעצומים ירמוש אין מספר, אריות ונמרים, כפירים ובני ליש, שנהבים האף, ואבי ערב ודובים ועוד חיות רעות כאלה לאין חשבון, גם צפרים בעלי מינים שונים לא יחקר, יעופפו שם. ומה שהם לא יושב איש ולא ינור בן אדם כי אם לעתים יצד ציד חיה ועוף, כי מחדש מאי עד נאוועמבער שם אדום רעים מן הכיצה ויון המצולה, ארי דבר הוות ישר, עד כי לא יוכל האדם ללון שם לילה אחד מבלי כפשוטו בינו ובין המות, וגם ביתר חרשי השנה ישחיתו ותרעים והם את אויר הנשימה וכל שואפם יחלה כמתלואים וגאמנים אשר יציעדוהו לשערי מות.

בהגיע נדר גזון אל בקעת הדור המורחית, יתרועעו אליו יבלי מים במספר רב וישפכו מימיהם לתוכו, ושנים מהם גדולים ורחבי ידים יתר הרכה מנדר רהיין, וארך זון עצמו הוא יותר משלש מאות פרסאות. אצל עיר אבאד (פתרוננו משכן אלוה) יאסוף אליו נדר גזון את תואמו (צוילינגסברודער) הנודע בשם דשומנא. עיר אבאד הנזכרת בנויה היא על נדר דשימנא במקצוע אשר שם יתבוללו מי הנדר הזה המהורים והצהובים, במי גרפשים והדלוחים. מספר יושבי העיר כמאתים אלף איש, יתרו שלומי אמוני יהודים מקרוב ומרחוק להתפלל שם נדר, כי קדושה היא בעיניהם, ומה גם המקום אשר עליו שם נדר גזון עם נדר דשומנא, ושם יבארו הכהנים ספרי הוועדא (המדע) להמון העם המקשיבים לקולם, שם המאמינים את שערות ראשיהם וישליכו את השער כי נדר גזון, בהאמינם כי בעד כל שער משערות הגופל במי גזון, ישבעו שובע שמחות אלף שנים בעדן אשר בשמים קמל, גם ירחצו שם את בשרם במי יסאו רנה ותפלה לבראהמא אלהיהם ויעברו אותו בזבח

הלאה משם על נדר דשומנא מתנוססות הערים המהוללות ודעלהי, אשר לפנים היו ערי הבירות בממלכת המאגול. הערים תהן רחוקות כשלשים פרסאות אשה מאת האגרא תשתרע לארך נדר דשומנא והיקפה כפרסאות, ומספר יושביה מאה אלף, ובימי קדם היה מכפרם ירבה מאד. סביב לה מתגוללות חרבות בנינים עתיקים, פלה רבים ומשואות היכלים ומצודות וסירות אשר אבדו ר למי. הגדול והגולה על כל הבנינים אשר בתוך העיר, היכל המלך אקבאר, העליון לכל מלכי הדור גם לכל אזיא בימי הדורות ההם, והוא יושב על כסא מלכותו גאון עוזו משנת 1556 עד שנת 1605. שלשת אלפי גבני שתיים עשרה שנה רצופות את ההיכל הגדול ההוא, נדר בכבוד ומפואר בכל פאר והדר כיד מלך כביר כח מעצות כהמלך אקבאר. שערי ההיכל יפים מאד ועשויים מעם ודעת, אולמיו בנוים מאבני שיש מהור וקירותיהם ברסיסי אבני חפץ אשר יקר מפנינים מכרם. האבנים כעלות צבעים שונים הן, ובדמות אבני משבית (מאזאין) תשבצנה את הקירות מהמכר עד המפתחות. גם כל ההיכל באו בעדי עדיים כאלה, ועוד יקיים ונחמדים עד כי יתפלאו כל רואיהם וימלאו פיהם תהלתם ויפעת רכם. גדול ומהולל עוד מההיכל הזה הוא הבנין הנפלא בשם טאדיע מהאגל המתנוסס במרחק חצי שעה מעיר לפאת דרומית. הבנין ההוא בנה שאה דשעהאן בן המלך ד על מקום שם קבר מומטאץ מאהאל אשת נעוריו אשר עליו בימי נעוריה. הבנין המפואר ההוא אשר כמעט

אין ערך אליו בכל הבנינים המהוללים אשר בארץ הדור, מוקף הוא בחומת אבני גראנים אשר ארבעה שערים לה לארבע רוחות השמים ועל כל שער מגדל גבוה נחמד למראה. בתוך החומה גן עדנים עם היכלי כבוד, גולות מים חיים הזורקות מימיהן ברום רקיע, יערי עצי פרי מגדים, ערונות שושני חמד ונצנים נותני ריח נוחה, שדרות עצי אלונים וברדשים, וסורי עצי אראגנים ומאמארינדים השתולים בנה ובטוב מעם ומשמחי לב הואיהם. על מדרגת אבן שיש מהור, מדרגה רחבת ידים בעלת שלבים רבים עלה נעלה אל במה גדולה ורחבה המרוצפת באבני בהט ושש סחמדי בת עין, ועל הבמה ההיא מתנוססת מצבת הגבירה אשר לשמה ולזכרה כוננו ידי בעל נעוריה את כל הבנינים המפוארים ההם. משני עברי המצבה בנוים שני בתי מסגוד (מאשעען), בתי אבני שיש לבן מהמסד עד המפתחות ועל ראשיהם חופפות כפות (קופפעלן) גבוהות נחפות בפחי זהב אשר בורות השמש עליהן תפורנה שביבי נוגה וקרני אור ברקים על כל סביבותיהן. הבתים ההם נהדרים בכל הדר הדר, מלאים זיו היופי ומפיקים יפעה וחמדה, אך מל ההיכל הגדול המתנשא על מקום שם קבר הגבירה, ויעם זיום וישנא נגהות ורחם. ההיכל ההוא נוסד ממסדיו עד מפתותיו מאבני שיש לבנות כלבנת השלג ומהירות כעין הברדלח ותונו רצוף עדי עדיים. וכל שכיות החמדה ומשכויות לבב, דלתותיו משוכצות באבני חן, אבני משכית (מאזאין) אשר תבנית אותות להנה מעשה ידי אמן ומכללות משלי מוסר מספר הקאראן. בחדר הראשי אשר בהיכל ההוא, ספון ארון קבר הגבירה אשת המלך אשר בנה את כל אלה, גם ארון קבר המלך ההוא. על קירות החדר הגדול ההוא יתפלאו כל הרואים הפלא ופלא, כי הם נחפים ברסיסי אבני שוהם וישפח וברקת בתבנית פטורי ציצים וצלמי פרחי אביב ובדמות שושנים ונצנים, תפוחי זהב וכל פרי מגדים. ועל ראש ההיכל צפירת תפארה מרהבת נפש ומפליאה עין, הלא היא כפה נפלאה מאד עם ארבע מנהרות (מינא-רעטס) כלילות יופי אשר שאן יותר ממאה ועשרים רגל. חכמי הגוסעים אשר בירם פלם ומאזני צדק לפלם כל מראה עיניהם, במשפט אמת, יעדו ויגידו פה אחד כי חזון נשגב כהמצבה ההיא יקר למצוא בכל רחבי התבל, ובכל ההיכלי כבוד אשר תהלתם מלאה הארץ, אין דומה להיכל המתנוסס על מקום קבר המלכה ההיא, בהדר הגזרה והבניה ובחוסן יקר אבני החפץ אשר על קירותיו מבית.

חדשות שונות

כבר בארנו במאמרנו „חרבות עולם“ (הצפירה 1874 גליון 25) כי בעת אשר חפרו הצרפתים את התעלה זועץ לחבר את ים התיכון עם הים סוף, מצאו במקומות ההם עומק האדמה מלא קליפות חומטים ושבוללי הים, אשר כמותם חיים עדנה בים סוף, אשר מזה שפסו כי בימים הקדמונים היה שם קרקע הים, ואורך הים סוף היה נמשך להלאה מן זועץ מרחק גדול, ורק שבמשך הזמן נתייבש, ולא נשאר ממנו רק שני יאורים קטנים הנקראים כיום, מי המרים (ביסטער זעע) וטימסא, (עין בצורת המפה שציירנו אז בהצפירה שמה), וע"כ העלו החוקרים כי המקום אשר עברו ב"י את הים סוף, לא היה אצל זועץ, כמו שחשבו רבים, וכן הוא גם דעת התוספות (ערכין מ"ו), אשר מזה הוכרחו שם לומר שלא עברו את הים לרחבו, רק נכנסו בשפתו וחזרו ויצאו ממנו בעוקם מעט יעווי"ש, וזה אינו לפי משמעות הכתובים לפי מצב המקומות שנסעו מרעמסס אתם ובעל צפירוב, אבל באמת עברו את הים לרחבו כפי מה שהיה בארכו א. טימסא (עין מה שכתבנו מזה בארוכה במכתב העתי 1874).

והנה באסיפת חכמי האקאדעמיה בפאריז דרש זה מקרוב החכם לעמפס, והוכיח בראיות ברורות לפי ידיעותיו בכל המקומות ההם (כי הוא עשה את התעלה זועץ כנודע), כי המקום שעברו ב"י את הים היה אצל טימסא, במקום

אנשים מוויינים (?), למחרת בבוקר הוא מובל הובש ל וברגלים יחפות הוא עושה עבודתו במקדש (?), את הוא פותח הארון ומקפיד לפניו קפדנות סמים מעל י"ב שך כל חיוס, לעת ערב עושים העם סעודה גדולה

מאסקווא מ"ו אלול תרל"ט. כבוד אדוני ידידי הרב המו"ל הנשיה ח"ו. (מלגלג זכות ע"י זכאי) ה' ע"ד המעגן ה' בערקאוויטץ מרינא אשר במסך הדפסת בה 32 №. אודיעך לשמחה לבבי כי היום הגיע מכתב ווען לידידי הרב הגאון בעד"ה ברלין, כי האיש הזה שמה. כתב המכתב מרען הוא האבדך המשכיל הספואר הר"ר י. אידואק מדינאבור. והיום הודיע לו הגאון ברלין ע"י פולעראסטע שי לעכבו עד אשר יודיע לו מה לעשות. את זה מצאתי להודיעך ידידי המו"ל, למען תרע אך יחדך האשה והש וכל משפחתה וברכותיהם יחלו על ראשך, יחד עם אדבך ומכבוד כל הימים בלב תמים. יודיעך הלא מיואז

הנקרא היום בשם Saragouma, וע"ם הקירוחו אלה יען כון נצרי מלמד Mean בככה"ע les Mondes להוציא קל קווא לערבות לכל אדבי הקדמוניות, לשלוח שמה געאלאגים מבינים לחפור בארמה בסביבות דהם, אשר בלי ספק יצאו עד שרידי קדמוניות מכל הדכב בחל המרשם וכל כיני בלי נשק של המצריים, למען יהיה בידינו לאות על מעשה הגדול אשר עשה משה לעני כל ישראל בוציאם מסצרים, ונראה אם יהיו דבריו אלה נשמעים אצל חוקרי הקדמוניות בזמננו.

המכה"ע האנגלי Times מודיע מן היהודים השוחרים אשר באינדיען המתגוררים בעיר Cosini ומסביבותיה, לפי המסורה שבידם בא שמה עוד בכרי מאתים שנה לפני חרבן בית ראשון, בלי ספק פולאת שפרץ ע"י שלמנר מלך אשור שהגלה אותם אל חלה חבר נהר נח (מלכים ב' י"ח). המכה"ע הג'ל מספר מן מנהגם ביה"כ כורבים האלה, בערב יום הכפורים הם מתאספים לפני בית הכון גדול, ובחצוצרות וקול תרועה מוליכים אותו אל בית המקדש אשר להם שמה. בבוא אל המקדש הוא זוכה שני כבשים ופר אחד, וזרק ומה את דמם על קירות המקדש מרחין, על עצמו, ועל כל עם הקהל, אחרי כן הוא קורא מעל הבימה בספר התורה מעין היום, והוא יסן שם כל הלילה, ועל ראשו יסמך ר'

הודעות

נשחרתי לבקשת בני משפחתי לה עוד זמן משובי מה רוסטא חורשי במחלות אשר מצאן מימי הללות חסרן כת המליד חלישת העצבים ומ נשים (אימפאמנען אונר געווענשונע יפנו אלי ע"ם האדורעסטא שלמסה ו מוד ותרופה, ואלה אשר ברצונם שאת אותם במקום מוריהם בערים אחרות יודי בקשתם לכה"ס שבוע אחד מקום, מספיק אענה לאיש אשר יכתבו וכו ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אדרש. Доктор Н. Вольперт, Киевъ на Подольск. Спасская № 36.

שאלות ותשובות

להודיעך על הנשיה בתל, את ה נקל על הנהגתה. והם 1 מרץ — 47 קצ' . הודיעך 81

למים נפ"ן סד' טרם קדושים צמ' לללקס נד' גם חסמס לא ידעו וללי כלמסון, ע"כ שלחט לחקור וינה צמ' כמ' יס"ד כמס' לא מכל לקבל ופקדולאק, לה ס' כנר פיס, לנחום מלמססס יעין ס' , מרמס טולס' כמססס 1874, לה' . . . מכסנים רבים אשר לא סמסס לו סמס לק

הודעה לכתוב אלי יחסי. **W. Warschau** (Breite Miła) № 24. **W. Warschau** r. Barshava **W. Warschau** № 24.

מדוע למצרי ספרים

זה מקרוב נשלם מחדש הש"ס בתבנית רביעית בון, בהוצאה שניה, ויכול כל הורש להשיג ממנו, אם שס"ן שלמים, או כרכים מיוחדים, כרצון כל איש. א ב ל הרכים לא יסברו רק לאשר נתנו ידם לקנות כל הש"ס. — המקח עבור ש"ס שלם 12.50 ר"כ — וכן עבור כל כרך מן 25 כרכים, 50 קאפ', אב והארשא. האלפסי עם כל מפרשיו והצלים עליו התחלנו להדפיס בתבנית הש"ס הג'ל בתכלית השלמות והחדוד, ובכר נגמר מסנו החלק הראשון, וכאשר יגמר גם החלק השני נהל להפיצם בישראל, ואז נודיע גם פרטי ותנאי ההדפסה והחלוקה אי"ה. — גם המקראות הגדולות עם ל"ב פירושים, בשנים עשר כרכים, שחמרו זה וזה רב, ותשלם כעת עד תומם, ונכונים אנתו לאלהם לכל הורש — מקום 7.50 ר"כ. אב והארשא. כל הוצאה בש"ס מכורך ישנן חסנו באלה הדפוסים : אם בששה עשר כרכים יהיה מקדו, אם כולה עוד 50 ק' 6 ר"כ, בר ועוד נצטרך 5 ר"כ. בר ועוד משום 50 ק' 4 ר"כ.

ואם יאבה שיהיה הש"ס מכורך ב"ח כרכים, אז בעשרים חתך, יעלה מקח הרכיבה לפי ערך מהמקחים הג'ל. את כבוד האנשים החורשים מאתנו ש"ס אחד, או כרכים אחדים להשלמת הש"ס. נבקש למלוח לנו כי לא נוכל למלאות מבוקשם אם לא בהוצאה יתרה על חשבונם, יען במסלות הברזל יחשב שלוח החתך קמן למשא שלמה חוד.

המו"ל וחסמאן יעבך ונח אברהם יעבך
Sycmany Jany w Barshavy
Sycmany Jany in Warschau.

מודעה לסו"ס

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי, אל הרוב נאלצתי № 25 בחצר הגביר ר' יודיל מאקאר, וכחיום ימצאו בסקלאר שלי כל המנים 6 ערלאג שלי שמכבר, ועוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדפוסים אחרים בסדינתנו, הדפוס חוץ למדינה, והגני מוכר לסו"ס ע"ם קאמאלאג דרוק-פריז, בגכיון פראנצנעם לפי ערך הקניה. נשלם כעת ס' מסכת אבות עם תלמוד בבלי וירושלמי וכו', וס' שם תגולים אחרים, ס' דחסי השלם, ס' שער השמים, ס' דרשות הר"ן, ס' דרשות מינן, ס' דרשות הרמב"ן, ס' חשבין (פסקי דינים), ס' פרשת דרכים, ס' דרשים נאים למורל, ס' אגרות ושו"ת הרמב"ם זל, ס' האמונה וחכמות, ס' שער הגמול, ס' ילקוט דוד, ס' תולעת יעקב, ס' תורת האדם לתרמב"ן זל, ס' גבורת אנשים חסידים להש"ך זל שו"ת יקר נמצא עד היום, ובקרוב יצא לאור ס' מורה נבוכים, ס' שו"ת לרבינו שנים, וס' הגורד ים ס' קל יתרה ואחר נחמיו, גם כרך ראשון ושיני מן שו"ת נחמיו ביהודה מתורגמ קמא ומתורגמ תנינא. זה לא כבר יצא לאור ס' תניא רבתי (פוסק מן הדפוסים) עם באורי מדרשית מדרב הגאון הספרים ר' שמעון הורוויץ ב"י אבריק לייפצי.

יצחק גאלדמאן ימים ומחוק סקלאר ספרים בווארשא
Въ Тип. И. Гольдмана, въ Варшавѣ. — Izaak Goldmann, Buchdruckereibesitzer in Warschau

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר: באשכנז :

14 רייכס מלך לשנה .

בעסקי 8 ס' לשנה .

וכן לרבע שנה .

שכר מודעות :

מכל שורה קצרה 5 קאס' .

ומעורר נחש 10 קאס' .

ברוססיה ופולין .

לשנה 5 דולר .

שנה 2.75 דולר .

שנה 1.50 דולר .

בארץ 20 מלך .

למשל 5 דולל .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון. מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע. ידיעות הטולם והמבע.

יצא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

№ 39.

ווארשויא. ד' חשון תר"ם.

Варшава, 9 (21) Октября 1879.

ששית

תוכן הענינים.

י' הימים. לינסק. בריסק. ידיעות העולם והמבע.
הדת וההשכלה מאס יוסף ליכ זאסקין. מחבלי
ס מאס טנגס טאט לטאטוסקי. רב שמאל הנגיד. ספר
הדעת. חדשות שונות. הדורות. שאלות ותשובות.

דברי הימים

מכנה ארץ בריטאניה נשמע קול תרועת נצחון, ההצלחה
עמדה לימין הארץ ביקאנפיעלד בכל עת אשר שונאו
גורו הרבים דמו כי קרב קצו וכי עוד מעט יפול ולא
קום, ההצלחה הדיא האירה לו פניה גם בפעם הזאת
נפלא מאד. עוד לא עבר חודש ימים מעת אשר גברו
האנשים על שבטי הוולס באפריקא הדרומית ויכריעו, ואת
האויא מלכם העריץ תפשו חי, והנה יצא הקול בכל
קצ' כי בא הקץ גם אל מלחמת האנגלים בהאנגאנים,
בנובר הקודם הדענו את כל תוקף מלחמת הנפסה אשר
הגענעראל המצביא צבאות בריטאניה ה' ראבערט כצבאות
האנשים, והמון רבה מבני שבטי הגרוואלים אשר נספרו
הם, ואת המכה הרבה אשר הכה אותם עד כי נסו
סח הרב לפני הבריטאנים, מרבית כלי התותח נפלו לשלל
י המנצחים, שרידי צבאות האפגאנים נפוצו לכל עבר
ה, גם שבטי העמים שוכני הדרים אשר נתנו ידם אל
האפריקים, נכנעו עתה לפני הבריטאנים, הגענעראל ראבערט
יב אל קאבול בירת הארץ, וביום 12 לחדש הזה בא הוא
ש צבאותיו בליות הנשיא יאקוב טאן, אל הבירה כמבוא
מבוקעה, וגדולי האזרחים יצאו לקראת המנצחים לברכם
ניד להם כי מקבלים הם עליהם עול מלכות בריטאניה,
י ממלכת אנגליא רחפו על מגדלי העיר, בעוד אשר כלי
התת רעמו ברעש מצודה בעלאהיסטאר. לשמחת לב
יטאנים אין קץ, ולששון מכה"ע אשר רוח הממשלה דובר

בם אין חקר. בלשון מדברת גדולות יתהללו כי מעתה
הבריטאנים הם אדוני הארץ, אשר יושביה העיוו לרצוח נפש
צירי בריטאניה האדירה. אמנם אם נחזור לראות במעשה
המלחמה הזאת ונצחונו, נמצא כי הנצחון אשר נחל לו
ראבערט על יד קאבול, עודנו רחוק להביא להגליו את השלום
אל ממשלת בריטאניה אשר בהודו מזרחית; לשוא דמו
הבריטאנים כי ראשית מפעלם בבואם לקאבול תהיה לענוש
קשה את רוצחי נפש ציריהם ה' קארוואניארי ובני לויתו;
הרצחים החישו מפלט למו עוד מרם באו הבריטאנים בשערי
העיר, וצבאות האפגאנים לא היתה תבוסתם שלימה גם בפעם
הזאת, רבים מגדודיהם נסוגו אחור במדרים נכונים אל צפון
הארץ, על הדרך העולה אל הערים העראט ובאלח, כל הארץ
עדנה מלאה מגדודי המתפרצים, ורבים משבטי העמים שוכני
העמק "קורוס" אשר בגב, יוסיפו להרגיז את צבאות הבריטאנים,
לנתק את חבל המו"ם בינם ובין הודו ארץ ממשלתם, ולהכרית
להם כל מזון ומחיה, כל הדברים האלה מראים באצבע כי
עוד יעברו ערן ועדנים טרם תצליח לממשלת בריטאניה לבצור
רוח שבטי האפגאנים ולהרגיע את הארץ אשר רגזה תחתיה,
וגם אחרי אשר תביא את צואר האפגאנים בעול מלכותה,
הנה עוד רבו המכשולים המונחים על דרכיה במלחמתה על
מערכת הדיפלומאטיא; הן מדעת זאת כי בכל פסיעה
ופסיעה אשר תצעד בריטאניה ממקום ממשלתה צפונית לעומת
טורקאסטאן, הסרה למשמעת רוססיה, בן יגדל הפחד אשר
יפתחו תווי עתידות ליום התנגשות שני האתנים מצוקי ארץ
אויא אלה, וכן תגדל הסכנה הכרוכה בעקב הדבר הזה אל
שלום כל ארצות אויא ואייראפא, וע"כ נראה כי גם היום,
מכה"ע הגדולים וכל פנות העם הבריטאנים חלוקים בדעותיהם
על דבר השאלה מה לעשות עתה באפגאניסטאן, ובעוד
אשר כה"ע של הממשלה יגורו אומר, כי נכון להרוס עד היסוד
את העיר קאבול, אשר בה נעשתה התועבה לרצוח נפשות
מלאכי בריטאניה, להפוך משורש את המצודה בעלאהיסטאר,
ולספח את כל הארץ אל נחלת הבריטאנים אשר בהודו מזרחית,
הנה דעת המ"ע הליבעראלים אשר פחד מלחמה גוראה עם
רוססיה נגד עיניהם, נוטה, כי תהיה הממשלה מתונה במעשיה,

את הנשיא יאקוב חאן תשאיר על כנו, ותסתפק לע"ע רק אם תושיב בצבאותיה מקומות אחדים עד אשר תשקום הארץ. עד היום לא נודע בבירור דעת ממשלת בריטאניה בדבר הזה, כפי הנשען, יקרא המשנה למלך בהודו אטיפה מן מושלי ונסיכי הארץ ההיא, ויציע לפניהם דבר מלכות בריטאניה וקיסרית הודו, איך ליסר את הארץ אשר יושביה נעוזה וה פעמים להריע יד בצדי מלכתה. גם הדברים אשר דבר המיניסטער הבריטאני ה' קראסס בתוך קהל ועדה בימי השבוע העבר, לא הרגיע את רוח יודעי העתים. הן אמנם הבטיח את שומעיו כי אין לב הממשלה הולך להתערב בעניני אפגאניסטאן פנימה, אך בסוף דבריו הוסיף לאמר, כי בשום אופן לא תתן ממשלתו יד לממשלת אחת להרחיב שלטונה בהארץ הזאת. הדברים האלה נכוננו נגד ממשלת רוססיה, אשר צדה עין הבריטאנים לראות את מלכותה הולכת ומתפשטת בארצות אויב התיכונה, ובאמת בזמן האחרון רבו האתונות המעידים ומגידים, כי שתי הממלכות האחריות האלה תהיו שנית למתוח קו חשד אשה על רעותה, וביתר משך עליו עיני הממשלה וכל פנות העם הבריטאני, הדבר אשר שלחה רוססיה חיל וצבא רב אל המקום אשר שבטי הטורקמנים נחתים, במדבר טורקמסטאן במערבה על גבול פרס, ליסר את שבטי הטורקמנים הפראים, אשר נעוזה להתנגל על ארצות הרוססים והפרסים לשלול ולבוז בו, ועל כן גמרה ממשלת רוססיה אומר להראותם קשה, לבצור את רוחם ולשדד את רבצם. אמנם הבריטאנים אשר זה דרכם מאז להביט בעיני חשד על כל פנות שתפנה ממשלת רוססיה, מצאו גם פה מקום לאמר, כי לא לרדוף את הטורקמנים יצאו צבאות רוססיה חלוצים אל המסע הכבד באויב התיכונה, כי אם פגמת פניה היא ללכוד את העיר מערעו אשר בקרן מערבית צפנית אפגאניסטאן, הנכבדה מאד בתבונתה הגע-אגראפית, העיר אשר עליה יאמרו כל יודעי תכסיס מלחמה, כי היא המפתח אל רובי הארצות אשר באויב התיכונה. כל הדברים האלה ברור ימללו מה גדלו עתידות השאלה על דבר אפגאניסטאן, ומה תוצאותיה על הענינים המדינים בכל איי-ראפא כולה.

ולמען דעת אנך עניני הליכות המדינות אחוזים וסבוכים עתה איש ברעהו, הגה נראה כי יד ה' ביסמארק הויה גם בשנוי הפתאומי אשר גזיה ביתם שתי הממשלות רוססיה ובריטאניה, ומן העת אשר נסע ה' ביסמארק אל וויען, יוסיפו עתה המכה"ע באנגליא להתנחות מלחמת דברים ברוססיה ולתת תוקף אל פעולת אוסטריא על חצי האי הבאלקאני, והדברים האלה נתנו יד אל דרשי רשומות לאמר, כי בהיות הנסיך ביסמארק בווען נכתב ספר ברית והאמנה בין שתי הממלכות, ברית מנן ותננה, להיות בעצה אחת בכל הליכות המדיניות, ולעזור יחדו במערכת מלחמה. החדשה הזאת עפה כברק על פני כל ארצות אייראפא, ובכל מקום בואה עשתה רושם גדול, רבים פתחמי מינה ישאלו בצדק, נגד מי נכוננו דברי הברית האלה? מה הוא הדבר אשר המריץ את שתי הממלכות לעשות תורה כזה? האם נכוננו דברי הברית נגד רוססיה אשר לא תחפון קרבות, ולבה לא ילך להביא מלחמה בשערי אייראפא, אחרי שבה כמעט ממערכת מלחמה כבדה וארוכה; אך מאשר נודע כי הנסיך ביסמארק איננו מן החילמים בהקצין, ויודע הוא עת וחשבון לכל מעשה, על כן קשה להאמין, כי יכרות ברית ואמנה להיות ערוך למלחמה אשר רק בדמיון יסודה, ואם נצרך לזה עוד דברי המכ"ע אשר לממשלות אשכנז ואוסטריא, אשר זה דברם כל היום, כי באה העת לבצור רוח הסלאווים המתנשאים לכל לראש בארצות המזרח, הגה נראה כי יש מקום לדברי אלה האומרים, כי הנסיך הקשה כבדול, ככחו או כחו עתה לסכסך עמי הארצות ולאסוף את השלום מאייראפא לאורך ימים.

והנה בעוד אשר אוסטריא, עקב בריתה את אשכנז, תבוא על שכרה בחצי האי הבאלקאני, להיות נשענת על אשכנז, ובמפתח מפתח רע על גבולותיה לצפון הממלכה, ישאלו רבים מה הוא השכר אשר ימצא ה' ביסמארק חלף

ערבו לשובה את גבולות אוסטריא החדשים. לפתרון זה הזאת יאמרו רבים, כי בקש לו תשועת אוסטריא לעת על לבב צרפת לקרוא מלחמה על אשכנז, למען השב ל המהות אשר נקרעו ממנה לפני תשע שנים, ובאמת ב אשר החליפה כחה שבעתים, ונרפא מן כל המפות הוכתה במלחמתה האחרונה את אשכנז, עד כי שרי באשכנז מורים כי רב כח לצבאות צרפת היום לדבר את אויביה, רבו עתה אנשים וגוהים אחרי כריתת ברית רוססיה, לעמוד נגד אשכנז לעת מצא מקדם וים, ו ידברו לשובה הברית הזאת בעלי כת הארלעאניסטים מלוכה, בעוד אשר חפץ הרעפובליקאנים המושלים היום ב רצים ללכת שלובי יד עם אנגליא כאשר עד עתה, וכ אשר בעת הזאת יד ראשי הממשלה בצרפת מלאות עב להגן בעדם ממורדי האור ובעלי הדור מקצה האחרון דיקאלים, אשר יסערו מכל עבר על הממשלה להפיצה, ו עד חפצם מחזמה בארץ; והקאמוניסטים אשר בראשית שובם מארץ גלותם היהלכו בשוכה ונחת, הרימו עתה ראשם לתבוע מהממשלה סליחה כללית לכל המורדים והק אשר לקחו חלק בוקאמונא בשנת 1871. ואל הבקשה הסכים גם נשיא בית נבחרים העם ה' נאמבעטסא בכ Pepub. Franc., והדבר הזה הביא מורך בלבב רבים מ הממשלה ומחוקיקיה; והנה נשמע כי באתר מרובע העיר נבחר ליועץ בסוד מועצת העיר, איש אחד הומבערט אשר היה מראשי הקושרים בימי הקאמונא, ועל פיו תועבות רבות, ונשפכו דם נקיים, והדבר הזה הרעיש יותר את לבב הרעפובליקאנים, ויבינו כי רעה נגד פניהם יוסיפו הרעיוקאלים לשום את הארץ במרקתה, וממשלת פובליק תפול ולא תוסיף קים, אם לא תעמד בפרץ צוריה ומדרסיה, ועל כן בהיות זה מקרוב אסיפה נ (באנקטט) מהגוהים אחרי ממשלת בית בורבאן ובוניפריסטים ודבים לקחו לשונם שמה וינאמו נאום, לבשה הממשלה ותעביר שנים ועשרים מפקדי העיירות (Maires), ושני רא (בורגעייסטער), ותדריחם משאתם, על אשר נרגזו את ידם בתוך קהל האסיפה ההיא נגד הממשלה, ותשעים גם ארסן בפי אחדים ממכה"ע אשר דבר לא כן עליה.

ובתוגרמא עוד כל הדברים יגיעם, הפארטע לא שלום בעצמיה עד היום, אצור הממלכה ריק, עד כי תשיג ידה לשלם את הרבית לנושיה הרבים, וגם לתת הקצוב לבעלי פקודותיה ואנשי צבאותיה; התקנים החד בהנהגת המדינה, אשר אולי היו נכונים לחדש את הממלכה ולהחליף את כחה, לא יוכלו לצאת לפעולות מחפון כסף ההוצאות הדרוש אל החפץ הזה, וממלכות לא תתפצנה לתמוך את ידה בכסף, אם לא תמסור את הנהגת האוצרות והכנסת המכס, וזאת לא יחפון הס אשר יחשוב לו לפחיתת כבוד בתוך מלך מושל בארצו בשיטת המדינה בעניני המלוכה, אין מעמד נכון, היום כי בעצת נעדים פאשא קמה ונחיתה ברית בין תוגרמא ור ולמחרתו נשמע כי נתנה הפארטא את ידה אל אוס ותבקש את קרבתה. ורק בדבר הסכסוכים אשר היה בינה ממשלת יון, כפי הנשמע כבר יצאה למרחב, וכמשך ימי העבר התאחרו צירי יון ותוגרמא בדעותיהם, והיותם חלמו להם בראשונה להרחיב את גבולם עד אלבאניא, עתה את דעתם ויסתפקו ברצות ארץ צדה במתו פהאשא בראותם כי אין להם על מי להשען עוד בכל ממלכות איירא וממשלת רומאניא עוונה עומדת בקשיות ערה תת חוקי חיים חדשים ותורת האדם אל היהודים יושביה ובעוד אשר הממשלה תחפון לפור אבק בעיני ממשלות ראפא, לתת תורת אורחי הארץ עכ"פ למספר 1074 המוכשרים בעיניה, כמו שהודענו בנומר העבר, והנה הנבחרים ברור ימללו, כי לא יאבו גם כזה, ואין קץ הנאצות אשר הוציאו במושב הנבחרים בימים האלה נגד ב"י והורתו. אחד הנבחרים החליט לאמר, כי כל עוד ישארו היהודים נאמנים לדתם, לא יוכלו לבוא בקהל רומאניא, ועמו הסכימו חמשים נבחרים בתהימת ידם,

היראים והחרדים משתדלים בכל צאם ושעורם לפקח בהת"ת משום שאמרו חז"ל: החרו בבני עניים שמהם יצא תורה. רבני הממשלה לשם ההשכלה אשר תצוה עלינו לשים עינינו ולבנו על האובדים ותגדלים, אשר תושיה נדחה מהם, ללמדם ולהשכלים, לבל יהיו גוססות לנו על האספסוף הרב אשר בתוכנו החיים על חשבון הצלל, הגבידים הנדיבים ישימו לב אל הת"ת, למען כסף נדבתם בל ירד למצוין, או לבל ידבק בידים העסקניות. בין כה וכה איש את רעהו יעזרו, ולאחיו יאמר חזק, ובני העניים ילכו מחיל אל חיל. אמנם לא כן הוא בית הת"ת אשר בעירנו! כן משולח הוא, והנערים כבצים עוזבות בו, הורש אין להם. רבנינו תגאונים יהיו, עמוסים הם כל הימים משא לעוף בדברים ושאלות אחרות ע"ד שוחט תשיעי או עשירי, ע"ד הוראת הלומדים המופלגים שיש להם סמיכה, היושבים בפרורי העיר, אם הוראתם ופסק דינם הוראה היא, ע"ד המריבות והקטטות שמתפרצות לבקרים בין הרב המו"ץ ובין הרב"ד בעניני בית המסבחים, ועוד על כמה וכמה פקוקים ופסקות שמתעוררות בלב הרבנים, ולכל הדברים האלה הרושה עת, וזמן לכל חפץ, ומאין יקחו למו עת לבקר גם פעם אחת בשנה את הת"ת. הרב מפעם הממשלה, עיניו ולבו אל ספרי החיים והמתים, ולא אל העניים הללו אשר בחייהם חשובים כמתים. גם הוא כרבנינו מסובל בענינים שונים ומבוכים, אשר כעין תקונים יראו לעינים שרשיות, והחיים חזות הכל מרחוק מתלחשים ואומרים שאינם רק כהל ופרנס; ממילא מובן שאין עתותיו בידו להשליך גם מבט אחד על דברים של מה בכך, כהת"ת, ועוד שמא לא יתחשב מבטו בכלל התיקונים. הגבירים הנדיבים מכיון שנתנו את נדבתם, לא עליהם למפל עוד בדבר הזה, והרי הם נפקעים בזה מחובתם, ובני חורין הם מענינים כאלה שאינם מביאים רוח בבנפיהם, כי המעט מהם תתם את כספם, הכי יגזלו עוד גם עתים מיומנים משמץ עתותיהם לראות מה יעשה בכספם. ממילא, הגה כל עניני הת"ת, מרחל ועד כלה עוזבים ונמושים, עמוסים ונשואים רק על שכם איש אחד, הוא הגביר הנכבד והמפורסם ר' יוסף צוקערמאן נ"י, אשר אך הוא המכניס של הנדבות, והוא המוציא. והוא באמת הבנים ראשו ורובו בהת"ת. הוא היתר התקועה, ועליו תלוי כל הת"ת, הוא יסעדרנו בימין צדקו, ויללז הוא כי עתה כבר סתר הבית הזה מבוא, ונפוצו הצאן המצודות. ומאשר כל גביר עירנו, שועיה ואלופיה יחדים, כי האיש הזה נכנס בעובי הקצה ובאמונה הוא עושה, ועוד כי הוא פרה אשר עשיתה מלאו חלב, כלומר כל זמן שיד הת"ת ממשיכת בדה גיסו לא יחסר חלב ליונקי עזרתו, וכי גם אחרי כי זכה להכבד מאת הממשלה ברביד כסף לוית חן לצוארו, על השתדלותו הרבה, בשמחים גבירינו כי לא תרפינה ידי יוסף, ויוסף עז ותעצומת לנהל את הבית הזה. כל אלה נתנו ידים לגבירינו הנכבדים להשתמש ולמשוך ידיהם בזה הת"ת, ויתנו מקום לה צוקערמאן להתגדר בכל מקום ובכל דבר ככל העולה על רוחו והם עם תמימים. ומאשר כי הג' צוקערמאן מעלמא קשישא, כלומר הזמן הזה לא הראה אותותיו אחרות עליו, ודשמי הזמן הישן נשארו תקועים בלבו אשר לא ימצא לשלם; ע"כ שפך דוחו זה גם על הת"ת אשר חגו אך תחת ידו והשגותו, רצוני איננו משתדל לחדש את הת"ת, לחפית רוח חיים המרחפת עתה באויר של ההשכלה הממלאה את כל חלל לבם של ידיו החי, בעצמות הת"ת היבשות. וע"כ הת"ת עומד על פסגתו הראשון שהעמידו קמאי דקמאי, לא זו מהעונה שענו לו מיסדיו מקדם אף כמלאו גימא, ולא נראית בו גם תנועה קלה מרות העת החדה שמנצבת עתה בעולם; המלמדים הם זקנים שכבד אבד עליהם כלה, וזקנים כאלה דעתם ממורפת עליהם כל זמן שמקינים, ממילא גם בתורתם קפצה זקנה, ובכל מקום שיש זקנה אין כח, אין דעה ומדר, ובכל מקום שאין מדר אין מעיל, גם תורת המורים נראית כאלה היא מחזרת על אכמניא שלה, מה שחזרו לפני עשר שנים יורו גם עתה, ואין כל חדש. יוכל להיות לו פסע ה' צוקערמאן פסיעות אחרות לאחוריו, לו נער כפיו מתחך בהת"ת הנע אחד, כי עתה

מע ע"פ הרעפועשע הבאה ביזם 18 לחודש, גמרה אומר שלה להושיב אסיפה משתי כתות הנבחרים, ולבקש דרך ביניהם בדבר שאלת היהודים. חסבה העיקרית אשר ירה לא תוכל שאלת היהודים לצאת לאור ברוכאנא, זה מה מקרוב איש איטאליאני אחד Conim, במחברתו אשר לאר בפאריו; האיש הזה התגורר במדינות אשר על יד גיא משנת 1847, וידוע רוח כל יושבי הארץ ומצבם, גם ידך אז עם האנשים תמריניים, ראועפמי, בראמיאנא וכו', גם הגיע עוד למדרגתם בעניני המדינה כאשר המה היום, היתה ע"פ קורות הזמנים, כי היהודים כבר התגוררו ית רומאניא עוד זמן רב קודם הרומאנים, ומעולם לא נבועיהם כגרים ונכרים בארץ, וכי בשנת 1848 היה הממשלה ורוב יועצי המדינה, לתת להם זכות אזרחי ין שוה עם כל תושביה, ומי המה המתנגדים כיום לבלי להם ניר בארץ, לא עם הארץ, אבל האדוואקאטים, הפנים, פקיד הממשלה, רופאים, מורי בבה"ס סופרים ידים בעבודת הממשלה, בעלי מלאכות; בידעם כי היהודים יונותיהם יסיגו את גבולם ויקצוצא מקומם; לא ידאנו יפחדו מפני הציגאנים אשר יגורו ברומאניא עד כרי ר' א מפני ג' מאות האלפים בולגארים אשר בארץ, אנים אין מספר, כי לכולם נתנו זכות אזרחים במדינה מעצור, ורק אם יקבלו את היהודים לתת להם חלק הי הארץ, הם ידעים ברור, כי הגרים האלה יעלו מעלה, והמה ירדו מטה מטה, וע"כ לפי דעת ה' קאני הנ"ל, לא שאלת היהודים למצוא פתרון נכון ולהתקיים כפי המראק-הברליני, כל עוד אשר לא ישתנו חוקי הבחירה ברו-א, באופן שנבחרו העם יעלו בערך שוה לכל תושביה

ע"כ. האיש אשר שמע את שמע מינסק, ואת שם אלופיה, נבירה אדירה ונדיביה, אשר נדבותיהם כתריו אל, קתיהם תתם רבה; האיש ההוא ישתומם ויתפלא הפלא על עיר ואם בישראל, עיר המרובה באוכלוסין, ומרובה בת גפילי כסף, כי תקבל נדבה מיד חברת מפיעי ההשכלה התלמוד תורה שבה סך מאה ר"כ, ככתוב בהצפירה 32 בחשבון התורה, והנה הקשיא הראשונה: הלא חז"ל אין עניות בספקם עשירות, ומינסק שעשירה היא יערים, איכנה לא תבוש ופניה לא יחורו לקחת מתנות? המאה הזאת, יהי היקום (ע"פ דרשת חז"ל יקום זה ממון) יתן תקומה לת"ת? ובמו מבלעדה של המאה לא תהי ה ח"ו לתת? הן דרך כלל לא מאה אחת, ולא גם לא אלה אחד ישפיקו לכל צרכי הת"ת, אשר כשתי נערים ימצאו מחסן ומסתור בסתר צל הת"ת, אשר שין ומגעילין אותם, ומספיקין להם מזון ומחיה, גם מלמדים, והכל באשר לכל, הלא מינסק לבדה תשא ותסבול, צר כחה עוד במאה ר"כ לשנה שכר המורה הרוססי? הלא הזאת אנוחות בעקב שאלה אחרת תיותר נבברה: הלא בהת"ת עוד שני מורים עברים, ללמדם כתב ולשון, ואשר שני המורים הללו היו לא-בתור גרים (המורים ים אל איזה בית ספר הגם כעין גרים, מאשר נעים להם למי רוח המושל עליהם, ולפי רוח פעולתם אם יא רעה), כ"א בתור אזרחים ותושבים, כי שורש בהת"ת ועושים הם מה שלכם חפץ, אינם נוהגים דין וחשבון ידני למדם, אין עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיהם יחזקו לא נבגתים, ולא המורים בלבד אך גם ידים התערו כאוזה רענן, אלמורים ולמלמדים הלא משפט זה בכל דבר, מדוע לא תהי המאה הזאת בעבורם, ובכן מדוע שלחה החברה מפורש בעד המורה הרוססי? דר הנדבות שתי השאלות האלה, התובה עלינו לפקוד קוראנו, למען ידעו כי הת"ת בעירנו איננו ככל בתי אשר בכל תפרצות ישראל. בכל ערי ישראל הגה שבע פקודות על הת"ת (ואלי מפני שבערים אחרות אין לן מצות אחרת, והלמד תורה לון כנגד כלם), הרבנים

ראשי עדתנו אל הדבר הגדול והנכבד אשר עוד נפקד בעירנו, ואשר אין ערך לתועלתו הגדולה, הוא חברת חסדים כללית". הלא ידעתם אחי את יקרת מעשה הזאת המביאה תועלת לא מעט לכל איש אשר מתנו הזמן אבר עשרו בענין רע, ויען כי לא גדל מנעור ברכי העוני והדיש, לא תתנו תכונת רוחו להתרפס ול לעפר כבודו בעד בצע כסף, ותרפה שברה לבו לדפס פתחי נדיבים לבקש מתת, וטוב לו לנוע ברעב מלאכול נדבה, וחסד הוא לו לאכול לחם חסד. ומה יעש נכלם כזה ביום אידו, הוא ילך לו אל המלוי ברבית בשך אדם אשר יגורו בתרמם כל איש מר ומצוק ואוכלים בכל פה, ומה רע ומר גורל האיש הנופל בידיהם כ ועלינו המצוה לתמכו בימין צדק, לבל ילכד בשחיתות רשע ולא יהיה טרף לשני האכזרים האלה, וחלילה לנו אונינו משמוע אנקת אחינו דכאי רוח מבלי להחיש לרוחו ואחרי אשר עניים כאלה אין חפץ להם במתנת תנם כ בגמילות חסד, עלינו להמציא מועצות ותחבולות לכוון „גמילות חסדים כללית" בעירנו, כמו בכל הערים הגדולות סביבותיה; וכבר התאוננו רבים מעדתנו על חסרון כזאת בעירנו, אך דבריהם לא עשו פרי עד היום. כאשר נדבה רוח אחדים טובי לב לקחת את משא הקורש על שכמם, לאסוף כסף על הדבר הנכבד והנחץ ההרבתי בנפשי עוז לעודד בלבבכם המצוי רצון ונאמנה, לחוציא את הדבר המועיל הזה למענהו, ולי צדקה.

והנה א"י המנוח מוה' חיים יוסף שערשעווסקי השאיר אחריו ברכה בעד העניים הנעלבים האלה, צדקותיו הרבות אשר פזר נתן לפני מותו, נדב נ"כ סך מאות רז"כ להיות אבן פנה לחברת גמ"ח כי תוסד, נכספה וכלתה נפשו שתוסד חברה טובה כזאת בפה למורת רוח יורשיו ולמורת רוח רבים מעדתנו, לא יצא עד חפצו האחרון והטוב הזה לפעל. עתה, כאשר התעורר בלבבכם נדיבי לב החפץ הנכבד הזה, אחלי ארוני! יתאחד מלהפיק מחשבתכם הטובה לפעולת ידים, והטוב בתדיר ללבבכם פנימה, אל תתמהמו מהוציא לאור, הצדקה אשר תורעו ישא פרי תגובה, ואתם תשא ברכה ה', ברכת אוברים עליכם תבוא, ויקיומו בכם דברי החכם: „מלה ה' חונן דל תמולו ישלם לו". אלעזר דוד בהר"ם נ"י פניקעל

ידיעות העולם והמבע.

הדת וההשכלה

(המשך מלחן 88)

אפס, כמים עברו ימי תילחת תחול המבעי לבני ולעמנו, ותחתיהם באו ימי הבחירות, וימי הדעת החלו לה אדם עליהם. כבר ראו עיני העדה והכמיה את המ היתאזה מרת חמרת (מאטעריאלישע רעליגיאן) כוז, התהפכה כחומר חותם בידי המלכים ונביאיהם אשר התו העם מדרך ארון הגביאים, ובימים ההם כבר צמחה חלול בין עמי נכר משכניהם, יון, בבל ופרס. וע"כ מצא ידית לחדש במעצות ודעת את נעורי הגוי הזה ונבדד הבית ה מן הראשון. המה ראוי כי ראוי העם לחיות חיי משגל תבל, חיי גוף וחיי נפש שכלית, וימצאו כחן לתת לפטר דת, אשר ברצון יקבלוה עליהם, ע"פ שכלם ושוב ביה וזה היה בימי מלכי מדי ופרס, והיה צריכים גם פה ל המבעית בדת, לכפירה באמונה הקדמת, או לפחות נפישותיה אשר לא לה' המה, ולדת מתיבתת יותר. אך שהנמישות האלה צמחו על ארמת ישראל עצמה אשר עליה נופעים, לא השרישום כלל, רק חסידים, והיא החזון — קרבת אלהים אל בני האדם לדבר אתם פה אלו ולרגליהן נביאי השקר השוא והתרסית, כל אלה פסקו מי

אולי נמצאו אחרים תחתיו, אחרים צעדים סמנו לימים, אשר ברוח מבינתם דתיתיה, תדשו את פני דת"ת במלמדים ומורים תדישים, וישן מפני חדש הציאו. כי עתה אולי המתנה המובה שיש בבית גנוי הזמן „וסדר" שמה, אולי נתנו אותה גם בהת"ת, ולרגלי הסדר היו משתנים פני הת"ת מן הקצה אל הקצה. אך ה' צוקערמאן יחזיק בקרנות הת"ת, והת"ת אחו בו כאל נאחו בסבך בקרניו, כי ה' צוקערמאן יירא מאד אם ירפה ידיו סמנו פן יפול הת"ת ואין מקים, אחרי ראותו כי אין איש מתעורר לתמוך בידיו. לא אגום גם כחוט השערה, אם אומר שהגני מצא בתורת נערי הת"ת, את התורה הדיא סמש כדמותה וכצלמה אשר תאר לנו ה אבראמאווין באישון הקסון (קליין מאנשעלע) בפסוק ויאמר למך לנשיו. הנערים האלה אינם יודעים לא לבר לתרגם פסוק אודי כראוי, אך גם לא לקרוא קריאה פשוטה מבלי שבושים. ואנחנו לא נוכל להאשים או לחייב את הילדים, באשר נב מלמדיהם, הלומדים חומש זה יותר משלשים שנה, אינם יודעים מאומה. אמנם כן, ידענו כי ע"י התיקונים בת"ת, לא היתה קודת רוח להמלמדים הזקנים, כי בזה נכרת לחמם מפיהם, אך הכי עלינו לאבר את הלבב, ולטמטם את המוח סכמה מאת נערים, בלמדים נפתלים ועקשים בשביל השוטים הזקנים שלומדים שלא כהוגן, ומאבדים טובה הרבה מתלמידיהם.

והנה הדירעקטאר שעינא פקחא לו, בהרגישו שבני הת"ת עומדים על מעמדם בשפת רוססיא ובחשבון, ואינו מוסיפים דעת, תלה החסרון במורים העברים שמורידין ולא מעלין, ע"כ שות גוספות עוד מורה רוססי עליהם, וכראותו את העניותא שמבצבצת בכל מקום שנתן עיניו התחדות בהת"ת, ע"כ חשב הדירעקטאר למשפט צדק, כי מטה יד מחזיק הת"ת לנהל במורים טובים, ויערך בקשתו אל חברת מפצי השכלה, והיא שלחה ליד סך מאה רז"כ לשכור מורה רוססי. ובוה סרו שתי השאלות אשר היו רובצות כאריות על דרכנו. והיה שלום לכל קהל עדתנו לעד.

המלה סלע לעני בשעת דחפץ עליו הכתוב
אמר אז תקרא מ' יענה (יבמות ס"ג).

ברסק

מרת החמלה והתנינה המביע ה' בלב עם בני ישראל ביותר שאת וביתר עז, והחפץ הקדוש להיות מעוז וסמכה לאביון שתול על תלמי לבבו מאז היה לגוי. המדה הטובה והיקרה הזאת תגחילו אומץ ועוז לעמוד נגד סקרי הזמן ופגעיו אשר יסערו להפצתו; ואחרי אשר נדה מעל אדמתו ויכל כבוד יעקב, היה החפץ הגעלה הזה בעזרו לכל תאבד שארית ישראל, כי בעת חיותו מודף בלי חשך וצרות רבות ורעות עברו כמים על ראשו, התעורר החפץ היקר הזה בלבבו ואיש את רעתו יעוורו; כל אחד מישראל, אם כי גם הוא כרע נפל מסבל סבאוביו, והתאמץ בכל כוחו ואוזו לפזר צרי ישע על פצעי לבב אחיו קשה יום כמדתו, ובהיותו עם מפורד ומפורד בארבע כנפות הארץ, בכל מקום שבתו צדק יקראו לרגלו, בעשותו אגרות שונות לכל מעשה צדקה וחסד, להחיות לב נרכאים ולהושיע לבני אביו, וכל מנצחו אך להושים ימין עזרה לכל נדכא בצר לו ולהושיעו ממצוקתיו. ולתבלית זאת נוסדו בכל עיר ועיר חברות שותרי טוב ותושיה להמציא עזר וישע לכל אלה אשר יד העוני נעצה בם, ולתת משען לחם ומשען מים לכל רעב ולחם וצמא למים. אשרי העם שככה לו.

רוח הגריבה הזאת הסתעססת בקרב בני עמנו מצאה קן לה גם בלב אנשי עירנו ובאהבת אחיהם הבערת בקרבם יסוד חברות שונות לכל מפעל טוב וחסד, כמו הצדקות היקרות „אלמנות ויתומים", „בקור חולים", „תלמוד תורה", „בית החולים ובית החפשיית". כל קורא יודע את התועלת הגדולה אשר תביאנה הצדקות האלה לשבת הכלל, ואך לסותר לי להכבד אמרים אודותן. מלבד זאת, לא באתי במאמרי זה להלל בשערים מעשי עירנו, כי כבר קמו רבים ויאשרוה בכה"ע ויספרו תהלתה בקהל רב, ומה לי להוסיף עליהם. אך את היא מנמת חפצי במאמרי זה, והיא לעורר את רוחכם

מצות הנחוצות לנו לפי הזמן, עד אשר יסוכו בשיא עוזם ובצללהם אותן התולדות הפורות ממצות שרשיות אחרות, המצטרפות לשעתן את שלום חברת הדעה. והב', כי יאמינו, שכבר נקשה לבבנו לאבן ע"י הלחץ הגדול אשר סבלנו מירי אמונתם בימי הבינים, ונפקד תמיד עון אבות על בנים, מבלי תת אמן בבני נכר; וגם אם נחרוע אתם לחברה לשרת במשמרתם כחק האדם לאדם, יחשבו כי נעשה זאת מיראה ולא מאהבה. ובאמת לא כן בדיהם, כי יש בכח חוס של חסד אחד המתוח עלינו מן האומות שכנינו, לקשרם אלינו בעבותות אהבה, ושרותנו אל החברה תהיה מכוונת מיראה ומאהבה.

שאלת העם ודתו בימי גלות בבל, התחדשה לפ"ו בימים האחרונים, ואם לא בתארה הראשון, לפי שבושלה כבר מסלכת העם הזה, כי אם שבה והיתה לשאלה פנימית יותר ויותר כוללת, והיא שאלת האדם כולו בבחינת הדת בכלל. ומאז הקשיתה הגלות והמלטול את לב ראשי העם אדירי התורה מלאג עבד חיי עמם בעוה"ז בכלל, יען אפסה כל עצה וכל תחבולה לא צלחה להשיב לב אדם לאדם בעל דת וזולתו בימי הבינים, היתה השאלה הזאת מונחת כאבן שאק לה הפכים, וכל איש מבני העם אשר התגנפה רגלו בה, קרא עליה מלא וינסה להווייה ממקומה ולדעותה מן המסלה.

בימים האחרונים, והנה המבע עושה מלאכתו על האבנים, עושה באמונה כדרכו, אמן פרטג לכל בני האדם יחד תחת כל השמים, ויוצרים וכוונם, מכין חמרים שונים למלאכתו, והוא יוצר שמש חדשה! ויהי אך יצוא יצאה על הארץ שמש חכמת המבע, וקוי אורה החלו לירות במרום האופק בעצם תומם, ויגיתו עד לענן כבוד ה', ויגיתו גם את מסתרי הדתות, והנה התחללה רוח עזה רוח שפק ותסער סער גדול ונורא בעים עזו בלב משכילי הדור, סער קטב, התחשב לקסף כל ענפי עץ דת ולשרש גם גזעו מארץ החיים.

חכמת המבע, לא כאחותה חכמת הפילוסופיה הגנה, הכבירה מסנה לימים ודלה מסנה בנפש ורוח, אשר הקשתה גם היא בימי עלומיה אל הדת ותשלם אתה, התרצתה והתפייסה מאת יריבה בפתויים קלים ומברות פתלתלות. לא כן חכמת המבע, אשר העולם מלוואה, אבן סקיר תועק לה וכפים מעץ עד רמש האדמה ועד הברהמה בהרדי אלה, מהליותן אשר בים ועד הגשר בשמים, מן הדיקס על הארץ ועד כוכבי אור ברקיעי מרומים, יענו לה בקול: לך הגנו ולמחא פיד ניהל, היא ככפיר תבטח, תצער בצעדי עוזה קרימה, ומי לפניה יתיצב, הלא השמים יגלו עזו והארץ תתקומם לו. אחותה הבכירה הטיבה ראשה ותזנה רעים רבים מבני הדת, ותהי אם לילדי זרים, וגרמים (מיסמנעבורטמן) יולדו על ברכיה, בעלי שני פרצופים לדת ולפילוסופיה, אז נזה גם "הקבלה" ותהי שעשועים לדוים מתפלספים, וברברי אמ"ר (ר"ת אש מים רוח, כנודע) פיה סלין לצד עילאה תמלל. לא כן חכמת המבע, לא תבקש אהבה, ולא תקה לחסדי בני הדת, ה' חלק לה מנה אחת שבעתים בבריאות שכל ובשר, חוקה היא מצוד ומסלע מוצק בלב ימים, על כן כל אפסי המדעים תבו לרגליה, הם יבאו עדיה והיא לא תשוב אליהם; אם תריב בה דת לא תגור, כי כחה במתניה ואונה במצוקי תבל, מלאכי עליון ירגזו מפני תופת ידה, מן תהדס מעונם ממעל, ושעירי אבדון ילבשו חרדות מסניה, מן תאמר מאורתם מתחת, כי גדול יום המשפט אשר תחרץ על כל בשמים ובארץ.

"בת שתין כבת שית לקל מבלא רהמא", יאמר משל הקרמוני, ויהי כראות הפילוסופיה הבלה זונת הדת, כי לא תעצור כח לעמוד לפני בת הזקנים הזו לעליון בשמים, אשר כל מחמיו נתן בידה, ותשית לה בתלקות לצאת אתה במחול משהקים, ותעדרתה מאת אחד מאנשי לימא בידה, על שם "פילוסופית המבע" (עמפירישע פילאזאפיע), לאמר אחותך אני, ותקו לשוות חום תקות שני משולש ברוב הימים, אשר יקרא שמה או "פילוסופית הדת המבעית", אבל הנערה בריאת הרוח תשבה ומצאה לה שם "לכלכית", לאמר: אל ינע איש בך, אלמנות חיות תשבי עד ימי עולם, עד תום בתך ותפח נפשך

ב אנשי כנה"ג אשר ביניהם היו גם מהנביאים עצמם — החיוב בדת, בא בתאר קשור כל איש ישראל לה' להמליכו על כל מעשה העולם ע"י ברכות ותפלות תקנו להם. ונמצא שיצאה דת משנה לישראל, הכוללת במפש ע"י הברכות ותפלות, וחיי הגוף ע"י מעשה מצות משה רבינו ע"ה. וע"י רמזו רח"ל "ראוי היה שתנתן ע"י עזרא לולא שקדמו משה", ונודע לכל משכיל, כי כזה בין חז"ל, יורה, שנבר עדנה חרוש דת ע"י עזרא, והיא מצופה בפניה העליון בקדמות דת משה.

האדם, קצר רואי הוא כסמכו, ועתידות ממרחק תבואנה ידע, והאותיות זמן רב לאחור לא יגיד; ומה יתאונן גם סוב הרואי, רע באוני יגדלו, אם אוני שומעיו תרשו שיש קל דברו ממרחק כי יאתה. ולכן די די לו אם יירה פנה הדיוא, ליסוד שלמות האדם בדור דור, והתכמים נצח בכל פרק מפרקי הזמן, ישכילו את הדעה לגבר, ויהפכו בדברי התווים מראש בימי הדורות אשר הם, ולתהבונן על פרקם, אם עודנו נמצא תוך מעגל ראות מים או שכבר עומד תוצה לו; ואם הענין הוא על האופן, ושאלו במשפט האורים לדעת מה יעשה העם, לבלי בבהמה בבקעה אחרי הרגל דבר לבד.

האדם, קצר רואי הוא, כל עוד אשר חסרו לו ידיעות דת, ידיעות ונסיונות סמעי העולם הרבים והעצומים לאין ידיעת המציאות ע"פ החכמה, וחכמות ההגיון הנקי, מכל פועלה בתוצאותיה המוכרות לפי רוח העם בכלל בפרט. מי בהם יגיד אלה התוצאות הקשורות בהכרח, שתצאנה מדת משנה הלזו אשר הקימה על עדת ל? ואם כבר ראו והתבוננו על ילדי אלים אשר בראו יה ומוענייה, כמר"ל "שמות המלאכים העלו מבבל", לא יזאלו אלה החכמים מרחק, כי ילדי זרים אלה ישנו חיל, ישתררו בלי מצדים על עם טפוחם, אלה ידרשו למי לשבתם, שמים חדשים להבין למי, ומשרות נבברות או מלאכה אשר יעשה לכל עבודת האדם, בכדי שלא להפיל ה במעשה בראשית, ובכלל שיבראו הצדיקים עולמות יים למעניהם, רותנים אשר לא היו מששת ימי שית. ומה יצאה אחר כך תגשמת האלהות, ועבודות ושוונות, אשר בהרחיקה מסנה, התחשב לכפירה בדת ה, אשר העם מתנהג על פיה. כאשר נשמע קל העם: זונה הפילוסוף את המצות השמעיית הנגועות בין אדם מ, ולעומתו יתן הפילוסוף ככפיר קולו על הארמאדאקסי, יעקב עבדה זרה, ולא נאמנה את אל המופשט מכל רוחו, באשר ידקק במצות השמעיית עד מלוא השערה, חת שבין אדם לתבירו ידרך בעקביו גם על אבני נגף וכשל! וקול החלש מאוהדים מבוהרי התלמוד, הקורא לה עונשן של מדות מעונשן של עריות", ועבירות שבין לתבירו אין יוה"כ מכפר עד שירצה את תבורו", לא יפני קל המנין של מצות השמעיית המלאות למי מ אין קץ, עד שנמצא שאין להקב"ה בעלמו אלא ד"א לכה בלבד, והמעשה לא לאלהים הוא, הפך דברי הנביאים, ממשפט וצדקה בארץ, כי באלה חפצתי נאום ה'".

אם כי לא מעטות הגה הדעות האלה, אשר הסב הבנת רוח הכנסיה הגדולה כראוי, תוך העם פנימה, רבות מכל אלה הסב רעות עד אין תקד ותלאות עצומות מן מספר מדידת האומות בימי הבינים, ובזוי גם מן האחרונים ממשכיליהם, כי חששו עון שוליו, עון מ אל האדם. תמיד אנונו חשודים בעיני אחינו מדינו, עקב ביעקב, ומרמה ותוך בקרבנו איש מל אחיו איש, מן לבנו לא ידאו נבוחה בו, בהאמינם, כי אך המה להיות מבלנים (פאליטראמ) ואהבי אדם בכלל, לשתי החסרות בני לעיניהם: דא', כי לא יאמן להם כי יסופר, היהדי אשר אך דתו היא מעוה, ועליה הקריב זה מעט חייו, עליה ועל כל פרשי מצניה, והוא ישלח יד בה תה ע"פ רוח העת הדת, ומשפט זה יצא להם מהעדר הם את סגולת דתו אשר הנחילה לו חכמי התלמוד, יש לאל ידינו לבנות כמו רמים ארמנות תלפיות על אחיה

הארצות, אשר יפרחו הגפנים ויעשו פרי למכבר, כי ארץ תחתור בכל עוז לשום מעצור ברוח מתבלים האלה ידם מבלע, וכל התחבולותיהם נשארו מעל ומשנה לשנה הכנים וישומו בארץ וירבו העזבה. בשנת 1870 השמעה הנדאה כי עד ארץ פורסותאל בנפת דורא אשר יין הדקת „פארסוויין“ הגיעו המשרותים האלה, וגם ספרד יתהלכו בעצומיהם, ובשנת 1874 הופיעו גם אשכנז, ומשם פשטו עד הימים האלה וצאו חוצץ אל כל הגפנים ויפלטו חסם ידיהם, כמו הקדישו מלחמה על כל דור דעה הזה, האומרים לנו נתנה הארץ לדכאה תחת רגלינו ולהבניע המבע תחתנו, ולהראות להם כי אין כחם להשיב מלחמה שיערה גם עם רמשים קטנים כמותם, כשחק מאונים נחשבו ולא יראו לעיני בשר, וכל תתבול תעלינה בתרו ותאברנה. לשוא עמלו החכמים הגדולים השם בימינו אלה, באלבני, ליכטנשטיין, דומאס, וואגס ואחיהם, לבוא עד חקר הרמשים האלה לדעת ורבעם ולהביא עצה מרחוק איך להשיב יידיהם מבלע, לבר כי לא מצאו כל החכמים את ידיהם לאמר להם פה תבאו ולא הוסיפו להשחית ולכלה, אך גם מת וסולותיהם המבעיות, אך מעט היא אשר אזנו וגם חקרו על ספר, ואשר נביא בזה לפני הקוראים.

כני הגפנים, או כני השרשים *Alloxera rastrotrix* בלשון חוקרי המבע (נגור מן מלת *phylloxera* שהוראתה על מלת *ξηραλγεια* שהוראתה יבש בשפת יון) היא ממעט הכנים, אשר ירמשו על עצי האלה (אייבק), והמה במחשך מעשיהם ובבבן הארמה יכוננו מיטב למ על הגפנים אשר בארץ, ויעלו עליהם כשואה לבלעם ולהשחית קטנים המה מאד ולא יראו עלי עין בלתי חמשה בוס מבלת. ואך כאשר יתרו יבואו גזורים וירבצו על השרשים או אז יראו בעין בודת צהוב כזה (חנקעל געלב) ומקום אשר שם שריו משכנם, ורק תחת זכוכית מיקראש פית יראו כי רוח הרוח באפם יגעו וישתקשו, ואיש רעהו ירחקו. ואם כי גם אותם ברא היוצר זכר ונקבה, וזה לא רק על הדרך חזוני יפרו וירבו הרמשים האלה באופנים שונים ירבו ויפחו לסעלה ראש. לפני בא יסי ה ישתלמו הזכרים עד תכלית גדולם וחיו לרמשים שלמים במ זהה בעת יורעו ורע תהרגה הנקבות ותלרנה משלשים ארבעים בתים, אשר מתן יולדו בימי האביב רמשים חסרי אשר בשם „מיניקות“ יקראו, והמיניקות האלה תפילנה כל הקיץ ביצים רבות לאלפים עד שנים עשר דורות עד יחריב מעען ולא תורענה ורע עד, ותעפדנה מלדת. תחליטנה המיניקות צרתן ותלבשנה צורה אחת, ואחרי לא תוסיפנה עוד לחיות ורע על פני הארמה, או תתקש כבלה (נימפצן) תלבשנה עד עדים, ומחמצב יהיה אשר ימפין יקרא, תעשינה להם כנפים והיו לרימש בעל כנפים בצורתו ויצורנה. אשר היתה במחשבה תחלה, הרמשים שרו וירבו וישרצו מאד עדי, כי גם לא נוכל לדמות במחשבת את גדל ריבויים וכת לידתם, עדי כי מצאו חשבון, כי נחשוב כי רק שלשים ביצים תמול המעקת בכל פעם עת תבא עד משבר, וחבצים האלה יעשו קציו כמו נטע ותי לאור עולם שלשים המשים או כאשר יבואו הרמשים עד עד חד השנים עשר, יגיע עד המספר 714,700,000,000 מספר אשר תלא כל לשון תחקרנה כל שפתים מחביע זמספרו אם גם אלף שנים יתיה הארץ. ועל בקלה גמל ל איך יוכלו הרמשים האלה תרבים והעצומים כחל: חיים גבעתי תבל לשחת ולכלה כל המקום אשר שם יבחרו מיטב וחקרי המבע בימים האחרונים התבוננו כי מלבד זאת זכרים מאלה הרמשים אשר אין להם כנפים אחרי השתלמותו וזי הנקבה תמול פשם אחת ביצה אחת גדולה לעתים מזה וזן הביצה הזאת תצא אם אשר גבמנה תקים עוד רבים עד בלתי תכלית, וכלם אחרי הולדם אחוים כרעם מ אבותיהם בידתם, ירצו ויאכלו ויסיפו לדחיות ורע על הארמה, ועד רבות ונצורות אשר יספרו. והקדים מאופן התר והיריעם איע באופנים שונים. (סוף יבוא)

ואז תנח בשלום על משכבך, אשר לא יעוררך גם בעודך רפאים לעמוד לגורלם לקץ הימין. העלמה הזאת, חכמת המבע, שרקה לכל באי עולם, ותחלק למי חיים חדשים: חיים נעימים, חיים מעילים לכל חי, חיים שאין בהם כשלון רח ושברון תרו, חיים של חיים ולא חיי המתים בלבד.

כתבליים כרמים

רבות וכן גדולות, דברים טובים העומדים ביום עולם המעשה והחכמה הביאה „הארץ החדשה“ שי לאותות תבכירה בעד השכלתה וחכמתה אשר הכינה לה מקדמי ארץ, במרם נבעו מצפוני אמעריקא; דברים רבים ויקרים אשר בעד כל כופר לא תמכרם ארץ אייראפא. אך לעומת זאת גם את הרע קבלנו מארץ אמעריקא, הרבה מאד, ועד הימים האלה עוד תשלח לנו כפעם בפעם מנחה ומתת, אשר בלא נפש תפצח תקבלם אייראפא אחותה. לא נדבר פה מן הפשטש אשר בדמשק ערש, אשר ירגיו מנחתנו על משכבנו בלילות, ואשר דגר בארץ הזאת יחשב, יען כי זה לא כביר בשנת 1866 בא לונדונה עם עצי קאנאדע, אשר הובאה בשת היתה העיר כלה למאכולת אש, ויתאחו בקרב הארץ עד הימים האלה, אשר בתחבולות ומומת יעשו אתו מלחמה, וכמעט יש תקוה כי יכחידיהו מארץ החיים. לא נדבר מן זכוכי המוסקטאס אשר פתאום לפתע הופיעו בעיר דארמשטאדט בקיץ שנת 1874, אשר הבאו שם יחד עם שלל צבעים הבאים מארץ אמעריקא, בים דרך, אך נדבר בזה על אחת מין יצור קמן מחבל כרמים, אשר נגלה נגלה בשנים האחרונות בארץ אייראפא, יפלט נתיב לאמו בצעדי און ויפרשו ממשלחו על פני ארץ רבה, עדי כי יתן תתנו על כל חבורים וחיוגבים, רעה טרצה נשקפה על פני תבל, רבה העזבה אשר יעשו הרמשים הקטנים האלה בכרמי חמד; רמשים הקטנים אשר לא יראו לעין אדם בלתי דרך זכוכית מבלת, ואשר בשם „כני הגפנים“ יקראו, ובאשר הרמשים האלה יפרו וירבו מדי שנה בשנה, וכרוב למספרם כן יפרצו על פני ארץ רבה בכל המקום אשר יטעו נטעים כרמים ונפנים, לכן לא למותר נחשוב להביא לפני הקוראים את מזהת הרעש הקטן הזה ואת הליכותיו.

זה כחמש עשרה שנה התבוננו בארץ צרפת הדרומית אשר שם חזון מטעי הכרמים נפרץ מאד, כי מחלה נסתרת אשר לא ידעו שחיה ולא הכירוה עד הימים האלה, תשלח רזון כנפני האדרת וחמורותיהם תשחת; לו קרה מקרה נורא כזה לפני שנות מאות אחרים, בעת אשר החשך כסה ארץ והעם השפיקו בהבלי תעתועים, לוא פתאום לפתע באה המחלה הזאת ותפקוד נזיהם להכריח עמים מדיהם, כי עתה במח בקש העם לגלות עמוקות מני חשך, יגעו ומצאו כי בתמאת בנים כחשים או בפשע יעקב כל זאת, וישלחו בהם חימה אפם ועזו נקמה; אך בימים ההם, אשר המיקראשקאפ יבלע פני הולם מעל פסמני מסתרים תחלה, עד מהרה ראו החוקרים לכל תכלית, כי גזרדי רמשים „כני העלים“ ירבצו על שרשי תנפנים, יינקו לשדם וימיתו ברעב שרשיהם, וחמורותיהם ייבשו יקמלו בימים לא כבירים. בימים הראשונים לא שמו לב אל חמכה הזאת אשר חלה דל בארץ, אך אחרי שנות מספר הלכה הסכנה הלוך וגדול ויהי רעש גדול בארץ מהומה ומבוכה בצעדי און חיש ככר פשטו חכנים בכל גבולות ארץ לארכה ולרחבה; עדי כי מצאו חשבון, כי נחיר כנים האלה במשך ימי הקיץ יתפשט עד כדי עשרים וחמשה קילאמעטער ויכס את עין הארץ, כשואה עלה על כל כרמי חמד בארץ צרפת וישיחיתם כלה, ובמשך עשר שנים פרש ממות כנפיו במלא רחב מיליאן כפרות ארץ (העקטאר) וישיחית יבול הגפנים עד שלשים מיליאן פראנק. עסקים אשר התנוססו בירקת חרוץ ובפני אדרת משמחים אלהים ואנשים, לבשו קדרות חרב שממה, הכורמים היללו ושותי יין חשו עתירות נוראות להם, עמים יכרת מדיהם, ואך לשוא קו כל שוכני תבל ויחשבו

רב שמואל הנגיד בן יוסף הלוי

מאת אברהם אליהו הרכבי.

רבים ישנו במשפחתם אם יחשבו כי בני הדור החדש, רעאליסטים כלם, דור השם עיניו ולבו אך אל הדתה נד — כי בני הדור הזה שונאים את כל חוקרי קדמוניות אל וממלאים שחוק פיהם על כל חקירותיהם ופולפוליהם ובאמת לא כן הדבר; השחוק הנראה על דלתי סופרי התרשה, והתחיצה השנונים אשר ישלחו אל לב חוקרי ניות לשון עבר, לא על החכמים והחוקרים באמת כונתם, על אלה אשר לא ידעו מאומה מה היא חקירה ואיה מה, אשר יחקרו למען חקור, אשר ישבשו את הכתובים ודאות אחר כן את שכלם והכמתם, על אלה אשר נשזורים ויאבדו דרך נשחק כלנו מקרב לב וינחלו מאת ימים קלון מכבוד. יודעי דעת, גם מן הסופרים החדשים ישחקו על חקירות הגאון ש"ר או על באורי ש"ל, אולם בלב נצחק לראות את מעשי הקוראים להם, "חוקרי ניות" והמה לא ידעו לא את הבאור הפשוט מן הכתובים את דברי ימי ישראל, וכסובאי יין ידברו גבוהה גבוהה, את הפסוקים שכר יד ושבר רגל, ולזה יקראו חקירה. נא את הספר "מועדי ערב" ורוב הבאורים אשר יבואו יע' לבני ישראל, ותוכחו אם לא הצדק דברתי באמרי, ד מומים יעשו את הפסוקים, קרעים קרעים, וכל פירוש ובאור ישר אין שמה, וחוקרים בקדמוניות כאלה עוד יעזו לקחת להם קרנים ולחוכית את בני הנעורים כי המה פנו להם ולחכמתם.

אמנם כן, לחכמים כאלה ולחכמה כזאת נפנה תמיד ונמלא פניהם קלון, אם יהיו ללמד אותנו את תורתם, ידעו כל הגי חבימא ומבקריא כי לא המה ולא דכותיהן האוטאריסטיים שלנו, אבל בהדרת הכבוד נזכיר את ש"ר, ש"ל והדומים להם, כאשר נדע לחלק כבוד במים החוקרים החיים עתה אשר הדר' א. א. הרכבי, מו"ל המהברת הזאת, ממלא ביניהם מקום נכבד ונשא.

החכם הדר' הרכבי שם לו למטרה להוציא לאור את י ספרות ישראל המונחים עוד בפי, ויקרא להם בשם "זכרון לראשונים וגם לאחרונים". הספר הזה אשר יהיה מאד, יפרד לשני ראשים, ובתלק הראשון, "זכרון ראשונים", יבוא זכרון רב שמואל הנגיד, רב שמואל בן חפני, יארי גאון, רב סעדיה גאון וגם אודות ספרות הכותים. ק השני, "זכרון לאחרונים", יסוב את תולדות וספרי דם: ש"ר, ש"ל, גיינער, וכמה חכמים אחרים. המהברת היא הראשונה מן החלק הראשון, ובה נאספו שירי רב אל הנגיד, אשר ישב ראשונה בממלכת גראנאדע במאה לסה"נ; שירים נעלים ונשאים מאד, שירים הכתובים על שפת הקדש, ואשר כותבם ידע בכל זאת איך להרחיב השפה ולהעשירה במבטאים רבים. בין השירים האלה שירי נצחן, שירי מלחמה בקול ענות גבורה, שירים אשר לא נשמעו במתנה העברים מאז גלות ישראל מעל נ; ואם נמה אונינו אל קול השירים האלה, אז נשמע את קדש, אז נכירם כי לישראל המה, אז נחזה מחזה נפלא בגבורות בת ציון התלויים על ערבים בבבל, השמיעו עוד ללבני יהודה דברי שיר ושמה ברוחם ספרד, כבימי קדם גם יושבים על ארמת הקדש".

המהברת הזאת יצאה לאור בהוצאות בני הבארן יוסף גינצבורג זכרו ברוך, לזכר נפשו הזכה והעדינה. השבילו הבארן לבחור אבן על קבר אביהם איש השם, זה אשר לא הגיח כמותו בישראל ברוססיא, ואשר הרבה ת טוב וחמד בעטו כל ימי חייו. וכאשר בימי חייו ד תמיד את מעשה צדקתו ולא בקש כבוד מאת אחיו, סדיו וצדקתיו אשר עשה כבודו, כן עתה אתרי אשר אל עמיו לא בחרו בניו באבן שיש כי תזכיר את שמו,

לא כוננו לזכרו עמוד בראש חומות, אך מאשפות הוציא ספר נעלה, ומן עלים בלים בנו סירת כסף על ארמת שפת הקדש, להיות לזכרון האיש אשר רבות פעל לדלים קרן לעמו, וכל קורא את הספר הזה יזכור את מעשי גינצבורג לשובת אחיו ברוססיא, ויקרא ויאמר: "עוד יוסף חי!".

מ'—פעמיסבורג. מדרכי בן הלל חכמן

הגיע לדינו ספר. הדעת על מסכת כלים

בא יבא בדעת ברוחה לכאר איזה דברים בדברי רבינו הגר"א מוילנא בספרו אליהו רבא על סדר טהרות, ואגב יתבאר בו עוד כמה דברים ברמב"ם והר"ש הרא"ש והתוי"ט, ממה שהקשה עליהם בס' ילקוט השתור וסדרי טהרות הנדפס מחדש, וכו', וכו', — נדפס בווארשא בשנת תרל"ו.

מאת סענדר פאליר סמזוריטש

כבר אמר החכם מכל אדם, "חכם בעיניו איש עשיר וכל מבין יחקרנו", כדבר הזה אנו רואים במתבר שלפנינו, כי בספר קטן הכמות אשר לא יכיל רק ג' בויגען, הספיק המתבר לתת לנו בקורת אמיתית ונוכחת על הספר הגדול "ילקוט השתור וסדרי טהרות" שחיבר הרב הצדיק מוה"ר גרשון חעניך מראדון נ"י, — כל מעיין בס' הזה יראה הפלא ופלא, איך המתבר תולך ותושב וסופר ומונה כל חדושי הרב הצדיק הגל', פלפוליו ובקיאיותיו, שקדמותו כבר המתברים בספריהם שחיו לפניו, ולא אמרם בספרו על שם אוסרם! וביותר היה הספר "מי נפתוח" (*) המקור אשר ממנו שאב הרב הגל' רכי חדושי, כי ע"פ רוב הוא מעתיק משם פלפולים ארוכים בדפין שלמים, מבלי הזכיר את שמו בשום מקום מספרו! — לדוגמא בדרך כ"ח אסף דברים הרבה, בקיאות מבריינות, תו"כ, ראשונים ואחרונים, משנה למלך, ושער המלך, והאריך בכמה דפים רתבים וארוכים בספרו, והכל נמצא שם בס' מי נפתוח. שוב מאריך שמה בבאור אבן מסמא וכותב דפים ארוכים, והוא לקוח מן הס' מ"ג הנ"ל. בפ"ה מ"ז הביאו פי' הרמב"ם והרא"ש ומתמה על הגר"א, ומאריך דפים ארוכים ורתבים, וככתבו וכלשונו נמצא כתוב בס' מ"ג הנ"ל, בפ"ט האריך במשניות הון בדפין גדולים וארוכים, המבוארים כבר בס' נ רק בשנוי לשון. וכדומה לזה תמצא הרבה בספרו מן הס' מבלי הזכיר את שמו, ורק לפעמים רחוקים הוא קוראנו בשם "הכם אחד" כמפי השמועה, ופעם אחת (פי"א מ"ד) הוא אומר "וראיתי בס' אחד וכו', ומי הוא הס' הזה? המי נפתוח! ומדוע יסתיר את שמו מעיני הקורא. — כמו זה נהג הרב הגל' שם חדושי מתברים וספרים אחרים שהעתיק מהם בספרו מבלי הזכיר את שמם, כמו הס' בית דוד, ושושנים לדוד, משנת חכמים, ערוך לנר וכו' וכו', לדוגמא במשנה דעשר קדושות על שאלת עבר הירדן אם הוא כא"י, הביא בקיאות הרבה, מש"ס ותוספתא, ראשונים ואחרונים, ספרי חכמי אשכנז, וספרי ספרד, ובאחרונה תשובת בעל כפתור ופרח, וכל הראיות והפלפולים האלה נמצאים בס' "ברכי יוסף", ורק באמצע דבריו יאמר "שוב מצאתי ראיה זו בס' ב"י, בראשי תיבות מבלי שידע הקורא מי הוא לעיין שם, — אחד הוא הגר"א מוילנא אשר ספרו א"ר הוא מביא פעמים הרבה מפורש, אבל רק בכדי להשיג עליו, או לבטל דבריו כבטול בעלמא, אף שבאמת דברי הגר"א צודקים ונכונים למאד, לדוגמא בתוספתא כלים פ"ב בענין פקמו שיש לו ב"ק, וכן בתמורות של מתכות יעווי"ש, אשר הרב הגל' דוחה את דברי הגר"א כלאחר יד, וכל מעיין שמה יראה כי דברי הגר"א שרירין וקיימין, ודברי הרב הגל' בטלן ומבטלן. בכלל אנו רואים בס' הדעת הזה, כי מחברו הוא תורני גדול, דורש אמת, ובעל סברא ישרה, ורק יפלא בעינינו כי בבקורתו את ספרו של הרב

(*) סוף ספר גדול על סדר פסחות מאת רבנן נעל אפיקי יהודה ז"ל.

(*) מן הוללות ס' סוף ספרו נדפסו כמספרם גליון 36.

אחד מנכבדי עיר מאסקווא אורת נכבד
בנה לו בית חומה גדול תחתיים שנים ושלישים, בתוכו
רבים מתוקנים ונכונים לדירות, ונתן כל הבית הדוא
עבור תלמידי האונווערסיטעט עניים, אשר אין ידם משנת
שכר דירה במאסקווא, למען ידורו שמה חנם אין כסף.

בהצפירה נומר 36 קבלנו נעקראלאג מקאנסטאנטינא
על הג' הנכבד ה' משה צאצקים, ה' יאריך ימים, המקויים בת
יד הנכבד ה' מנחם גלאזבערג נ"י, שניהם ידועים לנו
וע"כ לא נמינו ע"ז קו חשד, וכמאמר הברך מית א
הדפסנתו. עתה הנה נודע לנו כי גם המכתב וגם הת
הוא מעשה ידי איש בליעל בעיר הזאת, ושלחנו את הד
בחזרה לקאנסט', למען יכירו שמה מי הוא. והגנו מדיע
מהיום והלאה לא נקבל שום נעקראלאג בלי תתימת רב הה
המ"ל

הצדיק נ"י, הוא נשמר מאד מלהכיר את שמו בכל ספר
גנולי, רק קראו בשם "בעל המ"ט", או "הרב הג"ל" הודע,
ובסוף ספרו הוא אומר עליו ברמזה ו"ל, "וסופו של התבד
מכיה על תולדו, אם להשם היה כוונתו, אז כלם נהנים
מאור תורתו, וכלם לומדים הדברים הכתוב על ספרו, ואם
לא בדרך האמת וזה נתיבתו, לא ימצא חן בעיני זולתו.

חדשות שונות

בשבוע העבר היה יום מלאות חמשים שנה להחכם הנודע
בעמנו ה' לאסקער נ"י. רבים מנכבדי העיר ברלין ומשרי המדינה
קדמו פניו בברכת שלום וכבוד, קהלות רבות וחברות חכמים
שונות שלחו צידיהם אליו, ומעלעגראטמען רבים עפו מקצות
הארץ להראות לו כבוד ויקר על כל הגדולות אשר עשה
בהיותו בין נבדיו. חכם בהפארלאמענט באשכנו משך חמש
עשרה שנה, וגם אלה מכתות הגבתיים אשר התנגדו לו
בשמותיהם בענינים מדיניים, לא מנעו מלהלוק לו כבוד ביום
ההוא והוא.

מענות לתקן

בלוחות לשנת תר"ם שנרשמו בר
נפל מעות בקצת פרס בזמן השאלה
(ומטר), ונבקשה נא את הרבנים ומ"צ
בתי כנסיות שבכל עיר לפרסם כי
השאלה היא אור ליום הששי בעשרים ל
כסלו, ולא יטעו בקצת הלוחות הג"ל ש
בהם זמן אחר.

דברי המדפיסים האלמנה והאחים ראם בוו
נערתני לבקשת בני משפחתי להא
עוד זמן מושבי פה רוססיה ודורשי ע
במחלות אשר מצאן מימי הילדות
הקצו כח המוליד חלישת העצבים וצ
נשים (אימפא) וצ' אנד נערוענשוועכ
יפנו אלי ע"פ האדעססא שלמשה ויי
מזור ותרופה, ואלה אשר ברצונם שא
אותם במקום מגוריהם בערים אחרות יור
בקשתם לכה"פ שבוע אחד מקדם,
מכתבים אענה לאיש איש בכתבו וכל
ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אהדע
Доктору Н. Вохнеру,
Kievъ на Подольск. Спаская № 36.

שאלות ותשובות

להורותם על הצפדה בת"ל, את ה
נקבל בכל פעם כפי הקדם, והם נ
1 מארק = 47 קאפ, והפלאין 81
לס' שמעון רחמן נספח' ליט נמנע, ל
זול' בלס' לא טכל לקבל קאפיטלן, סס' 7
לנלט, ל' לנלטל סיס' נספח' ספכט סס'
ונלנד וסכנתו להשם סס'.

הדעה לפתוב אלי יתבט ע"פ אדעסס
Stonimski in Warschau
Muranowska (Breite Miła) № 24.
Слонимский г. Варшава
Муравовская № 24.

הודעות

בהודעה אשר הדפסנו ע"ד הש"ס שלנו בתבנית רביעית בינן, הודענו
שמחלקים אנחנו גם כרכים מהש"ס, ולכל יחשבו הקראים שנמכור גם כרכים יחידים,
אשר לא כן הוא באמת, כי לא נמכור כרכים רק לפרענטמערטאן (Подплаточник)
הקונים שס"ן שלמים, אשר רק קבלו מקצתן ורוצים לקבל יתר הכרכים להשלום כל
הש"ס, או לאלה אשר ירצו לקבל מכאן ולהבא שס"ן שלמים ע"פ פרענטמערטאנען
ולקבל בכל פעם כך או איהו כרכים עד שישלימו כל הש"ס — ולאשר כבר נמר
הש"ס כולו נכונים אנחנו למלאות רצון כל איש איש ע"פ התנאים המבוארים
בהודעות הקודמות.

המ"ל זוסמאן יעבץ וכנו אברהם יעבץ

יצא לאור **מקובץ יגדיל תורה**. כולל שו"ת בענינים שונים

(א) מהר"ב הגאון רשכבה"ג מוה' יוסף **נאמאנאנא** ג"ל שהיה אבר"ק
לבוב. (ב) מהר"ב הגאון רשכבה"ג מוה' מאיר ליבוש מלבי"ם די"ו. (ג) מהר"ב הגאון
המפואר מוה' יוסף זכרי' שמערן. נ"י אבר"ק שאוויל. (ד) מהר"ב הגאון המפואר מהר"ר
אלכסנדר משה לפידות נ"י אבר"ק ראסין. (ה) מהר"ב הגאון המנוח מוה' אברהם
שמחה זצ"ל אבר"ק מסמיטלאו. (ו) מהר"ב הגדול החו"ב המפואר מוה' דוד מעבלי
איש אפרתי נ"י מק' וויטעפסק. (ז) ומאחיו הרה"ג המנוח מוה' מענדל אפרתי ו"ל
מקאלואריע. (ח) מאחד הרבנים במחוז רוסיא החדשה וכו' וכו'.
מחיר הקונטרס כל כך 30 קאפ'. ועם הקונטרס הראשון 40 קאפ', ולתקונים
10 כרכים ב"א כפי ההוצאה שתהיה בינינו ע"פ מכתבים.

מ. א. בעלינסאן

האדערעסעט: Содержателью Типографии М. Бейленсону въ Одессу.

אשה קשת רוח אנכי, בעלת שלשה בנים, זה כעשרה ירחים עזבני בעלי
ולא נודעו עקבותיו, שמו יעקב סענדר, שנותיו לערך חמש ושלישים, והוא מוכה
בשגעון מרה שחורה, יושב בתענית כל יום, דבריו מעטים ולשונו כלשון בני
ואמושם סבולת תחת שבולת, שערות ראשו צהובות (בלאנד) וקנו קצר. עיר
מולדתו פאניעוועז. כל אשר לו ידיעה ממנו יגמול חסדו עמרי להודיע לר' דוד
והרובלעוויטש בווארשא רחוב נענשע נומר 13. האשה הנעצבת ביילע ועלדא

בבית מסד ספרי נמצא קאמפלעט שלם מהשחר היוצא זה תשע שנים במחיר
ארבעים ר"כ ובתוך הקאמפלעט נמצא משנים אחרות מבורכים, כמו כן נוספו לי ספרים
חדשים: כרם חמד ח"פ מחירו 50 קאפ', מלחמת קרים מאת דיינארד 50 ק', ציון
לדורש 1.50 כמו כן יכול כל איש להשיג על ידי את המכ"ע רוססקי יעווריא והראסוועט
לפי מחירם. אברהם צוקקערמאן מוהר ספרים וסוכן למכה"ע בווארשא
רחוב נאלעוויקי נומר 31 או 2249.

הצפירה

HAZEFIRAH.

סדר באשכנז :

14 רייכס מלך לשנה .
נעםסרייך 8 פל' לשנה .
וכן לשנה שנה .
שכר מדינת :
מל שורה קרס 5 פל' .
ומסורס לחכס 10 פל' .

ברוססיה ופולין .

לח במוקדס לשנה 5 ח'כ .
שנה 2.75 ח'כ .
שנה 1.50 ח'כ .
ה סלרס 20 סלוק .
נעםסרייך 5 דלללל' .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון . מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות .

דברי חכמה ומדע . ידיעות הטולם והטבע .

יזא לאוד אחת בשבוע , מאת

חיים זעליג סלאנימסקי .

№ 40.

ווארשויא , י"א חשון תר"ם .

Варшава, 16 (28) Октября 1879.

שבת

היום את שיטתם, להוכיח אותנו כי הפרזנו על המדה לבטל דעתנו מפני דעת רוססיה . להשיב על תוכחת מתנגדי הממשלה אלה, הנני לפרט אחת לאחת את תוצאות שיטת המדינה של הממשלה עד היום : כאשר הושיבה בריטאניה בצבאותיה את האי קפריסין על הים התיכון, היתה ראשית חפצה להראות גלוי לכל העמים, כי נכונה היא להתייבב נגד חפץ רוססיה להרחיב את גבול שלטונה מים השחור עד ים התיכון והאטלנטי . על פי ברית סאן סטעפאנו נועדה בולגאריא להיות ממלכה אדירה ורבת הכה בין בים ובין ביבשה, אך בברית הברלינית נצטוו גבולותיה מנגב, על ידי המשפט אשר נתן לתוגרמא להושיב בצבאותיה את מעברות הבאלקאן, תמצא און לה לבצור רות הבולגארים ויתר הסלאווים, המתגשאים לכל לראש על יתר העמים שכניהם . אם תחדש תוגרמא את נעוריה ותחליף כחה על ידי חוקי מדינה טובים ותיקונים מעולים, אם לא, אחת היא לבריטאניה, בידעה נאמנה, כי כאשר תשמור היא על סבואות ים השחור, כן תעמוד עתה אוסטריא על משמרתה בלב חצי האי הבאלקאני, לשמור את הדרך העולה קאנסטאנטינאפאל, ולב שרי ממלכת בריטאניה נכון בשות, אשר ממלכה רבת אונים כאוסטריא, לא תתן לממלכת הסלאווים להאדיר את ממשלתה על גבולות הים התיכון . אם אפס תקות בריטאניה לראות צבאות תוגרמא, נצבים להנן בעדם, הנה עוד יותר תשים מבטחה בישיע ימין צבאות אוסטריא אשר תקעו יתדם על גבולות תוגרמא, כי ימלאו את תעודתם להנן על תוגרמא לבלי תתפוצץ לרסיסים ותמלא בתורבנה את אחת הממשלות אשר בצפון אייראפא, לערוב לשובה את השלום בקרן דרומית מורחית אייראפא ; ומקרי הימים האחרונים ברור ימללו, כי אם יבוא צר ואויב בשערי אוסטריא לא תהי בודדת במועדיה, ותמצא עוזר לה בממלכה האדירה שכנתה השוכנת בלב אייראפא, ממלכת אשכנז . השמועה מברית מנן ותגלה שגברתה בין ממשלות אשכנז ואוסטריא, נתנה שכחה בלב שרי המלוכה וכל פנות העם הבריטאני, ודוראים בדבר הזה ערובה נאמנה אל שלום אייראפא, בסוף דבריו נע ה' סאליסבורי גם במלחמת אפגאניסטאן ויאמר : כי אין לב הממשלה הולך לרשת ארצות באויא התיכונה, כי אם להנן בעד גבולותיה בתור המורחית .

תוכן הענינים .

ידידים . דיסנא . קלעמסעווא . באברויסק . ראמיין .
סעוריסש . הערקי . ליסקאווע . לאמזא . מינסק .
ת העולם והטבע . דבת וההשכלה מאס יוסף ליב זלמין .
לי כרמים מאס חכס חכס לסקאוסקי . חדשות שונות .
הדעות . שאלות ותשובות .

דברי הימים

שנים המה מקרי ימי השבוע העבר אשר נתנו אל כל העתים ענן לענות בו, הרעישו את לב העמים וראשי מדינות אייראפא כלה, ויתנו תחיתם על כל אוהבי השלום סבירה : הדברים אשר דבר בתוך קהל ועדה המיניסטער עניני חפצה לארץ בריטאניה ה' סאליסבורי, והשנוי והפתאומי אשר מצא מקום בקרית מלך תוגרמא . שני ימים האלה אף עם היוותם שונים ומתנגדים זה לזה ברוחם, הנה הם הולכים אל מקום אחד, להראות דעת את אייראפא, כי הברית הברלינית תחת להביא את ברכתם אל עמי המזרח והמערב, היתה נסבה להגדיל המבוכה לאפא, ולפתת עוד יותר את אש הקנאה בין אדירי למדת .

ביום 18 לחדש הזה נקרא המיניסטער הבריטאני ה' סבורי אל אספת העם בהעיר הגדולה מאנשעסטער, אל מעצת הסתרים אשר שם . בבואו נגשו אליו בותריו לית הקאנסערוואטיוויים ויגישו לו מכתב תודה (אדרעסע) כל בני המפלגה, על שיטתו בהליכות המדינה עד היום . ימים האלה עשה ה' סאליסבורי הבטחה וישא את מדברותיו בה על מצב ויחס עניני המדינות באייראפא היום . וזאת תמצית דבריו : „אחרי אשר בשנות מלחמת המזרח לא ה' גלארסטאן ומרעיו ממלכת הליבעראליים, למלא פיהם ימים תהלת ממשלת רוססיה, לתת תוקף לכל פעולותיה לרופי במעשי ממשלת ה' ביאקאנספיעלד, הנה הפכו

אשר נשקפה להם סכנה רבה אם תצלח לממלכה אתרת להחזיק מעמד בארצות אומי התיכונת".

אלה הם דברי אחד השרים היושבים ראשונה במלכות בריטאניה, הדברים הנמרצים האלה עשו להם כנפים על פני כל ארצות תבל, ובגלל מקם בואם עשו רשעם גדול אריר וחוק. ובאמת אין ספרות להתדשות הנצורות אשר השמיע המיניסטר הבריטאני, בדבריו אשר דבר באוני כל קהל איי-ראפא. דברי הכסוכים בין בריטאניה ורוססיה, קמצי שתי הממלכות אשר ברעותה, אשר אותותיהם נראו בימים האחרונים, נגלו עתה בעצם תומם, בדבר השר סאליסבורי, אשר הנהגת עניני המלוכה מחוצה לה מסורה בידו, דברים, אשר רוח השנאה והקנאה אל ממשלה החיה בשלום ובמישור עם בריטאניה, שפוכה על פני מלם. הברית בין אוסטריו ואשכנז, אשר היתה מטלת בספק עד היום, ואשר עליה נדברו אך מכה"ע של שתי הממלכות הנזכרות, מצאה לה עתה עדות נאמנה בדבריו ה' סאליסבורי, אשר לבטת נגלו לו כל תעלומות הברית הזאת, ומדבריו נבר כי חפץ אנגליאדיא להיות שלישי לברית אשכנז עם אוסטריו. ובאמת, כמעט נשמעו בארץ דברי השר הבריטאני, והמכה"ע Kel. Zerkang, אשר היה הראשון לבשר בקהל את תורף דבריו הברית הנזכרת, הודיע כי במשך ימי השבוע העבר נכתב ונתתם ספר הברית בחתימת יד שני הקיסרים באוסטריו ואשכנז; ולמען דעת את כל תוקף ידברי הברית האלה, ונגד מי נכונ, הוסיף לאמר, כי הקיסר הזקן ווילהלם, מאן זמן רב לתת את הסכמתו אל הברית, כי היה קשה בעיניו לשנות את מעמו והליכותו בשיתוף המדינית עד היום. אך הנסיך ביסמארק הכריעו לדעתו ברוב עמל ויניעה. מובן בדבר, כי דברי סאליסבורי נתקבלו ברצון בוניע וברלין, ורובי מכה"ע אשר שם ימחאו כף לדבריו. מלחמת הסופרים במכה"ע ברוססיה ואשכנז אשר כמעט שככה, שבה ותתלקח עתה ביתר שאת, ואחד ממתי סודו של הנסיך ביסמארק, מאריטן בוש שמו, גלה באחד ממכה"ע את פני הלום הלום על סבת הברית הזאת ומסרתה; ותחת אשר עד היום השתדלו שתי הממלכות להסתיר את מעשה כריתת הברית, יודיעו עתה גלוי לכל העמים את תוכנה ומותנה. לדברי המכה"ע הדובר ברוח אוסטריו Pester Lloyd כי שני הסעיפים הראשונים בספר הברית, יכולו ערובה נאמנה להגן על גבולות שתי הממלכות כאשר הם עתה, ולהשניח כי כל תנאי הברית הברלינית יצאו לפעלם באין נגרע דבר. לעומת זה נשמע גם קול מכה"ע הרוססים, המראים לדעת, כי ה' סאליסבורי בדבריו הועיל מאד להסיר את המסדה מעל פני בעלי ברית החדשים, ומעתה תרע גם ממשלת רוססיה את אשר לפניו להבדיל בין אוהב לאויב, ולא יקשה לה למצוא בעלי ברית בין אויבי אשכנז הרבים באייראפא, ברית אשר לעת מצוא תוכל לדרוס עד היסוד את כל מפעלות ה' ביסמארק, ולשום לאל את כל מומתיו אשר יעץ בימים האחרונים.

ובאמת, עוד כל חזי העתים מתנבאים במחנה הדיפלא-מאטים, עוד מכה"ע באייראפא שואלים ודורשים על מאה פנים את דברי ה' סאליסבורי, והנה חרשה נהייתה בקרית מלך תוגרמא, חרשה אשר לא דמו ולא עלתה על לב שרי ממלכות מערב אייראפא, ואשר בכחה לנתק בפעם אחת את כל הפתילים אשר טוו בסתר בתי משכיתם שרי המלוכה, בבריטאניה, אוסטריו ואשכנז, ברוב מומתם. בעצם היום אשר נשא ה' סאליסבורי את מדבריו הנודע, הדיח הסולטאן משאתם את כל שרי מלכותו וסאופועט פחה בראשם, כולם אנשים הנודעים לנומים אתרי ממשלות המערב, וכלי חפץ בידי בריטאניה ואוסטריו, ויפקיד במקומם אנשים אשר עמדו לפני הסולטאן עבדול עזיז, וביניהם נעדים פחה, הנודע באהבתו את רוססיה וחפץ קרבתה. השינוי הזה היה לאות נאמן, כי נכונה היתה בפי השמועה, אשר הסולטאן נסר אומר להמיש את צוארו מעול ממלכות המערב, להתקרב אל רוססיה ולכרות עמה ברית מנ ותגרה, למרות רוח אוסטריו ובריטאניה. תוצאות השינוי הזה נראו עתה לעין השמש. ראשית דבר נעדים פחה אל נציב תוגרמא באנדרינאפאל היה, להתיר את גורדי צבאות תוגרמא אשר עמדו על גבול רוסעליא

המזרחית, הנודים האלה היו נכונים להבקיע אל המזרח ולהשיב את מעברות הבאלקאן ולבצור את רוח הבולגאן באמור בברית הברלינית. מובן הדבר כי לא היתה ממשלת רוססיה נוחה ממעשי תוגרמא אלה, במדה הזו בריטאניה ואוסטריו האיצו בה להוציא את הדבר לל ממצא הדבר הזה נראה איך תשחר תוגרמא עתה את רוססיה, בפקודת נעדים פחה הנזכרת. גם נשמע כי כבוד דוד קיסר רוססיה לתת להמדדים בקאוקאז אשר המלחמה העברה נמלשו אל תוגרמא לשלם אל ארצם, להם את חמאתם, על פי בקשת הסולטאן; עדות היא, כי תוגרמא תלך עתה אתו יד עם ממשלת רוססיה. והקול נשמע כי חפץ ה' ביקאנפליעל להיות ציר בריטאניה בקאנפאנאניאפאל משאתו, על כי לא ילקדם את פני הסכנה הנשקפת מאת השנוי הזה לבריטאניה על יד הבאספארום. הן אמנם גם שרי המדיניות יעניפו להבטיח, כי גבונים הם להוציא לפעלם ותיקונים החדשים אשר שמח לפניהם בריטאניה, אולם יודעי טיב האנשים האלה והליבותיהם, יעידו, כי אך דבר ש הוא לפחות את בריטאניה מי תחפץ ביסנים למלא את הממשלה, כאשר נשמע, כי באמת נאונה הממשלה בל לערוב את הפארמא אצל נשיה, אם אך תתן לפקיד בריטאניה על עניני המס וכלכלת המדינה. אלה הם תוצאות המקרים הגדולים אשר היו למלה אל כל יודעי העתים, נצקף לזה את הידיעה מברלין, כי במשך ימי השבוע נקראו שמה שרי בית מועצת ממלכות הברית באשכנז דעסראטה, ועוזר ה' ביסמארק הנראף סטאלבער שם לפ את פרשת כל ספר הברית בין אשכנז ובין אוסטריו, אשר ממשלות אשכנז אשר כמה לא נהיתה משנת 1870 נבחר מלך פרוססיה בעשרת קיסרית אשכנז, או נראה ידים להתהשערה, אשר העת הזאת דורת מקרים גדולים וש רבים בקורות עמי אייראפא. — הידיעות האחרונות מאפאנאן תאמרנה, כי גם אתרי אשר לכו הבריטאנים את קר בידת הארץ, עוד הם רחוקים מספרתם להכריע את האפך תחתיהם, ושרידי נדחיהם נאספים עתה אל חצרים אשר הארץ, לחדש את פני המלחמה עם הבריטאנים, ומלך הבריטאנים במבוכה רבה עתה, מאשר כי העמיד יאקוב נשיא הארץ חפץ לסלק את עצמו מן גדולתו, ואין ומשל עתה בארץ הזאת עם מי לכרות ברית שלום. הנשמע נסנו וגמרו במושב המיניסטריוס בלאגראן, הצעת משנה למלך בריטאניה אשר בודדו מזרחית, לה להגשיא מאפאנאניסמאן צל מלוכה, להשיב בכל ערי חיל הודו ובריטאניה תחת פקודת שרי צבאות בריטאניה והעמיד יושלם תוצאות תחיל הזה מאוצר המדינה; כלכלת המדינה, הנהגת המלוכה, ומשפטי הארץ, נחתכים על פי משגיחים מיוחדים מצירי אנגליא. מוף כל הארץ תהיה נתונה תחת של ממשלת בריטאניה צל מלוכה בפני עצמה תהיה.

לפי הידיעות האחרונות מעיר סימלי אשר בודדו משנה למלך בריטאניה, יצאו בני שבטי הגוזאליים שני החורים אשר התחבאו בהם, ויחלו שנית לקצץ בגורדי מאנים השטים בארץ, עד כי נפלה אימתם גם על בריטאניה החונים בקאבול, לבל ינתקו את תבל ודתק בינם ובין הודו המזרחית. השמועות הבאות היום מצרפת, מראות לדעת, כי הרוחות שם שבה כמעט למנוחה. הפרעזידענז ה' נר אשר שב בימים האלה ממקום שבתו בשדה אנתוזו אל הראה לדעת, כי עזו בידו וגבורה לשום מתג ודמן בפי הרעפובליק, ממורדי האור ברוכי היעוואיטים וכל קדוץ ולבצור גם רוח שואפי הדרוך ומרסי סרדי התברת והמס האיש הומבערט אשר זכרנו בשבוע העבר, אשר נבחרו הראדיקאליים לשבת בסוד מועצת העיר פאריז ומרעו כ המה"ע מארסעללאזוע, עמדו בימים האלה לפני כמא המ ויתרן משפמם לשלם כסף ענושים ולשבת במאמר ירחים. המיניסטר שעל דבר חוק ומשפט שלח מכתב

אשר הכתה ביום חרן אף ה', ועל כן לבל יאונה לו עוד אסון איום כזה גם בים יצור, והתאספו צעדי עירנו, ובראשם שר העיר — אימפרטורניק — היקר באדם הרוש מוכת העיר הפך בתיוקנה, האדון Спонтн, האתו המודר הנבדר העוסק בצרכי העיר באמנה ובתום לבב, ה' משה ראועטס. ויסוד חברה מכבי אש מתנדבים *вожделанная команда* ויקנו וברשיון שר הפלך קבלו כסף מהדוסא מהבנסת העיר, ויקנו שתי מכונות מכבי אש — שפריצער — עם כל הכלים הנצרכים לה: תביות, קרדוסות, מוטות, דליים, סולמות וכדומה. ובראשם מקדו מקדו פקידים מתנדבים, האדון הישר באדם וטוב הלבב ה' Штреккер, ומשנתו אחינו העברי הצעיר הנבדר ה' יצחק ראועטס נ"י, אשר כשרון להם לדעת איך לזחנת עם המכונות. והם הפקידו את אנשי החברה איש איש על פקידתו ומשמרתו, ופעמים בדרש ילמדו את ידיהם למלאכה הזאת, ובקיץ הזה קרה פעמים אחדים תבערה בעיר, ולקול האות הראשון נקבצו ובאו למקום ותבערה כל החברים שכם אחד ואיש איש כלי מפצו בידו, וה' הצליח תפצם בידם להשקיף את האש מרם ללהב יצאה להשחית ולחבל. וכן גם בליל מוצש"ק העבר בשעה השניה אתר הצות הלילה, בעת אשר כל בני העיר כבר שכבו נמי בחיק התרדמה, פרץ פתאום לפתע אש נורא מבית אחד האופים, ובין רגע אחו האש בארבע פנות הבית, ולקול הפעמון מעל מגדל בית התפלה לנוצרים, סדד קעין הבוק באו אנשי החברה, והביאו אתם את המכונות ואת כל הכלים, ובשעה קמנה הרסו את הבית, ואת הבתים סביבותיו הצילו, בחמסרים עליהם מים כבירים מתכונות, ובכך נשקע האש בעזרת ה' בשרם יצא לחבל חבל נמרץ. וביתו יאתה תודה ותהלה להפקידים הנכבדים ה' ראועטס וה' שטרעקקער, על עמלם הרב, להחזיק את הסדר והמשטר, ולמסוד פקודות לכל אחד מהחברים כפי משמרתו ועבודתו. וכבר באה תהלת החברה הזאת במ"ע הרוססים. אי לזאת אמרתי להודיע זאת גם בשערי הצפירה היקרה, למען ישמעו אחינו וכן יעשו גם בערים אחרות ובפרט בערי השדה, וה' צבאות יגן עליהם ועלינו, ולא ישמע עוד פרץ וצוטה ברחובותינו, וברחובות כל ערי ארצנו הרחבה, ולא נוסף לדאבה עוד. — אחד מן החברים.

מעיר קלעמ'שעווא (פלך קאליש). האדון הגובערנאטאר בעברו דרך עירנו, כבר את אנשי קהלתנו לבקר את בהכ"נ המפואר פה, ומנהלי העדה קבלוהו בכבוד גדול, בראשם היה הרב המאה"ג מוה' אברהם צבי נ"י אב"ד רפה, בן הרב הצדיק מוה' אלעזר פערלמוטער נ"י. הוא עלה הבמה ודרש דרוש נחמד בלשון רוססית, ויהי לפלא בעיני השד הגובערנאטאר והשרים אשר אלו, באמרו כי לא שמע עוד כזאת במדינה זו. תוכן הדרוש היה על הפסוק ירא ה' בני ומלך, בדברים נכוחים. ובצאתו מבהכ"נ נתן תודה לחרב, וידבר עמו דברים אחרים, אשר נתנו אותם אורות כי נכבדה קהלתנו בעיניו. יאקוב שקאלניק.

מעיר באברז'סק מרדעים, כי בהשתדלות הג' ה' מרדכי הורוויץ נ"י, התעוררו אנשי העיר לחזק ברק בית הת"ת ולעשות בו סדרים נכונים. הת"ת נחלקה לנ' מערכות (קלאססען), ועליהם יעמרו מורים משכילים ללמדם מקרא ונמרא כתב ולשון ושפת המדינה. את הילדים העניים הליבשו בגדים לכסות מערומיהם, ששה גבאים מנהלים ישגיתו על בית הת"ת, כל אחד יתעסק ב' חרשים ויחלפו עבודתם, וגביר אחד שלה להגיד להגבאים, כי חפצו לתת גם את שני נעריו לת"ת בשכר מאה ר"ב, ולהלבישם במלבושי כל הנערים לבלי לחפיל קנאה, — ועתה כאשר ימי החורף מסמשים ובאים, סדראוי שיתעוררו תושבי העיר להרים נדבות על בגדי החורף עבור התלמידים העניים.

מעיר ראסיין וידעו מעשה הצדקה והחסד אשר יעשו בעיר הקטנה ויחזקלא הקרובה, כי בקיץ העבר התאספו ראשי העיר לבית הרה"ג מוה' יחזקאל נ"י, וגמרו אומר להרוס את הבת"ד הישן אשר קירותיו נמו לנפול, ולבנות

אשר בתי המשפט והקרי דין, לשום עין שפוקה על מעללי שניסמים הלוקחים לשונם וינאמו נאום לשום תפלה משלה הנכוחות, למען סכסך את כל יושבי צרפת איש ולמלאותה מדומת מרד ותהפוכת מלחמת אורחים. כמעט שקפה הארץ ויש תקוה, כי בהתאסף נבדרי וחקינו (סענאטארים) בזמן קרוב, יוכלו לשכנן כבוד בעיר השלוח ושוקפת באין כל פחד מהומה ומבוכה לנגד

בימי השבוע העבר, בא גם הקץ אל חלג הרב ומעשה עינים על במת החיון, בבית מחוקקי העם הרוסאני שאלת היהודים. הממשלה הרוסאנית שמחה עתה בנצחונה, ולזה בידה להראות דעת את נבדרי עמה, כי אם גם לא את הצעתה לשנות את הסעיף השביעי מהקאנסטיטוציא סנאט, הנה ישארו היהודים עשוקי משפט-אדם וחוקי גזת כאשר היו עד כה. בהחצעה הזאת תרמה הממשלה אגות להעלות אבק בעיני אדירי הממלכות, ולחליך שולל דעת הקהל באייראפא. כל תורת השינוי של הסעיף ע"ה היא, כי שם נאמר אשר לכל בני הדרות מאמות ית יש הוכות להאחז ברוסאני, ועתה נאמר כי כל דת שתניה לא תוכל להיות הסבה לעשוק בגללה מאיש ונכות אורה הראויה לו במשפט. מלכד זאת הוסיפו עתה להאמר: 1) כל איש יוכל להאחז בארץ ליהנות מסוב אורה (אינרענאט) אם יגיש מכתב בקשה ע"ד חפצו זה מחוקקי הארץ בבתי הנבדריים והזקנים (סענאט). 2) בבקשה על המבקש לבאר בפרטות את מצבו במדינה, משלה אחרות חייו ומעמד עסקיו. 3) בעבור עשר שנים אחרי הבקשה, הרשות למחוקקי הארץ לתת להמבקש תודה אם מלכד אלה אשר עשו להם שם בעבודתם לתועלת הממלכה, כבעלי בתי המלאכה ותרופות המעשה לים, ראשי בתי המסחר הנודעים בארץ, ויתר האנשים הצטינו בכשרונם ועבודתם לטובת הארץ, הם יוכלו ת כמות אורה עוד מרם כלות הזמן אשר זכרנו. 4) לאלה עברו בצבא בימי המלחמה האחרונה נתן תורת אורחים צאת לאור כתב הפקודה החדש. 5) אין למחוקקים הרשות תורת אורה לעדות ומשפחות שלמות, כי אם לאנשים שם אחד אחד. 6) אך לאחרי רוסאני המשפט לקנות וות, בתי חמט עם נחלת שדה וזכרם. מסוצא כל הדברים יראה כל מבין, איך מוסות יעצה ממשלת רוסאני את כל יושבי ארצות תבל, את עיקר הסבלנות אל ימים והתות אחרות קימה וקבלה עליה בדבר שפתים והיהודים ישארו בכל זה עשוקים ורצוצים כאשר עד אחרי אשר אין ספק כי מחוקקי עם רוסאני שונאי ומנדין, לא יארתו לעולם לתת תורת אורחים להמשחרים תחסד הזה מאתם. המצב הרע של יהודי ארץ מעשקות כמסקמו עומד, ועוד יעברו עון ועדנים מרם תורה שמש אל אחב"י אשר שם, עוד לא נודע מה יענו לזה שרי נות האריות, אשר לבסח יבינו לרעי ה' בראמיאנא ניו אשר יעץ על היהודים.

ב"ח תשרי. רבות קראנו מעל מכתבי העתים, מהשרפות הגדולות אשר היו בקיץ הזה ברוב ערי ארצנו, ובעיר מושבות אחינו היהודים, וגם עירנו שותתה ומצתה נקבעת כוס התרעלה הזה, שתי פעמים בעשר שנים זעזת, וכולנו יודעים היטב מה היא שרפה במלוא סוכן. תנאיתיה ופרעיהה האחרים בעקבה, אשר יצא רשף ויכה חרם עיר על יושביה, כולנו יודעים היטב את היה ופצעהה הנאמים, אשר זכרונם עורם חרותים כבצפורן עמק עמק בבתי נפשנו, וימים על שנה עוד יכבו עירנו את השריפות האיומות אשר שרף ד' ביום עברות ת תרכ"ג ותרכ"ב. כי הן הגה אשר החרבו את עירנו את בתי חיינו, וחרבו את עניינו וחילינו בתוכנו, חיו וכמו חרן עוד נצב החיון המעצב הזה לנגד עינינו, יהיום לא תוכל עירנו העניה להדפא מהמכות הנאמנות

היה, גם בעלי מריסין ובעלי כריסין, מלמדים וראשי הישיבה וכל מאן דעסקין באורייתא באטרא הדין, וכל יראי ה' פתחו ולא רדו, פתח את בנייהם על ידו של המחזיק בביתם בו, כי נאמן לבו לה', והדורות הרעות המתבטאות ומתדבקות בלב בני הנעורים האלה אשר בריח הלמודים, לא תגע ידן לדעה בבית ספר של ה' לעי כי כרוב הסוכך הגדול לאמנה, והרב מתהפכת לשמור את מכל משמר, וע"כ שלחו כצאן עוילדים, ובית ספר לא מחסור בבנים ומחסור בכסף. ומאשר בימים ההם שכן ה' ושכן המעון לא היה רב, גם המבחר שבמורים לא מחיר תורתו והשכלתו יותר מארבעה ר"כ לחדש, הירידה בתלמידים מרוחים לא היה מחירה יותר ממאה ר"כ, והיה היו מעטות, והתבטאות מרובות, כל התוצאות שעלו הירידה והמורים וכדומה מן 250 עד 300 ר"כ, ע"כ המחזיק הזה ברכה במעשי ידיו, כי בית ספר הביא לתבואה די פרנסת ביתו. אך מאז נשתנו סדרי בראש ומחיר כל דבר החל עלות במרומי על, והיוקר יאמר בי שכן דירה לבית הספר לא ימנע משלש מאות ר' ושכן מורים עם התוצאות נר למאור ועצים להשקה נ"כ חזה, הרי הם לפניך עד כדי שש מאות ר"כ בערך. וצא וחשוב את סך ההכנסה אשר יכנים בית הספר בימים האלה ובזמן הזה. מספר התלמידים שבו בימות ה' הוא עד ששים בערך, ובימות התורף עד כרי ארבעים, הכנסת שכן למחר עולה בערך חמש מאות ר"כ (כי תש העצרים הם מן 10 עד 15 ר"כ לשנה), נמצא שעל המ' הזה עוד להוסיף נוסף. מכסף משכורתו הדל, אשר ילמד בו יחידים, ולמפתחו גם הוא אל התוצאה שיתידה היא על הרכב לבד אשר המחזיק ה' לעדער ובתו (שנמדה חוק הלכ' בהצמנאויים) עמלים שתי שעות ליום, וכל עמלם לא ישא גם אגורה אחת.

בשלש עשרה שנה מיום יחזיק ה' לעדער את בית ספר לא נשא כל עזרה מידי אחרים, וזלתי שתי פעמים בכ"ר מדי הפאפעציעלע. גם לפני שש שנים בצד פנה או אל חברת מפציי ההשכלה בפ"ב, ותעזרו בהם ר"כ, ומאה ר"כ נתנה לו בהלואה על מנת להחזיר לה מעט. אך לדאבון לבו, לחצו לא נתנה עד היום לא שומר אמינים לפרוע חובו, ובזושת פניו כסתה לפנות עוד. זאת היא תמצית דברי המחזיק ה' לעדער, אשר בחיקי מרי שיתו, ובהוכיחו צדקתו מספרי החשבון הרש' בהם הכנסות התוצאות בית ספרו. וכל הדברים האלה שעתם להוכיח כי רע וסר גורלו. כל בתי ספר לעברים בעירנו כלם מקבלים פרס, ויש למו עזרה צדדית, ורק האחד הנקי מכל עזרה.

והנה בכל הלחץ והרחק שסבל המחזיק עד כה, לו גם תרוחה לפרקים, כי אגודת אצילי דור החדש מבני אשר נספתו יחד, ויתאזרו עוז ללמד את חובשי בתי הס' לשון וספר, (בפרטי האגודה הזאת ותועלותיה הרבות הרבתי לדבר בהצפירה בשנה העבריה ובהקול), ואת הג' האלה הכניסה האגודה תחת רגלו ורשותו של ה' לעד' באשר בבית ספרו לא ילמדו יותר משתי שעות, והוא דמלכא נתנה לו כי בית ספרו יוכל להיות פתוח ארבע ש' ובעד שתי השעות שאסף ה' לעדער את נערי בתי הס' תחת רגלו, נהנה לו האגודה עשרה ר"כ לחדש. אמנם ב' האלה השיגה האגודה רשיון לפתוח בית ספר מיוחד (בית הספר החדש ללמודים ולמלאכה, אשר דברנו על א' במאמרנו הקודם), בין כה וכה נגרע חלק מהכנסת ספרו. ועתה אין דרך אחרת לפניו. ב"א לסגור את בית על מסגר לעולם. ובאמת בהסגר הבית הזה יהיה ח' והעדו נבר ונרגש מאד בעירנו, כי המחזיק הזה קנה ל' "ירא אלהים, שומר מצוה וסר מער", והיראים ארוקים בו אם לא נאבה לעשות שקר. בנפשנו, נוכל להתחיל כי לפני עשרים שנה — או יותר — בעוד עידנו נמה שנתה הבערות, בעוד כל משכיל יודע איזה לשון ושפה (גם בכלל) היה מורדף באף ושמו מנואץ; הנה גם או ה'.

על תלו במ"ד חדש גדול ורחב ידים, ובקרוב יהיה בני לתלפיות, ויעלה להתצאות סך ששת אלפים ר"כ, וגם אדון העיר נר"ב לבנין הזה עצים בערך שתי מאות ר"כ, — גם יספרו מן האסון אשר קרה בראשיון ביוה"כ העבר, כי בבחמ"ד הנקרא "קלני" בנפול נר אחד לארץ, צעקה אשה אחת, "תבערה", ותהי מבוכה גדולה בין הגושים, עד כי בהחפזן לנס מבחמ"ד דחקו וא"ז ואיזה מהן נפצעו.

מעיר מעזריש יתנו תודה להרב הגדיב ה' שפ"ד () על החסד והצדקה אשר עשה, לפנות שלשה חדרים רחבי ידים במעונו, להיות מקום קבוע לבית ת"ת לכל השנה, וגם הוא שוקד להשגיח על נערי בני דלת העם שמה, ועתה הנה הגדיל לעשות, באשר בנה קרוב לביתו בנין מיוחד אשר הקדיש אותו כליל לבית הת"ת, לבד מה שהוציא עליו סך חמש מאות ר"כ, אשר הגיה הגביר המנוח מה' דוד ייאנאווער ו"ל לקרן קיימת, הנה הרבה מאד להשתדל בזה להוציא הדבר אל הפועל.

מעיר העדק' (פלך מאהליב) יודיעו, כי החברה המיסדה מאז ע"י הנכבד ה' וייצאנו נ"י, בשם "לחם אביונים", הולכת ומתמוססת באין תומך ומחזיק בידה, וע"כ מהרואי אפוא שהגבאים יתליפו כח להקים אותה כבראשונה.

מעיר ליסקאווע (פלך הוראנא) יתאנונו, על כי אין רופא בעיר, רבים. המה חללי מות בעיר באין תרופה ומזור ע"י רופא, העני אין ידו משגת לשלוח עגלה לעיר אחרת אחרי רופא, ואם רחמניה מיללת על מות בנה, יען במרם יבא הרופא גברה מחלתו באין מציל עוד, והאשמה תלויה רק במנהלי העיר, כי המה גם חברא קדישא אשר לא יבכו למת, רק "לחיים" יקראו בעד המתים.

לאמזא לשמחת לבבנו, התעוררו נכבדי העיר ויעשו אגודה אחת ויסדו פה חברת מכבי אש. שרי העיר וגביריה ידי כולם בזה. אך לדאבון לבב כל איש נלבב, מעט מזער לקחו היתודים שכם בעבודה הנכבדה הזאת, אשר למזבת יושבי העיר כונונה. אבל עוד תקחתו חזקה כי ישימו לבם לדבר הזה. — אם כי עברו איזה שבועות ומאחינו אין בא בתוכם, מכלעדי האחרים הראשונים אשר הסתפרו אל הכוונה הזאת, ובאתי במכתבי זה להערים ולעוררם, והיה שמם לתהלה בקרב האנשים אשר אנתנו יושבים בקרבם.

נחמיה שמואל ליעוואוויץ

מינסק. לפני שבועות אחדים עמדו נערי בתי הספר לעברים בעירנו על המבחן, ובבית הספר של ה' לעדער, במושב שרי הלמודים, ובראשם הדירעקטאר, הפליאו הנערים לענות על כל השאלות אשר שאלום ברקוק שפת רוססיה, ובמלאכת החשבון (אריממעטיק) עד השברים (ברוך) ועד בכלל. גם ערכו הנערים מאמרים (אופוזאציע) קלים בכל סמני ההפסק והחבור באין מגרעת, ויהי לפלא, עד כי גם הדירעקטאר אמר בפומבי, כי נערי בית הספר הזה הגדילו לעשות, יתר הרבה גם מנערי בתי ספר לעם (פאלקס שולען).

ויהי כי באתי את המחזיק בדברים, ואשאלו על מספר הנערים השותרים את בית ספרו, ועל משכרתו מהם? וכו' ועל כלי השאלות, הוציא המחזיק אגודה אחת גדולה השוברת כל גופו, ויען ויאמר: ראשון אתה ידידי, אשר תחקרני, ודעת דרכי חפצת; רבים הם הנכנסים והיוצאים בבית ספרו, וכיון שיראו לעינים חדרים מרוחים, הוד והדר, נקין וסדר מושלים בכל מקום, הנה לא יפספשו במעשי, ולא ירדשוני לדעת מה עמדי, אם יפה בח בית ספרו, או הורע כחו. לכן הגני למסור לך תורת הבית הזה, לכל מוצאיו ומובאיו, גם המאורעות וההתפתחות דעו עלי מיום הוסדו.

זה שלש עשרה שנה, מיום אשר בית הספר הזה פתח לרוחה, ובעת ההיא (לפני י"ג שנה) אשר כל בית ספר היה נחשב לעמק רפאים, וכל מחזיק למזיק ושמן, גם בעת

מכמנים תורי המתכות, הששים על בני מעיהם; אנשים אלה כאתר ממכונות הטבע הכוללות נחשבו, העושות מעשיהן באמונה. להכין מערביהן בכמות גדולה, מבלי שתדענה להוציא תועלת פרטית מכל אחד מהלקיחן, כדרך אשר יעשה אותם האדם; חבור עצבים אלה הגח למו, אין חלק למכונה כזאת המכונה בשם "אדם", בשרשרת היקום. יציר נדמה (מיסס-גבורת) כזה, לפרעות במכונת העולם יתחשב, וכאשר תגיע לפעמים לריק להוציא יצורים אנדרוניס, חסרי ראש, אין לב וכדומה, אשר לא יצלוה למלאכתה אשר לפניו עוד, כן תלד לפעמים לבהלה, בלדתה, יצורים כאלה חסרי לב דופק לחי עולם וחברה. — גם לא נזכיר את אלה, עקשי הלב ונפתלי בינה, הקופאים על שמריהם וישחקו לרעש כידון ותרועת מלחמה, המתברכים בלבבם ואומרים: שלום יהיה לנו; לא יאמינו באש כי להטה סביבותם ואחזו גם אחזה את שוליהם, אם לבם קר כקרח יחמו אחרי תנור בהמ"ד או במעט יין, וברי אש לא תועיל, יאמרו האח חמונו ראינו אורות מאופל העבר, ולא ידעו כי שמש ההוה תחפיד כל מאורות מתעים כמו אלה; לא התבוננו כי שאלת הדור הזה לא חלי עובר הוא, כי ישמע לקול מלחשים בסתר לחש ארוך עד יעבר זעם. שאלתו אחת היא מן השאלות החמורות בפרקי הטבע, שאלת האדם כלו היא, שאלת תקופה חרשה הנצבת נכתו בדרך השתלמותו, אשר קרסולי רבבות עם ימעדו אם ירצו לבא עדיה מחר, וכל חנחשלים מלכת אתה, כדבר ה' אשר בעתה יחישנה, יונבו. אנכי למשכילי הדור אדבר.

למשכילי הדור אשר לא השם אלוה לב רגש לאחיהם החיים אתם, לאחיהם הסוערים בסערת הזמן, מדעתם או שלא מדעתם, אשר סופתה סחבתם, ותצנפם צנפה כדור (וירבעל), וינר האזע) אל ארץ רחבת ידים, ונפשם ירעה למו לראות ברעה המוצאת את דור תהפוכות הזה, ולקחו לשונם לנאום נאום להרגיע ישראל, אשר רוח הספק ספקו בלב ים זועף, ולהרגיע ים התלמוד השוקט בלב תמים למען המות גליו, כי כפלים לתושיה עמהם, כמרז"ל, "לע"ל הקב"ה מציא חמה מנרתקה, רשעים נדונים בה וצדיקים מתרפאים בה". להם אדבר דבר בעתו, אם ישמעו ואם יחדלו, ואחר אחרל.

בסתתי כי לא אבוש, אם אומר, אשר רבי משכילינו עוד לא ידעו בעצמם את הדרך ילכו בה למסרת חפצם, בהתרת שאלת הזמן והזיא. ואם כאדם שמעו לקול אלהים המתהלך בגן החיים לרוח היום, אכן דברו לא הקשיבו, וכעמא פויוא הקרימו נעשה לנשמע. רובם שתי פניהם אל חומת הדת להרסה, ולשלח העם חפשי, המה ימשכו ביוכל למען עלות הצאן והבקר אל הר סיני לרעות ברברם, טרם הקימו למו רועה לבל יתעו, או כי לא יגרמו אם יכשלו מקצה העם. כי ראו את הסכנה המרחפת על שזה הפוזרה והגדחתה באין מוסרות דת לקשרם יחד, אשר אם תפול האתת תקימנה השניה, ויאמרו להביא תבלי אדם תחתנה לחבל תבל נמרץ לכל ממלכות הארץ, לחבל עול ומוסרות מלכין לפתח.

הסו, אחי! הסו לקול ה' הנאדרי בכח, הסו לקול הטבע אשר הוקם על, בהפריד עליון גוים לאייהם ללשונוותם. עוד לא פתח הטבע מסגרות גבולות האדם, ואתם איך תפתחו מושכות כסיל? חיי דרור תבקשו, ולשלח פרא חפשי תמהרו, אם לא פרעות תפרעו בארץ? התרמו בנפשכם כי עיני הממלכות לא כראותכם תראינה, והמה חכמים מחוכמים; התרמו כי לא יאמינו בדברי תוזה-יה אשר יקו באחרית הימים, כי תמלא הארץ דעה כמים לים מכמים, ולא ישא גוי אל גוי חרב? גם המה מאמינים, גם המה מקיזים ומצפים לתשועת האדם כי יושע תשועת עולמים, לא תמול נולדו, ומאחמול ערוך בלבבם אהבת אדם והצלחת גוייהם; אך המה השפילו עיניהם גם לסיפיה דקרא, "וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירביץ", לאמר: כשם שאי אפשר לזאב ערבות לגור שלום עם כבש, כן לא יצויר למלאות הארץ דעה אחת, וכל עוד אשר לא נמלאה תקותנו זו, להשכיל את הסוס והחמור, לא נשבר דבן השור, לא יתרץ האויאמי, ולא יתפלסף העסקימי, לא יחקור הקרעמיני, וארובות השמים לא תפתחנה להאמנעמנטאמי. סוף דבר, באין דרך ילבט האורה, ובאין חזון עין גבוה יפרע

הראשון אשר נפתחו לפניו בתי הבורים בעם, ובידו בנידים ללמדם כתב ולשון, גם הוראים והקנאים, עד רבנים והמוכחים בשער, לא יראו מהשכלתו של ה' . וכן אחרי כן כי פתח בית ספרו, הגה בלב בטוח את עויליהם אליו, איך שהוא בימים ההם ובזמן ההוא, ה' לעדער פתח אל ההשכלה כחדו של מחט, ואשר ת הימים רבים משומעי לקחו התירו לנפשם לבוא גם אל ספר הגבוהים, וכבר יש מתלמידיו, שהם דאקטורים וכדומה. וגם בימים האלה שרות היום עברה ותסתר העיר לעינים ממהבילים כאלה, ובתי ספר אחרים פתוחים לכל התפץ לתת את בניו שם, אך בכ"ו עוד רבים המאמינים אמונת אומן רק בתורתו והשכלתו של ה' , שנקיה היא משמץ דופי, ואין מעורב בה גם קורטב הן הדברים המרפים את האמונה הטוהרה. וע"כ צד לנו לראות איש כזה אובד בעניו, עד כי ההכרח אכף עליו בית ספרו, מבלי אשר אין תומך בו, ואין מחזיק . לו חברת מפצי השכלה, שכל מסירתה להפיץ השכל בלב אלה הרתוקים מהם, לו שמה אל לבה כי בעזרתה ת בידה להאריך חיי בית ספר כזה, אשר חיים של לה לכמה וכמה נבערים ויצאים ומפכים ממנו, כי עתה לא ה כי יצאה לעזרתו; ותחת אשר נראה לפעמים כי החברה דה הזאת תעזור לאגדות, או גם לאנשים פרטיים, אשר כלי עזרתה יכלו להגיע אל מסרתם, מדוע זה יגרע בית הזה אשר יצוח ככרוכיא, ויקרא בקולי קולות: "עורוני גי ואחיה!" ואין איש שם על לב. והעזרה תלוי רק בדה, כי אך ידה רב להושיע, ובלתה אין מושיע.

איו"ב ממינסק

ידיעות העולם והטבע.

הדת וההשכלה

(סוף מגילין 39)

לו גדלה חכמת הטבע עד כה בימינו, לפקר נפש כל בשר, כי עתה הורידה את סנהגי הדת דומה עם וסופיא אחותה יחד, אשר לא תעלינה עוד על לב כל אכן צעירה היא לימים עדנה, וכח סבלה עוד כשל א משרה גבוהה כזאת על שכמה, משרת "חיי החברה", ידה הרוזים על ידה: שלמות נפש האדם, ויתרונה על ת חיתו שודה, חכמת המוסר והנהגת המדינות, עוד לא למשמעתה, ואף כי הכבידה אכפה לתת ספר כריתות וסופיא הבוגרה, לא ורדיבה עז להכרית זכרה מארץ , ובני האדם נבוכים ומבכים עליה, כי זקנה הדת, ולשד ידה חלף הלך לו, ואיזה הדרך יפיתו באפה נשמת חיים בלוטה.

אנחנו בני דורנו זה, אשר השאלה הזאת נוגעת אל גו ובשרנו, ועלינו ללח כעת דת חיים, חיי אדם, קהל, גויי כל הארץ, אשר יחיו בהם ככל החיים הכתובים למעלה ממעם חכמת הטבע, באנו עד משבר, וכח ללדה.

מוט התמוטטה ארץ, בהעניק עליה השאלה הכבדה ה, פור התפוררה, ומכל פרור ותרנא דיומא, דלא שמה, משכיל ברורנו אשר יתה דעתו בקהל ועדה, והיה לדת לכנסיה הישראלית, להורות את האם איך תברע ללדת מבלי אשר תגוק נזק מסוכן, ולא יהיה בה אסון נורא ד ימים. לא נזכיר את אלה בין החיים אתנו, אותם החיים לעצמם, החופשים זהב ממטמונים למלא חוריהם לאסוף ולצבור חיל, אשר תקעו יתרותם בשערי דמעות, ואומרים: שאל שאל הזמן בנו, וכן התמנו, חיו נחיה כמצוה עלינו הטבע (ולא ממעם חכמתו), וכל זולתנו נכריע תחתנו, ופא הגמר, הברדלס והנחש. אלה נוזרו אחור ממעלת ש וישבו אל העפר בעורם בחיים חיתם. דמיונם כהרי

באטאמי העטער געפרדים. מי האמין לשמעתנו, כי האטאמים אשר כל אחד הולך בתנועה ישרה אל עבר ודבר אין להם חד את אחד, מאטאמים אלה יבנה שכבה לו מן ההוד והפאר, מן הפלא והנשגב! לו היה א מן המשכילים החדשים בדורנו, כי עתה התחוללו וורנו ינמאו כל אלה, לעשות מעשים זר מעשים בעיני ארץ האפים. אך הטבע הסובל שקט במכוננו במח עדן עד אשר יארחו לתברה איזה קבוצות אטאמים חמרים והיו לאטאמי חמר רבים. דמיונם, כהקבץ בנ"א אל אבות, משפחות משפחות לבד. — אטאמי חמר התלכד לאגודות אגודות והיו נהיו ליסודות שונים, דמיונם כה ראשי בתי האבות בערב רב, והיו לעם אחד או לעמים תחת כל השמים, השונים זמ"ז לפי משטר מערכות משפחות כהבדל היסודות לפי משטר ומספר אטאמיהם. — יסודות הוגנו זה אצל זה והיו לגופים שונים, כן יאהו עמים זה אצל זה והיו לממלכה אחת וטף אחד, אשר שכל ראש אחד.

הטבע, שליט גם על הגופים, וברוב הימים יותר מן הגופים ויתפרד ליסודותיו, אשר היסודות ההם יתמזגו גופים אחרים או יבראו מהם גופים חדשים, וכן תספר לנו הר (היסטאריע) מתהליכות העמים ותנועות הממלכות. — ה לא יניף תרבו להכות גפש כל חי ולהכחיד ארגאניזם אחו הארץ, מבלי רצון יסודותיו, ולכן יוסר מוסר אכזרי ממלכה נאורה, האיש הקם במטה רשע לחרוס ארגאניזם או כללי, המרים יד בממלכה לשדד מערבותיה. ואיכבה י הטבע ברצותו להכין טף חדש הטוב בעיניו מן הראש יאסוף אליו יסודות הקרובים בנטייתיהם, אל יסודות הגוף ויתנו עליו כדור, אשר בחלקות ישיטו למו יסודות הגוף ה אשר מאפס כח ולח חושב להתפרק, ומשלים רוחו ומ אילותו, אל אלה אשר כבודם חדש עמם, והגוף נתר ויש יוצאת כמשחל ביניא מחלבא, וזהו מות הטבעי, מות יש אשר היא פקודת כל האדם.

ככל החיון הזה, אחזה אני למשכילי דורנו והדור סובת האדם והפצים בתקונו, אל נא תפערו פיהם על המג הישנים לגזור לבות בני האדם לגורים, פרס תתנו תושיה (עמנואס פאזיטיביזם). חדלו לכם מן האדם מר הג אל תתלוצצו בו, פרס ימצא בעצמו דרך; העלו נחת ה ויהיה אור לעם התולכים בחשך, והאפלה תגדח מעצמה, תגרשה במקלות, רק באורה; הורו חכמת הטבע, ולתועי הבינו שנות דור ודור ע"פ חכמת הבקורת הישרה, ויהיה לסנהים ולאודיהם, ובני האדם יראו את האור כי טוב, מעצמם מן הצללים לעמוד בקרן אורה; למדו היטב מתו הסתורה, האמור בה, "ראה נתתי לפניכם את דהיים ואת את המות ואת הרע ובחרת בחיים", הקבילו נא גם את לקבל זה, אם לא מעצמו יבחר האדם בטוב. שימו לב המדות המסוריות, והכינו יסודותיהן בחכמת התושיה, וש לבנינו אתרינו, למען היותם לאנשים מעילים לטובת הת האנושית. ואתם התפצים חיים, מה לכם כי השיאו מות, מה מבוכה ומבוסה על העם, פרס הוריתם למו חיים חדשים, נפש ובשר. — חי אני וחי רוח האדם, כי לולא נשג מרום עיניכם על קדוש העם כלו, ובקשתם ענה ובק צדק, אם לא הפקתם רצון. "החמור בקש לו קרנים, לכן אוניו גנוז", יאמר משל הקרמני, "כן המפיר ברית אחים ב קדש, וצוה הרופא וברות מעמו הברית, וכן איש אשר ה שובבתו וימנע ממנו אורה, יאמר שופט מישרים, לא ישנא השופט דעת, חי אני כי במסתרים תבכה מפני גז, אבל מה יעשה לבן שובב עד ישובב תב הישרה אליו.

על כן שפרו בעיני כל יודעי חין ערך מ"ע לבני, מ המגיד, הכריזל, והצפירה, המפצים אור בקורת על הליטערא לאחור, והמלמד בינה בחכמת הטבע לפנים; האף אמנם כי העם ידלג על מפתן הדעת במאמרים אלה, והא בחדשות העת, ויותר בספורים תפלים אשר יצינו לעיניו קדרה כמו חי, כאשר התרפק לפנים על השומים ועל הבצ

עם. — למה תאבדו כתכם תנם ותאבדו דרך. תנו לעם חיים ויחיו, ואל ימותו בבלע את הקדוש. לא תשיתו על הדת הנתנת חיי עולם להמין אדם, לא תפתחו מסורות ערוד, ורסן מסוס ומתג מחמור לא תרימו בחוקם, פן על פניכם יבעטו ונפלתם ולא תקמו. לא כל הארצות שוות במשפט, ולא כל העמים היושבים עליהן דומים בתכונתם, בי תלמדו גורה שזה הפש מתפש. תעיתם דרך חיים, שובו אתיו אל הדרך ישכן אור.

וזאת העצה היעוצה לאדם בכל מעשה אשר יעשה והי בו, להסכין את הטבע, ואז ישלם. חכמת רבות ומעשים ישרים נודעו לו מדראשונים, לא מכל קבל די רוח חוכמתא יתירא דהיה ברוך עשו דבריהם בהשכל ודעת, כ"א מפת היותם קרובים לחיים הטבעיים, ומשטר הטבע בכל פעולותיו בא ונגלה בלב האדם הישר, בתור הרגש קדום (אינשטינק-מאססיג, פארגעפיהל), ורק השכלת האדם בהגיון בלתי אמת תעלע קדשי הטבע, עד יערה עליו רוח דעת סמחומי מסתרי הטבע ואת מקורו יערה, או אז יסור הלום על שכל האדם, או ישביל בדעת ותבונה את אשר הרגיש לפניו את האדם, ויתרון להכמה מן ההרגש הטבעי, הנבואי או האלוי, כי יש לאל ידה לבונן את שומעיה ולהשכילים טוב טעמה, משא"כ בהרגש. ובבחינה זו תצדק הבטחת הנביא, כי מלאה הארץ דעה כו", לא כי תמלא הדעת גם את הארי גם את הזאב, אבל שתתפשט בהקף יותר גדול, מאשר התפשט הרגש הטוב והישר בלבות שומעי דבר הנביא, אשר אין לאל יד להוכיח במופת את צדק אמריו, וע"כ נמצאו אז דאומרים לרע מוב ולטוב רע, שמים אור לחשך וחשך לאור. ועד"ו נמצא בדרו"ל, "אלמלא נתנה תורה למדנו צניעות מחתול ואמון מכלב כו", צורה שזה זו אינה נושאת תבניתה (כאראקטער) בעצמותה, כי המתלוצץ ובעל לב רע יאמר: אלמד להקל על עצמי, צניעות מכלבים עזי הגפש, ואמון מחתול הגונב, רק החכם התלמודי אמון היות וצנוע, מצא את המדות הנאותות בבעה"ח האלה ושפרו עליו: אולם הדעת תורנו, כי לא ממעשה הטבע נלמד, כי הכל מעשיו אם טוב ואם רע. כ"א מתכמת הטבע נתבונן, אותו המשטר אשר נתבונן במעשהו, כי אמר עולם יבנה! בודרכו יאחו כל בן דעה, ואז יחכם באחריתו, כאשר כי בטח לא יתנגדו מעשיו אל המציאות ואל בגין העולם, ומה שעשה הטבע בלא כונה ובכל זאת יצאה הבריאה כלולה בהדרה, ומערכה אשר לעולם תשב, וירנו די הבין, כי יסודות ההגיון הטבעי נאמנים המה, וכל הולך בדרכו ישביל. כיד השכל החרוץ חמור להציא פעולות הטבע המשרך דרכו, כן נבטח כי תובילו מהר התחקותנו ואת אל המטרה הכללית אשר כל אדם אליה ימשוך. כן לא נשים לב על איזה גרמים אשר יצאו מתחת ידינו, למרות רוחנו, ד"מ, בקשנו להשביל את העם בינה, לשם אהבת החכמה, כי לא יכולנו וראינו בפרוע העם לשמצה במשובה נצחת, ולבקשתנו געתה ממשלתנו הטובה, ותפתח לנו אצרות אורה ודלתות תושיה, ויננה העם אל הגדרה המופעת, ויהי כרובם כן חמאו לה, איש לעברו תעה, לאסוף הון ולקדש שמו ברבים, מאין פנות מול אחיו המבקש עזרתו, כיד חכמתו הטובה עליו, רבים התנכרו לבני עמם, התנכרו לשפת עבר אשר ממנה פרחי דעתם בשלו, התנכרו אל הממשלה הטובה ויבקשו רעתה כגמול על חסדה עמם. הכי נאמר מפני זה, כי נניא את העם מן הדעת מפני אלה הגרמים (מיסמגעבורטען) אשר הולידה? לא! המבונה החדשה בדרך החיים עוד לא נתקנה כראוי, כאשר הקשה הטבע בליתו את האדם בשלמותו, בעשרים דור עד נח ועד אברהם, והלאה עד משה ועד עזרא וכו". בכל זאת תקונו בטוה, כי כל אשר נשביל לעמוד על סוד הטבע יותר, ימעטו אלה הגרמים, והחיים העולם יחיו, הלא התברה האנושית כאדם חי הננה, תרפא מעצמה את מחץ מכתה ע"י מיץ חי אשר תקיא מקרבה, כדבר המשורר האלוי, "אחרית רשעים נכרתה".

בדברינו מה ניחם רצון אל הטבע, לפי הגמשל, אשר נתמשל אליו לחקות מעשיו אחריו ברצונו. הטבע, ברצותו לבנות עולם ומלואו וכל טוב, בחר

העולם נהפך למינות, השחית כל בשר דרכו על הארץ, וגם הרמש והשרץ ימלאו שחוק פיהם, על כל תרם וכל קללה וקטטה אשר ישלחו בהם למען השחיתם.

בין התחבולות אשר תועילו מעט לחיות הנפנים האומללים, הוא לשירות את הנפנים בימי התורף שבועות אחדים במים. תחבולת אשר תוכל לצאת לפועל כפים רק בארץ השפלה, ולא על הברמים אשר על ההרים והגבעות; גם לכסות את שרשי הנפנים בחול דק, היא תחבולת אשר תועיל מעט, והתחבולת הזאת אשר אמנם הרבה עמה פרות ותוכל באמת להצמיח ישע ותרופה, אך חלא בארץ אשר לא לחף ימים תשכון, כבדה היא מצאת לפועל כפים, וגם תוצאות הרבה דרושות אל ההפך. גם התחבולת לשפך על הארץ אשר סביב הברמים, נמצי רעל אשר ימיתו את הרמשים, גם התחבולת הזאת לא דבר רק הוא, אך עוד לא באו החכמים אל עמק שוה, אי זה מן הנוזלים אשר בבית מרקחת הרפואה יכשר לזה, יסוד פחם הנפירה, אם כי ימית בריתו החזק את הרמשים אך גם את הנפנים ישחית לבלה, ועוד לא ידעו לבטח איזה דבר יקחו, אשר בהמיתו את הרמש לא יזיק את הנפנים.

אך בכל זאת אין לאמר נאש בענין הזה אשר נתן לענות להחכמים ידעו העתים, ולכל אותבי אישי ענבים, כי הנסיון תורה אשר אם יבקשו תחבולות להחזיק במעוז הנפנים לזבלם היטב בזבל רשן ושמן, או יוסיפו תת בוחם גם אם חכם תרבוץ עליו, וכי גם הרמש הזה ככל נגעי בני אדם כאשר יחנה כן יסע לעת בוא פקודתו, פעולות מעטעאריות יפעלו בורוע עווס להכחידם מתחת שמי ה', וכאשר מצאה יד האדם עצה ותחבולה לנהה מזור לתחלואי תפוחי האדמה, למנפת תולעת המשי, ולדקבון הענבים, כן יש תקוה כי יפתח ה' את עיני הבשר, וישלח ממרום עצה ותחבולה להשיב מבלע גם את ידי מחבלים כרמים האלה, ועוד יענו הידד יורכי היין המשמח אלהים ואנשים, ויוקבים ימלאו תירוש.

אברהם אבא ראקאווסקי

חדשות שונות

הנשמים אשר ירדו בחדש הזה, הרבו לשום שמות בארץ ספרד במתו מורציא אשר במערבית דרומית הארץ הזאת. מימי הנהרות גאו מאד וישפפו כל שרי תבואות והכפרים הנמצאים על חופי הנהרות, כל ככר הארץ נהפך לאגם מים גדול מאד, והעיר מורציא בירת כל המתו, עיר גדולה לאלהים כמעט ספה תמה מן בלחות, בתגרת המים הוידונים אשר גברו למעלה ויכסו את הבנינים היותר גבוהים. לרבים מיושבי העיר נעשו בתיים קבריהם, ועד היום הציאו נמבעים יותר מאלף איש. כפרים רבים נשמדו מתחת שמי ה' וכל יושביהם ירדו במצולות. אין עירק גם להגוק הרב אשר בא עקב האמון הגורא הזה. כפי הגודע עתה עולה תצוק ליותר מארבעים מיליאן לירא. ועקת האומללים הקיפה את כל ארצות אייראפא, ומפאריז ומאדריט מודיעים כי מרבים העם להביא נדבותיהם למזבת האומללים אשר במים נשפם ה' אותם.

מן מאה ושתיים עשרה עלמות אשר הגישו מכתב בקשה להתקבל במחלקת למורי חכמת הרפואה לחולי נשים, אשר בבית החולים של הצבא, המכונה בשם ניקאלאיועוסקי בסט' פעטערסבורג, נמצאו ארבעים בנות ישראל, שבעים ושבעה מהנה עמדו בנסיון ונתקבלו אל בית ספר הגבוה הזה, וביניהן עשרים ושש בנות ישראל. בבית ספר פראגנימאווים אשר נפתח עתה בעיר יעליסאוועטנראד באו 143 תלמידים, ומהם 104 נערי ישראל, או שני שלישי מספר כל התלמידים, בעוד אשר תושבי העיר היהודים המה אחד אחוז מתמשה ביחסם אל יושבי העיר הנוצרים, עשרת אלפים לעומת חמשים אלף איש.

רע על הצפית ברבש, אך אם גם המשכילים בעם יתרה לדברים בטלים אשר אין ראוי להעלותם על לב, רחמנא גדולה נגד התבונה והחכמה הנכונה. המרס תרעו, ת מכתב העתי לבני, מושב אספת רבנים הוא, או שיהיה כן, והתדרשות הבאות בו כמפלים נגד המסרה ה הדיא, עד עמוד כהן לאורים, ועד שבת מכתבים בערי הממלכות, לבלי יצטרטו להעתיק חדשותיהם מעלים ואיזה אריגינעלים יחיו למכתבי עתנו, אם לא בנוגע העם פנימה; אין לנו פאליטיקע שנהיה ע"י המ"ע פאלי-ומב"ש קאסמאפאליטיקים. אין לנו כ"א תתיכת חיים, כן העבר עד הנה, ותקוה לחיי עד חיי האדם כלו, יצא לו חיי הנהה.

יוסף ליב זאסניץ

מחבלים כרמים

(סוף מגליון 39)

אך יצא יצאה הכינה הקטנה מחיק הביצה מכורתה גה, או אז תרוץ רצוא ושוב אל המקום אשר יהיה ללכת, ותבקש לה מנוח אשר ייטב לה, לחקוע שם יתרה נאמן ולשבת כל הימים אשר תמצא שם אוכל לשבע על אחד השרשים הרכים והענוגים שם תשב לבטח, את זנבה החד כעין החמט, ותחזיק מעמד, ואחרי כן את ארבעת צינורי היניקה אשר לה, ובהם תמוץ לשד האומלל ותשלח רוזן במשפטיו, אחד באחד יגשון הרמשים יעמדו צפופים איש אצל אחיו על מקומו ועל משמרתו, ועין התורא בעלת קשקשים יכסו את השרשים, וכעין בחרות אשר מראיהן גבוה מן עור השרשים כן מראיהן יתנו איש על דגלו לצבאותם. שרשי הנפנים וראש גיו יהיו לבער, ייבשו ויקמלו ורקב יבוא בהם, אשר ישלח את המארה לאט לאט. בשנה הראשונה לא יודעו עוד את המשתתפים הרעים אשר שלחו בו, אך בשנה השניה השלישית, או יראה פעלם וידם הנוראה: האשכולות לא ידענו, כי יפלו בנופלים בעורם בוסר, ראש יונקות הגפן על ערוות פסעו, ובאחרונה ילבש כל עץ הגפן קדרות נחר, עדי כי ישה קו תהו ואבני בהו על כרמי חמד אררת, אשר יהיו לבער והיו לשממה.

הפיללאקסערא תלך לבטח דרכה, ותנוע על עצי הגפן און סענף לענף, או על האדמה תרמש ותלך למסעה, יגביהו עוף כבעלי כנפים, או אז ירצו ולא ייעפו על זוח, אשר יצרם בכנפיו וישאם אל המקום אשר שם טובב הדיח, ואשר בזה נביא לבב חכמה לדעת, איזה ררך לפתע יתנו נדודים; ויבואו על צבאותם אל ארץ חדשה לפני יום לא נודעו בה עקבותיהם, ואשר על כן עתה החכמים עו, כאשר יאבו להכחידם מתחת שמי ה', רק מלחמה נגד בעלי הכנפים לבצור רוחם ולהשיב חמתם וית. אך בימים האלה, אם כי הרבה הרבה יגעו החכמים השם לבקש תחבולות נגד צר ואויב הזה, וגם היוגבים ימים כבר חשפו זרוע עווס לעשות נפלאות בתחבולות, ממקום קדוש יתלכו וקדוש יאמר להם, גם מי נדה תמאת על הגפנים המצורעים, אשר בארץ צרפת, גם ממעון מעון ישועות אשר אצל העיר "לוד", שאבו מים בששון קת את הרמשים האלה לצכות בשן ולנפיל ירך, גם משכורת 69 פראגנ בשנת 69 וסך שלש מאות אלפים פראגק, אשר הממשלה בשנים האחרונות לאיש אשר יפליא עצה כרת עשוות למחבלים כרמים האלה, לבלותם ולהשמידם ברחם וברוח בער, כל נפלאות קדוש וגם שפוני ממני חול עלו בתהו, ואם ה' לא ישלח עזרתו מקדש, ויאמר למלאך חיות הקמן זהה הרף ירך, כל חכמת חכמים או נפלאות לחש בלטיהם, ישאר מעל ויעלה בתהו, וגם עצת אחד שים ללכוד את הרמשים האלה בחדם הגדול, כאשר שם לפנים ילק האביב, החסיל והגוס, גם עצת נפש מי יודע אם לא תשאר מעל בימים האלה אשר

הודעות

זה כמה שנים אשר כל בית ישראל בכל מקומות מושבותם ינהו אחרי ספר הנכבד שם הגדולים הדודש, אשר חובר מאת כאמ"ן נ"י, אשר כל נאנוי הזמן נתנו לו את השבח, והוא צדיקי הדור לא זוז מחבבו, ולא היה להשינו כלל, כי אותו אשר הוציא לאור כאמ"ן נ"י בעצמו פעם ראשונה בשנת תרכ"ד לפ"ק, היה כבודוה במרם קיין בעודו בכפו יבלענה. והם אותו שנרשם אח"כ בשנת תר"ל לפ"ק בהוצאות סודי נכבד מפה המנוח ר"א מינץ ז"ל, ג"כ נסכר בזמן קצר, והוא ועד עתה נחש כמטמנים, וחורשיו המה הרבה מאד ממקומות הקרובים והרחוקים, הן ממדינתו והן משאר מדינות, ע"כ נאזרתי חיל והוצאתיו מחדש לאור על הוצאותי, עם הרבה תקנים והוספות, הגדולים והספרים, אשר נקבצו לידי בעז"ה, בזמן אשר יצא לאור פעם הראשון עד היום הזה, ולא חסתי על ההוצאה היתירה, והדפסתי אותו ברומם משובח מאד, ובכל

מיני פאר ויופי, ונקיתו מכל שמץ וזמפי. אקוה אשר כדרכים ומוקיר רבנן יתן לי אלה תודות ות"ח על ההוצאה, הבע"ח יום א' ב' מרחשון תס"ד לפ"ק פה ווארשא יוסף אריה וואלדען בן הרב הסתבר נ"י

ואגב הגני מדיע לאחב"י, אשר בקרב הימים יצא ע"י אא"מ נ"י, מגולה יקרה מאד, הגערץ והגקדש בתוך אלפי ישראל, הוא ספר יקר המציאות צדור המזר על תומשי תורה, מתכם קרמן איש אלהים קדוש ונורא, באספקלריא המאירה, רבינו אברהם סב"א הספרדי זלה"ה. ביאור רחב על הגלות והגמלות שבתורה, ולא נרשם שכו"ל לפ"ק עד היום, והוא ממש אחד בעיר, וכעת בחמשה חלקים כתבנית כל החומשים בומנו. ביופי גדול למראה ובתקנים גדולים.

הודעות

משנת תר"ם החלה השנה החמישית לכב"ע, שערי ציון. מטרתו להועיל לבני ציון היקרים, ללמד דעת לתת אל התורה והתבונה וההשכלה האמתית פניהם וללמד ידיהם לעבודה ומלאכה המחיה את בעליה, מבלי חבות עוד על החלוקה הזעומה אשר תמית כל רגש חי בקרבם. מתירו באוספריא ואנגאריא 5 פלארן באשכנז 12 מאק, בארצות אחרות 16 פראנק. האודעסע אלינו:

J. Gościnny et com: in Jerusalem Red. Scharei Zijon.

מצא בידי למכירה שני עקו' שלמים מהצפירה שנת 1877 מחיר כ"א 5 רובל ושני עקס' שלמים משנת 78, מחיר כ"א 4 רובל, והלוקה שניהם בידך רק 8 רובל, והכל חפשי מהפארטא. גם נמצאו מהשנים הג"ל חסרים ונומערן נפרדים. והגני לבקש מאלה אשר לא שלמו עדין בעד העבר כי ימזרו להשיב לי. רפאל משה סמיליאנסקי M. A. Смѣлянскому Черкассы Киев. губ.

מודעה למו"ם

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי, אל רחוב נאלעווקי № 25 בתצר הגביר ר' יודיל מאקאר, ובהיום ימצאו בסקלאר שלי כל המינים פערלאג שלי שמכבר, ועוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדפוסים אחרים במדינתנו, הדפוס חוץ למדינה, והגני מוכר למי"ם ע"פ קאמאלאג דרוק-פרייו, בגניון פראצענט לפי ערך הקניה. נשלם כעת מי פסכת אבות עם תלמוד כבלי וירושלמי וכו', וסי שם הגדולים אהלי, סי יחסין השלם, סי שער השמים, סי דרשות הר"ן, סי דרשות מינץ, סי דרשות תרפ"ן, סי חשבין (פסקי דינים), סי פרשת דרכים, סי דרשים טאים לפת"ל, סי אגרות ושו"ת המבנים ז"ל, סי האמונה והבטחון, סי שער הגמול, סי ילקוט דוד, סי חלעת יעקב, סי תורת האדם לתרפ"ן ז"ל, סי גבורת אנשים ושו"ת להש"ך ז"ל שה"י יקר נמצא עד היום, ובקרב יצא לאור סי סורה נבוכים, וסי עזת לרבינו נסים, וסי הכוזרי עם סי קול יתדות ואחד נחפז, גם כרך ראשון ושני מן שו"ת גודע ביהדות מתהדא קסא ומתהדא תניא. וזה לא כבר יצא לאור סי תפארת רבתי (פוסק מן הראשונים) עם באורי מדרש"ה מדרב הגאון הספרדים ר' שמעון הורוויץ נ"י אבר"ק לייפציג.

יצחק גאלדמאן מרשים וסודיק סקלאר ספרים בווארשא

Въ Тип. И. Гольдмана, въ Варшавѣ.—Jzaak Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau

זה שבתי פה ירחים מספר, והגני מדיע גלוי לכל השולחים ידיהם במסחר קערקסין, מלח דגים, שלשת הדברים אשר בהם תתפאר צאריצין בארצנו, וכן כל הסודות המובאות מפרס, כי נכון אנכי להשלים חפצם בכל עניני הקאממיסיאן ולשלוח להם את כל הסחורות הג"ל פינקסליך בכל עת, במקח היותר זול ובשכר מרתה מועט, ואקוה כי אפיק רצון מכל איש ואיש בכל פרטי הקאממיסיאן. האודעסע אלי:

Гизелю Рабинновичу въ г. Царяцынѣ, на Волгѣ.

מצאת לתקן

בלוחות לשנת תר"ם שנרשמו בו נפל טעות בקצת מהם בזמן השאלה (ומסר), ונבקשה נא את הרבנים ומו"צ בתי כנסיות שבכל עיר לפרסם כי השאלה הוא אור ליום הששי בעשרים כסלו, ולא ימזעו בקצת הלוחות הג"ל שבהם זמן אחר.

דברי המדפיסים האלמנה והאחים רָאָם בה

נעתרתי לבקשת בני משפחתי לה עוד זמן משובי פה רוססא וחורשי במחלות אשר מתאן מימי חילות חסרון כח המליד חלישת העצבים ומנשים (אימפאמענץ אונד נערותענשווע יפנו אלי ע"פ האודעססא שלמשה מוזר ותרופה, ואלה אשר ברצונם שאותם במקום מגוריהם בערים אחרות יוד בקשתם לכה"פ שבוע אחד מקדם מכתבים אענה לאיש איש ככתבו וכר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אודר Доктору Н. Волхверу, Киевъ на Подолѣ. Спаская № 36.

שאלות ותשובות

להרחותם על הצפירה בחז"ל, את נקבל בכל פעם כפי הקדם, והם 1 מאק = 47 קאס, והפלארין 81 לס' שלמו יעין כספי יסודי הספר יסלמי, 51. למרדכי אליעזר לאל, ככר מזח מאמר לזון כסלרס סלמנסט מנסה ס יעווש גלזן 2, למסס סיל, הפעין סזס ככר כסלרס, הננסס על כססס"ל סיסס סס ק"ס וסס סססס.

הוצא לכתב אלי יתוב ע"פ מדיע Słominski in Warschau uranowska (Breite Miła) № 24. Слонимскій г. Варшава Муравовская № 24.

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכנו :

14 רייכס מלך לשנה.
בעסקיך 8 פ' לשנה.
וכן לרבע שנה.
שכר מודעות :
מכל עמוד קורה 5 קאס'.
ומעורר חכס 10 קאס'.

ברוססא ופולין .

לח במודקס לשנה 5 ר"כ.
שנה 2.75 ר"כ.
שנה 1.50 ר"כ.
שנה 20 מלך.
שנה 5 מלך.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישראל, מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע, ידיעות העולם והמבט.

יצא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

N: 41.

ווארשויא, י"ח חשון תר"ם.

Варшава, 28 Октября (4 Носбра), 1879.

ששית

תוכן הענינים.

הימים . ווארשא . ווארשא . ווארשא . ווארשא . ווארשא .
נוראק . ידיעות העולם והמבט . אלאנאניסמאן
מ. מ. מילנסקי . חיות השדה בגאות מדבר מלס לנגס טב
סקי . מחשבי קצין וקצם מלס קלסן שלמסן . חדשות שונות .
הדעות . שאלות ותשובות . הספחה .

דברי הימים

בשבוע הזה לא נעשו חדשות ונצורות בעולם המדיני .
החדשה בין אוסמריא ואשכנו , אשר הביאה רעש
במחנה הדיפלומטים , ודברי ה' סאליסבורי ע"ד מצב
גיא ויחוסה אל ממשלת רוססא ובעלי הברית החדשים ,
דלו עד היום להיות לשיחה בפי כל חזי העתים , סן
היושבים ראשונה במלכות אדירי אייראפא עד סופרי
הקסנים עם הגדולים . וכימי השבוע העבר נשמע עוד
דברי אתר מגדולי שרי הממלכות, נושא מדברותי ע"ד
הנצורת ומראה לדעת , כי נכונה היתה בפי מכה"ע
שע צייסונג, כי באמת נכתבו דברי הברית בספר ונתקמו
גד יד שני משלי הארצות האלה . — ביום 24 לחדש
בא המיניסטער שעל השכלת העם בפרוססא ה' פופ-
ד אל העיר עסטקן, הגדעה בבתי מלאכת כלי התותח של
שם אשר בה , ויקרא אל המשתה אשר עשו לכבודו
י העיר, ויהי בקום משבתו לברך על טוס יין את אדונו
י הציא מחיק את המכה"ע קאלנישע צייסונג ויקרא בקול
הנאספים את האמור שם ע"ד הברית הנצורת, ויוסף
: "שש אנכי הפעם להביע בקהל רב את מובת לב
הקיסר, אשר בכל דרכיו ומעלליו אך טובת עמי וממלכותו
שנינו, ונם בפעם הזאת הבליו על רגשותיו ואהבתו מימי
ותפיתו הפרטית אל אחת הממשלות האדירות, ויכרות
את אוסמריא, ברית אשר תמשך לארך ימים ותחזיק
מסורות השלום באייראפא" . הדברים הקצרים האלה עמו

כברק על פני אייראפא, ויעשו בכל מקום בואם רושם יתר
גדול מהדברים אשר נאמרו מה' סאליסבורי אשר הבאנו בנו'
הקדים . יען כי אם גם לא השמיע ה' פופמקאמער, חדשות,
אשר לא נודעו מראש, אך בהיות הדברים האלה מפורש
יוצאים מפי אחד מראשי ממלכת פרוססא בעלת הברית בעצמה,
הנה נוכל לראות בזה הסכמת ממלכת אשכנו אל דברי המה"ע
קאלנישע צייסונג ע"ד מחות הברית ותוכנה, ונכת מי נכונה .
הרושם הזה נשאר בתקפו גם אתרי אשר הנסיך ביסמארק
הדיע גלוי ע"י מכה"ע המדבר בשמו Nordd. Allg. Zeitung,
אשר הודיע ברבים כי אין דעת הנסיך נותה מדברי המי-
ניסטער תבור, אשר לא נודר בלשונו, ויוסף לאמר : כי סוד
הברית הזאת לא נגלה כי אם ליחדי סגולה, ואך לשוא
יתפארו רבים להסיר את המסכה הגסוכה על פני הענין הנכבד
הזה, ואין להשיר שעל השכלת ותוך העם עסק בעניני הדי-
פלומאטיא ושיטת המדינה מתוצה לה . בדברים האלה נראה
רק תוכחת הנסיך ביסמארק את השר פופמקאמער אשר נעז
להתערב בדברים העומדים מתוך לחוג פעולתו, אך לא הכחיש
את דבריו ולא השיב עליהם . ומעתה דבר הברית הנצורת
בין שתי הממלכות האדירות אשר בלב אייראפא, איננו עוד
מוטל בספק, ברית אשר עתידות גדולות ונצורות תבאנה
בעקבותיה, בתלקה את הממלכות האדירות לשתי מערכות
עינות זו את זו ונכונות להתנפל אשה על רעותה, ברית
אשר תאריך את ימי המלחמה בשלום באייראפא עד אין קץ,
ותשנה את פניה שינוי גמור ומחלם .

אולם בעוד אשר נראה איך שרי הממלכות מתחרים
היום איש את רעהו, להשביע רצון שואפי חדשות, בנשאם את
מדברם בקהל רב או בשיחתם את סופרי מכה"ע, הנה
נכונה הפעם תקות חזי העתים, לשמוע דברים ברורים מפי
הקיסר וילהלם ביום הפתח שערי בית נבתי ממלכת פרוססא,
על דבר הברית הנצורת והשינויים הנכבדים, אשר מצאו מקום
בפנים הארץ ומתוצה לה .

ביום 28 לחדש העבר פתח קיסר אשכנו את שער
בית נבתי ממלכת פרוססא, ויברך את הנבחרים החדשים אשר
באו לשבת בו במשך שלש שנים עד שנת 1882 . קהל

דעות קדומות עמד בראש המניססערים שעל השכלה נסגרו על מסגר שערי בתי ספר רבים, אשר שם הוציאו למודי הדת מכלל עיקרי הלמודים, וכחצי הקתולים כמעט לכוונת הראשון. לב רבים מעם הארץ מרה להם על וירגנו עתה באהליהם על המניססער החדש, גם נשמ אין גם דעת ה' ביסמארק נוחה ממעשי ה' פוטסקאמער ובקרב הימים יאלץ לעזוב את משמרתו. בין כה וכה והמתן בין פרוססיה והאפיפיור ע"ד ביטול חוקי חדש מאן, דרכו בעצלתים זה יותר משנה; ומשתתקת הקיסר וייל ע"ד הענין הנכבד הזה, אנו למדים כי עוד רחוקים הם מתקומם לאחוז בידם את רסן הממשלה ברוח בני העם גם בארץ צרפת הצנו רואים את הכהנים ומרעיהם א מלוכה מבית המורכבים (לעניינים) מכונים את ע למלחמה עם הממשלה הנוכחית, לעת האסף בזמן קרוב נ העם המענאטארים לשכון כבוד בעיר פאריז, על דבר השביעי הנודע פאת הצעת תיקוני בתי הספר של המניסס וייל פערדי, ובימים האלה מצאו גם שונאי הרעפובליק מקים, לתת אותותיהם אותו. בקבלם ברוב כבוד והדר הפרינץ דאן קארלאס, אשר הפך לעשות לו מלוכה בספ חניך היועוצאיים ובן בריתם, באספה הזאת הרבו בממשלת הרעפובליק ולנאץ את שמה, אך הממשלה חננה את פני הפרינץ, ותצוה עליו לצאת מפת פני צרפת, ואחרים מגואמי נאום, אשר היו מבעלי הפק במדינה, הדיתה משאתם; אך עם כל זה נראה כי הממ רופפת בידי שרי הממלכה היום בצרפת, ומתנגדיה בעלי השונות מיסין ומשמאל, יסערו עליה להפיצה, וביותר שאון שואפי הדרור מקצה האחרון. כן נבחר בימים האלה בעיר הגדולה ליאן, ליתעץ בסוד מועצת העיר, את הק ניססים השבים מארץ גלותם, ובפאריז ובעיר המדינה מ האורחים את דעתם לדעת, כי חפצים הם אשר הממ תתן מחילה וסליחה כללית לכל פושעי הקאמניסטים, השמועות כי ה' ווארינגטאן הפך להתפטר ממשמרתו הול ורבות מיום אל יום, ועוד לא נודע אחרית דבר.

וגם בארץ בריטאניה נראה כי כל עוד תקרב העת על פי חוקי הקאנסטיטוציא, על הממשלה להריר אגדת הפא סענט ולבחור נבחרים חדשים, כן יתאמצו ראשי שתי המפ המדיניות, המפרסמים. המה שרי המלוכה היום, ומתנגד הליבראליס עם ה' גלאדסטאן וה' הארטינגטאן בראשם, באוני בני העם ולהלל לפניהם איש איש את שיטתו המדיני ובאותה העיר מאנשעססער לעצמה, ובאגדת המקום ששם את מדבריו ה' סאליסבורי לפני שבועים, לקח לשונו וינאם ה' הארטינגטאן לפני אספה רבה, אשר כמזה לא נר בבריטאניה זה ימים ושנים. ביום 24 לחדש העבר נר הזמן רב ממאח וחששים אלף איש, לשמוע את דברי המתנגדים של ה' ביקאנספיעלד; ה' הארטינגטאן קבל מ תודה משתי מאות וארבעים חברות שונות, תוכן דבריו כי מן העת אשר ה' ביקאנספיעלד עמד בראש הממ הממלכה, נראה כי גלה השלום מאת הארץ; התקוה כי א מלחמת ארץ חקם ישוב המסור על כנו וכל ענפי הענ אל סדרם הנכון, לא נמלאה, על ידי שיטת הממשלה בה השאלה הפוזיית, נאחזה בריטאניה בסבך מלחמות רבות קצוי ארצות ממשלתה, הממשלה בתהפוכה בתחבולותיה השיגה בכל עמלה אף אחת המטרות אשר התפאר בהן סאליסבורי בספרו הגלוי, העלתה עליה חמת ושנאת הסלאווים, ולא חצילה גם את תוגרמא מכף אויבה; והתלל צעדי רוססיה, עוד פתחה לפניו שועי ארצות רבות; מעשי ראשי הממשלה באפאנטיסאן, הועיל להביא את הממ לידי סכנת מלחמה כבדה עם רוססיה ע"ד ארצות התיכונה. כזאת וכזאת דבר ה' הארטינגטאן, ואחריו האחד המיוחד שבחכמי מדינה ונאומי נאום באנגליא, בראים. אך אחרי כל הדברים האלה נראה כי יצתה ה' קאנספיעלד את אויביו גם על שדה הבחירות החדשות, מתנגדיו לא ימצאו להם מהלכים בקרב לב רוב בני הבריטאני. — בין כה וכה והשמועות הבאות היום מאפאנטיס

גדול מן הדיפלומאטים היושבים בברלין, שרי המלוכה ותכברי האורחים באו לשמוע את דברי הקיסר בהופיעו לפני נבחריו עמו, וידמו לשמוע מפיו דבר ע"ד מקרי הימים האחרונים; אך נכזבה תוחלתם, הקיסר לא השתמש במקרה הזה לנלות את פני הלוט הלוט על דברי חברית החדשה כינו ובין קיסר אוסטריא, כל דבריו נסבו על שאלות הנוגעות אל עניני פנים הארץ, על כלכלת המדינה, על חוקי המכס החדשים מכל מיני סחורה יכול האדמה ותוצאות בתי המלאכה, המוצאים ארצה אשכנו, נשא את דבריו ע"ד תיקוני הדרכים והתעלות, חפץ הממשלה לקחת לקנין עולם את מסלת הברזל, אשר היו עד היום נחלת אגודות אנשים פרטים; הבטיח בשפה רפה, כי יש תקוה אשר לקץ הימים, כאשר תתעשר הממשלה עושר רב ע"ד המסים החדשים, תוכל להקל את עול המסים והארנוניות המעיקים על עניי העם, הפועלים, בעלי הפקודות, וכל יתר האנשים החיים על עבודתם דבר יום ביומו, ועוד דברים כאלה הנוגעים בעצם ארצותה רק אל האשכנזים יושבי פרוססיה לבד, ולא נשא דבר על שפתיו מן יחס הממלכה אל יתר הממשלות, כאשר יעשו כל מושלי הארצות המתנגדות על פי שיטת הקאנסטיטוציא. ואשר יפלא עוד יותר כי לא זכר הקיסר דבר, גם על דבר המשא ומתן אשר בין ממשלתו וכמא ממשלת האפיפיור, ע"ד ביטול או שינוי חוקי חדש מאי, המה החוקים אשר נועדו לבצור רוח כחצי הדת הקתולית והיעוצאיים, החפצים לשום משטרם על פני ארץ רבה ולפסוע על ראשי העם בכל מקום שהם, המה החוקים אשר היו לסלע המחלוקת בין ממשלת פרוססיה ובעלי ברית הכהנים זה שבע שנים. גם לא זכר את השאלה אשר תרעיש היום. אם לב כל פנות העם האשכנזי, היא שאלת הוראת תגרת האמונה בבתי הספר לעם, אשר תלמידיהם הם בני אמונות שונות. השאלה הזאת שמה כמרקחה בימים האלה את ארץ בעלגיע. ותגע גם בכל קצות ארצות אשכנו, בכל המקומות אשר יושביהם בעלי אמונות שונות.

תוכן הענין הוא: מודע הדבר כי כחצי הקתולים אשר זה דרכם לקחת להם קרנים, להשתמש בכל האמצעים למען עשות נפשות, ולהתערב גם בדברים העומדים מחוץ לגבול האמונה והדת, יתאמצו בכל עז למצוא להם מסלול בלב בני הנעורים, המקשיבים מפתים לקח בתורת הדת, ולהשריש בתוכם שנאה וקנאה אל בני אמונה אחרת. דרכי הכהנים אלה לא מצאו חן בעיני ראשי הממשלות בכל עת ובכל זמן, וביותר רע מעשה הכהנים בעיני מושלי הארצות, אשר תושביהן בעלי אמונות שונות, כארץ הניערדעלאנדים ואשכנו, ועמל הוא בעיניהם לראות את מזרי הדת מסכים רוח עזים בלב מפלגה אחת מן אודחי הארץ, לסכסך יושבי הממלכה איש באחיו ולמלאותה מדומה ומבוכה, על כן הוציאה הממשלה בבעלגיע חוק, כי הרשות למורי בתי הספר להוציא את למוד הדת מכלל עיקרי הלמודים, ולכוון בתי ספר מיוחדים ללמודי דת ואמונה, מפי מורים אשר אינם כחצי הדת. החוק הזה העלה חמת כל הכהנים הגדולים עם הקפנים על הממשלה, ויעדים לשפוך עליה בוז ונאצה, ועוד יתרה עשו לנעול את שערי בתי התפלה לפני התלמידים באי בתי הספר, להלהיב על ידי זה את לב ההמון החרד על דתו, ולעת עתה אין קץ לכל המחומה אשר הקיפה את כל ארץ בעלגיע מקצה. גם הנסיך ביסמארק, אחרי בצעו את מזמנו לאחר לממלכה אחת את כל עמי ושבמי אשכנו, היתה ראשית מפעלו להוציא חוקי חדש מאי, הקרובים בתכונתם אל החוק החדש בבעלגיע, החוקים האלה שמו גבול לשלשון הכהנים בבתי הספר; אולם ברבות הימים נשתנו גם פני הענינים, וה' ביסמארק, אשר לא מאהבנו את חירות הדעות, כי אם משנאתו את ממשלה אחרת מבלעדי ממשלתו, ומראגתו לחזק הממלכה החדשה הוציא את החוקים האלה, שנת עתה את מעמו, כאשר ראה כי אין לו עוד חפץ בהליבראליס, אשר לא אבו לחמוך את ידיו ברצותו לחזק את חוקי מכס הסחורות החדשים, ויחל להראות פנים שוחקות אל בעלי ברית הכהנים, ומן היום אשר הקלעריקאליס הרימו ראש ויצאו כמנצחים מאת הבחירות האחרונות, וה' פוטסקאמער המחויק בנושנות ובעל

(מאקאריי) ונפחים. עד היום נאספו שמה חמשים ושלושה תלמידים, ועוד מקומות פנים עבור חמשה עשר תלמידים. לדאבון נפשנו לא נראה אף תלמיד אחד מאתב"י בין באי תבית הזה, אשר ברכה בו אל צעירי הבאים שערינו, כי יעלו ויחזו לאנשים ישרים ומתפרנסים בבבד ותחזות, ומי כאתב"י ידעים לחזק עתה את המלאכה בצוק העתים האלה, אשר רבים מאחינו יקללו את יומם על אשר לא למדו מלאכה בנעוריהם, ועתה נושאים את עיניהם אל המסחר הבוגר ומשך ארצותיו. לדעתנו אין התנצלות אחינו הנכבד ה' המו"ל את האזראעלישט מספקת, כי נפתחו שערי בית הספר באמצע השנה, עת כל הנעדים נתנו אל בתי ספר אחרים, כי מה זה יבצר מאבות הנערים לתת את בניהם אל ביה"ס, אשר ימצאו אותו יותר נאות לחפצם וסכוון לתכליתם, גם ששים הנערים המתחנכים במלאכה על יד בתי התלמוד תורה במה נחשב הוא לעומת מספר נערי ב"י בעירנו, ולבטח לא ילמדו הנערים בבתי התלמוד תורה את המלאכה כהלכתה, כאשר ילמדו בבית הספר הנסד אל התפק הזה. לדעתנו שתים הגה חסבות אשר מצנו את נערי בני עמנו מבוא בבית הספר הזה: האחת, כי מרבית בני עמנו עניי העם אינם קוראים מ"ע כתוב בשפת הארץ ואינם יודעים כלל מהתורה ביה"ס, והשנית הכי נכבדה באשר יסודתה בדת ואמונה, כי לבטח לא ישבתו בביה"ס הזה ביום השבת לבטל מלמודים ומלאכה שני ימים בשבוע, ודב בני עמנו התמימים וחתידים על דתם, לא יתנו בשום אופן לבניהם לחלל את יום חשבת בעשית מלאכה נמרה. השאלה הזאת גדולה היא אלינו, ועלינו לשום לב אליה, ובנו' הבאים נקוד להציע את דעתנו, איך ובמה נוכל למצוא עצה ותושיה, איך ובמה נוכל לתרוק את הדבר הזה, העומד לשטן על דרך אתב"י להציע אל ההשתלמות בכל עבודה ומלאכת מחשבת.

והארשא ו"ך תשי תר"ם. ראה ראיתי בהצפיה נומר 35 ש"י, דברים נכוחים וישרים, נגד אלה שבא לקפח פרנסת חולים עניים, ושלחו יד במסחר האחרונים, אשר היה זה שנים רבות מקור טאמן לעוד ולסעד לכלכל נפשות מוכים ומצונים מתגרת מחלת שונת. שי לא יראה כי דברי חכמים כאלה חיצאים מקרב ולב, אמת וצדק הם, ותעידים האנשים המבקשים את פרנסת בית התולים לתת את הדין לפני שאפט יושב שמים. אולם כאלה אני רואה דברים רעים בין יושבי עירנו שיש בהם פורץ כסף לדיק ותורת פורם את כספם ללא יועיל, ויכלו לדחות נפשות רבות וברכת אצורים עליהם והנה באה, והקלר תלוי על צארי האנשים אשר עו בידם וגבורה בימים לבטל את הדבר הזה, ואינם חיצאים לעמד בפרץ ולחיות צופים לעמם ולחום על כסף ישראל, לכלי יהיה ינעם לדיק ועמלם לבהלה, ולע"ע אנסה לדבר על ענין אחר: כל איש ישראל כנר כחושב העיר הזאת יודע, כי מצד לא פוב ישרור פה מקום קדמיה: אשה כי תזדע וילדה בן או בת, או יאסוף הבעל בשבת הראשון ללדתה עשרה אנשים לתתפלל תפלת מוסף בבית היולדת; ואחרי התפלה תצא מבבל יולדת ותהי ככל האדם; ותחת אשר במל ערי ליפא תלך היולדת בלית רעותה, ביום השבת שתרגיש בנפשה כי כחה אתה, לבוא לתתפלל בבית ה', יכריחו יתדי העיר הזאת על פי מנהגם זה, עשרה אנשים לעזוב את בית התפלה ללכת ביתה היולדת; מוכן מסילא כי בעל השמחה לא יקפח את שכר הליכתם, וימלא אחר התפלה את גרן התתפללים י"ש וחכם ובכנס סבתקים. ועתה יאמר נא ישראל: האם לא מצוה מצד זה? האם לא כוחות רעות רבות בעקבו? הן מרבית בתי התפלה פה (אשר אדחתם אדבר ברחבה אם תרשנו עתה) יכלכלו אך סחי מספר. מתתפללים, ובעזיבת עשרה אנשים את בית התפלה לתגל בקשת בעל השמחה, ישאר מנין מצומצם, ולפעמים לא ישאר גם מנין, ותבטל תפלת מוסף במנין למדו בין הנשואים. זאת ועוד אחרת, כל איש ואיש יודע כי בחדות העניים, או אשר לא הגיעו במעמדם אף למדרגת הבינונים, צד המקום מאד במגורות, וסחי ומאוס עדים מעלים

לדעת כי כבר באה הארץ תחת ממשלת בריטאניא. בני שבטי הגזיואלים, אשר הרגיו את גדודי הברי- והכו אחר מאת שרי צבאות בריטאניא, הגענעראל רמס אסף אל העיר קאבול מוזן ומחיה די ותותר לבני התונים בעיר על כל ימי החורף, גם מתה את דינו ויעשה שפמים נוראים בהאפמאנים, אשר נודע כי היו בקושרים ויעזרו אחרי רוצחי נפש צירי אנגליא ובני כעת המנוחה שוורת בקאבול, אך לדברי מכו"ע אנים בעצמם, היא מנוחת שוא כרמח לפני הסער, נאנים נבונים בכל רגע להרים שנית את נס המרד, אם המצא ידם. למראה מצב הענינים כאלה לא נשאר ראבערטס, כי אם להוציא קול קורא אל ראשי שבטי אטס ובעלי המקורות במדינה, ולחודיקם כי להגלי מעשה ח על צירי בריטאניא והסתלקות הנשיא יאקוב מנשיאותו, מה ממשלתו להושיב בצבאותיה את הארץ הזאת, על כן אליהם לסור מעתה אל משמעתו, יבטיחם להעזרך במשפט וצדקה, להגן בעד דת ותאמונה, לתת שכר לשומרי אמונים, ולענוש קשה את בוגדי נגד ומתפרצים סקדי צבאות בריטאניא. ובכן נספתה אפמאניסמאן כולה ממשלת בריטאניא אשר בהרדו המורית, וגבולות רוסמאניא באווא התיכונה, התנגשו וקרכו אחד אל אחד, הצעורר בכנפיו סכנה רבה אל שלום כל עמי המזרח והמערב.

וממשלת המאניא לא תיעף ולא תיגע להונות את פיי- ולהעלות אבק בעיניה, ומתפצה לתראת את פעולת של המעיק השביעי הנודע, הציעה לפני נבחריה לתת את את en bloc את תורת אודה אל היהודים אשר עברו בימי המלחמה האחרונה 888 במספר. ההצעה הזאת נלה, סלכר זה מרבים היהודים יושבי הארץ למלאות האמור בהחוק החדש, להגיש איש איש את בקשתו לתת תורה אודה, למען יתלו תורת האדם וחוקי חיים, אחרי ד עשר שנים, לפי הגשעק והו היהודים הספרדים וכלי הארץ משנים קדמוניות הראשונים, להגיש סתבי זה כאלה.

שא. דבר חדש וענין נכבד רב התוצאות וגדול העליליה יצא לאור עולם בעירנו: בימים האלה נפתחו בית הספר ללמד מלאכות שונות, מקום בית הספר ג יאסנא ועומד תחת השגחת ה' לאפניסקי. בית הספר ונתתך במעמד השר המנוחה על כל בתי הספר בעיר א ה' ר. פ. הארענקער, וקול גדול מגדולי העם, וגדולי דים, אשר במתנת יום וברוחם הנדיבה כוננו את בית הזה, אשר ברבות הימים יהיה למעין הברכות ומסד אל אלפי בני עניים, השואפים ללמד את המלאכות את בעליהן. והאנסקסקאר ה' הארענקער הנזכר את מברותיו אל כל האספים ויכה לדבר בתולת אחינו לעדת ישראל בעירנו, הדאקסאר ה' לודוויג נאטאנאווק, ון אשר הורה והנה את תרעין אל התיסדות בית ספר ולא נח ולא שקט עי הוציא את המפעל הגדול הזה.

במשך זמן תלמד בביה"ס הזה שש צעים, ושלושה מחלקות מחלקה לשתי שנים. תבין תלמידים הוא: שפות רוססית ופשטות; חכמה וחשבון (אריטמטיקס), מדידה (מעטריע). ידיעות הטבע: גאוגיק, כעסמא ועטאנאגאיה. תלמידים תכללים מן 8 עד 12 בבקר, ומן 8 עד 7 בערב. הנערים את מלאכתם כפי אשר יבחר התלמיד. אחרי הנער ללמד את המלאכה אשר בחר בה עד תכליתה, מחייב ללמד דעת גם את המלאכה האחרת, אשר יש לה וקשר עם מלאכתו הפרטית. כן על הנער אשר למד מלאכת הרצועות, ללמוד אחרי כן גם מעשה מלאכת שר (רימטאריביים). על הגומר תוק למד מלאכת מסגר, גם כן מעשה נפחים ופזמה. בשנה הראשונה ילמדו רק מלאכות: הסגולרים, החייטים, תרשי עץ, השופים

הדברים האלה במכתבי העתים הגדולים שבארצנו, כ
בסח לא עשו זאת, וע"כ נבקש את פני הרב ד"ר, כי
במובן מהיום והלאה לעצור בעד אנשי שלום, לכל יחולל
ישראל בעמים עוד. ל"ב

מאלטשען (מחז פאראליען). בלב נשבר ובנפש נבולה
כעת במכה"ע, "הצפירה", לספר את האסון
אשר קרה בעירנו: ביום ה' העבר פרצה תבערה נוראה
עגלון אחד, ותאכל כעשרה בתים, וגם שני בתי מדר
החלו לעלות על האוקר, לולא שר העיר, "נאצאלניק"
כל פקדי העיר שרי החיל ואנשי הצבא, אשר החילו כ
יכולו, — הו! מי יוכל לתאר את הנזק והב אשר
לנו השרפה הנוראה והאיומה הזאת, יען כי התבערה
בעניים מרודים, אשר נשארו בערום ובתוסר כל. מי
אשר לא ראה איך משפחות רבות נרדו ממקום למ
וצורותם על שכמם, וצערקם עד לב השמים עלה, לא
מחזה עצב ורונה סימיו, הנזק רב למאד אשר אין לשער ב
הראשון.

תקוננו תנהמנו, כי עשירי עירנו אשר על נדיבות
תמיד, ובמשען כספם יתושו לעזור לקרוב ולרחוק, כי
יקום גם עתה על נדיבות, ויתעוררו לישע אחינו האומל
לזרים נדבת ידם ולחזיש לעזרתם, — עד אשר יראה
בעניים למצוא להם אוהל לשבת ולחם לאכול. יתן ה'
נוסף לדאבה, ולא נשמע עוד כל פרץ וצוה באהלינו,
ינק ואנחה. הכותב בשברון מתנים. לשון—י"ם

גויארק. במכתבי הקודם הודעתי לקוראך, כי ברעת ק
רבות מעירנו לשים משרת הרבנות הכללית על
הרב מלבי"ם. אך עתה שהלך לעולם תנצב"ת נכזבה תק
ואולם אם באמת ותמים יבקשו הקהלות לשים עליהם רב
מדע לא יפנו אל רבנים אחרים, כהרב שפייערס בלאגו
לעזע בראסמנגאטע, הילדעפהיימער בבערלין, ד"ר לע
במאייניק, ווייס בווינען, פֿיליכענפֿעלד בפאזען וכו' היודעים
אנגלית או אשכנזית וזם ארשטראקסיס משכילים, אחד מ
כאלה יוכל להיות לנו לתועלת גדולה בארץ הזאת.

בימים האלה נתחנך בית תפלה חדש ברוב האר
בני הקהלה נקראים בשם "בני ישראל" והם מילדי ארץ האר
ושומרים דת גושנת, בו ישירת הרב נאָאָם.

סדר התפלה לאחינו הרעפארמיס שונה מאד, כמעט
קהל יש סידור מיוחד, ועתה ברעת הד"ר נאמפֿהויל ל
עוד נופך משלו ולחבר סידור חדש. בצדק יעיר ע"ז מ
Reformer כי כבר רבו סספר הסחורים מהאנשים המת
בהם.

ה' יוסף זעלינגמאן נרב עשרת אלפים דאללאר לח
בית הספר אשר להפ"ר פֿעליקס ארלער, אשר יסד פה
ילדים עניים מבלי הבול דת תורה (תורת הארם) עם
ארץ.

בית מחסה לילדים אסופים מבני ישראל, נפתח וג
ביום 7 סעפטעמבער ברחוב 51. הבית הזה יכול מקום לח
וחמשה ילדים, ולע"ע נמצאים בו רק 33 ילדים וזכרים ו
משתיים עד עשר שנים. בבואם שם יתן להם שלש ח
בגדים וכל צרכיהם, וילמדום אסונתם ומלאכת יד. אשת ר
יאָאָהימסען היא ראש התברה הזאת, ותביע חן שפתותיה ל
לנו חצדקה לאסוף ילדים נעזבים מבני עמנו. ולדאנ
בעצמנו, מבלי לתכות עד אשר יאספו בבתי החסד
לנצרים, כי הילד היהודי מפאת אמונתו לא יוכל ל
בידי אחרים, גם בת פרעה כאשר מצאה את משה
וכאשר הכירה כי מילדי העברים הוא, מיד שלחה אחרי
עבריה.

ה' לעאנארד מאנפעפֿיאָרע, ש"ב לחשר משה מ
פֿיאָרע הי"ו, מת ממחלת הרהיימאמפֿיטם אשר עבר
נפשו ביום השבת 6 סעפט' בעיר נאָפֿארט. ביום 3
בא הגה מארץ אנגליא להתחקות אחרי מעשי האנצא

צחנה ובאשה באף כל הבא אל הבית, ואיך לא יבושו ולא
יכלמו להתאסף מצון אנשים בבית כזה ולדדים קול רם:
נעריצך ונקדישך כבוד שיח שרפי קדש, האם גם שרפי מעלה
יקדישו ויעריצו את שם כבוד מלכותו בבית מלא רפש, ועוד
בה שלישית: כמה כסף יפזר בעל השמחה להבין יין ומגדנות
משמנים. ומסתקים, בעד האנשים אשר יתימר בכבודם בבואם
להתפלל תפלת מוסף בביתו; העשיר ירבה והדל לא ימעיט
להלעים להנאמנים בביתו, ביום זה אשר כל איש ישראל יבין
לו גם בביתו לפי ערכו, האין זאת אבדן כסף על בלי מה,
אך שחת לו ולאחרים לא יועיל. אנכי נסיתי לדבר כמה
פעמים את האנשים הגרים פה רבות בשנים, מאן בא אליהם
המנהג הזה. ומה דוה לבי בקרבי בשמע מפייהם לאמר: הן
כל זמן שלא תשמע הולדת קדיש וקדושה, עוונה בכלל יולדת
ומעותרת לסכנה ורוח רעה מרחפת על פניה, אולם בשמעה
קדיש וקדושה אין עוד כל פחד לנגד עיניה וסרה כל סכנה
ממנה, וע"כ יקדימו לאסוף עשרה אנשים בבית הולדת, אף
כי עוונה רפת כח ללכת לבית התפלה, ותחת אשר אנשי
ליטא אינם חוששים לשמירת נפשות נשותיהם, ויאתרו את
שמיעתה קדיש וקדושה, עד כי תשוב לאיתנה ויהיה 'בה די
כח ללכת לשפוך שיחה בבית התפלה, ימחרו הם להסיר
הסכנה מגשות חיקם, ובשבת הראשון אחרי הברית מילה או
אחרי קריאת שם לילדה הגולה, כבר תנה שומעת קדיש
וקדושה וסר מעליה מרת הדין. האין זאת תשובה נכונה אשר
אין להרר אחריה? ומי לא יודה כי אשמת הדבר הזה תלויה
ועומדת על צוואר האנשים, אשר בידם הכח לשמש אנדי כל
מנהג אשר משתחו בו, ומדוע לא ישימו אל לבם כי חלול
השם גדול מאד בהתאסף עשרה אנשים בבית אי נקיו ומטהר,
ושם יקדישו את שם אל חנון כבוד שיח שרפי קדש, ואחרי
כן יאכלו את יגיע איש המוצא את לחמו בצער ועמל; הן
אמנם שמעתי רבים מאנשי ליטא הגרים פה מתאוננים על
המנהג הרע הזה, ויאמרו: מי יתן ותבוא עת ותפקתה עיני
אנשי המקום להבין, כי אך שקר נחלו מאבותיהם, ובכל זאת
לא יעזבו לאמר בקל, כי ראוי ונכון לבער את המנהג הזה,
בפתחם על נפשותם מן יקראו אחריהם מלא, וע"כ יאלצו
ללכת בדרך שכינתם בלא חסדה. ולו חכמו השכילו לבטל
את המנהג הזה, אשר מוס בו פגול הוא, ולחקן, כי כל אחד
ואחד כגר כתושב עת תלד אשתו ותשוב לאיתנה תלך בעצמה
לבית התפלה, אשר בתצר ההוא, ובעל השמחה יבוא לקופת
בית החולים את נדבתו לפי ערכו, ואין שום איש ישראל בן
חורין להבטל מתקנה זו לגמרי, ואם יהיה על כל איש לתת
למצער שתי פעמים ח"ל לפי ערכו, גם אז נקל להוסיף איזה
אלפים רח"כ מדי שנה בשנה לצרכי בית החולים, או ליוולדות
עניות. אם יעשו דברי פרי או קולי יהיה כקול קורא במדבר
אחת היא לי, אך הרשות נתנה לכל איש לדבר ולשפט כי
יתלדו אחינו מדברי הבל ויקחו טוב המורות, ואיש את רעהו
יעזרו לחוק ידים רפות ולאמץ ברכים כושלות, ואך טוב לישראל,
מלה. ועוד ירי נסויה לדבר גם ממנהג השני: להאסף בבית
אבי התת בשבת שקודם התנוגה, ולגרם עצמות בעל השמחה,
ואם עני הוא, אוי יאספו נדבות קודם השבת, בכרי שלא
לבטל המנהג הזה אשר ברשע כסל יסוד!

אברהם צוקקערמאן

ווארשע. זה לא כביר קראנו במכה"ע "נאלאס" הוצא בפע-
מערסבורג, ובמכ"ע הוצא פה "קוריער ווארשאווסקי"
כדברים האלה: בעיר הקטנה אלעקסאנדראו הסמוכה ללארז,
מקום מושב רב החסידים, היתה שערייה בין שתי כתות
החסידים, אשר האחת עומדת תחת דגל הרב הג"ל, והשנית
של הרב מן גור (קאלווארע), סיבת הדבר היתה, כי נער
אחד ברדפו אחרי בני תורים, ורק אבן בלי צדיה ושבר חלון
בית הרב, החסידים השבו לנכון כי חסידו גור עשו זאת,
ויתנפלו אליהם ויקראו למהלומות, עד כי איזה מהם נפצעו,
מחרתו הריב נלקחו לבית המשפט, — לדאבון לבבנו נודע
לנו כי אמת נכון הדבר, ולו ידעו מחרתו הריב, כי יגיעו

ממחירי ארצות, אשר שאפו לבא עליה מרוחה הצפוני והמערבי לא נקטה גם ארץ אפגנהאניסטאן מתרב מלחמה, ועריצי גוים אשר הלכו לרשת משכנות לא להם דרך הארץ הזאת, הודיעו גם אותה את ידם וגבורת זרוע ימינם, וישימו בה שמות ותפוחות נוראות.

המלחמות והתגרות השונות אשר קרו בה כפעם בפעם, היו בעוכרי הארץ וסדרי ממשלתה, כי לרגלי הפרעות והשמות אשר הפריעו בה עמים זרים, התפוררה הארץ לממשלות קטנות מיוחדות, וכל עמל המושלים לאחד את שבטי העמים השוכנים שם תחת שבט משרה אחד, ולכונן בקרבה ממלכה אחת מיוחדת על מטרות חוקים וגאמנים, עלה תמיד בתו, וע"כ היו הליפות ותמורות רבות לסדרי ממשלתה הפנימיים והגבלת גבולותיה החיצוניים. ע"פ דברי הברית והמשא ומתן בין רוססא ופנגלאנד משנות 1872—1873 הגיע גבולה הצפוני עד שטף נהר אקסום העליון, ותאר את חבל הארץ המשתרע אצל מורד הנהר הינרוקוש הצפוני, אשר לא נחשב עד כה על גבולה. בימי העמיד חאזרשא וזאלי, רחב ונסב הגבול מגרר אקסום דרומה עד רגל הררי גהורו וספדי-קוה, ותאר שם את ארץ המורקעמנים, "מערורי", ובקצהו הימני מערבה נגע בגבול ארץ פרס. מעברה הדרומי תגביל אותה ארץ בע-לודשוסטאן, המפרדת בינה ובין ים פרס, ובחזותה המזרחית ימשך הגבול המגביל בינה ובין ממלכת בריטאניא אשר בתו, לארך נהר אינרוס. אולם במקומות רבים לא יגביל הגבול הזה הגבלה נכונה ואמתית, יען כי על שני עבריו יגורו שבטי עמי אפגנהאניסטאן העומדים ברשות עצמם ודבר אין להם עם ממשלת הארץ, ובפרוץ מלחמה בשעריה, או לא תרע הממשלה בעצמה אם לה יהיו או לצריה, כאשר נוכחנו לדעת גם בימי המלחמה הזאת, ממעשי עם האפרידי, אשר פסחו על שני הסעיפים, בנתנו פעם תקוה בלבנות האנגלים להסתפח אל מדינתם, ומעם שבו אחור מדעתם ויראו אותותם אחרות כי שלמים הם עם ממשלת הארץ.

חלק הארץ אשר לרוח צפונית מזרחית, המושך עליו כהיום עיני יודעי העתים, לא ימצא מקום בספרי קורות הימים, ואך רוחה הדרומי והמערבי היו נכבדים, או בגלל הערים הגדולות אשר התנוססו בתוכן. שם התגשאו במאה השתים עשרה והשלש עשרה, כושלים אדירים אשר פשטו מטרות ממלכתם עד נהר אינרוס. שם התנוססה בהדרה העיר הישנה "גהאנא", (מהלך שעה מהעיר גהאנאני הנמצאת שם כעת), אשר המושל מאחמד רצף את תוצותיה באבני משכית מבתי אילי ארץ הודו, ועוד עתה תפגוש עינינו בנפות האלה בכל מקום, שרידי ערים גדולות, תעלות ישנות, דרכים מלולות ודברים עתיקים הרבה, המעידים על יופי מחמדיות בימי קדם; אולם מאז עברו שם בפעם השנית, משחית הארצות המאנגאלען וישימו בה שמות נוראות, נהפך הנהר הארצות האלה למשחית, וכל כבודו יחד על עפר נחת, ומהעת ההיא לא התרוממו עוד מעפרם, אך נפות אחרות לקחו עמדתן בספרי דברי הימים, ובתוכן יתחשב חבל הארץ צפונה מזרחית, אשר באמצעותו התנוסס עתה עיר הבירה קאבול, מקום מרכז המדינה ועיר הראשה המצוינת בגולה והדרה. (המשך יבוא)

חינת השדה בנאות מדבר

בעמק נחל מצרים מערבה, בארץ מישור רחבת ידים, אשר אשכנו תצפת בורעותיה יליט, ולא יצר להם המקום, שם ישתרע ארצות נשמות הנותנות חיותן על כל הבא בגבולן, ואשר אין כמותן על עפר. מדבר כזה ששם מאין אדם ומכל שיח האדמה, וגדול עד אשר לא נרע מסריו, כמותו אין על פני חבל ארצנו, ומי האיש אשר עיניו ראו את המדבר הגדול והגורא הזה, הוא בלא שפתי שקר יוכל לאמר כי הוא לבדו ראה מדבר איום וגורא ויסע על מלא רחבו, כעל מימי תתום רבה אשר אין גבולות לו.

בשם מדבר ארץ לוביען יכנו חוקרי ארץ החדשים את חבל האדמה ההיא, אשר היא שלישיה המזרחית לים החול,

ריקאנים, וביתוד התברה הנמצאה באינדיא, ופרי הקירית לסכה"ע Times הלונדוני. עודנו היה צעיר לימים 27 ושמו נודע לתפארה בספרות האנגלית. גם היה סופר ע"ש Nineteenth Century. גיורו דובא לעירנו בלית ציר לט אנגליא, והוספר בהיכל עמנאל ע"י הרב דר' נאמפהייל, השבת הבא יושב לארץ מולדתו באנית קיפור. יהודה דוד אייוענשטיין

ידיעות העולם והמבע.

א פ נ א ה א נ י ס ט א נ

ארץ אפגנהאניסטאן המושכת עליה עיני יודעי העתים זה שנים, בגלל המלחמה אשר פרצה בינה ובין בריטאניא רשבה עתה, אחרי אשר כבר רמז לשכונת שמה מלב ימיה במצולות הנשיה, להיות למלה בפי כל, לרגלי המהומות שוכות החדשות, אשר פרצו בגבולה. הנה ארץ פלאות עתה ותבונתה, כי נפלאה היא מאתנו בני אידיאמא בתכונתה, דרכי העם היושב עליה ואופני ממשלתה; ואף כי מציאה מקום לה בספרי דברי הימים עוד בשנות קדומים, ידה עד היום במקומות רבים סתומה ותתומה לפני חוקרי הארץ, למרות כל החקירות והדרישות אשר התאמצו ונת בה חוקרים ותרם רבים, כי העם הבודד הזה היושב מבודד אויא, יבוס בעין חשד על כל איש זר אשר יקרב אל גבולו, ולא יתגורר לבא תוך ארצו פנימה למען יקוץ על שורשי צפונה. ואך בימים האחרונים האלה מעת שה בריטאניא ללפוש עיניה על הארץ הזאת השוכנת על גבול ארץ רוססא אשר באווא, ויהלל כל יודעי דברי ימים לפחד פן תעלה עליה בזה חמת וקנאת רוססא צדיתה, ד לא תוכל להביט בקר רוח על הדבר הזה, ותתיצב נגדה וצויה ובהרבה שלומה לכלי תת לה לרשתה, החלו גם ימים ימים משחי הממלכות האלה, לחקור סבע הארץ הזאת ונתה, אולם גם המה שמו עיניהם ביותר רק על הדרכים מלכות העוברות בתוכה, ועל המישור הגבוה הנקרא בשם מיר פלאמיו" המשתרע על גבול הארץ לרוח צפונית מזרחית, פריד בין ערבות בוצארא ובין הארצות השוכנות על אשר אינרוס, מקום אשר יוכל להיות למקום חיון מלחמה אם יחץ בין אנגליא ובין רוססא, ואשר משם יסתעפו רכסי הדרים תמים המשתרעים על פני כל ארץ אפגנהאניסטאן, והמכלאים כל רחב אדמתה.

הארץ הזאת נבצרה מאז מידי המבע, אשר שם לה הילתים ובריה, מדררים גבוהים וסלעי מגור נוראים נעשאים על כל עבריה והחוסמים על העוברים מלעבור גבולה, ואשר ע"כ היתה לאל יד תושביה לשמור בקרבם רוח הפחד והאומץ, ולהתיצב לקראת כל לוחם וצר אשר יב לבא אליהם להצית בה קרבות. גם ההשכלה והתרבות גשה לא שלחו אליהם קרני חיה, מאין להם כל קשר אחרות עם העמים הגאורים. בחזותיה הצפונית, המערבית ודרומית, יקפו את גבוליה הרריה מרבית שאיה ושלשלות ים חלקים וחשופים מכל שיח וצמח, וברוחה המזרחית ים הדרים מצוקים וחדים מאד. וע"כ יכבד להבקיע אליה ל עבר, ושוכניה יעצרו כח להתבצר בקרב הארץ פנימה נע כל צד ואויב מבא בשעריה. אולם למרות כל אלה הנה הארץ הזאת פעמים רבות ברעש מלחמה, מעמים זרים וד שאפו לבא אליה ויגידו בה קרבות, יען והאמינו ברוחות ימים, כי בחזק הארץ סמונים אוצרות חשך ומסמני תרים, וכי ימצאו בה מכמני זהב שכיחות בל חמדה וסגולות ימים. האמנה הזאת אשר נשורשה בלב כל מלכי הקדם, יבה אל הארץ הזאת, את שלמנאסר מלך אשור, את המגדר הגדול ועמי המקיטען, ובשנות 1030—991 את מאהמד אכאמנידי, ואת מושל המאנגאלען רשיניזאן במאה השלש עשרה, ובאחרית המאה הארבע עשרה את המשחית הגורא מר. גם בכל המלחמות, אשר פרצו בשערי ארץ אינדיקען,

ברעם, כי פה יראה חכמת יוצר כל ונפלאות תמים ד
הדקדק לכל תכלית להטיב לכל מעשי ידיו .

חית המדבר, וביתו אלה אשר אל הנחלים יתחש
ידע מלכד זאת להפליא עצה ולמצא תחבולות נסועות בק
לחטת מחמת הסבות והסכנות הנשקפות עליהם, והתחנך
אשר בדיכסם. את בית מושבם יכינו למו בבסן הארץ
ולצאת למו ארב לשתר סרף, ישמח נשף, אשר או ה
סתרם מחמת המציק ומעושקיהם כח. וגם ארץ מגורתם
המה נרים בה תאכף עליהם לעשות במחשך מעשיות, ולל
בבסן ארץ; כי מדיכר ארץ חננב תהא, לא לבר כי
לא עליהם יהיה הנשם, ותמיד תורב על הארץ, אך ר
בוער תמיד כתנור, ומלכד ירחי סבת ושבת, אשר או יש
החורף קרחו כפתים בלילה, ומעס מעס גם ביום, מלכד
היורחים האלה בוער השמש ככבשן אש, וגם נפף נשם נר
לא יביא לכבות אור אשה הנורא, ורק הלילה יביא כנפיו
צח שפיים אל ארץ עיפה, והצמחים אשר יורבו יצטרפו
היום, יתכו בכבוד ראש על אנלי סל אודות אשר יביא
רוח הצפון סרפא מכנפיו אחרי בוא השמש.

במעוות ומאודות שם יתענגו חית הארמה על רוח
שפיים משובב נפש; בחורף לא יבוא הקור במעונתם, ובע
הקיץ לא ידעו שרב ושמש; ובאשר בלילה יצאו למרחק
ולהשביע נפשם השוקק, לכן לא ימצאו חפץ גם במים ר
לחות צמאונם, ואשר על כן כל חית המדבר למדדי
חומרי נשף יתחשבו. (המשך יבוא)

מחשבי קצין וקצם

לא היו ימים רעים לישראל מיום הודותם בארצות, כ
הבינים, ימי החשך, ימי שלשון רשע בסל. כל איש ישר
אשר יזכיר את הימים ההם, יפחד ויגחן שער, וכל אשר יכ
בשום לב את אשר עלולו העמים, מלכיהם, שריהם, וכהנ
לחידדים האובדים והגורמים בימים ההם, יתו ויתפלץ ויד
משפט צדק, כי עלילות רשע הן תעשינה דרפם, וכלסת
מן האנושי. בימים הסבים האלה אשר מלכו צדק ל
ימלכו, ושרים ישרים למשפט ישרו, והסרים אל משפט
יתמכו אשהיהם במעגלי צדקם, בימים האלה עמל הוא ב
כל העמים הישרים בלבנתם, לדעת ולשער בגששם איזה נר
או בני האדם לאבורים כיענים. במדבר, לשחק באף את
האדם כמותם הנבראים בצלם אלהים ובדרכו הלו; ובא
הימים, אשר נקה להם כי ישפך אל אלה והיותה לכל ב
את רוחו על כל בשר, וסלוא תהא דעה את ה' כמים
מכסים, בימים ההם לא יוכלו כל יושבי תבל ושוכני
לראשם אם יסופר להם, את השעירות האכזריות, את הדרכ
והשכחות, ואת כל הרעם והשד, הדג והדגה והאבן
המיטו ימי הבינים על עם עני. ואל, עם אלהי אברהם,
צדיק שומר אמונים; ובאשר לא יאמינו או למשפט אונ
כן לא יאמינו גם למראה עיניהם, אשר יראו מספרו ה
היחידים על אונות הימים ההם, יחשבו למשפט כי הסופ
ההם המיפו רק רברי מליצה, העמישו ספריהם ברוח ה
והעדיפו על מרת סופרי רברי הימים, בארצות כל הסופ
בעלי מליצה ודמיון עני. אך אנתנו צאנאו הנבות ההם,
מתגרת יד הימים הרעים ההם נגדו סרף חיים, א
ידעים נאמנה כי הסופרים ההם לא ספרו עוד אף את
אלף אלפי התלאות והנזעות הנראות, אשר השחירו על
על צארי בני עמנו והתכאינה אותם להתנחל שאל אב
ועד לא נולד סופר מהיר כזה ועד לא נברא נביא
כאלה גם בשפת נאמנים אשר כח בהם לספר, להביע ול
בשפת אמת וברוח אמונה מבלי כל שסץ מליצה ודמיון,
רברי הימים הרעים ההם לבני ישראל. הן אמנם כי ב
עליון כבר ננוו ועברו ימי הבינים, ואור חדש האירה
החדשה בארצות אייראפא ולכל בני ישראל היה אור במשכנות
אך בארצות הן אשר אור התשכלה לא ננה עוד עליהן, ויש
דחוקים עוד מצדקה ומשפט אדם עוד לא ידע, בארצות

והאבנים אשר בשם "סאהארא", גורע הוא על פני תבל, כל
יד עמל ותלאה חסר וכפן, צחה צמא וגקיון שנים, סופת
בנגב רוח ולעפות, כלם נקבצו באו בניה הדרגה, ויהיו יבאו
על ראש ההולך בניה צלמות הזה, ואם כל ארצות מדבר
נוראים המה על כל סביבם, וחיי הטוסע תלואים בהם כנגד,
אך כלם כעדן גן אלהים יחשבו לעומת המדבר הזה, אשר
אררו ה'. ימים רבים, גם שבועות מספר יורחי עמל, ימנו
לדגוסע בערבות הישימון הזה, ועין הטוסע לא תחזה דבר
בלתי נדרי נחלי ועל, ואבני סיד שנופצות ומזדירות כעין
הברולה, וגבעות חול קודח אשר יצבור הרוח כנפיו, חליפות
וצבא. אך השמים הבחירים אשר גם ענן ככף איש לא יבסת
עליהם למסך, רק המה לבדן נחמתו בעניו, רק אליהם ישא עין
וישבע נעימות.

אחרי ראשית רברינו אלה, אשר אך אפס קצה המחזות
הגורא בארץ תלאבות הזאת הנם, הפלא עלי פלא ישרומם
הקורא, אם נגיד לו, כי גם הארמה השוממה והאבלה הזאת
אשר התנצלה את עדיה ותלכש קדרות, כי גם היא נתן חיים
להולכים עליה, ותשביע נפש כל חית השדה, אשר תרמוש שם
כל חיה למינה, סן תרמש ווחל איץ, אשר אנלי תמל, אשר
יעריפו שמים מעל בלילה, יושבינו כצחצחות נפשם, עד נחלי
חיותו סרף רבים וכן שלמים, אשר לא על נקלה ימלאו כמנם
החסיה וישבעו רצון. כל היצורים האלה חומשים המה מאת
יוצר הטבע וידו הרחבה, בכלי נשק ואברים ומגולות טבעיות.
אשר בהם יוכלו ללחם את מלחמת החיים הנוראה, נגר ארץ
עיפתה הזאת אשר בה יתגלגלו תחת שואה, ואשר שם ימות
כל חי ינוע כל בשר יתרו, אם לא על הגלם יתחשב, מעוצר
רעה ויוגן. וכמו בצמחי המדבר כן בהם המביע אביר הטבע
מסתרי חכמתו, אשר יוכלו לראות חיים עלי אדמות, מבלי
לשנות טבע האדמה אשר הם עליה, לא כמות גם לא איכות
המזון המרף אשר ישרו לנפשם, ישרד בעדם מכור, אך
האופן לדעת איך לכלכל במשפט את ארצות חידים, ואיך
למצוא תועלת וריבה סן מעט המזון אשר נפל לחלקם, רק
הדבר חזת לעוד ולהעיל למו לראות חיים ולשובע להם. גם
פה בארץ אשר נחפכה כמו אש בוערה ואין נסתר מהמחה,
גם פה דמתה הטבע בהליכותיה בארחה ורבעת אל ארץ חצירים
אשר הקדח הנורא ישלג בצלמו ארץ ומלואה, ומפני קרתו מי
יעמד, גם פה כמו שם תקפוץ הטבע הנריבה את ידה מתת
להם לאוכל הי שגבע נפשו, ואך בבמנו תשלח את חברכה
אשר ישובע במעט אוכל ולא ידע מחסור. תמל יושן ויעשה
פימה עלי כסל בארץ מגורתו, בעת אשר חסום ינוע שם
כגללו לצת מעוצר רעב וחסר כל, כאשר ימות בגקיון שנים
בארץ גרענלאגר הקרה, אשר שור הבר (מאשום קס) יאכל
וישבע ישמן ויבעט ולא ידע מחסור כל רבר, בגאות דשא אשר
לו חבל בנעימים.

אך היצורים האלה אשר מעט ורעים המה מאבליהם אשר
נפל להם למנה, בארצות הצירים, או בארץ אזור תרם, כלם
להם שכם אחד ביתרון הכשר, על אחיהם אשר יושבי נפשם
בנתת שלחנם בארצות מגוריהם. בראשונה, יען כי חמה יראו
מנוחה כי טוב באין מפריע ומכלים דבר, וזאת שגית, כי
להם נתנה הארץ לארכה ולרחבה וור לא יבא בגבולם, ורגליהם
קלו כממרים ללכת אל אשר יהי רוחם לשוט בארץ רחבת ידים,
ובמרחק רב אשר לא יאומן כי יסופר יסעו הנאצעלען ושוועלי
המדבר למסעיהם בלילה בעת יצאו תוצץ לשוט עלי אוכל.

בצדק ישאל השואל, הלא בארץ מישור הזאת, אשר אבן
קטנה ככף איש תתראה ממרחק, צפויים המה היצורים האלה
אלי כליון תרוץ איש מאת רעהו, תחלש מאת הגבור, אשר
גם ממרחק ידע ויראה עקבותיו ויבלעתי כשאל חיים; גם על
זה ליוצר הטבע פתרונים, כי ביום בראו את כל יצורי כפיו
בקומתם בצביותם, הלביש לכל יצור אדרת שער אשר תרמה
בצבעה ומראיתה אל צבע האדמה אשר עליה יתהלך, והאדרת
הזאת כסות עינים היא לו, למען כחש ולהולך שולל את רודפיו
אשר יגורוהו חרם; תחיה אשר תרמוש בירכתי צפון, שמלתה
לעורה כעין השלג הבהיר; ותחיה אשר במדבר כעין החול
מראיתה, ולא יודע מקימה איה, עדי כי בצדק יאמר התוקר

בדברי האלה סמכו או על הקבלה⁽²⁾, כי בעת ההיא אשר גולי ספרד הלכו מדחי אל דחי, אשר למות ואשר לחרב ולחרב ואשר לרעב ולרעב ואשר לשבי ולשבי, בעת ההיא אשר כל רחבי תבל נהפכו להגולים והם לבאר צרה וגיא צלמות ועמק רפאים, לא מצאו בני תמותה והם כל מפלס ומנום למו כי אם בחכמת הקבלה, היא הדרכה אותם על כנפי רוח חיוניות נעלים ורוסמים, ועל מפלשי כרוב הפלאות נשאה אותם אל מרומים אין קץ, ועין בעין ראו מראות אלהים ברוח, וינתמו על עפר ואפר. — כמל מאת ה' היתה החכמה והיא על העצמות היבשות לשארית ישראל שרידי חרב ההם, ורוחה המריצה אותם לשלם נזומים גם לאחיהם המפרפרים בין מות וחיים, ויבקשו חשבונות רבים בספרי הנביאים לחשב מתי קץ הימין, כי ירחם ה' את עמו וישלח להם משיע ורב, וברוב חשבונות רחקו את הקץ להעמיד חזון לבם ונכשלו. — (המשך יבוא)

חדשות שונות

(חברת בני בלי שם) בעיר ברלין נוסדה בימים האלה חברה אתת בשם "מתנגדי בני שם" (אנטיסמיטישע ליגע), שם האגודה הזאת יעיד ממרתה, לעורר ולהעיר את שנת העמים אל עם ישראל ויצא יחד שם בן נח, בהיפך מן יתר יושבי אייראפא ממשפחת האריים המתירמים אל יפת בן נח. ראש החברה הוא הבן הפרומוסמאנטי סמאקקער מטיפ בבית התפלה אשר בחצר מלך פרוססא. כל בני החברה המה משונאי ומגדי ישראל היותר גדולים באשכנז, הקנאים האלה הוציאו קול קורא אל כל האשכנזים בעלי האמונה הנוצרית, כקתולים כפרו-סוסמאנטיס, להיות כאיש אחד חברים להחיל את ארץ אשכנז לכל תפול לחבל היהודים — לכל תהיה — כאשר יאמרו הם. לשונם ומעלליהם של חבר הקנאים האלה נכונם להחליש את היהודים אצל שרי המלוכה, למען ירחיקום ממשמרות ופקודות המדינה, לגרש את היהודים מן גו ולא יידיק לבא אל בתי ועד (קלובען), שלא לחתום על מ"ע אשר מציאיהם לאור המה וחדרים, להשתדל אשר למתיר היהודים לא ימסרו עסקי המלוכה. סוף דבר חברה כזאת עם הממרה להרע לישראל ולחדש עליו את רדיפות ימי הבינים, לא נראה גם ברוסאניא, אות הוא על רוח קנאת הדת והעם השודר היום בעצם תקפו בכל ארץ אשכנז.

התוכן בפרעדיזין במאסקווא מצא ביום 8 לחודש הזה מראה זר מאד, שנתחדש ונולד פתאום על פני הכוכב צדק (יופיטער), אשר לא ידענו שחרו, לפי הנודע מכבר, נמצא על פני שטח הכוכב הזה כתמים רחבים וארוכים העולים ומקבילים עם קו המשווה (עקוואטור) שלו, והם תמידים בלתי משתנים לעולם, בהיות סיבתם מצד שני מראה בחומר הארצי שלו, והנה עתה מצא התוכן הג"ל שנתחדש עליו כתם אחר גדול ממראה אדום בצד דרום, אשר מסביב לו על שפתו הוא מונבל ע"י נקודות מאירות לבן, אורך הכתם הזה הוא כדי 18 ועקונדען קשתיים, ורחבו 4", ונמשך לדרום המשווה כדי 9", והכתם הזה הוא עצמי רבוק בו, להיותו סובב בשוה עם סיבוב הכוכב על קוטרו סיבוב היומי. סיבת השני הנפלא הזה, הוא נעלם מאתנו, ורק בכלל נראה כי טבע אותה ומקרה אחד לכך הכדורים הארציים הסובבים את השמש, וכמו שאנו רואים גל פני כדור הארץ שלנו, כי הרים יתמוטטו ואחרים מתחדשים ע"י רעש הארץ בפנים, כן נראה על פני כל גרמי השמים וכדורים הארציים וזולתו, וביותר נכרים ונראים שנויים כאלה על פני הירח הקרוב אלינו, כי מאז תקנו סמנו ספה שלימה ומדויקת, בהשתדלות החוקרים מאדלער ובעער, זה בשלשים שנה, כבר מצאו שנתחדשו ונולדו עליו שנויים

עוד עקבות ימי הבינים, גם בימים האלה, וכל נגע רע, כל תקלה וכל עלילות שקר, כל נזרה רעה וכל פורעניות המתרגשות ובאות על היהודים יושבי הארצות מוצאותהן מימי קדם, ימי הבינים. כי השרשים הפורים ולענה אשר השרישו הימים ההם, עוד לא מתו. מרוב דק למראה עינים כמו בעפר מות, ובכל עת אשר ריח המים הוידונים, ריח קנאת הדת ומשאות שואים, ימרחו לפרוח ולהוציא גפני סדום, אשר ענביהם ענבי וטבב מריר, וינחם חמת תנינים להשקות את עניי עם בני

אחר הדברים והאמת האלה, לא יפלא עוד בעינינו, אם זה ומצוקה כימי הבינים, התעוררו רבים וכן שלמים וזו אמוני חכמי ישראל תופשי התורה וחדרים על דבריה, חשבונות רבים מתי יופיע קץ הפלאות, אף כי רבותינו התורה המסורה אמרו אשר על נפשותינו מעשות כדבר (1). כי בעת רעת ההיא אשר עריצי גוים אמרו את ידי אל כחבלי שואל ודליו לנחשתים הגישו, ויציהו משרה וכל תציהם בלו בו, בעת ההיא נואשו המון רב מבני ולא האמינו כי יבוא טוב, ובמגנת לב וכאב אנוש: יבשו עצמותינו, אברה תקחנו, נגורנו לנו וגם באלהים עוד ישועתה לנו! ובכן רופפה בידיהם האמונה במשיח יעקב, לא במת עוד בקץ הימין, על כן מצאו או חבמי אל עת לעשות לה, והמרו את האמר אשר אמרו חז"ל את הקץ, ויתאמצו בכל מאמצי כחם לחזק ידים רפות ק ברכים כושלות, ויפיתו לקץ, ויפתחו את השנה אשר בה יבוא משיח צדקנו, בוא יבוא ולא יאחר. כן עשה הרס"ג, ר' אברהם בן חייא, הרמב"ן, הרלב"ג, ועוד רבים כמותם שוב להם זאת לצדקה, כי עת לעשות לה'. — אך אנתנו נדבר בזה אודות הקצין אשר חשבו הנאותים והפילוסופים רים, רק נספר בזה את מעשי חכמי הדור אשר רחקו הקץ משנת 1500 עד 1525, ומה ראו על ככה ומה ע אלהים ומה היתה אחרית כל אלה.

בימים ההם התנוססה חכמת הקבלה על גפי מרומי קרת ק איטאליא ובארץ תוגרמא, ורבים היו דורשיה ועצומים כל מיה. גולי ספרד ובראשם המקובלים הגדולים ר' יהודה ר' ברוך מבנענעוונג, ר' אברהם הלוי, ר' מאיר בן הרדב"ז, ועוד רבים וכן שלמים כמותם, הביאו את החכמה לאיטאליא ולתוגרמא, ויבנו לה בית נאמן, ותלמידים נדערו אליהם לקחת מפיהם לקח טוב, עד כי הצליחו פרי בחכמה הזאת גם הם, ונחשבו לאנשי סופת בעיני ידעיהם. גם רבים מחכמי העמים שמעו את תהלת חכמת לה ונפשם חשקה בה וישנו באהבתה. מראשי החכמים רים ההם היה השר הגאור והמלומד הנפלא הנודע למשגב ג פיקו די רימאנוולי, החכם הגדול ענידיא מווישערבא. חס המאלל ריבלין, גאלימנין, ועוד. חכמי לב כמותם אשר יקו מחשבותיהם בחכמת הקבלה ואסלסולה וירוסמיה ועטרות שם עגורה. הדבר הזה היה בעיני בני עמנו לאות נאמן תחותך כי חכמת הקבלה רוממה היא על כל החכמות ה, אחרי כי גם חכמים גדולים ועצומים מחכמי העמים בה בכל לבבם ובכל נפשם, יבקשו כבסם וכמאמונים לה, ותחת אשר עד הימים ההם שקרו המקובלים על הקבלה במסתרים, איש איש בתדיר משכיתו, כי כבוד המתר דבר, ואין דורשים במעשה בראשית ובמעשה גה ברכים, תחת זאת החלו או המקובלים לדרוש בה כנסיות ובבתי מדרש, ולהפיץ מעינותיה חוצה (2). גם

(1) שם שנויים כסניע הקב"ל הם ישראל, וסמן שלה יגלו הם שלה ירחקו הם הקן (כמות ק"ל). שנתה דניס מכוסס מעין ס ולאח מוס ימי סחמס (סמסס כ"ד:) סיסה טמקן של מחשני סאדהדין (1:) מלי יוס נקס כלני אמר ר' יוחק ללני גליה ללכריי סי, ר"ס בן לקס אמר ללני גליה למלכי ספרס לל גליה (סס) ועוד מאמרים רבים כאלה.

(2) ע' טו"ס סלכ"ח סי' ח' וס' ט"ס.

(2) פ' טו"ס סלכ"ח דפוס ליזולטו סי' ח', דפוס ווענעדין חיל סי' ק"ע.

מאות שנים מלפניו! — הבית הוא גדול ורחב ידים בחדרים רבים גם בתי אופה ומבשלות, ובהם שברי כלי וחביות מעשה מלאכת הרומיים הקדמונים. על קירות הציורים שונים המורים על דרכי הציידים ומלאכתם בימים וזאת זה מצאו כלי ברזל ונחושת גם משבצות לערך שתי מאות אשר לפי מספר שנותיהם הם מומן 150 עד 350 לספ. הנוצרים.

שונים, כן התחוללו בו הרים חדשים, אשר תמנתם כמו הרים זורקי אש שעל כדור הארץ, אשר בראשיהם הם שקועים, ואחרים נאבדו ונמחו מעליו — בכל פנות היצירה אנו רואים דווים ונפסדים, יש אשר יארכו ימי צבאם במציאות שנות עולמים אין קץ, ויש אשר יעברו ויהלכו לעיני האדם אשר ימיו כצל עובר על הארץ.

במביכות העיר מעמץ חפרו ומצאו בעומק האדמה הרבות בית והצר עם בנינים שונים, אשר כסה אותם הארץ זה מ'ו

מורעה למו"ם

העתקתי את המקלד ספרים אשר לי, אל רחוב נאלעווי № 25 בחצר הנביר ר' יודיל טאקאר, וכזהים ימצאו בסקלדאר שלי כל המינים פערלאג שלי שמכבר, ועוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדפוסים אחרים במדינתנו, ודפוס חוץ למדינה, והנני מוכר למו"ם ע"פ קאמאלאג דרוק-פרייז, בנכיון פראצענט לפי ערך הקניה. נשלם כעת ס' סכנת אבות עם תלמוד בבלי וירושלמי וכו', וס' שם הגדולים אהלי, ס' דחסי השלם, ס' שער השמים, ס' דרשות דין, ס' דרשות מינץ, ס' דרשות דמבין, ס' השבין (פסקי דינים), ס' פרשת דרכים, ס' דרושים נאים למור"ל, ס' אגרות ושרת הרמב"ם ז"ל, ס' האמונה והבטחה, ס' שניר הגמול, ס' ילקוט דוד, ס' חולעת יעקב, ס' תורת האדם לרמב"ן ז"ל, ס' גבורת אנשים ושרת להש"ך ז"ל שתי יקר נמצא עד היום, ובקרב יצא לאור ס' מורה נבוכים, וס' שו"ת לרבינו נסים, וס' הכוזב עם ס' קול יחודה ואוצר נחמיו, גם כרך ראשון ושני מן שו"ת נודע בידעת מהדורא קמא ומהדורא תניא. וזה לא כבר יצא לאור ס' תניא דבתי (פוסק מן הראשונים) עם באורי מהר"ש. מרב הגאון המפורסם ר' שמעון הורוויץ נ"י אבריק לייפציג.

יצחק גאלדמאן מדפיס ומדפיס סקלדאר ספרים בווארשא

Въ Тип. И. Гольдмана, въ Варшавѣ.—Izaak Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau

אתכבר להודיע בזה כי כוננתי מסד מבאקעווער ציצית מבוחרת הארסען, וחקונים הנכבדים ויאלו לפי בסובם אלי על האדעסע תישומה ולוודיעני האדעסע של הרב דמנעם ואחפצם בכל עת ובמקח השעה. גם בהקפה על תרש או שונים אך בהעל המחיר בעד הפר"צ לפי הערך. כתבתי הוא:

Meery Шупаку въ г. Бѣлостокѣ.

מי האיש אשר יחפץ לקחת לבגיו מ שפת עברית, תלמוד, שפות החיות וכל הידיעות הנחוצות לאדם, פנה אלי ברח נאלעווי חצר קלצמאן № 37 קווארם L. D. № 1.

נערתתי לבקשת בני משפחתי להא עוד זמן מושבי פה רוססיא חורשי עצ במחלות אשר מצאן מימי הילדות כ חסרון כח המליד הלישת העצבים ומחל נשים (אימפאמענץ אונד נערוועשונגעכע) יפנו אלי ע"פ האדעססא שלמשה ויט מוזר ותרופה, ואלה אשר ברצונם שאב אותם במקום מנוהים בערים אחרות יודיע בקשתם לכה"ס שבווע אוד מקדם, מכתבים אענה לאיש איש ככתבו וכלל ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אדעססא. אדעססא. Доктору Н. Волгнеру, Киевъ на Подолѣ. Спаская № 36.

שאלות ותשובות

לדעתכם על הצגה בח"ל, את המ נקבל בכל פעם כפי הקדם, היום נח 1 מארץ = 47 קא, והמלחין 81 כ לה' י"ז סרוויץ חן מקום כמ"ס עברי, וכ סרג יסלח וגדלם, לנ"ס זיין, כמה פעמים נח סלדעססא, בלשך רענט לשלל ולסעיז ביה לה' ס' ס' יסדי סכמס סעסר כנר כלס נמלס חלנל.

הדעה לכתוב אלי יכתוב ע"פ אדעססא S. Slonimski in Warschau Muranowska (Breite Miła) № 24. S. Slonimskij г. Варшава Мурановская № 24. Прибавление.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ПОЛИТИЧЕСКУЮ И ЛИТЕРАТУРНУЮ ГАЗЕТУ „НОВОСТИ“

на 1880 годъ

(ЧЕТВЕРТЫЙ ГОДЪ ИЗДАНИЯ ПОДЪ НОВОЮ РЕДАКЦІЕЮ)

Подписная цѣна:

на-1 г.	11 м.	10 м.	9 м.	8 м.	7 м.	6 м.	5 м.	4 м.	3 м.	2 м.	1 м.
Съ доставл.											
въ С.-Петерб.	8	7 50	7	6 50	6	5 50	5	4 50	3 80	3	2 1
Съ перес.	9	8 25	7 50	7	6 50	5 75	5	4 50	4	3	2 1

Подписывающіеся сразу на всѣ послѣдніе мѣсяцы 1879 г. и на весь 1880 г., платятъ за время: съ 1-го сентября 1879 г. по 1-е января 1881 г., т. е. за 16 мѣсяцевъ, 12 руб., съ 1-го октября 1879 г. по 1-е января 1881 г., т. е. за 15 мѣсяцевъ—11 руб. 50 съ 1-го ноября—всего 10 р. 50 к., и съ 1-го декабря 9 р. 50 к.

Подписывающіеся сразу на 1879 г. получаютъ всѣ нумера съ 1-го января.

Письма и деньги адресуются: въ С.-Петербургъ въ редакцію газеты „НОВОСТИ“ (Гороховая, 32).

Газета „НОВОСТИ“ выходитъ, безъ предварительной цензуры, ежедневно, не исключая понедѣльниковъ, полными нумерами, а въ дни, слѣдующіе за табельными праздниками, въ видѣ прибавленій или телеграфныхъ бюллетеней.

Доволено Цензурою. Варшава 23 Октября 1879 г.

Въ Типографіи И. Гольдмана, Мурановская 24.

Редакторъ-Издатель З. Слонимскій.

וְאֵדָם אֵין

שיר להוכיח נשמת אבי המשוררים בשירי שפת קדש, ארון המליצים, ראש המדקדקים ומבאר נפלא, ה"ה הרב ר' אברהם דב' בן חיים הכהן מיכילישקער, הנקוב בתפארת אדם הכהן לעבענסזאהן, ביום מותו עשרים ואחד לחדש מרחשון תר"ם, שהלך לעולמו ביום הזה לפני שנה בשנת תרל"ט.

אָמנם פֿי נקמאָו בעלי שיר הישלשֶׁת,
אַל יִשְׁכְּרִי הַשִּׁיר הַכִּינוּ סִתְפֻּשֶׁת,
תְּרִיוֹ, גִּבְיוֹל, לִי, אֵלֶּה דִּי;
אִם הֵם אֵת הַלְשׁוֹן עוֹד לֹא מִתְּנוּ,
וּמְחַוָּלָה וּפְלוּלָה אוֹתָהּ דִּבְרוּ,
עַל בֶּן שָׁנוּ וּמְזוּזוֹת לֹא נָקִיו.
יָמִים רַבִּים בַּת הַשִּׁיר לֹא נִשְׁלָקָה,
הִלְלָה וּפַעֲמָהּ, הַסְּאָרְקָה נִדְחָקָה,
וּמִשְׁכָּב נִגְהַ וְהִתִּי לֹא נִדְחָה,
עַד שֶׁנָּסַם נוֹאֵל לָהּ, נוֹאֵל מוֹשִׁיעַ,
קָנוּ בֶּן שָׁמֶשׁ כֵּלֹו אוֹר הוֹפִיעַ,
וַיִּנְתְּמָה וַיִּרְחַמָּה וְהִתִּי רַחֲמָה;
הוּא לִוצְמוֹ מוֹשֶׁה חַיִּים מְקַנְנִים,
אֶלְמִנּוֹת בַּת הַשִּׁיר מְפָנִיָּה שְׁלֵמָה,
וּבְנִיָּמִיו עַל פִּיהוּ תִּיתָה פִּרְמָה;
בַּק זֶה שֵׁר הַשִּׁירָה עֲבָרוֹת עֲבָרוֹהוּ,
בְּעַלִּי קִנְיָה נִתְּרוּ בֹו, הִרְצִיזוּהוּ,
וַיִּמְתֵּר אֱלֹהִים אוֹתוֹ לוֹ לִקְבֹּת.
לִוצְמוֹ נִקְדָּר, הַשִּׁירָה קִפְדָּה,
בְּפַעֲלוֹת יִשְׁעֵלְתָה שְׁבָה יִרְדָּה,
בַּק לֹא כְּבוֹד הַשִּׁפּוּלָה שְׁבָת עֲמָה;
אֶרְבָּעִים שָׁנָה זֶה הָאֹר הַיָּמִים,
בָּהֶן אֲתִירִי אֱלֹהִים אוֹתוֹ הַנְּבִית —
וַיָּאָר אוֹר תְּדֹשׁ — פִּי בָאֵת אֲמָה.
אֲמָה בָאֵת, עֵז לַשִּׁירָה הִבִּיאֵת,
בְּשִׁפְת אֲמָת עֲבָרִית לַעֲבָרִית הַשִּׁיבֵת,
חֲזוֹן וּבְאֹר, בְּעִיּוֹן וּמִתְּשֵׁבֶת,
מִסְּדָּ וּבֶד הַשִּׁירָה מִתְּרוֹנְנָה,
בַּק אֲחֵד לִי אֵדָם, קוֹלָהּ נִוְתָּנָה,
וַנִּאֲנִי לוֹ בְּשִׁמִּי שֵׁם עוֹלָם מִצָּבֶת.

שָׁאוֹן מְקוֹרֹם מַעַל לְרִקְנֵעַ,
יָצָא בְּיָד לֶאֱרֶץ הַנִּיעַ,
נָסַב וַיֵּאֵת לִמְקוֹם אִישׁ אֵדָם שְׁמָה;
וַיְהִי מִרְאָה, בְּאֵלֵהִים הוֹד מִרְאָהוּ,
עֲמִיד וּנְנוּקָה גִּמַּל רֹם נִדְהוּ,
וַיְהִי בְּשָׁאוֹן וּדְמָמָה קִמָּה.
פְּסִימָר אִישׁ רִשְׁמִי אוֹרוֹת מְשֻׁמִּים,
פִּלְגִי זִיו, נִבְרוֹת נִגָּה רְבוּמִים,
בְּאֶשֶׁר שֵׁם הַמִּרְאָה, אֶרְצָה נִסְכּוּ;
פֹּה אֵלֶּה בְּאֵלֶּה יַחַד הִתְחַבְּרוּ,
לִמְחַלְקוֹת יָהִם אֲחֵר בֶּן נִדְרוּ;
עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה אֶרְעָלִים נִעְרְבוּ.
לֹל עֲשָׂרִים וָאַחַד בְּשִׁמְיָהּ הַדִּישׁ,
שָׁלוּ וּבְרִיא אֵדָם שֵׁר הַקִּדֵּשׁ,
שָׁכַב לִישׁוֹן וַיִּשָּׁן — וַאֲיָנִינוּ,
פְּלוּלָה כֹּה שְׁדָּדָה, נִפְלָה עֲמָתָה,
מִרְאֵשׁ עִם עֶבֶר וְשִׁמְשׁוֹ הַמְּבָרָה,
אֵדָם אֵין, אֵין אֵדָם עוֹד יִשְׁנֵנוּ.
הִיתָה יָד הַמִּרְאָה עַל אֵדָם בְּרוּת,
לֵאמֹר: אֲנִי מְקוֹרִמִים אֵלֶּיךָ שְׁלוֹם,
לְהִבְיָאֵךְ שְׁלוֹם אֵל בֵּית שְׁלָמָה.
אֲנִי הוּא רֹחַ מְשָׁפָה שְׁבָה וּפְרָם,
הַשִּׁפְטָה הַעֲבָרִית, שְׁבָה שׁוֹבְרָת,
אֲנִי הוּא רֹחַ מְבִיָּאִים אֵין, עֲמָה — רַחֲמָה.
מִאֵין מְבִיָּאִים וְלִישׁוֹנִים תְּדִלוּ,
תְּדִלוּ שִׁירֵי עֶבֶר, עֲבָרוּ, בְּמִלּוּ.
אִם כִּי רַבִּים שָׁרוּ, הַשִּׁיר אֵין בְּמֹו,
נִחְבָּא שִׁיר כְּבוֹד, וּפְדֹת נָבֵל קִמָּה,
שְׁמָה שִׁירֵת צִיּוֹן, רִאשָׁה בְּמִסְפָּה,
הִתֵּת יָרִים "פִּיזִימִים" קָנָא לָמָו.

כי זה רחוק אני עליך צלחתי .
 כל ברכות טובי אל לך שצחתי .
 ונאם הנביאים שחתי בשפתיה .
 אבן רזי לי כי טרם יגלד
 במוך בן אדם עודך במוך .
 אשר מליץ ומבאר לקום בתחיה .

כי כה הארכת ימים , בשר עם רום .
 לשנות השנים העצם עוד לא תשוח .
 וכך רוח השיר עצור לא יפתח .
 ונצו אלהים ומענותו האהה .
 נא אדם האדמה , עתה באה ,
 כי יקח רחוק , ובאחד יצלח .
 אל תירא מות , הוא ירא לגשת .
 אותו ספק אבדת אלוה נרשית .
 כל צויתי אל השערה אקדחה .
 כי תדע אדם כי ומי יעלך ,
 עשירים וארבעה ארזלים , ושאוד ,
 עשירים וארבעה ספרי קדש הפה .

* * *

(אל תאמרו) ששעו מאת ארזי אסד ,
 הנשיכו קשב , רב קשב :
 מדר יתגאל את הבר ,
 אדם בגביא יחשב .
 הם כל שאון , הם נשמת רוח .
 עדי רגע לנצח יגוה !

ויש כוכבי אור סמל .
 עקרו סתקופתכם עמדו ;
 עוד פקעם אור אדם אל ,
 ולפניו אתם תקדו .
 מדר יגוה ונשקתיהו .
 מדר יישן ונשאתיהו .

סור סוף מלאך הסנה !
 אימות סוף גם אהבה !
 כי לא ית , לא יעז .
 מראות אתכם אדם הנח .
 אל לכם בא האהלה ,
 שם אדם בן סיום סלה !
 מלאכי שלום , קומו צאו .
 לקראת אדם בא סתחת !
 אל על עמ הנשוא .
 כי יעבוד שלום גיא שחת .
 למקום הנביאים , ישובנו .
 ולקבל פניו גבונו .
 ארזלים ! ששרי , פועלים
 מנשיקות פי אשכנז .
 הקשיכו , אמת — וישנים .
 עפה , עפה צאת נשמה .
 צאונה ! (אדם קורא בשפתים כבוד) : אלי כחמני !
 אל אלהים יובא . (אדם ענה) : קחני !
 בך ונהי נדחה , אדם איגנו !
 אדם את , אין אדם עוד יענו !

אברדם כהן קאפלאן

וויזן עיו"כ תר"ס .

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכנז:

14 רייכס מלך לנס.
בעתפריץ 8 פ' לנס.
וכן לרכב נס.
שכר מדרשות:
מכל מורה קנה 5 קופ.
ומעורר נחב 10 קופ.

ברוסיא ופולין.

לח במקום לנס 5 ח'י.
נס 2.75 ח'י.
נס 1.50 ח'י.
לח 20 מלך.
למערב 5 דולל.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון. מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע. ידיעות העולם והמבט.

יצא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

N: 42.

ווארשויא, כ"ה חשון תר"ם.

Варшава, 30 Октября (11 Ноября) 1879.

ששית

תוכן הענינים.

ידיעות. מכתבי עמל מלכ ז. פ. לנצינאוויץ. ווארשא.
הוראדנא. ירושלים. מאסקווא. ידיעות העולם.
ע. מחשבי קצין וקצם מלכ קלמן זלמן. חיות השדה.
ת. מדבר מלכ לנכס לנכס לנכס. חדשות שונות.
ווארשא. פולונעש. הודעות. שאלות ותשובות.

דברי הימים

לפלגות דברי המדינות בימים האלה גדולים חקרי לב.
לא שקטה סערת הלבבות והרוחות ע"ד הברית החדשה
שתי הממלכות האדירות השוכנות בלב אייראפא, עוד
ים דורשי רשומות לספר את כל תוקף דברי הברית הזאת
הנפלאה, והשונים הרבים התלויים בה בהליכות המדינות
ש יבואו, והנה שמעה באה ממזרח אייראפא, כי השאלה
היות התעוררה שנית מתדמתה, ותתצב עוד כצר אל
העמים והממלכות, שמעה אשר הרעשה את כל
כי אייראפא מקצה, ואוהבי מנוחה החלו שנית לראות
ים, לנבא האתיות מרחוק מבלי דעת מה יולד יום.
עוד לפני שלשה שבועות הודענו לקוראני את דבר
מזרה הגדולה בסוד היושבים ראשונה במלכות תוגרמא, אשר
א מקום לפני חדש ימים. שרי המלוכה הראשונים אשר
בלי חפץ להבריטאנים להמותם אל כל אשר יחפצו, עזבו
מרתם, ומקומם לקחו אנשים אשר עמדו לפני הסולטאן
זיל עזיז אשר מת בענין רע. מן השרים החדשים הכי נכבד,
ר מחמד נעדים פחה, אשר עם היותו מן המחזיקים, וריות
אל חוקי הדרור והחופש, דנה הוא כביר כח ורב אונים
חזיק במעוז הממלכה, אשר מבו אשיותיה לנפול, ולשובב
בותיה, בהיותו אחד מוקני הדיפלומאטים בתוגרמא, ונשען
אהבתו וקרבנו אל ציר ממלכת רוססיא האדירה בקאנ-
אנמינאפאל; נעדים פחה נודע מאז ומקדם לאוהב רוססיא
מן קרבתה, ולו עמד הוא לפני שנים שלשת בראש הגנה

הממלכה, כי עתה לא פרצה המלחמה הנוראה, ותוגרמא לא
יודה פלאים ולא היתה לממלכה שפלה כאשר היא היום.
מעשי הסולטאן היו למורת רוח לרובי הממלכות האדירות
במערב אייראפא, אשר צדה עיניהן לראות אנשים אשר לבם
שלם עם רוססיא, עומדים בראש הגנה הממלכה בתוגרמא,
וביותר העלה הסולטאן עליו את חמת ראשי המלוכה בברי-
טאניא. בימים האלה חזיר בריטאניא בקאנסמאנמינאפאל ה'
לאיארד, נסע בכל ארצות אוזא הקסנה וסוריא, לארכן ולרחבן,
בהמקומות אשר מיטהאר פחה אוהב הדרור וחפץ קרבת ברי-
טאניא הפקר שם לנציב בארץ, וירא בעיניו את העשק
והמרוצה הנעשים שם, מידי שוטרי הממשלה ומשגיחי הסדרים,
אל הנוצרים יושבי הארץ, ראה ויוכה, כי אין לב הסולטאן
ויועציו הולך למלאות אתרי דברי הברית אשר נכרתה בין
תוגרמא ובריטאניא בחדש יוני לפני שנתים ימים, היא הברית
אשר על פיה בא האי קפריסין תחת ממשלת בריטאניא,
ותוגרמא התחייבה לתת לעמיה חוקי מדינה טובים וישרים,
ולדאית לפעולת אדם תקונים מעולים בכל ענפי הממשלה,
ואוואי הקסנה אשר היתה משנות מאות לארץ מעשקות, תשוב
להיות נוה הצדק ומעון סדרים ישרים. אך ממשלת הסולטאן
לא הקימה את דברי הברית, לא ככולם ולא במקצתם,
וביותר מאנה תוגרמא למלא אתרי התנאים המחייבים אותה
לעשות משטר וסדרים בארץ, על ידי גרודי השוטרים (זשאנ-
דארמערע) אשר יעמדו תחת פקודת שרי צבאות בריטאנים,
ומלאכי אנגליא ישבו כסאות למשפט בבתי הדינים, להשגיח
על מעשי שופטי הארץ, החותכים את דינם על פי תורת
הקאראן (קארי), בידעה נאמנה כי אם תאות לדבר הזה,
תשים קץ לחייה בתור ממלכה תפשית העומדת ברשות עצמה,
ומה גם אשר לתמוך ידי הפארמא בכסף ולערוך לטוב את
הלאותיה, לא נאותה בריטאניא רק באופן אשר פקידה
יפקדו עין על הגנה האצרות וכלכלת המדינה. והסולטאן התקצף
עוד יותר, כאשר לקחה אוזו כי תחפץ בריטאניא להושיב
בצבאותיה חופים אחדים על הים התיכון והשחור; ויהי כשוב
הציר הבריטאני ה' לאיארד ממסעו אל קרית מלך תוגרמא,
בעת אשר החליף הסולטאן את שריו ויועציו, ויבקש להתראות

פנים אתו, ולא נתנהו לבוא אליו, עד אשר באחרונה מצאה יד לראות פניו, וידבר אתו דברים קשים כגידים, ויזהרתי לאמר, כי אם יוסיף הסולטאן ללכת בקרי עם ממלכת בריטאניה, אז מרה תהיה אחריתי; ובעצם הפעם הזה יום 3 לחדש יצא הקול בקאנסטנטינופול, כי יצא אניות מלחמה אשר לבריטאניה ממקום על יד האי מאלטא, להחזיק מעמד בהימים הסובבים את תונרמא; ותגדל עוד חרדת הסולטאן ויעציו, בשמעם כי הצי האדיר אשר לבריטאניה לקח עמדתו בלשון ים וואדלי אשר אצל העיר סמירנא באווא הקסמה, ואניות נחושה אחיהל תיצי נם תרגן בלשון ים בעזיקא אצל מעבר הארדאנעללים. נעדים פתח מדר לבוא אל הצי הבריטאני לשאלו פשר דבר תמלת, ואניות דאלה, יוחא ענה בדברים קצרים ומרצים: כי אלה בריטאניה על עמך תעמדתה על יד הארדאנעללים, או במקום אחר, כפי ראות עיני ממשלתו וכפי צורך השעה, אחרי אשר לא תוכל בריטאניה לראות ברעה אשר תמצא את המצב עשבו איוא במקמת, ותדרוש מתונרמא בחוקה להוציא חיש מדר לפעולת אדם את התקנים והחוקים, כאשר התחבבה בברית חדש יוני הנכרת. טובן הדבר, כי לא גורל המצבים באווא הקסמה נע עד אל שרי המלוכה בלאנדאן, אך צרה עיניהם לראות בראש ממלכת תונרמא, אנשים המבינים כי אין טוב למלכם כי אם להשגב בצל רוססיה האדירה ולהושע על ידה תשועת עולמים. איך שיהיה, הדברים והמעשים האלה היו דים להרעיש את לב הסולטאן ולהחרידהו. בעצם היום הזה נקרא הצי הרוססי בקאנסטנטינופול הנסיך לאבאנאו אל הסולטאן, להמתיק עמו מדר, ועוד ביום ההוא נסע הצי הלאוואריא מקום משכן הוד קיסר רוססיה, לתת דין וחשבון לפני כבוד הודו מכל תנעשה; גם נשמע כי הנסיך נארמשקאו הקאנצלר הישיש נקרא לבוא לליוואריא, וביום המחרת בארבעה לחדש קרא הסולטאן עצרה, מאת הכהן הגדול לכל בני אמונת מחמד בארצו (שייח-אלי-אסלאם), וכל כהני האמונה הנמצאים בעיר המלוכה, להתייעץ עמם מה לעשות לעתות בצרה כאלה, אשר ממלכתו באה בין המצרים ולא תדע את דרכה, אם ללכת אחרי עצת ציר רוססיה, או לנסות אחרי בריטאניה. בו ביום וביום המחרת בחמשה לחדש, נתאספו גם כל שרי ממלכת בריטאניה וה' ביקאנספיעלד בראשם, לאספה רבה, וגם הצי הרוססי בלאנדאן הגראף שוואלאו הופיע אל מקום המעצה, ומתיק מדר עם נשיא המיניסטריים כחצי שעה, אשר מדר להציע לפני חבריו את פרשת הדברים האלה, גם צירי תונרמא וצרת מדרו לבוא אל מקום מעצת היושבים ראשונה במלכות בריטאניה, ולקחת עמדם דברים; והקול נשמע בלאנדאן כי גם ממלכות צרפת ואיטאליא שלחו אניות מלחמתן אל הימים הסובבים את תונרמא, ואוסטריא צותה על הצי אדיר אשר לה על הים האדריאטי, לעזוב את עמדתו ולהחזיק מעמד בלשון ים סאלאניקו.

כל המקרים האלה אשר מדרו לרוץ ארחם באופן מפליא, ואשר לפתע פתאום באו כתומן על אייראפא, היו די והותר להחריד את כל יושבי חלק ארצנו מקצה, ולהביא מהומה במחנה הריפלאמאטיא. אותות המבוכה הלכו הלך וגדל, ושמועות אמת ושקר הלכו הלך ורב, וביותר החרידה את כל יודעי העתים שמעתי מכה"ע הצרפתי Agence Havas, כי בדבר ה' לאיארד את הסולטאן, הודיעהו דעת ממשלתו האחרונה והמוחלטת (אולטימאטום), כי אם לא יסיר את שרי מלכותו מעם פניו, ולא יחיש למלא את מצא שפתיו, תמצא יד בריטאניה למגר לארץ כסא ולהדידתו משאתו, כאשר עשתה לאחיו הכבוד עברול עזיו שדחל לעולמו, ותמליך מלך בתונרמא את אחיו הצעיר רעשאר עפענדי. והנה אף כי מרבית יודעי דבר מדינה לא נתנו אמן בשמועת המכה"ע הזה הנודע, כי לא בכל עת נוכח האמת דרכו, וגם הדברים אשר שם בפי ציר בריטאניה נראים כנומא, כי אף אם כן חפץ ממשלת בריטאניה, הנה תודה בלשונה מבלי להוציא אותם על דל שפתיה, בכל זאת מעשים רבים העידו כי יש קורטוב של אמת בפי השמועה הזאת, באשר באמת נראו בקרית מלך וגרמא אותות מהפכה ומרידה קרובה. תלמידו בתי מדרש

במבצ הענינים כזה דעת לנכון נקל, כי רבו דעות י דבר מדינה, הרואים גם בזה תוצאות הברית החדשה אשכנו ואוסטריא, והמכה"ע Standard יאמר בפה מלא שתי הממשלות האלה תחוקנה את ידי בריטאניה; ובו אם נזכור את דברי ה' סאליסבורי אשר דבר לפני ש שבועות, נראים ודברים כי עשתה בריטאניה את מעשיה דעת בעלי הברית ובהסכמתם, וללא ידעה כי יחמכו תפצה, לא נועזה לצאת בחוקה נגד הסולטאן, אשר כל חטאתו, כי בחר לו יועצים ושרים מהאנשים אשר נא רוחם את רוססיה, והעד הנאמן על זה הוא, תנעת א אוסטריא אל לשון ים סאלאניקו. אולם בכל זאת נראה בברלק ובוויען מצאו שרי המלוכה ומכה"ע החדשים בע נכון לפניהם, לאחזו במדת השתיקה, ולא יצאו אף מפהים לדון על דבר המעשים החדשים להימין או להשמ בכלל נראה, כי מכה"ע הדוברים בשם הנסיך ביסמאר שנו מעט את מעמם ולא יתגרו עוד במכה"ע הרוססים כ עד כה. קול אות השלום ושבתת מלחמת הספרים, נג גם היום כבכל עת, מפעמערסבורג, והמכה"ע הקרוב למ Agen. Rus. פתח בשלום ויאמר: כי אם באמת נכונה אוסטריא ואשכנו להחזיק במעוז הטראקסאט הברליני, תשבע גם רוססיה רצון מדברי הברית הזאת, וברוח נכון להיות גם שלישיה לשני בעלי הברית, באשר כי גם זה ישעה ותפצה להחזיק במעוז השלום כל הימים.

ולעת כזאת אשר קרית מלך תונרמא היתה שנית ל המחזה, אל מקרים גדולים ונכבדים, ועיני העמים נשואות הפעם אל הצי האי הבאלקאני, הנה נראה אותות תנעה בין עמי הסלאווים הדרומים, אשר בישע ימין צבאות רוס יצאו מתחת סבלות תונרמא, לאור באור חיי ממלכות חפשי העמים האלה ונסיכיהם יודעים ומכירים את כל תוקף ה הזאת, ומבקשים להתאחד לאנוהה אחת תחת צל רוס מפלגם ומושיעם. מפי המכה"ע מיימעם, אנתנו יודעים ה כי שתי הנסיכויות סערביא ומאנמענעגרא ברתו ברית וא להגן אשה על רעותה נגד שבטי האלבאנים. והנה אף

נגד הממשלה, ביום הקימו מצבת אבן על קבר אחד משרי הצבאות אשר עבד בחיל ואפסידה. ככה תעמד ממשלת הרעפובליק על משמרתה נגד הפצי רעתה, על ימין ועל שמאל.

המיניסטר בראמיאנא ברומאניא, שלח בימים האלה מכתב גלוי אל כל הצדות הממלכות האדירות, אשר התמנים בשנות את הסעיף השביעי בתורת המדינה ליומאניא, כבר יצאו ידי חובתם בדבר והנני הארבעים וארבעה של הברית הברלינית, המתייב אותה לתת תורה ומשפט אחד אל כל יושבי הארץ באין הבדל דת ועם, וכי מעתה תהיה — לפי דעתו — המדינה אשר עזרה את ארצו הממלכות להחזיר את דומאניא לממלכה חסידית ועומדת ברשות עצמה. עוד לא נודע מה יעני ראשי הממלכות על זה.

מכתבי עמל

במקום האור שמה גם הצללים" יאמר משל הקדמוני. אמת המשל הזה נבאנוה היום לעינינו בכל ענין תומה. הן מן כל המצאות שנות מאות האחרונות, משפט הבכורה להמצאות מלאכת הדפוס בתצאותיה הרבות ועולותיה הגדולות על גוי ועל אדם יחד, מי כמוה הפליא לעשות לחדש בכמה את פני תבל, ולהאיר לארץ ולדלים עליה באור הדעת וההשכלה הנאמנה, על ידי הדפסת ספרים הרבה אין קץ, ועוד יותר על ידי התפשטות מכתבי עת לכל דבר חכמה ומדע, מלאכת מחשבת ודברי מדינה, גלוי לכל מפלגות העם, חוקי חיים ותורת החברה האנושית. מי כמוה תועילה לחדש מלב העמים שרש פרה ראש הקנאה והשנאה אל בני עם ודת אחרת. מלאכת הדפוס היתה לפה ולמליץ בין עמי הארץ, לקרב הדעות ולאתר הלבבות, והושרנאליסטיקא תתה לבלי חפץ אל תכמי וסופרי דור ודור, להאיר במאור התבונה אל העם ההולכים בחשך, להביא בקרבו דעת חכמה ומוסר, עיקרי אהבת המוסר ועשות משפט וצדקה. אמנם גם בדבר הזה תגנו רואים את הרע הכרוך בעקבות המוסר, ואת האור והחושך המשתמשים בערובובא. ובעוד אשר תגנו רואים את טובי הסופרים ותכמי מדינה היושבים לכסא ממשלת דעת הקהל, משתמשים בבח הספרות לעמוד לימין העשוקים, לדון דין העמים רצוני משפט, ולהשיב להם את תורת האדם וחוקי חיים, הנה קמו בימים האחרונים תרבות אנשי לצון, מתרורי ריב ומדון, סופרי עמל אשר היתה להם עמם לכלי משחית, להלהיב בדבריהם את קנאת בני ההמון ההולכים בחשך, לעורר בקרבם תשוקות נמבנות, למען סכסך עם בעם ומשפחה במשפחה. כל עמל הסופרים האלה אך לפיהם, לשית להעם בחלקות, למען תת למכתבי עמל אשר להם מהלכים על פני הארץ, לעשות עושר ולבצוע בצע.

כמחזה המעצב הזה גלה לעינינו בימים האלה ובזמן הזה, וכנענע הנה לנו בשומנו עין על אשר ידובר בנו אחב"י במכתבי העת דבר יום ביומו, ובכתבי פלסתר היוצאים מתחת מכשח הדפוס הרשע לבקרים, עדות נאמנה המה לנו על הרוח השורר עתה בין עמי הארצות אשר בקרבם אנחנו יושבים.

מן עת השעוריות בקאליש לפני שתי שנים, היתה עינינו לא אחת ולא שתיים. מעשי הדמון והעליון, להנהיג ולתחנך על היהודים, חושבים לבטח עמו, ולעשות מעשהו יד מעשהו, חכינו לראות את פוּבּי הסופרים ועיני העם ממלאים את תעודתם באמונה. לפיכך עיני העם וההרואות אשר דעת, כי במעשינו אלה ישם חרפה על כבוד האמונה אשר שמה נקרא עליה, והנה האנו למורת הרוחנו כי מרביתם שמו מחסום לפיהם, ואחרים מתנה עוד חופשי לתתות אש הקנאה, וידרנו קשת לשונם לירות דבר מר על ישראל ואמונתו. מקרים אחרים לדומא יראנו לדעת, כי גם בעירנו אשר בצדק הוכל להתפאר ברוח הדעת ומבטות חשוד בה מאז ומקדם, נראה גם כן כנענע שנאת החמון. ובעוד אשר נראה את כנענע פתוחים לספר מעשים המכסים קיקלון על כבודנו

אחת עין, נבונה הברית הזאת נגד האלבאנים המחמדנים, לצנינים גם בעיני אוסמאניא. לראות את שתי הנסיכות יד אשה לרשותה, בעוד אשר כל עיקר כוונתה בהשגיבה נותיה את חמון נאויא באזור, היתה רק למען חפד בין הסלאונים, לבלתי יקרבו איש אל אחיו, ובפי הנשטע נוסדה בסוד ממלכת אוסמאניא לתק את מוסרות הברית. מן הברית הזאת חכי נכבדת, האמנה אשר נסדתה האלה מן סערביא ובלגאריא, ברית מן ותגדה, על עת רוססיא וחפצה, בהיות בולגאריא קרוב לעיר מלוכת מא, ועומדת עד היום תחת צל ממשלתה. עוד לא נודע יצא הענין למעלו, אך כי קרוב הדבר מאד הוא נעלה כל ספק, אחרי הדברים אשר דבר נסיד בולגאריא קסטר ביום הפתח שערי בית נבחרו העם הבולגארי בפעם אשמה. ביום הרביעי לחדש באו מחוקקי העם הבולגארי בה בסוד הפארלאמענט הראשון בארץ הזאת. ראשית י הנסיד היתה דברי תודה וברכה בשם כל בני עם ארץ, אל המלך הגואל את עמי הסלאונים הדרומים, כבוד קיסר רוססיא, ואחרי אשר הרבה דברים על הממלכה ויהיה ומחסוריה הרבים, מצבה תל והשטל עוד, והחקים לפי דעתו רב כחם לחוק מוסרות הממשלה החדשה, שב ד את העם הבולגארי, כי יהיה לבו תמים עם ממשלת יא, ועמה כל הימים ללכת אחרי עצתה, מבלי לשכוח עולם את כל אשר נמל עליהם כבוד הוד הקיסר וכל עם יא.

ממשלת הרפובליק בצרפת קראה את נבחרו העם וחקניו אסף ביום 27 לחדש הזה אל פאריז, אשר תשוב להיות מן והלאה בירת הממלכה, ומקום מושב מחוקקי העם, שלת הרעפובליק, אחרי כבודה אשר גלה ממנה זה תשע שנים. רבים מיהדי דבר מדינה ואוהבי עם צרפת, יניעו ראש מעשי הממשלה, ומנבאים לה עתידות לא טובות, באשר דיו כי מחוקקי העם בשבתם בפאריז, יהיו צפויים אלי סכנת ד מן עניי הפועלים והאספסוף הרב אשר בה, אשר יחפצו סיל אימה על נבחרו העם, בעצת הקאמוניסטים השבים מארץ ים, השואפים מרד ודריסות סודי המדינה גם היום. אולם שלה, כפי הנראה לא תשים לבו לזה, ועוד ידה נמויה יא דרור לרבים מהקאמוניסטים אשר הלכו בגולה ולהשיבם עצם, גם נכון לבה במוח, אשר גם הסענאם יקבל היום מן את הצעת חוקי התנחך של המעיסטער פֶּרֶרִי, בכללם הוא החוק השביעי, הגבון לנעול שערי בית הספר י כהני היעזואטיים עוכרי הארץ ויתר תברות הכהנים. ד זה ברעת הממשלה לגלות את דעתה באר היטב את תה מול אוהבי הדרור מקצה האחרון (ראדיקאליים), ולהגיד מלא, כי בשום אופן לא תאות לתת סליחה כללית אל כל עי הקאמונא באין הבדל; ולפי הנשטע, הנה תכון גם יד נאכבעטמא העוסר בראש אוהבי הדרור, היהודים עת כון לכל חפץ (אפפארטניסטים) עם הממשלה, אחרי הוא השעוריות אשר רבה בארץ, מיום אשר הראדיקאליים יו ראש, ויתלו להגדיל עקב על הממשלה, ולהלה בפה תב את כל תועבות הקאמונא ומעשיה הנאלחים, ומה גם י שמעם את דברי בעלי האספה הרבה אשר מצאה מקום מ האלה בעיר מארסיל אשר כנגב צרפת. על האספה נקבצו באו שליחי תברות רבות מתברות הפועלים עוכרי ידה בבתי המלאכות, ורבים לקרו לשונם ויגאמו נאום, ויש מגות הממשלה הנוכחית, ויגלו את דעתם בסופרי, עתה הגיע העת להפוך משרש את כל סודי הממלכה ברה בכח הזרוע, וכי הגיע הזמן לחדש פני תבל על פי דמונים ולהעביר ממשלת שמים וארץ. רבים מנואמי מ אלה נעזרו עתה אלה בתי המשפט, ובמח יצאו רשע ממשלם, ויענשם קשה על הביאם בקומה ומבוכה בשערי לוחם הרפובליק. ולשטן לב שונאיה פמודי הארץ שחקים על מצבתה. אך גם את שונאי הרפובליק מבעלי ת וברתים וחפצי ממשלת מלך, לא תנקם הממשלה, יא גם אותה במשפט על מעשיהם ודבריהם, כאשר עשתה ד מראשי הבלחים אשר עמד למשפט, על המיות דברים

לחם, גם לרענו לא לכך נוד מ"ע לבני ישראל בשפת
לחכת עם צורדי יהודה בשפת לא ישמעו, והעוררו
היא רק. להחייב את נבל הידיעות הנחוצות, ולהאיר
עני קראיו בין אחיו העברים, ומה גם שמה אשר לא
ישראל, גם בארצנו מסופרים חכמים מבני דבר להשיב כל
ושני מ"ע בעיר המלוכה ואחד מה בעירנו, הנכתבים ב
הסתולכות בארץ, ממלאים תעודתם בותרן הכשר ו
נקראים מבני ברית ושאינם בני ברית. אולם מספרנו ב
אלה, לתור ולדעת אחרי סבת הקניינות הרבה אשר
כמעט לא נהיתה בשנת המאה הזאת, ולגלות את
הגרפס אשר ממנו יפכו המים הוידונים האלה, להבאיר
ריתנו בעיני העמים אשר בעלם אנתנו חוסים; נרפס
ונחקרה האם יש חלילה קורטוב של אמת במי מנינו דא
כי בשלנו הרעה הגדולה היום, בכלכלת העם ודרכי הפ
בצוק העתים, בדלול וחלול שבר כל עבודה ומשלח
ועוד צרות רבות ורעות אשר כתומן בא על הרבה
באייראפא, ואשר לדבר משנאנו רק ידיו היו במעל
להשיב תשובה שלמה על השאלה הזאת עלינו לשום
על הגעשה היום מעל לגבולות ארצנו, על מצב אחינו
בארצות אשכנז. אחינו אלה הרחוקים מאתנו בהליכי
מעמדיהם ואריות חייהם, הנה נשתו אלינו חיוס, ויד
ושנאת עם, רובצת גם עליהם, גם הם נתונים להצי
של כותבי פלסטר, ולא טוב גורלם בחכרת הנצרי
ארצם מגורלנו. והשקפה הזאת תורנו לדעת, כי לא
ההשכלה העיונית, גם לא ההזיות היתירה בדיני הש"ע
המקור לשנאת העמים אלינו, אף לא הדבר אשר הננו מתב
במערנו ונבדלים מעמי הארץ דיו בעוכרנו, כאשר
לדבר כן הפובליציסטים מעמנו ושלא מבני עמנו, אשר
„התבוללות" שגורה בפייהם, והיו לנו אחינו באשכנז
אשר זה כמאה שנה פשמו הבגדים הנשונים מעליהם,
את צוארם מעול רובי דיני הש"ע, עלו במעלות הה
יתר רב על בני ארצם הנצרים, העשיו עושר רב את ה
הגרמנית, ובכל זאת שמם מנואץ היום במי הקנאים, עור
רב מאשר אצלנו. (המשך יבוא)

ווארשא. 17 חשוון. אחרי פתיחת שערי בית הספר
ללמוד המלאכות בעירנו, אשר סיבו הודעו
הקודם, ישמח לבנו להודיע בקול רב, כי היתה עם
ראשי עדתנו, לצאת בעקבות הדבר הטוב הזה, וימרו
לכונן חלקות ללמדי מלאכות על יד בתי התלמוד
ובימי השבוע העבר נפתחו שתי מחלקות כאלה. האחר
יד התלמוד תורה ברחוב מוראנו 24 №, למלאכת ר
וחייטים, והשנית ברחוב מוראנו 17 №. למלאכת חר
ומעשה מסגר. מורי המלאכה המה אומנים נוצרים
דבר מלאכתם וממחים לאותו דבר. גם המפעל הזה
למענה ע"י התעודות והשתדלות ראש עדתנו, השש
צדק, הישר באדם הראשון ה' לודוויק נאמאנואה, ונוסד
פעם ודעת כתונת בית ספר הכללי אשר זכרנו. לע"ע
לקח בארבעת מיני המלאכות הנזכרות 71 נערים. ה
תשעשענו כי אם ראשית המחלקות האלה מצער הנה, א
ישנא מאד, אם יהי את לבב טובי עידנו הגדולה וע
לחמך ביסמן החפץ הזה ולכוננו על יסוד נאמן וקץ ק
למען אשר לא יהיו חיי תלואים לו מצגר הדבר קיוס
מגדבות יחידים.

דוראדנא. בהתעמף עלינו רחמנו תפעפסנו נחלות מים, כ
אורט, נשבר גאון עוזנו תלה כבודנו, במת
הגדול אביר החזקים מאד הנלה מרנא ורבנא מאיר ל
מלכים ול, וזנה פתע פתאום הזה על הזה באה,
נפלה עפרת ראשנו, כי ביום השבת לסדר „לך לך מ
נצחו אראלים את המצוקים וגשבה ארץ הקדש, כי נא
עמיו הרב המאור הגדול צדיק יסוד עולם, איש האשכולות

לחסיף לרוע או לשנות ממטבע האמת מסקרים קלי העד,
לעשות מהם יתר תללות עליו את המון התולדות וגרופיהם על
כלל ישראל, הנה יעלימו עין מדבר התעבה הגעשה לעין השמש
בעירנו הגדולה. זה כמה אשר להקט אנשי בלעל שכורי
קנאות הדת מיושבי המגרש פראנא, שמו להם לחוק לארוב אל
משדתי התבא קרישא, המלים את המטים אל בית הקברות
לאחינו אשר במגרש הזה, להתנפל על נושאי המטה לפתח
את הארץ ולהתעלל בגופת המטים. המעשים המנונים האלה
הרעישו את לב ראשי עדתנו, אשר הגישו את משפסם אל
ראשי העיר ומשדתי המסדים. ויהי הדבר, כי ידי חבר
בוגדים משדתי בית תחנת מסלת הברזל הוויסלאנית היו
במעל הזה, אלה אשר בשנה העברה שלחו ידם לחלל את
קדושת בית הכנסת הגבנה על חצר בית הקברות בעירנו.
והקריאה אשר קרא המכה"ע לבני ישראל בשפת הארץ Israelita
אל אחיו המ"ל מ"ע דבר יום ביומו, וביתוד אלה הנקראים מאת
בני ההמונים, כי ידברו על לב קוראיהם להשיב ידם מעשות
כתעבה הזאת, היתה כקל קורא במדבר, כולם שמו מחסום
לפיהם, ולא חשו לעורר את אחיהם בני אמונתם, לשבות
ממפעלם להדאית גבורתם במלחמתם עם מתי עולם. המקה
הזה בפני עצמו הוא קל בערכו לו היה בודד במערדו, ולו
לא ראינו איך ימדדו מכה"ע להביא ולהעתיק לפני קוראיהם
מעשים המדברים בנגותנו, מעשים הנשואים עליהם חותם
השקר, מה נקרא ספור נפלא ומעורר תמזון בדיו מלב שונא
ישראל, לתת לשמצה את שם אחד מגדולי התורה מודה ורב
בשם עתיקה ואם בישראל, ואחרי אשר באה הכחשת הספור
מאת ראש שושפי העיר, לא חשו מכה"ע לתת מקום במכתביהם
אל ההכחשה כשם שקבלו בחפץ לב את המעשה המבהיל,
ושם נראה איך יתקנאו מה אחדים במעשי קנאת האשכנזים
בברלין, וימלאו פיהם תהלת חברת „בני בלי שם" אשר סיבה
הדענו בג' הצפירה הקדם, ומה נאמר ומה נדבר אל דברי נאצות
הנשמעים מאת פתחי מכה"ע ומכתבי עמל בית ערי הממלכה
ובערי המלוכה. איש אחד היפאליס ליוטאסמאנסקי שמו,
אשר עד היום תחת שוואה התגלגל, ולא נודע שמו בעולם
המפרות, אשר את המלחמה נגד היהודים, להרף את מערכת
ישראל והתלמוד, איש כזה אשר אין לו ידיעת בית רב
בספרות העברית, יהין לכתוב ספר „ע"ד התלמוד והיהודים",
— כאשר גלה את חרפתו והבה על קידקו אחינו ה' מינאר רב
לעדת ישראל במאסקווא במתברתו — וספרו נתקבל ברצון מאת
הפובליקא הרוססית, וזכה לשתי מהדורות ויתפארו בו לעיני
חכמי תבל, אשר באו למאסקווא לחזות בנועם המצבה האנ-
טראפאלאנית. ידי הפליט הזה היו גם בדבר התחדשות
העלילה הנוראה מולדת ימי הבינים עלילת הדם, והמעשה
בקומאים אשר הוציא כאור משפס הנאשמים, לא לבד אשר
לא הועיל לסתום פי משמינינו, כי אם גם נתן יד להם להמציא
בכה רמיונם מעשים שלא היו ולא נבראו, לשלחם על פני
חצות, למען הלהיב את לב ההמון, ולהסית אותם ביהודים
זעומי נפשם, והמ"ל את המכה"ע הנושא על מצחו את השם
„העת התרשה", היה לראש המדברים בין מנאצי ישראל,
הסופר הזה יודע את האמת ומתכוין למרד בה, ברעת נפש
יבדה מלבו יום יום מעשים אשר לא נעשו, וישלחם על פני
חוץ בהור שמועות אמתות; כן הרבה לספר בימים האחרונים
ע"ד נערה נוצרית אשר נגבו היהודים בעיר המלוכה למען
שים קץ לחייה, ולא ידע בושט להשיב את דבריו, גם
אחרי אשר הכחישוהו על פניו. הוא ידע נאמנה כי דבריו
ושקרו לא ישובו ריקם, כי אם עשו את אשר חפץ למצוא
מסלות בלב קלי הדעת והחשוכים בעם, ויודע הוא ג"כ איך
קשה להוציא מלבן של רוב קוראיו, את דעותיו הנפסדות אשר
ימלא בהנה את שולי מכתב ערו. כהנה וכדנה יסיפו שונאי
ישראל להעלות בנו המת עמי הארצות, אשר לבם היה טוב
לנו עד הימים האלה.

והנה אין את נפשנו להשיב על תוכחת משנאנו, כי
כמונו כקוראינו יודעים נאמנה, כי כל עלילותיהם ודברי
אשמותיהם אינם יוצאים מן הלב, אך נאמרים למטרה ידועה

שלו ראונו החסידים ירושלימה הדיעו אתהם — אי רבים לא ארעה — מיושבי עירנו, כי טוב מזה לזה לשלוח כסף מאשר ישלחו תמים, כי תצאצאות הרבה למאד ויעלו עוד ביוקר מאשר בירושלים, ואחרים הדיעו להם כי רק תמים ישלחו ולא כסף מפני הכמוס עמדם — הפקידים לא ידעו קול מי לשמוע, וינסו לקנות תמים מאדעססא, תחת אשר בראשונה לקחו במאדעססיליע, בחשבם כי בזה יצאו ידי כל הדעות. אכן זה! לבי עליך הבת ירושלים, אם ה' חפץ דכא יושבי ציון, מה יועיל אנוש, החסידים הגם נרועים למאד, וגם חשש "חרש" נמתח על החסידים האלה, ומנהלי עירנו יחכו לתשובת פקא"ם, לידע אם יש מקום להחשש, בין כה וכה יעזו בני ציון ברעב ואין מושיע — יתן ה' ולא נוסף לדאבה עוד: ואוכל להשמיע אך טוב. יעקב גאלדמאן

מאסקווא. בחינות (עקאמסען) בתי הגימנאזיום בירח יוני העבר נגמרו בשנה הזאת לשב ולתפארת בעד תלמידי אתב". בגימנאזיום הראשונה נמר יהודי אחד ושמו קא-רצלצו את הלשכה השמינית עם סעודאלי זהב. בגימנאזיום הב' בין י"ב מכתבי תהלה נפלו שנים למנה לתלמידים יהודים. בגימנאזיום השלישית בין תשעה מכתבי תהלה קבלו ארבעה מתם יהודים. בגימנאזיום הרביעית מעטים הסה היהודים וחדשים יקבלו בכבודות, ועכ"ז המעטים האלה המה במספר המוכים. בגימנאזיום החמישית רק שלשה יהודים וכלם נמר את לשכותיהם. בגימנאזיום הששית בין שלשה מכתבי תהלה קבלו שני יהודים, ובשני בתי הפראגימנאזיום בין שלשים איש רק נער אחד מלשכה הראשונה לא נמר את לשכתו בשנה זו וישאר על מקומו. גם בבחינות הקבלה אשר בירח אויגוסט הצטיינו היהודים. ובבתי הגימנאזיום אשר שם לא יבישו למראה עינים, כלם נקבלו ויבואו על מבנם בשלום, מספר התלמידים החדשים אשר נוספו בכל בתי הגימנאזיום הקלאסיקי בשנה הזאת מבני היהודים, כעשרים וחמשה נעים. מהם המספר היותר גדול נקבל בגימנאזיום השניה, באשר שם לא יבקשו בגדולות בנוע לתעודות הנעים והוריהם, וביתר בתי הגימנאזיום ויום דורשים משנותי הבתים האלה מתלמידי היהודים תעודות מקהל עדת עירם, או תעודות אחרות מכתבי המשפחה דפה כי תרשט לזוריהם לגור פה בתמידות.

החלק היותר גדול מתלמידים החדשים אשר נתקבלו בגימנאזיום גם בשנה הזאת, המה מתלמידי המורה החכם והמהיר במלאכתו הר"ר ווסמאן מאריק. בס"ה מספר היהודים בכל בתי הגימנאזיום פה מאסקווא כמאה ועשרה, ומהם בשלשים מתלמידי המורה הג"ל, מהם החצי מבני העשירים אשר בכסף מלא למד בביתם, ומן הדורים הבינונים והדלים אשר במחיר לא רב למדו בביתו שעות אחדות ביום. אך למננת לבבנו לא רבים יתכמו לבוא בחשבון צדק על פעולת אנשים העוברים עבודתם על שדי המדע והתנחך בעד אתב", ובתוכם גם ידידי אוהבי ה' מאריק.

אחד מאוהבי הנאמנים ספר לי, כי באלו הימים נדרש ה' קיסין המתגורר פה, לבוא להתיצב לפני אחד השופטים מחלק העיר, ויאמר לו השופט כי קבל סקודה מהשופטים בקאונא כי יבא את בנו להפריזיו. ויען קיסין ויאמר: האמין לי אדוני, כי בניס אין לי כי אם שתי בנות, ותוכל לדרוש ולחקור ואז תמצא כי בניס דברי. למה תדבר דברים נבערים ושקרים, המרם תדע כי כבר נבעו מצפוניכם, את דוונכם ידעתי גם אני, כי תלכו בחמת קרי ותסתירו את בניכם שלא יעברו בצבא, אנכי אצוה עליך שתביא את בנך להפריזיו, ואם לא אז רעה נגר פניך. בשחוק מכאוב לב עזב ה' קיסין את השופט.

ובבואו לביתו ספר לאשתו את אשר קרה. ותשחק אשתו ותגמר: מדע שכתת כי זה כעשרים שנה ילדתי בן, ואחד שלשה חדשים שבך חל"ח, ואת הבן הזה ידרוש השופט ממך. ה' קיסין הלך להשופט ויספר לו את הדבר הזה, אבל השופט לא האמין ושלח לקאונא לדרוש שמה על הדבר הזה.

בבד, מ' מנחם נחום בן עזריאל ו"ל, בשנת הששים ושמונה ידיו. בת הוראדנא תתיפת תפרש כפיה, כי לוקח עדיה, ותורב בגראדנא העיר תאניה ואניה, כי לבד הדד בברורה, עוד היה למפת בפעולותיו הנשגבות, ויהי כצופה ברכות ולהציל נפשות נוגות. הוא היה מעוז לרל ומחסה רוח, עד כי פור נתן לאביונים כשש מאות רז"כ מרי בתדשו, אשר אסף בהפניו מגדיו עם. היה נפשות נפשו לא היה, כי בעוני ובחלץ בלה מפתות ימיו, נהנה מעולם הזה אף באצבע קטנה, כי מצא לו מחיתו היה ש"ס צפירת תפארה. ויהי למתרתו כאשר פרשה ודקה כנפים, ויתאספו אנשים יראים ושלמים גם מערים ציבותיו, לגמול עם האדם הגדול הזה את החסד האחרון, ויהי עשר רבנים ודרשנים מקרוב ומרחוק נשאו עליו קול ויך העם בכי גדול, כל התנויות סגורו כל היום ההוא, ובמלאכה עזבו מלאכתם, ויבאו לספור למנחם ולבכותו; היה המראה לראות את כל הקהל הגדול הולך הלוך וילא עט ספר לתאר את פרשת גדולתו ואת הכבוד והאצילות בני עמנו לכבוד גבר מרם זה — ואת צדיקת, כי שני אלפים וחמש מאות רז"כ, הריכו תרומה לה', תה קרן קיימת לאלמנת מנחם ולצאצאיו אחריו. ינחם ה' צלי עיר גראדנא המתאבלים על מות מרם ואלופם, ואת ציון וירושלים, חכות תורתו וצדיקתו תעמוד לנו. הכותב ברמס, ישראל דוד מיללער

ג' השון. מקרה מוזר ואיום קרה בעירנו שבוע העבר. מקרה אשר כחה חזק להפיל אימתה ופחד על יושבי העיר, וזה הדבר: יום א' שבוע העבר בנשף בערב יום, יצא העיר איש עברי מורד נכבד מגוע היחש, נתן תול"צ הי"ן, ומשרתו אבר מכפר סילוואן הסמוך לירושלים — וכחמש ידע זהב נמצא בצלחתם; מגמת פניהם היה לסובב ולקנות בר וסוון. המה במורד הררי יהודה, פרש הלילה יד השחרות על פני הארץ ויכם על פני עושי עול, ולדקת שורדים התפרצו מסתבואיהם, ויתגפלו על ההולכים בעינים קשים, את בהונות ידם כרתו, ואת עצמותיהם נוסעים אחרים אשר עברו דרך שם מצאום ויביאום. בבכי ובינון הובל לקברות, וכל יושבי ציון בכו רב, על ההולך אשר עזב ברמי ימיו את ארץ החיים — כבן ושלשים שנה היה במותו — תנצב"ה. פתח עירנו בלזית של הצרפתי אשר תחת מחסו עמד הנהרג, יעמלו בכל למצוא את חבר השודדים, וכחמש מאות איש אשר חל עליהם קו חשד הושטו במאסר, וכנשמע החלו אחרים זזת על פשעיהם, ובמה יושב להם גמולם בראשם.

גם על הדרך העולה מירושלים בית הלחמה, נמצא על הדרך אבר מתגולל ברמס, ועד כה לא נדע יד מי — כה נמצא יום אחמול באחת המחילות אשר סביבנו, גיית אדם אשר מחזה פניו שונה מרוב ימים, ולא נדע צורה עברי או מחמדני, יען כי כבר נאכל חצי בשרו, ולפי ת אחרים, הגוה איש אשר קפר בידיו פתיל חיתו, כי אסף יד המחסור.

מכ"ע הוי"ל בארצנו יעבירו קול כי ממשתל צרפת קנתה תבל ארץ על יד יפו, ובדעתה לכוון נמל על שפת הים, תוכלנה האניות לגשת אל החוף, ולא יעכבום סלעי גול תצורי מורד כאשר עד כה. גם תאבה לבנות מסלת גול מיפו וזעצה, תתעלה אשר כוננו ידי הצרפתים. אם בפי השמועה, או אז תקוה טובה נשקפת לאיש יהודה י ציון וירושלים. אכן לא זה הוא הפעם הראשון אשר מכה"ע רוח תקוה בלב אומללי ציון, ותקותם מפה נפש ולא תביא רק מלחל לב.

מצב עירנו על עמדו יעמד, ובושת פני יעצור בעדי נגות אך נכאים. אך צרת בת עמי הציע עד לבבי ולחשות אוכל: הרעב יגבר יום יום, תחלואים שונים לקחו עמדתם שלמים ותהי רק זועה — בצפיתנו צפינו אל פקא"ם דער"ת במאדעס, כי הם יהיו בעוזרנו, וגם זה הבל, כי כאשר

בישראל, כי חכמי הדורם הוסיפו לחזק את הקץ גם
אשר בא הקץ על קץ דון יצחק אברבנאל. אך אבר
נדר בוה רק על שלשה אנשים אשר התאמצו או ל
חזון לבם על דבר קץ הפלאות ונכשלו, הלא הם ר
לעמלין (או לעמלין), דוד הראובני, ור' שלמה מולכו, כי
אנשים החם התמכרו בכל לבבם ובכל נפשם אל חזון
האמינו אמונה אומן כי מבשרי המשיח הם ובימיהם יושע
תשועת עולמים.

ר' אשר לעמלין איש אשכנזי המתגורר במחוז איס
בקרב עיר ווענציה, התאמר כי נתה עליו רוח אלהים ו
במחנה ישראל כי בשנת ה' אלפים רס"ב (1502) בוא יב
המשיח⁽¹⁾, ויעבור מעיר לעיר ויקרא בגרון ובשופר הרי
קול עוז לאמר: שובה ישראל עד ה' אלהיך, שובה ב
שלימה, בצום ובבכי, תנו צדקה לעניים, התקדשו
קדושים וטהורים, כי אם עשה תעשו בכל הדברים
באמת ובאמונה, כי אז לא יעבור עוד חצי שנה מהשנה
(רס"ב) ובן דוד יבוא וינאלט. יביאו ויטענו
הקדושה ויכונן בית מקדשנו כימי עולם וכשנים קדש
בעמוד ענן יתנו יומם ובעמוד אש לילה כימי צאתנו
מצרים, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עלינו
עלינו ורח, ככל אשר הבטיחנו על ידי נביאי, נביאי
והצדק. כדברים וזאלה קרא בכל מקום אשר דרכה כן
בו, והיהודים הנגשים והנענים אשר חייהם לשאול הניעו
כל מנום מהם, האמינו בדבריו ויעשו ככל אשר צוה
ענו בצום נפשם ויקראו אל אלהים בחוקה, פור נתנו לא
וישובו בתשובה שלמה בכל לבבם ובכל נפשם ומאודם
לישועה. גם המון תלמידים נהרו אל ר' אשר, והוא
מרוח עליהם ויתנבאו גם הם במחנה העברים, ויבשרו
הבשורה הזאת לארצות רחוקות, ורבים מיושבי איטאליא
נפתו על נקלה, והאמינו כי קרובה ישועתם לבוא
צדקנו להגלות בשנה ההיא, אשר נקראה או בשם
התשובה⁽²⁾. וגם המשכילים בעם אשר לא האמינו בדבר
אשר ובנבואתו, לא ערבו את לבם לכתש בדבריו פן
בהם אנשים מרי נפש ויסקלום באבנים, ויתראו לעיני
כמאמינים בבשורה הזאת. ומי יודע מה היתה אחרית
אם לא מת ר' אשר המבשר בפתע פתאום, ובבוא קץ
הקץ גם על הקץ ההוא. ודון יצחק אברבנאל, אשר
נסבה לחזק את הקץ ואשר ענינו ראו את אשר נהיר
ר' אשר לעמלין, התעצב מאד אל לבו וינחם על אשר
לחשב את הקץ, ובבאוריו לספרי הקדש אשר כתב אחרי
זהם, היה גוהר ברורו ולא הואיל עוד לנסות כח
את הסוד, אשר כמס הוא בלב אל דעות ולבא לפת
גליא, (המשך יבוא)

(1) ר' יוסף הכהן בספרי דברי הימים יכתוב כי ר' אשר
המנהל בשנת 1501, אך בספרו עמק הסכל כתב כי זאת
שנת 1496 וכן שנת 1509. גם שלמה הכהן כתב כי זאת
1500, וכן יכתוב גם בעל נח דוד, אך הסופרים אשר היו בימי
ישידו כי בשנת המשיח ע"י ר' אשר לעמלין היתה בשנת 1502,
הסופרים ההם הוא ר' אברהם פריזל בספרו מגן אהרן (כ"י),
אשר ימנה גם את מספר משיח הספר אשר קמו עד הימים ההם
ואת אחריתם, יכתוב כדברים האלה: ואף גם היום ימי תפא
גלילות האלה גלילות אשכנזית במחוז וויניא, קס אשכנזים
אשכנזי ושמו ר' אשר לעמלי, ובאמנות מלמדיו העדה את (ישיב) סגלי
המשיח הנזכר, והיה משמיע להאמין כי כבר בא, והכרים רוב גלות
בשפנה רבם ובהאמנם בו ובקדמויותו ובדבריו ושהגולל בא, ולב
הכל הנל. וזה היה לפני ואח עד בשנת רס"ב (1502) לאין
ספ פיראס.

מעשים כאלה וכאלה יקרו בעדת ישראל, ואנחנו בעצמנו
מחייבים על אשר נתנו פתחון פה להמ"ל הרורשים את שם
ישראל לגנאי, ויאמרו כי היהודים יברחו וישמיטו את עצמם
מעבודת הצבא. ומי אשם בדבר הזה? רק האי סדרים השורדים
עוד בתוכנו.

(האיש ליפמאן בן ר' דובער יודקאוויטץ מילדי קאפוליע
נמס לביתו בהעיר פאצעס בפלך משערניאוו, ולקח סך מספרי
האמונה וההשכלה למכרם, ויען כי אביו הוא השו"ב פה
מאסקווא ואיש נכבד, ע"כ האמנתי על דברתו. אבל לדאבן
לבבי שמעתי כי מכר את הספרים בעד רבע המחיר מאשר
מברתי לו. ע"כ אבקש מכל אלה אשר דבר המכ"ע היקר הזה
מניע אליהם כי לא יקנו אצל האיש הזה את ספרי הג"ל אשר
לא עמל ויגע בהם).

הדוע הלוי מייזאח

דיעות העולם והמבט.

מחשבי קצין וקצם

(המשך מגליון 41)

הראשון ממחשבי קצין בימים ההם היה דון יצחק אברבנאל;
הוא הגבר ראה עני בת עמי בשבט עברתו: גלות שלמה,
שד ושבר, דבר הוות וקטב יסוד, תרב ושבי ומשחית ועוד
מצוקות מות אשר לא יוכל כל פה לדבר וכל עט סופר להעלות
על הספר; הוא ראה וידע כי רבים גם משלומי אמוני ישראל
נואשו או מכל תוחלת ותקות ויאמרו: פני ה' חלקם לא יוסף
להביאם. על כן חגר השר הגאון והחכם הכביר והזא,
בעוז מתניו לחלץ את האומללים ההם מהיאוש הנורא הזה
ויתבר שלשה ספרים יקרים⁽¹⁾ ויוכיח במישור על פי דברי נביאי
האמת והצדק, ומה גם על פי חזיונות דניאל איש המדות גם
על פי דברי חכמינו ו"ל חכמי התלמוד כי נצח ישראל לא
יעזוב את עמו לנצח, כי אם הוגה ורתם כרחמי וכרוב
חסדיו, וישלח להם משיח צדק להביא צדק עולמים, להשיבם
אל ארץ קדשם, ולכונן מקדש ה' ביתר שאת והדרת קדש
מבראשונה. ובהיות השר הישר בארם הוז גם רב החובל
ברחבי ים התלמוד, וירי רב לו בכל מקצעות הספרות העברית,
בהליכות דברי ימי עולם, נמלך ארצות תבל גם ביתר הידיעות
המדעים אשר נודעו ביפן, ואל כן היתה לאל יהו לברר ולצרף
ולחזק את אמונת המשיח, והשכל ודעת, יתר הרבה מכל
אשר היו לפניו, ולהפיל ארצה את דברי החכמים מבני עמנו
ומבני העבר אשר כחשו בעיקר הזה ואמרו אין משיח לישראל.
דבריו היקרים בספרים ההם תוצנים להבות אש ומעירים
ומעוררים רנשי קודש בלבבות הקוראים. ואין להתפלא על איש
כמותו בן ששים שנה רובץ תחת סבל צרות רבות ורעות
נוראות ונחל בלב בוער אש, קודש אם דבר ידבר גם משפטים
ויכתוב מרוות על האנשים המכחישים בביאת המשיח (כמו
ר' חיים גאליאנא), או לא יחשבו זאת לאחד מעקרי הדת (כמו
הר"י אלב)⁽²⁾. ובספריו המסולאים ההם חשב את הקץ ברוב
מעצותיו, ולפי חשבונו עלתה בידו כי בשנת חמשת אלפים
קס"ג יופיע קץ הפלאות ומשיח אלהי יעקב יבוא לפדות שארית
ישראל מארץ אויביהם⁽³⁾. אשם כג גם הקץ והוא כלל בכל
הקצין. ובן דוד לא בא. ובכל זאת לא חדלו עוד מחשבי קצין

(1) ספר משיח יפועה (פ') לם' דניאל אשר נשלח בשנת 1496 ביום
ח' סנה ונדפס בפיראס בשנת 1551) ס' יפועה משיח (לכאף את דברי
ח"ל בלגדות התלמוד אחרות המשיח, נשלח בשנת 1497 כ' סנה ונדפס
בקאלסרוסע 1828) ספר משיח יפועה (ע"ד המשיח ע"ס דברי הכחשים
בס' סהלים, נשלח בשנת המהדורה ונדפס בסלוצקי 1526).
(2) ע' בס' משיח יפועה דף 91, ובס' יפועה משיח דף 15, 17,
וכנאס ס' משיח יפועה, גם בספרו ראש אמונה.
(3) ע' בס' משיח יפועה דף 78, 86, 122; בס' יפועה משיח
ו' ע"ב דף י"ב, ובס' משיח יפועה דף 16 ודף 22.

חיות השדה בנאות מדבר

(המשך מגילון 41)

לם אך למלא במגן הרעבה ימצאו היצורים אוכל בערבות הישימון, ובמותם בהצמחים, לא למען לפנות ולראות זרע על פני האדמה, ימצאו אוכל ומוק בארץ רק להחיות את נפשם עד שת קץ. ובכן דעת לנבון לולא הפליא ה' גם לזה עצה מרחוק, כי עתה המזרחיים וגם הצמחים מארץ המדבר, ולכן כמו הצמחים להם נכון לעת מצוא ננים ואסמים, אשר מהם יפצו חיות זרע על פני המדבר פת ידם, כמו אשר נראה המדבר אשר מדי שנת בשנה ישליך משכנותיו וינוע אל עמק הגילום המלא דשן, לשבוע מעדנות ולהחליף עצה תמימה, כן ישאבו גם חיות המדבר כח החיים המלאים כל טוב, אשר בנה ונטע ויצר מרחוק, והאסמים הלא המה נאות המדבר (אָאָוֶן), אשר בלעדיתם יבש נבל ציץ, גם חית האדמה שם גועה ולא נותר מסנה

נאות דשא האלה אשר כמשען עוז המה להצמחים וחיצורים, המה במערס, נפוצים וזרועים כאיים נחמדים על פני בגנים בלי מצרים הוה. המפר הקדמון שטרבאבא יאמר, כי חברבורתיו, כן מלא המדבר בנאות דשא וירקרק אך לא כאלה חלק מדבר ליביען הוה, כי מעמים וקטנים נאות דשא אשר בו, לא יודע מקום בעור הגמר הגדולה הוה, וזרועים המה בצלמות ולא סדרים. לא בחברבורות המה על פני העור מלמעלה, אך בקיעים ופרצים נבעים האבנים, אשר בעבי גבי מגניו כסה את עין הארץ, בצעף אלמנות קודר, אשר לא תודע ולא תצמיח. עמוק בבטן האדמה תחת שכבת אבני השיר אשר כאלף גנים ישטפו מים כבירים קרים נוזלים, ובמקום אשר האדמה מלמעלה את פיה על ידי סיבה, אשר עוד לא נח לב עד תכונתה, שם פלג המים לשטפם תעלה, יצרו על פני האדמה מלמעלה. שם על יד מעון לא כזה, ישב האדם ויכונו לו בית משכן, ואחרי אשר התרה ביד הפנץ ויהי לעזר לה, אחרי אשר העמיק הרחיב את פפר מים הוה, נטע ויעש קציר, או היה המקום מקום מקלט וצור משגב, גם להצמחים גם לחיות המדבר, כי נאות מדבר אחדים היו למשכנות אדם בנוים בנה זרע זרע אדם זרע בהמה. ימים באו, ידי האדם רפו תרשיה, מאות בארות ומעיינות נכבדי מים נסתמו עליהם עבשים, או שב המדבר וישפוך ממשלת ידו על ה אשר נקרעה ממנו עידן ועדנים, ויש עליה שנית קו ואבני בהו, נבעות החול הגשאות על כנפי רוח, כסו גבי מגנם את האדמה הנעברה, ואך מעט מועד ועזר שם שם נשארו נאות דשא עשופים דשא עשב וירק האדמה. המצב מה ימצאו בימינו אלה גם נאות הדשא הגדולים הם מאלף ימים מספר מעיר מערבון מערבה, ואשר בשם מהעבען יקראו.

סביב שרידי פלסת נאות דשא האלה, אשר עוד היום תחמשת עד ששה אלפים נפש אדם הגרים בקרבה, שם ל עבר מסביב. יראה פעלם והדרם בתוך ארץ הנשמה, תחיה מלפניהם יעטוף להחיות נפשות רבות, תחיה והרמש. בקצה המדבר הגדול והגורא כנלים על הלמי שדי מאורות ומגדורות לשרצי האדמה, אשר אם גם עצומים הם מחמת חיות המדבר אשר בנאות הדשא, בכל זאת ישרצו ותמלא הארץ אותם, עדי כי כל האדמה כלה מערות ומגדורות, אשר שם ישרצו עכבר המדבר ועכברים, גנים, אשר פה יתענגו ברשן וישבעו מעדנות מנחת שלחן הנחמה, בעת אשר אחיהם האומללים אשר ישבו בלב ר בעוצר ובכפן יבלו ימיהם, שרש רחמים גללי צאת צפרי וכאלה הוא לחםם לנפשם, ולשונם תרבק לחםם מצחה, וביערות עצי התמר הגדולים אשר המה יעלו כפורחת המדבר, שם ישרצו כרי ארבה לרוב עכברים גדולים ימים אשר בשם "עכברים האלכסנדריים" יכנום, אשר המה

מצדם ישובו והיו לבער לאלפים ולרבבות, למלתעות חיות המדבר הקטנים עם הגדולים אשר יחיו בתענוגים במקום הוה. חמשה המה מיני הטורפים אשר יפלטו נתיב לאפם במקום הוה, הגדול אשר ביניהם. יען כי תחיה הגוראה "חופר המתים" ופקד מקומה, באשר אין פה אדם ובהמה רבה נמלים וחמרים, אשר יהיו למלא במנה — הגדול אשר ביניהם הוא זאב ערבות אפריקא הצפונית אשר בשם "דיב" יבגוהו הערביאים, ואחריו "הלונס" הליבי, שועל היאור (גילגול) השאקאל, ושועל המדבר אשר בשם "עננעק" יכא בפי יושבי הארץ. ומראהו כמראה המורד אור (מאדגור) הנועד לנו. כל החיות האלה ישימו חשך סתרם, והנוסע אשר גם ירחי עמל יטר בערבות הישימון, לא יראה אף אחת מהנה אם לא יצא בערב למו ארב לצוד ציד וללכוד בפת אחת מהנה. כל החיות האלה על נקלה ילכדו בפת יקש, אשר יפרשו על יד דרבם, כי מבלי משים ירצו אחרי עכס אל מאסרם, ולא ידעו כי בגנשם הוא; אולם "דיב" זאב ערבות לא על נקלה יביאו בסר רגלו, הוא ישמור רגליו מלכד, על שרשי הליכותיו יתחקק, ואם ישימו לו מוקשים ורשת פרושה ליד מעגלו, או יבין מרחוק כי על סרמה תחש רגלו וישמ מני הדרך, ואך כחך עופרת ישים מועקה במתגיו ויפילו שדות.

כבוא השמש או עד מהרה יצאו הדיבים תוצץ, לשחר לחם טרף ולהביא שבר רעבון ביתם, אך כאשר יפחש וחשך מוטות כנפיו על פני האדמה ישובו ואל מעונתם ירבצו, כי קצר קצר כח דאות עיניהם מראות מישרים בחשך הלילה, ועל כן יפחדו פחד בלילות פן יבלע להם באישון חשך, ואך בלילה אשר הירח יקר יהל אורו על האדמה, אך או יקרישו קרואים ויחדיו יצאו נזורים לרצוח שכמה, ועד מוצאי בוקר יעשו במחשך מעשיהם, לאור הירח. בערב בערב אחרי בוא השמש רגוז ותרגש ארץ לקול יללת חבור הזאבים אשר בקצה המדבר, ואשר מאפס לחם ומאכל אחר חפרו בעמק להוציא את עכברי המדבר והיו לברות למו, ואחרים מהם ידחיבו עוז בגנשם וישימו מצחם כנחושה, לבוא עד מענות האדם להרגיו רבצם, ולתגר מלחמה עם הכלבים עזי הנפש. פתאום לפתע ירימו הזאבים פה אחד בכח קולם יריעו. אף יצריחו בקול בוכים מרגז לב מעוצר רעב ויגון, עדי כי פעמים רבות דמיתי כי ילדים בוכים ומיללים, ויצאתי תחצה לראות מה קול ההמולה במחנה? אך את קול שועל המדבר רק בבית ובתומות שמעתי, כאשר הזכר אמר אל בור בית כלאו, ואם כי ידנה לרוב בקרב הארץ שכך שם כל החיות אשר שם, בכל זאת לא יבא בקהל להם לשלוח מלל. (סוף יבוא)

חדשות שונות

במה"ע № 8 Руч. Бир. 1879 הוצא בפעטערסבורג, קראנו בדברים האלה: בין פקודות המיניסטער שעל הצבא בדבר חלוקת העבודה בין גרודי החיל הנקראים לעבודת הצבא בשנה זו 1879, נאמרו דברים אחדים הנוגעים לאחבי, והם: (1) אנשי החיל החדשים מב" לא יתקבלו בין העובדים בארשעללעריא אשר במבצרים, (2) היהודים הבאים לצבא לא יעבדו על אגיות המלחמה, (3) בהצעה לסעיף 8 שמה נאמר, כי אנשי הצבא החדשים מב" לא יוכלו לעבוד בין שומרי הגבול נגד התפשטות המחלות. מקום למקום (קאראנטינא), ולעבוד בתחיל התמידי תחונת בערי המדינה (גארניזאן).

זה מקרוב בהיות הנסיך הגדול יורש עצד לארוננו הקיר"ה בפאריז, היה בבית החכם יוצר פסל ר' משה אנטאקאלסקי, וקנה ממנו את הפסל הנודע מן ישוע הצעיר, אשר בעבור מלאכתו זאת זכה החכם הגל' את הכבוד במטבע זהב (מע-דאליע) בעת שער המצבה בפאריז.

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכנז:

14 רייכס מארק לשנה.
בעסקיך 8 פ' לשנה.
וכן לרבע שנה.
שם מחשבות:
מכל שורה קצת 5 קאפ.
ומעטרת נחש 10 קאפ.

ברוסיא ופולין.

לח במזקס לשנה 5 ר"כ.
שנה 2.75 ר"כ.
שנה 1.50 ר"כ.
סלרנט 20 סלסק.
מערקא 5 דוללר.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון, מכל הדברים תגועים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע, ידיעות העולם והמבט.

ותא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

№ 43.

ווארשויא, ג' כסלו תר"ם.

Варшава, 6 (18) Ноябрь 1879.

שבת

נשאתי את דברי במקום הזה בשנה העברה עד עתה, נשתנו פני עניני המדינה שינוי לטובה, המסחר התגבר מעטת עפרו וכמעט שב אל כנו הראשון, וכל ענפי העבודה החליפו כחם, הדבר האחד אשר כנגע נראה בשלום בריטאניא פנימה, היא סערת הלכבות והרעות אשר יראתה עתה על פני האי איר-לאנדריא, אשר יושביו הראו בימים האחרונים אותותיהם אותות, החפץ לפרוק עול מלכות בריטאניא מעל צווארם, ויתנו יד אל תרשי משחית וקושרי קשר, החפצים לקעקע את כל בנין הממלכה, ולהפוך את סודי הארץ בכח הזרוע; אולם תקותי כי עוד מעט והאירלאנדים יצאו מבלבולם, כי רק בשובה ונחת יושעון, והדרך האחד להשיג את מטרם ולהשיב להם את זכויותיהם ומשפטיהם המגיעים להם באמת וצדקה, הוא רק בהיות לבם שלם עם הממשלה, ולא להלך עמה בקרי ולדור את דגל המרידה. כאשר נפו אחידים מהמה". אחרי כן שם ה' ביקאנספיעלד פניו אל עניני הממלכה מחרצה לה, ויאמר: "ההצלחה הופיעה על עצת שרי צבאות בריטאניא באויה התיכונה באופן נפלא, בישע יסין צבאותינו עלתה בידנו להכריע את אויבינו, ולהכניס תחת כנפי ממשלתנו את אפגאניסטאן, הארץ אשר ממנה יצא רוח המרד להרגיז את גבולות הצפון אשר לארצות ממשלתנו בהודו המזרחית, וזרוענו משלה לנו לקחת נקם ממרצתי נפש צירנו בהעיר קאבול בירת הארץ. ממשלת בריטאניא לא לבד תקוה כי שלום יהיה בארץ, כי אם גם נכון לבה בשוח, אשר חפץ כל הממלכות האדירות הוא להחזיק במעוז השלום, אודי אשר מרביתן עוד לא שבו לאיתנן, ועוד עיפה נפשן מן המלחמות הרבות והעצומות אשר נלחמו בשנות עשר האחרונות, רוח נריבה הפך עתה את לב הממשלות לאהבה את השלום ולדבקה בו, אחרי הקריבן אלפי רבבות בנין קרבן לאלהי המלחמה; בכל זאת בדבר הזה רעת כל הממשלות שוה, להגן על זכויותיהן, ולשמור עליהן מכל משמר, ומבלי לוותר מרם אף כמלא נימא, עדים אלפי אלפים אנשי צבא הממלאים את פני אייראפא, העומדים נשענים על כלי נשקם וערוכים ככל עת ובכל שעה לקרב ומלחמה; ראשי הממשלה היום בבריטאניא לא יסכימו אל דעת חכמי מדינה מסתגרים הלי-

תוכן הענינים.

דברים. ווארשא. באגראד. מינסק. באריספאל.
מכתבי עמל מאס ט. פ. להזינוחין. ידיעות העולם.
ע. אפגאניסטאן מאס ט. פ. מילנסקי. מחשבי קצין.
וקצם מאס קלמן טולמן. חדשות שונות. הודעות.
שאלות ותשובות.

דברי הימים

נשיא המיניסטרוס בבריטאניא אשר זה שנות מספר
את כל יודעי דבר מדינה ברבריו ומעללי, הכוזב עוד
התחלת כל שואפי חדשות, ויסכל עצת כל דורשי
ות נביאי הפאליטיק. — אחרי הרעש הגדול אשר הביאו
ממלכת בריטאניא בשערי אייראפא בהסכסוכים אשר בינם
תוגרמא, הסכסוכים אשר עוררו את השאלה המזרחית
לתחיה, ויביאו סבוכה רבה במחנה הדיפלומאטיא,
השמועות הרבות על"ד תנועת הצי האדיר אשר לבריטאניא,
ת ה' לאיארד ומדברו עם הסולטאן ומתי סודו, נסיעות
הדיפלומאטים אנה ואנה, הגה הציאו כל יודעי העתים
משפט, כי ביום העשירי לחדש הזה ישתמש ה' ביקאנס-
לד במקרה הבא לידו, לגלות את פני הלום הלום על
י ממשלתו בימים האחרונים. יום העשירי לחדש נאוועמבר
היום אשר ידעו אותו אודי העיר לאנדאן מימים ימימה,
הוא יעשו זקני העיר משתה גדול בבית מעצת העדה
ד ראש האדורים — לארד מאיאר — החדש הגביר מדי
בשנה, וחוק הוא לראשי ממלכת בריטאניא מאו ומקדם
יע על המשתה הזה, ולשאת את מדינותם ברוך קהל
ע"ד מצב הממלכה פנימה וחרצה לה, וגם ביום העשירי
הזה הופיע ה' ביקאנספיעלד בלוית כל ראשי המלכה,
גדול מנכבדי החשובים וראשי תכרות המסחר והמלאכות,
כל צירי הממלכות האדירות היושבים בבירת בריטאניא,
את מדינותיו כדברים האלה לאמר: "מן היום אשר

להמתיק מוד עם ה' ביקאנספיעלד, והמכה"ע הקרוב ל"ב בפ"ב Agenc. Rus. מצא לנכון להודיע, כי לא נאמנה מכה"ע אשר אמרו כי ציר בריטאניא הציע לפני מ' רוססיא דבר פשרה והשואה ע"ד סמכויו אוזיא התיכונה; 14 לחדש התאספו היושבים ראשונה בממלכת בריטאניא ל"ב רבה, וגם ציר תוגרמא היושב בלאנדאן נקרא אל האספה ובעצם היום הזה נתן הארמיראל המפקד את הצי האדיר לבריטאניא על הים התיכון, ה' הארנביא, פקודה אל שר האניות המלחמה, להיות נבונים בעוד שלשה ימים לקחת על בהימים הסובבים את תוגרמא ועל יד הדאדראנעללים, וד Times המוחזק לידע מה שנעשה ונשמע אחריו; הפרגוד את מעשי הממשלה להכביד אכפה על תוגרמא, ויוסף ל כי במעשיה אלה תמלא רצון העם הבריטאני, יען ש שרי תוגרמא ישנם אנשים הבוחרים לכרות ברית את רוסס מלוציצא לפעלם את התיקונים החדשים כעצת בריטאניא כ' כל' זה' אנתנו רואים, כי השמועות אשר הסולמאן ה לפני הבריטאנים, ויפה אוון לעצת ה' לאיארד למסור את הנהגת הממלכה ביד אהב החדד מימאד פחה, וגם את הבריטאני בעקער פחה לראש על גורדי השוטרים ללא אמת. התוגרמים עומדים על דעתם בחוקה, כי הם אשר יש להם על מי להשען בימי קרב ומלחמה. נפלטו כל יודעי העתים בדעותיהם, ובעוד אשר רבים יא כי סוף סוף תאלץ תוגרמא לכופ את ראשה לפני בריי ולקבל את דינה, בראותה כי לא תוכל לדון עם מי ש ממנה, הנה דעת אחרים מיודעי דבר מדינה, כי גם כל עיקר כוונת הבריטאנים להטיל אימה על בעלת ה מלפנים, אחרי אשר רחוק להאמין כי תנסה בריטאניא לה בחוקת הירך מעבר הדאדראנעללים אל קרית מלך תוג באשר כי בזה תפר את דברי הברית אשר עליהם נ כל תקופת הימים מימי מלחמת קרים, דברי הברית 1856 אשר נתיקו גם בהטראקמאם הברליני, ואשר על אן המשפט לכל ממלכה וזה להעביר אנוות מלחמתה מעברת הדאדראנעללים והבאספארוס, בלי נטילת מהסולמאן. מקרי הימים הקרובים יודעו דעת את מי בעלי הדעות האלה חצדק. איך שיהיה הנה נראה, כי כל דברי הבטחות ה' ביקאנספיעלד ע"ד חפץ השלום ה בין הממלכות, לב עמי הארץ הולך וסוער למראה המ החדשים, עדים המעשים שיעשו היום בכל ארצות איי אין נקי, וההכנות תגדלות החוללות ורבות; מברלין נע כי צותה הממשלה להרים גורדי צבא חדשים, ולהרבות אחד שבעה את חיל הרוכבים וכלי התותח, אף תמדה ל ידי גמר את בנין המבצרים לסורח הארץ ולמערכה, על ג רוססיא וצרפת, כמראה הזה נראה גם בצרפת, ששם ת הממשלה לחקים חיש מרר מבצרים חדשים על גבולות לעומת בעלגיא; ומוזען מדיעים כי נתן המיניסטר עניני הצבא פקודה אל כל פקדי החיל הגדולים עם הק למלד ולהבין את שפת רוססיא. — לענות כאלה אשר א הקדם היו שנית לבמת המתה אל קוחת העת החדשה, נבברו מאד גם כל פרטי דברי הברית אשר נברתה לפי מכה"ע הו"ל בווען ביום 6 לחדש הזה. בין שלשת הנס הסלאוויות על חצי האי הבאלקאני, סערביא מאנטאנערא גאריא, על פי הברית הזאת הכוללת בתוכה 24 סעי עשו שלשת הנסיכויות הנזכרות חוזה ביניהן, לעזור במערכה, ולהקים לעת הצורך כשתי מאות אלף איש שבטי האלבאנים, ונגד אוסטריא אם תעבור עליה הרוח לה את גבולות שלטונה לעוכת דרום, מעבר להנף נאוואי ב נגבה מל לשון ים סלאוואניק.

אמנם לעומת אותות מהומת חדשות אשר נראו במזרח אייראפא נגבה, הנה ישמחו עתה כל השלום באמת ותמים, ותגל נפשם לראות את השלום אל נזה בארצות אשר באייראפא התיכונה. קל הקרא ל אשר נשמע מקרית מלך רוססיא, כאשר הודעו בשבוע ה לא שב ריקם, וכהיום אנתנו רואים את אותות השלום והתק להבכות בין חצרות שלשת הקיסרים מצוקי אייראפא: רוס

בעראלים, האומרים כי ארץ בריטאניא היושבת בלב ימים ופחד צר ואויב. אשר יהיו לבוא בשעריה לא יעלה על ראשה, תוכל להביט בנפש שקמה על כל השנינים והמעשים ביתר ארצות אייראפא מבלי להתערב בהמה, לו הסתה הממשלה את אזנה אל עצת חכמי מדינה אלה, כי עתה הביאה את הארץ בסכנה גדולה ועצומה. ויתתום ה' ביקאנספיעלד את מדברו בדברים אלה לאמר: „לא אגזור אומר כי שלום אייראפא ישען על עמודים תקים אשר לא ירופפו, אך זאת ארע נאמנה, כי אם אך תוציא בריטאניא את עצמה מכלל אדירי הממלכות, ותחדל לבוא בסוד מצוקי אייראפא, אז נכונו ליושבי ארצנו ימי קרב ומלחמה לארך ימים". דעת לנבון נקל כי דברים כאלה הנשמעים לכמה פנים, לא יכלו להשביע רצון שואפי חדשות, אשר בושו מתקוות, לשמוע מפי נשיא המיניסטרים דברים ברורים ע"ד מעשי הממשלה, וסוף דעתה בהסמכוים אשר פרצו בינה ובין ממשלת תוגרמא, ופטר דבר מעשי הימים האחרונים בקאנספאנצינאפל, גם דמו לשמוע דברים המפיצים אור על יחס הממשלה אל ממשלת רוססיא, אשר אותות פרוד הדעות בין שתי הממלכות הולכים ורבים, כל התקוות האלה נשארו מעל. ה' ביקאנספיעלד לא נשא על הל שפתיו את שם רוססיא ותוגרמא, ולא הזכיר אף ברמיה קלה את מעשי עושי דברו בקרית מלך תוגרמא. והנה אף אם לא הפעם הראשונה היא לנו לשמוע את ה' ביקאנספיעלד מתהפך בלשונו, מרבה לדבר מבלי להגיד מאומה, ומעת היתה אנגליא לגוי אדיר הצטיינו במדה לדבר בלב ולב כל שריה היושבים ראשונה בממלכות, אולם בפעם הזאת לא דברו נתנו ענן ליודעי העתים לענות בו, כי אם שתיקתו, והדבר אשר שם מחסום לפיו ע"ד תוגרמא, היה לאות לכל מכה"ע הגדולים ויודעי דבר מדינה, כי ראש ממשלת בריטאניא בגדולות יתהלך, ונכון גם הוא להתניב כצר נגד תוגרמא; ומאשר כי עד היום מלא את פיו תהלת תוגרמא, לא מצא את לבו עתה לדבר בקהל רב דברים הסותרים את שיפתו המדינית עד היום, ויפרוש ענן למסך על כל מומתיו ועלילותיו עד עת מצאו.

ובאמת אם נסב עין מדברי ראש הממשלה בבריטאניא, ונסור לראות את המעשים שנעשו במשך שבעת ימים האחרונים, אז נוכח לדעת כי המערה אשר התחוללה לפני שלשה שבועות בקרן מזרחית דרומית אייראפא, עוד לא קמה לדממה, והשלום האמתי עוד רחוק מאתנו מרחק רב. ממאמרנו בשבוע העבר יזכרו קוראינו את אשר דבר ה' סאליסבורי קשות את ציר תוגרמא ויאמר, כי תהן בריטאניא עשרת ימים ארוכה לתוגרמא, לצאת ידי חובותיה אשר התחייבה ע"ד התיקונים באויא הקסמה, כאמור בברית חדש יוני לפני שתי שנים, ואם תסיף להקשות את ערפה, תביא עליה רעה רבה אשר לא תוכל להמיש צוארה ממנה. עשרת הימים אשר יעד ה' סאליסבורי כבר עברו במשך השבוע העבר, ותוגרמא לא מלאה אתרי משאלות בריטאניא; השרים אשר המה בצננים בעיני הבריטאנים עוד יושבים בסוד הנהגת הממלכה; העוובה באויא הקסמה רבה מאד, תחמס קס שם למטה רשע, והעשק והמרוצה מלאו את פני כל הארץ ואין אומר השב. רבים האמינו כי שבה בריטאניא מדעתה, בראותה כי אימתה לא תבעת את הסולמאן ויועציו, רבים כבר דחיקו מה ולשון על אנגליא וישחקו על משבתיה, ורבים מאהבי השלום ששו לראות כי כמעט נשתקע הדבר אשר התריד את אייראפא כולה ממנוחתה, אך לא עברו ימים מעטים, וכאלה כן אלה שבו לראות כי שנו במשפטם. מעשים רבים ונכבדים מצאו מקום במשך ימים אחדים הצוררים בכנפיהם עתידות גדולות ונצורות: ביום 10 לחדש באה ידיעת מכה"ע אשר לממשלתו. II pas. Bâst. כי הציר של ממלכת רוססיא בחצר מלכת בריטאניא נראף שוואלאו, הגיש מכתב בקשה אל כבוד הוד הקיסר, לפטריו ממשלתו הגבוה, ובקשתו נתקבלה; הוא הגראף שוואלאו אשר חמש שנים היה למלאך השלום של ממשלת רוססיא האדירה בבירת בריטאניא, ואשר מע את שתי אדירי הממלכות מבוא ברמים לפני שתי שנים; ציר בריטאניא בפעם שבתו בא לפתע פתאום ללאנדאן

ווארשא 17 נאוועמבער. בימים האלה הגיע לידנו המכתבר מהדורא תנינא של ידינו החכם וחוקר קדמוניות הגורע הפופיסמור ה' ד. תואלואהן המכונה Употреба-ли евреи християнскую кровь? בעתו, ושמה לבדה יעיד על חץ ערך מפתה, להוציא מלב אחינו הנצודים את האמונה בעלילות הדם האיומה, מולדת ימי הבינים, אשר הביאה אסון על בית ישראל מאות בשנים והכריע לשבא אלפים ורכבות בשנות ראינו רעה, ה' תואלואהן כבר גורע למשגב בין מליצי יושר על ישראל, ויעש לו שם עולם במחברתו הנחילה אשר הוציא לאור לפני עשרים שנה, אשר בה הוציא כאור משפטנו, וישב את חרפת חורפינו אל חיקם, אמנם הפעם הגדיל לעשות, בהוציאו לאור את המחברת הנכחת, הקטנה בכמותה ויקרה באיכותה, באשר בה נשנה תמצית דבריו ומיטב ראיותיו ומופתיו על שקרות העלילה הזאת, מספרו הגדול, ונוספות מן מהלך משפטי העלילות האלה במאראמאנו לפני עשרים וחמש שנים, המפיצות אור על הדרך אשר בו מצאה העלילה מסלות בלבב ההמון. המחברת הזאת נכתבה בשפה נעימה וקלה, מושכת את לב הקורא ומשארת בתוכו רושם קיים ודעת נפש שקרות העלילה הנאלתה הזאת, על ידי ראיות צודקות ותשובות נכוחות, ובכלל נכתבה בשפה מובנת למען יהיו ידי הכל משמשים בה, ונמכרת במקום זול מאד, למען אשר ירבו קוראיה ותרב דעת צדקתנו בין אחינו הנצודים דורשי אמת. ואחרי אשר כעשרת אלפים ספרים כבר נתפשטו בארץ. יצאה עתה מהדורא תניינא עם שלש הוספות, הכוללות בתוכן גם תשובה נצחת של הפראפעסאר אל סופר דברי הימים ה' קאסמאטאראו, אשר השיג על דברי ה' תואלואהן במה"ע נאוואיע וורעמא, ודברים נמצים אשר בהמה, יגלה לעין השמש חסרון ידיעת ראש משטינינו הפאליס ליוטאסמאטאסקי. סוף דבר, לדעתנו הגה ראשית חובת כל איש ישראל האוהב עמו באמת ותמים, ואשר יש לו מהלכים בין הנצודים, לקנות את המחברת ולתתה למקרא לכל אלה אשר לבם עוד יסית בשפק. למען שרש מלכותם את זכר העלילה הגוראה. מקח כל חוברת 25 קאפ' ועשרה עקומפלארים 1 ר"כ 50 קאפ' ונמצאות למכירה אצל ידינו החכם ה' ארו המ"ל את מכתב העתי "המליץ".

באגראד במדינת בבל, היום כ"ח לחדש תשרי תר"ם.

למעלת ידידנו הר' הג' וכו', כמודר"ר חיים ועליג סלאניסקי, נרו יאיר ויהויר לעד לעולם, אכ"ר. אבוא היום בשער בת רבים לבשר טוב לכל דורשי טובת בני עמנו, כי בימים האלה תקוה טובה נשקפה לאחבי המסודים ומפורדים בכל מדינות פרס, כי מלכם נאצר-אל-דין שאה יר"ה, נתן את בריתו שלום לאחיו הנאור הישר בארם מירוא עבאס יר"ה, המכונה בשם נאיב-אל-סלטה, אשר היה מודה ממנו ומושלך בארץ אחרת מזה רבות בשנים למעלה מעשרים שנה. כי בימים ההם כשבת המלך נאצר אל דין על כסא מלכותו אשר בטהראן הבירה, בקש להרוג את אחיו הקטן ממנו מירוא עבאס הג', אשר היה אז כבן מ"ו שנים, למען לא יעמד לו לשטן על דרכו דרך המלך אשר הוא הולך עליה לקחת המלוכה מידו, יען כי אביו המלך מחמד שאה קרא את אחיו הג'ל בשם נאיב-אל-סלטה, היינו יורש העצר, ולו יאתה המלוכה ע"פ דתי פרס ומרי, ויודע הדבר אל אם מירוא עבאס, ותלך אל ציר ענגלאנד אשר שמה ותפול לפני רגליו ותבך ותתתנו לו, להיות למחפה ולמסתור לבנה העלוב, לבלתי יפול שודד לפני אחיו המבקש את נפשו לספותה. והציר הג'ל נדרש לבקשתה, והיה לו לצור מעון, ויתן לו עצה טובה לברוח מפני אחיו אל ארץ אחרת, ומירוא עבאס הג' שמע לעצתו וימלט ארצה בבל, ויבוא ויגר פה באגראד זה שנים כבירים. ויוגד למלך פרס כי אחיו נמלט אל ארץ בבל, ויחר לו מאד, וישלח אל ממשלתנו הרוממה ויבקש מלפניה לגרש את אחיו מבגראד הקרובה לגבול פרס, ולהכריתו לכונן מושבו

ואוסטריא, הולכים ורבים. רובי מבח"ע הדוברים בשם הממלכות שבתו מריב ומתנגדות מלחמה, ומלאים היום ל גדרותיהם דברים טובים ונחמים איש אל אחיו, והאותן הכי נכבד, כי כבוד רוממות ארוננו הנסך הגדול העצור בממלכתנו, בשוכו עתה מצרפת לבקר את כבוד מצה הקיסרית יר"ה, הואיל לסור על דרכו אל בירת מלך יא, וביום 14 לחדש בערב הופיע כבוד רוממותו בזיוען, שם ברוב כבוד ואהבה גלויה מאת קיסר אוסטריא וכל מלכותו, ומשם ישוב כבוד היושר עצר לפעמערסבורג בליק, לראות שם את פני דודו הישיש קיסר אשכנז. והנה אות למובה הוא אל כל דורשי השלום באמת ותמים, הנה כי התעוררה עתה שנית האהבה הישנה אשר שררה לשתי הממלכות זה כמדה, וכי שנתה ותחדש את פניה אחרי גשבתה מעט מטרה בימים האחרונים.

ובצרפת עוד כל הדברים ינעים. הקאמוניסטים השבים גלותם מסיפס להביא מבוכה בשערי הארץ, ובימים הראה פרץ רחב בין הרפובליקאנים בעלי דעות סמוצעות, כי החדור מקצה האחרון, ובעוד אשר הראשונים בשובה יהלכין, וכל ישעם ותפצם להחזיק את הרפובליק על היתירות והסדרים גם יחד, הגה יעשו האחרונים דרכם והסערה, ומגמתם להרוס את כל שיטת הממלכה ותגאי המדינה אשר חבו שרש בלב העם זה מאות בשנים. עתה יד הראדיקאליס על העליונה, ודכים מגבאים ימי הרפובליק מן פרוד הדעות השורר בין אוהביה ומחזיקי בה. עתה נודע כי אמת היתה במי השמועה, אשר המיניסטעריוס והשר' שעל עניני הממלכה מתוצה לה ה' תנאן, עוזב את משמרתו, כי באמת הגיש במשך ימי כח העבר את בקשתו אל נשיא הרפובליק ה' גרעווי לפטרותו. אך ה' גרעווי לא קבל את בקשתו. חשמועה יסנת ה' וואדינגסאן את משמרתו עשתה רושם גדול גם להטל צרפת, וביותר בקרית מלך אשכנז, כי נודע האיש כי ודודף שלום, ודעת כל מושלי אייראפא נותה ממנו, כי היו האשכנזים בשוועים, כי כל עוד יעמוד הוא בראש הממלכה, או לא יסביע את הצרפתים בעמק מלחמה למען קחת נקם בהאשכנזים ולהשיב להם את המתוות נקדעו מהם לפני שנים תשע, בעור אשר האיש אשר יאמרו כי הוא נכון למלא מקומו, שאלעמל ליאקאור, רע גלאמבעסטא, הוא מן הנפשים אחרי הראדיקאליס, ומחשבות השלם לאשכנז כל סומותיו, ועל כן משכה עליה עיני דעי העתים הנסיעה אשר נסע ה' סענטוואלער ציד צרפת לחץ אל הנסיך ביסמארק, לבקדו במיחתו ווארצין. קרוב יע כי גם עתה ישאר ה' וואדינגסאן על כנו, באשר כי לב רוב הצרפתים הולך עתה להבעים את ה' ביסמארק, ש כי עוד לא הגיעה השעה המכשרת לדבר את אשכנז ולעשות בה נקמות. למראה הפרץ אשר נראה בתומת רפובליק אין להתפלא כי הבונופארטיסטים אשר כבר במתים כנו, הראו שנית אותות החיים וישחקו על משבתי הרפובלי-ס, ואחד מראשי הכת הזאת המארשאל קאנראבערס, אשר נוקמת אשר בידו שם קץ לחיי הרפובליק ויושיב לכסא נאפאלעאן השלישי, ביום הדג רב בתוצות פאריז בשני לחדש עמבער שנת 1851, האיש הזה נבחר היום לשבת במושב (סענאט) של הרפובליק השלישית בצרפת. עתה נשמע גם הפרינץ נאפאלעאן הנצר האחרון מצוע בית בונופארטע, יחד עם הקלעריקאליס שנואי נפש הרפובליק. אמנם אחרי המעשים האלה אין כפק כי גם הפעם תצא הרפובליק נצחת, ושונאיה ילכשו בושות. ולפי הידיעות האחרונות המתק מבעמטא סוד עם נשיא הרפובליק. ויבוא לכלל דעת אחת, כי נראה כי במהרה ישוב השלום אל נזה הרפובליקאנים, ויתאספו נבתי העם לשכון כבוד בעיר פאריז, אשר תשוב שנית בירת הארץ, ביום 24 לחדש הזה.

בבטן המלאה, כל עוד נכחד עצמו ממנו, תלם לא עיניו, לא יכולנו לבטוח כי יראה אור וחיים, וע"כ נשית ק לתארו: לכל משפט, כגון עתות הלמד, והמלך ומה הם הלמודים. אמנם עתה כאשר עדינו באה עד מש ושוב על האבנים ותלך בר בטנה זה, ברא ושלם אבריו, נחמד למראה וטוב להשכיל, הנה ברגשי גיל אמר לבשר לכל הששים ושמים לקראת טוב, כי הילד לנו למ"ט.

ביום ב' 22 אקטיאבר נפתח הכית הזה בכל הדור ו לשמחת לבב הנפשות הענוות העניים המרודים, אשר עינים חבו ליום הזה. רוח המליצה אשר תפעמי, תקצר הפעם לחוש לעזרתי לתמכני ולסעדני בנאומים נעימים, בצבעים חיים את כבוד חגיגת הרגל, את תוקף ההוד ו ושפעת היפעה, אשר כמו כמים לים את רחבי בית ביום הזה, ואין קצה לכל הכבוד והיקר אשר נחלה מנכבדי הכנסיה הנצרית. כל נכבדי הנצרים האשים הגר נושאי משרה בעירנו, הגובערנער, ומשנהו החיצע גובער הדירעקטארין והמרים מתימנאזיום ומכל בתי הספר ו כל הדאקטורים והרקחים העברים. שבעירנו, שופטי המ ועורכי הדינים, כלם נקבצו באו אל בית הספר, כלם כלולים ברבידיהם ובענקים שבצוארונם, אותות הכבוד מאת הממשלה הרומית. בהקבצם יחד עם נכבדי עדינו, פתח חון עירנו, הוא המשוור הנפלא ה' סאוועל' וישורר במקדלה פסק ויהי נועם וכו' ומעשה ידינו כוננה וכו', ויפליא את לבב השירים הנכבדים בנעם שיר אחריו עלה הבטחה, הרב מטעם הממשלה ה' חנהלעס מדברותיו בשפת רוססא, ויבאר בלשון מדברת גדולות כבוד המפעל הזה ויקר ערכו. אחריו הסיף בטל אמרתו הנכבד וכו' Тахофеев דירעקטאר של בתי ספר ו בשפה לנאמנים הביע. רוחו, ויתאר בשרד מליצתו היום את המטרה הנעלה ותוצאותיה אשר שפונים סמנים הספר הזה, וכי אות לשוכה היא לבית ישראל (אמר בה רביו) אם מפלגת האינטעלענעמית שמה לבה לדאוג ל בני ענייהם הצאן האובדות, לעשותם בתור אדם המס דבריו מצאו מסלות בלבב השומעים ויפק מהם חן ו לאחרונה עמד המפטר פיעטראו הוא ראש נשיא הפלך בעירנער) וביע גם הוא דברים אחרים לאמר: כי ישיש לבו בקרבו מאד, אשר לראשית בואו למינסק (אך שלשה ימים, סיום בואו לעירנו ויקח משרתו על האירה והצליחה לפניו למצוא מפעל יקר כזה יוצא ויוסף לאמר: כי יהיה להם דבר הנגע לשוכת בית הספר הזה יפנו אליו, והוא בכל את נפשו יהי נכון להפיק רצונם אשר ירששו. לאחרונה הסיף החזן לשיב מפלגת "אליא נצור" בלית תלמידי בית הספר הזה. ויצאו כל הנגזר הנכבדים הנצרים והעברים, אלה שבעי רצון, ואלה כבוד.

מהמתנדבים אשר קמו על נדיבות בנדבות גדולות, המה תגביר הנכבד היוזע דעת העת, ר' אליהו פאליאק, סך 500 ר"כ לקרן קימת, ופרים יתן בעתם. ה' נע (נצרי) דאנמיסט עם נאטאריס סך 500 ר"כ. הנג פידערפאן 100 ר"כ, וביום הזה בהפתח בית הספר קבלה האגודה הבטחת גרבה על סך 500 ר"כ ממאסקוי תגביר הצריב וויסאצקי, (במכתבו יאמר: כי ממ"ע ה' נדע לו מפתחת בית ספר למלאכה במינסק, יראה ישראל רבה תועלת מכה"ע העבריים). ולכלי יהיה בית הספר הזה כספר החתום, ואולי יה גם בערים אחרות לעשות כמתכונתו, לכן אמרתי להודיע ה הצפירה את הלמודים ועתותי היום אשר ילמדו בו. המה חמש שעות ביום: שלש למלאכה, ושתיים ללמוד הלמודים הם: שפת רוססא, תולדות הימים (געשיכטע), הארץ (געאגראפא), חשבון (מאטעמאטיק) ותורת דת ויופי הכתב. גם ילמדו את המוכשרים שבתלמודים במקדלה ע"פ חוקי חומרה, כי מרי שבתו בשבתו ובכל ה' יתפללו החברים בבית הספר הזה.

בפנים מדינת תונרמא רחוק מהגבול, אך שומע לא היה לו מאת ממשלתו הדוסמה, כי לא רצתה לעשות רעה עם איש המסתופף בצל קורתו ויושב לבטח אתה. אמנם מזה כשתי שנים בפרוץ המלחמה בעוז תקפה בין תונרמא ורוססא, נאלצה ממשלתו למלאות רצון מלך פרס להכריח את אחיו לעקור דירתו מפה בגראד, למען לא תהיה ממשלת פרס לה למקש ונוספה גם היא על שונאיה, ומירא עבאם בראותו כי בלחה אליו הדעה, חזר לפרס והתרפס לפני אחיו המלך וימחול לו על זכות המלוכה שהיה לו, והמלך נכסרו רחמיו עליו ויאר פניו אליו בעין חמלה וחגינה, וידבר אתו סובות וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו, ויתן לו מחוז אחר גדול ממחוזי פרס להיות שמה שר ומישל. אך לאחר ששב מלך פרס ממסעו האחרון מארצות אייראפא, רוח אחרת היתה בו ויהפך לבו לשנוא את אחיו כמקדם, ויוגד למירא עבאם כי המלך אחיו מתנחם עליו להרגו, ויברח מפניו וימלט לארץ רוססא; והממשלה אשר שמה קבלה אותו בסבר פנים יפות ותושיבתו במינסק הארץ בארץ קוקאז. והנה מזה אי זה שבועות הודיע מירא עבאם בטעלגראף לבני ביתו אשר פה בגראד, כי אחיו המלך השלים אתו בהשתדלות ממשלת רוססא, ואשר הוא עוזב מקום שבתו לשוכ. לעיר הבירה לקבל מידו משרה גבוהה. ויהי כאשר הגיעה לאזינו השמעה הטובה הזאת, שנה לבנו ויגל כבודו, יען שהתקפה האמצע שהשר הנאור הזה, אשר בלי תפונה דבריו יהיו נשמעים באוזני אחיו המלך, ויהיה לתועלת גדולה לאחינו האומללים אשר בפרס, כי הוא איש ישר ונאמן רוח אוהב צדקות וחובר מישרים, וכל קנאה ושנאה ותחרות רחוק ממנו, ומתהלך למישרים לרוח הזמן החדש, ואוהב את כל אדם ואינו מקנא על אמונתו. ומהו רבות בשנים הוא לומד חכמה ומדע, ומקבל לקח בלשון צדפת מאת איש יהודי, הוא מר ידידו הח' המשכיל על דבר טוב יקר רוח איש תבונות כמהר"ד יעקב אבערמיינער ג"י, הגודע בשער המגיד במאמריו המופלאים, והוא נאמן בית בן המלך הג'ל ואיש סודו ובעל עט, לבלתי עשות קמנה או גדולה מבלי שאל את פיהו כאשר ישאל איש בדבר אלהים, ואחריו דבריו לא ישנה. ומעת אשר נסע מבגראד ועד עתה הוא פוקד אותו מדי פעם בפעם בתילגראף, וגם במכתב, לאמר לו דברי שלום וריעות ולהבינו מעשרו ולבקש עצות מרחוק. ולאיש אשר אלה לו הבט אל עמל לא יוכל ותכונותיו היקרות לא יתנהו לדאות און ולא להתבונן, ובלי תפונה ישים כל מעינו לשה פורה ישראל לבלתי היות סרף לשני כפירים.

ואני תפלה לאל נורא עלילה, למען יאריך ימים על משרתו, ובימינו ובימינו תושע יהודה וישראל ישכון לבטח כעתירת הדורש טוב לעמו.

ר' ירמיה אמר חביבה היא המלאכה יותר מזכות אבות, שזכות אבות הצילה סמון, ומלאכה הצילה נפשות (כד' רצא).

מינסק

המאמר הזה עולה ואינו שוקע בלבי, מדי אשים לבי לדעת מה נחנך לנו ולבנינו בית ספר אשר יאחד ויקרב בזרוע מלאכה ולמודים תמים יחדו, להציל נפשות הלכותות למחסור ומגערות, לבל תהיינה לברות לשני המקרים והמאורעות הרעות, אשר כחתף יארבו לחטוף בני עניים במשכנם ברשתם. ומאשר כי עלתה במחשבה לפני עדינו ליסד בית ספר כזה, לכן נתתי קול גדול בהצפירה נומ' 38, ואודיע גלוי לכל קוראיה, כי עובר כזה מטרותין בבטן עדינו; אך בכ"ז מאשר יראתי כל יהי העובר הזה כנפל טמון, וכעוללים לא ראו אור, ומבטן לקברות יובל, כאשר באמת יקרה כזאת בערי ישראל גם בהיות גדולות, כי העדה תחיל תזעק בתבליה, עת ימלא ימיה ללדת בן ענק כזה, וילדה לפעמים רוח, וע"כ גם באותו ידי בעט ושפתי נוספות אמר לאמר: בקרוב יפתח בית הספר הזה, הנה לא לבי הלך אחרי דברי. מי יודע, חשבתי בנפשי, מי יודע אם יקדמוהו ברכי העוזרים, ואיפה שדים להיניקתו? כי כל עוד היה בית הספר כעצמות

ללמד גם „דברי ימי היהודים“. כמה פעמים בתנתי את התלמידים ומצאו חן בעיני עד מאד, ועלי אך לברך את הבית הזה באריכת ימים. זה ירח ימים מיום נפתח בית הספר ומספר חוב התשלומין יעלה יותר מסך ארבעים רובל, כי למצנת לב, רוב אלה המשלחים בניהם אל בית הספר, כמה עניים המתפרנסים בדוחק. ראוי היה כי החברה הרוממה „מפיצי ההשכלה“ תשים את עינה לשוב על בית הספר הזה הדורש עזרה. לעת עתה יסתפק „בית הספר“ בעזרה קטנה אשר על נקלה תוכל החברה הנכבדה למלאות, והוא: להעניק את ה' ראוענבערג בהביבולותיקה של „תמונות תולדות הטבע“, והמה שנים עשרה ספרים במספר ומחירם מצער הוא, כי לפי דברי ה' ראוענבערג נחוצים המה לו בבית ספרו, ואין ידו משגת לקנות אותם, ומלבד זאת אינם נמצאים בלתי בפעטערסבורג.

ה' ישראל ברעסלאווסקי אשר בהתאמצותו נגמר „בית הספר“, יחשוב עתה תחבולות ליסד גם „בית ספר לקלאכה“: איש נכבד! לך בכרך והצלח.

חיים בנימין בן שבתאי נאסקין, המוסב לשם „פעסקין“

מכתבי עמל

(המשך מליון 42)

קול האות הראשון אל קנאת עם ואמונה אשר חדשה כנשר נעוריה בארצות אשכנז, נשמע בראשית ימי השנה העברה ממרומי בימת הפארלאמענט האשכנזי, מורדי האור בעלי ברית הכהנים ראו כי ימי הבחירות החדשות משמשים ובאים, ויחשבו מחשבות איכה יוכלו לתפוש את בני העם בלבם, לשום בהם מבטחם ולבחרם שנית לשבת במושב המחוקקים; ויהי כאשר לקחו אוניהם מעשי אכזריות מאחדים כנושכי נשך יוצאי ירך יעקב, אשר באמת התעובו עלילה לאכול שאר בני העם אשר נתפשו בתרמם ולהפשים עורם מעל עצמותיהם, וימצאו צוררי יהודה חפץ בעלילותם למצוא בהם תואנה, להציע חוקים חדשים לבצור רוח מלוי ברבית, ולהשתמש במקרה הזה לדון מן הפרט על הכלל כולו, ולתת לתרפות את כל פנות בני עמנו באשכנז, בקעה מצאו מורדי האור ויאמרו לגורו בה גור; ובתקופת הבחירות היה להם הענין הזה להועיל, להרחיב פה ולנאום נאום לפני עניי הפועלים מרי הנפש, על דבר כל התלאה אשר טצאה את אשכנז מן היהודים אדוני הכסף בארץ, וכי אך המה אשמים בדבר האסון העקובי אשר קרה את האשכנזים בעשר שנים האחרונות. דברים חוצבי להבות כאלה, מצאו להם מסלות בלב רבים מהאומללים הצפויים אלי חרפת רעב, לעת כואת אשר המסחר ירד פלאים באשכנז, ובבתי המלאכה שבת שבתן ולא נשמע שם קול גרון ומקבת זה כמה. כמעט נשמע הקול בכל הארץ, כי ערמת מערדי האור עכדה להם בפעם הזאת, ובעלי ברית הכהנים נבחרו במספר יתר רב מאשר עד כה, וטובי בני עמנו באשכנז לבשו חידות, ופליצות אחותם מפתח היום הבא. כי עין בעין ראו את עב הענן העולה מתהום הנשיה להקדיר את שמי אשרם, ואת הסער המתחולל על ראשם, לשום לשמה את כל טוב האורחים אשר רכשו להם בעמל רב בעת האחרונה, ומגורתם זאת באה להם בעצם תומה.

האחד היה ווילהלם מארר, איש אשר דמי יהודה נזלים בעורקיו, אשר יצא לחרף את מערכות ישראל באשכנז, הוא אשר את המלחמה ואחריו נמשכו המון רבה מדרשי משחית וקנאי הדת והלאום. במתברתו הסכונה „נצחון היהדות על הגרמניזמוס“ (דער וועג דעם יודענטומס איבער דאס דייטש-טום) הריח מארר את הגרמנים ברוח קנאה ועברת זרין, אשר כמה לא נראתה זה שנות מאות. ומיום שקם האיש מארר הזה לשפוך את מררתו על עם עברתו, אין לך יום שאין קללתו מרובה אל אחינו יושבי אשכנז, ומכל כנפות הארץ הרחבה הזאת נשמע, אך קול כהנים אדוקים קוראים בכח אל עם מרעיתם, לקום כאיש אחד, להעיר כל

בשרם אשים קץ למאמרי הקצר, הגני לברך ולהודות בשם עניים שוחרי הבית הזה (הם תשעים בערך) ובשם שם, את כל המתנדבים והמתעסקים במטבת בית הספר אשר בראשם (של המתעסקים) הוא הרב הנכבד ה' ואחריו ה' וויינגעדאו (דירעקטור הבאנק) ואחריהם בדים ודוקחים העברים, והאחרון תביב, הוא היקר אהב הסדר ה' יצחק ראמנער, אשר לא ייעף ולא ייגע לפעול הענין הזה, עד מקום שידו מגעת, והוא היה האבן הראשה בהחברה שנוסדה מראש ללמד דעת את בתי המדרש, אשר ממנה יצא בית ספר לעירנו למלאכה, כל אלה הנכבדים אשר שמו למו את המלאכה תחבולה בה נפשות, יהי שםם מבורך לדור דורים.

איו"ב ממינסק

פאל (מחוז פאלטאווא). שתים הגה המחלות אשר תכבדה אכפן על בני ישראל: מחלת הגייה הנפש, או במלות אחרות: עם ישראל חולה הגייה וברוח, ויודעי משפט יגורו אומר, כי מחלת הגייה את מחלת הנפש, אשר לפי זה עלינו להוציא משפט מחלת הנפש לא במדרה תרפא, אחרי כי גייתם עוד נאמה.

עם ישראל הוא עם הרוח מאז מעולם. בקרב כל עם אינו כי הרוח גביה עוף כאשר נראה זאת בקרב עם מאז היותו לעם עד היום הזה. ולו לא מצא איזה יום ואבני נגף בעופו, כי אז הגביה עוף גם היום. הדבר ישים תחים באף הרוח, הוא מצב החומר. — להסיר גבה וזאת יש תקוה, אבל לעתים רחוקות, — לעתים נות עדנה בחיק העתיד, והאמונה בדתקה הזאת פקחה ונים לדאוג בעד הרוח בעתיד, לבל יפרץ פתאום פתאום, ויעשה או שמת כחוק כל דבר הבא לפתע, ותחת הטוב יוכל עוד להרחיב את הפרץ בקיום.

לקדם את פני השטף הנורא אשר יוכל לו לשמוץ יתנו כל חלקה טובה בישראל, יחשבו המשכילים להקום ספר לרבנים מתדש. אולם מפני כי אל מפעל גדול כזה דרושות ידי הרבה, ותלוי ברצון הממשלה, דבר מורה יוכל לצאת לפעולת ידים, לכן יתאמצו ליסד עתה פרודוראות אל המרקלין הגדול, רצוני לומר: „בתי קנינים“. ואת הדבר הזה לקחה עליה החברה הנכבדה, סמנה אור לישראל ברוססא, „חברת מפיצי ההשכלה“.

אם נחפז לעת אם יש כדי לרפאות בהרפואה הזאת הבין לנו החברה, עלינו לשום מבט על הבתים האלה בבר נפתחו באיזה ערים ברוססא, ולשום לב אל הלמודים שמה אם יש בכחם לעשות מה לטובת ישראל? אם על פי המאמרים הבאים בכתבי העתים העברים „בתי ספר העברים“ מאת כל מופר בעירו נשפוט, או להוציא משפט כי רב ברכה תלין בקרבם, כי הכל שם, משכחים ומפארים אותם. אולם אשפוק מאד אם הסופרים ההם, בשבתם לערוך את מכתבי תהלתם, כם לדעת מה אנחנו דורשים ומקוים מבתי ספר כאלה. לפי מבני, מסרת כל „בית ספר עברי“ צריכה להיות בבית תורת ישראל, דברי ימי הנפלאים, למען טעת בלב געוירים אהבה לעמם, לבל תתפרד התבילה בעתיד. דבר הזה נראה בהבתים האלה, או בפה מלא טבל ש. וזאת הגני רואה, לשמחת לבבי, בבית הספר אשר הנה ה' חיים אליעזר ראוענבערג זה לא כביר, ועלי להודות בפעם הראשונה הגני רואה „בית ספר“ כזה.

בבית גדול מאד בקצה העיר, העומד בתוך חצר רחב ונקי ומסביב לו גן-גחמד, ישמעו בלמודים ארבעים ימים, מאת שלשה מורים המבינים את מלאכתם. תבן ים (פראגראם): שפת רוססא ודקדוקה, חכמת החשבון, עבר ודקדוקה על פי סדר חדש וקל מאד אשר סדר לו ראוענבערג, משפטי דת ישראל ותנ"ך. ובקרב יתחילו

חמתם ולעשות נקם באחיהם האזרחים בני דת משה (*), אלה האזרחים אשר זה שנות מאה היו הראשונים להקריב את אונם והונם, כשירותיהם ודעותיהם, קרבן על מזבח אהבת ארץ מולדתם והעם אשר בקרבו הם יושבים. רוח עוים נסכו כהני און על הארץ, אשר בה ראו אור עולם ראשי אבות התכמות והטרעים, אשר מכבודם האירו כל ארצות תבל, ועל העם הגאור אשר מחלציו יצא ירד ה' ואנשים ה' אפרים לעסמינג, אשר שמו חקוק לזכרון תהלה ותפארת גם בספר דברי הימים לבני ישראל.

הראש וראשון בין חבר כהני און אשר התגוררו על ב"י, הוא הבהן הפרוטסטאנטי שטאקקער, המטיף בחצר מלך פרוססיא. האיש הזה כבר זכה לשם דראון בפי העם, והמן האשכנזי, הוא גם המיסר אגודת "בני בלי שם", ובקול קרא אשר הוציא אל עמי אשכנז יאמר, כי יאחו באשורי ויילחעלם מארד ובעקביו יצא. גם הוא ירבה לדבר מן גודל הסכנה הגשקפה אל ארבעים וחמשה מיליאנים אשכנזים, מן חמש מאות אלף יהודים אשר בקרבם; עינו רעה לראות את היהודים פרים ורבים כבני אדם, וכהראשון לראשונים שבצוררי ישראל פרעה, יקרא גם הוא מנהמת לבו "פן ירבה"!

היהודים המה פורעי מוסר, ומסיגי גבולות עולמים אשר גבלו כל מחוקקי הדתות והאמונות, אין אלהים כל מומתם, ורק לעגל הזהב יעבדו יסגדו אף ישתחוו לו, סוף דבר תורה אחת לכל היהודים לקצור ברנה, את אשר יורש ברמעה ובועת אפים האכרים ועניי הפועלים, וכבר באה העת לנעול בפניהם כל דרכי החיים, ולחדש עליהם שנות ראו רעה בימי הבינים". כאלה וכאלה יוסיף הבהן להרעים בקול מעל הבמה, ולשלוח דברו על פני תוצות דבר יום ביומו.

למראה הקסיגוריא הנוראה הזאת, אין להתפלא כי רוח קטב מלא קנאה ושנאה תשוט עתה במרחבי הארץ, ותחדור עד בתי האנשים אשר עד היום חיו בעולם העשיה, וכל שמץ קנאה ושנאה לאומית ודתית ורו למו, המה הסותרים ובעלי תרופות המעשה, עד כי נשמע כי מאות סותרי ארץ: בעלי בתי המלאכה מיושבי נגב אשכנז ומדינת שלועיוען, כרתו אמנה ויעשו חוזה להפיר ברית מסתרים את היהודים, ומהעיר ברעסלויא המטרפולין השניה באשכנז, מקום מושב בתי מדרש המדעים, והעיר אשר ממנה תצא תורה אל כל ב"י באשכנז, נשמע כי כה נפל פחד הקנאים על היהודים, עד כי רבים מהנה חפצים לנער אבק אשכנז מעל רגליהם, ולעזוב את הארץ אשר רגזה תחת יושביה היהודים.

העברנו לפני קוראינו את המחזה האיום הזה, המעורר עצב ותוגה בלב כל חובב אדם, את הקנאה הלוזבת אדרת אהבת העם למען כחש, את הפאנאטיזם הפושט ולובש צורה כפי צורך העת והשעה, וכאשר בימי הבינים עת החשך כסה ארץ, הלהיבו הכהנים את לב העם הארוך ביתו, בספורים מבהילים מן מפלאות הקדושים אשר נענו מידי היהודים, מצאו לשוב בעת ובעונה הזאת לבחור להם את עניי המחיה והכלכלה, שאלות הקיבה והפצי העולם הזה, ליתר לתלות עליו את עלילות דבריהם: "כי היהודים אוכלי טוב הארץ, מתקו להם לחם עצלות, מואסים הם בכל עבודת כפים ויגיעת בשר;

(*) לפי דעמנו, כקבלה והשקפה אשר ילא כעס על הסודים, וזיס לזכות מתעם כפי כל הכופרים ומקד"ע אשר נאלץ לשכח, יש לו יחס והתעוררות עם הספקה הספסדה של בעלי ההאליאליזמוס הספרה למחד בלשכנו, יען ככה חתה ומקד"ע חתה לפניהם, לשורר המה דלת כעס הספדיאס חס לחמס בזעת חסיה, נגד כל עושי מסחר וקנן הספלאים נתיסס כון זלי עתל כסיס. — ואלו רוחים כי מלא יחלס הסמפלה בלשכנו לגדור גדר ולעמוד ככרן נגד הסמפסיס הזדוים האלה, ויפסד חוקים חדשים לענות כעונס גלות. לכל הסופרים ומקד"ע הזדויםס לסמון סעס דעות הספסדות ססן, לא מלאו להם בעלי סדעס הזאת לסוילס רוח סלססס על אופן סלס, כי יססו דכניסס כפי סקליקיליס לכוון ספסרתס לא אל סכלל סולו, רק נגד סיחודיס כפרס, אשר כזס יודעיס נלסמס כי סססססססס יססו כרי כלכס סססן, ולס יססכס להס זלס לעון נגד חוקי ססמפסס, כלסס דכניסס נכוסס כעססס קלסל סלס כלסי כעסי סססן, כעסס. ססול

היהודים יושבי הכפרים מסבבים בכחש את האכרים וישקום יין שרף לשכרה וישו במ נשך כסף ונשך אוכל; יושבי הערים יחשבו את עצמם לבני חורים מן כל גופנית, ינהו רק אחרי עבודות הרוח בשדה המדעים תמצא ידם לעמוד בראש העם ולשום משמרים בארץ, הסופרים ברוח החפש אשר נחה עליהם, השמידו הספרות כל רעיון נשגב והגיון נעלה, ויגרשו מלב בני כל רגש מוסרי ודתי, בהציגם בספריהם את האמת ערום חלודה; היהודים הסותרים תופשים בכפם את כל הגדולים אשר טובת כל הממלכה תלויה בהם, עמל בעיני שונאי ישראל לראות את היהודים לוקחים חלק בנאליסטיקא אשר בשפות החיות, ועומדים בראש סמכ"ע הגדולים, וכרקב בעצמותיהם הוא לראות בבתיהם התכמה, עברים יושבים על כסאות התורה בכל ענפי הסומה גם נבחרי העם, ונוחלים כבוד מאת שומעי סמרומי כמת המריבונא. סוף דבר, לא השנאה רק הקנאה מתוך גרום, וראשית וסוף דבריהם הנח, כי נחפז בני עליה לעלות על במעלות החברה, ונמאס ב כבודות ומלאכות פשוטות ומעילות נחלת כל יתר בני מן מוצא דבר. הסגנון האחד אשר בו ינבאו היום ישראל ברוב הארצות אשר לפי ראות עין רחקי דת היהודים היושבים בהנה כרתוק מזרח ממערב, תצא לנו על השאלה הגדולה: בשלמי הסער הזה? ודברי משנאינו להאיר גם את עינינו לראות את הבקיעים והפרצות אשר נראו בחומת בית ישראל פנימה, כאשר נתאמץ במאמרנו הבא.

ידיעות העולם והמבע.

א פ נ א ה א נ י ס מ א נ

(המשך מגילון 41)

עמי אפנהאניסמאן התישבו בתוך הארץ הזאת, חשמינית והתשיעית, אשר פרצו ברוכה מרוח דרומית כ וירשו אותה. המה הביאו אתם את חלוקת הכתות ה אצלם עוד היום. כל שבט יתחלק למפלגות מיוחדות מפלגה לבתי אבות ומשפחות. כל משפחה ומשפחה למשמעת זקנה וראשה, המפקח על ענייניה הפנימיים במ כמעט ממשלה בלתי מנבלה. אולם בממשלת אין להם קשר כללי נכון והתאחדות אמתית, ורק בענייני יחויקו את העמיד לראש שרי החיל, ושר שרי הצבא אין לו עוז מלך ושלטון רב כמלכי ארצות אחרות. אפנהאניסמאן הגם מסבבים דקי בשר וגבהי הקומה, גיום איתן וחזק, ויכולים המה לשאת במנוחת נפש כל ותלאה; חתם עשוי לבלי חת, וגמיה סבעית להם לקרב וס ערומים המה כנחשים, וקרבם מלא תוך ומרמה עוז מהארמענים והפרסים שכניהם. — בתוך הארץ פנימה לבד האומה המושלת, גם עמים זרים אתרים מכל שכניהם. שם נפגוש את הקורדים, הפרסים והארס טורקסענים והודים, ובקצה רוחה הצפונית מזרחית נפגשו את הארמים הקדמונים משבמ האגידי, אשר התישבו לפני האפנהאנים ולא יסרו למשמעת ממשלת הארץ. הארץ הזאת באמצעיתה היא ארץ הדרים. מדרם הנקרא בשם "פלאטא דע פאמיר" (אשר נבדו באכ חמש עשרה אלף רגל מעל שטח מי הים) ישתרעו ש הרי קייליארט, קארקאקרום, קוענלוען והימצלאיא, מזרתה אל גבול הודו וטיבעט, ודרומה מערבה ישתרעו הדרם והנשא "הינדוקוש", אשר על ראשו ילין עולמים ושיא חסנו יגיע עד גובה שמנה עשרה אלף סעיפיו המסתעפים ממנו יסבכו וישתרעו עם רכסי הרי קאפריסמאן, ויחד ימלאו את כל שטח תארמה אשר בי קאבול ואינדוס. נהר קאבול ישטוף בין ההרים האלה וילפת אדוות דרכו מזרחת אל שטף מי הנהר אינדוס

הוא אחד מבני שבט ראובן היושבים בארץ ערב, שלום ושקטם והרועת מלך בם מקרב אחיהם, והוא אחי המלך המלך שם בעת ההיא. אמנם לא שך מליו, כי באמת היה נעצר בארץ ערב ימים רבים במדינת חבור (חייבר), בפאת צפונית לפלך הענאם (העזיאם), אשר בימי מחמד נם ימים רבים אורדיו ישבו שם שבטים אחדים משבטי ישראל, אשר אדירם מהם היה ומושלם מקרבם יצא, ולא סרו אל משמעת כל רב ושלום מעמים אחרים⁽¹⁾, ויתכן מאד כי גם במאה שש העשרה לספנה"ו באו שם יהודים רבים בני חיל, ובגבורות ישע ימינם והתגברו על שבטי הערביאיים בעלי דת מחמד, ויקחו מהם עמדתם, ויחיו חיי דרור ויתענגו על רוב שלום בארץ ההיא. גם ר' יצחק עקדיש בם' קול מבשר ור' אברהם מינאש בם' כבוד אלהים, יעידו ויגידו כי במאה החמישה עשר שם יהודים רבים אשר לא הביאו צוארם בעול עם אחר, וחיו חיי חופש ודרור ככל אות נפשו⁽²⁾. אך אם היהודים ההם היו משבט ראובן, ושבט גד ומלך מבית דוד ושמו שלמה מלך עליהם כאשר העיר דוד הראובני הזה, ואת לא ידענו, וכפי הנראה ברא ואת דוד הראובני מלכו. האיש הנפלא הזה יצא ממדינת חבור בשנת 1522 בחרש דעצמבער ויתהלך בארץ נוביען חדשים אחדים, ופעמים אחדות התחפש בבגדי ישמעאלים כאחד מהמחמדים, לכל יכיווהו הערביאיים הפראים כי איש יהודי הוא ויהרגוהו. ולפי דבריו מצא גם בארץ ההיא בין יאור גילום הלכן ובין גילום תחבלת, יהודים רבים צאצאי עשרת השבטים. מארץ נוביען בא לארץ מצרים, ושם ספר לראשונה את ספוריו הנפלאים אודות עשרת השבטים ואודות ממלכתם הגדולה אשר במדינת חבור, אך לפי הנראה לא האמינו היהודים היושבים שם בספורי נפלאותיו, ורק מתי מספר המו אונם לו ויאמינו בדבריו. משם נסע לארץ ישראל וישב שם ימים רבים (מתדש מערץ עד חדש יוני 1523), ושם פתחו היהודים אונם אל ספוריו, וישימו לבם אל מערכי לבבו ואל מועצותיו על דבר תשועת ישראל. משם נסע דרך אלכסנדריא לווענעריג, ויבוא בה בחדש פֶּברואר 1524. העיר ההיא היתה אז עיר תהלה תהלת כל הארץ המחברת את אייראפא ואזיא על ידי סחרה ואתננה. ובעיר ההיא נשמע כבר מארץ הקדושה שם דוד הראובני, כי הוא ציר שלוח מעשרת השבטים אל היהודים הנפוצים בכל ארצות תבל, והוא מפליא לעשות ואיש מופת, וכל שומעי הנפלאות והן הבינו לבם הקשיבו אונם ויאמינו בהן; כי לפני ימים לא כבירים מצאו אז יורדי הים באניות ארצות חדשות ואיים רחוקים, אשר לא שערם כל יודעי מחקרי ארץ מעולם, ולא האמינו כי תהיה כזאת, ויושבי אייראפא התפלאו וישתוממו על הארצות החדשות והאיים החדשים ההם, ועל העמים היושבים בהם, על הנהגותיהם ומדותיהם ועל ארצות חייהם, עד כי כל דבר, וכל ספורי נפלאות היוצאים מדרכי הטבע מצאו מסלות ללבבם ויאמינו בהם. ועל כן לא יפלא בעינינו כי גם

קאבול לא כבירים אך חדים במאד, כי יורום בשטף וכו' אשדות (וואססער פֶּאללע) רבים. דרומה מן נהר התנשא פתאום מעמק הנהר שלשלת הררי סעֶפֶד-קוה יתום הזקופים והמצוקים המתנוססים בגובה חמש עשרה אל, וישתרעו בארך עשרים פרסאות אשכנזיות, אחר עם שלשלת הררים נמוכים מהם הנקראים בשם הררי "א" או "קהיבער", והמה ימשכו מזרח לעומת נהר טוֹיִנְדֹּס. וזו המעבר הנודע בשם "חייבאר פאסס" הנשא פעמים כל שפתי יודעי העתים, יען בו עברה בסתיו העבר הראשית מחיל ענגלאנד. כל כנר הארץ ההיא צפונה המשתרע לארך נהר קאבול בין הררי הינדוקוש וסע-קוה, הנזר יפה נוף מחמד בת עין. גבנוני הררים יסבנו ויפתעו יחד, ובענקים ירימו ראשיהם בגאון ויקרעו עבים וקצות תלפיותיהם. שני סלעים וכיפים יתנשאו כמו חומות ויעליהם יזהיר כלבנת כסף שלג עולמים הנטוי על פס. אצל דשועללאלאבאר יתגאה בחסנו ענק רם ונשא השמים אלף רגל. הר סעפֶד-קוה מתופה ביערות עבותים מצל, ובהבקעות העסקות תוציא האדמה פרי תגובה יד, תבואות שדי ופרי הלולים להרהיב כל עין ולשמה אטש.

אצל קצה רגל ההר תרם והנשא הינדוקוש, המשתרע ששים פרסאות אשכנזיות מערבה, תנשא עוד שלשלת אשר ארכם מצער היא, אך לא נופלים חמה ממנו בגבהם וחסנם. המה הררים הנקראים בשם "קוה-ראשיהם ידקיעו עבי שחקים ויגיעו עד גובה 18,000 סטופים בשלג עולמים. הלאה מערבה ימשכו עוד הררי הררים כאלה, כמו: הר סעפֶד-קוה השני, הררי ודר קוה-קייטא, אשר יגע בקצהו המערבי בגבול פרס. מאחריים יסתעפו מאתם ויפנו דרומה, וימלאו את כל האדמה אשר בין הררים האלה ובין נהר אילמנער הנהר לכל נהרות אֶפְנֶהאניסטאן; אולם בעבר המזרחי תשתרע גם ישר מצפון לדרום הארץ, שלשלת הררי סוליימאן היתהם הזקופים הנופלים אל נחל נהר אינרוס. לא רחוק מפעשואר על חוף נהר קאבול הימני, תתאחד שלשלת סה ההיא עם קצות הררי סעפֶד קוה וחייבאר המזרחיים, וזו לא יגיעו רק עד גובה אחד עשר אלף ושנים עשר רגל; אך מה נעים הוא הוד מראיהם, בהתנשאים פתאום הנחל אל גובה כזה המגיע עד עבי שחקים! אל תוך פנימה ירדו צלעות ההר והוא במורד, ויתאחדו עם הגובה אשר בנוף "סיוויסטאן" אך גם שם איננה חלקה וישרה, כי יתנשאו במקומות רבים רכסי מגובה 8,000 — 9,000 — 7,000 רגל ויסתעפו אל

(המשך יבוא)

מחשבי קצין וקצם

(המשך מגילון 41)

אך בכל זאת לא חדלו בני עמנו מיהל כי בימיתם הם יבוא גואל צדק ויפרם מכל צרותיהם, כי לולא זה הוזהר לא יכלו האומללים לעמוד בימי ענים ומרודיהם, עיפה נפשם להורגים. וכאשר לא חדלו הם מיהל אל המשיח, כן לא חדלו גם מבשרי ישועות משיחם הים. כי איש אחד אשר לא ידענו מי הוא ומה ומולדתו, הופיע פתאום מארץ מרחק מקצה המזרח, וכברק באישון לילה, האיר את חשכת גלות ירושלים אשר וות אייראפא, בבשרו בשורות טובות ישועות ונחמות כי נפלאות בא בא. שם האיש ההוא דוד הראובני והוא כי הוא בא בעב הענן וישם חשך סתרו, אך גם ברק האמת בתוך הענן והרושך, ואנחנו לא נרע אם היה לבבו רק לבשר ישועות משיח וקץ היפין, או דבר מיני בו, אשר קוה כי על יד הושע יהודה תשועה נצחית; לא נרע אל נכון אם היה האיש ההוא נתעה, או מתעה ולי היה דברי אמת וכל מעשהו באמונה. לפי דבריו

(1) פ"ד מנחם סיבדים בלחן ערב (משנת ד"ח שס"ז עד ד"ח סס"ז לנ"ט) פ' בם' דברי ישע שולס (פולסא מרס) חלק ג' מ' 146 עד 153.

(2) ר' יעקב סביר בספרו סיקר אבן ספיר ח"ח (דף ל"ו) יספר כי גם בימים האלה נמלטים עוד בלחן ערב, יאדים רבים סיוענים לנכח תולת הסקק לסס מסני. כלל כס דבריו: סוף דבר מכל אשר דרשתי ומתקדו והסנוונתי והתחקסי על שרטי הסגנום והססורים (לחודת עשרת ספנים), כלס זס מללתי דבר כלס וכו' וכו' בעליל, ש"ס בלחן הסיון למרחס נפסית (עיר) נעסל בצרחק חמסס ועבריס יוס על דרך השולס מילס (מעקל) יאדים רכיס ציסס הערביאיים סיספעללס יושבי כפריס וכללס, וכסס יתפסס שלוים וסקסיס עס סכמיס, סין עליסס שנס מוכל וקל נונס, ולס נכר יאודי לססי יספעללי, כי כלס נגורי נכק, מלומדי מלחמס, ויוסלס לקרב על כמיסס גדוד כלס עס סערביאיים סיופסיס לנכח כלסס. וסססודיס סנלסס מללססס (דקלס) מללך עפרס ימיס לסווס מזרחס, ולסי רלסיסס כחלסי ודכרסי עסמס, מספסיס (וידוע לכל) כי עסמיס כנסס יטולו כלס יאודי ערב כללס ליוס כסוק סגזול, וידועיס כס כללס ליוסודיס שלמס כו'. עכ"ל.

חדשות שונות

מבוקר ארבעה עשרה, מהיום, כי תמיד פרינץ קארל רומאני, נשא את ראש ה' אברהם העשטמן היהודי, געשטאל קאנסול בשם ממשלת רומאני אצל הסולטאן סאמניאסאל.

הארץ הגדולה ב'ישאפטהיים (יהודי) בפארז הרים גרבה סכסכו סך 1 מיליאן וחצי פראנק, לבנין מגדל הכוכבים (אבסערוואטאריום) לחכמי התוכנים הצרפתים. הנועד לבנין הגדול הזה הוא בעיר גיצעא אשר תחת סר צרפת באיטאליא, והצאות הבנין עם כל כלי המחזה הלאה כפי היותר תרשים גדולים בימינו, יעלה לערך מ' אלפים פ', והנותר יהיה לקרן קיימת להעלות מהם תשלום שבר שנה בשנה לתוכנים אשר יעמדו שמה על מקדחם.

למכה"ע Gaes היותא לחכמת הפבע, מדעיים כריקא דבר ור תפלא למד, כי לאיש אחד אשכנזי המבועיר ציצנאמי, שמו געארת רעה, יש לו נער בן ד' אשר נולד מרחם אמו עם זנב מאורו, והוא הולך ומלאורך השדרה כמו אצל כל הבעה"ח בעלי זנב, אורק אצבעות, ומכוסה בשערות רבות וארוכות, הצער יוכל ללבו בבה, עד שישתמש בו כמו הבעה"ח הגדוע בשם קאנגה הקופץ בכה ונבו לצד מעלה.

חכמי היהודים האמינו, כי בוא יבוא היום אשר בו תגלה גם הארץ אשר עשרת השבטים הגלו לתוכה, ואשר גם בני משה שוכנים בה, הלא היא הארץ אשר מעבר לנהר סכמנין. ודעת לבנו נקל אף התגעשו וירעשו מרשי לבב היהודים יושבי ווענעדין, בהזפיע פתאום נכת פתחם המלאך השלוח משכמי ישראל הם ומחמלך הארץ חמולך עליהם! מה גדלה הפליאה הגדולה הזאת, ומה מאד הרעיושה את נפשם! ובכל לבבם האמינו בודד הראובני ובכל ספורי נפלאותיו, ויכבדוהו כמלאך ה' צבאות. אך להפליא עוד אותם הפלא ופלא, שם דוד הראובני תושך סתרו ולא גלה סתרו, כי אם ברטו קל ובחידות ולשון סתר, ורק משרתו איש פושק שפתים אשר אין מעצור לרוחו, הלך רכיל ויגל את סוד ארזינו באוני ראשי עדת היהודים יושבי ווענעדין, והם ספרו את הנפלאות הקבאוני כל העדה, וכלם למקננם ועד גדולם האמינו כי דוד הראובני מלאך השלום, הוא שלוח סאת אחיו המלך העוז והגבור חמולך על שלש סאות אלה גבורי חיל מלומדי מלחמה, ומאת שבעים הזקנים וקני עשרת השבטים במדינת הבור, אל מלכי אייראפא, ומה גם אל הפאנסט לבקש מידם כלי תורת ויותר כלי נשקי אש, לבעבור עשות מלחמה עם העמים העריצים בעלי דת סחמה, אשר קיד ברול הם בין שבטי ישראל היושבים בשני עברי ים סוף, ולא יתנום להתחבר יחדו ולשבת שבת אחים גם יחד, גם לבעבור נרש את התורמים סארץ ישראל וקדושיב את בני ישראל שמה. (המשך יבוא)

ה ע

נעתרתי לבקשת בני משפחתי לך עד זמן מושבי פה רוסמא דורש במחלות אשר מתאן מימי הילדות ספרן כת המוליד חלישת העצבים וכ נשים (אימפאטענץ אונד געווענשווע יפנו אלי ע"פ הארדעססא שלמסה וי מזור ותרופה, ואלה אשר ברצונם שאתם במקום מסריהם בערים אחרות יוד בקשתם לכה"פ שבע אחר מקורם מכתבים אענה לאיש איש ככתבו וכ ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אדרר

Доктору Н. Воллеру,
Кіевъ на Подолѣ. Спакоая № 36.

שאלות ותשובות

להרחמים על הצמדה בח"ל, את ה נקבל בכל פנים כפי הקדים, והם 1 ספר — 47 קא', והמלאך 83 לכה"ך ב'ס'ס' קנל, למסס ס'ל' ח' ח' ופגר כסננו סרס, ללכרס ס'ל' הסכסס ינסס לו, לס' י"ל לא כל סלח'ל כעיו, רלוי להדשיו סלספירס, למסס"ס עדום סרס לא קנל, מסס פסס ס'ס.

הדעה לכתוב אלי יכתוב ע"פ אדרס

Slonimski in Warschau
Muranowska (Breite Mila) № 24.

Слонимскій г. Варшава
Мурановская № 24.

זה שלשה שנים אשר פתחתי לי פה בוארשא מאבריק מן מואלעטטע-וויפען, פערזומע עם ריכענרע ארטיקעל ות"ל כל הקונים אצלי הגדולים עם הקטנים יפיקו רצון מהסחורה שלי. ועתה הגני להודיע כי הרחבתי את הפאבריק, וכעת יתאיים מתחת ידי דורכויכטיגע גליצערין וויפען מהודרים בכל מיני הידור, ברודים וצלולים, ואמבור את המזן מן קאפ' 40 עד 1.50 ר"כ, וגליצערין פשוט אמבור המזן על ארבעה מינים 30, 40, 50, 60 קאפ', וגליצערין פרימאן עד 1.50 ר"כ, הואילו פט אלי מרחוק ומקרב במכתביכם ואני מוכן ומוזמן לשרת אתכם עצהיו"ם. סותרים למסגר ישינו ראבאם.

יוסף שפער

Осипъ Шперъ въ Варшаву ул. Налевки № 21 Лондонская гост.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА
НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ПОЛИТИЧЕСКУЮ И ЛИТЕРАТУРНУЮ ГАЗЕТУ
„НОВОСТИ“
на 1880 годъ
(ЧЕТВЕРТЫЙ ГОДЪ ИЗДАНИЯ ПОДЪ НОВОЮ РЕДАКЦІЕЮ)

Подпионая цѣна:

	на 1 г.	11 м.	10 м.	9 м.	8 м.	7 м.	6 м.	5 м.	4 м.	3 м.	2 м.	1 м.
Съ доставк.												
въ С.-Петербурб.	8	750	7	650	6	550	5	450	380	3	2	1
Съ перес.	9	825	750	7	650	575	5	450	4	3	2	1

Подписывающіеся сразу на всѣ послѣдніе мѣсяцы 1879 г. и на весь 1880 г., платятъ за время: съ 1-го сентября 1879 г. по 1-е января 1881 г., т. е. за 16 мѣсяцевъ, 12 руб., съ 1-го октября 1879 г. по 1-е января 1881 г., т. е. за 15 мѣсяцевъ—11 руб. 50 съ 1-го ноября—всего 10 р. 50 м., и съ 1-го декабря 9 р. 50 м.

Подписывающіеся сразу на 1879 г. получаютъ всѣ нумера съ 1-го января.

Письма и деньги адресуются въ С.-Петербургъ, въ редакцію газеты „НОВОСТИ“ (Гороховая, 32).

Газета „НОВОСТИ“ выходитъ, безъ предварительной цензуры, ежедневно, не исключая понедѣльниковъ, полными нумерами, а въ дни, слѣдующіе за табельными праздниками, въ видѣ прибавленій или телеграфныхъ бюллетеней.

Hardis
 מחיר באשכנז:
 14 רייכס מלך לנס.
 בעמסד 8 ס' לנס.
 וכן לרבע סנה.
 שטר בדפוס:
 מכל פורה קלס 5 קס.
 ומפורס רחם 10 קס.

הצפירה

HAZEFIRAH.

Freiheit
 ברססא ופולין.
 לנס בקדס לנס 5 ח'ל.
 סנה 2.75 ח'ל.
 סנה 1.50 ח'ל.
 סנה 20 פולק.
 למסד 5 דולל.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון, מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע, ידיעות העולם והמבט.

יוצא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

N: 44.

ווארשויא, כסלו תר"ם.

Варшава, 18 (25) Ноябрь 1879.

שבת

קרוב לפעולת אדם, את כל התוקנים וחוקי חיים. חדשים בארצות אויב הקסנה; נסועת כבוד חסמות. אדוננו הנסיד הגדול יורש העצר, בחצרות מלכי אשכנז ואוסטריא; התיכונים בהפארלאמענט אשר בווען ע"ד ארץ הומן אל התצאות וההכנסות הקבועות שעל צרכי המלחמה ועניני הצבא, ודעה אשר חקים הומן על הבריטאנים מתוך ביתם, המה האירלאנדים הגתונים תחת ידם זה שנות מאת, ואשר עתה הראו אותותיהם אותות התפץ לפרוק עולם מעל צאריהם, וריב הכרות המדיניות בצרפת ע"ד שיטת הממשלה הנוכחית בפנים הארץ ותוצה לה, הם המה הצירים אשר עליהם נסבו כל עניני המדינות בימי השבוע העבר, ועלינו ישימו מלתם חיים כל יודעי העתים ותווי הימים.

ממאמרנו בשבוע העבר יראו קוראנו את כל התרדת אשר לבשה את שרי ממלכת תוגרמא בהגיע עדיהם השמועה, כי המפקד צי האדיר אשר לבריטאניה על חים התיכון, קבל שנית פקודה להביא את אניוהיו בקרבת מימי תוגרמא, לא עברו ימים מעטים והנה נשמע בכל הארץ, כי הצליחו הבריטאנים במפעלם להטיל אימה יתירה על שרי תוגרמא, והסולטאן בראותו כי אבד מגוס ממנו לעת עתה, ואין לו על מי להשען, כרע מדר למלא כל משאלות ציר בריטאניה ה' לאיארד, וביום 15 לחדש בא ציר תוגרמא בלאגראן ויודיע את הלארד סאליסבורי בשם הסולטאן, כי נכון הוא להוציא את כל מעשי התיקונים באויב הקסנה לפעלם חיש מהר, וכי כבר נקרא הבריטאני בעקקער פחה אל הסולטאן, לשום על שכמו משרת משניה וספקת על התיקונים האלה, ועוד יתרה עשה לתת חוקי חיים טובים כאלה גם להעמים שוכני ארצות ממשלתו באייראפא, ויפקיד גם קאמיססאן מיוחדת לשום עין פקודה על דרכי ומעללי שרי המתוות ובעלי הפקדות, לכל יפלטו חסם ידיהם בארץ, ולה יהיה הכח והעז להועיד למשפט גם את השרים היושבים ראשונה במלכות ולחדש מהם דין וחשבון על כל מפעליהם, אף הבטיח ציר תוגרמא את הלארד סאליסבורי כי אין כל יסוד אל דברי השמועה ע"ד הברית הברורה בין תוגרמא ורוססא. בו ביום קבל המפקד את הצי האדיר אשר לבריטאניה פקודה מאת שרי ממלכתו להשאר על

תוכן הענינים.

ימימים. ארעסא. פעסט. קיוב. קיוב. קעשינוב. ביאליסטאק. פאצעס. אורות מאופל. ידיעות העולם. התנחך וההרגל בחישי האדם מלח המ"ל. אפגאנאניסטאן. ס. מ. מילנסקי. הדעות. שאלות ותשובות.

דברי הימים

מן היום אשר השאלה המורחית עלתה שנית מתהום יה, וסכסוכי בריטאניה ותוגרמא התרדו את כל עמי אפא סקצה, לא היו ימי ערבוביא ובלבול הדעות בעולם ימי כבימי השבוע העבר. מקרים אחדים נקרו ויאתיו אשר לו להשביח כרע את השאון אשר קם באייראפא לרגלי נכות התחדשות בקרן מורחית דרומית של חלק ארצנו; ס אחרים נתנו אותותיהם אותות, התקרבות הדעות דדות בין שלשת אדירי הממלכות סצוקי אייראפא התיכונה דתית: רוססא אשכנז ואוסטריא, עד כי רוח השלום נחה גם על רבים מיודעי העתים אשר לפני ימים אחדים ע בכח קולם לאמר, כי סכנת מלחמה כללות רובצת על אייראפא, וישנו עתה את מעמם לנבאות לעמי הארצות א ארוכים של שלום ושלום השקט, אך לעומת זה הגה מעו בסוף ימי השבוע שמועות המחרירות וסרניות שנית כל אוהבי המנוחה, בהראותן לדעת, כי עוד לא הושמו המעקשים בין תוגרמא ובריטאניה למישור, ולעומת ההתקרבות תמצא עתה סקום בין שלשת אדירי הממלכות אשר י, הגה ירבו גם אותות הפרץ הרחב אשר קם בימים ידונים בין שני האיתנים סצוקי ארצות אויב ואייראפא: סא ובריטאניה.

הדבר אשר הסולטאן התרפס לאתרונה לפני ממשלת שטאניא, ויקבל עליו את דינה בהוציאו את כתב הדת (דאדע) אשר בו יבטיח גלוי לכל העמים להוציא בוסן

מקום תהנותו על ידי האזמלא. כל הידיעות האלה הורגו את לב אוהבי השלום, ורבים שבו והאמינו כי האהבה הישנה בין תוגרמא ובריטאניא שבה והתגבר מעטת עמדה, וכי מעתה בא הקץ אל הסכסוכים אשר תרעשו את לב כל יושבי אויראפא מקצה. אך לא עברו ימים אחדים ואוהבי השלום שבו לראות כי הקדימו לשוב משוב שרם בא מועד: מקרי הימים שאחרי זה העידו, כי בריטאניא לא תסתפק היום בהבל פיו של הסולטאן, ולא תתן אמון גם אל כתבי הדת אשר יחתום ויאשר בתחתית ידו, כי מי כהבריטאנים יודעים שיטת התגוררים ומשפט הדבש, להרבות בדברי הבטחות ולמעט במעשים, ומה גם אשר מעשיו של הסולטאן מוכיחים עליו, כי דבר אהבת בריטאניא וחפץ תיקונים בממלכתו קרובים בשפתיו ורחוקים ממלכותו, יען כי שרי המלוכה אשר כצדדים המה בעיני הבריטאנים, אוחזים עד היום את רסן הנהגת הממלכה בידיהם, ובעצם היום אשר חתם הסולטאן ידו תחת כתב הדת בדבר התיקונים כתפץ בריטאניא, נתן גם פקודה לבצר את המבצרים על ידי מעברות הדאראנעלים בכלי תותח חדשים, ולהביא גדודי חיל החונים בערי המדינה אל קאנסטאנטינאפאל, לאות, כי יעד לא סר פחד המריטאנים מעליו, ועוד יחיש עתידות לו להשגב בעיר ממלכתו ולהתיצב במלחמת תנופה נגד הבריטאנים, אם תעבור עליהם הרוח להבקיע בחזקת היד אל קרית מלכותו. וגם בלאנדאן רבו האותות אשר הראו לדעת, כי עוד לא שבה המנוחה לקדמותה.

ביום 17 לחודש היתה אספת העם גדולה מאד, ואחד מצדלי מפלגת הליבעראלים ממרגרי הממשלה הנוכחית, ה' פארסמער, נשא מדרבתו וידרוש בגנות ה' ביקאנספיעלד, ויאמר בפה מלא, כי אם יוסיפו שרי הממלכה לעמוד בראש הממשלה, או אין כל ספק כי מלהמה להבריטאנים ברססיא; בו ביום נקראו כל שרי המלוכה פתאום שנית אל אספה רבה להתייעץ על צפונות הממלכה, ועל האספה הזאת באו צירי תוגרמא ואשכנז. ולמחרתו הודיע ה' לאיארד את הסולטאן שנית את דברי ממשלתו, ויברר את כל פרטי התיקונים, וישת-עליהם עד נספוח שלשה דברים, אשר אם יצאו לפעולת ידים תעשה בריטאניא בארצות אוזיא הקטנה כאדם העושה בתוך שלו; לסכן חיל מזרחים (מיליציה) כתמונת חיל האזרחים אשר במהו רומעליא המזרחית, תחת פקדת שרי צבא מבני איי-ראפא (כלומר בריטאנים), להבטיח לשרי המדינות החדשים אשר יפקד הסולטאן ע"פ עצת בריטאניא שלא להורידם מגדולתם וזמן קצוב, והשלש ה' נכבד, אחרי אשר זה כל דבר הסולטאן ומתי סודו, כי קשה מאד להוציא לפעלם בעוד לילה שניים רבים בעיקרי הנהגת הממלכה, וכי נצרך אל החפץ הזה זמן וכסף, תבקש בריטאניא ערובה נאמנה כי לא יוסיף עוד הסולטאן להתל בה ולהחליף את דברו עשרת מונים.

עתה סלקו רוב יודעי העתים ברעותיהם ע"ד הערובה הזאת ותוכנה. אלה יאמרו כי חפץ בריטאניא לתקוע את יתדה באחד מחופי ים השחור בקרבת באטום על גבול רוססיא, ואלה יאמרו כי תחפץ לתפוש בכפה את חוף אלעקסאנדרעפסא אשר למזרח הים התיכון נוכח האי קפריסין, אם כה ואם כה הדבר, תהא הוא נכון להיות למקור סכסוכים חדשים, כי כאשר לא תתן רוססיא לבריטאניא לשום את תחנות הקרבת גבולותיה, כן לא תוכלנה הממלכות האדירות הישבות על הים התיכון, לראות בנפש שוקטה את בריטאניא מרחבת את גבול שלטונה על הים הזה, אחרי אשר נפשו סרה לתן. עדי היום הזה, בזכרן כי יצאו בידים ריקניות מאת הברית הברלינית ולא לקחו חלקן בשלל תוגרמא. אמנם אף אם תצלח ביד הבריטאנים להביא בידם חוף אחד מחופי תוגרמא ולהתבצר שמה, הגם עורם רחוקים ממחרתם האזרונה ולעקריה, לסול להם מסלה דרך ארצות אוזיא הקטנה ארם נהרים ונהר פרת, אל ארצות ממשלתם בתודו המזרחית, ע"י מסלה הברזל אשר יחפצו לבנות שמה, כי סוף סוף כל עוד תהיה תוגרמא המושלת בארצות האלה, או בידה העז והתעצומה לתת את הרשיון אל בנין המסלה לאנשים האלה הדיחוקים לחמך-זימן חפץ הבריטאנים, וכבר הודיע המח"ע

חוב. Время כי הגענעראל משערנאייזער הגדע מימי מל מערביא, השיג מאת הסולטאן רשיון (פערמאן) אל המסלה מאת העיד בנראד לארך נהר פרת, וכבר בא נשראל בליות אינוענערים ובניו מסלות לתור את הארץ, מיודעי עתים ישפמו, כי זאת היתה להם להברים להתעורר עתה ולבקש תואנות מהסולטאן. בין כה וכה וא פירוד הדעות השורר היום בין שתי אדירי הממלכות, רח ואנגליא ירבין מיום אל יום. עוד בשבוע העבר הודענו התפטרות הגראף שוואלאו ממשרתו הגבוהה, היתה אל מיודעי העתים לאות, כי המשא ומתן בין שתי הממלכות ארצות אוזיא התיכונה לא הביא אותן לכלל דעה אחת, וכי קיים את הדיושעה הזאת גם תהיה הקרוב למלכות Rasc. ומיום אשר נודע הדבר כי צבאות רוססיא מלחמות תנופה אשר לחמו עם בני שבט המעקשורקעס מצאו לנכון לשוב אחור עד הים הכספי, ויגמרו אומר להגית סול העיד מעוזא אשר בקרן מזרחית מזרחית טורקעס עד ימי האביב הבאים, לא יחדלו ככה"ע הבריטאנים לה פה ולשון על רוססיא, ולמתות חוט של חשד על כל מעש מן כל האמור נראה, איך עניני המדינות בארצות הקדם, לבוא לידי בידור, הולכים ומסתבכים עוד יותר, והש המורחית היא כאו כן עתה כאבן שאין לה תופכין וכי אשר פתרון אין לה.

עוד שרי המלוכה בבריטאניא עושים הנה ונהה, וידון מלאות עבודה להוציא לפעלם את כל אשר יזמו לע לתוגרמא, והנה הקים הזמן עליהם את הדעה מתוך ביו זה שנות מאות אשר בני האי אירלאנד למערב בריט כפופים תחת ממשלת אנגליא, הבריטאנים בני האמונה המ מעסאנטיא, המה שנואי נפש האירלאנדים הקאטולים האר סימות עולם, ומעת אל עת ינסו לפרוק עול מלכות טאניא מעל צוארם. האחד היה בין האירלאנדים איש כה ורות אמיץ ה' אקאנעל, אשר נפתלי אלהים נפתל הבריטאנים גם יכול להם, וזה כארבעים שנה אשר האיר דים נשתחו בתורת המדינה וחוקי האזרחים כהבריטאנים, ו מהם ישבו בהפארלאמענט הבריטאני. אולם בימים האחר גלו את דעתם, כי לא ישקמו במכונם עד היותם לעם מ עם הנהגה מיוחדת, ורק מלך אחד והיה להם ולהבריטא גם יחדו, כפעם בפעם נשאו האיראלאנדים ראשם ויתפצו לו יד בממשלת הארץ, אך בכל עת מצאה יד הבריטאנים להם לבצור את רוחם ולהכביר עליהם אכפס. אולם ב האזרחים חשבו האירלאנדים בחשבות, איך לגרש מקרב את הבריטאנים הבאים לגור בארצם, ויגמרו אומר לו כל חמתם ולעשות נקמות באלה הבריטאנים הבאים בגנ לקנות או לחבור שדות וקרקעות. ויהי כאשר ראתה הממ כי הקשר הולך ואמיץ, ותתפוש רבים מקושרי קשר, ותש בבתי כלאים, מקום אשר אסירי הממלכה אסורים שמי הדבר הזה הרעיש את לב כל יושבי ארצות בריטאניא, ב כי על פי תורת המדינה באנגליא אין תרשות ביד הממ להשיב איש ככלא פרם נרצח דינו ע"ז. אסיפות העם ר וגדולות ימצאו היום מקום ע"ד המקרה החדש הזה, לו דופי ולדיוש בגנות הממשלה, וכל הארץ עתה כמקרה ואחרית הדבר עוד לא נודע.

אמנם בעוד אשר מבריטאניא נשמע קול ענות מלח הכחות המדיניות צפנים הארץ, וסכסוכים עם רובי הממל מחוצה לה, נשמע עתה אמר המבשרות שלום רב מן המלוכה ברוססיא אוסטריא ואשכנז, בברלין כבויוען אין להכבד הגדול אשר נתל כבוד רוממות הנסיך הגדול העצז של ממלכתו בחצר רוז הקיסר הישני, וכן כל מלכותו, ואין ספורות. לכל אותות אהבה גלוייה אשר להנסיך הגדול כל שרי המלוכה, וכפי הנשמע הואיל גם ויפמטו להודיע כי חפץ השלום הכללי לבדו נר לרגלי ממש רוססיא בכל הליכותיה היום, וכי שקר בפי מכה"ע א העבירו השמעה, כי תעביר ממשלתנו את צבאותיה גבולות המערב לעומת אשכנז בנפות הניעמאן והווייכסל. אולם אחרי כל אלה הנה נראה בעליל, כי לא

אוסטריא, ובגלל זה נראין דברי ידעו העתים האופרים כי יעזוב ה' ווארינגמאן את משמרתו בקרוב.

ארעססא. לא כימים הראשונים הימים האלה לעדת ישראל בארעססא, בגנע למעשי הצדקה ופסדות חסד. הדור הראשון אשר קבע ישיבתו בהעיר הזאת בעורנה מצער, הביא אתו את תוסת רותו ורגש לבו לעצמו ולאחרים, בו עמד עוד מעט זקנים, ויהיו ידיו ולבו אמונה גם לצרכי העדה כולה כאשר לצרכי עצמו, ויעשו מחשבתו קבע לחפצי עצמו ולחפצי אחרים בעסקי חיל ועסקי גבה ואלו ואלו נתקיימו בידי. אז מרהה כנפן עבודת הצדקה על תלמי העדה, ומוכרות חסד הצעזע כרמונים, ועומדים המה במוסרם גם היום למזכרת חן וכבוד לדור העבר. עיני עדת הדור הזוא היו פקודות אל כל מחסרי העדה וצרכיה במועדס ובזמנם, למעדה ולתמכה בחפצי שמים וחפצי תבריות, ויבנו בה כמו רמים היכלות לה', היכלות לחסד, בתי מדרשים, בתי תולים, בתי מושב זקנים בית ת"ת, בית יתומים כ' כ', וחמדי היה לבם פתוח כפתור של אולם להשכיל אל דל ולשגב אביון מעוני. לא כן עם הדור החדש הזה, נאמה העיר, נאמה מפתחה, נאו בניניה ונאמה רוח הדור לאכול לחוש לא חץ ממנו. הדור הזה מעט זקנים פג מלבו כלה, ורוח חדשה ברעיון נוסד על מסורות רוח הזמן להשכיל להשיב שרם באה בקרבו. הדור הזה דור מודר הוא בעיניו במהרה בגריו ולבן כתננו המנוהצח, בגקיון נופו וגקיון מעונו ומפעליו המשושפשים, אך לא על מהרה לכל קרשי הרוח פנימה. עיני בני הדור הזה לא למדו להסתכל מרחץ לה' אמות שלהם ודגליהם לא נסו ללכת הלאה מנתיבות חפצי עצמם, המה בצדק יחזו פניו, המה אך לא פני אחרים, המה יעשו מחשבתם קבע רק לצרכי עצמם, דרושים לכל הפעיהם, ולצרכי העדה גם לא שרע; על כן דבר הצדקה יקר בימים ההם בארעססא, כי אין מתעורר בצדק לתמוך אשורה במעגלותיה, אין מתעורר בעצמו ואין שם על לב לעורר את אחרים, אין עושה ואין מעשה, והצדקה וחסד נמו שנתם ונדרם בידכתיים ואין מקיץ להמה, כי תרדמת קפאון הלבבות (אינדיפרענטיזמוס) נפלה עליהם. והיה אם ישאל איש מה פעל ועשה הדור הזה דבר טוב בהעדה להיות לו למזכרת כבוד בפי הדור הבא, ומענה על השאלה אין. אין חפצנו להגיד בזה כי בני הדור החדש בארעססא המה אבירי לב הרחוקים מצדקה, כזאת לא נאבה גם לא נוכל להגיד, אך קפאון רוחם תעמידם מרחוק לגדה ואינם קרובים אליה, כי עדת ארעססא עלולה באמת לפעול גדולות ונצורות במעשי החסד והרחמים ובכל דבר שבצדקה, לו אך עוררים לזה, אך אין מעיר ואין מקיץ ואין שם על לב, ואיש איש ילך לעברו בשם מטרות מחשבתו, מבלי להרגיש כל יחס בינו ובין העדה כולה. וגם אלה מטרות החסד העומדים וקיימים על מכונם מירשת הדור העבר מתנהלים כמו בהנהגה אבסורטיבית, וכל תנועתם היא אך כהתנועה של אותה המסופלת אשר כל רגש אין בקרבה ומאליה היא נעשית.

לעדות בצורת בהעדר השמים מהמטיר מטר על הארץ יושביה צחי צמא, יקר לנו גם גשם דק אם ירעיף על האדמה להשביע בצרצרות נפשנו, אף אם לא יפיל לשמפו תעלה להשקטנו לרויה, ולבנו ויבשרנו ירגנו אז גם לאגלי של ורסיסי לילה, ככה באין חזון למעשי חסד בעדה, יקר לנו כל מחזה קטן אשר יופיע לעינינו להזכירנו, כי לא פסו רגשי חנינה מבני אדם ולא מש מרעיון העדה חסד, וכי ישנם עוד לבבות כאלה הנקפים ברגשי חמלה לחונן ולרחם. על כן שפרה בעינינו להלל בשער את המחשבה הטובה אשר נולדה זה לא כביר בקרב עדתנו, לכוון חברו, "עזרת נשים וילדות עניות" Общество для вспомоществованія бѣднымъ евр. роженцамъ. המחשבה הזאת גם כבר החלה לבוא לידי מעשה, וברישון שר העיר כבר נעשו להזעקס בה, כן בקרוב נרבות לחצמיה קרנה (Гонды) בכבוד, וכן לאסוף חברים אשר יכתבו ידם אליה במסת נרבת יד קצובה מדי חדש בחדש, וכפי הצורך לי אל נכון כבר עלתה בידם לחמם קרנה לפי

אל השמעה בי ברית שלשת הקיסרים אשר אנדחתה בימי המלחמה האחרונה שבה ותחדש פניה. במשך ימי שבעות האחרונים, פרש הנסיך ביסמארק ענן למסך יתו, התבודד במעוזו בסירחו ווארצין ולא בא אל עיר ה' בימי חשבוט העבר כאשר דמו רבים, וגם המכ"ע יר קסנה אז גדלה. אך עתה משכו עליהם את עיני העתים, הדברים אשר באו כמעט ביום אחד במכה"ע בשם הממשלה בווען Fremdenblatt, והמכה"ע הדובר הנסיך ביסמארק Nord d. Allg. Zeit. לאמר: "לדעתנו הנאותה אל ברית שלשת הקיסרים כבר עברה ואיננה, א תתעורר עוד לתחיה בזמן קרוב, לפי מצב עיני היום לא תוכל הברית הזכרונה מחדש בין שתי ארצות הממלכות בלב אייראפא, לקבל בחיקה ממלכה אחת; ואף כי אמת נכון הדבר, כי הברית הזאת לא למען התגרות באחד הממשלות האדירות, ושני בעלי הממלכות בכל עת ובכל שעה לתת גם ידם אל ממלכה אחת, בראותם כי נחץ הדבר לטובת השלום הכללי, אך עיקרי הברית הזאת ומטרתה לטובת הענינים חנוניים שתי הממלכות בעצם וראשונה, וערבים אותן לטובה ולמקרי ופנעי חסן העלולים לבוא אך עליהן, בהיותן זו זו לזו בתבונתן והעצמאות, וחפצן נשאות בד"ם קרנה ימים עברו, אם כן אפוא אין מקום בברית אל ממלכה שלישית, השונה מאד בתבונתה וחפצה פניה". בדברי שני המכ"ע האלה הנאמרים בשפה אחת אחרים ובינם אחד, יש די והותר להורות דעת, כי זה מקום להשמעות מן דבר התחדשות ברית שלשת הקיסרים; ודברי היוספים בהפארלאמענטי העסטרייכי ע"ד המיניסטער שעל עיני הצבא, כי נבדחי העם יקצבו את הסכום האחרון (מינימום) על הצאות צרכי הצבא על עשר שנים, ולא להביא את הענין במשפט בכל השנה עת יסודו נבדחי העם את דברי הכנסות והצאות (בוודשעט); בראשונה מאנו הנבחרים להסכים אל המיניסטער, בהציעם לצדק משפט כי ההצעה הזאת כמדרסת את חוקי החירות ותורת המדינה (קאנסטיטוציאן), נהנה להנבדחי העם להרבות או להמעיט הצאות בלכה בכל שנה ושנה. אולם כאשר נתן המיניסטער טעם להצעתו, כי על פי הברית אשר כרתה אוסטריא בימים חנים, נוטל עליה להיות מוכנת ומוסמנת בכל עת ושעה להלחם בעלת בריתה, והוא דבר שאי אפשר אם יהיו ידיו הצבא החדשים תלואים להם מנגד, ויחכו בכל שנה מצא פי הפארלאמענט, חזרו רוב נבדחי עמי אוסטריא ביום מדעתם, וחזרו לדברי המיניסטער, והצעתו נתקבלה ברוב. וגם מדברי המיניסטער הזה אנו למדים את כל תוקף ברית שתי הממלכות, וכי נכונה בפי אלה האומרים, כי ימים הם להראות פעולה רבה על פני אייראפא כולה.

ובצדפת עוד לא שבת ריב הכתות המדיניות, בימים חנו העניינים מיסמים הנזמים אחרי ממשלת בית בורבאן, וזכרון לכבוד מלכם הנקרא בפייהם היינריך החמישי, ויעשו לה גדול לכבוד ראשי אורחי הערים אשר הרעפובליקנים יורם מנשיאותם, מדעתם את שנאתה אל הרעפובליק, ממיניסטער הקלעריקלים באו ג"כ אל המשתה ויקראו גדול "יהי המלך היינריך החמישי", וגם הבונפארטיסטים לישו שנית את כתרם ויתאמצו להראות דעת, כי עוד מעט ולוכה תשוב לבית באנאפארטא, אמנם כל מפעלות בעלי תות אינם רק מעשה נערות, וכלא נחשבו נגד הרעה הנשקפת הרעפובליק מאת מחזיקי בבריתה בעצמם, ועד היום זה כי אין שלום ואין אחדות במטרות הרעפובליקנים, ומינם ירבו הרעדיקאלים לקרוא תגר על הממשלה הנוכחית, שכל חופי בשיטתה המדינית ביהסה אל יתר אירי הממלכות, נהנה אחד לכולם כי ה' ווארינגמאן לא השכיל לכוון את ענה המוכשרת לצדפת, לקרנה שנית את מקומה הראוי בצדק ומשפט במושב סוד ראשי אירי הממלכות, ולמצוא בעלי ברית אשר תוכל להשען עליהם לעת מצוא, כאשר נהנה לעשות ה' ביסמארק חסן בכרתו את הברית עם

שעה ליותר מסך חמשת אלפים ר"כ, וגם עולת החדש מנתינות החברים כבר תעלה לכך ארבע מאות ר"כ לחדש, ובקרב יובאו יסודי תקנות החברה לכל פרטיהם לאשרם ולקיימם כנמוס. אין כל ספק כי החברה הזאת אשר ראשיתה מצער, אהדייתה ישנה מאד, כאשר כן הוא עם כל חברה לצדקה בארעסמא, "דמי לפרצידא דהותי קלא כיון דנבט נבט", ותביא ישע בכנפיה להרבה יולדות עניות, לכלכלן ולשובב נפשו. הוא הדבר אשר אמרתי כי עתה ארעסמא עלולה היא באמת לפעול גדולות במעשה תחמד והרחמים, וכלום היא חסרה רק מעורר.

פעסמ. נפלאות הם כחות נפש האדם ודעותיו בעניני יראת ועבודת אל. יש אנשים אשר נבנו וכחשו וכל מעשיהם רק במרמה ובהונאת ריע הם עושים, ובבית התפלה שם הם עומדים בכל עת התפלה ביראה ופחד, ומדקדקים במצות תפילין וציצית כחוש השערה ושופכים תחנונים ותפלותם בתפילין לבב ובכונה גדולה. וגם לרבות הם. מגעו עצמם מלעבור על מצוה קלה בין אדם למקום, ולא סמא את פיהם מלאכול בשר שאינו שחטה כהונן, ואף סתם יינם לא שרו עוד. בעירי אשר רבים הם גם יחידים מאחינו ב"י, נמצא גם פעמים אנשים כאלו, אשר ישאו בריות אלהים על פיהם, עומדים בבית התפלה ברנש, ולא ימנעו רגליהם מלכת שמה אף יום אחד; צאנם בלבם רק תוך ומרמה, ואם יראו נבט ירצו עמו, וגם רמאים חלקם כל היום. — ובאשר עוד יש אלהים שופטים בארץ, מן הצמצע, כי לא יתפסו בידי עורכי דין, ושופטי העיר ושופטיהם יחזו אותן כפי החוק וישימום במשמר על ימים רבים. אולם שם... מאן ימנעו אנשים האלו אף לגעת בבשר הפסחא, ולאכול ספת בג שומר בית האסורים מאומה ומאומה, עד פעמים רבות יפלו בחלי מר, וימותו עוד פרס יחדך עליהם משפסם... ובאשר כי מהם ובתוכם, גם פעמים אנשים נקיים וחמים מפשע; ורק באשר כי לא שמרו את רגליהם מלכת עם עושי הרשע נכשלו, ונפלו במכמרות, והגיד עליהם רעים כי אנשי עמל הם, והושמו גם במשמר על פי דת שופטי הארץ, ואף על פי שחמאו בני ישראל הם, וכדאי לדרם עליהם, לחנן בעדם לכל ירדו לשחת וימותו בלא משפס. עמדו רבים בתוך עירנו, ועשו והכינו חברה יקרה והצקראת, חבת מאכילי כשר לבני אסירים. הם נדבו כפי כחם, ישלחו תמיד בפרט לבית החולים אשר שם בבית מקום אשר אסורים שמה, שני אנשים נאמנים, והם יחקרו, על מעמד ומצב אחיהם אשר נפלו למשכב שם, וישתדלו בכל עז, למען יותן להם רומב בהכשר נמור, וגם כשר, כפי פקודת הרופא, למען יחזקו במעוהם ויגיעו לבריאת נופם כמקדם. הן הם דברים טובים ומעילים אשר ידעו ויעמדו לגם בכל הארץ, ובכל מקום אשר שוכנים ארענו ב"י אשר יראת אלהים נגע בלבם, יעשו נא כמעשיהם ויפרנסו העניים המרודים האלה במאכלי כשר — וה' ישלם גמולם, ויכפיל שכרם מן השמים.

וראה זה חדש גם את זאת ראיית, ואספר לפני קוראי הצפירה התפארה, נגד אחי הקרובים והרחוקים בארץ. והלא נודע כי לבני הצעירים אשר בבתי התפיסה ובבור, יש גם ימים אשר עליהם להקהל יחדו בחדר אחד שמה ולעבוד שם עבודתם ברנה ובתפלה, ובפרט בימי תהיהם, עזרה להם, ועליהם להתפלל עם הדבון אשר נתן להם ממעם המלך ושדיו, והוא גם בכלות עת התפלה יביע אלהים אמרתי, אמרי מוסר, ותוכחה, לכל יוסיפו עוד לעשות הרשע בעניי אלהים ואדם, וישובו מדרכם כסל, למען ייטב להם באחריתם. ולבני ישראל אשר יושבים שמה — עד היום לא מצאו עזר כזה — ולא אוספו יחד להתפלל, כי לא נתן הרשיון לזה. אולם היום בעצת ערתנו היקרה גם לזאת הגענו תל"י, וגם אני הכותב שורות האלה, נפל חלקי בנעימים להיות ככהן הזרז הקמנים עם הגדולים, בבית העבודה של בני הענושים ואסורים, שמה אלך תמיד מדעת המקום ומדעת הקהל להורות לאנשים האלו הדרך אשר ילכו בו, ולמען ישובו ממעשיהם

הרעים ארבר עמם בנחת, ואתפלל עמם. אל אל חי, וט דבות גם הם בדמעות ישפכו שיחם לפני אבינו שבשמי ותהלה לה' יתברך, כי רבים הם אשר חשבתי מעונם, וגם מעט — סיוס ליום מאחינו ב"י ולא ישובו מהר עוד כח הראשונים. — ולזה' הדעום עלינו לתת ברכה תורה וכו' כי הגענו לזמן הזה, וכן יתן ויסיף לתת לנו שם ושם להרים קרן עמו ישראל עדי עד סלה:

היה זה שלום

ק"וב. מה נעים לי לבשר בקהל רב, ולחנות צדקת האורה בישראל, ה' ישראל בראצקי שיחי, והנה הכבודה המפוססת מאדאם עלקע ראוענבערג שותקה, הנני מכבר לשם ולתהלה בצדקת פורנום בישראל, "כי ה' ה' גם היום לחימלה על נפשות העניים והאביונים בעירנו, אולת ידם להמציא לחם לרעבון ביתם לפי המף, לרגלי חבד מאד בשנה זו. שני נדיבי עמנו אלה התנדבו לחם לרעבים במחיר סעזר מאד, היינו: פוד לחם אפוי בשימנים קאפ', ועוד ידם נמיה לכבוד גם קמח במחיר לפי ערך, בעת אשר התננים הקמחים ואפוי הלחם במחיר הקמח והלחם למעלה ראש, היינו מחיר כל פוד דגן א' ר"כ שלשים קאפ', ולחם אפוי עד כרי א' ר"כ שני קאפ'; ולולא שני אלה מלאכי השלום שהיו לעזרה לח' האומללים, כי עתה ברעו נפלו שרוד חללי רעב ברחובות ק ועתה המון אנשים ונשים וטף כל היום יברכו את המתננים בעם ויתפללו לה' בעדם. ולמען לכלול ולהשלים את מ הצדקה, צח לעשות תגורים מיוחדים לזה, לזהות לאל לאפות לעניים לחם תם יום יום. והחלוקה והמסבר יהיה האוכל אשר שם יבואו העניים לאכול אחרותם יום יום ב זל, כוננו די איזו טקציני עמנו, ובראשם הגבירה מא ראוענבערג, אשר עיניה פקוחות על הבית הזה ועל האו הממונים לנהל את עניי העם בלחם.

עזריאל בן יוסף בערשטיין

ק"וב. אנחנו תניכי בית הספר (גימנאזיום) אשר במרד (פאראל), הננו להודיע בשער את מעשה הצדקה, פעל ועשה גבר הוקם על ה"ה ח' יחשע צוקערמאן רב המס לאיוו מחברינו בני אמתנו, בשנה זו, והוא: כי קם ל רבים סבני העניים אשר לא חשינה ידם לחביא אל גני הספר, שלומת שכר למודם בעד מחצית השנה הראשונה ואשר בלעדי זאת למנת לבט, היו מוכרחים לצאת מ הספר ולהבטל מלמודם; ויקם הוא לשמחת לבב כולנו, וי בעדם את מכסת הכסף אשר נפל עליהם, ובוה פדה בע נפסם. כמו כן בקיץ העבר נרבה רוחו וילביש לגני רבים בגדי קיץ: מדי בר ומכנסי בר, וכן יעשה שנה בע לא לנו לדעת איה נוצא לכסף הזה, ורק עלינו התוכה ל טובה לאיש המוב הזה אשר פעלו והדרו נראה אלינו. הבותב בשם כל חברי הקלמדיים.

שמתה בן אברהם וואלקענשטיין

מעיר קע'שינב מדיענים כי בליל ו' עש"ק העבר יצאה ותאכל שמונה בתי מרכולת, חנויות אשר ב העליון הנקרא מאידין, והגשרפים אשר סתורתם היתה פרנס נשאר עניים מרובאים, ההפסד גדול למאד, וכל תקותם נדיבי לב כי יתמכו את ידם בצד להם.

מעיר ביאליסטאק מדיענים כי ביום א' דמוכות הרש בבהכ"ג הגדולה דרשן גדול מעיר ויש ה' מיכל בר' משה בעניקער, וכל העדה פודה לו מלוא חס כבוד ותהלה, ולפי כתבו התעודות שבדיו מדאי הוא שיק אוהו בכל מקום בוא.

מעיר פאצערפ. הגיענו דברי המשכיל אליעזר ליפמאן יודקא ובעדות אנשים נכבדים משם, מענה לה

הוא בגליון 42, כי בעד 20 המחברות שלקה ממנו, נתן
מזומן, ובאין קונח אותם להשיב את כספו הוכרח
כפי הדמיון שהשיג עברם, וכפי שזים אצל כל מ"ס.

אורות מאופל

לענות קנאת עם דת כאלה, אשר כתומה באה על
דשבי ארץ רבה אשכנז, לעת כזאת אשר שנאת הלאום
תפלט חמס ידית בארץ הגאווה הזאת, ועדת כהנים
יצאו חוצץ למערכת מלחמת מצוה (לפי דעתם) נגד
אל ישראל, יהיה לנו למשיבת נפש לשמוע מבין
ההגדולה ומבין שריקות רועים איילים, קול קורא
לאהבה, דברים טובים ונחומים הנושאים עליהם חותם
אמת וצדק, מפורש יוצאים מפי כהני-צדק שלומי אמוני
העם, המדברים בצדקה ומוהירים את עם מרעיתם,
יתעו בשוא אחרי הקנאים הלוקחים להם קרנים לסכסך
שבי הארץ.

הקול הראשון נשמע מקרית ברעסלויא, מעון הקנאה ומקום
ראש משמינינו, מ"ל מכה"ע שלעזישע פאלקסציוטנו.
15 לחדש העבר קרא עצרה הכהן הפרוטסטאנטי ראש
מדינת שלעזיען, ד"ר שפעטה, בבית תפלת הגוצרים
בעדהקירכע, ובדרשו על פסוקי הברית החדשה המדברים
בבת ה' ואהבת אדם, הסב את פני הדברים על המעשים
שכעת באשכנז, וביתר במדינת שלעזיען והעיר ברעסלויא,
לדאבון נפשנו נראה, כי מראש ימות עולם רבו
עם אשר אהבתם בפייהם ובשפתם את ה', היתה להם
אל שנאתם את בני האדם ברואים בצלם אלהים
אלה המקנאים אשר רוממות אל היתה תמיד בגרונם
פיפות בידם, העשו כלמה בימי הבינים על הגנבים
אשר התאמרו להתחשב על דגלה וללחום מלחמותיה.
הקנאה הזאת העלו הספרדים אשר באו לראשונה
אלפי אלפים לידי הארץ במעקסיקא ופערז; הקנאה
נתנה לחרפה את ארצנו ארץ אשכנז, אשר רותה מדמי
רבבות יתודים, מימי מסעי הצלב עד העת החדשה,
אלה רבות ראתה עינינו את אשר התגוללו והתנפלו
יהודים במחוזות הרדאניא ברומאניא ובולגאריא; ולדאבון
לקחה אוננו גם היום, כי כנגד הזה נראה שנית
ועל ידי תרבות אנשים שכוריי הקנאה וספיתו קריה,
דג על אחינו האורחים היהודים לשפוך עליהם בוז
בם ובלשונם, ולהסית בהם את זהמון. רעה גדולה נשקפת
על ולעירנו, אם הלילה ימצאו פה מקום מחוות מעציבים
יכסו קיקלון על עמנו, ארצנו, ודת אשר נקרא שמה
תובת כל איש נוצרי להתנגד אל הפץ הקנאים האלה,
דברי מחוקק קרובים בפייהם ורחוקים מכליותיהם".
וכזאת דבר כהן צדק חזח מספרמי הבמה, ודבריו נכנסו
כל קול שומעיו. עוד אנוני קשובות לשמוע דברי איש
ושחור הלבב הזה, והנה קול קורא לשלום ואהבה
אלינו מעבר לים והאפלאצמי. האחד המיוחד שבכחני דת
עראניא באמערקא הצפונית, שלח את דברו במכה"ע
לכני דת הזאת, קול קורא אל אחיו ובני אומתו
נתו אשר באשכנז, לשבת מריב ולתורל מרתגרות ביהודים
עם ובני ארצם. בדבריו נגידים ישא אמריו על ישראל
נתו, יספר לפניהם את כל הדידיות האיומות אשר מצאו
ישראל באשכנז בימי הבינים, עד לא מצא מנוח לכף רגלו
נודד מני אל ניו וממלכה אל עם אחר, את כל התלאה
מצאתו עד החשך כסה ארץ אייראפא, וקנאי הדת
בה ממשה בלי מצרים. בשפתים דולקים יוכיח הבקן
את אחיו בני עמי האשכנזים, האוחזים מעשה אבותיהם
הם בימי מסעי הצלב, לקום על נפש היהודים על לא חמס
עם, נפשו תשתחח לראות את השנאה הבבושה בלב בני
אל העם העתיק יומין, אשר הראה את שאר רוחו
מזו מכל משמר שנות אלף שארית חמדתו זאת תורתו,
עם המקרים ויוכל למי. כאלה וכאלה יוסף הבקן הנכבד

הזה להפוך בזכות ישראל ולדבר על לב בני עמו, כי לא
ישו און לחדשי משחית ומאורי זיקות הפאנאטיזם. בשורה
טובה כזאת מצאת לנו מעיר האללע אשר באשכנז, בחדש
העבר חג ראש בתי הספר הד"ר שאלאץ אשר בעיה הזאת
את חג היובל לשנת התמשים מעת יכון פאר בכחצנת ההזאה
לבני הנעורים, ביום ההוא כבר אנשי העיר ובעלי פקודות
הממשלה את חג באורים ויתאספו לבית המטה הזקן, אשר
העמיד תלמידים לאלפים, בין הבאים היו גם אתב"י, ואחד
המיוחד שבהם ד"ר פינער חבר שיר נשגב. לכבוד היום, אשר
שיר במקדלה. לדברים האלה קם אחד מראשי המדעים בבתי
הספר הגדולים שם, וישא דבריו לספר בשבת התלמידים העברים,
אשר בקרו את בתי הספר כל הימים אשר הוא וד"ר שאלאץ
כהנו פאר בכחצנת ההזאה שם, ויחשוב זאת לחובה לתודיע
בקול רב לעת כזאת, אשר מכל עברים נשמע אך דברי
בוז ונאצות על היהודים, רבים מתלמידיו היהודים גדלו והצליחו
לעלות על במעלות החברה. בכשרונותיהם וישרת לבבם.
יוסף לאמר: כי שם הבנסיה הנצרית נקרא על בתי הספר
אשר בהאללע, והיהודים אשר הקשובו לקח בבתי הספר
האלה, כהדר' פינער, וישארו אמונים לאומתם ואמונתם וירכשו
להם עם זה אהבת חבריהם ופריהם הנצרים, ראויים לכבוד
והתלה ביתר שאת. ה' פינער נשא מדברותיו על הנושא הזה,
וישם כבוד על אמונתו, ודבריו מצאו חן בעיני כל הקהל, עד
אשר המורה הזקן בעל השמחה חבקה ונשקף פעמים אין מספר.
דברי שלשת החזעים האלה אות לשובה חמה לנו, כי עוד
לא פסו אמונים ותובי אדם גם בקרב בני העם האשכנזי,
וכי לא יארכו הימים והזמן יכרה אותם גם להעם הנאצר הזה,
לשוב ולאהוב את בני ארצו היהודים, רוח דעת תעבור ותפחד
את שמי אשכנז מן ענני הקנאה והשנאה, ושמש צדקה תופיע
על כל בני הארץ, ולבני ישראל יהיה שנית אור במשוכותם.
Is. Wa.

ידיעות העולם והמבע

התנך וההרגל בחישי האדם

האדם מיום הולדו נצאתו מרחם אמו, הוא בא לאויר
העולם שלם ומתוקן בבנין כלי החושים אשר חנן אותו היוצר
כל, כפי שהם נחוצים לו לחיי הגוף וקיומו כל ימי צבאו על
הארץ. אבל כמו שהשכל הנמוע בנפש האדם מראשית היותו,
אינו רק בכח, ויוצא אחרי כן אל הפועל מזמן לזמן ע"י
התנך והלמוד, כן המה משפטי החושים ופעולתם בתוך הגוף.
תינוק בן יומיו חי הוא רואה בעיניו שומע באוזניו, וסריח
באף וכו', אבל הרגשת הראות השמע וכו' הם בשפל המדרגה
למאד, רק הולכים ומשתלמים אחרי כן ע"י התנך והלמוד.
אנחנו לא ידענו ולא נוכל לדעת ערך פעולת החושים בגוף
הילד, כי אין לנו דרך לשים בחינה ונסיון בזה, אבל אנו
רואים כי גם בנער מגדל, אם הוא מרגיל א"ע להשתמש
באחד מחושיו בתמידות יותר, במשך הזמן תגדל אצלו דקות
ההרגשה בחוש ההוא ותגיע למדרגה גבוהה ביותר. האנשים
אשר הורגלו מנעוריהם לשמוע בנגוני המוזיקא, הם מלומדים
מאד להבדיל בין ערכי הקולות היותר דקים. הציידים רובי
קשת במדבר ויערות, או יורדי הים באניות אשר עסקי
מלאכתם מנעוריהם הוא על פני מרחקים גדולים ולהביט סביב
למרחק, גם תוש הראות אצלם מתפתח ברקות יותר, עד
כי יוכלו להכיר כל מוחש במרחק רב מאד; סוחר יין
מרגישים מאד בחוש המעם והריח, לשפוט על כל מיני יינות
ומיב ערכם ומחירם, עד שיש בידם להכיר ולדעת כל סין
כאיה מיינה בא גדל שמה. וסגולה נודעה היא מאז בשבע
החושים, כי האיש בעל מום אשר יחסר לו אחד מחושיו,
חושיו האחרים מתחדדים אצלו יותר באופן נעלה למאד,
באשר יבקש תמיד להשיג את המוחשים הנעלמים אצלו מצד
חסרון החוש, ע"י חושיו האחרים. הסופא אשר באין עינים
לא יוכל לראות את הקרוב לו, הוא שומע כל תנועה דקה

ימים צייתי לשמור אותה בחדר החשוך עד אשר תוכל את האור, ואך לאט לאט פתחתי לקרני האור לבוא וכאשר החלה לראות כל אשר מסביב לה בחדר שאלתיה מה היא רואה? ולא ידעה להגיד לי זולתי רואה דברים לא ידעה מה המה, צייתי אותה למשש בידה, ואמרה זה שלחן זה כסא וכ', אחרי זמן מה ב על מקומה, שאלתיה שנית אם היא רואה אותם, כן, אבל לא יכלה להגיד במהרה איזה מהם שלחן, כסא, רק המתינה מעט כמעלה על זכרונה, ותאמר זה זה כסא וכ', כזאת נסיתי פעמים הרבה, עד אשר להגיד את כל מוחש הנראה לה מה הוא. בהיותה לברכה היתה הולכת סביב בידים פשוטות למשש את כל דבר העיניה, בברי לדעת מה הוא, ומוה נוכחתי לדעת כי אשר מעולם לא ראה כל תמונה, בראותו בראשונה מוחש, אינו יכול לשפוט למראה עיניו אם לא נסה ונאצלו תחלה ע"פ נסיון המשוש, ואז מהנחין לו ג"כ לכל ישכח עוד כי התמונה כזאת היא מוחש הידוע לו בעוד היה במצב העוררן ע"י המשוש. בראשונה כאשר לה איזה דבר, פשטה ידה וקבלה, נסיתי לתת לה מן השפטה ידה ג"כ ולא השיגה, כאשר לא ידעה עוד ל בין הקרוב והרחוק, רק אחרי אשר למדה בנסיון מיום להבריל בין מראות הצבעים, למדה אך מעט מעט, רי הכירה בין הלבן והשחור, אח"כ הרגישה מראה צבע ה והירוק, וכן להלאה מן החזק אל הדיפה במראות הצב אחרי כלות משך שבועות בראותי כי נתחזק אור עיניה ולשפוט על כל מוחש בנקלה, צייתי על אמה כי לראותה, בבואה הביטה הנערה בפניה בקר רוח באשר ידעה מי היא, רק כאשר דברה ושמעה קולה הכירה כי אמה, קצרה לשון עמי לתאר לפני הקורא כל רגשות ושמת לבבה, בראותה הפעם הראשונה בימי חלדה אמה אהובת נפשה, אשר לא ראתה מיום הולדת עד ה לא שבעה עינה לראות ולהביט בתואר פניה יפה ונבנה אחזה ומששה וחבקה ועיניה פקוחות ומביטות עליה, כחש לחקוק ברמיזונה ולשמור בזכרונה את דמותה, למען תרע אותה כהרף עין מהיום והלאה. — ביום 27 יולי אחרי מ לה שני חדשים בבית החולים אצלי, שלחתיה לביתה, לבית אביה כנעוריה בריאה בנופה ועיניה, וכמשלש אחרי כן ראיתיה שנית, ונפלאתי לראות איך אור עיניה בקרבה רוח חיים חדשים, עיניה אשר עמדו לנכח, משומטות ומביטות לכל צד ומפיקות חן. שערוותיה קל בגדיה נקיים ומתושקים עליה, וזויה בתהלוכותיה ומעש אשר מזה ראיתי כי כבר למדה להכיר את הגאה והמנונה, אשר העורים לא ידעו מהם ולא הרגישו מעולם. (סוף יבוא)

א פ ג א ה א נ י ס א נ

(סוף מגילת 43)

נקל הוא לדעת כי בארץ הררים כזאת מעשים הדרכים והמסלות המאחדות אותה עם ארצות שכניה, מתנעים ומפריעים רבים יתצבו על הדרך לחיל הלהו הפורצים לבא אל גבולה. דררי עד וסלעי מגור נצבים לשמן על כל מדרך כף רגל, וברוב עמל ויגיעה רבה ת בידם לפלס להם נתיב ביניהם להעביר בה את מה ואת כל הכבודה אשר כרגליהם. זאת נוכחו לדעת האנ מהאסון אשר קרה למתניהם במלחמתם עם הארץ בשנת 1842-1839, אשר אחרי צלחה לה בפעם הרא לעבור את גבול הארץ ולהשיב בה את חילי מתניהם כי כבר לכדוה בחרבם הקשה, התעורר עם הארץ ויעורר בם מלחמות, וכנבור ידם עליהם לא מצאו האנ מפלט, כי סגר עליהם הדרך הקשה המלאה מעקשים ותת ויפלו כמעט כלם חללים לפני חיל עם הארץ, וע"כ נפ עתה ימי המלחמה הרבה, כי על כל צער וצער

נגדנו היותר קל בכל אשר מסביב לו, וידוע להגיד ע"י כל מעשה אשר יעשה וזלזו, גם הוא מכיר להגיד בין נופים ומבצעים שונים ע"י חוש המשוש באופן נעלה למאד, אף כי בחדר הדבר אצלנו שאינו יודע האדם ותמנותם, כאשר ידבר לו בשבע כח המצייר מתמונת הנופים, ובוה יש הברל גדול בין האיש שהיה לו עינים ונעשה ער, ובין הטלד סומא בשתי עיניו מבטן אמו, כי הראשון כאשר ימשש איזה נקל וכל לצייר ברמיזו תמונתו וצורתו, כאשר קנה לו בת המצייר מתמונת הנופים עוד בימי נעוריו, לא כן העוד מבטן ולידה, גם אם יגשש בידיו ויגיד לנו כל פרטי המוחש והוא ותמונתו, ו"ם זה שלחן זה כסא וכדומה, הנה בכל זאת א"א שהיה לו ציור אמתי מהם חקק ברמיזו פשו שחור. מצויד במחשבה רמיון. אצלנו, כאשר מעדו לא ראה שום צלם חמור, ואין לו השגה נכונה מן המקום והמרחק כמונו בעלי עינים.

נפלא ויקר הוא לכאור לשמיע את אשר יגידו ויספרו חבמי הרופאים מן אנשים עורים. מבטן ולידה, אשר מיום הולדם חשך העולם ומגר בעדם, ואחרי כן בעוד התבוללות הרופאים נפקדו עיניהם, ופתאום יצאו מאפלה לאורה וראו שלם ומלאה תבל וכל היקום אשר עליה! — תקצר יד כל סופר וילאה לשון כל מליץ, לספר ולצייר גדל התהפועלות ורגשות הנפש אשר תרעיש את לבבם כל המחזות הגדולים והמראות הנפלאים הים, אשר ידאו וישתוממו עליהם בימים הראשונים לפקיות עיניהם, וכמה מן הזמן והנסיונות יעברו עליהם בפרם ילמדו לשפוט מישרים על כל התמונות והצורות, ולהשיג עין המקום והמרחק בהשגה נכונה לפי משפטי הראות, להבריל בין מראות הנופים לפי צבעיהם וצביונם, ובכלל להשיג את כל המוחשים לפי אמתת מציאותם בלי שגיאה ומעות מדומית, — דברים הרבה יקדים ונכבדים בסגולת הנפש וכוותיה נגללו לנו ע"י הבחינות והנסיונות אשר חקרו וכתבו החוקרים בעורים אשר היו סומים מיום הולדם ונפקדו עיניהם אחרי כן, כי מקרים כאלה רחוקים למאד בספרי הרפואה, עד שנת 1878 לא נודע מקרים כאלה אשר עורים מבטן פקדו עיניהם אך 14 במספר, האחד היה עוד בשנת 1728, והשלשה עשר כולם היו בשנות המאה הנוכחית כאשר תכמת הרפואה והצירורגיא נתפתחה והגיעה לשלימותה יותר, אחד הוא בין חכמי הרופאים בוסנו זה אשר הפליא עצה והצליח בנסיונותיו לפקות עינים עורות, יותר מכל אשר היו לפניו, והוא הרופא המהולל Dr. Fialla בעיר בוקארעסט, החכם הזה היה זריו ומהיר מאד במלאכתו זאת, עד כי במשך השנים

אשר מן 1875 עד 1877 עלתה בידו להאיר עיני עורים מבטן כדי ששה במספר, עורים אשר כבר היו בשנים והגיעו לכלל בעלי דעת, להשיב לו על כל שאלותיו, כאשר חקר ודרש לשמוע מפייהם אופן הרגשותיהם ופעולות המוחשים עליהם, גם משפטיהם על מראות שונות אשר תתוניה עיניהם, וכל הבחינות והנסיונות ההם אשר ראה ומצא בהם החכם הג"ל, כתב במאמר מיוחד אשר הוציא לאור זה מקרוב במכת"ע היוצא לחכמת הרפואה, וליוקר הענין הזה אמרנו להעתיק הגה לפני הקוראים עקרי הדברים הים, כפי אשר יספר החכם הג"ל אשר ראו עיניו בעת רפאותו את העורים כל ימי היותם תחת השנתנו בבית האימפיטאל אשר הפקד עליו בעיר בוקארעסט.

הנסיון הראשון אשר הגיע לידי לפתוח עיני האדם לראות את האור, יספר החכם הג"ל, היתה נערה אתה מבטת הכפרים Despa, הנערה הזאת נולדה עורת בשתי עיניה ונתגדלה בבית אבותיה בכפר Sarindar עד שנת השבע עשרה לימי חייה, ומעודה לא דאגו עליה לדרוש ברופאים אם ימצאו תרופה לעיניה, וככל העורים מבטן ולידה אשר חוש המשוש מתפתח אצלם ביותר ע"י ההרגל, היתה גם היא מתקנת ועושה כל מלאכת הבית בשלימות רק ע"י משוש הידים, בתודש מאי משנת 1875 הביאו אותה לבית החפשיית (האמפיטאל) אשר תחת משמרת פקודתי, ואחרי אשר בדקתי היטב וראיתי את העור המתוח על אישון בת עיניה, עשיתי האמפראציאן כתקנו, וגליתיה את המסכה מעליהן, משך איזה

לאיגוד; אולם את יורש העצר דאָם סאָראמער הוציאו האַנגאָנים מבית כלאו וישימוהו למושל ארצם, והוא בקרבו את רסן הממשלה בידו ותאמץ להרחיב גבול ארצו, ויעש מלחמות בערי קאנדהאר ובפלך החפשים עד כה ממש מלך ושרים ויביאם תחת כנפי ממשלתו. גם את יושבי העיר הגדולה העראט אשר היתה עד כה ימים רבים לסלע המלכות בין אַנגאָניסטאן ופרס, הכניע וישימם למס עובד, ובדגישו אל מרום אשרו מת ויעזוב את כסא המלוכה לבנו השני, אשר הסב בשנה העברה את המלחמה הנוכחית, ע"י נפיתו לרוסלאנד והראותו אותות איבה ומשטמה לאנגליא.

מכת דבר המלחמה היתה איננה, כפי אשר ידמו רבים, מחפץ ממלכה. אנגליא להרחיב גבולותיה באזיען, או כי תביט בעין צד על ממלכת רוססיה המרחבת גבולותיה בצפון אסיה, ותפתח פתח פן ברבות הימים ימלא לבה לקחת לה גם את הארץ הזאת לאחוז, כי רוססיה באנגליא אינן דולכות לרשת משכנות לא להן בארצות נבריות, ובפרט בארץ תחיה אשר לא תביא בעצמה פרי תועלת הרבה גם לרשות הממלכות האדירות האלה אם תסתפח אל גבולן, כי הטבע הטהור לאנגליא גבולות בצורות על שפת ממלכתה כהודו, ורוססיה הסתפח בזה אשר תכניע כל יושבי טורקסטאן, ועוד כר נרחב לפניו לפרוש כנפי ממשלתו על כל הארצות השוכנות על גבולה וגבול ארץ סינים. אך הסבה האמתית היא, כי אנגליא תפתח פן בפרוץ מלחמה בינה ובין רוססיה לרגלי מסוכנים אחרים אשר יצמחו ביניהם באיראפא, כאשר היתה קרובה לפרוץ מלחמה כזאת בעת מלחמת הרוססים בתוגרמא, ואז תהיה קרבת ארץ אַנגאָניסטאן לרוססיה ונפיתה אליה לה למפגע, יען כי רק דרך הארץ הזאת תוכל רוססיה להתקרב אל גבולה כהודו ולנפול אל תוך ארצותיה, וע"כ תתאמץ למשך אליה ברב כח את לבות האַנגאָנים וימשליו, למען תהיה בעת מלחמה בטוחה בגבולה ושאננה מפחד רעה. והנה למען השיג מושג נכון ממטרת אנגליא ומנמיתה בהמלחמה הזאת, נחנץ לשום עין בוחנת על מצב גבול איגודי המערבי בכלל ויחוסו אל הממסלות המאחדות אותו עם ארצות איראפא בפרט, וביחוד על נצחונות אנגליא אשר נחלה לה באזיא הקטנה, ודבר קרבתה מידי תוגרמא את האי ציפערן לה לאחוז, ואז נכיר לדעת את הליכות הפאליטיק של ה' ביקאנספיעלד, ואת המטרה אשר הציב לו בכל פעולותיו מעת התחללו המהומות בארצות הקדם.

ארץ הודו הגדולה והרחבה אשר תחת כנפי ממשלת אנגליא, בטוחה היא בכל גבוליה לבר בגבולה המערבי, מפחד אויב, כי את רוחה הדרומי והמזרחי יקף הים, וברוחה הצפוני יתנוססו הרי הימלאיא הגבוהים והנשאים בכל הרי התבל, ואך מרוחה המערבי תרתף הסכנה על פניה בעת סערת מלחמה, כי משם יוכל מחנה האויב לפרוץ אל גבולה ולנתק מאתה כל קשר והתאחדות עם בריטאניה האיראפית, וכיחוד החלה בריטאניה לדאוג ע"ד גבולה זה מעת החלו להתרחב מסלות הברזל בדרום רוססיה, ותחזה לה עתידות כי ברבות הימים תשלחנה המסלות האלה ספינות אל ארצות טורקסטאן ופרס הנוגעות באַנגאָניסטאן אשר על גבול נחלתה, ואז לא תבשר עוד לפניו הדרך הישנה מבריטאניה להודו מביב הקצף, או אף גם דרך תלעת זועף לתחיש לבח עזרה לאיגוד בעת יבא צר ואויב בשעריה, יען כי רחוקה היא מאד ומלאה מעקשים, וע"כ ראתה לשוב לפניו לכונן התקשרות חדשה למען חבר ארצותיה באיראפא עם ממלכתה באיגוד, והוא בזה אשר תכונן מסלת ברזל מחפזים התיכון המזרחיים, דרך ארצות סוריא וארם נדרים עד לשון ים פרס, ומלשון הים דרך ארץ בעלודשיסטאן עד נהר איגוד. למטרת החפץ בזה באי ציפערן לשומו למרכז תראשי, לאסוף שמה בעת הנחנץ כל חילה אשר בים, ואת עיר התוף פאראמאסטא אשר בהאי הווא תתאמץ לאחד עם תוף אלעקסאנדרסטא או פריפאליס. או המושך משם תבל המסלה דרך מעברת וואדי-קאליד אשר בין הרי הלבנון אל ארץ ארם נדרים (מעזאפאטאמיען), ומשם תעבור בקו ישר לאורך נהר תדקל (סיגרים) דרך העיר באגראד עד באורא (באסאגרא) אצל

האנגלים לפניו, הבישו בשבע עינים מאחריהם ועל חם, פן יסגרו עליהם הדרך. המלחמה העברה אשר הזכרנו פרצה בסבת מריבה אשר חלה בין מושל הויקהים ובין האַנגאָנים, בדבר נפות אשר קרע מארצם ויספתן אל גבולו, וישא ידו גם אל הממלכה, כי נמה. לפרוץ דרך מעברות חייבאר אל הארץ ולבא אל קאבול לרשתה. נשיאי אַנגאָניסטאן היו בימים ההם, פנו בתחלה אל ממשלת אנגליא להיות יוידים, אך היא השיבה פניהם ריקם, וע"כ שמו אל ממשלת פרס ויבאו אתה בבית מן ותגה, ובוה ינו בפעם הראשונה אל ממשלת רוסלאנד, אשר היו בריה נשמעים בהיכל מלך פרס כדבר מלך ושלטון. אז ממשלת ענגלאנד לנתחן לפניו להתערב בדבר ולהתייבב מן מרדע רמה, ותתאחד עם מושל הויקהים, ויחד נתנו יד מיורשי כסא המלוכה הנגרש מהארץ, שאה שורשאה" 13 ספטמבר שנת 1838 העבירו קול, כי אותו שמו אל על הארץ. חיש קל מהרה פרץ מתנה ענגלאנד מהודו ד הגבול אצל שטף מי נהר איגודם התחתון, ודרך קאני ד תהאזני הבקיעו עד עיר הבירה קאבול, ובלא כל עמל צלחה בידם לנצח את מושלה העמיר הנודע אח"כ בגבורתו, דאָר מאהאמער", ויושיבו את חיליהם בכל המזרחים והתיכונים מהארץ, ואף כי מחנה גדול במספר ים אלף איש מחיל הפרסים מהודו לעזרת הרושבים ויבאו העיר. העראט להגן עליה, אך אניה המלחמה האנגלית יעמדה אז בלשון ים פרס, לחצה אותם לשוב משם. המחנה הגדולה מחיל ענגלאנד שמה פניה לשוב מעברות חייבאר להודו, ותעשוב מצב חילה תשעת אלפים לשמור על הערים והמצודות, ומחנה אחרת מעם הויקהים ה ספעשוואר לבא אל פנים הארץ לקחת עמדתה. אך למן כביר היה נצחון האנגלים ועוזם, כי בימי הסתיו 1841 פרצה מרידה בארץ, וראשי שבמי האַנגאָנים נגד המושל החדש שאה שורשאה שנוא נפשם. גם יתעוררים נלוו אליהם, ויסגרו הדרך על מחנה ענגלאנד תת להם לשוב לארצם, אף הכריחו אכל מפיהם ולא להעביר אליהם לחם וצידה וכל כלי מן. בשני לחדש סבבר והתקסמו המורדים בעיר קאבול על שרים ופקדים מחיל ענגלאנד ומיחוס וישימו שמות בכל העיר, עד אשר משרש. בתי האסם ובתי הנשק שללו ויבזו, ועל המושל שורשאה הנמצא אז במצודת "באלא היסאר" עם חיל 5500 במספר שמו מצור. מצב האנגלים בארץ היה עורא מאד, כי המה כבר התישבו שם עם נשותיהם, ברמותם כי לאורך ימים יהיה כה מנוחתם, ולפתע ה התחולל המרד על ראשם להביא עליהם שואת פתאום לא ידעו שחרה, כי אף אמנם אשר ע"פ דברי הברית כרתו אח"כ שני צדדי הלוחמים, נמנה החפשה להאנגלים מעל הארץ, אך לאסונם התמהמהו שם הרבה מרם לדרך פעמיהם, ובין כה וכה השליך החרף קרעו ויכסה מעברות הרים בשכבת שלג, וקור טרא התחולל ויתיצב לשמן על דרכם, והמת כבר עזבו את מסבי עיר קאבול ללכת לדרכם האלה, או ראו את נפשם בצרה ומצוקה, רעבים גם צמאים עטופי רעב וקרר התנהלו בכבדות רמים בדרכים קשים המלאים מכשולים ותחתיתם, עד היו טרף לשני המחמור וכלם נפלו חללים בדרך, ורק אחד פצוע וכעשרים איש מאנשי החיל הגיעו עד העיר גלאבאר, ויתחברו שם אל מחנה קמן מחיל אנגליא תקע שם יתרו בתחלה. כגורל המחנה הראשית היה גורל המטרות הקטנות אשר פרוצו בגפות אחרות מהארץ, המצב הנשאר בעיר דשועללאבאר, לא נצלו מכל חיל ים כ"א שתי מאות ושבעים אנשי חיל וכשני אלפים אנשים אשר ברגליהם.

עוד בשנה הזאת שלחה ממלכת אנגליא חיל לוחמים ים אל הארץ להגנם סמנה נקמת חילה הראשון, ויעלו קאבול וילחמו אתה וילכדוה ויתריבו אותה ועוד הרבה גדולות ומקומות בצורים, וישובו דרך מעברות חייבאר

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכנז:

14 ריכס מלך לשנה.
בעמדיך 8 ס' לשנה.
וכן לרבע שנה.
שכר מודעות:
מכל שורה קצת 5 ס'.
ועמודה רחבה 10 ס'.

ברחסיא ופולין.

שנה במקדס לשנה 5 ח'.
שנה 2.75 ח'.
שנה 1.50 ח'.
שנה 20 ס'.
שנה 5 ס'.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישראל. מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.
דברי חכמה ומדע. ידיעות העולם והמבצע.

יחזא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

Nº 45.

ווארשויא, י"ז כמלו תר"ם.

Варшава, 20 Ноября (2 Декабря) 1879.

ששית

שנים, וכאשר ראו כי מעתה לא יסתפקו הבריטאנים בדבר שפתים כי אם בפועל כפים, היו דבריהם אל המולטאן להוציא ספר גלוי אל כל העמים שוכני ארצות ממשלתו, המודיע ברוב ענין את כל תקף השינוי הגדול והתמורה הדבה, אשר ימצא מהיום מקום בחיי העמים האלה, את דעתו המוחלטת להתיר על דרך התיקונים, לחדש את פני מלכותו ולרפא את הריסותיה. ותהי ראשית דברו לכפר את פני נושי הממלכה הרבים בצרפת ואנגליא, בהבטחתו לסלק להם את הרבית משפרי חובותיהם, ומשנת 1880 הבאה יקבלו מאוצר המלך סך 135,000 ל"ש מדי שנה בשנה. מלבד זה הגביל המולטאן למוכר הנושים, הכנסות הממלכה מהם אשר תעלה שנה שנה הנסיכות החדשה בולגאריא, מכסי הסמורות המבאות מחוץ לארץ, מכסי המשקים המשכרים, וכדומה. אך מלבד סלוק הרבית וההתאמצות לכפר פני נושיה, אשר בזה תרמה הפארסא להשיב לה את לב אילי הכסף, אשר נשתה אמונתם בה מיום אשר פשטה להם את הרגל בשנת 1875, הנה נראה כי עוד ידי ראשי המלוכה נטויות לשנות לטובה את מדי הנהגת המדינות, לבצור רוח בעלי הפקדות, המפלסים חסם ידיהם בארץ, ולשום גבול אל העשק והמרוצה במחוזות אויא הקטנה; וכבר נראו פעולתם בגליל ערעורם אשר בארמאניא, ששם העבירו משמרתם את רבים משרי המחוזות, אשר הרבו לעשוק ולרצץ את בני העם, ויושיבו במקומם אנשים ישרים ומדורי משפט; גם צותה הממשלה על כל פנות העם כי יבחרו מקרבם קאמיססיאן מנכבדי התושבים, לפקח על מעשי בעלי הפקדות הקטנים עם הגדולים, לחקור ולדרוש אתרי כל מעשה על ולבער את הרע מקרבם. את הבריטאני בעקקער פחה, נשא המולטאן למעלת ממלא מקומו ומשנית על כל שופטי הארץ, וישימו לפקיד גיד על כל גרודי השוטרים. סוף דבר הפעם נראה באמת דהר הבריטאנים על פעלם, וכמעט אשר עלתה בידם להשיב להם את שלטונם על רוח מושלי תוגרמא ולהיות אדוני ארצותיה באווא, ומה"ע הדוברים ברח ביקאנספיעלד ומתי סודו, שבו עתה שנית למלא את פיהם תהלת תוגרמא, ולהראות לה אותות תבה יתירה, מלבד מכה"ע Times, אשר גם היום ישל ספק בתבטחות המולטאן

תוכן הענינים.

ידיעות. ווילנא. ביאליסטאק. קלימאווין. ידיעות העולם והמבצע. התנך וההרגל בחושי האדם מהל. מחשבי קצין וקצם מהל קמן שלטון. וזאת השדה בנאות. בר מהל סגס סגל לטקסוסקי. חדשות שונות. חדשות. שאלות ותשובות.

דברי הימים

הערבוביא הרבה אשר נראתה במחנה הדיפלומאטיא אשר השאלה המורחית שבה שנית לעמוד בראש עניני יונות באייראפא, במקומה עומדת בכל עצם תקפה גם והספק וההסתר יוסיפו לפרוש כנפיהם על מקרי הימים וזבים, גם אתרי אשר למראה עינים שבה למנותה הסערה התחוללה בקרית מלך תוגרמא לפני חדש ימים. הן במשך ימי השבוע העבר יצאו לפעולות אדם ענינים וגבירים, אשר בצדק נתנו תקוה בלב רבים מאדובי לום, כי נכונים עתה לאייראפא ימי תקופה חדשה, של הנה רבה ואחדות שלמה בין כל עמיה וממלכותיה, והשנה ישה תהיה שנת שלום ושלות השקט, אך לעומת זה נקרו ימינו גם מעשים רבים, אשר העידו בשפה ברורה, כי רוח ד והמחבה אשר צרר בכנפיו את העמים יושבי קרן חית הרומית אייראפא, כאו כן עתה נצב כצר אל השלום לילי, וכי עוד נבנו להעמים שוכני חצי האי הבאלקאני ימי מה ומבוכה, אשר יוכלו למשוך אבירים בכחם, לבלבל בסך שנית את ממלכות אייראפא ולשוון כמקרה. כבר נודע לקראינו כי מעשי ראשי ממלכת. בריטאניא שלים אימה יתירה על תוגרמא, ודברי צירם לאיארד ברו רתת את המולטאן ומתי סודו, לא שבו ריקם. שרי רמא בראותם כי ברנע הזה תושיה נדחה מהם ואין להם מי להשען, נאלצו למלא אחרי דברי בריטאניא ולהשלים הפצה, ככל דאמור בספר הברית מחדש יוני לפני שתי

הבאלקאני. כה תלך תגורמא מרחי אל דחי ותרד פלאים אל יום. אמנם כשם אשר לא תוכל תגורמא לשוב למנו ולחליף את כחה אחרי אסוניה הרבים והעצומים, הנה הזמן את שלוכו גם מאת הממלכות החדשות אשר הת על משואותיה, וגם שתי הנסיכויות המלאויות סערבא נאריא לא תרענה שלום בעצמיהן. אחרי הדברים אשר נסך בולגאריא ביום הפתח שערי בית נבטרי עמו, כל אוהבי המלאוים לראות את הנבחרים האלה יושבים ועומים בנופם של הענינים הנחוצים אל הממלכה הצעירה, לת ולסערה ולחרים בה את קרן ענפי המסחר והעבודה, נראה כי העם הבולגארי עוד לא נתבשל כל צרכו ליי מסוב החפש, אשר היתה לו למנה שלא בעמלו ויגיעו. המדיניות פרץ גם שם, ובימים האלה הגישו הראויקאל אשר המה הרוב בבית הנבחרים, אלה אשר התאחדו בני השבט הבולגארי כל מוסותם, את מכתבם אל הנכ כי אין דעתם נוחה משרי המלוכה היום אשר בשוכה יעשו דרכם, והוא נאלץ לקרוא לשרי המלוכה אנשים הכת הזאת אף כי אין נפש אליהם. כתמורה נראתה גם בסערבא, גם משם נשמע לאמר, כי ידמה לה לשלח מעל פניו את היושב ראשונה במלכותו, ריסם ותחתיו יבוא איש אתר רצוי לרוב בני העם. רבים אוב כי ידי אוסטריא היו בתמורה הזאת, כי נודע ה ריספין זה מכבר למתהלך בגדולות, וחפץ להאדיר סערבא ולהעלותה אל מעלת ממלכה גדולה ואריה, בהכח תחת כנפי ממשלתה גם את הסערבים יושבי אוסטריא, א על כן הראו לו שרי אוסטריא בכל עת פנים נועמים ויהי בעיניהם, ומכה"ע באוסטריא ישישו עתה אל השמועה כי נפשם זה יעזוב את משמרתו בזמן קרוב.

כפי הידיעות האחרונות שקמה עתה כל ארץ אגנאניס לפני הבריטאנים, ולדברי מכה"ע Daily News כרתה אגנא ברית עם ממלכת פרס להיות ידה עמה עת יבקיעו הב טאנים בימי האביב הבא אל העיר העראם אשר בצפון הא או תבוא העת גם אל הרוססים להגיע שנית ממקומם העיר מערווא, תחת אשר עתה נסוגו אחור עד ים הכ אחרי המלחמה אשר לחמו נגד בני שבט המעקישורקאמאני ואם אמת הדבר אשר השמיע המכ"ע הג'ל הגה לדבר רבות תוצאות, באשר יורה באצבע על חפץ הבריטא לתקוע להם יתר באויא הקסנה על גבולות ממלכת רוס האדירה. אמנם אחרי כל אלה הנה השמעה אשר ישמחו ראשי ממלכת בריטאניא בנצחונם את תוממא ואגנאניסמא היא מרולה בהוגה אשר המלא את לבבם, למראה הסע אשר קמה עתה בפנים הממלכה: עוד בני הקדם חדר מן הועקה אשר הקיפה את כל האי אירלאנדיא, לשמע הו כי הושיבה הממשלה במאמר את אחדים מראשי הקיש ומפתי רוח המרד, והיום נשמע כי לב האירלאנדים ה וסער; ובאמת שונה הוא בתכונתו רוח המרד אשר לבש את כל בני האי, מהמרירות אשר היו עד כה. תוכן הדי האירלאנדים הקאטולים האדוקים אברו את חפשויותם וי עבדים לבריטאניא, בגורת האפיפיור האדריאן השני בכ השתים עשרה, באותה העת אשר ידי ממשלת הכהן הג ביומא היו על נוי ועל אדם יתר, ברצותו הושיב מל לכסא וברצותו הדיחם משאתם, וכן היום אשר הבריטא פרקו על מלכות שמים של האפיפיור מעל צוארם, ובריטא היתה לממלכה פראטעסמאניט, בעוד אשר האירלאנדי דבקו בהאפיפיור, לא חדלו משהלי אנגליא מימות המל עליאבטטה עד היום, להעמיק עצות ולבקש תתבולת א לשום מועקה במתני האירלאנדים וללמד את הבריטאנים אלו לראשם. עשירי הבריטאנים קנו כמעט כל קרקעות ושה תבואה על אדמת אירלאנדיא, ויושבי האי עבדו את אדמ בתור חוכרים. הבריטאנים גדלו ויעשירו והאירלאנדים ורעבו. ויהי כאשר הציבו תועי רוח הסאציאליסטים להם גם על האי הזה, ויכרו אונים אל בני העם האומלל ה לשמוע בקול התורה החדשה מן שווי הקנינים, ואנחות אנוה נוסדו בארץ ויעשו מל חוכרי הארץ חוזה ביניהם לכלי לש

וסעברי שריו ויועציו, ויאמר כי במקרי הימים האחרונים יש די להורות דעת את ראשי ממלכת בריטאניא, להכים בשבעה עינים על מפעלות התוגרמים, ולשום עין על כל פנה שהם פנים לכל יגדו שנית בבעלי בריתם, ללכת אחרי חסמא ולהיות עמה בעצה אחת נגד בריטאניא.

אמנם כגדל השאלה המורחית בכל תקופת ששת שנים האחרונות, אשר היתה לגלגל התחור בעולם המדיני, ותרגו ממנתתן את כל ארצות אייראפא מקצה, כן גודלה היום. כמעט העלו רופאי הדיפלומאטיא ארוכה כרגע אל מחלת תוגרמא באויא הקסנה, והנה כנגע נראה בבית הממלכה במקום אחר, ושמועה באה כי מצפון הממלכה תפתח עתה הרעה על תוגרמא וסכנה חדשה מרחפת על פניה, והאגודה האלבאנעוית אשר כמעט במתים נחשבה, ובני השבט הזה, הסומטריים הקנאים, הראו שנית את הסולטאן לדעת, כי לא יתושו לפקודתו ולא ישעו גם אל דברי יועציו ושריו. זה שנה תמימה אשר נסך מאנמענערא ידרוש מאת ממשלת תוגרמא למסור לו את הגלילות נוסיא ופולאוא על גבול נגב ממלכתו, הגלילות האלה נקדעו מעל תוגרמא ונספתו אל מאנמענערא על פי דברי הברית הברלינית, וזה כראות הנסך כי לשוא כל עמלו, וכי תוגרמא תשמים את עצמה ממנו, וישלח את דברו בספר אל קאנסמאניטאפאל להודיע את הסולטאן, כי אם לא ימסור את הגלילות האלה ברצונו הטוב, או תאחו בחרב ידו ויושיב בצבאותיו את הגלילות האלה בכח הזרוע. הדברים האלה עשו רושם גדול על הסולטאן ושרי מלכותו, כי ידעו נאמנה, אשר אם יוציא נסך מאנמענערא את חרבו מן הער, או אין ספורות לכל הסכסוכים והתוצאות אשר יבואו בעקבות הדבר הזה, ומה גם אשר יד חסמא היתה על התוגרמים להאיץ בהם כי ימהרו להשלים משאלות המאנמענעגרים; ותגדל מבוכתם עוד יותר בשמעם, כי נוסדו האלבאנעוים לצאת בחרב לקראת המאנמענעגרים אשר יהיו לכוא בשעריהם, ואם יאלצום התוגרמים לקבל עליהם עול מלכות מאנמענערא, הנה רעה נגד פניהם להקים לאויבים להם את אחיהם בני אמונתם. לראשונה הציעו שרי תוגרמא לפני עושה דבר הנסך ממאנמענערא, לקחת תמורת הגלילות האלה רצועת ארץ על חוף הגר לימא בהנף נאואבאואר, אך מדי באה שמועת התמורה הזאת אל וויען, ומכה"ע אשר באוסטריא הרימו קול רעש גדול, וראשי הממשלה משם הודיעו דעתם מפורש, כי לא יתנו להמאנמענעגרים לתקוע יתרם בהנף נאואבאואר, ולהתקרב אל הסערבים בקרוב מקום, אחרי אשר כל עיקר כוונת אוסטריא בהושיבה גם היא בצבאותיה את הנף הזה, היה להפריד בין שתי הנסיכויות מבלי לתת להסלאוים הדרומים להתאחד לאגודה אחת. במצב כזה לא נשאר להפארטא דרך אחרת, כי אם לשלוח את צבאותיה אל הגלילות הנזכרות, ולכוף בעצמה את עבדיה הנאמנים בבריתה לקבל עליהם עול מלכות מאנמענערא. אל החפץ הזה נועד השר הצבא הנודע מקשהאר פחה עם 15 באפאליאנים. ויהי ככוא מקשהאר פחה אל העיר נוסיא, ופתח את פיו בשלום, לדבר על לב בני אמונתו, כי יקבלו עליהם את דינו של המראקטאם הברליני, ויקמו עליו האלבאנעוים מרי הנפש ויכוהו וימיתוהו ביד עם שרי הפקידים אשר עמו. מעשה הרצח הזה עשה רושם גדול, כן בקרית מלך תוגרמא וכן בהעיר צעטינא בירת מאנמענערא, נפש התוגרמים ירעה להם בשמעם, כי זה השר הצבא השני מגדולי שרי צבאות תוגרמא, נפל שודד בחרב האלבאנעוים מדי הנפש, כאשר עשו לפני שנה למעשהמד אלי פחה, אשר הבריעוהו למבח בהעיר איספעקו, עת בא אליהם לדבר על לבם, כי יפתחו לפני המאנמענעגרים את שערי העיר הבצורה פארגאריציא, שני שרי הצבאות מעהמעד ומוקשהאר, אשר נגדו מארץ החיים מתגרת ידי האלבאנעוים, הצטיינ ברוח גבורה על שדה המלחמה, וביתרון הבשר דעת הגנת הממלכה, ובמותם אברה תוגרמא אברה שאינה חוזרת. איך שיהיה מעשי האלבאנעוים מוכיחים על דעתם המוחלטת, להתקדם בחזקת היד נגד המאנמענעגרים הבאים בשערי ארצם; אין כל ספק כי הנסך יפנה לו דרך בחרבו אשר בידו, הזה היתה לאות סכסוכים חדשים בין עמי חצי האי

יתגרו עוד איש באחיו, התאחדו שנית לאגודה אחת, ודעת כולם שזה עתה לחזק את ידי ראשי הממשלה הנכבדים. כפי הנראה לא ימשכו ימי המועצות בתקופת הימים הנשואים, והנבחרים יתיעצו רק ע"ד הצאות והכנסות הממלכה (בוודשעם) לשנת 1880 הבאה, מבלי להביא במשפט את רובי הצעת חוקים חדשים מצד הממשלה והנבחרים, בדבר הסליחה הכללית לכל פושעי הקאמוע, אשר ידרשו תראדיקאליים, והצעת חוקי החנך של הממשלה, אשר הנכבד בהנה הוא הסעיף השביעי מההצעה הזאת, הנכון לבצור רוח הבתנים ולשום מעצור אל שלפונם בלבנות בני העוורים אשר בבתי הספר. הדבר אשר העיר את הרפובליקאנים לשבת מריב, הוא, כי ראו אשר באנאפארס-מיסטים החליפו עתה כח, ויחלו שנית לדבר: בלשון מרבית גדולות, מן היום אשר הגדו האחרון לבית באנאפארס, ושעראם נאפאלעאן, נתן ספר כריתות אל דעותיו החפזיות, ויתחבר אל הקלעריקאליים, ובבקרו את אחד הבתנים הגדולים הבסית לתמוך בחפצי הבתנים, ולהתנגד למעשי הממשלה, ובימים האלה המציא דומן מקרה חדש להבאנאפארסיסטים לתת אותותיהם, כי עוד נאמנה רוחם את בית באנאפארס, כי בעבור בימים האלה הקיסרית אייגענאן חדך צרפת, לבוא אל ספרד ארץ מולדתה לראות בסות אמה, קרמו הבנופארסיסטים את פניה בבבד מלכים, ויקראו בקול: תחי הקיסרית! יחי הפרנץ נאפאלעאן. כפי הנדוע שחר אותה הפרנץ בהיכלה וישוחח אתה על צפונות בני משפחתם וקטרי מוסתם על צרפת. אולם הרפובליק לא תתוש לרביריהם ולא תירא מהם ומהמונם, ובצעדי און תצער על דרכה להרים קרן עם צרפת בכבוד, וכאשר צלחה להצטרפתים זה כבר להציא למענה את המפעל הגדול, היא חפירת תעלת הוועץ, כן גם עתה בגדולות יתהלכו, לשנות פני תבל ולסל מסלת הברזל דרך המדבר הגדול והטורא מדבר סאראא באפריקא הצפונית, ולהפוך אותו לארץ פוריה, לתדור חדך שם אל ארצות אפריקא התיכונה, אל מקום לא דרכו שם נוסעי אייראפא, וכבר קצבה הממשלה סך גדול עבור אנשי התרים ובונים המסלות, והיה אם תוציא צרפת את סמעה זה לאור עולם אז תנחל בכבוד ותנחל זשמה יהיה למכרה בפי כל יושבי תבל.

ווילנא. מכל ערי ישראל מסביב מביאים מכה"ע בשורות חדשות לבקרים, כי חוקים שם בתי ספר ולמוד למלאכה, או כי בתים כאלה עתידים להבנות בקרב הימים, ומעירנו אין קול ואין קשב, כאילו היתה עירנו הקטנה והדלה בכל הערים במחוזנו. ובאמת לא מויוותה צעירה ודלה מן הערים האחרות פגרה עירנו מלכת קיימה בימים האחרונים; כאשר היתה ווילנא, כן הנה גם עתה, רבת הערים והגדולה בכל ערי ליטא; אולם ההתרשלות ורפיון הרוח הם היו בעוכרינו מימים ימימה, והם גם עתה הרפו ידי בעלי תכולות בעירנו לעשות דבר לפונות אחיהם; בכל אשר הם עושים בצרכי הצבור — עושים הם כאלו כפאם שר — על כן לא יראו ברכה במעשי ידיהם, וכל עמלם ישא רוח, יקח תבל. עניני הצבור היותאם מן הכלל הוה מעטים הם לסאר ונער יכתבם, וכל הענינים האחרים מתנהגים כפי רוח המנהיג אשר יהיה עליהם — בעצלתים ובלי כל שמה וסדר. בגלל זאת גם דבר בית הספר למלאכה נרדם בעירנו לבלי הקיץ שנים רבות, אם גם כל בני עירנו הבינו לדעת את נחיצותו, וזה שנים אחדות אשר עלתה מחשבה בלב ראשי קהלתנו לבנותו ולסדרו.

עתה הנה, לפי הגשעם, נמנו ונמרו הנכבדים המפקחים על עניני הת"ת בעירנו, ליסד בית למוד מלאכות בבית הת"ת, למען אשר ילמדו הנערים העניים הלוזרים בבית הת"ת, גם איזה מלאכה בקירות בית ספרם, תחת אשר עד כה הביאו המפקחים על הת"ת את תניכיהם לבעלי מלאכה, אחרי צאת התלמידים מבית הת"ת לחלוץ. בלי ספק יש בלבב מפקחי הת"ת הנכבדים, לאסוף אל בית ספרם גם תלמידים מבחוץ אשר אינם לומדים בבית הת"ת, אם אך יהיה ספוק בידם מפתח ההוצאות הרבות הנדרשות לזה. כפי ששמעתי, הנה

צויה לבעלי הקרקעות הבריטאנים, עתה התחברו מדרסי יסודות החברה הכללית, ואלה מהמחזיקים בנשנות, להתיר אגודתה אירלאנד מבריטאניא, ויהיו בעצה דבריה המדרסים אשר אין אלהים כל מוסתם, נשמע יחד עם קול קורא מן כתני הדת הקאטולית אל בני אירלאנדי, לפירוק מעליהם על מלכות הבריטאנים אספאנטיים. בין כה וכה כל הארץ כמרקחה, ואספת המציאה סקום כמעט בכל יום, ותרב המהומה בין כל העם עד לבלי תכלית, ואחרית דבר מי יודע. ולעומת המהומה הנראה היום בממלכת בריטאניא פנימה, צויה אשר בקרן מורחית דרוסית אייראפא, הנה ירבו השלום בין הממלכות אשר באיראפא התיכונה. אחד הנכבדים אשר משך עליו עיני כל חכמי מדינה בימי העבר, היה דבר בוא מלך דאנעמארק כריסטיאן: אל חצר קיסר אשכנז ביום 28 נאוועמבר. הגסיעה נתנה שמחה בלב ראשי ממלכת אשכנז, והיוודש עצר ממלכה אשר היה באיטאליא להתראות שם פנים עם המלך שם, מדר לשוב לברלין בשמעו את דבר בוא מלך דאנעמארק אל בירת ממלכתו, ובאמת תוצאות רבות ונכבדות נעשה הוה. הן מודעת זאת כי שנאה כבושה מאז ומקדם נשני העמים הדאנים והאשכנזים, ולפני זה חמש עשרה היתה דאנעמארק למשימה בידי האשכנזים, ומבחר מחוזותיה מן ממנה ונספתו לפרוססיא. פעולת השנאה הזאת נראתה בימי מלחמת צרפת ואשכנז בשנת 1870, מהעת ההיא לא יודעי העתים להבים על דאנעמארק כעל אויבת אשכנז קשת רעתה, ומה גם אחרי אשר בן המלך האנאנווער מלכתו בידי הפרוססים בשנת 1866, לקח את בת מלך דאנעמארק לאשה. אחרי כל אלה גדלה פליאת כל יודעי העתים נעם, כי המלך הוה יבוא לשכון כבוד בבירת אשכנז, ויש איש לפי דרכו יעמול למצוא פתרון להחידה הסתומה. אלה אומרים, כי נוסע הוא לתצרות המלכים, לדבר על שם, כי יכבדו אכפם על הפארמא למלא משאלות בנו מלך ואלה יאמרו, כי חפץ להביא לידי נכר את הסבסוכים בין המלך מהאנאנווער ובינן סמלכת אשכנז, ע"ד נכסי בית. איך שיהיה היה הדבר לענין אל האשכנזים לענות בו, תפאר בלשון מרבית גדולות, כי הפך הזמן עתה גם את איביהם לדרוש שלוםם ולבקש קרבתם.

ובצרפת חלל היום ריב הכרות, ושבתי שאון המפלגות נשמת אשר מכל עבר מערו על ראש ראשי הממשלה להפיצם. יום החדש נאוועמבר, אשר בו שבו מחוקקי העם הצרפתי לעבוד נשמתם אשר שבתו ממנה במשך ארבעה ירחים, השיב את נשמת אל העם הצרפתי, וישאר לזכרון עולם בקורות העם הצרפתי. בעצם היום הזה נפתחו בתי המתוקקים, בית נבחרים ומושב זקנים (סענאט) בעיר פאריז, אשר שבה עתה לכבודה אשון, להיות בירת הארץ כאשר היתה לפני ימי המלחמה האחרונה. ה' נאמבעספא נשיא בית נבחרים העם פתח את שערי המטה, וירבה להלל את מעשה הקאנגרסס, לשום מושב ממשלה שנית בעיר פאריז, ויספר אחת לאחת את כל התלאות אשר מצאו את העם הצרפתי, מיום יצאו נבחרים העם מאת פאריז; וכל הנדחים אשר שבעה נפשם עת לא מצאו מנוח, ויהיו ימים מצור לבאראד ומבאראד לזוערסאלי, עד שובם היום פאריז, את כל המלחמות אשר נלחמו הרפובליק מבית ומחוץ, מן המכונות הרבות והעצומות אשר אפסה מכל עברים, מן העניינים המסוימים ומפריעיהם הקלעריקאליים בעלי ברית הבתנים וכל יחדי האור, מן יועצי מוסות המתהפכים לכמה נוזנים ובעלי זעם פנים, ומה הארלעאניסטים, וביחוד מן הבאנאפאר-סיסטים שונאי בנפש הרפובליק ותפצים לשים קץ לחייה, אמנם הרפובליק יצאה כמנצחת ותגבר ויחלים על כל שונאיה, אף תוסיף ויהיה איום להכות שרש בלב כל פנות העם, אשר זה כמה פעמים נתנו בור מלל, כי אך בממשלת הרפובליק רצתה נפשו היום, וא הממשלה אשר השיבה לצרפת את כל כבודה אשר נלה מנה ע"י שיטת המדינה של נאפאלעאן השלישי, ותרם בכבוד קרן המסחר וכל ענפי העבודה ומלאכת מחשבת. ובאמת צויה כי כל הכתות המדיניות שבתו מריב, הרפובליקאנים לא

הגליל (איסמראוויץ) Буѣманъ Иванъ Казимировичъ
ידו נשעו תשועה מעמה .
חשר הזה קרא אליו את הנריב הנכבד והמשכיל
שיפרין, ובבקשתו נאות ללכת עם שומר העיר (נאדויר)
לאסוף נדבות עבור הגשרים. — ביהודים כרוססים לקר
במעשה הצדקה, ואת הסך הנקבץ מאתם ועשרה
חלק השר הגל' במעצות הרבנים : הר"ר אברהם יוסף קר
ורח"ן לאקשין, לכל אחד מהגשרים לפי מצבו. ואף כי
הזה לא יוכל להשביע את הארץ, בכל זאת הוא לראשית
להם, וגם "חיי שעה" טוב הוא, כפתגם של הזמן .
עד כמה מוקירים יחזרי עיר קלימאווין את השר
ההוא אוכל אנכי הכותב לשפוט על פי פאקט נאמן : כי
לעדת הספרדים פה בקשני במכתב להשיב תודת בני קלי
אל השר הנזכר במכתב עתי קבל עם .
אשרך קלימאווין כי שרים בעלי לב ימשלו כך, ואני
הספרדים כי הפקדתם רב כזה על עתכם, — רב אשר
רגש ישכון בקרבו ואהבת אדם תחמם כל קרבו, —
הראי"ק הנזכר .
חיים בנימין בן שבתי נאמקן המוסב לשם "פעם

כבר נמנו ונמרו חברי העיר המפקח על עניני הת"ת, לבא
בבקשה לפני הממונים על עניני הלמד וההשכלה במחוזנו,
להדשות להם לבנות בית ספר למלאכות. ויהי רצון שימלאו
רצונם מבלי עכוב, למען ימהר גם הם להציא לפעול את
הדבר הגדול אשר החלו לעשות, ותבא עליהם ברכת עני
עם. ואנחנו מקים, כי כאשר מתנגד בית הת"ת בעירנו
בהשכל ומישרים ובספרים טובים ונכונים, כן יהיה גם הבית
החדש אשר נגיד הת"ת הושבים להקים, לתהלה ולתפארת. ואל
נדיבי עירנו הננו קוראים : הקיצו נא רגע אחד מתודסתכם
העמוקה, וראו כי דבר טוב נגד פניכם; השימו לו יד עזרה,
בין בכסף ובין בלב טוב, תושו לעזרת מיסדיו, אם עוד זיקי
אהבה בוער בלבכם לאחיכם העניים, אם עוד סמגלים אתם
לשים לב לאיזה ענין, מלבד באנקים ועסקי חכירותכם. —
הכה ונראה .
וילנא

ביאליסטאק. הן הודעתי בהצפירה גליון 28 ש"י מזהבית
מחמה לעניים אשר הקימו על ראשי ערתנו,
ולשמות לבבנו הולך וגדול, ועתה התעוררו עוד הפעם לדבר
נכבד ויקר, והוא לחדש ביתר עז חברה, יד חרוצים" אשר
כבר נעזבה ונדרסה זה כשמונה שנים. החברה הזאת תראג
לבני העניים אשר קצרה יד אבותיהם מהושעים, לתתם על
ידי עושי מלאכה, איש איש לפי כשרתו ותרצתו, לאיזה
מלאכה, למען ימצאו בה מחית נפשם, ולא יאלצו לחיות
נדחים ללחם, גם נפקדו בבית הזה מורים נאמנים, אשר
ילמדו כתבי הקודש ושפת המדינה וידיעות החשבון, וישימו
עניהם על ישר דרכם לשוב להם. ראשי החברה המה : ה'
וואלקאווסקי, ה' ואבלרדאווסקי, ה' פינעס, ה' צעמערנסקי,
הרב ממעם הממשלה ה' מארקוס, ומצא לכסף על הבית הזה
הוא מקופת מכס הבשר. אין ערך לשוב הצפון בבית הזה
להתלמידים שוקדי דלתיו. כי מלבד אשר ישבעו להם ולא
יאבוק עליהם המחסור לשוב בחצות ולהביא מרפס בדרך
נמכה, אשר רבות שבענו חרפה על זאת מבני הארץ, עוד
יצאו ממנו שלמים בלמדים הנחוצים לאדם, ויוכלו לתת להם
מהלכים בין אנשים, וינתלו טוב תחת חרפה ובו .
כן תתנוסס בעירנו כאבן נור, חברה אשר זה מקרוב
נוסדה, ואשר בשם "מהירי שבת" תכונה, ומסדתה כשמה
לשמו את השבת מחללו. כל אחד מאנשי החברה, ישובב
בתוך העיר אשר נפקד עליו, בערב שבת עת ינמו צללי ערב,
למנוע את בעלי המלאכות הצרים בו מעבודה, ולהשבות כל
מקנה וקנין בין העם". ובכל ערב שבת בבוקר ידבק פתקאות
בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות אשר בעירנו, ועליהם כתוב
זמן שקיעת החמה בכל ערב שבת. סוף דבר ! כל המורים
הטובים אשר הביאה העת האחרונה בכנפיה בעירנו, יראנו
לדעת כי גם אנשי עירנו יבינו מה העת החיה דורשת מהם.
נקוה כי עוד יתעוררו להביא דברים אחרים אשר עוד יתגדלו
בכבודות, במשטר נכון, ובעל הגמילות ישלם להם, ולכל חרשי
שובת עמם כפעלם הטוב. ועתה אדוני המו"ל : אסוף את
מאמרי זה לצפירתך, למען יקבלו העושים ברכה מאת כל חובב
עמו, אשר בתוכם גם אני .

נח ואבלרדאווסקי

קלימאווין (מתח מאהליב). ביום צום-כפור, בשעה שקרא
החן את הקריאה הגדולה "ותגה תוקף" . . . מי
באש . . . פתאום התפרצה תבערת אש ברחוב סוויירעל ותאכל
ארבעה בתים עד היסוד. — יושבי הבתים האלה המה מאחינו
בני ישראל, אשר לא היה להם כל מקור למחיתם מלבד
בתיהם, ועתה כאכול האש את בתיהם נשארו אומללים ומצבם
מורה עד מאד ! והנה לאשרם הביא ה' רוח חמלה בלב שר

ידיעות העולם והטבע.

החנך וההתרג בתוך האדם

(סוף מגליון 44)

ככל החזיונות והנמינות ואלה, ראה ומצא החכם
כמעט בכל יתר העורים אשר פקח עיניהם, וכמו שהוא
ומספר בספר מכל אחד מהם בפרט, בכולם מצא כי
ידעו בראשונה לשפוט על המוחשים הנראה לעיניהם, ו
נסו תחלה לדעת אותם ע"פ המשוש, ואז למדו להכירם
ע"י הראות. כן יספר מן נערה אחת בת עשר שנים
שכל למד, כאשר נפקדו עיניה בראשונה לראות כל
לפניה בבית, צהלה פניה ותתענג להביט עליהם בתמחון
דעת מה, הראיתי לה כף די, ולא מצאה מענה להציד ל
הוא, לקחתי את ידה והראיתי לה, הביטה אבל הנישה
כן ע"י ידי האוחות בה, נאנחה ותאמר הלא זאת היא
אחרי כן שובתי להראות את כף ידי שנית, ותבר ותאמר
היא כף יד אדוני, וראיתי כי העורים אין להם השנה צי
סתמונת עצמם ודמות אבריהם. אחרי כן למדה הנערה לה
כל המוחשים ולזכור את שמם במהירות יותר מהראשון
כאשר כלו ימי רפואתה הבאתי לפניה מראה (שפיענל) לה
בו, ולמדתי להבין כי זאת היא תמונתה, ונתאדמו לה
בראותה שערותיה תלויות ונפרדות, ותמרר לתקן אותן כ
יתר חבורתיה אשר ראתה עד כה .

אחד מן העורים אשר הצליח בידי לפקח את עי
היה איש מגדל אשר כבר הגיע לשנת ה'ל"ה מימי חייו,
ממשפחת הציגאנים הגדל עוד בשתי עיניו, מעוריו
מחזיר על הפתחים לפרוש על פי הגבל ולקבל נדבות, אשר
היתה פרנסתו, וכבר היה נדע בעיר בשם "עור המגנן", מ
בין הבריות, וידע ומכיר אנשים רבים בקולם, בבתי ובחצ
בכל אשר היה הולך שמה, מעולם לא עלה על דעתו ל
ברופאים ברבר עיניו, ורק ע"פ סקרה אשר קרה זה מס
כי נשכחו כלבים ופצעדו, בא אלי לבית החפשיית להדי
נסיתי דבר אליו לקבל עליו האמפראצין לפתוח את עי
ולא אבה שמוע בקולי, ורק אחרי השתדלות דברים ה
נפתה לעצתי, ובמשך ימים מעטים שב אליו מאור עי
הוא היה מהיר מאד ללמד ולהביר את כל המוחשים אשר ב
ובחצר, ולזכור את שמותיהם ע"פ המשוש אשר נסה ב
בכל יום היה מגיד לי את החדשות אשר ראו עיניו וי
אותם בציור דמיונו, אתמול בלילה, אמר לי, ראיתי
הדקיע והנה הוא מלא נקודות נקודות מאירות לבן, וגם נקר
בשם כוכבים, וגם הוא למד סדרי הצבעים כראשונים. א
כמה ירחים פגעתיו בשוק, ושאלתי על מצב בריאותו, ו

(* צעינו יסלם דברי הספר כ"ל, מדוע לא רלפי סמנס, יד
מוליס" קלם בשמותיהם אחד אחד, ומן מלדיקי כניסס מיסדי הסמנס
סמנסה סולס, לא סמנסה שמוטיסס נלמל לסס סנד נכניס ? המו"ל

בהשכלה, הוא חלש בערך העמים וזולתם אשר השכלתם נמוכה. העמים הקדמונים אשר לא ידעו עדין מהכתב, היה כח זכרונם חזק מאד לשמור ולמסור דברים שבעל פה סיור לדור, ספורים והגרות אשר הגיעו אלינו עד היום. אצל השוכנים באקלימים חמים הזכרון יותר חזק מכפי שהוא באקלימים קרים, ובימי הקיץ יותר מבימי החורף, ובכל אדם זכרונו כבוקר יותר משוב מבערב, בימי הגערות הוא יותר משוב מבימי שנות המעמד והזקנה, והזכרון היותר שלם בימי חי האדם, הוא בימי הגערות בהיותו בן י"ד וס"ו שנים.

מחשבי קצין וקצם

(המשך מגיליון 48)

תואר פני דוד הראובני ומראו וכל הליכותיו, נתנו יד גם הם להאמין ברברי נפלאותיו, כי הוא היה מורד ונבדל במראו ובאחרות דרכו מכל בני אייראפא, עור בשור שחרד, קומתו שפלה, גויתו רזה מאד עד כי דבקה עצמו לבשרו ונרמה לגל עצמות, מרוב הצומות אשר צם כל הימים ולפעמים ששה ימים רצופים בכל ששת ימי המעשה, ובכל זאת היה אמיץ לב בגבורים, ועשוי לבלי חת, על עיניו ילין עוז ופניו מפיקים גבורה, ויראה לו, ומוראו על כל הקרב אליו. מסוה הפליאה שם על פניו תמיד, ותבין הסוד על כל מצעדי רגליו, ולא דבר רק בלשון הקדש ובתורה אחרת מהברת היהודים המזרחיים והמערבים. הוא הגיד כי מעדו לא ראה את התלמוד ואת כל ספרי חכמי היהודים אשר נכתבו אחרי חתימת התלמוד, כי איש מלחמה הוא מימי ילדותו, ובכל פעם עורר את חנייתו על ארבעים חלל בפעם אחת, ולא היו עתותיו ביד להגות בספרים. אך אחרי כן נודע לידעיו ומכיריו כי לא כנים דבריו, כי באמת היה לו יד חזקה בסודות הקבלה, גם הליכות ספרות העבריה לא נעלמו ממנו, ורק למסרה ידועה לו או אולי מרוב ענה צדק, דתחפוש לאיש לא למד מרוב עבודתו במלחמות מצוה אשר לחם מעוררו.

בבואו לוועדני התנכר אל היהודים יושבי העיר, ולא קרב אל פתח ביתם, רק ישב בבית רב החובל אשר הביא אותו העירה, אך אחרי אשר נודע סודו ומלאכותו להיהודים על פי משרתו, תרדו היהודים לקראת מלאך מושיע ורב הזוא, ויבואו אליו לברכו בשלום ויתנו לו כבוד וחדר כיאות לאיש כמותו, ואיש יהודי תרש צירים ושמו ר' משה, גם איש עשיר ובעל בעפיו ושמו מצליח, תרדו החזיקו להפיק רצונו ולמלאות כל משאלותיו בכל לבבם ובכל נפשם, אף כי הוא לא הגיד להם דבר כי אם רמו להם בלשון סתר כי דבר לו אל הפאפסט לשוכת כלל ישראל, ויבקש מידם לשכור לו אניה למען יחיש מעשהו לנסוע לעיר רומא. ובבואו בשערי רומא (בשנת 1524) רכב בשוקים ובתצות העיר על סוס לבן כאחד השרים ואחריו רכב משרתו והמליץ אשר לו, ויגיע עד היכל הפאפסט, ועד מהרה הובל בכבוד גדול אל הקאדינאל גיוליץ וקאדינאלים אחרים, ויגל להם סוד מלאכותו ומשרת מסעיו, ואז הביא אותו גם הפאפסט (קלעמענס השביעי) אל חדר משכיתו וידבר אתו פה אל פה, ואחרי התבוננו בדבריו האמין בו ובדבריו, ויתן לו מכתבי תעודה המעידים כי בצדק כל אמרי פיהו ודבריו כנים ונאמנים.

הפאפסט קלעמענס השביעי (אשר ישב על כסאו משנת 1523 עד שנת 1534), היה אחד מהפאפסטים המוכבים אשר יצאו מתלצי שרי בית מדיצי הפלורונטינים, כי היה חכם לבב ובעל רוח גריבה, וכל ישעו וחפצו היה לקרוא דרור לאיטאליא לכל תסור עוד אל משמעת קיסרי אשכנז. אך למצנת לבו לא היתה לאל ידו להוציא את מחשבתו לאור, כי עת רעה היתה לו העת ההיא; מעבר מזה קפץ עליו רנו מארטיק לוסהער, אשר התמכר לעקר את ממשלת הפאפסטים ולתקן את דת הגוצדית על פי דרכו, ורובבות עם נהרו אחריו והחזיקו במעוהו, ותהי הקשר אמיץ מאד, ומעבר מזה קשתה יד הקיסר קארל החמישי על איטאליא, והוא היה קיסר גדול

בימים הראשונים אחרי נפקתו עיניו התנגד בכבודות ולכותיו, ותרת אשר בהיותו עור היה יודע ללכת צעות העיר ודרכותיה ע"פ זכרונו לפי מדרם ותהלכותיהם, אשר נפקתו עיניו לראות כל אשר לפניו, נתבלבלו וכתועה הוכרח לפעמים לשאול את פי העוברים ושובים, לא איזה הדרך להגיע למחוז חפצו, וגם את מידעיו הרבים הגורעים לו מאו לא הכיר בראותו אותם בשוק הראשונה, ואך מיום ליום למד להכירם ע"פ מראית עתה הדרות לארנו הגני שלם במאור עיני ככל אדם. מכל הבחינות והגמיונות אשר עשה ומצא התכם הגלם כאלה, אשר לא ראו מאורות העולם מימיהם, נתבאר כי כח ההכרה הנמוע בקרבנו להכיר כל מוחש הבא דרך איזה חוש, הוא נעזר תמיד ע"י חוש אחר. דמרגלים מעורריו להכיר כל מוחש לא ע"פ החוש המשיג לבד, אבל גם בהשתתפות חושים האחרים, כשאנו נשומעים איזה דבר ונוכרים כרגע שהוא נודע לנו, הגה בהכרח שיתלה הזכרון את ידיעתו בדבר אחר, סוף עמו אז, ואם מעולם לא הצטרף המוחש בזכרון אחר, אז לא יתכן בו עוד הזכרון כלל, ולכן העור נקט אשר מעולם לא ראה את המוחש שהוא בהצטרפות אחר, לא יכיר, אף שבעצמו הוא באמת נודע לו ע"י חוש המשוש, אבל לא היה בהצטרפות עם הראות, וע"כ הוא מוכרח ללמד ולהרגיל א"ע להכיר ע"פ הראות בצירוף חושים האחרים, כמו שלמדנו אנטנו הגה והרגלנו בו עד שנשרש בזכרון אצלנו. — כח הזכרון המאסף וקולם בקרבנו כל הבא אליו דרך החושים, ואם אחד נודע לו ד"מ ע"י שראינו ושמענו ודרכנו ממנו, כאשר יקרה אח"כ לבוא אלינו רק דרך אחד מהחושים, נעזר הזכרון, להעלות בקרבנו גם כל יתר סגולותיו שבאו מכבר דרך החושים האחרים, אף שברגע הזאת יתר שים אינם מתפעלים בעצמם, — וכבר בארנו בספרנו יאות הנפש, כי החושים החיצונים אינם משתתפים זע"ז עם כל חוש יש לו דרך מיוחד להרגשה: העין תתפעל קרני האור הנכנסים אליה מחוץ, ונופלים על עור הרשת (סינא) בפנים, ודרך הוריד (נערף) אשר מאחוריו, הוא הולך נמשך עד המוח מקום משכן הנפש, והאון ישמע את הקול גלי האויר הסואנים על עור התוף (סימפון) בפנים, והוריד מאחוריו מליכו עד המוח, באופן שוריד החושים, הם נשמת אשר דרך. גם תגיע השפעת ההרגשה אל הנפש, נשמת ומתבוננת עליהם, והם יסמך או יתקלקל הוריד באחד החושים, ד"מ וריר הראות, אז תתבלט הראיה לגמרי, ואין דבר אחר ממלא מקומו, כי וריר השמע אינו מקבל הרגשת דבר, וכן וריר הראות אינו מרגיש הרעדת האויר וכו', ורק כח הזכרון הם יכולים להתליף את פעולותיהם מול"ו. העין וכן הם החושים היותר נכבדים ויקרים בגוף האדם, כי כמעט ההכרח והיריעות שאנו משיגים ויודעים מן העולם החיצוני, הם באו אלינו דרך שני החושים האלו, והם משתתפים ידית וא"י ע"י כח הזכרון. האון השומע קול מדבר אליו מעורר בזכרון הנפש תמונת איש המדבר אליו, או המראות חזרות והתמונות אשר אותם יזכיר המדבר, אף שכולם הם אליו בראשונה רק דרך חוש העין, ולהפך, העין הקורא נראה בספר צורות אותיות רוממות, היא מעוררת בזכרון ראות האותיות הן, וכאלו הוא שומע קול מדבר אליו דרך הסר. ואולם כח הזכרון בעצמו, על איזה אופן הוא נלחם ושמר בקרבנו כל הנראה והגשמע מימים ושנים, כל מלות והלשונות, צורות כל המקומות, והתמונות, המראות החיות, אשר אין קץ והכלית למספרם, ואך הוא תורר שוב ונלה כדרך עין מאצד הזכרון כל הנרצה לו מרם ביוחד? ואם באמת ענין אלהי נעלם ונשגב מאתנו. ורק זאת ידענו, היא טעלה נפשיית שיש לה מקור והצטרפות עם תכונת גוף ומוט, בהיותו משתנה באישים פרטים ובזמנים שונים, וזו אשר כח הזכרון באדם הוא חזק מאד עד להפליא, ויש שד החזק הוא קמן בערכו. החוקר Delaunay הראה לדעת ילם בחינת רבות, כי בכלל כח הזכרון אצל העמים הנאורים

לממלכות היהודים אשר בארץ ערב ונוביען, כדבר ונשיאיהם ביד דוד הראובני. סופרים נאמנים יספרו, כי דוד הראובני נעשתה תשועה גדולה להיהודים והנאמנים בפורטוגאל. כי במרם בוא דוד הראובני לפורטוגאל מלך פורטוגאל אומר לכונו את האינקוויזיציאן הארור בארץ ממלכתו, למען עשות על ידה שפטים נראים בהא אשר רק לעיני השמש התנצח ובמסגרים דבקים הם משה וישראל. אך בבוא אליו דוד הראובני במלאכות יהודי לכרות עמו ברית לטובת עמו וארצו וכסא כל השיב את מחשבתו הרעה אשר חשב לעשות להאנוסים להוציא את דבר ההתברות עם ממלכות היהודים רדוש לו כסף תועפות ואנשים חכמים ונבונים, והאנוסים הם העשירים והחכמים ברחבי ארצו, גם נאמני רחל ולאין ארץ מולדתם, ואם ירדפם בסערתו ויסגורם ביד האינו ציאן, יסכרו לו מעיני ישועה, וקצור תקצר ידו להפיק ואף גם זאת כי מלך היהודים ובני עמו, אשר יש את להתברר אליהם, לא יאבו לכרות עמו ברית ולא שלום וטובות, בהודע להם כי הוא חרף בחרב רעה ואש את אחיהם האובדים, אשר רק מאימת המות יר לנצרים, ובמשכיות לבבם וחדרי משכיתם יהודים הם וה' אלהי אבותיהם ובתורתו. והיהודים האנוסים אשר לילה ויומם ולא האמינו בחייהם מפני רעת האינקוויזיציאן הנשקפת עליהם ממעם המלך ושריו, בראותם כי פ לפתע סר מר המות והוא מעליהם להגל איש יהודי אשר ברשיון המלך להיכל מלכותו, והמלך ושריו תחוללים נותני כבוד וחדר, ומתעצבים עמו על צפונת הליכות המל בראותם הדבר הנפלא הזה, עמדו משתאים, ויגילו ברי ויאמינו אמונה אומן כי ראה ה' בענים, וישלח להם פניו לפנות דרך אל מלך המשיח, אשר יופיע בהדרת ונאון עוו, לקבץ נדחי ישראל ונפוצות יהודה מארבע הארץ, ולהשיבם אל ארץ מורשת אבותיהם. הן אמנם דוד הראובני נזר מאד מהעיר ומעורר את האמונה בלכות האנוסים, ולא הוציא אף הגה מפיו אחת זאת הם האמינו בכל לבבם ובכל נפשם כי מבשר ישועה וציר ממרום שולח לבשר לעם ה' כי קץ הקלאות בא מפורטוגאל באה הבשורה לספרד על דבר דוד הראובני ומלאות ויתמחו כל שומעי הדבר החדש הזה, והאנוסים אשר בספרד רע ומר עוד מגורל האנוסים אשר בפורטוגאל לרגעים התעתרו להשורף באש חיים בעברת דודן האינקוויזיציאן הרשעה, התרתעו ויצללו לקראת הבשורה, ויאמינו גם כי פקד ה' את עמו וישלח להם משמיע ישועה ומבשר צדק, ורבים מהם ברחו מעריהם ויבואו לפורטוגאל לה אל דוד הראובני, ולשאת מדברותיו לכל אשר יצו. הוא לא האיר פניו אליהם ולא העיר רוח תקוה בלבם כי הימין קרוב לבוא ויכולים הם לשוב אל תורת אלהיהם הוא בחכמתו ידע להזהר ולראות את הנולד, ונפשו ידעה כי בארץ נוראה הוא, ותחתית מות על שרשי רגליו ית ואם יתן מקום לחשד אותו כי יש את לבבו להשיב האנוסים לדתם, או לבשר להם כי קרובה ישועתם לבוא גאולתם להגלות, וישא עליו מות ושות, וירע גם להא רעה גדולה יתר הרבה עוד מבתולה. אך בכל זאת האנוסים אליו שברו, והאמינו כי ביד תושע יהודה תע עולמים ובא לציון גואל. (המשך יבוא)

חיות השדה בנאות מדבר

(המשך מליון 43)

שועל המדבר יפרה לרוב גם בארץ אלג'יריה ומאראקא, כמו במדבר ליביען הגדול והגדול, אשר בו בארץ לארכה ולרחבה, משערי נא-אמן אלכסנדריא של עד נבכי ארץ קארדפאן, ומן דאנגאלא עד פֶּעֶצְצָאן על כל אחי יסכון. ואם כי אנכי כל תחבולותי אשר התנה בהם ללכוד בחרמי נשאר מעל, אך יושבי הארץ ישלחו

ועליון לכל מלכי ארץ בימים ההם, כי תחת שבט מלכותו חוברו כל ארצות ספרד ואשכנז גם ארץ בורגונדיא וחלק גדול מארצות אמעריקא, ומי הקשה אל קיסר עווז וכביר כזה וישלם? ומי יעמד לפניו בספרו גם את איטאליא לארץ ממלכתו? והפאסט קלעמענס הזה אף כי היה כביר כה לב ובעל תחבולות, נלחץ אז בין המצרים והיו אובד עצות ולא ידע מה לעשות; כי אם יגבר חילים ויריב את ריב איטאליא עם הקיסר, הלא אז יתן יד לתלמידי לומהער בעלי הרעֶפֶאֶרמאציאן, להציב נבולות לממשלת הפאסטסים, או למגר לארץ כסא ממשלתם, ואם יעשה שלום עם הקיסר ולא יתגר בו מלחמה, או תמצא כקן יד הקיסר לחיל עמי איטאליא, וכאסוף ביצים עונבות יאסוף את כל הארץ ההיא. כה התגורר הפאסט על כסאו כל הימים והיו כאיש נדהם, ובראותו כי צר לו מאד, וקצור קצרה יד בינת אדם להוציא ממבוכותיו ומצוקותיו, החיש מפלט לו אל חכמת האצטגנינות אשר נחשבה אז לחכמה אמתית, לדעת על פי מערכות כוכבי השמים את הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשה. הוא לא נתן ידו אל קנאת הדת, ויפ אל ארחות היי התבל יותר מאשר נמה אחרי הליכות דתו, ובוה נדמה לשאר הקרוב אליו לעצ העשירי, ועל כן היה טוב להיהודים ויסתירים מתגרת יד רודפיהם וצוריהם וישבו לבטח בארצו.

לפי הנראה הראה דוד הראובני להפאסט מכתבי תעודה אשר נתנו לו רבי החובלים העוברים ארחות ים, או סוחרים פורטוגזים אשר נעצרו אז לרגלי מסחרם בארץ נוביען או בארץ ערב, והם נתנו עדיהם כי בארצות הדן יושבים יהודים רבים אנשי חיל ומלומדי מלחמה. והפאסט האמין במכתבי תעודה ההם כי כנים הם, וישלח אותם ביד הרצים אל מלך פורטוגאל, לחקור, וידרוש גם הוא אם יש נכונה בדברי התעודה ההם, והמלך ושריו חקרו ודרשו היטב, ונזכרו לדעת כי צדקו הדברים, ועדות רבי החובלים והסוחרים הפורטוגזים נאמנה מאד. ויהי בבוא דבר תשובת המלך ושריו אל הפאסט, הראה הפאסט ושריו היושבים ראשונה במלכותו, אותות כבוד ויקר לדוד הראובני, כיאות לציר שלוח מעם גבורים, ומאו והלאה רכב דוד הראובני על הפרדה ברחובות עיר רומא ועשרה יהודים הלכו אחריו, גם יותר ממאתים נוצרים רצו אחרי הפרדה בפקודת הפאסט. ואנחנו לא נדע מה כל החרדה אשר חרד הפאסט אל היהודי שפל הקומה ודל הבשר הזה, ואולי מצא חפץ במערכי לבבו אשר ערך לפניו כיד חכמתו הטובה עליו, ויקו כי על ידו ועל ידי גבורי היהודים אשר שלחו אותו אליו, יצלה חפצו בידו לתרש את ימי מסעי הצלב כקדם, ובחיל גבורים ההם יעשה מלחמה את התוגרמים ויגרשם מארץ הקדושה, ואז יראו כל עמי אייראפא כי גבור, מלחמה הוא ויראו מפניו. היהודים האמינו אמונה אומן בדוד הראובני ובמלאכותו, והביטו אליו ונדרו, וגם האנשים אשר עד כה נתנו אותו לאיש מתעה או נתעה בשוא, בראותם את הכבוד וההדר אשר יתן לו הפאסט לעיני השמש, נרעשו מאד, ולמרות רצונם האמינו כי לא דבר ריק הוא, ולא לחנם יבזר הפאסט מלוא חפנים כבוד ויקר לאיש יהודי הבא מארץ רחוקה מקצה השמים, לא בחיל ולא בבח כי אם ברוח. ומזהים הדוא והלאה נהרו היהודים היושבים ברומא, גם הבאים מארצות אחרות, וינהו אחרי איש המופת הזה מקוה ישראל ומשועים. אך דוד הראובני נהג בתכמה, ולא קרבה אליו באהבה, לבל יאמרו בגוים כי רק טובת ישראל כל ישעו וכל חפצו, ובוה יבולע לחפצו ולמערכי לבבו אשר הוא תושב לטובת בני עמו ולהצלחתם.

כשנה תמימה ישב דוד הראובני בעיר רומא, והפאסט עסרתו כבוד וחדר, ולתקופת השנה קרא אותו מלך פורטוגאל אל היכלו, להמתיק אתו סוד ולהתיעץ על צפונותיו, ואז עזב דוד הראובני את רומא ויורד הים באניה אשר פרש עליה גם דגל יהודה, לבוא ארצה פורטוגאל, ובשנת 1525 (רפ"ד) בתרש נאוועמבער, הגיע לעיר אלמירין, מקום משכן יואן השלישי מלך פורטוגאל, והמלך ושריו מלכותו נתנו כבוד לאיש פלא הזה, כאשר נתן לו הפאסט ושריו כל ימי שבתו ברומא; ואחרי אשר שמע המלך את דבריו אדות מלאכותו, נועץ חכמי ותעציו איותו דרך ישלח נשקי אש וכלי תותח

גדליכיש מוילנא, ועוד תלמיד אחד מאותו שיעור ל
תק למדו, ה' ישראל פאסו, וזה לשני ממכתות הכב
כספ. בשנה הזאת הקשיבו לקח בבית מדרש למלאכת כ
הזה, 22 תלמידים ושתים תלמידות.

שם במכה"ע N. 9 Разсвѣтъ הגו קוראים את
הממשלה כדברים האלה: השר המינוסטר שעל עניני
הממלכה, ע"פ יסוד המעיף 49 הנוסף על סעיף 4 ב
אשר בספר החוקים חלק XIV על"ד חוקי הצענודריא
פקודה לאמר: לאסור תוצאת המכה"ע הו"ל בפעמער
בשפת עבר בשם "המליץ" על משך חמשה חדשים
(13) 1 נאועמבער.

ידעה אחרונה הפארעע הודיעה ע"י תלגראף לכל
מלכי אייראפא, כי השמעה מן הריגת מ
פחה ע"י האלבנוים בשקר ימורה, והוא הולך עם חילו

תעודות ואותות הכבוד לתלמידים אשר ראו סימן ברכה
בלמדם. תג השנה הזאת ישאר לזכרון גם לנו יהודי רוססיא,
כי בו יצא ראשון אחד מאותו ה' יצחק אשכנזי נעמר, בשם
הכבוד "הכם תרשים" Художникъ ממעלה הראשונה, וזכה
להכבר במטבעת הכבוד של זהב, ע"ד ציורו הנפלא, אשר
בהגיונו ותכונתו הגעלה הפליא את כל פובי מעם ובני דבר,
וכעת הוא נוסע על תוצאות הממשלה להו"ל להשתלם בחכמת
הציור. ה' אשכנזי הוא היהודי הראשון מתלמידי האקאדעמיה
אשר נעמר בשם הכבוד הזה. כי הדרש הנפלא הודיע ה'
אנמאקאלסקי עלה למעלת אקאדעמיק, רק על ידי תבונת
כפיו אשר היו לנס אל כל חכמי תרשים, מבלי אשר גמר
חוק למדו באחד מבתי מדרש חכמת תרשים, אך ה' אשכנזי
הוא הראשון בארצנו אשר החל וגם כלה את חוק למדו
בהאקאדעמיה. בו ביום נעמר בשם "הכם תרשים" ממעלה
השניה, המפתח פתוחי תורתם ומטבעות (מעדאיליער) ה'

הודעות

יצא לאור, אסף המזכיר "חברת ש
יכלכל שמות (אודרעססען) של רב
מצידים, מורים בבתי ה"ם מחברי ס
ומכתבי עתים וכו' לתועלת מ"ם
ולתופשי תורה בפרט מאת חיים דוד
ויוען תר"ם.

נערתתי לבקשת בני משפחתי ל
עוד זמן מושבי פה רוססיא הדרשי
במחלות אשר מצאן מימי הילדות
חסרון כח המוליך חלישת העצבים ו
נשים (אימפאסענץ אונד נערווענשווע)
יפנו אלי ע"פ האודרעססא שלמשה ו
מזור ותרופה, ואלה אשר ביצונם ש
אותם במקום מגוריהם בערים אחרות י
בקשתם לכה"פ שבוע אחד מקדם
מכתבים אענה לאיש ז"ש. הקתבו ו
ר"ל עברית אשכנזית א. יכל"ת. אודר
Доктору Н. Волгнеру,
ижевъ на Подоль. Спаская № 36.

שאלות חדשות

לחזקתם על הצפדה בת"ל, את ה
נקבל-בכל פעם כפי הקדם, והם
1-מארץ = 48 קא, והמארץ 83
ל' בלדינעמין לא נדיס, ליוסף חל
למערב על משס דקס כחא, ומדוע
פליט סאלוס סאלקס 14 ק'. ל' רישט
חיק ענלי ערוס, לחאכ געלעכטק מנץ לכ
מרים מן סאלוסים.

הודעה לכתוב אלי יכתוב ע"פ אודרעסס
Slonimski in Warschau
urawowska (Breite Miła) № 24.
Слонимскій г. Варшава
Мурановская № 24.

"הבקר אור", חוברת שביעית לחדש אקטאבער תצא בימים האלה לאור,
לכן מי מחתמי הב"א אשר עם סעפסעמבער תם זמן חתימתם יואילו נא להקדים עם
שלוח הבקר על חצי שנה הבאה ונוכל לשלוח להם החוברות במדוען למנות לבבם.
גם אלה שלא שלמו עוד בעד העבר יאבו נא לשלוח למען נוכל עמד בעבודתנו הקשה
ולא יבצר ממנו להשיב לקוראי "הבקר אור" רצון.
א. ב. נאטמלאכער המ"ל את "הבקר אור

ספר המלים. קונקורדאנציא הודיש (כתבנות אקטאפ יפה ומחודד מאד)
הוציא כל המלים הנאסר בספרי קדש בשמות ועלים גם מלות בכל נפוחיהם לסתירה
איש איש על דגלו ודרשו. ומראה כל מקומות המצאם בתנ"ך. עם פתרון הדאיותיהם בכלל
ובפרט. — מודרו עם פארטא 1.50. למודרים יונכה ראבאט. הדפץ בו יפנה אל:
III. Гельбблюмъ, Варшава. Мурановская № 23.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ПОЛИТИЧЕСКУЮ И ЛИТЕРАТУРНУЮ ГАЗЕТУ „НОВОСТИ“ на 1880 годъ (ЧЕТВЕРТЫЙ ГОДЪ ИЗДАНИЯ ПОДЪ НОВОЮ РЕДАКЦІЕЮ)

Подписная цѣна:

на 1 г. 11 м. 10 м. 9 м. 8 м. 7 м. 6 м. 5 м. 4 м. 3 м. 2 м. 1 м.

Съ доставл.

въ С.-Петербург. 8 750 7 650 6 550 5 450 380 3 2 1

Съ перес.

9 825 750 7 650 575 5 450 4 3 2 1

Подписывающіеся сразу на всѣ послѣдніе мѣсяцы 1879 г. и
на весь 1880 г., платятъ за время: съ 1-го сентября 1879 г. по
1-е января 1881 г., т. е. за 16 мѣсяцевъ, 12 руб., съ 1-го октября
1879 г. по 1-е января 1881 г., т. е. за 15 мѣсяцевъ—11 руб. 50
съ 1-го ноября—всего 10 р. 50 к., и съ 1-го декабря 9 р. 50 к.

Подписывающіеся сразу на 1879 г. получаютъ всѣ нумера
съ 1-го января.

Письма и деньги адресуются: въ С.-Петербургъ въ редакцію
газеты „НОВОСТИ“ (Гороховая, 32).

Газета „НОВОСТИ“ выходитъ, безъ предварительной цензуры,
ежедневно, не исключая понедѣльниковъ, жолными нумерами, а въ
дни, слѣдующіе за табельными праздниками, въ видѣ прибавленій
или телеграфныхъ бюллетеней.

דוד הקימור עם צינורות (אין רערן קעסטעל) מרומעמארע הודיש
עם כח המושך כמו 20 סוסים, אשר לא עובר עליו יותר מששה חדשים, יש
למכירה אצל הח"מ. התפצים לקנותו ולהתודע אודותו יכתבו על האודרעססע
III. Рапопортъ Межирѣчье Сѣдлецкой губ.
דרשום משה.

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכח:

14 רייכס מארק לשנה.
בעסקיך 8 ס"ל לשנה.
וכן לרבע שנה.
שכ"י מחירות:
מכל עורה קצרה 5 קאס'.
ומעורר רחב 10 קאס'.

רוססיה ושלח.

במקדס לשנה 5 ר"ל.
מס 2.75 ר"ל.
מס 1.50 ר"ל.
סלרס 20 קאס'.
מקדס 5 דולר.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישראל, מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע, ידיעות העולם והמבט.

יזא לאוד אחת בשבוע, שבת

חיים ועליג סלאנימסקי.

№ 46.

ווארשויא, כ"ד כסלו תר"ס.

Варшава, 27 Ноябрь (9 Декабря) 1879.

שבת

הסוללה העלעקטערית, כל כלי המשחית עם חום הברזל אשר
זיה מתוח מהבית והוא עד המסלה מתחת לארץ! והרצים
נצאו להתחקות אחרי עקבות החפאים בנפשונתם אלה.

השמועה הזאת הקיפה את כל ארץ רוססיה מסביב,
ותמלא את לב שלומי אמוני בניה רנשי נל ותונה, שמחה
האבה. לב כל חובב מלכו וארצו ישמח לראות, כי נסכלה
עצת פועלי און תורשי רע על עם נסמלכת רוססיה, ונפשו
עליו האבל, כי עוד לא סכו מקרבנו סוני לב ותועי רוח,
סארגים בסתר, תועים להחיס יד במשוח מלך ובחור ה'
ולתבקש לחי המלך הנואל מעבדות לחירות אלפי אלפים
עברי שלם, והמציא מתחת סבלת תגורמא אלפי רבבה מבני
העמים וחלשונת הקרבים לעם רוססיה בקרבת משפחה
ואמונה. — ביום השני לתרש התאספו כל חורי הארץ הנמצאים
בקריית מלך מאסקווא, גדולי הממלכת ונכבדי האורחים ללכת
קהלון חונג אל הארמון עתים יומין הקרעמל. כבואם קרא
ראש השועים בעיר הבירה Председатель собрания באוני
כל הקהל את המקרה הנורא והמעציב אשר קרה יום אחמול,
כרעם בגלגל הלמה השמועה הזאת את כל הנאספים הנכבדים.
אך מעבור רגע ושסחת עולם לבשה אותם, בזכרם, כי הפליא
ה' את חסדו אל משיחו להצילנו מפה סמנו לו, וידעש הארמון
ופלוא לקול תרועת הידד! תורא! מכל עברים. ובשעה 12
10 מינוט הופיע כבוד חוד הקיסר יר"ה בחדרו אל ארמון
הקרעמל, ואחרי קבלו לחם ומים מיד ראש האורחים, הואיל
לדבר אל כל הקהל כדברים האלה לאמר: "עדני וזכר את
כל אותות אהבתכם ואמנותכם אשר תציתם לי להגלי המקרה
המעציב ביום השני לתרש אפריל, רגשי אמנות אבון כאלה
מגשים לי היום מכל קצות רוססיה. הגבם יודעים גם את
המקרה הנורא אשר קרה אמש. ה' תציל אותי ואת כל בני
ליתי אשר נסעו עמי למאסקווא. מחצתי בקרבת ואושר רוססיה
הפקדתי א"ע בידי השגתה העליונה, אך את רוח תמרד אבחיד
מקרב הארץ. אליכם ואל כל האורחים הישרים בלכותם אשים
דברתי היום, לתבחיד כלת את הרע אשר יכה שרש בקרב
המחצו, אליכם אבות בני הנעורים אשים דברתי היום.

תוכן הענינים.

אמת יצרו מלך. דברי הימים. סלאנים. מאהליב.
דרומעניק. נויארק. ידיעות השלם חמבע.
קצין וקנס. מלס קנסן סולסן. עצים פטיפים הלב סלס
דונ סלססן. חדשות שונות. שאלה הנדרסית. הדרעות.
שאלות והשובות.

חסד ואמת יצרו מלך

קל קורא חלל תורה אל חזשבי בשמים, נשסע עד
מכל אפסי ממלכתו האוירה; קול רנה תשבת יתא
לאומי ארץ רבה רוססיה, עולה היום השמיטה אל כסא
מלך מלבים, על חסדו ואמתו את חוד אהננו הקיסר
י, באהבתו ובחללו סכך ה' עד העם באברתו על
חודו ומשוחו, ויצילנו ממקשי מות אשר שנו לו אנשי
תורשי משחית. כבדק חלפה ועברה על פני כל קצוי
הרחבה, שמועת סבה"ע אשר להסמשה. Правитель.
ביום 8 לתרש כדברים האלה לאמר: "הגעשאל נוכסר
מאסקווא חודיע ע"י התלגראף סיום (18) 30 לתרש
כי בזה היום בשעה האחת עשרה בלילה, בחצי שעה
הופיע בבד חוד הקיסר יר"ה בקריית מלכתי, בתנוע
העגלות (פאסס), אשר נשא את בני לית הקיסר עם
יום ראש וכל הכבודה, אל תתנות מסלת חברול
נשא, כשתי כבדות ארץ וחצי לבוא מאסקווא, נשסע
תש אירי מזק ותמרד הארץ תחת העגלות, בל העגלות
אחרות, ארת מרנה עם הכבודה אשר בה עשה על
חוד עד גאלה לארץ ותשכר לרססים, והעגלות עם
עם עמד תתניתן לרחוב המסלה. הפקיעה (עקספלאוואן)
ה מקם בבסן - האמת מן גשמים מתחצנים אשר נססו
מן העשר תרב אשר חשלך תרצה נעשה חפידו על
מסלת חסול, שתי אמות ארחה ושבע רחבה. בבית
ב לסלת חברול, תעוצב מושבון נמצאה מבית החפץ.

בנפשותם, וכל אייראפא כולה צולה ושכחה על דמיון
עשה ח' למשחתו ולעמי דוססיא אשר אהב סלה.

דברי הימים

החדשות אשר הביאו ימי השבוע העבר מארץ
היו מעטות וקלות הערך, אולם תחת זה שמו כל יודעי
עתה את פניהם אל הכערב, אל ארץ צרפת, ארץ ד
מקדם קדמתה ובפת חזיונות חדשים לבקרים, המושכת
עני כל יושבי תבל להתבונן על תמונות יום יום ה
בקרבה פניה.

קוראינו יודעים, כי עוד זמן רב טרם שבו מתוקק
לשכון כבוד בעיר פאריז, נשמע קלא דלא פסיק כי ע
שרי הממשלה היום, להגות את רמן הגהנת הרפובליק
בזמן קרוב, כי לא יוכלו עמד בפני משנאותיה ומתנגדיה
ימן ועל שמאל; מעבר מזה שבו הבנאפארטיסטים ומ
אורי דאור בדיכוי הכהנים וכל קדושיהם, עם בני
הישנות החפצים להרכיב אלוף לראשי הצרפתים את
מבני משפחת בורבאן או ארלעאן, להתגרות בשרי הכ
הרפובליקאנית ולהכעיסם במעשיהם בכל עת מצוא,
מזה יגדילו עליהם עקב בעלי הדורר מקצה האחרון,
נשא ראשם מימי שוב הקאמוניסטים מארץ גלותם,
לשנות מעיקרם את סדרי התנהגות ותורת החברה, אשר
שרש בלב הצרפתים משנות מאות, ובעוד אשר הרא
יעקו חס על הממשלה אשר הציעה חוקי חינוך הגבוהים
גבול לשלמות הכתנים בבתי הספר, וזה יבקשו אלה האו
להכחיד את הוראת האמונה בלה מבתי הספר ולנעו
דלתוהיהם בפני הכהנים, להעביר ביום אחד ממשמרת
כל שופטי הארץ ושומרי משמרת המדינה הנופים בסתר
אחרי ממשלת מלך, ולהשיב לארצם את יתר גולי הק
גם אלה אשר כפיהם נגואלו בדם ויפלו חסם יריהם ב
הצד השווה שבין שתי הכתות, ששתייהן התאמצו ל
תמורהם את שרי הממשלה, לדרוש בנגות ולא לצ
יתפסו ממשמרתם. — אחרי כל אלה היתה דעת כל
העתים, כי בראשית ימי האסקה המתוקקים בפאריז לא
ראשי מתנגדי הממשלה לריב עמה, כי חוק הוא להצר
מימים ימימה לשבות מריב ע"ד עניני מדינה לפני ימי
אשר בעת צאת השנה, לבלי הרגו את הארץ, ולתת
בלכות בני העם לרעת המסחר, אשר יחליף כח וישנא
בעתים חללו. אולם לא כאשר דמו כן היתה, והצר
אחוז את דרכם גם היום להפליא את כל יושבי תבל במעש
כמעט החלה האספה, והנה נראה כי הרפובליקאנים הנכ
העשים דרכם בסופה וסערה, עומרים על דעתם בחזקה ל
לפעלם את כל אשר יצאו לעשות לשרי הממשלה, ובי
לחדש נאספו כל כתות הרפובליקאנים; בעלי המרכז הש
בני דעות ממוצעות, הרפובליקאנים השוקלים את מע
על פי רוח העת והמסבות (אפארפוניסטים), בעלי
נאסכטסא והנמצים, עם בעלי הדורר מקצה האחרון (ק
קאליים) לאספה מיוחדת שלא בבית הנבחרים, ורבות
ביניהם ע"ד השאלה, אם להחזיק במעוז המיניסטרי
להדיחם משאתם? עד אשר לאתרונה באו רובי הנב
לכלל דעת אחת לתמוך ביסן שרי הממשלה אם יקבלו ל
לחצות לפעולת ידם בזמן קרוב את החוקים האלה: (1)
לאת מקום אל הנופים אחרי ממשלת מלך בכל ענפי ה
הממשלה ובתי המשפט. (2) להתנגד בכל עוז אל חפצי ה
עוכרי שלום הארץ. (3) גרודי השומרים המזוינים (ושאנרא
רש) יהיו סרים למשמעת המיניסטער שעל עניני המ
ולא להשר שגל ענינו. הצבא, ולא יהיו לכלי חפץ ביד
הנפצים להפוך סדרי הארץ בצדע כאשר עשה נאפא
השלישי. (4) חינוך הבנים יהיה חוב מוטל על כל איש צ
האבות לא ישלמו שכר למד, וכרגי הדת לא ישבו על כ
ההוראה בבתי הספר. הדבר הזה הזעים תמחרים את
הממשלה, כי אף אם מסכימים הם עם רובי החוקים ה

צולו נא את כמכם בארצות יושר, שימו עין עליהם לכל
ישחיתו את דרכם על פני הארץ, למען יגדלו ויחזקו לאנשים
להחברה ואזרחים נאמנים לארץ רוססיא". הדברים האלה אשר
יצאו מפושט מפי כבוד הדור, עשו רושם גדול על כל הנאמנים;
נפשמ דרכה עוז אהבה נאמנה אל מלכם וקל תרועת, ויהי
המלך, מלא את כל הבית, והמחזה הנעים הזה, אשר רח
תן והוד היה תופף על פני כולו, מלא רגשי ששון וגל את כל
הצב מלכו וארצו.

ביום השלישי לחדש באה במכה"ע Moscow. Béd. ידיעה
נאמנה מאת אחד מבני לוית הוד הקיסר עם כל פרטי המקרה
הנורא הזה, לאמר: מרכבות המסע אשר בהנה ישב כבוד הוד
הקיסר בצאתו ממשכן כבוד בליוואריא לבוא מימפערפאל
אשר בקרים, יצאו לדרך ביום (17) 29 בחצי הלילה כחצי
שעה לפני מסע משרתי המלך השומרים לראשו וכל הכבודה,
אך במקרה — אשר קנה למבת הצלת נפש ארוננו הקיסר יר"ה —
נתאחר מסע הכבודה מימפערפאל, למרכבות "כבוד הודו
הקיסר לעבור כחצי שעה לפני מסע הכבודה עד בואו מאסקווא.
מזה נראה אשר פועלי האון ידעו עת חשבון לכל מעשיהם.
כמעט הגיעו מרכבות הכבודה אל קרבת מאסקווא, והנה קול
רעש גדול ורעידת הארץ נשמע מתחתיהן, קול רעם מכונות
וסוללות מלאות תומרים מפוצצים וכלי משחית, למרכבות חצו
וגעו, ומרביתן נהפכו על פניהן. אחת מהנה עפה על כנפי
רוח ותתפוצץ לרסיסים, אחד הלאקאמאטיווים נתק בכח פן
השלשלאות אשר היה קשור בהנה אל המרכבות. כמעט הגיעה
השמעה אל עיר הבירה והמונים המונים נהרו אל מקום
המעשה, שופרי הפאלצוגא-מרו אל תחנות אנשי הצבא,
להודיע ע"י התלגרף אל שופטי העיר, אך עד מהרה ראו,
כי חומי התלגרף נתקו, והעמידים אשר המה תלויים עליהם
נפלו לארץ ויפצעו אחדים מהשומרים ובני העם. אחרי חצות
היום באו אל מקום המעשה ראש המפקדים (פראקוראר)
וראש חוקרי הדינים Cydeb. Слѣдователь, וזה האחרון מצא
תחת השלג והעפר את חומ הברזל אשר הולך את זרם
העלעקטרי מן אחד הכתים הקרובים אל המסלה. אחרי החקירה
והדרישה את אנשי המקום, נודע, כי לפני שלשה ירחים
בא הנה איש אחד אשר בנת את עצמו בשם עירוני-מ
מאט מעיר סאמארא, ויקנה את הבית בכסף מלא. אנשי
המקום ראו את ארנוי הבית חסרים בארמה, אך דמו כי
יתפצו להבין להם חול לצרכי ביתם. הסוללה הגאולוגאית
נמצאה בחפירה אחת בתוך הדפת אשר לפני הבית, במקום
אשר משם נקל להשיג על המסע ההולך וקרוב. אורך התעלה
אשר בה נסמנו כלי המשוחת, 22 רגל, ועמקה שלש רגל.
מן הבגדים, כלי הבית ושארית ארוחת הערב אשר נמצאו
העידו, כי די אנשים אחדים היו עסוקות במעשה הרצח הזה,
פועלי האון הסתתרו ועקבותם עוד לא נודעו, אך מאשר
מיאיהם וחזות. פניהם נודעים אל האכרים הגרים בסביבות
הבית, הנה אין ספק כי יד המשפט תבואם ותצלה בידה לבער
את הרע מקרב הארץ.

ביום 22 נאוועמבר (4 דעצעמבר) הואיל כבוד הוד הקיסר
לשוב לקרית מלכותו פעסערסבורג. בני עיר הבירה התאספו
לאנשים ודבבות אל חצר מסלת הברזל לראות באור פני מלכם
האהוב, ולשמוע על התשועה אשר עשה לו ה'. כל העיר
לבשה מלכות ותבוא בערי עדיים, ודגלי הממלכה רחפו על כל
אדמות העיר, בו ביום נשמע קול רנה ותודה למלך מלכים
על תשועת מלכנו בכל בתי תפלות העיר, וגם בעירנו ווארשא
היתה עבודת אלוהים ברנה ותודה בכל בתי תפלות האמונות
השונות, ותלמידיו בתי ספר הנימצאווים נקבצו באו אל ההיכל
החדש לשמע אל הרנה ואל התפלה בעד שלום מלכנו הטוב
והחסיד יר"ה. כמעט הגיעה השמעה הנוראה אל ערי הממלכות
באיראפא, ותדעיש את לב כל הישרים בלכותם. נשיא
הרפובליק בצרפת, מלכת בריטאניא, קיסרי אשכנז ואוסטריא
היו הראשונים לברך את הוד מלכנו ולהביע לו את ששון לבם,
כי בחסד אל כל היום נפלם ממקשי מות אשר שחו לו חרשי
משחית ומאריבים בסתר. כל מכה"ע הגדולים באיראפא
שפכו בז ויעשו תרפות על חבר בוגדים וגבלים החטאים

עשקו ורצצו את התוגרמים השבים אל אחותם במחו הזה, ויכיתו בדבריהם ומעשיהם, כי יחשבו את עצמם לבני תורים מעול מלכות תוגרמא, כל אלה לא נחשב לעון לאלעקא פתח, יען כי יודעים שרי תוגרמא אשר הוא רצוי לממשלת רוסמא. סוף דבר מכה"ע הקרובים למלכות בריטאניא, יאמרו כי קרבו הימים אשר בריטאניא תוסיף שנית ידה לשום תחיתה על המולטאן ומתי סודו. — וכשם אשר לא יוכל המולטאן לשבת בשלות השקט בעיר מלכותו מפתד הבריטאנים, כן אין שלום בגבולות הצפון של ארץ ממשלתו במחו אלבאניא אשר על יד הנסיכות מאנמענענרא. הן אמנם השמיעה אשר עברה בכל אייראפא כי הומת שר הצבא מוקמהאר פתח בירי האלבאנים היתה ללא אמת, מוקמהאר עודנו חי וקיים, וכהיום הוא כהעיר פרוורענד מושב ראשי השבט האלבאני, אך משלחתו להמות את לב האלבאנים לקבל עליהם עול מלכות מאנמענענרא לא עלתה בידו עד היום, ונהפוך הוא האלבאנים עומדים על דעתם בחוקה ונכונים להעמיד במערכה חמשים אלף איש חלוצי צבא. ומעשים רבים מוכיחים, כי הפארמא בעצמה תחזק את ידיהם בסתר להתניב ביד חזקה נגד המאנמענענרים אשר יהיו אל גבולם, ועל כן קרא גיקמא נסיך מאנמענענרא את צבאותיו להיות נכונים למלחמה את האלבאנים.

וגם בבולגאריא כל הדברים ינעים: הסמך בין רוב הנבחרים עם הנסיך תולך וגול. את המכתב אשר הגיש לו נבחרי העם לא קבל, כי ידע אשר נאמרו בו דברים הרבה המסילים דופי בהנהגת שריו ומתי סודו, ועוד יותר דברים העומדים מתוך לחוג יכלתו, בהרחבת גבולות בולגאריא, לקיות המוחמדים לצבא לעבוד עבודה אצל הבולגארים וכדומה. ואחר אשר לא נאות הנסיך גם לעצת מתי סודו, להחזיר אגרת הנבחרים ולבחור חדשים, על כן בא בין המצרים וסגר עליו בדרך לצאת למרחב, עד כי קשה לחנוד מראש את אחרית הדבר.

וכשם שלא תוכלנה לשוב אל המנוחה והמרגע הממלכות אשר בקרן מזרחית צפונית אייראפא, כן נראה אשר אותות התקרבות הדעות בין הממלכות האדירות באיראפא התיכונה מעט מיום אל יום. בימים האלה נתנה ידיעה אחת ענין לחזיו העתים לענות בו. מה"ע הצרפתי Jour. de Deb. ומה"ע הבעליא הדיע, כי גלול להם תורף דברי הברית הכרותה בין אוסטריא ואשכנז: על פיהם התחייבו שתי הממלכות לעמוד אשה לימן רעותה רק אם אחת מהנה תהיה צפויה אל סכנת מלחמה ספנים ומאחור, למשל אם אשכנז תבוא בסכנת מלחמה בזמן אחד עם צרפת מים ורוסמא מקדם, או אוסטריא תאלץ לעמוד בקשרי מלחמה נגד איטאליא מנגד רוסמא מצפון. בדבר הזה נמצאה התשובה על השאלה אשר שאלו רבים: איכה נהיתה אשר אוסטריא כרתה ברית את אשכנז, אשר בגללה תובל לריב. את צרפת, ריב אשר לו לא יתנו ידם כל לאומי אוסטריא? אמנם עתה נראה כי נתנה אוסטריא את ידה לעזור לאשכנז לא למול צרפת לכרה. הידיעה הזאת הותם האמת סבוע עליה, באשר כי לא נבחשה בעיקר הדבר מה"ע הדובר בשם הנסיך ביסמארק. Nrud. deut. Allg. בין כה וכה נקרו ויאתיו ענינים נכבדים בימי השבוע העבר העתידים להראות פעולותיהם על מקרי העת הקרובה: הקאנצלער הישיש של ממלכתנו הנסיך גארטשאקאו שב מחציה לארץ ויבוא ביום 4 לחדש אל עיר המלוכה פ"ב, ויקח בידו את הנהגת עניני הממלכה מחציה לה מיד משנהו ה' גיעס, למרות השמיעה אשר העבירו מה"ע האשכנזים בכל אייראפא, כי חפץ הנסיך ספני זקנתו להתפטר ממשרתו, ופקודתו הגבוהה יקח המיניסטער שעל נכמי הממלכה ה' וואליועו. בעבור הנסיך גארטשאקאו דרך ברלין התמהמה שם שני ימים, ונתקבל בבבד גלול מאת הקיסר וכנו יורש העצר; רבים אמרו, כי בימי שבת עבדו תמי המע"ג בין בערלין והטירה ווארציין מקום מושב הנסיך ביסמארק, עבודה רבה, והידיעות הלכו רצוא ושוב. אולם במעט יצא הקאנצלער הישיש מאת פני קרית. מלך אשכנז, ותבוא ידיעת מה"ע של ה' ביסמארק, כי לא היו דברים מעולם, להוציא מלב כל הקהל. הדעה בי עברו דברי משא ומתן בין שני הקאנצלרים. ואשר הפליא עוד יותר את כל דורשי

דבר הזה להכביד אכפם עליהם ולהתנות עמהם בתנאי למעשה, כי ישארו במשרתם רק על פי תורה מיוחדת, שמו לפניהם נבחרים מתוך לבית המחקקים, נראה בעיניהם שם כבודם. וביום 4 לחדש נתאספו כל הנבחרים לדון מעשי ראשי הממשלה ולהוציא משפטם אם לשבת אם לא. ביום ההוא נקבצו באו שמה קהל גדול מאוזרי עיר וכל הדיפלומאטים היושבים בפאריז, לראות אחרית וכל עיני חכמי מדינה היו צופיות ביום ההוא אל מוצא נבחרי צרפת, אשר רבות תוצאות לו אל קורות העם הזה לימים יבואו. ובכן החל המשא ומתן. כל ראשי הכתות המערכה וינאמו נאום ע"ד דרכי הממשלה, הראשון פל על המיניסטרים היה אחד מבעלי הימין אוהבי הממשלה, אשר צעק חמס על מעשי הממשלה בהעבירה חתם את ששים ושלושה ראשי האזרחים בערים שונות, הראו אותותיהם אותות אהבה אל הגראף שאמבארד בורבאן המתנשא למלך בצרפת. ה' ווארינגטאן נשיא המערכה השתמש בתשובתו על דברי איש ריבו, לגלות עת הממשלה בכלל בדברים ברורים ונמצים לאמר: כל ממשלה המתנהגת ע"פ תורת הקאנסטיטוציאן, לסור עת המחקקים ולהוציא לפעלם את החוקים אשר נתקבלו תוקף ועו אחרי המשא ומתן וההעמדה למנין, ולא להמות אל כל הנאמר מתוך לבית המחקקים, כדבר אשר רבים מהנבחרים לכוף הר כנגית על ראשי הממשלה ואת תורתם לפניהם, לא יעשה בכל ממשלה אשר רוח ים שורר בקרבה. ראשית חובת כל ממשלה להמות ל חפץ כל העם, ולא להיות משועבדת ברעתה מאת מפלגה ללכת רק בדרך אשר תתווה היא לפניה. מאת ראשי מלחמה היתה זאת להשיב לפאריז את כבודה הראשון ולעשותה ת הארץ, הממשלה תבטיח להוציא לפעלם לאט לאט את המציאות אוהבי החירות והסדרים, אך לא תחפץ לדחוק את ה להביא עי"ו מבוכה ואי סדרים בענפי חתנהגה והמשרה, ו ת הארץ ורעת הרפובליק, אשר לא תוכל עמוד, בעון קי בבריתא אשר לא יבינו לעשות דרכם בשוכה ונתח". ימים האלה עשו רצון שולחם, ויראו פעולה רבה על כל בליקאנים בעלי דעה מיושבת, אשר הבינו כי רעה נגד מ, אם שרי הממשלה יעזבו את מקומם, כי אז חקום ה רבה בארץ עד לבלי הכול, והבאנאפארטיסטים עם אויבי הרפובליק ימצאו יד להתנשא לכל לראש ולהפוך סדרי המדינה בכח הזרוע, וכל מענות מתנגדי הממשלה י זה לא נכנסו ללב שומעיהם, ואחרי אשר עמדו למנין 243 אחרי שרי הממשלה הנכחים ומאה ושבעה נגדם. וחמשים נבחרים מאותי מלוכה לא חוו את דעתם מכל, ובכן נתקבלה הסכמת הרוב, להחזיק בכעוז שרי הממשלה, אשר חבטתו לשמור מכל משמר על הרפובליק לבל ת אליה כל רע מן אויביה הרבים, והממשלה נכונה עתה ה' ווארינגטאן, אשר יצא עוד הפעם כמנצח לשמחת לב יו. שלום צרפת באמת ותמים וחפצי המנוחה באיראפא.

ובעוד אשר סערת הדעות בצרפת קמה כמעט לדממה וסמן מה, הגה נראה, בי אסף הזמן את שלומי מאת מלכות אשר במזרחית רוסמא אייראפא, בימים האחרונים שנית האותות אשר מהם ישפטו כל יודעי דבר מדינה, ומכסוכים בין בריטאניא ותוגרמא במקום עומדים; למרות מעשי המולטאן להפקיד את הבריטאני בעקקער פתח לא מקום בהשגת התיקונים וראש גדורי השוטרים המווינים א הקמנה, למרות השלשים וששה איש בריטאנים אשר המולטאן לבעלי פקודות נכבדות בארמאניא, דברי כל ע באנגליא פה אחד, כי כל מעשי תוגרמא הם רק לפנים, ה את הציר הבריטאני לאיארד ולהוליכו תועה, וכי ים המה נאמנה אשר ברית אהבה כרותה בין תוגרמא ורוסמא, ת כי השרים שנואי נפש הבריטאנים ואוהבי רוסמא נעדים ד פתח עומם ואוחים בידיהם את רסן הממשלה, והנסיך קא פתח המושל ברומעליא המזרחית, נתקבל בכבוד מאת למאן, אף כי רבות ראה אף גלא התבונן בהבולגארים, אשר

רשומות הפלא ופלא. כי הנסך ביסמארק אשר החזיק שבת מברלין, עת שכנו בה כבוד רחמנות הנסיכים הגדולים, לא בא לראות פני מלך דנענעמארק והנסך גארטשטאקאו, ובכל העת הזאת התבחד במידתו, ויציא קול ע"י מה"ע אשר לו כי כבדה עליו מחלתו, שב עתה פתע פתאום לאיתנו, ויודיע כי נכון הוא בימי השבוע הבא לבוא לברלין.

לעתות כאלה, אשר הספק וההסתר פרשו ענן למסך על מקרי הימים הקרובים באיראפא, נכבדו מאד גם הדברים אשר דבר השר שעל הצבא באוסטריא בהפארלאמענט, בעת אשר רובי הנבחרים לא תפצו לחסכים על הצעת הממשלה להחזיק צבא רב גם בעת שלום, ולקצוב את הצאות הצבא על משך 10 שנים, כאשר הודענו הדבר במעורר, עתה כאשר בא הענין לידי גמר דין, אמר השר בדברים האלה: "מקרים רבים ונכבדים עומדים אחרי כולנו, ואם תמאנו למלאות חפץ הממשלה תביאו עי"ז את הממלכה בסכנה עצומה", ודבריו הנמרצים הם שהכריעו את הנבחרים לדעתו, ובעמדם למנין קיימו וקבלו ברוב דעות ביום 5 לחדש הזה, להחזיק צבא תמיד במספר חמש מאות אלף איש גם בעת שלום. אבל האמת נראה כי אסף ה' את שלומו מאת רובי הממלכות באיראפא, ומקרי הימים הקרובים צורדים בכנפיהם עתידות גדולות ונצורות.

בימים האלה בא קץ מלחמת הבריטאנים באפגאניסטאן והנשיא יאקוב חאן הגהו עתה בידי הבריטאנים כהונת בתור שבו מלחמה. — בימים האלה הציע המיניסטער שעל עניני פנים הממלכה בפרוסמיה, להאריך את מצב המצור (בעלאנע-רונגשטאנד) בהעיר ברלין עוד על שנה. רבים מהנבחרים התנגדו אל חפץ המיניסטער, ויתלוננו מאוד על מעשי שומרי הפאליציא הרחיים בעם בחוקה, אולם המיניסטער עמר על דעתו בחוקה, ויראה לדעת, כי הסאציאל דעמאקראטים עדיין עומדים במרדם גם היום, ולא חדלו גם עתה לחדש על הממשלה וסדרי התכרה, עד אשר לאתרוגה נאותו לו הנבחרים, ומצב המצור בברלין המעיק מאוד על יושבי עיר הבירה, יעמד בתקפו גם כל ימי השנה הבאה.

סלאנים. להגלי היוקר אשר יגדל מיום ליום בשנה זו, ישמע צוהת ואנחה בעידת עיר הצדק אשר לא שעה מעולם. כי רבים מעניי עמנו כמעט כרעו ונפלו ברחובות קריה מדרעב הנורא אשר גדל בארץ בימים האלה, אך הגה לא ינום ולא יישנו ראשי עדתנו הדואגים לאחיהם האומללים, הנודעים בשערי מכה"ע מכבר לשם ותפארת במעשה הצדקה, ומתולל שם הרב הגאון כבוד"ר יוסף רוזין, אשר הוא היה הראשון לעורר את מנהלי עדתנו שיפקדו עיניהם לראות בהדעה אשר מצא את צאן מרעיתו בצוק העתים האלה, עת כי הפרנסה משרכת ורכיה, והמשכנך ישתכר אל צדד נקוב. ובהגיע השמעה לאוני הרב הג'ל כי העניינים יבכו למשפחותם, ואין איש פונה לרחם עליהם, וביותר כי ילדים רבים יאמרו לאמותם: איה פת לחם יבש ביום ש"ק, תחת אשר לפנינו אכלנו לדויה חלת לחם פולת, נתן צו בערב שבת, לעבד הקריאה ביום השבת בכל בתי המדרשים ובהמנינים, כי אם יתאספו בלשכת הקהל, למען יראו שיהיו מעיר לעזור את העניינים האומללים, וכן היה כי כל העם מקטנם ועד גדולם נדדו לחזר הקהל אחרי תפלת שחרית לשית עצות בנפשם אך לחלוץ עני מעניו. בעת האספה המון העם רגזו מאד על "החברא קרישא" אשר צברו כסף רב בימים האלה, באמרם: "הלא ביום אשר מת עלינו הג' מוהר"ר הלל ליפשיץ וז' נתן כסף קבורתו סך שבע מאות ר"כ, וסד"ר ר' קלמן בוסקאוסקי וז', סך מאתים ר"כ, ועוד כאלה, ופדוע לא תתנו למצער החצי על לחם העניים". ובין כה וכה העדה נפוצה איש לאוהלו, והעניינים עוד לא נשעים. אך הרב לא נח ולא שקט בראותו כי לא עשה תשיבה, ויגור אומר: לסגור כל הבתי מדרשים והמנינים ביום ה', וכל עדת ישראל יבואו להתפלל בבית הכנסת הגדולה, ואז נתאספו ראשי העם והמנהג ושאונו, והרב בראשם, ותקם אשר כל איש ואיש פי ערכו כאשר נתן, לחם עניים על תג המצות, כן יתן

כעת שלישיה, ומרכספ הזה בא עוד להעניים, כי במחיר מצער יקנו העניים לחם, היינו מחיר פוד לחם בעד ששים קאפ, תחת אשר כעת האומים ירבו לחם, כל פוד א' ר"כ, ואחדים אשר אין לאל ידם גם ששים קאפ בעד פוד לחם, יתן למו בחנם. ברכת ה' על ראשם תהול!

אליעזר בעקענשטיין איש דערעמשיין

מאהליב עז דג'עפער. לעת כואת אשר היוקר פרש עלי רחבי תבל, וגדלי העניים מיום ליום באין עוד למו, ובכל עבר ופנה קול זעקת ישמע. הו! רעב ללחם מי ישאנו? לאנחת נשברי לב התעוררו עשירי העיר, ובאו באגודה אחת להמתיק מוד להגין עליהם, להיות מעט לל, ומחסה לאבטן, וביום בהתאסף ראשי עם, נמנו ונמרו ליתן איש איש הלאות נדבתו, לקנות קמח ולמכור לכל איש אשר מסה יה' ב"א, ר"כ כל פוד: והלאות אלו כנתנותן כך חזרתן, ל' אחד אחרי כלות משך זמן המצד, כי להשלים החסר הנדבות מאיש איש אשר נדבה רוחו. אבל לא על הקמח יתנו העניים, כי בדירה אחת קדורו כמה וכמה עניים ויקים בהם, ואפו עשר גשים לחמכם בתנור אחד? ועצום אין אתם. טוב היה למכור לחם אפי לנפש וירשנו, ברכת רבים עליהם תבא, והיתה מעשה הצדקה שלום. יוסף תאשון איש מאהליב

מפלצק מדיעיים, בימים האלה בראות שרי עירנו הגו כי היוקר יגדל מיום אל יום, נבמרו רחמיהם על העת והתעצו לצאת לחם לעזרה, קראו נדבות גם הלכו מבית לבית וקפף חרבה מצוצים ומן יהודים ויכעו מהכסף לתת לעניי לחם צדדים בכל יום ביום בעד מאתים וחמשים איש, ומ ידעו כי עניי ישראל לא יאכלו בפת בנם, קראו למנהיגים עירנו, ויתנו להם חלק מהכסף, למען יכינו גם הם חת מצודות ליום, כל עני ישיג בעד חמשה קאפ' חצי לי לחם וכתצי ליטרא בשר בלי עצמות, סלכר תבשיל אשר תליפת יום ביום, ועשרה עניים ישיגו את ארוחתם תנם כסף. וזכה להם אלוה למובה להושרים הנבדרים והם, וכו'. ולעופת זה יתלונן המדיע הג'ל על תושבי העיר מא כי לא ישימו לב על בתי התפלה, המקה, והבקור חיו חגעובים, ואשר המכה"ע היוצא כפלאצק דבר סדה עליהם ומח כבוד ישראל בארצנו, וכו'. ש"ר.

מהמכתבים ששלחו הרבנים הגאונים להרב בדרונגע

אנחנו ח"מ שבאנו לפה לדרוש רפואה מהשם ית ע"י מימי הישועה בפה, ראינו ביד כבוד הרב הג' כבוד אברהם יעקב נ"י האב"ד דפה דרוונגעניק, שהחזיקו בידו ק"ק הוראניא ויקורי וגבירי הקהל ה' עליהם יחי, שיא המנהל והמנהיג בהשפאל דפה, אשר אליו ינדחן עניי לבקש רפואה מהש"י. גם אנחנו ראינו שהוא מכלכל במשפט ובגיגעה גדולה ועצומה, הן לדרוש טוב עבדים העיר ופארזאונים, והן להשגיח על העניים ולהספיק צרכם בהרחצה, ולכלכלם במון דראוי לתולים. אשרנו כד, וה המסמינים והמבררים עליה עתק הגל הם אין-בתם מסס. זה באנו לאסודרי עליו, למען יתאמץ ברבר הזה המצוה הלא יתורשל דיו ע"י דברי המסמינים, ונודע תאנה יאכל פ בזה ובבא. באנו עת"ח יום ד' מ"ב מנחם תרס"ל פת דרוונגע נאום ידועש בהגאון מוהר"ר אליהו וצלה"ה משישועה נאום מתניתו שטראשן, ונאום זוסמאן יעבץ נאום יו"ם ליפמן חיים באאמ"ץ אברהם הזכין וכו' מועמבראווע, ונאום משה אבא ראוענבלום.

גם אנחנו ח"מ, ראינו את דרכו חך הקדש של כ הרב הג' המפרסם לשם ולתהלה כש"ת מוהר"ר אברהם ית

ידיעות העולם והמבט.

מחשבי קצין וקצם

(המשך מגילוח 43)

בעת אשר נעצר דוד הראובני בפורטוגאל התחבר אליו איש צעיר לימים ימבני האנוסים, בתור וטוב ודגול מרבבות בני גילו, יפה תאר ויפה מראה ונושא תן ומפיק רצון. מאת כל ידיעיו ומכיריו. שם העלם הווא דיענא פורים, נולד בשנת רס"א (בערך 1501) לאבותיו אשר מתגרת יד והאינקוויזיציאן התחפשו לנוצרי דת נצרת, ויחנכו גם את דיענא פורים בנם על פי דרכי הדת והוא. לו היה העלם והוא בארץ אחרת אשר אור הדעת נגה עליה, ובימים אחרים המוכים מימים ההם ימי שלטון החשך ומארת קנאת הדת, כג או היה עלם כזה לנאק ולתפארת בני האדם, כי אביר המבט הקדוש אותו לגביא השיר והמליצה, לסופר מהיר והזקר לכל תכלית. בחיותו עוד ילד קטן גראו בו אותות חכמה ויהי מופת לכל הנלדים אשר בגילו. בימים מעטים הצליח מאד בלמודים לשונות מורה דברה צחות ועמו עם סופר מהיר בלשון רחוקה, לשון התככים והסופרים בימים ההם, וכל דבר תכמת בינה אשר שמע מפי מוריו. התחקה עמוק עמוק בחוריו לבבו, ויהי לנס, ונרדו נתן ריתו עד שהמלך במסבו לקח אותו להיכלו ויהי לו לסופר ומוכיר וימצא תן בעיניו ובעיני השירים היושבים ראשונה במלכות. במסר לבבו ידע העלם הנפלא הזה כי זרע קדש מצבתו וממנו יהודה מצאו, כי כן ידע כל בני האנוסים בספרד ופורטוגאל, אך לא עלה עוד על לבו לשגב לעמו ולתורת אבותיו, מפני הית השלוחה בעם הזה ובתורת קדשו בימים ההם. ויהי בבוא דוד הראובני לפורטוגאל, הערה על העלם הזקר הזה רוח חדשה, ויהלום ולכונת גפלאים גם חנה בהקצין תוונות גשונים, אשר שמו אותותם להיות כי קרבו ימי קץ הפללות לבוא ומשיח אלהי ישראל להגלות. ורוח דמיונו המרצתו להתחבר אל דוד הראובני למען דעת אם מלאכותיו נושאות בד בבד עם תלויותיו ותוונותיו. אך דוד הראובני אשר יד תכמתו גברה על רוח דמיונו, לא האיר פניו אל העלם הזה. הרכיב על כרוך הדמיון והולם תלויות גם בהקצין, לא קרבתו כמו גיד ולא דבר אחר טובות, רק הציף לו בדברים כי דבר אין לו ולבשורת קץ היסין, רק ציר שלוח הוא מאת אחיו המלך חקני היהודים על אודות דבר מדיני, גם הציף לו כי איש לא למד הוא ודעת קדושים לא ידע, כי איש מלחמה הוא מנעויו, חולת זה הגזע בכל איש המניי מהמקן היהודים בני עמו. אך דיענא פורים האמין ברוד הראובני כי איש אלהים קדוש הוא וציר מפרום להשמיע ישועה ולבשר גאולה, ורק אליו יתגבר ולא יאבה לגלות לו את המסר הקדוש הזה בגלל אשר הוא ערל בשר, ואיש ערלה לו לא יבוא בקהל ה', על כן הלך וימל בידו את בשר ערלתו במסר וישנה את שמו לשם שלמה מלכו, ובתולדות ימי חייו אשר כתב זכרון בספר יספר, כי בהמלו סבל כאב נמרץ ודם רב פרץ ממנו עד כי דמה בנפשו כי ברמי ימיו ירד דומה, אך אמונתו השלמה והעצומה עמדה לו לדפאות במשך ימים אחדים ולשוב לאיתנו. ופתאום נהפך לאיש אחר, רוח חדשה התנוססה בו, רוח חכמה ובינה, רוח דעת ויראת אלהים באופן נעלה מאד, ולא כה דברי התכבם והסופר הנאמן ר' יוסף הכהן בספרו המעלה, "דברי הימים". "בפרס המלך (ר' שלמה מלכו) את בשר ערלתו, לא ידע מאומה בתורת ה' ובכתבי הקדש, ויהי כהמלו וז' נתן חכמה לשלמה ויחכם מכל האדם כפעם רגע, ויחמטו עליו רבים". — וגם אנתו נחמק תמוה איכה נהיה כדבר הנדול הזה? ועוד נדבר אודות זה במסרית דברינו.

רכים אומרים כי על פי דוד הראובני היתה שומה כי ימל שלמה מלכו את בשר ערלתו וישוב לדת אבותיו, אך אין בסיחם נבונה, ונהפך הוא כי בגלות שלמה מלכו את אנו כי הוא מל את בשרו ושב לתורת היהודים, ודע הדבר רעה גדולה לדוד הראובני, ויירא ויצד לו מן ידע להמלך

א הגאב"ד רמ"ק, כי נסה שבמו לישא עליו עול העניים נים החולים הנאים להתרפאות, ומחזיק בידם, דגול ומצוין מעשה הצדקה עד להפליא, לכלכל את ררך העניים החולים צרכיהם, ובכן אמרנו גם אנתו יאשר כחו ותליו. ו העליות להגדיל את כבוד בית החולים אשר נבנה על לואת המצוה על כל איש ישראל להתחייב לו טובה, את ידיו, למען יוכל להפיק את רצון החולים בכל ים הגדרשים, והיה מעשה הצדקה שלום. באנו על התרומה של"ק לסדר והסיר ה' ממך כל חול, י"ם מנ"א תרל"ם, וזוגעניק.

נאום גרשון תנחום ר"ם וס"ץ בק"ק מינסק ונאום יוסף שרגא פיוויל בלאמ"ו הגאון ר' איסר יהודא ס"ץ סברסק. ונאום צבי הירש בלא"א מדר"ר שלום ק"ק קאפציווע. ונאום צבי הירש פלאמע. ונאום יצחק אייזיק קאפעלאוויץ.

ר"ק. ה' וימאן וואלף בואשינגטון, בא כח אנודת קהלות ישראל באמערקא, ערך מכתב מחאה לשד החיצון סס, על אשר שלח ציר לממשלת רומאניא להכיר את תה ברשות עצמה, במסר הוציאה לפעולת ידים בשלמות סעיף 44 מברית הברלין. אך אפונה אם ישמע לו הזה אשר לא יסבול דתות אחרות מבלעדי הפראטסטנטים, ה ממכתבו אשר שלח לממשלות אייראפא למנוע את בעלי החרבים להם גשים ע"פ אמונתם (מארמאנען) מלכוא ורור בארצות הברית, ובדבר הזה היה לצתק בפי כל מפה לממשלת הרעפובליק הנאורה הזאת.

ביום 4 נאוועמבער שבוע העבר נבחרו בעיר הזאת נט: ה' גרשון העירמאנן להיות חוקר דין (Coronator), קב ועעכאכער וה' יוחנן יאקאבס, ליועצי המדינה (Senators), סף קצן (שופט לפנים) וה' לואי קאהען לשלוחי האספה Assen.

מחלת קדחת הירוקת אשר שלמה בשנה הזאת בעיר פהים, ת"ל כבר פסה תמה. גם ביהודים הגרים שם נקעה לה לרעה, מספר החולים בה בחששים, וסרם סתו 14 ים. והתורה העוסדה לפקח בעדם ולעודד למשפחות רבות מלמו על נפשם מניץ לעיר, הוציאה בעשרה אלפים יאר.

אחינו הרעפארמים בעירו אבדו אברה גדולה ביום א' 2 עסבער, במות הדר' דוד איינגהאן אשר היה רב בעדת א"י, ויעזוב משמרתו בתדש עולי העבר כמלואת לו שבועים. — הוא נולד בעיר דיסבעק בבויערן בשנת 1809, רב לרעפארמים בעיר פעסם, אך מסיבת המיד בשנת 1 הוכרה לעזוב ארצו ולנסוע לאמערקא. והי ראשית דרשו באלמימאדע בשנת 1856 וישרת שם במשורת חרבות ג שנים ומחצה. בעת הזאת התעוררה מלחמת האזרחים ת במול עברות בני השוחרים, ובמכה"ע "סיני" אשר הציא לאור בשפת אשכנזית דבר נכבדות לשונתם, ובעבור זאת ק לעזוב שמה משמרתו. ובשנת 1866 נקרא לבוא לעירנו, ר את עת בית התפלה, עדת ישורון, ואנשי תמר" לדאות אחר אם בשם חדש, בית אל". הוא חבר סדר תפלה, עולה יוד וגר תמיד" לרוח הרעפארם וגם ראם פרינציפ דעם איבסם".

אחי תום מכתבי נתבשרנו היום (14 נאוה) ע"י התלגרף קאסמאנן ציר ממשלת ארצות הברית בויען, הנשלח להכיר מה את דומש רומאניא, נצפה לשוב מבעלגראד לויען י כלות מלאכות, ולחכות עד אשר יסכימו לעשות כן כל שלות אייראפא.

הערה דוד אייזיקשפיון

כי על פי דברו בא אחד האנוסים במסורת דת היהודים, ויעיר עליו ועל שלמה מולכו כל חמתו. ואז יאמרו שניהם יחד ואין מציל. כדברים האלה יכתוב ר' שלמה מולכו באגרתו הראשונה אשר ערך אל הגאון המקובל והחסיד הגדול ר' יוסף שיטאצק ז"ל, ואלה הם דברי המכתב ההוא: "עתה באתי לדגיד סבת נסיעתי מפורטוגאל. ויהי אחד אשר הגיע האיש גבור החיל והחסיד מהור"ר דוד הראובני לחצר בית המלך מפורטוגאל, ראיתי בתלום הלילה מראות נוראות משונות זו מזו, אשר נבהלתי מאד ויארד זמן רב בספורם כאשר ינתן לי רשות להגידם, ותכלית המראה שליאתי (היא כי) צוה עלי שאעשה ברית מילה, ובכל יום ויום אני פתוח ללפני מהר"ר דוד י"ץ ומגיד לו כל אשר ראיתי בחלומי, לדעת עצמו בזה, כי עלה בדעתי שבסבתו נראים לי הדברים ההם, והוא היה מעלים ומסכה ממני ואמר לי: מכל זה לא ידעתי מאומה, וכי מה אני שעל ידי יראו לך המראות הנוראות אשר אתה רואה? ואמרתי בלבי אולי איננו רוצה לגלות לי הדבר עד שאעשה ברית מילה, והלכתי מאתו ובלילה עשיתי ברית מילה ואין איש אתי, והקב"ה למען שמו עורני ודפאני, אף על פי שצער גדול וכאב הרגשתי ונתעלפתי, כי הדם היה שותת כמעין נובע מהגבר, והרחק הרופא הגאון רפא אותי במעט זמן לא יאומן כי יסופר. ואחר שעמרתי סממתי והלכתי אל מהר"ר דוד ואמרתי לו: דבר אדוני עמי בדבדך ואל תכסה ממני כי כבר קימתי מצות בוראי ותעלה והנני מחל כאחד מכני ישראל, או הראה לי פנים וזעפות, וצער בי ואמר מה זאת עשית שהבאת אותך ואותי בסכנה גדולה, שאם יודע למלך יאמר שאני פתיתי אותו לעשות כן, מה שלא ידעתי ולא עלה על לבי. והמתתי מאד על דבריו, ועם כל זה היה בלבי כי הוא מעלים ממני הדברים האלה. ואחרי שהייתי תתום בתוכם בוראי, נראו אלי דברים גדולים ועצומים ונגלו אלי סודות גדולים וחזיונות חכמת הקבלה הקדושה וצירופים גדולים מהמפירות, והראוני את חכמה וחזיונו את לבבי בתורת אלהינו, עכ"ל. ומיום אשר בא כבדתי אברהם גברה עליו ידי החיון יתר הרבה עד שבראשונה, ויהו מחזות נפלאים בתלום גם בהקיץ וכלם נתנו עדיהם כי קץ הפלאות בא בא, ובאחד מחזיונותיו נגלה אליו מלאך אלהים (לפי דבריו) ויצוהו ללכת מפורטוגאל לארץ תוגרמא ושם ישלים חסד ה'. כי לא על פי דוד הראובני יצא ר' שלמה מולכו מפורטוגאל לתוגרמא (כאשר יאמרו רבים מסופרי דברי הימים ההם) כי אם על פי המלאך (או המגיד) כאשר פי המקובלים יקבנו) אשר נגלה אליו בשעפים מחזיונות לילה, כאשר יכתוב במכתבו לר' יוסף שיטאצק אשר זכרנו בזה, הלא כה דבריו: "אז צוה עלי (מן השמים) שאבא במלכות תוגרמא ודורשיתי לפרסם הסבות להקל מעלי דברי ריבות תשובות ושאלות ודרישות וחקירות בני ישראל, והעברתי הדגה במתניהם כי מהר"ר דוד שליחני בשליחות נסתרה לתוגרמא, אבל עתה האמת אני לפני עושה שמים וארץ, כי לא מלתי ולא נסעתי על פי בשר ודם כי אם על פי ה' אלהינו". ואחרי כן יספר במכתב ההוא את המראות אשר ראה בחלום, ולאחרונה כתב: "ועדין אין לי רשות לפרסם דבר ממה שפירש (חזקן אשר נגלה אליו בחזיונו), ולכשיגיעני הקב"ה לשלחני לארץ אדום אעשה חבור בארובה מכל המראות שאינתי עם פירוש באר היסב, ומשם אשלחני ליראי ה' ולחושבי שמו".

בבוא ר' שלמה מולכו ארצה תוגרמא, התפללו חכמי היהודים תופשי התורה על חכמת הבחור חנחמד היה הגדול סרבנה גמלא וחסיד ודעת קרושים כנגלה ובנסתר וכל עו לא אנים לו. והמפורסם ר' יוסף חזקן (בספרו דברי הימים) מפליא מאד את דעת ר' שלמה מולכו בחכמת הנסתר ויכתוב כדברים האלה: "ויחכם (ר' שלמה מולכו) בחכמת הקבלה ויצא מפיו דברי חן, כי רוח ה' דבר בו ופלה על לשונו תמיד, גם גלה דלה את הפקוד מעמקי הקבלה אמרי שפר ויכתבם על הלוחות, ודרוש לרבים בצלולניא ובשאר המקומות, וירצו רבים אחריו לשמוע חכמתו ולנאמרו בחיזות, ויגד להם שלמה את כל דבריהם. לא ויהי דבר נעלם ממנו אשר לא הגיד

להם, ויראו את חכמת שלמה ויאמרו אמת היה הדבר שמענו עליך, והספת חכמה אל השמיעה אשר שמענו על עכ"ל. ואם יפלא בעיני הקורא איכה נהיה כדבר הגדול ד סתי ואיך מצא ר' שלמה עת רצון לאסוף ולכנס הל השפה הקדושה והליכות התורה הכתובה והמסורה, ומר נתיבות פליאות חכמת הקבלה באופן נעלה מאד? הלא בש על אדמתו היה אמן על ברכי דת נצרת, ומשעם המלך והאינקוויזיציון לא יראה ולא ימצא ספר תורת ה' בכל ארץ פורטוגאל ואף כי ספרי התלמוד והמקובלים, והאיש נמצא בביתו אחד מהמפרים והם היתה אחת דתו לה באש הוא עם ספרו יחד, ואם כן לא יתכן הדבר כי ר' ש אסף בחפזו את הסגולות הקדושות הן בהיותו פורט וסופר בבית משפט המלך, גם עלם צעיר לימים ובלי ס ומלמד גם לקרוא בספר כתוב עברית, גם אחרי אשר במסורת דת משה וישראל ויברח מפורטוגאל לתוגרמא, אז לא יתכן כי במשך ימים מעטים, ובהיותו נע ונר מצאה ידו להשלים נפשו בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ בסתרי התורה ועמקי סודותיה, עד כי התרומם והתעלה מרומי גפי ותורה הגיע עד מרום קץ חכמת הנסתר כמותו בכל חכמי הדבים בדור דעה ההוא. אם יפלא בעיני הקורא, לא נוכל להשיבנו דבר רק כי גם בעינינו ולא נרע פשר דבר. אך בכל זאת אין לאל ידנו באמתת הדבר ולכחש בעדות אנשי אמת חכמי לב וסופר נאמנים, אשר כלם העידו והגידו פה אחד כי אמת נכון ה כבן היום, וגם ר' יוסף חזקן אשר כל דבריו בספרו הימים הנשנים על אדני האמת בלי כל פרוץ וזו גם הוא יעיד על חכמת שלמה כי חכמת אלהים נוספת ויתכם מכל האדם, ועדות חכם וסופר נאמן בזה, נא מאד. (המשך יבוא)

עצים מטיפים חלב*)

השמש הציא מאצרו אור יקרות, אור צהצחות, את כל הכפר לארכו ולרחבו, והב קרני המתנוצצים וחמכריו באופן מאד נעלה ונפלא, גלו ויצפו את תלפזת הררי הפבקעים ענני שחקים בשיא גרלם ובתוסן גבהם. המשר עושי רצוננו חבשו את סמינו, ונסעד את לבבנו במעט ויין שרף ונסענו כלנו לדרכנו, אל הרוח אשר ישאנו ה מורה הדרך ההולך לפנינו, להתבונן על עצי החלב (מילביו) המתנוססים במרחק ארבע פרסאות מסקם מרבץ אורחתנו (ראוהאנע), לבוא עד תכונתם ועד תכליתם על נכון. ר דרך אחים (והיועו) יחקקים המעולפים בפרחים וציצים על בעלי צבעים שונים המפיקים ריח נחתה כריח עצי בשמ כה רבצנו כשתי שעות רצופות ועינינו לא תשבענה מר את החלד והדוד העונג והנעימות אשר שפכה המבע הגו על כל הכפר הרחב חזה מסביב, וכל חזיונותיה הנע החקקים הרהיבו בת עינינו ומשכיות לבבנו באופן מאד נע אדיר כן רבצנו ודרך תרש מצל, ומשני עברנו התנוססו רעננים המסתעפים בסעיפיהם וחמורותיהם ממעל לראש המסובלים במיני פירות יפים הגדלים פרע בשפע רב למי ולאחרונה עלינו חרים ויירדנו בקעות המעולפים בידקת והקוטפים כל מיני בר וזמן המשמחים לב ונפש, והמשב את יושבי המקום בתבואות רבות וטובות, ובשעה הראי אחר תצות חיים דגועה אל כר נרחב המכוסה בעצי במספר רב ועצום למאד, ממת חפצנו בנסיעתנו הנחת אנכי ואחוזת מרעי יחד תבמי הטבע, ירדנו מעל סמינו ונ אל מקום עצי החלב להתבונן עליהם בעין פקוחה, ו עד תכונתם ותכלית טבעם על נכון. והנה מדי דברי כ החלב האלה מצאנו את עצמי מחוייב להסיף דברים א לפני קוראי ספורי מסעותי אלה אדות עצי החלב בכי

*) Nach der Gartenlaube.

נרקבים אחר שנה ושנתיים בארמה להם, עד שהצטרפו להחליטם ולחדש פעם בפעם, ולפעמים היו באים לידו סנה ע"ז. עתה הנה המציא ה' ה'ל' להניח במקום עינים קורות וזכויות עבים, מן וזכויות מקשה (הארמלנים) אשר כבר בארנו סגולתו בהצטרפה (שנה ב' גליון 15,11) הזכויות הזה הוא קשה כבר, ובלתי משתנה לעולם כי לא יאכלו הרקבן, גם בסחור אינו יקר הרבה, קורות הזכויות הם נעשו בבית מלאכת הזכויות אשר לה' ה'ל', וכבר הכין סגולת הגדול על אופן כזה במסרמפארד, והנמקן הורה כי פושים הפה כמו ברזל.

נרקבים אחר שנה ושנתיים בארמה להם, עד שהצטרפו להחליטם ולחדש פעם בפעם, ולפעמים היו באים לידו סנה ע"ז. עתה הנה המציא ה' ה'ל' להניח במקום עינים קורות וזכויות עבים, מן וזכויות מקשה (הארמלנים) אשר כבר בארנו סגולתו בהצטרפה (שנה ב' גליון 15,11) הזכויות הזה הוא קשה כבר, ובלתי משתנה לעולם כי לא יאכלו הרקבן, גם בסחור אינו יקר הרבה, קורות הזכויות הם נעשו בבית מלאכת הזכויות אשר לה' ה'ל', וכבר הכין סגולת הגדול על אופן כזה במסרמפארד, והנמקן הורה כי פושים הפה כמו ברזל.

(כלי מחזה גדול) במגדל מצפה הזכוכים (אבסטרחה-מאדיום) אשר בארצנו במלפאחא סמוך לס' ב"פ, יכינו כעת קנה הבמה אחר גדל, אשר הצגות הענק הזה יעלה למחיר

שאלה הנדסית מבקשת

שני מאורי נאזע או עלעקטרים השונים בגודל א כעך A, B, ורדקים זמ"ז כדי אורך C, רצונו למצוא הקו העקום (או יותר שטח העקום) אשר כל נקודה ממנו תארה שזה משני המאורות באחד.

הודעות

יצא לאור „אסף המוכיר" חוברת שלישית לכלל שמות (אדרעססען) של רבנים מצויים, מורים בבתי הס' מחברי ספר ומכתבי עתים וכו' לתועלת מ"ס ב ולתופשי תורה בפרט מאת חיים דוד לי ווינע תר"ם.

נשחרתה לבקשת בני משפחתי להא עוד זמן פשוטי פה רוסטא דורשי ע במחלות אשר פוצאן מימי הילדות חסרן כה חמליד חלישות העצבים ופח נשים (אימפאסענץ) אונד נעווענשוועק יפנו אלי ע"פ האדרעססא שלמשה וים מאר ותרשה, ואלה אשר ביצעם שאר אהם במקום מצויהם בערים אחרות ויוד בקשתם לכה"פ שובע אחד מקום, מכתבים אענה לאיש איש בכתבו וכל ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אדרעססא

Доктору Н. Волхверу,
Кіевъ на Подолѣ. Спасская № 36.

שאלות ותשובות

לחוחמים על הצטרפה כח"ל, את הנה נקבל בכל פעם כפי הקדמ, חיים נר 1 מאר = 48 קא, והמלאך 83 36... נלמ' סעקולוגל לא קלטו כ מקום לספרים סודים, לה כ"י הדפוס מן נר ונגיעה סמכים לבוא לפני סופרים אין לס מקום, למחם ס"י סופרים מל פאפולס פס ככל מקום, למ' כח"ל"ס פאפולס לא נר

הודעה לכתוב אלי יכתוב ע"פ אדרעססא
Słomicki in Warschau
Muranowska (Brette Miła) № 24.
Сломикский г. Варшава
Мурановская № 24.

זה יותר משנה אשר עזבני בעלי, ודניה אחתי ושלש בנותי בעירם וחבר כל, שמו יצחק ואב בן נתן סלוצקין ליד עיר „סור" במחוז גאליציה, בן ארבעים שנה, קומתו סמלעז, כתפיו רחבים, עיניו סמראה תכלת גדולות ואורחות, שערותיו שחורות, וקני רחב, שפמו ידך כזה, אסור יד הכוזב חזק ורם, דרכו היו לשחרר תמיד להראות נעים קולו, אחלי, ודחפנא, להודיעני אם תרעו דבר מה ממנו, ע"פ האדרעססען של הרב ולמשה.
כן אבקש למסרהו, מאתב"ב בבואלסמאק אשר בעיר אחת מביבותיה ישנו שמה אב"ד בשכונ' ישועה ועליה תסם אשורו נחמה, שישיבו להודיע את שם העיר ששוכן בה ודרכ הגל' ואדרעססען אלי.
העצמות רוח הנוא כה אברהם ולסן מצערניא ליפלאנד, ווסטלאנד.
Rabiner Howscha, Pertzau, Lifland.

ספר המלים. קונקורדאנציא וחדש (כתבנית אקמאק יפה ומוחדד מאד) האחד כל המלים הבאים בספרי קדש בשמות ופעלים גם מלות בכל נמיתיהם לסתותם איש איש על דגלו ותרשו. וסראה כל סקומת המצאם בתוך. עם פתוח הדאחיותם בכלל ובפרט. — סחידו עם פארטא 1,50 ר"כ. לסחידים יענה ראבאס. הדפץ בו יפנה אל III. Гельбблиумъ, Варшава. Мурановская № 23.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА
НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ПОЛИТИЧЕСКУЮ И ЛИТЕРАТУРНУЮ ГАЗЕТУ
„НОВОСТИ“
на 1880 годъ
(ЧЕТВЕРТЫЙ ГОДЪ ИЗДАНИЯ ПОДЪ НОВОЮ РЕДАКЦІЕЮ)

Подписная цѣна:
на 1 г. 11 м. 10 м. 9 м. 8 м. 7 м. 6 м. 5 м. 4 м. 3 м. 2 м. 1 м.
Съ доставл. въ С.-Петербург. 8 750 7 650 6 550 5 450 380 3 2 1
Съ перес. 9 825 750 7 650 575 5 450 4 3 2 1
Подписывающіеся сразу на всѣ послѣдніе мѣсяцы 1879 г. и на весь 1880 г., платятъ за время: съ 1-го сентября 1879 г. по 1-е января 1881 г., т. е. за 16 мѣсяцевъ, 12 руб., съ 1-го октября 1879 г. по 1-е января 1881 г., т. е. за 15 мѣсяцевъ—11 руб. 50 съ 1-го ноября—всего 10 р. 50 к., и съ 1-го декабря 9 р. 50 к.
Подписывающіеся сразу на 1879 г. получаютъ всѣ номера съ 1-го января.
Письма и деньги адресуются въ С.-Петербургъ въ редакцію газеты „НОВОСТИ“ (Гороховая, 82).
Газета „НОВОСТИ“ выходитъ безъ предварительной цензуры, ежедневно, не исключая понедѣльниковъ, полными номерами, а въ дни, слѣдующіе за табельными праздниками, въ видѣ прибавленій или телеграфныхъ бюллетеней.

Доставлено Цензурою: Варшава 27 Октября 1879 г. Въ Типографіи И. Гелдмана, Мурановская 24.
Редакторъ-Издатель Э. Сломикский.

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחירו באשכנז:

14 רייכס מלך לשנה.
נעמסרייך 8 פ' לשנה.
וכן לרבע שנה.
שכר מודעות:
מכל עורה קורה 5 קאס'.
ומעורס רחבס 10 קאס'.

ברוססא ופולין.

נולח במוקדס לשנה 5 ר"כ.
לשנה 2.75 ר"כ.
לשנה 1.50 ר"כ.
לשנה 20 פולק.
לשנה 5 דוללר.

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון, מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע, ידיעות העולם והמבע.

יוצא לאור אחת בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

№ 47.	ווארשויא. א' טבת תר"ם.	Варшава, 4 (16) Декабря 1879.	ששית
-------	------------------------	-------------------------------	------

ומקדם לכיון את השעה ולדבר בעתו דבר ע"ד השאלה המתרחצת בלב כל עמי הארצות, וביותר בלב העם האשכנזי, אשר כבר כשל כחו לשאת את סבל המסים והארנוניות בימי הלחץ והדחק כאלה, אשר עוד ירבין מיום אל יום, במדה הזאת אשר תגדיל הממשלה את מספר צבאותיה ואצרות הנשק ותכני המלחמה, ומאשר כי יודע הוא בעצמו שתנאו אשר התנה, כי כל הממלכות תהיינה שמחות בחלקן, ואף אלה אשר גבולותיהן נצטרו ע"י אשכנז כצרפת ודאניה הוא דבר העומד מתוך לגבול האפשרות, על כן מצא לשוב להשביע את נפש האשכנזים רצון בפסוקי מלך, להעלות אבק בעיניהם, בהראותם לדעת כי לא עליו תלונתם בדבר המסים האוכלים אותם בכל פה לרגלי אנשי הצבא הרבים, כי אם על הממלכות אשר אין לבן הולך להיות עמו בעצה אחת בהציבו גבולות עמי אייראפא. — ובאמת אם נשים לב לראות את תכונת השלום השורר היום ברובי ארצות אייראפא, אז עלינו להודות, כי אם אמנם לא ישמע בימים האלה קול צלצול תרב ורעש כידונים, בכל זאת רחוקה אייראפא היום משלות השקט, אשר יחלם להם רבים המאמינים בתומתם לדברי הנסיך הנזכרים. אל כל מקום אשר תשוב עינינו שם, אל אשכנז וצרפת, אוסטרליא וממלכות אשר על חצי האי הבאלקאני, בריסאניא ואיטאליא וממלכות אחרות על חלק ארצנו נראה, כי נסך הזמן עליהן רוח עושים ומהפכה והספק וההסתר פרשו את כנפיהם עליהן, עד כי כמעט נראה, אשר צדקו דברי אלה האומרים כי עתידה אייראפא להתרגש תחת מקרים נכבדים, אשר תגתת ידם עליה להתליפה ולשנותה שנוי גמור ומוחלט. ארץ צרפת היא האחת בין ממלכות אייראפא המערבית והתיכונה, אשר המחסור והעניות לא מצאו קן בקרבה. בין כל ממלכות אייראפא היא האחת אשר אצורה מלא כסף והב והכנסותיה רבות על הצאותיה, יכול ארצה בין ופרי עץ ותצאות בתי המלאכה הגדולה אשר בה תוציא שנה שנה אל כל ארצות תבל ותביא תמורתם כסף תועפות אל קרבה, בה תגדל ותעשיר מיום אל יום. אך לעומת זה אסף הזמן את שלומו ממנה ע"י ריב הכתות המדיניות אשר אין מעצור לרוחן, וכל אחת מהנה תאבה לברא לאחז בידה את רמן הממשלה.

תוכן הענינים.

ימימים. קול ענות. איזיום. נאואגורדאק. זאבלוהוא.
שומיאן. צאראצין. ידיעות העולם והמבע.
דברי קצין וקצם מסל קלמן טולמן. עצים מסיפים חלב מסל
ה וזכ סלסמן. תרשות שונות. מכתב להמ"ל. הודעות.
שאלות ותשובות.

דברי הימים

דבר שלח בימים האלה הנסיך ביסמארק אל אחד מחכמי
נה באיטאליא, ונפל באייראפא כולה, עלה על שפת לשון
מבה"ע הגדולים ויפליא את כל תחוי העתים הפלא ופלא.
הדבר: הנסיך ביסמארק אשר זה כעשרים שנה מיום היותו
שב ראשונה בממלכת פרוססא, היה פתגמו תמיד: כי לא
מר ודברים אך באש וברזל יוציא לפעול את דבר אחדות
עמי אשכנז תחת שרביט מלך פרוססא. הנסיך הקשה
זל אשר דריו ברית מלחמה את העם האשכנזי לנפח צור
בו על כל העמים סביביו, לרשת ארצות לא לו ולתת את
רעו על סף הממלכות הקטנות שכניו. הנסיך הזה שנה
גע פתאום את מעמו ויהי לגביא השלום, ובמכתבו אל המע-
אר האיטאליאני יציני יאמר מפורש, כי לו הואיל כל
רי הממלכות להחזיק בנושנות בכל הדברים הנוגעים
יפתח המדיניות מתוך לגבול מסלבתם, כי עתה סר פחד
לחמה בכל עת ובכל שעה מעל עמי אייראפא ותור ההב
הגיע; אשר אלפי אלפים אנשי צבא יוכלו להתנצל את
קם ולשוב לעבוד את עבודת השלום בבית ובשדה, כזאת
את דבר הנסיך ביסמארק במכתבו אל הנבחר האיטאליאני,
ר לא אתר לשלוח הדברים על פני תיץ. מבין הדבר, אשר
רים כאלה יוצאים מפי הנסיך היו מסגילים לעורר פלא בלב
באי שער אייראפא, ולתת ענין לחווי העתים לענות בו
פוך בדבריו ולדרוש בהם. אמנם הדעה הזאת נכונה היא
ת אלה האומרים, כי יודע ומבין הוא ה' ביסמארק מאו

העשה את כל הישר בעיניה כבלי שאל את פי נבתי ו
ובעוד שחוקקי העם נדונים ע"ד שאלות יכללת המדינה ו
הברל, המחמד שודד בעצם תקפו בכל קצות הממלכה, ו
הולך וחוק בסדינת שלעזיא העליונה, וכל מכה"ע מלאים ס
מבילים סמצב העם שם המורה מאד, וקוראים בקול אל
האשכנזים לצאת לישע אחיהם המובלים חרפת רעב"ו ו
לחצי קור וקיר. לעזות כאלה דעת לנכח נקל, מדע
ה' ביסמארק להשביח את שאן הרוחות של בני עמו, ו
פתאום את טעמו, להיות לציר פבושר שלום משמיע א
ואתה בין ממלכות אייראפא; בעוד אשר מעבר מזה יש
מכה"ע הדוכרים בשמו להפיץ בין העם ידיעות, כי רו
חורשת רעה על אשכנז ותאסוף חיל וצבא רב על גבול
המערביות בנפות הגיעמען והוויכסעל. השמיעות האלה
מאד לפני ירחים שנים, אולם מעת היות אדוננו כבוד רו
הנסך הגדול יורש העצר מסלכתו בקרית מלך אשכנז
הקולות, והנה עתה נשמעו שנית, וחמדה"ע הדובר ברוח
ביסמארק Bresl. Zeit. סופר ומונה את כל המתנות והגדו
חיל הפרשים וכלי התותח, אשר הציבה ממשלת רוססיא
גבולות המזרח של פרוססיא. כל זה יעשה ה' ביסמ
להתנצל בפני עמו ולהראותם דעת, כי אנוסה הממשלה במע
לדברת את צבאותיה על אחת שבע.

ואם נשים פנינו אל ארץ הקדם, אל העמים השוא
מנוחה אחרי אשר עיפה נפשם מהמלחמות הרבות והעצ
בחמש שנים האחרונות, הנה יראו לפנינו דברי ה' ביסמ
ע"ד השלום הכללי כדברי שחק מכאיב לב (מאטירא). עוד
מה"ע יורשים ומדפכים בדברי הנסך ע"ד תקופת השלום והא
והנה באה השמעה, כי על אדמת חצי האי הבאלקאני, א
רוחה דמי חללים לאלפים ולרבות, נשפך עוד דם אדם ב
האלה. עוד בנ' הקדם הודענו, כי לא צלחה למקטאר
משלחתו אל האלבאנים, לדבר על לבם כי יקבלו ברצונם
את של מלכות מאנמענעגרא, והגם חוקים ברעתם לבלי
למאנמענעגרים לברא בגבולם, וביום 4. לחדש התנו האלב
במצב המאנמענעגרים על יד העיר וויעליקא, ותמוש המל
ביניהם אשר ארכה כיום תמים, כאף איש נפל חללים ונ
רבים משתי המחנות, עד אשר לאתרונה ~~המאנמענעגרים~~ יד המאנמענעג
ויהדפו את האלבאנים מעמדתם. בהגיע השמעה לקאנסק
מינאפאל הודיעו צירי הממשלות כי נקיה הפארמא משפ
דמים הזאת, אחרי כי היא עשתה את שלה למנוע את ה
באנים מבוא ברמים. עתה נשמע כי הנסך ניקטא ב
צבאותיו, מניה ממקומו מל העיר נוסנא ללכרה ברעש מל
רוק השלל והקור עצרו בעדו להפיק את זממו עד היום.
הנסיכות החדשה בולגאריא אשר החרסמה על משואות הונ
בישע ימין צבאות רוסיא, לא תדע שלום בעצמיה, ובימי הש
העבר היתה כמעט צפויה אלי סכנת מהפכה וריב אורחיה
עוד בנ' הקדם הודענו, כי לא קבל הנסך מושל הארץ
המכתב אשר הגישו לו הראדיקאליים, אשר התאחרות כל ה
גארים תחת שרביט ממשלתם כל מומתם, אך באשר המה ה
בבית הנבחרים, ולפי הקאנסטיטוציא עליו לבחור את יו
מקרבם, לא מצא דרך אחת, כי אם להשתמש בוכותו ו
תורת המדינה, להתיר את אגודת הנבחרים, ועד עת הבח
שם את משרת ההנהגה על אנשים אשר לא נודעו בנמ
אל אחת הכתות, ומהבחירות החדשות תצא משפט המס
הצעירה לשבט או לחסר, באשר נשמע כי אם יוסיף העם ל
אנשים כהגבחרים הראשונים יש ברעת הנסך להסתלק משיאו
גם הסכסוכים בין בריטאניא ותוגראמא אשר החרידו את
אייראפא מקצה, על עמדם יעמדו, ומיום ליום תוכח בריט
כי כל מעשי תוגראמא המה רק לפניו ולאחור את העינים. מ
כתב הדת הגלוי אשר הוציא המולטאן ע"ד נושי הממלכ
ושליות הבריטאני בעקקער פחה אל אויא הקטנה, בלי
ותעצומה מאת המולטאן ומתי סדו, להיות דבריו נשמעים
מקום בוא, לא עשה המולטאן קטנה או גדולה מן כל התק
אשר נועד לארצות ממשלתו באויא. דעת רבים, כי מ
תוגראמא מוכיחים עליה, כי נשענת היא במעשיה על א
הממלכות האדירות, אשר בצלה תשגב לעת תעלה עליה

הן אמנם, כאשר נודע לקראינו ממאמרנו בשבוע העבר עמד
הנצחון לימין ה' וארינגטאן נשיא המיניסטריום, והנצחון הזה
עוד עלה בערכו, כאשר נודע, כי מלבד אשר אוהבי המלוכה בעלי
הימין לא עמדו למנון ולא חוו את דעתם, כי אם גם הם נלוו
אל אויבי הממשלה, ובכל זאת היו שני שלישי דעות מהעומדים
למנון אחרי ממשלת ה' וארינגטאן לתת תוקף אל פעולתו.
אמנם. כפי הנדע עתה לא תשובע הממשלה נעימות מנצחונתיה;
בעלי הימין יוסיפו לעשות את שלהם להזניע את הממשלה
ולהכעיסה תמחרים בשאלותיהם, כאשר עשו בימי השבוע העבר
ע"ד אשר צותה הממשלה לסגור את בתי הספר של תברות
הכהנים, אשר בהם עוררו המורים את תלמידיהם להרים יד
בממשלת הרפובליק, עוד מעט ונשמע לאמר, כי המיניסטר
שעל עניני חוק ומשפט, מניה את מקומו, כי לא יתנו לבו
להעביר מפקודתם את רבים משופטי ארץ כחפץ הרפובלי-
קאנים הגמרצים. כללו של דבר, כי על פי האותות אשר ירבו
מיום אל יום נראה, כי המיניסטריום לא יאריך ימים אחרי
נצחונותיו, ובראשית ימי השנה החדשה יקח פקודתו מינים-
טעריים אחר הרצוי בעיני נאמבעטסא, המתהפך עתה במאותיו
והושב מחשבות א"ך להתנשא לכל לראש ולעמוד בראש ממשלת
הרפובליק הצרפתית, למען לא יבצר ממנו להוציא לפעל את
כל מחשבות נקם ושלם אשר יזם לעשות לאשכנז.

כחיון הזה מן התהפוכה הרבה ע"י ריב הכתות, נראה גם
באוסטריא. הממלכה אשר כמספר לאומיה היו כתותיה, הנחשבה
משבטים ועמים שונים אשר לא יבינו איש שפת רעהו, ועינים
איש את אחיו מימי קדם קרמתה. גם הממשלה הזאת לא תשובע
נתת מן הנצחון אשר נחלה לה בבית הנבחרים לפני ימים
אחרים, כאשר נתקבל ברוב דעות עיקר דבר ההצעה, אשר
הציעה ע"ד ההוצאה הקבועה על הצבא בעת שלום, אולם כמעט
נגשו הנבחרים לרוץ על פרטי החוק הזה, והנה נראה הפרץ
הרחב אשר בין הרוב מנבתי לאומי הסלאוונים: הפולאנים,
הסלאוואקים וביתוד הצעלים יושבי באהמקען, אשר עד היום
חשבו רגלם מבוא בסוד נבתי עמי אוסטריא, ובין המיעוט, המה
האשכנזים, הראשונים יפו און אל דברי המיניסטר סאאפע,
והאחרונים יתנגדו לו בכל עו, והקול נשמע, כי נכון ה' מאנפע
לעזב את משמרתו ופקודתו יקח ה' וזההענואר, הנודע לאוהב
הסלאוונים ומנגם, במדה הזאת אשר ישנא את האשכנזים, על
כן נראה כי יודעי העתים באשכנז צופים ומביטים בשבעה
עינים על כל הגעשה באוסטריא, ברעתם נאמנה, כי ממצא
הריב הזה תלי גם עתירות הממלכה בעלת בריתם מרצה לה.
ואם נסור לראות את אשר יעשה עתה בארצות הממלכה
בעלת ברית אוסטריא, אשכנז, הנה נראה כי שם מצב הענינים
ברע עוד יותר הרבה מאשר באוסטריא, ושנים המה נגיעה
אשר לא תדע אוסטריא אותם: המחמד וצוק העתים לא יעיקו
על אורחי אוסטריא במדה הזאת כאשר באשכנז, ויושביה
לא ירצו תחת עול חקים מיוחדים, בעבור ריב הממשלה
עם הכהנים, או כאשר כנהו ביסמארק בשם מלחמת הדעת
בהדת (קולטורקאמפף), אף לא ריבות מפלגות העם עם מסיגי
גבולות עולמים ומדמים התברה הסאציאל-דעמאקראטים, אשר
כרו אונים אל העם האשכנזי לשמור בקול התודה החדשה
ע"ד שווי הקנינים והעבודות. זה ימים רבים, אשר הנסך
ביסמארק התקרב אל בעלי המרכו בבית נבתי עם פרוססיא
מן הנוטים אחרי הכהנים והקתולים, ודברי מו"מ עברו בינו
לכסא כבוד האפיפיור, ובימים האלה נודע, כי המו"מ עלה
בתו ולא באו ביניהם לכלל דעת אחת. ובימים האחרונים
נשמע, כי חלץ ביסמארק מדם וישת שנית יד את אוהבי
הלאום והרדור (נאציאנאליבעראלע) אשר כבר התכחשו
לדעותיהם החפזיות ויתנו להן ספר כריתות, ומכל הליבעראליזמוס
שלהם לא נשאר כי אם השם לבד, — כאשר הראה לדעת
אחד מראשי מדבריהם ה' פרייטשקע, ראש לשונאי ישראל
בארצו, ובא האות על זה, כאשר הובא למשפט הנבחרים
הצעת הממשלה לקנות את מסלות הברזל קנין כסף של אגודות
אנשים פרטיים עד היום, למען תהיינה לנכסי הממלכה ומקור
הכנסה, תמכו הנאצינאליבעראלים את חפץ הממשלה,
למרות הדבר, כי עתה בהיות הממשלה חפזיה בהוצאותיה,

בריטאניא . מכה"ע בריטאניא יספרו , כי בדתאספ שרי
זכה להתייעץ על צפונותיהם , הדיע ה' ביקאנספעלד , כי
שתי הממלכות , אוסטריו ואשכנז נתנו את ידן לו לחוק את
אנאניא , כאשר תוסף בזמן קרוב שנית ירה להראות קשה את
יפאן על מאנו להקים את דברי הבטחותיו , ויוסיפו מה"ע לספר :
הכנות אשר תעשה דוססא לקראת מסעה תחדש נגד בני
המעקי מורקאמאנים , לחדש עליהם את פני המלחמה , לכבוש
העיר מערווא המפתח לארצות אויא התיכונה ; המעשים
הבצירוף הדבר , אשר יוסף הסולטאן להקשות ערפו מבלי
לעצת בריטאניא , הגיעו את ביקאנספעלד לקחת דברים
הממשלות התיכונות באייראפא , להיות ידן עמו למען הבבד
על הסולטאן להקים את מצא שפתיו . אך שיהיה כל
אשר רסן הנהגת המלוכה הנהו בידי השרים היושבים
ענה במלכות תונרמא , והבריטאנים עומדים על דעתם בחזקה ,
ענה דרת סכסוכים מרבה להביל שוכנת על שמי אייראפא .
השרב העבודה לבריטאניא היום מתוצה לה , כן כל הדברים
יעים בפנים הארץ , והאייראנים יוסיפו להראות אותותיהם
ת , ולהתאסף לאספות גדולות , גם בלאנדאן ובכל הערים
סאניא מקומות אשר האייראנים יושבים שם , ובימים
ה בא זכר האייראנים לפני הגבירים היושבים בסוד
גרים בארצות הברית באמעריקא , ואחדים מהגבירים הציעו
המתקקים , כי יודיעו את דעתם בספר נלוי , כי צדקו
ליאנים במפעליהם , ונשיא הרעפוליק יחזה דעת למלכת ברי-
א , כי נכון הדבר למלאות משאלות העם האייראני . עוד
יודע מה ענו הגבירים על זה , אולם לו עשו האמעריקאנים
כי עתה נחשב הדבר להתערבות בהענינים הפנימים של
בה אחרת , ולבטח לא תתחול בריטאניא את עלבונה זה .

מן כל האמור נראה , כי אסף ה' את שלומי היום
ארצות אייראפא וינחיל להם מבכות ומדומות עד לבלי
אך בין פירוד הדעות והלבבות השולט היום בין רובי
וממלכות אייראפא , הנה ינעם לנו לראות איך תוקי המסר
ת הצדק הכה שרש בלב כל באי שער אייראפא ; ובדבר הזה
כולם שוה , כי באה העת לעשות משפטים בתועי רוח
משחית , המתחרים לשנות את פני הארץ ולהרוס בנוכה
את עמודי המסר , התברה האנושית והדת , ולפרוק מעליהם
מלכות שמים וארץ , ויהי האות כי כמעט הגיעה השמעה מן
יה הנוא ביום 19 נאוועמבר (2 דעצעמבר) על יד העיר
קוא , ומכל אפסי ארץ ולאומי תבל נשמעו אך דברי תודה
ה אל ההשגחה העליונה , אשר סכבה בבגפיה על חיי בחירה
יה ה' , וגם מעבר לים האטלאנטי מפי נשיא הרעפוליק
אצות הברית באמעריקא הצפונית קיסר בראזיליא והקאנ-
אס האמעריקאני , הגיעו דברי ברכה ושמחה אל כבוד ארוננו
יר"ה . המכ"ע הרוססים ירבו עתה לספר ברוב ענין את
דבר המקרה מן 19 נאוועמבר לאמר : כרבע שעה אחרי
הד כבודו במאסקווא , ושוברי רבע העיר ראנאזשא כבר
לעלות מעל המסלה , והנה קול רעם גדול אדיר וחזק אשר
במרחק כברת ארץ עלה באזניה , ועוד מעט והנה אדני העץ
פסי הברזל הנטויות על המסלה עפו ברוח במרחק רב ,
הברזל נתפוצצו לרסיסים ופני השוברים וכל העם הנצבים
בעפר ותול אשר השלכו בכח ואון מבמן האדמה . אחרי
הבהלה האזונה , העיר אחד השוברים כי הקול נשמע מן
הקרוב אל המסלה ; אור נר האיר את תלוני הבית , אך
מונרו על מסגרי , והשוברים אשר התרפקו על הדלת לא
מענה , עד אשר קפצו מעל לגדר אבנים , ויחדרו אל פנים
אשר היה רחב ידים בעל תחתיים ושניים וחדרים רבים ,
דיות וחדר תלו צלמי קדושים ונר תמיד בוער לפניהם , כתקות
שומרי אמונים , גם המונת הדוד הקיסר ובני משפחתו
היו תלויים על קירות החדר הגדול : על השולחן נמצאו
י ארוחת הערב עם בקבוקי שכר וי"ש מלאים אשר עזבו
לים בהחפזם . בגדי אנשים ונשים נמצאו בחדר המסות ,
ה היה קר מאוד , ועל כן התלה החקירה ביום שלמחרתו
בבית לא נמצא מאומה אשר יוכל להעיר עליו חשד
הרין , אך כמעט דרכו רגליהם על מפתן הרפת אשר על
ותראה לעיניהם הסוללה הגאלואאנית אשר היתה תבושה

וסמונה באדמה . בחפרם מעט בארץ נגלה להם צינור קטן עשוי
מחומר גופא-פערקא , אשר היה נמוי מן הסוללה לאורך הקיר עד
החלון המצרית אשר ברפת , מן החלון הזה יכלו להשגיח על
המסע ההולך וקרוב , שם נמצאו שני פסי מתכות ושני חומי ברזל
יוצאים מהם ; חומי הברזל היו מתוחים מן הסוללה הגאלואאנית
עד המזרח העליון מקום חדר המסות לאדוני הבית , וישרכו
אורחותם אחת הנה ואחת הנה עד קרקע הבית , אשר שם נעלמו
ונתחברו אל מכונת המפץ של רוסקארף הנודעת . חוט הברזל
הולך את חקרי המשפט על דרך חקירתם , עד הגיעם אל קורת
עץ בתבנית מרובע אשר הונחה על פי חלל גדול מתחת לארץ ,
שם נגלה לעיניהם יציע (גאלעריע) בעומק קלאמפער אחד באדמה ,
גג היציע נעשה מן מעשה רשת רקועי פחים ומחובר בצינור דק
אל תנור הבית להביא דרך בו אויר זך ונקי , למען אשר לא תעלה
חלודה על החומים המוליכים את זרם העלעקטרי . מן היציע
החלה התעלה אשר מתחת לארץ , אשר הוליכה את חומי
הברזל אל כותל אבנים הנבנה תחת פסי הברזל (שיענען) אשר
עליהם תעבורנה מרכבות מסלות הברזל . הכותל נבנה מחדש
ואבניו לא התלכדו עוד אחת אל אחת , על כן לא היתה הפקיעה
בכח רב כאשר רבו פועלי האון . המסלה נשחרה ונתקלקלה מן
התפירות הרבות אשר נעשו על שטחה , וארבע מאות איש עבדו
במשך שנים עשרה שעות לתקנה . עתה נודע הדבר , כי הבית
הזה היה קנין כסף אחד האכרים , אשר בימי סעפטמבער העבר
מבר אותו לאיש אחד צעיר לימים , אשר התכנה בשם סוכאר-
קאו יליד העיר סאראמאוו היושב במאסקווא , על פי סכתי
תעודות מקימות מראש השוברים ופקידי העיר . עתה נודע
כי איש בשם הזה לא נמצא בסאראמאוו , הקנין נעשה ע"י
אחד הסוברים הגאמנים (נאמאריוס) אשר הושם עתה במאסר .
הבעל הבית החדש יושב בביתו עם אשתו הצעירה ויפת המראה ,
ויהיו למופת להאכרים התמימים , בדרך אמונה אשר בחרו , ויכבדום
מאוד מאוד ולא חשדום גם אחרי רואם כי עגלות רבות נצבו על
פתח הבית לעת ערב . כל העבודה נעשתה בשום שכל
ובזהירות יתירה . ולו גם חפשו את כל ירכתי הבית בערב שלפני
המקרה , כי עתה לא מצאו כל דבר רע בבית , יען כי אותות
רבים יעידו אשר הסוללה הגאלואאנית ויתר כלי המשחית הובאו
אל הבית ויושמו במקום שעות אחדות לפני המקרה . עד היום
לא נודעו עקבות פועלי האון , אך ביום שלפני המעשה במאסקווא
נפגש איש אחד על חצר מסלת הברזל בעיר יעליסאוויעטנאר ,
אשר משך עליו עיני השוברים המזוינים (ושאנאדאריס) במלתתו
אשר היתה כבדה למאוד , עד כי לא יכול שאתה , אף כי היתה
קטנה בכמותה , ויהי בפתוח את מלתתו , וימצאו בה שתיים
עשרה תיבות קטנות מלאות חומרים ספוצנים ניטראליזצירין
ווינאמיס . אחרי כל אלה אין ספק כי בזמן קרוב , תבואם יד
המשפט לעשות שפטים בדרשי משוחית , למען בער כלה את
הרע מקרב הארץ .

קול ענות

הקטגוריא הרבה ודברי שנאה ובלע אשר רבו כמו רבו
על אתב"י יושבי אשכנז במכה"ע , במגלות עפות ואסיפת עם ,
הקטגוריא הזאת עתה בעצם תומה , ותחת אשר כה נשמע
קול מתרחק מערכות ישראל ממרומי הבמה , מפי כהנים ארוקים
שטאקקער המסיף וכל כת דיליה , או מן צעירי הסוברים
העמלים לפיהם למען בצוע בצע , למכור דעותיהם לכל
המרכה במחיר , כהאיש מאאר ומרעיו , הנה נשמעו היום דברי
איבה ותחרות יוצאים מאת איש אשר קולו נשמע בהפארלמנט
האשכנזי , ומכאם הדוראה בבית מדרש המדעים בברלין
„פרייטצקע" , סופר קורות הימים ונבחר העם , אשר זה ימי
מספר נתן ספר כריתות לדעותיו התפשטות בעניני אמונה
ומדינה , ויתמכר אל מורדי האור , האיש הזה אשר זה כמה
פעמים לא חש להלבין פני תלמידיו העברים , בכל עת אשר
זכר את היהודים בקריאתו את תורת דברי הימים בבית מדרש
המדעים , האיש הזה פרסם עתה במכה"ע Deut. Revue מאמר
רעב ידים , אשר בו יתודה על חטאת נעוריו , עת אשר זנה

בהגדי לעמי את קורותיו כפי אשר הודתני רוח הת
האמתית והמקורים הנאמנים אשר מהם שאבתי, האם
אשם בדבר אשר מעשי אבותיך לא ישימו קטורה באפיך?
עשיתי? לו כדדתי האמת תחת לשוני? מדוע לא קראת
את דברי על התפתחות אמונת הנצרים, אשר לא מנעתי
גם מאת המחוקק ותלמידיו? הנך אומר כי פגמתי ב
מאורי אור הדת והדעת המתקן לזוהר, המליץ ה
גאסוה והפילוסוף פִּיכמע, אך האם לא הצעתי את
פרשת גדולתם והטוב אשר עשו לבני עמם והאנושית כו
אך עם זה הערתי נ"כ, כי בארם שנו ויעקשו את ה
במשפטם על ישראל ואמנתי. באחרונה אשייך דבר אחר
תלונתך עלינו, כי עלנו במעלות רוחנו ובבשרונותינו
מרומי התכרה, קרא נא באחד מספרי ביקאנספּעלד
יאמר על העם אשר ממקור מחצבו יצא לאמר: ברי
יעמלו אלה החפצים להצר צעדי העם אשר מידי יוצרו
בתכונת הנפש, אשר בהנה שם לאל את כל עמל
ומעני, ברוחו הכביר שרה ויוכל עם מלכי מצרים ו
בבל ויון קיסרי רומא וכדאי האינוקוויציא וכו'. לא
אעידך, תכנני בשם "קנאי", הפך נא בדבריך ודברי, ו
כי הוא הקנאי, אני או אתה. (סוף יבא)

מעיר איזיום (מחוז חארקאוו) מרבים לספר בשבט איש
מרבב, ה' יחיאל שפירא, איש אשר בשם י
יתפאר, והוא אהוב ונכבד בעיני האזרחים אשר בסביבותיו,
לקת לבבם לצדקת היהודים וטובתם, להציל עשוק מיד
לחונן דלים, יקנה מכתבי עתים שונים, המלמדים טובה
היהודים ולהלקם בין הנצרים, את מתברות הפר' תואל
נתן לקרות לדיכס מעמי הארץ, יחזיק הדוסקי יעברי הראס
הצפירה וכו', כמותו ירבו בישראל.

מעיר נאדוואגורדאק (מחוז מינסק) מודיעים מן מצב בית ה
בית נכון ונשא ונן פביב לו, אשר
בראשונה ע"י איש רב פעלים ר' אברהם שקלעוויץ, ה
את התצאותיו שנה שנה הקריש לקרן קיימת בית חוצר
ידים בעיר ווילנא, ומששקעה שמשו ו"ל זרח אורו של
סה' חנוך העגדיל חושין, אשר דגדיל כבוד הבית ביסדו
מרקחת (אפמיקע) בית המבשלות, באר מים חיים, בגדים ל
נקיים, אין קצבה לכסף הרב אשר יוציא ע"י שנה שנו
פ"י שנים, ואף כי זה כביר אשר העתיק מושבו למאס
לא שבה חסדו וצדקתו לשלוח לבית המרקחת סמי רפ
ולעזור לעניים חולים היוצאים מכה"ח, יסד פה בית ג
חסדים והציה סך 2000 רובל לקרן. ועל טוב זיכרו גם
הבית, הגביר ר' מיכל קאבאק, והנכבד ה' יהונתן ראמקא
ויהי נועם ה' עליהם.

מעיר זאבלוהווא אחרי שהביאו לעיר רופא (ראקמאר) הקי
בית מרקחת לסמי רפואה, ורוח ה' פ
את נכבדי העיר ויכוננו בית הספר לנערי ב"י, אשר שם
מורה ה' ציפקין, והתצאות על כל זה העולה לֶסך 1500
לעך יקחו ממכר הבשר, גם יצאה מקרוב הפקודה
שמה בית מעד העיר Мещанская управа אשר שמה
היהודים, ולא יהיו עוד למשמה בידי המאספים (אימכארשני
עתה לא יבושו תושבי זאבלוהווא ופניהם לא יתור.

מעיר שוומיאן (מחוז מאהליב) יהללו בשער מעשה הצדקה
בקרבא, חברת "חונן דלים" אשר ממרתה
לכל יצמרכו לחזור על הפתחים, כי יקבלו את ספוקם
ואוכל נפש מבאי החברה, ובני העניים יתנו לבעלי מ
ללמדם אומנות, והעוסקים בזה ראשי החברה, ר' צבי פ
ור' יחזקאל שיקן, יהי כבודם ברוך. אברהם ליב

מעיר צאריצין מודיע ה' הלל ראבינאוויץ, כי ביום בוא ה
הטובה כי הציל ה' את אדוננו הקיסר

לבו אחרי דעות הדורות, ולכבו נמה אחרי סופרי ב"י, ואחרי
העלתו נדה את עלילות משנאנו אשר כבר היו לרא, כי
בידינו טוב הארץ וכו' וכו', ישמך בוז ונאצה גם על חכמי
וסופרי ישראל, וככל אומן השונא את בני אומנתו, מתגרה
בסופר עמנו הנודע לתהלה, החכם רד' צבי גרעמץ מורה
בהאנויוועעויעסעם והסעמינארים לב"י בברעסלוא, ויאמר כי
גרעמץ מלא את ספרו "קורות היהודים" בדברי שנאה וקנאה
אל הדת הנוצרית ובעלי בריתה, וקנאת דתו אכלתהו בעת
כתבו ספר דברי הימים, כאלה וכאלה ידבר פרייצקא במאמרו
הגדול. שונאי ישראל ראו את המציאה הזאת ונפלו עליה,
ויעתיקה לכל מכה"ע של בני בריתם, אף הפיצוהו לרבות
בתוכרות מיוחדות. לדברים האלה היוצאים מפי חבר הפארלא-
מענס ומורה ראש, אשר ארה לתברה, "בני בלי שם" (אנמי-
סעמיטש), נעורו גם חכמי ישראל אשר עד כה החשו ויקיימו
בעצמם מצות המלך אל תען, ושני מורי הדעת והכמת
ישראל, הפראפעסאר רד' לאצארוס בברלין, והדר' גרעמץ
בברעסלוא, מהרו לענות תורפיו דבר, וקול דבריהם מצאו
הד למי בלכות טובי האשכנזים, וכל המכה"ע הישרים - בלבותם
מהללים את דבריהם.

הפראפעסאר גרעמץ בעסו השגון ודברים חדודים, מצא
ללחם מלחמת בני עמנו, ולנקום נקמת כבודו וכבוד ספרו,
וכה דבריו במה"ע. Breslauer Zeit, אל ה' פרייצקע, בעקבות
בני בלי שם הצא, להשמיע ועקת שבר ולהאנה בשברן מתנים
על ארבעים מיליאנים אשכנזים הנתונים בידי מתי מספר היהודים
הנפרצים בארץ. אדוני, ברבריק אלה הזבשת בני עמך ותמלא
פניהם קלון, באמרך, כי היהודים המעטים יתעום מרכי המוסר
וויליכום תועה, האם כה ירד העם האשכנזי פלאים בעיניך?
אני לא אפחד ולכי לא ירך לקל ההמולה הגדולה העולה
באזני מסך ומן כל עדרי חבריך, עוד מעט וטובי העם יבינו
לרעכם ויפנו ערף אליכם, אך בתור סופר דברי הימים אל
סופר תברו אשים מדברי אליך, להוכיחך על כל שגיאותיך.
בשנאתך את היהודים תתחזק בדברי הסופר הרומי סאציסוס,
אשר-אמר כי היהודים שנואי מין האנושי Odium generis
humani ומדוע לא הזכרת כי הסופר הזה יכנה כן גם את
הנצרים, ויתאונן על קיסרי רומא אשר נתנו להם שארית
בארץ. לפי דבריך יהודי ברישאנא צרפת ואימפאלא ראויים
להיגות משוב האזרה, כי המה יוצאי ירך גולי ספרד, המצוינים
במדר המדות ונקיות הדעת, אשר ידי "עריצות הנצרים"
לא היו בהם לחשיכם עד דכא ולגזול מהם את רגשי הלבד
והמוסר, כיהודי אשכנז אשר מארץ פולין באו לגור הנה.
ברבריק אלה הראית לדעת, כי עם כל חכמתך ברברי הימים
הכללים, לא תרע דבר מן קורות ישראל, כל איש ידע אשר
היהודים בפולין מצאו מצום למי בימי הבינים לעבוד את
אלהיהם באין ספריע, בעוד אשר בספרד מראשית ימי המאה
הארבע עשרה עד סוף המאה החמש עשרה, היו השמדות שם
תכופות ורצופות, עד אשר לאחרונה גורשו כלה מן הארץ ורבים
נאלצו להמיר דתם, בעוד אשר הרדיפות בפולין היו מעטות
ובחירות במעמדן, העלו על המוקד שלומי אמוני ישראל בספרד
עד בימי המאה הששנה עשר, יוצאי ירך האנוסים וגולי ספרד,
המה עתה היהודים אשר מצאו חן בעיניך, היושבים בארצות
מערב אייראפא וארץ הקדם ומדברים בשפת ספרד עד היום,
אמר נא במי היתה יד "עריצות הנצרים" כדברך, ביהודי ספרד
או ביהודי פולין.

הנך מתאונן רע באזני הממשלה אשר לא תעצוה בעד
יהודי רוססא ופולין, אשר אוו את אשכנזי למשוב למי ללחבת
מספר המודרים בבילוי סתבות. אות הוא כי לא קראת את
המספרים הסטאטיסטים, ולא ראית כי מעטים הם היהודים
ממורה וצפון אייראפא הבאים לגור הנה; היהודים בגאליציא
נהנים מכל טוב האזורים, כמו כן יזכו ברוב חקי ארצ
היהודים ברוסא במקומות שחותר להם לשבת שם, ומה היא
הסבה הנכונה אשר תמריצם להשתקע באשכנז.

עתה הגני להשייך דבר על חרפך אותי ואת ספרי,
באמרך כי רוח שנאה אל הנצרים שפוכה על פני כולו. ללא
אמת התצאת משפט היום, אנכי יצאתי ידי חובת סופר דה"י

עצים ממימים חלב

(סוף מגליון 46).

ויהי ליום המחרת בהיות הבקר בקר לא עבות, עת אשר אנכי התהפכתי עוד על ערש יצועי, והנה מנהלי מכה על כפת המנעול מחדר משכבי להעירני משנתי, ולאחזו את דרכנו אל מקום עצי החלב, כאשר גמרנו ביום אתמול. חיש קל קמתי מעל ערש יצועי, רחצתי את פני במים, הלבשתי את בגדי, וצויתי למשרתי לחבוש את סוסי, וארכב בלויית עברי שומר ראשי, בעקבות המנהל אשר הלך לפנינו להורותנו הדרך נלך בה. השמש אך יצא על מרכו השמים להאיר לארץ ולדורים בה בברק הודו וחוסן תפארו. אחרי מסע חצי שעה מצאנו אוהלים קטנים אחדים העשויים מקני יער ומכוסים בעורות בקר, ועל שאלתי את המנהל מי זה אוה למושב לו במשכנות מבטחים כאלה? עניי כי פה יגורו האנשים המתעסקים בעבודת עצי החלב, ובהוצאת מיץ החלבי היקר הזה, ע"י אמצעים ותחבולות שונות, אשר אמנו את ידם למלאכה כזאת מימי נעוריהם, והמה אך דמה ישכילו מאד בהוצאת חלב העצים, ואין איש בלעדם בכל המתוות האלה אשר ירגיל את ידיו להמלאכה הזאת, ואותם ישכרו בעלי העצים להוציא את החלב מעציהם, בנתנם להם חלק עשירי מחלבם הרב בעד שרתם ועמלם. בסביבות האהלים האלה ירעו על כר נרחב בקרים אבדים, סוסים דוהרים ועשתרות צאן ויתענגו על נאות דשא במרחבי הכבר, אשר על שטחו היפה המעולף בירקרק חרוץ, ישתרעו עצים רעננים אשר שיאם לעב יגיע, ושני סלעים רמים ונשאים אשר לרגליהן ינהרו נהרות איתן בשאון מזורמתם. משם עברנו בין סבכי עצי יער גדול צומח המרהיבים בת עין באופן נעלה, יען הטבע תשתרר שם בתוקף עוזו ויופעת ודורה, כי שמה ישמע קול רעש מים אדירים ותשוואות גלגלים ודכים השוטף בפאת היער נגבה, ושם תצלילה אונינו מיללת הקופים וחמרת אלפי צפרים וכנף רננים. כה רכבתי כשעה תמימה ועיני לא שבעו מראות את ההוד וההדר, העונג והגעעומות אשר הוסיפה הטבע על כל הכבר מסביב, ועם כל סופר מהיר ילא לתאר כמו את כל החזיונות היקרים והנפלאים אשר ראיתי במשך הזמן אשר עברתי דרך חרש מצל כזה, ופתאום והנה הר רם ונשא המכוסה מקף רגלו ועד ראשו בעצי רעננים ופרחי תפארה משתרע מרחוק לגד עינינו, והדר הזה אשר תחזינה עינינו מרחוק, אמר אלי המנהל הוא הדר הנקרא בשם "וענצווללע", ושמו נדע בהמחז הזה לשם ולתהלה ע"י עצי החלב הרעננים המתנוססים עליו במספר רב ועצום למאד, ועל הדר הזה אנהגך אביאך הפעם, כי שם תראה את אשר לא פללת לראות מראש". שמה נשוב אל רכבתי לדרכי הלאה, בשמעי את דברי המנהל כי עוד שמעט ועל הבקום אשר תדרוש נפשי עומדות יהיו רגלינו. דפקתי את סוסי להכפיל את מרוצת מהלכו משנה, וכעוד דבע שעה, והנה במורד הר ווענצווללע הגיעה אחרתנו הקטנה אחרי מסע שלש שעות רצופות. ירדתי מעל סוסי ואשלחתי חפשי לרעות על נאות דשא בסביבות הדר, ואנכי עם עברי והמנהל בראשי, העפלנו עלות על תועפות ראש הדר הזה. והנה, הויון יקר ומאד נפלא חזו עיני על ראש הדר הזה! שם השתרע לגד עיני מישור רחב ידים אשר בכל עבריו מסביב יתנוססו עצי חלב רעננים, עבותים וסבוכים המסובלים בעלים וירקקים ארוכים וחדים מאד, נבהם הוא משתים עשרה עד עשרים רגל, ובין ענפיהם וחוליהם יקנו צפרים עפות וכנף רננים נעלסים בכנפיהם בעבי צמרותיהם הירקקים. כמעט אצל כל עץ ועץ מעצי החלב האלה, עמדו כדור אנשים, נשים וטף, והתעסקו כלם בידים תרוצות לחלוב את העצים ולשים את חלביהם בכליהם. האנשים החזיקו בידיהם סכינים ארוכים ועקומים כמין מעגל, לשרוט בהם שרשם בחלקת קליפת העצים, בעשותם תריצים קטנים המחוודים עד גוע העץ עצמו להוציא דרך שם את החלב המתוק, והגשים החזיקו בבידיהן כלים מכלים שונים אשר צמיד פתיל על גביהם, בכרי שלא יפוג ריח החלב ומעמו לא ימר. אנכי ואנשי לוייתי רפדנו יצוענו על מצע דשא וירק עשב בין עצי החלב האלה,

ואלפי פרחים ושושנים יפים ונחמדים יכתירונו כדור מסביב אשר הפיקו ריח נעים כריח עצי בשמים, ובעונג ונעים התבוננתי על הכבר היפה הנשקף לנו מסביב, על עצי הדר אשר יתגאו בדליותיהם וכפותיהם במסרם, ועל מלאכת האנשים והנערות בעבודתם בחליבת העצים, ועיני לא שבע מראות את ההוד וההדר החן והיוכי אשר שפכה המנהיבה על המקום הזה בשפע רב באופן מאד נעלה ונפלא ודמיתי בגפשי, כי באחד מגני איטאליען ופרדסי שפאנו המהוללים ברוב התשבות, אשר הפעם לשאוף רוח ולהתענג על נעימת ויקרת הטבע השזורת שם בתוקף עוזו וזמיר כנף רננים השוכנים בתני סלע, רגנת הקאלבי מנקרת הצור, והוד קול הנותן זמירות בלילה מבעד וועי עצי החלב, המשמיעים לרגעים נעים קולם, והסיפו עוד ויופי, הדר ותפארת על המקום הנחמד הזה, וברגשות קראתי מנהמתי לבי: האם, נפלאים מעשי הטבע! ונשגב מפעלותיה עד אין חקר. — אחרי אשר מלאו האנשים והנערות את כליהם בחלב, משחו את תריציהם והשרטטו את שרשם על חלקת העצים בסכיניהם — במין זפת עב וכופר שחור בה לעצור את נוילת החלב, ויתאספו כלם לאספה אחת כריהם וכליהם המלאים חלב על שכמם, ובקל המון ר בתרועות ומצהלות שמחה חמרת שירי אביב, עזבו את המסע וירדו מעל ראש הדר לשוב לביתם. גם אנכי ואנשי לוייתי לא נשארו שם זמן רב, ואחרי אשר הגמיינו המנהל בתרועות עצים מברו אשר נשא על שכמו, קמתי מעל מצע הפרד והשושנים, ירדנו מעל ראש הדר, עלייתי על סוסי ואמר לשוב הביתה".

הנוסע "רעיווארא" יספר אודות עצי החלב כדבר האלה: "בעת אשר הביאו האמערקאנים את המבצר, פועטס קובעללא" במצור, אשר בו התבצרו אז הספרדים לנחל ארצ לא להם, בעת הזאת הייתי לרגלי מסעותי ג"כ באמערקא ומשכני היה בקרבת המבצר הנזכר. ויהי היום ואנכי יצא מביתי בלויית אחותו מרעי ללכת לרות היום לשאוף רוח ולרוות את צמאנו במי המעין הנפלא, "נאנאנאנא" המהו ברוב התשבות ע"י פיימו הזכים והצלולים והמתוקים מלחך השותה אותם, כמשפטנו יום יום. בדרך פגשנו באנשי צבא טחיל האמערקאנים וכדים גדולים בידיהם. בראשו חשבנו כי גם הם ילכו לשאוב מים ממעין נאנאנאנא, מה נחל היה תמהון לבבנו בראותנו כי עברו לפני המי ויאתו דרכם הלאה, ועל שאלתי: אנה אפוא ילכו הלאה נעניתי כי לחלוב עצים פניהם מועדות. על המענה המוזן הזאת לא מצאתי פתרון, והחשבתי כי בשחוק מהללות יתנה אנשי החיל הזה, אבל כאשר הבטיחוני כי לא במדחלל ידברו, וכי באמת לחלוב עצים ילכו, אמרתי ללכת אחריו ולשמור את צעדיהם עד אשר יבואו למחז הפעם. — כאשר התרחקנו מן המעין כשש מאות מעטער, באנו לאחרונה יער גדול צומח עצים רעננים הנקראים אצלם בשם "עצי-החלב" אנשי הצבא שלפו את חרבם מתערים וישרטו בהם שרשם חלקת העצים, והנה מיץ עב לכן ווד התל לזוב מן העצים באין הפונות בתוך הכלים אשר הצינו מתחת, ואחרי עבור ש שעות נמלאו הכדים והכלים השונים במיץ החלבי הזה על גדותיהם. אנשי החיל הגמיינו מיץ החלבי הזה בפפ הראשון בימי חי, ויהי טעמו מתוק וערב מאד לחכי ואורה מרה את צמאנו הנורא. וכאשר לקחתי עמהם דברים, ספס לי כי בחלוב הזה ישתמשו בכל מיני סאבליהם ותבשיליהם ויבוא גם על שלחן מלכים ורוזני ארץ, גם ילושו בו לביב מחיית תונסא, ועוד מיני מאפה תנור שונים, המבריאים ומרשם את גוף האדם, והמשביעים נפש רעבה וצמאה במגד עסיס ומעדנותיהם המתוקים".

אם נביא את החלב הזה במסות ובחיות כעמיות ופז ויקיות שונות, נראה ונוכח, כי החלב הוד והגקי הבלתי מעור עם חומר נוזלי אחר, יכלכל בקרבו 50% שומן, והשומן הזה הנפרד מן החלב ע"י הפרדות כעמיות, דומה בתבניתו לחד הדבורים (בינגענוואכס), השומן הזה ימס על נקלה בתוך אופך מדור (אפהער), אבל באלקאהל רותח לא ימס בשום אופן

לכבוד ידידי הרב הרבם וכו' מוה' רח"ם נ"י .

זה כעניינם אשר בא לידי ספק אחד. נשאל האם על השבוע
העברי לישראל, לפי מלכ הראשון של חכמים (ספרות *), ולפני כן
לא ראוי מי שסובר את הס' הזה החדש בפרט, וגם אתה אשר הרבה
דעתם ומקדש בענין הזה, כן בעצמם ותעצבם ספרים לך עם
הס' פירוש ז"ל, וכן בספרך היקר **מנחת העובד** הולך ראשון ושני,
ולא ראויך מחדש את הס' הזה על **מנחת העובד**, וקצת סדר שנס
לס' חז"ל לא ראוי אחר, לפי שבארנו בלשון ספרים העצום כאלה חסר
מצינו אלל מוכרי ספרים בלשונם, כדעת, וכו' אחרת אף-פי-ה, שני
סני להעריך כזה לפי שראוי להפריד את החדשים אשר מלאכי כ"ה סני
למשל ידוע שיש בלשונם ים דוקטורים מלומדים שידעו לחזק את שני
ספרותם להיות חקוקים ומקדשים, בדברים שמועם ידעוהם נראה לפני כל
מנין — וכנני להעתיק כזה רק עיקרי הענינים היותר נכבדים אשר נגע
בס' הספר הזה, והדש לפי דעתו גדולה ולגלות, עוד במסמכותו על
ספר הזה הוא מבאר להקדוש ומראה מקום בספרו, אשר שם ספר ספר
סלחנימסקי ופירוש. ספר ולא חמל כל אשר חקרוה וינעתה בקורות
השבוע העבור זה כמה שנים, ולפיכך ליהם כחכם כמה שהעליהם שהקדש
ד"ר המקובל בשם ר"ח בר אבבה, ומחדש' דגון מלאך, לדעתך לא
היה בקבלה מעולם רק מהחדש פ"י לוחות אלכסני, ולדעת פירוש
מהחדש סני לשנת ד"ר ר"ס אשר חסידת התלמוד, מליה רב חסד לא
נודע, אבל פירוש מהחדש יחזיקים על חכמות הסכונה, והמחדש הזה
הוא בלשונותם שלו, כפי פירוש פירוש, ומוליך אחר גדולה מלכו למד
ל. בפירושם כי פירוש לא ידעת מהם שנת החמה בימי כלל הפירוש
היה יותר גדול מפי שהיה בימינו כדי 10 זעקודש ועוד; אחר חסד
מלמך לדבריו בעולם מן, לפי שנספך תולדות הפנים (ויסמך ז' 86
1865) אשר לומר בפירוש שנתקשר מדש שנת חכמה מן אחרים שיני
ז' יותר מ' אלפים שנים עד זמננו זה, כנ"ל 14 זעקודש, ושאר כל
מפאת מדוע והעסקת המזלות ויחזיק, אבל גם לו יכי כדבריו, שם
לס' וכן פירוש לא שהנפסק על העדף הזה מן 10 זעקודש, כמה
יעלם העדף. היה מן ס' זה היום? לכל חסד נ' שנים. ואף יחזיק
מה שהלל הוא היחיד רק ששנים קצת לכדי פ"י שנים? וינאר לומר
כי רק רב חסד בר חסד; הוא המליך מקום ד"ר, הוא ולא אחר, לפי
שהוא האם אשר עכס את לבנו (פרק פ'). דער ד"ר קיטע אחרים
אויספירש, **לפי ד"ר אייזנשטעט** דעם נאלימאדעם פירש בשראדעט אף
בעצמם כעצמם בעצמם מיסס, קלס שהקדש הזה לא כיון שנת התלמוד
בענין מוט לקדש פ"י הראשון כבר כי רב דוד יומל. וכן בדברים שני
ל"ל ב"ל בספר אשר נגע' הוא אחרים דברי בספר שם — ואם פירוש
על פ"י ס' הוא ולא מלאך כי דבר חדש אשר לא נאמר ונשם כבר
בספר העבורים, וכן הענינים מהדשים שהעלים בספר לא הוכיח רק
בקצרה ודרך ספרה בעולם, ק' ראשיתו בל 31 מספרו מעתיק כל
דעת הראשונים בפירוש כנניס' דמלך קודם מלך וכו', ובאחרונה יאמר
דעם סלחנימסקי היה שנתם התלמוד לא על מלך היום רק על מלך
לילה, ויחזיק הקודש בסמניד ומה שספר דבריו פירוש, מלי לבר לו
לכיד שלש שנתם נהפרכה כל הסוגיא שם סן כ"ד שני מכסי ספרה
וכו' עד רבא אשר חסד לילה א"כ, וגם מה שהשנת נד פירוש
בהמני, — בל 78 מספרו הוא מדבר מענין העגול דבר נהפך נהפך,
אשר כבר מדע שחזק כולו בקצותם כמו שהלמנו מהפנים בלשונה,
אבל חסד מלא מה שהלמנו בספר (פירוש ז' 22) גדל מוכר שהוא
עגול הדמות. הוא מעתיק את דבריו בקצרה ומעמס בלשון מלי יוכל
לברר אף הוא עגול הדמות, בל (84—80) הוא סולך ומבאר בלשונה
את כלום בעל ס'ל ראשית, ואף מוכיח מה שהדש בספר הלוח היום
פ"י מספרים שלמים בלן ערך להשבוע הסולדות כלל. בל 87—86,
הוא מלמד לברר פ"י לוחות והפנים רבים, אף למלך ולסולף דלמס
על הסוללות על דלמס של אחרים בכל זמן, ולמה לא העתיק את הלוח
העגול שהמלאך היה בספר, מלן ערך לשון השבוע וסמך כלל (פירוש)
לוח מ' ס' ב'. בל (74—72) מספרו הוא מעתיק את הסמך הסולות
להחזק גלויים למלך קציתם הסמך שלו, ואח"כ מביא סמך הסולות

ד' יבוסל החלב על האח זמן ידוע, או יעלו חלקי השומן
עליו, ויצאו על שטח כלי החלב ממעל, וכאשר יקורר
המראה חונן דך נקי, חלת זאת יעצור החלב בקרבו עוד
ים כעמים שהים, כמו גבינה, נופת (צוקקער), מלך
חזי, סיר קאלק ופאספאר. — לפי בחינות חכמי הכעמיע
ערבו בחלב כזה ע"י אמצעים כעמיים קצובים ומדוקדקים,
לדעת כי בקבוק חלב טבעי כזה אשר כמעט יצא מן
יעצור בקרבו החלקים האלה: (1 שומן 35.2% 2) נופת
2.3% 3) גבינה 1.7% 4) מלך 5.5% 5) חומרים בלתי
ים עוד בריוק 1.8% 6) ומים 5.8%. מן ההפרדה הכעמית
נראה כי תכונת טבע החלב הזה, חמה כמעט לחלב
קים, רק בזאת יבדל, כי חלב העצים יעצור בקרבו
ים כעמיים קשים וחזקים שלש פעמים יותר מחלב היונקים,
תכונתו יתקרב יותר אל החלב אשר יכלכל בקרבו 84.3
ים חמאה, 4 חלקים נופת, 3—5 חלקים גבינה ופאספאר,
58.5 חלקים מים. כל אלה החלקים (בלעדי הנופת) ימצא
בחלב העצים במשקל שווה עם שומן החלב, ובוה תמו
חזי אדות עין החלב.

בשעה החמישית אחר חצות היום עובנו את המקום הזה,
ים וטובי לב רכבנו על סוסינו בין עצים רעננים ודרך
ים (ויעזעזע) ירקקים, המטולאים בכל מיני פרחים וגנים
ים הצבועים בשלל צבעי רקמתים נחמדים, המפיקים ריח
ים כריח עצי בשמים, ועד מדרה באנו אל מרבץ מרגנו,
ויגע נפילתי על ערש יצועי לנשם שנותי ולהחליף כח
אמת היום, כי למחרת היום בבקר נסרתי אחר ללכת בלוח
ת פרעי לבקר את עצי הקנמן ועצי הדונג הנמצאים
חזותי דהם, ולבוא עד תבליתם.

נחמך דוב האפפאן

חדשות שונות

(החדשים שמעו) פראפעסאר אד Graydon באמעריקא
יא זה מקרוב כלי חדש נקרא בשם Audifon, אשר
מלכו הוא נפלא למד, כי יורה אונים לחדשים אשר
עו מה שידברו להם. הוכן הכלי הוא מיקראפאן הידוע
ד כפי מה שבארנוהו בשעבר, וממנו יוצא חום מתוך אשר
הוא קשור לעץ קטן, החדש נשוא בין שני את העץ
מ, וכאשר ידברו על המיקראפאן או ילך הקול דרך חום
הוא כמיתר הכנור, אל העץ והשנים המחזיקים בו, וכסבע
בר קשה המודעו ומודעו אחר עמו, יועזעו השנים
הם גם הוריד הפנימי שבתוכם (עין הצפירה גליון 84).
ד הוריד הוא יש לו התחברות עם סעיפי הוריד שבאוח,
יאציל עליו את ההרגשה ודרך בו תבוא הרגשת השמע
לבו, והחדש ישמע או את קול המדבר דרך האוזן.
הדבר כי הכלי הזה פועל רק לאנשים אשר היה להם
השמע, ונתחדש מצד איזה סבה חיצונית, אבל לא נפסד
הוריד הפנימי שבאוח, רק שסגר עליו הדרך מחוץ
אליו, ואז יוכל לקבל דרך ורד השנים, אבל לאלה אשר
השמע בעצמו נתקלקל ונשחת, אז אין לו שום תרופה
החכם הג'ל עשה נסיעות שונות עם הכלי הזה בבית
אשר לחדשים אלמים. לתלמיד חדש אחד אשר כבר
בילדותו לדבר, נתן העץ בין שניו דבר אליו במרחק י"ב
ע"י חום המתוח, והוא חזר והניד לו כל מה ששמע
במלא, והלם כאשר נסה בנסיון לדבר עם תלמיד
חדש ואלם, אז הראה לו ברמיזה כי הוא מרגיש באוזן
לשאן, מבלי דעת מה הוא, סיבת הדבר כי בהיותו
מלידה ובטן אשר מעולם לא שמע קול דברים, ואינו
שום לשון, לא יוכל להבדיל בין קולות הדבור והמבטא.
יאמר החכם הג'ל, כי מעתה ע"י כלי החדש הזה, ילמדו
ים לדבר, כי ישמעו את אשר ידברו להם וילמדו הלשון
המורה.

*) Der Jüdische Kalender historisch und astronomisch untersucht. Eine von Jüdisch-theologischen Seminar gekrönte Preisschrift. Von D-r Adolf Schwarz. Breslau 1872.

הכחול גאונים, רק מאלו נכון לבאר מה לי שטתו על אופן ארזי נאות". אבל הוא אשר לא ידע לבאר טעמו גאונים רב ע"כ להודיע להם שכבר קדמוך גאונים, וכזה יא יד חכמו להראות להקוראים הכללי מה כי עיקרי החזקות שהבאת בספרך יטונו הנה, ואשר חדשם בעמך כלם, ויחדלי רוב הקוראים יאמנו כי, לפי שכל ראש ספרו נאמר בס' שהוא לפי מלך סרלות של חכמה בספרו, ואם על סמך ספרך יד העבור כך מזה בעמך שאינו רק בלד תכונן העבור לבי קורא ופירושו לא יסר... יידך חכד לכבד כאמך ודורשו. צ"ה

(*) בלחד מלימות הכחם כה לפי מה על הדברים הם המ"ל

מאת האנשים הפונים אלי במכתב על דבר מספר קצאסין, כלל דברים, אב שיואלו נא לכתוב את האדרעסע שלי הקאנווערס באר היטב, כי פעמים ר נפלו מכתביהם ביד ורים, והשוויות נשאר מעל. האדרעסע שלי: Гилеяно Рабиновичу въ г. Царицынъ на Волгѣ.

נעתרתי לבקשת בני משפחתי להא עוד זמן מושבי פה רוססיה ודורשי עי במחלות אשר מצאן מימי הילדות חסרונות המוליד חלישת העצבים ומה נשים, ומפאמענץ אונד נערווענשוועכ יפנו אלי ע"פ האדרעססא שלמשה וימ מנור ותרופה, ואלה אשר ברצונם שאמ אותם במקום מצוריהם בערים אחרות יודיי בקשתם לכה"פ שבוע אחד מקום, מכתבים אענה לאיש איש ככתבו וכל ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אדרעסע

Доктору Н. Волхверу, Киевъ на Подолѣ. Спаская № 36.

שאלות ותשובות

לדחותם על הצפידה בת"ל, את המ נקבל בכל פעם כפי הקורס, היום נר 1 מארץ = 48 קאמ', והפלאין 83

לישראל שחם"ק י"ט כדכרי, להכר שחלש למכ"ע רוס, להסתבס מקלי"ן אן לו ח לדרים שכלו כהמלין, לה' אלינף החלמר נכדו ל משרה חללו, ליוסף חלש' אן חלש' לה למות מדקס לנדקס, לה' מי"י בחלש' דברים חלש לחזרו לא קבל עוד, הכסף קבלו.

הדעה לכתוב אלי יתוב ע"פ אדרעסס S. Slonimski in Warschau Muranowska (Breite Miła) № 24. Слонимский г. Варшава Мурановская № 24.

של סלאימסקי, ומנלי לבאר ז' או ז' מאין יאלו ועלדו, הוא חומר בקצה כי חס טיף לפסח (עטוויקלן) חס האדרעסע של גאונים נחל כנקל טעמו סלאימסקי (?). א"כ היה לו בלשונה לבאר הסודות של טעמו גאונים. ולמי הטעמו גאונים כהסדה סגומה, והוכך לבאר בקצה יסודי טעמוך (לקוח מספרך), וכמה חסוד דע כי יאלה מסמנים גאונים אחרי שאין צינים שום יחוס והסדמות כלל. גאונים יסד טעמוטו על מין חדשי הטעמים אך למלוא זמן הססה אל הסודים, אבל טעמו לא מכל לדעם קציעה השנה של, חס טעמוטו או משכרם עליה או כסדרה והסדה, גם הוא משמחם בד' הדלות, ואם טעם סממנים למין הסרלות לדעם קציעה על שם בלי ד' לסיח טעמוטו רעים, חס טעמוטו היה להראות כי כלכת נדדך גאונים, יסר היה לו להעמיק הסממנים השנים טעמוטו כספרך לפי השכונ הסגרים, הסממנים לשל גאונים, ולבאר כמו טעמוטו כספרך, ואמרם בעמך, שגדע ככר מה שהחלדו כזה וכו', וכלחם סחוק

הודעות

ידידנו הרב הראקטאר ה"ר ישראל מיכל ראבינאוויטץ הוסיף עתה שנית ידו להוציא בשפת צרפת הלכות התלמוד המכונות בשמן הכללי Legislation civile du Thalud, החוברת הזאת תכיל בקרבה דיני שחיטה ושרפות, השקפת התלמודים על ענפי חכמת הרפואה כחכמת הנתוח, תורת החיים (פֶּהוואלאניע) והשתלשלות המחלות. ביותר נכבדי דבריו בהמאמר המשוב על דברי המערערים על דיני השחיטה והנהגות בינינו משום צער בעלי חיים, עם המאמרים ע"ד סומים קבועים ועוברים. בכלל כרב וראקטאר המוסמך בתלמוד וחכמת הרפואה, יפיץ אור על כמה מקומות בהמקצוע הזה. החוברת יוכלו להשיג אצל המחבר על פי האדרעסע Le Dr. Israel Michel Rabbinoicz Rue de Seine, 65 Paris

בעה"ת הוצאת לאור ספר חוק לישראל עם התשלמה, ואלה המעלות אשר נתוספו בו: (א) השלמת הסדרה כולה. (ב) תרגום אונקלוס בהשלמה. (ג) ההפסדה. (ד) פירוש רש"י בשלמות. (ה) פ' רש"י על ההשלמה. (ו) פ' מצודות על הנ"ך. (ז) פ' ברשונה על המשניות. (ח) עיקר תוספות. (ט) פ' מצות השם על תרי"ג מצות. (י) פ' אורחות חיים-מורא"ש ז"ל. (יא) סדר התפלה לחול ולשבת. (יב) משניות ליאדרציט ע"פ סדר א"ב. (יג) חוק לשבת קודש והוא לקוטי תנ"ך משנה וגמרא ודור כמ"ש במ' יסושה"ע. נדפס בכל יופי על נייר יפה ודפוס מהודר, ונוכל לחלקם ג"כ בכרכים להקל על הקונים, מחיר כל החמשה כרכים 3 ר"כ, ובעד כל כרך ישולם 60 ק', המאמרים ישיגו מאתנו ראבאט הגן כנהוג. (לדעססע למחכים) שלמה ועציר ביוועפאף, משה יודקעס בברדיטשוב, חנינא ליפא מרגליות בברדיטשוב. וגם בווארשא אצל כל הקלאדיניקעס

צוקקעד כשר לפסח

עם הבשר משני הרבנים מפה מאסקווא. כל מי שיחפון לקנות ממני במקח השנה כמו בווארשא ובקיעו יוכל לפנות אלי הן מקרוב והן מרחוק וישגי מסנו כחפצו. על תכריך הצוקקער ארתום בתחיתם הרבנים מפה. אדרעססע אלי: נדמן נמע שעמפיל. גלעבאווסקי פאדוואריע N. 29 וודיה במאסקווא.

סידעה למו"ס

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי, אל רחוב נאלעווקי № 25 הגביר בחצר ר' יודיל טאקאר, וכזהיום ימצאו בסקלאר שלי כל המינים פערלאג שלי שמכבר עוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדפוסים אחרים במדינתנו, ודפוסים רחוק למדינה, והגבי מוכר למו"ס ע"פ קאטאלאג דרוק-פרייז, בבניין פראצענט לפי ערך הדקיה. נשלח כעת ס' סכנת אבנה עם תלמוד בבלי וירושלמי וכו', וס' שם הגדולים אולא, ס' עוסין השלם, ס' שער השמים, ס' דרשות הר"ן, ס' דרשות סיני, ס' דרשות חסידין, ס' השבין (פסקי רינים), ס' פרשת דרכים, ס' דרשים נאים למת"ל, ס' אגרות ושו"ת הרמב"ם ז"ל, ס' האמנה וחבטות, ס' שער הגמול, ס' ילקוט חזק, ס' תולדות יעקב, ס' תורת האדם לתרס"ז ז"ל, ס' גבורת אנשים ושו"ת להש"ך ז"ל שהי' יקר נמצא עד היום, ובקרב יצא לאור ס' מדה נבוכים, וס' עולת לרבינו נסים, וס' הנהגה חנינא. וזה לא כבר יצא לאור ס' תניא רבתי (פוסק מן הראשונים) עם באורי מדרש'ה מדרב הגאון המפורסם ר' שמעון הורוויץ נ"י אבריק ליפצט.

יצחק נאלדמאן מדפוס ומדפיס סקלאר ספרים בווארשא

Въ Тип. М. Гольдмана, въ Варшавѣ.—Izaak Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau

הצפירה

HAZEFIRAH.

מחיר באשכנו :

14 רייכס מארק לשנה .
בעסקיך 8 פל' לשנה .
וכן לרבע שנה .
שכר מודעות :
מכל שורה קצת 5 קאס' .
ומעורר נחש 10 קאס' .

ברוסיא ופולין .

לח נמוקס לשנה 5 ר"ל .

שנה 2.75 ר"ל .

שנה 1.50 ר"ל .

סאלט 20 פולקס .

למסיר 5 דאללר .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון . מכל הדברים הנוגעים בעניני המדינות .

דברי חכמה ומדע . ידיעות העולם והמבט .

יציא לאור אחת בשבוע , מאת

חיים זעליג סלאנימסקי .

Nº 48.

ווארשויא . ח מכת הר"מ .

Варшава, 11 (23) Декабря 1879.

ששית

בקרב תתום השנה הששית לצאת הצפירה , והגנו נכונים בישע אלהים להשתרל ביציאתה גם בשנה הבאה כפי
וע"כ נבקש מאת כל התומכים בידנו עד כה , כי יקדימו לשלוח את כסף חתימתם , למען יבואו העלים לידם
לחשוכים או החתומים אשר לא שלמו עדיין בעד העבר נחול משלוח , בפרט יגיע לידנו את חובתם מכבר .
ה מ ו " ל

הזאת לענוש את יושביה ולדאואתם קשה , על אשר נעזו גם
או להמות און אל שונאי בריטאניא ומגנריה , נצחו אותם
הבריטאנים באפס יד , עיר הבירה נפתחה לפניהם ויושביה
הראו להם אותות הבגנות , ויוליכום שולל עד בוא עת התורף
והשלג דרב כמה את מעברות ההרים העומדים על גבולות
הארץ ודודו המזרחית , וחבל המו"מ בין שתי הארצות כמעט
נתק , ואפס תקוה לצבאות בריטאניא להתחזק באנשי חיל
חדשים ומזון ומחיה , או מצאו האפגאנים און להם לצאת
מתוריהם , להתחבר כאיש אחד חברים , למען הרים גם המרידה
בנגב וצפון הארץ , ולחדש את פני המלחמה על הבריטאנים
מפנים ואחור , אז היתה עת צרה לבריטאניא אשר כמה לא
נהיתה , והלארד עלפינסמאן מצביא המלחמה עם כל חילו
במספר 16,000 איש , נפלו שרוד או הלכו שבי לפני
האפגאניםמאנים . זכרון המקרה הזה עוד לא נמח מלב הברי-
טאנים , ויראתו על פניהם גם היום . מן כל ידיעות השבוע
העבר נראה , כי גם מצב הגענ' ראבערסם ובני חילו מורה מאד ,
דומה אל מצב אחיהם בשנת 1842 , וצפוי הוא אלי סכנה רבה
גם הוא לנפול שרוד , או ללכת שבי לפני האפגאנים . וזה תורף
הידיעות האלה לכל פרטיות :

ביום 12 לחדש הגיעה השמועה עד לאנדאן , כי גרודי
המתפרצים של האפגאנים נראו בקרבת קאבול , ויתגרו מלחמה
בהצופים אשר הציב הגענ' ראבערסם מסביב לעיר . ביום
שלאחר זה באה ידיעה , כי המזן רבה מגרודי המתקוממים
הולכים וקרבים אל העיר , כל השבטים שוכני ההרים סעפד
אשר בין קאבול וקאנדארא . דרימו גם המרידה , תבל התקשורת
בין שתי הערים האלה נתק , הקשר אמיץ מאד , ומפקד צבאות
המורדים הוא איש אשר רוח בו ומבין דעת תכסיסי מלחמה ,
מאדמעד מאדאקי שמו , בן אחיו של הגשיא יאקוב כאן . ביום
15 לחדש באה ידיעה הממשלה מהודו לאמר : אור ליום 10

תוכן הענינים .

הימים . קול ענות . להשיב לב בנים אל אבותם .
ירושלים . קיוב . ידיעות העולם והמבט .
חשבי קצין וקצם מסל קלמן טלמאן . תדשות שונות .
סלאנים . קאליש . הודעות . שאלות ותשובות .

דברי הימים

קול רעש מלחמה נשמע שנית מאדמת אויא . הארץ
ניוסמאן אשר זה שלש שנים נהיתה לסלע המחלקות בין
האיתנים מצוקי ארצות התבל , רוססיא ובריטאניא , היתה
שבוע העבר שנית לבסת החזיון ומקום מערכת מלחמה .
אשר נבאו להבריטאנים כל חכמי מדינה היודעים תכונת
ש יושבי אויא התיכנה , כי גם אחרי אשר צלחה להברי-
טאנים להבקיע אל בית הארץ קאבול , ולהשיב בצבאותיהם
וערים הבצורות , עוד נכונים להם ימי מלחמה ארוכה וקשת
מרם ישרו וזרע עז האפגאנים , הדבר הזה נקרה ויאת
ה תוס . המלחמה נפוצה היום בכל הארץ , ובני השבטים
ים יצאו מתוריהם ויקיפו את העיר קאבול , וכל המקומות
צבאות בריטאניא נותנים שם . מסוצא דבר כל הידיעות
באו במשך ימי השבוע העבר , נראה , כי בני השבטים
אפגאניםמאן הנודעים מאו ומקדם למרי נפש , החיים על
ש , מנו עורף במלחמת תנופה על שדה קטל אל הברי-
טאנים , רק מחסרון ידיעתם בתכסיסי מלחמה וסדרי הצבא ,
גם אם נפלו לא הסלו , וכמעט האפגאנים בתדש יאנואר
1842 כן מעשיהם היום . גם אז נבאו הבריטאנים בארץ

וכמעט אשר חדל להיות מרצה לעם הבריטני, וירא פ
מאת הפתירות והדרכות וידיו על ראשו, ע"כ לא יתיר עזה
אנחה הפארלאמנט הנוכחי, רק צוה להחיש את ימי
העבדים בחדש הבא.

לעתות בצרה כאלה לבריטניא, הנה תתנתם
בהברית אשר לה עם תוגרמא ופרס. לפי הידיעות הבאות
מקאנסטאנטינאפול, נגשה תוגרמא באמת אל מלכת הת
באזיא הקטנה, תחת השנות הבריטני בעקקער פתח,
האוצרות הבטיח ברבים, כי עד ימי חודש יוני הבא
לנושי הממלכה כל הרבית וחלק ההלואה, וגם לפי הי
הבאות מפרס נראה, כי אמת היתה בפי השמועה אשר
הפרסים ברית עם בריטניא, כאשר יחזיתו מעשי הפרסים
לחמו תרוססים נגד בני השבט מעקיסורקאמאנים, וכאשר
ללכוד את העיר מערווא.

ובעוד אשר לב הבריטאנים כים נגרש לכראה ד
הפרתת על ממלכתם פרתוק כאפאנאניסטאן ומדודו, ו
באירלאנדיא, ובמר נפשם לא יחשו נ"כ לתלות הק
באחרים, הגה נראה כי גם אייראפא כולה לא תוכל
למנוחתה, ומקרי ימי השבוע העבר בצרפת, אוסטריא ו
לא היו מסוגלים להרגיע את לב העמים ולהרבות את
תגידם לעת צאת השנה.

המל"ם בהפארלאמנט האוסטרי נתן ענין אל כל
העתים לענות בו, כי נכבד הדבר מאד אל עתידות המ
ורב התצאות גם אל הממשלות אחרות. כבר הזכרנו ב
מן דבר הצעת ממשלת אוסטריא אל נבחר עמיה, לקצו
מספר אנשי הצבא והתצאות התוקתיהם בימי מלחמה ושלו
קבוע ולא יעבור מהיום עד עשר שנים, וכי ההצעה בע
כבר נתקבלה בהפארלאמנט האונגארי ובית האצילים ב
אך בהגיע הדבר למשפט לפני נבחר אוסטריא ע"ד ה
אשר על פיה לא יהיה המשפט לנבחר העם לחוות
ע"ד הצבא במשך עשר שנים, גל המיעוט מהנבחרים
האשכנזים באוסטריא, כי ישיבו אחר את ההצעה הזאת, וב
כי ע"ס חוקי הקאנסטיטוציא, נצרך שני שלישי דעות לה
על שינוי כל שהוא בעיקרי תורת המדינה, הגה כשעמדו
לא עלה מספר המסכים לשני שלישים, ובכן נדחתה
הממשלה מהפארלאמנט, תרף הדבר אשר הקיסר ב
ובעצמו השתדל לדבר עם הנבחרים הליבעראלים ולה
לדעתו, בדברו אל אחד מגדולייהם; כי אם גם הוא
להקל את עול המסים מעל העם בצוק העתים האלה,
ראשית תובת הממלכה להגן על כבודו וחפשויותה ולהיות
בכל עת ובכל שעה לקראת המקרים המתרגשים ובאים, כה
הנודע: אם רצונך לחיות בשלום היה נכון למלחמה.
כל אלה, אין ספק כי הממשלה תתיר את אגודת הפא
מענט ותעשה בחירות חרות. איך שיהיה הנה להס
הזה רבות תוצאות גם מעל לגבולות אוסטריא, ועקבות ה
החדשה בין הממלכה הזאת ובין אשכנז נראו גם על הה
הזאת, אשר ידי הנסיך ביסמארק עסוקות בה ותכליתיה לה
את עניני הצבא מחוג פעולת הנבחרים, כחוק חשוד בא
זה מכבר, ששם תציע הממשלה לפני נבחר העם את
הצבא אתה לשבע שנים. וההשערה הזאת יש לה על
שתסמוך, מן הדברים אשר יצאו מפורש מאת הקיסר פ
יוזעף ביום 18 לחדש אל שליחי הנבחרים (רעלענאציא)
משתי חצאי הממלכה, אשר נתאספו כדרכם מימים ימימה,
תקף ועו אל חוקים אחרים אשר נתקבלו בבתי הפארלא
בפעםט ובווינ. ואלה דבריו: „הדעות לכם על חיותכם א
לי ולממלכתו בעבודתכם לשוב העמים שוכני ממשלתי,
שמח להודיעכם כי שלום לאוסטריא עם כל הממלכות מ
והדבר אשר ממלכתי באה בברית אהבה עם ממלכת אש
יערבי לשובה כי עמי יהנו מברכות השלום בשנה ה
ויעלה בידנו להחזיק במעוז השלום הכללי לשוברת כל
אייראפא, למען השיב על כנו את המסחר וכל ענפי העבוד
כהנה וכנהגה דבר הקיסר, וירא לדעת, את כל נתיבות
החדש ע"ד הצבא להפצי הממלכה וכבודה. הדברים ה
נשמעו בכל אייראפא, ובכל מקום בואם עשו רושם גדול,

דמו צבאות חמורדים להתגפל על הג' ראבערסם בקאבול, אך
הזכו מכה נצחת וישונו אחר. אל המודים נלוו רבים מתושבי
קאבול, במלחמה ההיא אברו האפגאנים מספר רב הרונים
ונפצעים, ומתברישאנים נפלו ונפצעים 150 איש ומתם 16
פקידי צבא. בנצחון הזה לא שמחו הבריטאנים, ונהפוך כי
הדעיש את לבבם עוד יותר, בראותם כי אף אם נדעו
האפגאנים מעמדתם בפעם הזאת, הנה עוד ידם נפוייה לחדש
שנית את פני המלחמה, ובאמת נראה כי היתה הידיעה
הזאת קול ושוברו עמו, כי בעוד יום ותבוא השמועה כי
פרצה שנית המלחמה בתמה שפוכה ושצף קצף. האפגאנים
והבריטאנים לחמו ברוח גבורה נמרצה במשך ימי 13, 14 לחדש
בלי הפסק מבלי להכריע את קף הנצחון אל אחד מהלוחמים,
האפגאנים שבו במלחמה ארבעה עשר כלי תותח, אך הברי
טאנים השיבו שנית אליהם. תוצאות ההתגרות הזאת לא
הראו את פעולותיהן לטובה על צבאות בריטאניא, כנודע אשר
אחרי זה הגיותו האפגאנים קדימה מל קאבול, והג' ראבערסם
נאלץ לעזוב את הגבעות סביב לעיר ולהתבצר את מתנהו
במגרש העיר שיפור, ולחכות שם עד אשר תתקנה ידיו ע"י
אנשי צבא חדשים, אשר יבואו מדודו. בעת הזאת וגם
האפגאנים לא ישימו ידם בחיקם, ומלכד כי חוקים הם מהברי
טאנים במספר הלוחמים, הנה לא יחסרון להם היום גם כלי
נשק וכלי תותח, כאשר נודע היום כי לא עזבו את כלי
נשקם ביום צאתם מקאבול, ותחת החמשים אלף קנה רובה
אשר התפארו הבריטאנים למצוא בקאבול, מצאו לדבריהם רק
כתבים רבים המעידים, כי ידי עושי דבר ממלכה אחרת היו
בדבר, לפתח הרעה על בריטאניא מאת אפגאניסטאן, וסן יום
17 לחדש נשמע, כי על בקשת הג' ראבערסם הגש מאד,
לחוק את ידיו בגדודי בריטאניא התונים ביתר ערי הארץ,
קאנאדאזאר וחזעאלאבאר, ענו שרי הצבא, כי לא יוכלו גם
הם לעזוב מקומם, כי גם שם פרץ המרד, וגם שבטי הגהי
זאליים ושוכני דרי שעפיד התפרצו, והגם נכונים לחסום את
הדרך אל הבריטאנים אשר יחפצו לשוב אל הדוד. סוף דבר
על הג' ראבערסם נוטל עליו להשאיר במצבו המסוכן, ולחכות
עד תבוא לו עזרה מצבאות הדוד, ואף כי יצאו ממקומם הגם
מתנהגים בכבודות, כי נתקלקלו הדרכים והגן היום בחוקת
סכנה מן השבטים השטים בארץ, בעוד אשר נראה כי נחה
היום על האפגאנים רוח עז וגבורה אשר לא נראה כן בכל
עת המלחמה, ומפקד צבאות המפקדומים מאהאמער אשר
זכרנו, הוא אהוב מאד בעיני בני עמו, וקדוש בעיניהם, בהיותו
גם כהן הדת, אך עד היום עוד לא נודע תדבר, אם ימצאו
במתנה האפגאנים גם פקידים מבני אייראפא, המורים אותם דרכי
ותכסיסי מלחמה. מן כל האמור נראה בעליל הסכנה המרחפת
לא לבד על הג' ראבערסם ובני חילו, כי אם גם לשלטון
הבריטאנים בארצות אויא, כי אם יהיה קץ מתנה ראבערסם
קקץ הבריטאנים בקאבול בשנת 1842, או יתלדו כל גוי
אויא לחשוב את בריטאניא לגוי אדיר וחזק רב אונים וגדל
כה, את מוראה לא ייראו עוד, וגם הדודים ינסו לפרוק עול
בריטאניא מעל צוואריהם, כאשר כי גם קול תלונה תרשית
נשמע גם מדודו, והשמועה כי איש אחד התגפל על המשנה
למלך במילי ויור עליו שלש פעמים אך החטיא המטרה, עשתה
רושם גדול בכל פנות העם הבריטאני, ואף כי אחרי כן הודיעו
מכה"ע כי אין כל דבר סדינה יצחק במעשה הרצח הזה, הנה
גם הם מודים, כי בתוצאות המלחמה באפגאניסטאן תלוי דבר
שלטונם בהודו המורחית.

טובן הדבר, כי המעשים האלה עם הסערה אשר קמה
זה לא כביר באירלאנדיא, לא היו נכונים להחזיק את הממשלה
בידי ה' ביקאנספיעלד, ויתן יד אל ראש מתנגדיו גלארסטאן
בעברו דרך שאטלאנגר בימים האלה להשתמש במקרים כאלה,
להתגפל על מעשי הממשלה, ולהראות דעת את העם את כל
הרעה אשר הביאה עליו, אשר לא יוכל להחיש צוארו ממנה,
ידבר על לב הבריטאנים לבחור מעתה אך ליבעראלים, אשר
זה דברם מאז כי בריטאניא תעמוד מעג ולא תתערב מאומה
בעניני המדינות מחוצה לה. אמנם גם ביקאנספיעלד יודע עת
והשבון לכל מעשה, ובראותו כי אין השעה משחקת לו עתה,

תה בעצמו, אשר ממלכה קטנה הייתה ע"פ חוקי תהיוד המהוללת, תאלץ להרבות מספר צבאותיה מפתח יום הבא, יראנו לדעת את תכונת העת אשר אנחנו חיים בה היום. וגם בצדפת הביאו ימי השבוע העבר שינוים נכבדים גרבי התוצאות לשיטת המדינה בארץ פנימה וחינה לח, כמראה אשר נראה לפני חמשה עשר יום נראה ג"כ ביום 17 לחדש. המיניסטריוס נצח שנית את מתנגדיו בבית המחוקקים. גם בפעם הזאת היו הרפובליקאנים הנמרצים, אשר דרשו בנגנת ראשי הממשלה, באמנם, כי בוציאים לפעולת ידיים את דבר המלחה לרבים ממורדי הקאמנא, היתה להם נשיתם הפרטית לקו ומשקלת, ואהבתם או שנאתם קלקלה את שורת היושר. שר המשפטים אשר ההפטר ממשרתו נאם נאומי כרוב טעם ודעת, וישם לאל דברי מתנגדיו. ובמסמך למנין היה גם רוב דעות של הרפובליקאנים אחרי נשיא המיניסטריוס ה' ווארינגטון אשר נתנו צדק לפעלו. אולם גם עתה לא שבעה הממשלה נעימות מצותנה, וביום שאחר זה נשמע כי חברי המיניסטריוס מניחים את מקומם עוד טרם יאספו הנבחרים שנית אתרי ימי ראש השנה החדשה. ה' ווארינגטון יסיר מעל שכמו משרת נשיא המיניסטריוס, ורק ישאר על משמרתו בתור מיניסטר ששל עניני הארץ מחצה לה, וה' פרייסני, המיניסטר ששל עניני הממלכה היום, יהיה לנשיא המיניסטריוס. בכלל נראה אשר בכל השינוים והתמורות תעשים יום יום עתה בצדפת, ידי נאמבעטמא באמצע, וממרום מושבו בבית הנבחרים, יניע את אופני המאליטיק בארצו, וגם המיניסטריוס החדש הם מאהביו וסרים למשמעתו. רבים אמרים, כי נאמבעטמא מוזמנת יעץ היום להגיע אל תכלית חפצו מאו ומקדם, לאחוז לבדו את רסן הממשלה ולחיות לנשיא הרפובליק, וע"כ יסבב פני הדברים, אשר ה' נרעווי יבקש להפטר ממשרתו הנכבדה. אולם כפי הנראה אין לב ה' נרעווי חולך למלא משאלות נשיא הנבחרים, ובימים האחרונים הראה לדעת כי עם כל אמונת רוחו אל הרפובליק ונבחריה, תנה מצא הוא את השעה הזאת נכונה לפניו, להראות גם את פעולתו על מהלך עניני המדינה. וע"כ נשמע, כי בדאסף שנית הנבחרים בראשית ימי השנה הבאה, ישתמש ה' נרעווי במקרה פתיחת שער בתי המחוקקים, להציע ברבים את פרשת דעתו והשקפתו על דרכי הממשלה בצדפת היום.

קול ענות

(סוף מגילון 47)

אחרי הפראפססאר נאמן, נשמע קול האחד המיוחד שבין מלומדי ארץ אשכנז, אחינו ד"ר מ. לאצארוס ראש בית המדרש לחכמת ישראל בברלין, ואחד מראשי המורים בהא. קאדעמא לחכמת תבסוסי מלחמה (מיליטער אקאדעמיע), דובר בשם האנושית והצדק, ומגלה למסור את און האשכנזים ההולכים עתה בתנו לא דרך, אחרי עקבות רועתם האילים החפצים לחדש עליהם את ימי החושך והעריצות. מכה"ע Börs. Cour. עם Lerl. Tagebl. היו הראשונים להפץ בכל קצוי ארץ אשכנז את הקריאה אשר קרא אותם הפראפססאר לאצארוס, בדתאסף לפני שני שבועות כל חברי בית המדרש לחכמת ישראל בבית חושר (קלוב) של חברת "מסבת רעים". שם הקריאה הוא: "הורה הלאומי מה הוא? Was ist national?", ותכליתה היא לשום לאל את עלילות מורדי האור, המשימים להם סתר פנים, אשר יברשו להתהולל לעיני השמש בקנאת דתם, על כן ישימו על פניהם מסוה אהבת עםם וארצם, וזה דברם כל היום: כי היהודים המה עם בתוך עם, ממלכה בממלכה, בדרך ישכנו ובגוי הארץ והממלכה אשר המה יושבים לא יתחשבו, ואלה דבריו בקיצור נמרץ:

"אנחנו הנאספים פה כולנו אזרחי אשכנז, יהודים ובני דת משה, באנו לדבר דבר על אש קנאת הדת והלאום אשר התלקחה בארצנו, על גלי השנאה הסוערים עלינו מכל עברים להפיצו. הן אמנם שומעי דברי היום המה אחי בני אמונתי, אך כדברים אשר שם ידך ה' ואנשים ה' אפרים

את הפעם הראשונה אשר נשמע מפי מושל הממלכה בעלת ת, דבר ע"ד הברית החדשה בין הממלכות האיריות אשר ציראפא, וברברי הקיסר האלה היה די נחוצה לשום את השערות חזוי העתים, אשר העבירו קול כי מסורות ת הזאת רופפו.

הדבר אשר נתן יד אל דורשי רשומות להטיל ספק בות ימי הברית בין אוסטריא ואשכנז, היתה נסיעת הגראף לאף אל הנסיך ביסמארק בימים האלה. הגראף הזה אשר ע אינו משמש עוד עתה בכדורת הדיפלומאטיא הרוססית, דרך ברלין ונתקבל בכבוד גדול מאת הקיסר והקיסרית, רתו נסע אל סירת ביסמארק ווארצין לבקריו וישאר שם אחרים, כמעט נסע הוא ויבוא שם גם ציר ברמאניא שערסבורג לארד דיופפערין, נסיעת שני הדיפלומאטים הזו בומן אחד אל הנסיך המניע את אופני הפאליטיק האפאטי, הראתה ברור לדעת, כי העת הזאת הרת מקרים ים ונבברים בקורות עמי אייראפא, אך דברי מועצותיהם יו סתומים ותתומים עד עת קץ, ולשווא עמל יודעי העתים דין וחשבון מן דברי המו"מ הזה. קרוב לשמוע כי חפץ קף שוואלאוו בנסיעתו היה להשיב את שבות האהבה גה בין רוססיא ואשכנז, אשר נשבתה מסודה בימים רונים. בין כה וכה ירבו האורות המראים לדעת, כי בעלות הברית תסיפנה ללכת שלובי זרוע, ורות אחד אחת להן בכל שאלות המדינה בכלל ובשאלת ארץ ס במרס.

ממאמרנו בשבוע העבר ידעו קוראנו, כי האלכאנים י הגלילות נוספא ופולאוו, אשר ע"פ גוירת המראקמאט ליני נקדע מתגרמא ונספתו למאנמענערא, עומדים על סם בחוקה ואינם חפצים לקבל עליהם עול מלכות ארזניהם שים, וכבר פרצה המלחמה ביניהם. למראה המקרים האלה תה תוגרמא מכתב גלוי אל כל ציריה אשר בתצרות מלכי אפא, אשר בו תרחץ בנקיון כפה, ותאמר כי היא מוכנת א אחרי הברית הברלינית, אבל מה תעשה אשר עבריה בריתה אינם חפצים לקבל את דינה. דברי ומעשה הפארמא ים כאחיות עינים, ויש מקום גם להחדש כי חוקה במטר את באנים, וע"כ התאמצה לענות את הדין ולדחות את המאנ-עגרים מרחי אל דחי. בגלל הדבר הזה הציעה ממלכת יזיא אל יתר אירי הממלכות, לקחת בית דברים עם ימא, ולדבבד אבפן עליה, למען תמדה לאלוף את האלכאנים קת הדי לדבנע לפני המאנמענעגרים, אך אוסטריא לא יפיה לה, ואשכנז החזיקה על ידה.

הנסיך מכולטאריא בראותו כי דעת רוב הנבחרים באסיפת נספצינא מתנגדים לדעתו בדבר אספרומעלעין, צוה בימים ה להמיר את בית הנבחרים ולשוב לביתם, ולפי ימורי נספצינא חמוסדים במדינת ממשלתו, מהנחץ הוא תוך זמן שני חדשים ישובו לעשות בחירה חדשה, ואחר ת' חדשים נבר יהיו הנבחרים החדשים נקראים לאספה, הנסיך ימצא ידו להשתדל כי בבחירה החדשה הזאת יו אנשים בעלי דעות ממוצעות. עוד לא נודע, וכפי מע בדעת הנסיך הא לחדש בעצמו בהבר והה לדבר לב הנבחרים לכל יקשו ערסם לעמוד על דעתם, בתוכיה כי יוכלו להביא רעה על הממשלה חנם.

עוד כל מכה"ע נשמעם ונותנים ע"ד הקיסר פראנץ יוזף, ה נשמע קול דברי אחד השרים היושבים האשונה בממלכת גלא, מנבא לאיראפא ימים של רוב ופלה, וביום 18 ים כאשר בא למשפט לפני הנבחרים הצוק ע"ד מספר י הנבא בעת שלום ומלחמה, אמר המיניסטר ששל הצבא יים האלה: מקרי הימים הקרובים מעולפים במסך ההעלם סתר, מצב אייראפא מודה מאד, ועל ארצנו בעלגיא להיות נת להגן על חפשינותה וגבולותיה לעת תפרץ מלחמה בין ת ואשכנז. הדברים הנמרצים האלה החדירו את כל אי-א מקצה, כי מעולם לא נשמע אשר שר המלוכה ידבר יו הישב דברים באלה, ואף אם גם נכון הדבר, כי זה י כל שרי המלחמה להטיל אימה יתירה על הנבחרים בעת י לפניהם לדרכת הצאות הצבא, אך עכ"ז תנה הדבר

את מעם המקרא, "לא תתעב מצרי", כי לא נכון להשליך עפר אל הבאר אשר ממנו שאבנו מים צמאנו, כאמרים בלשונם, "בירא רשתית מיניה, לא תשדי קלא". חוקי הממלכה היו יקרים בעיניהם, ופתגם הראשון שכתבתי המשפט בתלמוד היה, "דינא דמלכותא דינא", ואומן כי אנחנו היהודים החלכים בעקבותיהם, נדרוש רעו הארץ אשר אנחנו יושבים בה זה יותר מאלף שנה, ונרחיק תחינו?

היהדות מלאה באמונה את העדותה בספר קורות עולמיה. בהפיצה את אור אמונת אל אחד בארץ ע"י רת נצרת מריקה יצאה, וצדקה עשה הקב"ה את האומות שהגלה ישראל בנידון — בראיות צודקות לקחות מדברי גדולי החכמים אשר לא מבני עמנו, ידחה ה' לאצארום את דברי האומרים, כי בטלות היהדות את משלחתה בתוך, אבד כלל, ואין לה המשפט להאריך ימים, וחובת ישראל להתבולל בעמים ולשום בידם קץ לחייו. באמרי בינה לדעת, כי כשם אשר בחכמת תרשים לא תבוא לעולם ה' אשר כל חכמי לב יתאחדו בפני טעםם לאמר על מהתמונות כי היא כלילת היופי וחזתם תכנית כל נעימות לשום. קץ ותכלה אל מלאכת מחשבת, כן לא יגיע אל היום, אשר חזות בני האדם יתאחדו ללכת בדרך אחד אל את ה' באמונה ודת אחת. על כן כל חובת בני האמונה השונות להיות אמונים לדתם ולחיות בשלום ובמישור איש יד רעו; וכזה חוק אשר שמה המבע על כל אישיה ללחום קיומם, כל עוד אשר רוח החיים תפעם, כן הצדקה אל עם ובני אמונה, אשר עצמיו מלאו כח וליה, להאריך על הארץ, ובטח לא לתרו עשור יצדו, כי אם להפירות ולהרבות הדעת והאשר על פני תבל.

שקר בפי אלה האומרים, כי גאות לבשו, והי נעין מראות ננעי עצמנו. היהודים מימי קדם קדמה זה דבר לבקר מומיהם ומבלי לקץ בתוכה. מרת האות את עצמם (ועלכסמקרימיק) נפרצה אצלם ביתר שאת מהיהודים, ואין ערוך להתולי אריסמאפדאנום ושחוק מכאיב של יווענאל ליסר את עונות בני דורם, אל רעם דברי הנביא חזי יד, אשר דברי תוכחתם היו למקור מוסר ואמרי בן גמ לאבות הכנסיה הנוצרית. ומי יתן ודברי אחרון נביא באמרו: "הלא אב אחד לכולנו וכו'". ימצא לו מסלות וישי ללב ותמימי דרך מהאשכנזים, להפיל התבולל עיניהם, ושבו וראו כי נוכל ללכת בתוך לא דרך אחרי רוח נתינים ומתעים". — הדברים הצמצים האלה עשו להם כנע על פני כל ארץ אשכנז, וכל מכה"ע הדוברים בשם אלה אדם והצדק, נתנו להם מקום וישישו עליהם בתרועת שמחה ש. פ. ראבינאוויץ

להשיב לב בנים אל אבתם

הנה זה כמה תשמענה אוננו קול בתולה מתהלך מכה"ע העברים, קול סופרית הנחלים על שבר בת עצמם מתפחים ונאנחים על צעירי הנאורים כי, חלק לבם, רחמיהם מעלינו ולא ידעו עד מה מהיחזקות והיחזקים; ועתה כאשר תלצת בארצנו מכה"ע לבני עמנו בשפת המדינה תקיפה הזע גם את גבולם. ובאמת יש לנו על מה לזעק ולהצטע. וק דבר רק הוא אם אבר נכבד בגינת החברה כזה בגע בשל נראה כזאת! בנינו השוקקים על רלחות המדעים הלא הוציאו עדינו תאנן תפארתנו, עליהם נגל את מבור תהלת והמה יגורו אחר ויתכחשו לנו, ואך לא יזהו לבנו ותא נפשנו? אך לא אלמן ישראל מרפאים אסנים. המה חזקם עצה ויתבלו תתבוללות לרפאות את שבר בת עצמם ולנחות מן מזור, ובחפזם הפש מחפש מצאו, כי לכן יתרחק צעירי מעלינו, יען כי לא יבינו את ספרתנו ואת קורותינו לא ידעו דברי מנאציו המשיכים עלינו שחקים, ישמעו יום יום ובכן יבישו עלינו בשאם בנפש ויכלמו בצור מחצבתם; ולפי הסיר את המכשלה הזאת מעל דרכם, נחץ לנו לתת לפנינו

לעספינו בפי בחירו נתן התכם, עת נשא את משלו הנפלא ע"ד שלשת המבעות לאמר: "מי יתן ודברינו יחיו נשמעים בכל אפסי ארץ", הגני קודא היום אל אחי בני ארצי הנוצרים. לא למערכת מלחמה עם מנרנו אנכי יוצא היום, כי שלום ארצנו אנחנו מבקשים מעדנו, והיא גם ראשית מאינו גם עתה. לדעתנו אין מקום לשאלת היהודים בשאלות התברה. השאלה הזאת אשר אנחנו עוסקים בפתרונה, נוגעת אל מין האנושי כולו, וכל כבוד העם האשכנזי תלוי בה. כלמה תכסה פנינו בקראנו דברי אחד הסופרים ונבחרו העם, השופך מדרתו עלינו כאחד מבני אגודת "מתנגדי בני שם". אך לא לנו הבורשת באשר יהודים הגנו, אך באשר לבנו חרד על כבוד עם אשכנזי המחולל על ידו, כאשכנזים יראב לבנו לדאות את האיש הזה מעולל בעפר קרנות אורחי ארצו הדורשים טובה ושלום; אמור יאמרו משנאנו, כי גרים אנחנו פה בארץ, עם בתוך עם הגנו, אך אני אשאלם כי ישיבו על שאלתי לאמר: המושג הלאומי מה הוא? לפני עשרים שנה בארתי לדעת באחת מכתברותי, את מוצא חקירותי מפי ספרים וסופרים וחכמים מובהקים בחקירת עצם האנושיות (אנטראפולוגיע), שם הראיתי לדעת את שניאת אלה אשר יתארו בשם "לאום ועם" אישי בני אדם הדומים זה לזה בתוארים מקרים, אך לא עצמיים. מושג הלאום אינו קשור עם המקום והזמן, אף לא במקום מושב ובהשתוות ארחות החיים ומנהגי הדרך ארץ יסודי, גם הגזע והמחצב אינו אבן בוחן אל מושג הלאומי, ישנם עמים רבים השונים בתכונתם ושונים בארחות חייתם, כאשר נמצא בכל עם ועם משפחות שלמות אשר לא מצוץ הלאומי יצאו, ומרבית גויי אייראפא היום המה בני הערובות לאומים שונים, כהצפתים יצאי ירך בני השבט הגרמני הפראנקים, עם העם העתיק הגאלים, וכהבריטאנים היוצאים מהאזכרים והנארמאנים. עוד פחות מזה יש התייחסות להאמונה והכמלכה עם מושג הלאומי; עדה ארץ אשכנזי הנושבה מקהולים ופרופאסמאנאים, גרמנים ומלאוים. הצורה המוחשת אשר ילכש המושג הלאומי, היא השפה, כבראי נראה בה את הרוח אשר תתולל בלבות אלפי רבבה אנשים, שיחם, הדיגונם והלך נפשם. אך גם השפה אינה רק לבוש להמושג המופשט הזה, ולא הוכנו ועצמותו. המושג הלאומי הנקי מכל סיג תנאים חיצוניים, היא הידיעה הפנימית אשר גשרשה עמוק עמוק בלבות אלפי אלפים אנשים, אשר משרה אחת לכולם בחיים; ההכרה הזאת תביא בינה בלב כל איש ואיש מאיש העם, לדעת ולהבין כי כל מעשיהם אל מקום אחד הולך. ההכרה השכלית הזאת תתולל נפלאות, תמלא כליות ולב אלפי אלפים אהבה איש אל אחיו, ונפשם תדורך עז להתאחד ולהיות כאיש אחד תברים. כן המבט הזה הגנו להשיב את שואלינו: מאיזה עם אתם? לאמר: אשכנזים הגנו. שפתנו היא שפת הארץ אשר בה ראינו אור עולם, פה נצבה ערש ילדותנו, ופה מצאו גם אבותינו מקום שם קבר לנו; הארץ הזאת היא ראשיתנו ואדיתנו, קורותיה הן גם קורותינו, ממוכה שבעט נעימות, ובאמונה הלכנו קודר. גם אנחנו. שונאנו ירחיבו עלינו פה ויאמרו, כי עשרנו מצאו הן לנו, טוב הדבר, כי העשרנו את הארץ והעם אשר עצם מעצמיו הגנו גם אננו.

בעבודתנו בעולם העשייה ועמלנו להספיק לבני ביתנו צרכי יום יום, הגנו עמלים בזה למצות הכלל כולו. בהתאמן איש מקרבנו לעשות לו שם במקצוע אחד ממקצועות המדעים, חכמת תרשים ומלאכת מוהשת, ידים עי"ו את קרן העם האשכנזי, כאשר באמת נראה הוד פעולת רבים מבני אמונתנו על שדה המדעים וחכמת תרשים, לכבוד ולתפארת העם האשכנזי. גם בהיותנו שומרי אמונים, בתוכנו את בנינו על ברכי המוסר והדת ומסורת אבות, הגנו עושים בזה טובה רבה לחברת בני ארצנו, בתתנו להם בנים נאמנים לארצם, ואוהדים בעלי מוסר ומדות הגונות. מענה בפי משנאנו, כי אנחנו היהודים נוצרי פקודי התלמד לא נוכל להיות אוהדים נאמנים, באשר כי רוח התלמידים הגה איבה ושנאת עולם אל הנוצרים ודתם. העלילה הזאת תראה לדעת כי משמינינו לא ידעו עד מה מן המאסף הדתי הזה אשר ספיו אנו חיים. עוד לפני אלף וחמש מאות שנה השכילו התלמידים לדעת את חובת אורה, בבארם

אברה עירנו בכלל, ועדת המעריבים בפרט, במת האיש
מרבבה הלזה, המונות אשר המ"ב את עתה המה יתנו צד
ידיו כוננו להם בתי מחסה. לעניינם אשר רבו. כמו רבו,
ת"ת, בתי ישיבות. היה מעוז ללל ומשען לאביון, עוד
רבים יעברון עדי ימצאון עדת המעריבים איש אשר ע
הרבנות הולמתו, כרבים אשר אברו. עשרים ושש שנה
את צאן פרעיתו, וכן שמונה ותשעים שנה היה במורתו,
אור הבוקר עזבה נשמתו את גיו ותשב למקור ממנו תוצא
וביום הזה הובל לקברות, כבוד רב תחילתו תושבי עיר
שמונה שעות סוגרו כל אהלי המסדר על מסגר, העור
במלאכה שבתו סמלאכתם, וכל יושבי ציון נהדו אחרי ספר
נערי הת"ת הלכו הלך וקונן קנת בן חלקיהו, מפרגני ד
נשאו על"ף חליפות קול נהו, ותרב בבת ציון תאניה ואנ
יואל ה' ולא נוסף לדאבה עוד, ולא ישמע עוד קול צי
מסופרי ירושלים. יעקב גאלרמאן

ק"ו 5 דעקאבר. בגליון הצפירה 44 חודעתי נאמנה, כי
את לבב גבירינו להחיל כסף למען החיל גם מחיר הזכ
לאביונים בעירנו, ועתה הגה הצטרפה מחשבתם המס
למעשה, כי נדבה לב רבים מקציני עירנו אותם, בפ
דבריו, וביום מלאו ויתנדבו כ"א לפי ערכו, ויפקידו אנ
לקנות דגן מהחצונות במחיר, ושתנו ברחים, וישכרו ח
מיוחדת במורד העיר, וימנו אנשים נאמנים לזה, וכתוב
מוכרים לכל דכפין, פוד קמח דגן פשוט במחיר שמונים קא
וקמח דגן אשר זורה במורה (הארבע) שמונים ותמשה קאמ
ולכל דצריך — במחיר א ר"כ עשרה קאמ' כל פוד, הבל
ראות עיני הנאמנים הממונים על המכר. אמנם גדול הוא מע
הצדקה האתרון מן הראשון.

ומה רבת צדקת עשירי עירנו ונדיביה, בחלקם לעני
מרוזים, עצים לחסיק בקרה שנה שנה בימי החורף, ב
כסף ובלא מחיר, ובפרט בשנה זו, אשר גם עצי שרפה ביו
מאד, הוא דבר בעתו. כי כעת עתה בעירנו, מחיר סא
עצים אחד עולה עד חמשה ועשרים ר"כ ועד בכלל. מי
ולסרו מתם כל עשירי עמנו בערי קושבותיהם, לחומלה
אחיזה העניים לעזת בצורת האלה, להמכרם ולסערם במש
להם, עד אשר יפקד ה' את עמו לתת להם להם.

עזראל בן יוסף בערשטיין

ידיעות העולם והמבע.

מחשבי קצין וקצם

(המשך מגיליון 47)

מארץ תוגרמא הלך ר' שלמה מלכו לארץ ישראל, ויש
משכנו בעיר צפת, עיר מלאה חכמים וסופרים בעת הה
ומקום משכן חכמת הקבלה על גפי מרומי קרת. חכמי הע
קבלו אותו בכל אותות אהבה ויראת. הבור, והיה בעיניו
כמלאך ה' צבאות. ופעמים רבות השמיע ר' שלמה את דב
חכמתו בבתי כנסיות ובתי מדרשות, וכל שומעי דבריו השת
ויתפלאו, והיו כחולמים חלום תיוון קרש. זקנים וישישים דר
דבר ה' מאת האיש הצעיר ואיש המופת הזה, גם רא
חכמי העדה שאלו ממנו להגיד להם פשר הדבר מכל הד
הקשה בדבריו התורה, גם בקשו מאתו להגיד להם עתיד
ולגלות אונם מתי יופיע קץ הימין. בעת אשר נעצר ב' של
מלכו במסאלוניקי האיצו בו חכמים רבים מיושבי העיר, להצ
לאור את דברי חכמתו לעיני כל ישראל, ויעתה להם ויצ
ספר אחד לאור, המכלכל שמך דבר מדרשותיו אשר דרש בחכמ
הקבלה, ויקרא את שם הספר יהוא בשם, דרשות, או ס
המפואר (גרפס במסאלוניקי בשנת רפ"ט, 1529), והציר אש
עליו יסבו כל דברי הספר הזה, הוא כי הגיעה עת הודים
קרבו ימי המשיח לבוא, וכסוף שנת שלש מאות לאלף השש

מושב הגאונות הנדאשי המושל על סוריא. געתה כאשר
מחזות תוגרמא הלכו הלך ותסור בעקב המלחמה, ולמען
מלאות החסרון, מצא המושלמן לבנו לו עצת מידהאט אשר
אבר עליה כלה. ולפי דברת מכה"ע המורקים לא יעברו עוד
ימים רבים וירושלים תהיה למתו לעצמה, אם גם הפעם ישל
נפשונו בשקר, ימים יודיעו.

חוקי הדעפארם החלו לצאת לאור בכל מרחבי ממלכתנו,
ועד יחתי באויא הקטנה כאשר עיני ברימאניא פקוחות עליה,
בתי משפט גבוהים (פריבונאל געריכט), נוסחו בכל מחזות
תוגרמא, ויושבי הבית המה שופטים מושבעים מכל בני
הדתות השונות, אשר ידם רב להם בדת ודין וידעו ג"כ
חוקי הממשלה. גם בעירנו נוכד בית משפט הפריבונאל,
שנים אנשים מאחינו העברים נבחרו לעמוד על המבחן, אם
יצלחו לשבת בבית משפט הלזה, ותקותנו חזקה כי יוכלו עמד
ומקם אחיז לא יפקד בו.

החמים אשר שלחו פקוא"מ דע"ת אמסטערדם — כאשר
הודעתי במכתבי הקדם — ראו מנהלי עירנו לשוב לשתנם
ולחלק קמח לעניי ציון, ובשבוע העבר נתחלק לכל נפש 10
פונט קמח במחיר מצער מאד. שמחת העניים גדלה למאד,
אכן מהולה בדאבון לבב, כי חשש איסור "חדש" נמתח
על החמים, ורכני ירושלים לא אבו להורות עליהם לא איסור
ולא היתר, לכן ימנעו רבים מאכול הקמח, וגם אלה אשר
יאלצם העוני לאכול הקמח הלזה, תרנו בטנם ולבבם דוי, ולו
השכילו הפקוא"מ להביא מרבולתם מאלכסנדריא — מקום
אשר כל סוחרי עירנו יביאו משם בר ומוון — כי עתה היה
מעשה הצדקה שלם. נקדה כי בפעם השלישית ישימו הפקוא"מ
לב להצעתנו, וברכת העניים על ראשם יחול:

אורח נכבד הופיע שבווע העבר בשערי ירושלים, הוא האדון
הנכבד ה' ש"ע סידיני תושב לאנדאן, בן אחות הגביר ש' סאנמאן,
ואשר בקר את ירושלים לפני שנים אחדות, ואשר שם את שם
ירושלים לחנא, בספר המסע אשר בשם "הדרמת קין ירושלים
כנה", ואם כי מסרת נסיעתו אענה למען שים לבב על מצב
ירושלים, רק לרגלי מחלתו חזקה עליו פקודת הרופאים לשים
פעמיו לארצות החמות על משך שלשה ירחים. אכן יתן כי
תתור אחד. סמול"מ כ"ע, "עיווש בראניקל", ספר הזכרון אשר
לאותו בלאנדאן, שם על לבו לדרוש מצב אחינו פה, למען
ידע אם נבנו הדברים המרים אשר וציגנו עליהם שונאי
ציון, ואשר יחקו כמעט כמעט במכה"ע הו"ל מת", אשר
רבה פעולתו על לבות קוראיו העברים הבריסים, אשר שמו
לבם לחומלה על בת ציון — לא חשך מעמל נפשו, ויבקר
את כל בתי מפעלי החסד, את בתי הת"ת ואת בתי הישיבות,
גם שם עינו על ספרי החשבונות, לדעת אם יתאימו התכנסות
עם התוצאות, ואם אין עולתה במ, ובלב שסח אוכל ללמד
לאחובי ציון, כי כל המקומות אשר בקד עזב בשמחות ונל
ושבע רצון, ולאות ע"ז יעידון דבריו אשר כתב על ספרי
החכונות אשר לתת"ת ואשר לחביק"ה, עתה יחוו שונאינו ויבשו
ויאלמו פיות דוברי שקר.

החברה, פתח תקוה" אשר נוסדה מאחינו העברים לעבוד
את הארמה, ואשר כבר קנו להם חלקת שדה על יד יפו ויחלו
את עבודתם בשדה, אורות החברה הזאת אדרב. בארוכה אם
תרשני עתה לעת מצוא, נחבד מהאונדה הלזה להצנות גם הוא
בין באי ברתה, ואת חלקו צדה לתת לשני עניים מתושבי ציון
וזם יעבדו את עבודתו.

הרעב. תוגרמא ירושלים עירנה בעוז אפר ממלכת בלתי
מוגבלת, וישם שפות בעיר אלהינו. גם משנתו "הצמא" פרש
כנפ מפלשתו על יושבי ציון, ויתן תתיתו על כל אשר נשמה
באפ, וירחים אחרים מירחי החורף כבר עברו ונשיאים זרות
וגשם אין, מחיר כל מאכל אשר יאכל ומחיר המים יעלה יום
יום וצוות העניים גדלה עד לשמים.

גם המות האכזרי למש עינו על בת ציון ויגדע בחרי
אף ארו אדיר מארזי הלבנון ארדי התורה, את הרב המאונה"ג
חסיד ועניו מ' ר' דוד בר' שמעון וצ"ל (רב"ש) הרב לעדת
הספרדים מארצות המערב תושבי ירושלים. אברה גדולה

חוק מאד, והוא למרחק עד חמשים פרסאות לשך. במלאכת הגדולה הזאת השתדלו אנשי הצבא האינזערים הצרפתים עם האינזערים. לחביא ולהעלות מכוונת עלקספרים גדולים וכבדים על הרים גבוהים עד פרי עשרת אלפים רגל, ועליהם אנשים פעלים עשי מלאכה משך ימים, במקומות סדבר ודוקים מסמכות אדם, ועתה בשנה הזאת נמרה המדידה הזאת לתועלת החכמה והדרישה.

סלאבים כ"ב סלז. תפיל לפנות ערב עלה המות בחלוננו ויקח מעלינו את ספר עדתנו הרב הגביר והמאור מוח' צבי הירש ארקן ו"ל, אחד מיוחדי מגולה הנודעים לשם, פי

זה מגדולי החסידים ותומכי התורה, עניו ושפל רוח, ששים ותכש שנה היה במותו, וישא עליו סספר הרב הנאמן רבי לפני מותו צוה לחלק שבע פאות ד"כ, ומלכר זה הרים. מע כל אשר לו ליסר דבר קיים למעשה הצדקה, ה' יי נחמים לצאצאיו ולמכבריו מקרוב ומרחק, ותנצב"ה. חיים מאניקאח

קאליש ביום א' ר"ח כסלו גרע המות בעירנו איש יקר חמים במעשיו, מוח' חנוך זונדיל ראזענארטען ו איש אשר רוח המקום ורוח הבריות נחה חסנו, בן תש וחמשים שנה היה במותו, תנצב"ה. א"ט

הודעות

בעה"ת והנאנו לאור ספר חוק לישראל עם ההשלמה, ואלה המעלות אשר נחמנו בו:

(א) השלמת הסדרה כולה. (ב) תרגום אנקלום בהשלמה. (ג) ההפמרה. (ד) פירוש רש"י בשלמות. (ה) פ"י רש"י על ההשלמה. (ו) פ"י מצודות על הג"ך. (ז) פ"י ברשנורה על המשניות. (ח) עיקר תוי"ט. (ט) פ"י מצודות השם על תרי"ג מצות. (י) פ"י אורחות חיים מוה"ר ש"ל. (יא) סדר התפלה לחול ולשבת. (יב) משניות ליאורצייט ע"פ סדר א"ב. (יג) חוק לשבת קדש והוא לקומי תנ"ך משנה ונמרא זוהר כמ"ש בס' יסושה"ע. נדפס בכל יופי על נייר יפה ודפוס מהודד, ונוכל לחלקם נ"כ בכרכים להקל על הקונים, מחיר כל החמשה כרכים 8 ר"כ, ובעד כל כרך ישולם 60 ק', המאמפים ישינו מאתנו ראבאט העון כנהוג. (לדעססע למכתבים) שלמה ועציר ביזעפאק, משה יודקעס בברדיטשוב, תנינא ליפא מרגליות בברדיטשוב. וגם בווארשא אצל כל הסקלאריקעס

ספר תולדות חכמי ישראל ארבעה חלקים, יצא זה מעט לאור והוא שנה בתקונים והוספות רבות, מחיר כל חלק הוא 35 קאפ, ולסודרי ספרים אשר יקנו ממני עקועס' במספר לא מעט, אתן פ"צ כנהוג, אם אך ישלחו בראשונה את המזל על אדעס שלי:

ספר המלים. קונקורדאנציה החדש (בתבנית אקמאף יפה ומהודד מאד) האוצר כל המלים הבאים בספרי קדש בשמות ופעלים גם מלות בכל נסיוותיהם למיניהם איש איש על דגלו ושרשו. ומראה כל מקומות המצאם בתנ"ך. עם פתרון הודאותיהם בכלל ובפרט. — מחירו עם פארטא 1.50 ר"כ. לסודרים ינוכה ראבאט. החפץ בו יפנה אל: III. Гельбляумъ, Варшава, Муравовская № 23.

את אחי מרדכי זאב אנכי מבקש, אשר בשנה העברה ברומעניא היה, ושם שאל את פי איש אחד ליד זוועניארדאק, אודותי אחיו חוקן ברוך יאנקליוויטש. אם בחיים חייתו, יוכל לכתוב אלי על אדעס של הרב ממעם הממשלה דפה, מוח' ר' מיכל אלצין.

צוקקער כשר לפסח

עם הכשר משני הרבנים ספה מאסקווא. כל מי שיחפץ לקנות ממני במקח השנה כמו בווארשא ובקיעו יוכל לפנות אלי הן מקרוב והן מרחק וישני ממנו כחפצו על תברוך הצוקקער אתתום בתחית הרבנים ספה. אדעססע אלי: נחמן נטע שעפמיל. גלעבאווסקי פארוואריע N. 29 וודיה במאסקווא.

מודעה למורים

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי, אל הרוב נאלעוה' № 25 בחצר הגביר ר' יודיל מאקאר, וכהיום ימצאו בסקלאר שלי כל המינים. לערלאג שלי שמכבר, עוד מינים חדשים, גם מיני ספרים מדפוסים אחרים במדינתנו, ודפוסים חוץ למדינה, והגני מוכר למ"ס ע"פ קאמאלאג דרוק-פרייז, בבנין פראצענט לפי ערך הקניה.

יחזק נאלדמאן מופים ומחזק סקלאר-ספרים בווארשא
Въ Тип. И. Гольдмана, въ Варшавѣ. — Izaak Goldman, Buchdruckereibesitzer in Warschau

עברי אנכי

בר"ח שבת ש"ז יתחיל הרבע ה' למכה"ע עברי אנכי הו"ל זה שנת עשרה בעיר בראוי בעזרת ספרים נכבד אשר בדרונו, מחירו ברוספיא 4 ר"כ לש או 1 ר"כ לרבע שנה. להשגו בווארי ע"פ האדעסע הזאת:

X. Чарновичъ, Варшава
ул. Дзикая № (3).

נעתרתי לבקשת בני משפחתי לאור עד זמן מושבי פה רוספיא והורשי עצ במחלות אשר מצאן מימי הילדות כ חסרון בה המליד חלישת העצבים ומחל נשים (אימפאמעניזאנד נערווענשוועכע יפנו אלי ע"פ האדעססע שלמה וימצא מזור ותרופה, ואלה אשר ברצונם שאב אותם במקום מגוריהם בערים אחרות יודיע בקשתם לכה"פ שבוט אחד מקדם, מכתבים אענה לאיש איש בכתבו וכלל ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית. אדעססע Доктору Н. Волхверу, Киевъ на Подолѣ. Сласская № 36.

שאלות ותשובות

לדעתכם על הצפיה בח"ל, את המ נקבל בכל פעם כפי הקדם, והים נחזי 1 מארק = 48 קאפ, והמלארין 88 ק

לוד דים' טייטל ולא נדפס, למנהי ע"כ ממכתבו הגלי לא ידעו שם שירו והאדרס שט, להח' מיוסע קבלט, לה' טורמאן סטומערין ש וסרעט 1 עד 14 סוף 6 ר"כ, להרצ נוס כחבנו לו ולאו מלפס על האדעססע, לש"ן קלמנט חכרס ססלס נכאים אינס מקבלת חכר ס סט

חידוה למכר אלי יתוב ע"פ אדעססע
Z. Słonimski в Варшавѣ
Muranowska (Breite Miła) № 24.
З. Слонимскій г. Варшава
Муравовская № 24.

הצפירה

HAZEFIRAH.

סדרו באשכנז :
14 ריבס מלך לנס .
נעמדיך 8 מ' לנס .
וכן לנס נס .
שמי פדיון :
מל מוס קנס 5 ס' .
ומסרס נס 10 ס' .

ברוססא ופולין .
לנס במוסקס לנס 5 מ' .
נס 2.75 מ' .
נס 1.50 מ' .
לנס בלנס 20 ס' .
לנס 5 ס' .

מכתב עתי משמיע חדשות

בקרב עם ישרון, מכל הדברים תנועים בעניני המדינות.

דברי חכמה ומדע, ידיעות העולם והמבצע.

יזא לאור אתה בשבוע, מאת

חיים זעליג סלאנימסקי.

N: 49.

ווארשויא, מי שבת תרס.

Варшава, 18 (30) Декабря 1879.

ששית

עם הגליון הבא תתום השנה הששית לצאת הצפירה, והננו נכונים בישע אלהים להשתדל ביציאתה גם בשנה הבאה כפי
נו, וע"כ נבקש מאת כל התומכים בידיו עד כה, כי יקדימו לשלוח את כסף חתימתם, למען יבואו העלים לידם
רם. לתומכים או הנותנים אשר לא שלמו עדיין בעד העבר נחול משלוח, אם לא יגיעו לידנו את חובתם מכבר.
ה מ ו " ל

המדינות, והמחזות הרבות בקרב ביתח פנימה על ארסת
אליאנריא, ראו והבינו שרי הממלכה הנכונים, כי באה העת
להשביח שאנן הרוחות, ולהדגיע את לב העם הבריטאני החד
על כבודו, ויקראו עצרה נחלה ואספת עם נחלה מאד
בעיר ליעדם ביום 23 לחדש, אשר עליה הופיעו שנים מהיושבים
ראשונה במלכות. שר המלחמה והמסנה להשר אשר על עניני
הארץ מנחה לה, ה' באורק, ושר האוצרות ה' נאריסקאפה,
היו ראשי המדברים באסיפה הזאת, וידבו להציע ברוב ענין את
כל פרשת שיטת המדינה של הממשלה הנוכחית, למען הצפרק
לפני דעת הקהל בבריטאניא, וזה תוכן דברי שר המלחמה
באורק ע"פ המע"ל: "החזות אשר עשתה בריטאניא עם תונרמא
בחדש יוני לפני שתי שנים, לא העמים על הממשלה עול
חובות מיוחדים, לעסוד לבדה לימן תונרמא מול כל הקמים
עליה; גם בלי הברית הזאת היתה פנינה וגמורה בסוד
ממשלתנו שלא להבים בנפש שוקפת, לו עלה על לב אויה ממשלה
להחייב גבול שלפונה ולהאדירה עד אויה הקפנה, ארם נהיים,
עסק נדר פרת עד הודו המדינות; ממשלתנו יודעת נאמנה,
כי בעקבות המלחמה האחרונה בין רוססא ותונרמא, נולד
מצב כזה באייראפא, החדש מאתנו לשום עין פקוה על כל
הענינה פביכוחיט, ולהשגיח על כל שינוי המדינה בהשגחה
יתירה. רובי הממשלות הארוחות באייראפא וממשלת רוססא
בכלל, דורשות שלום בריטאניא, כי יודעות הנה אשר זה
כל תפצנו וישענו להחזיק במעוז השלום הכללי. הסכסוכים בין
שני האייתנים מצוקי ארצות אויה ואייראפא, נולדו על ברכי
האגשים התפצים להתנשא לכל לראש, אך חכמי המדינה באמת
וראשי ממשלת רוססא, יודעים נאמנה, כי רחוק מאד מדעת
בריטאניא להצר צעדי רוססא ולשום מקשים על דרכי מסחרה,
התפתחות כל ענפי העבודה ועשר המדינה, וזה כל תפצנו
לראות את שלום רוססא בבערה כלה מתוך ארצה את תרשי

תוכן תענינים.

הימים. צדקת ישראל. פינסק. ראראם. קארלין.
פליסקאפוז. טארגנשע. לאמזא. ואמלאב.
ביאליסמאק. ידיעות העולם והמבצע. נקרת תצור מלס
מלס לסקפוסקי. מחשבי קצין וקצם מלס קלמן שלמון.
פתרון לשאלה הגרסית. הדעות. שאלות ותשובות.

דברי הימים

בימי השבוע העבר שבתה נחה הדיפלומאטיא ממלאכתה,
העמים שוכני ארצות אייראפא המערבית והתיכונה, ערדם
יום גם היום את הניחם לעת צאת השנה וראשית ימי
החדשה. שערי בתי המרחקים נסגרו עוד לפני עשרה
שנה, כל נואמי נאום שבתו ממלחמתם וקול מלידם נחבא.
גם מנחה כואת לא תגיע את לב העמים מבקשי
לום באמת וחמים, גם הדיפלומאטיא לא תדע מנחה
מה ושלוח השקט, ובמשך ימי התג נאמרו וגעשים ענינים
ס ונכבדים העתידים להראות פועלה רבה על פקדי ימי השנה
שנה.

גם בימי השבוע העבר היתה בריטאניא לתל שכל פיות פונים
ו, דברי השרים היושבים ראשונה בממשלתה נשמעו בכל
צות אייראפא סקציה. אחרי כל התלאות אשר מצאה את
שלח ה' ביקאנספיעלר בימים האחרונים, אחרי כל העלילות
ד שם על הממשלה ראש מנגייה ה' גלארסמאן, בעברו דרך
ן שאמלאגר, ושותמש בכל סקרה אשר בא בידו לחדש
ות ביקאנספיעלר, ולדבר תועה על שיטת ממשלתו; אחרי
ועדת הדעות אשר הגיעו עד בריטאניא מכנג ארצות הודו

משחית ואורבים בסתר, המנסקים לחיי הממלכה, וחפצים לדורם בנוכה אפס את כל יסודות ההברה האנושית ע"י מעשי רציחות ושפיכות דמים. ה' ביקאנספיעלד נשען עד היום בשיטתו המדינית על דוח הדירות של העם הבריטאני ודעת נבחריו, ברעתו זאת יחזיק ולא ירפה ממנה, ונכון לבו במה, כי חשיטה הזאת תביא בעקבותיה שלום אמת בין עמי איראפא לטובת חירות כל צדדיה, — אחרי שר המלחמה נאם נאוכי שר האוצרות ה' צאטקאמט. השר הזה יצא לדיב עם ה' גלארסטאן אשר ודף את מערכות הממשלה הנוכחית, וישנה את תבנית הממשלה הנוכחית, עם עת אשר זה האחרון עמד בראש הנהגת הממלכה לפני עשר שנים. ברברי טעם התנפל על בעלי ברית גלארסטאן והחזיקם, ואשר זה ידברם כל היום, כי אין טוב לבריטאניא להלוות פחדת סמולדית מבלי להעזר במאומה בריב סמכות אייראפא. ויראה לדעת, כי נס גלארסטאן לא נמנע לדבר דבר בעניני הסכסוכים באיראפא, אך זה היה מושג דרכו, להחליט אתהבית להקנות שוא, להדבות בדבר שפתים מבלי לעשות מאומה בפועל כפס, כאשר עשה לעדנעמארק אשר הבטיחה לעמוד לימנית בשנת 1864, ועזבה לנפשה אחרי כן ויעמד מנגד ביום שנות פוסטאט את חיל דאנעמארק ותקדע ממנה רובי ארצות ממשלתה. המעשים האלה היו נכונים להוריד את כבוד בריטאניא בעיני אייראפא עשר מעלות. ובהסבנו את דברו ע"ד אפנאניסטאן אמר: הממשלה תדע נאמנה את חובתה לארציה בצוק העתים האלה, והנה בטוחה כי סוף סוף והצרות יופיע על עצת שרי צבאות מריטאניא באפנאניסטאן; לא לרשת ארצות יצאו צבאות הממשלה היום, כי אם להגן בעד נבולות הדו מן בני העמים והשבטים המפריעים את מנותחנ".

הרברים האלה אשר רוח אהבת השלום שפוכה על פני כולם, הנאמרים בקהל עם מאת השרים היושבים ראשונה במלכות, עשו רצון שולחם, ודעת הקהל בבריטאניא שבה שנית להאמין בה' ביקאנספיעלד ולהעריץ את כפעליו, ומה גם אשר הדיעות משה המערכה באפנאניסטאן היו נכונות ג"כ להעיר שנית תקוה בלב הבריטאנים ולהניח את דעתם. ממאמרנו בשבוע העבר ראו קוראנו, כי אחרי מלחמת שני ימים 18, 14 לחדש, נאלץ הגנרל ראבערסט לעזוב את העיר קאבול והנבעות אשר ססביב לה, ולהביא את בני חילו אל המצודה שערפור הרדוקה כשתי פרסאות מאת עיר חבירה. סעבו דזה מאד מאד, אחרי כי אלת ידו לחפיק את עצמו מן האויב הגדול סעבו במספר על אחת שבע. רבים כבר אמרו נואש לו, וינבאו לאמר כי עוד מעט ויחץ שבי לפני האפנאנים, אמנם ה' ראבערסט השפיל לבצר עמדתו, לשמך סוללות ולהציב כלי תותח סביב למצודתו, ויתחזק על מצבו עד אשר ביום 24 לחדש נראה לו צבאות וצנצני נאי אשר יצא לעזרתו מחזירי דושעלאולבאר, גם הגנרל סמאנר עם מצנצו הגדול הודע בקאנדואאר, שלח נודים רבים לחזק את ידי ראבערסט הנש, ורבים כבר הגיעו עד קאבול, ויבאו עמם מון ומרדח עם צרכי מלחמה, ובני השבט הנוואלים יושבי המעבר קדאבאר, לא הרגו בדרך, באופן אשר מחנה הגנרל ראבערסט יצא עתה מדי סכנה ללכת שבי או לספול בחרב שבטי אפנאניסטאן. לפי ידיעות האחרונות יש ברעת הצנעראל לצאת בימים האלה ממצודת שערפור ולחזקנות באויב, לעת יבואו אליו חיל הצבא אשר יחלץ עתה חרשים בעיר פעשעוואר אשר על גבול הדו ואפנאניסטאן, ואנשי הצבא אשר ישבו באניות לבוא באמביא, סוף דבר, מכלל כל הדיעות הננו רואים כי לא נתק חבל המ"מ בין ראבערסט ובמשלת הדו המרחים, והמשנה למלך משם יחאמין, להראות דעת, כי יש די בצבאות הבריטאנים היום לבצור רוח האפנאנים ולעשות בהם נקמות, אך שיהיה זאת נראה בעליל כי עוד בימי ספר, תמצאה מקום מלחמת נמרצות על ארמת אפנאניסטאן, ומתן יצא משפט שלטון הבריטאנים באווא התיכונה אם לשבט אם לחסד. בין כה וכה וממשלת בריטאניא לא תגרע עינה גם מתוגרמא, ותתיקונים באווא הקפנה יוצאים לאור תחת השגחת חריטאני בעקקער פחה, ובימים האלה מצאה עוד הפעם מקום לללות לספר און המלמאן, ולהראות

דעת כי איננו ארון במעשהו, וזה הדבר; אשר סבדנו מ העזיק את כתבי הקדש וספרי ברית החדשה לשפת תגנר ויהי בדודע האבר לכהני האמונה, ויועידו אותו למשפט וי אף רצו למיתה, כי חסא משפט שות ע"ס חוקי הקאראן איש אשר יוד להפוך דעת ותורת בעלי אמונה, בין הנשכ לדגל הנביא מחמד. כמעט נשמע הדבר לציר בריטאניא לאיארד, וישלח אל המארטא לאמל, כי אם לא תוציא הכהן לחפשי בעד שלשת ימים או יעזוב הוא עם כל לוחיו את קאנסטאנטינאפאל, לאות כי הפרה בריטאניא בריתה את תוגרמא, ותתיצב כצר לה. עוד לא נודע אם דבר, אך אין כל ספק, כי תמלא תוגרמא את הפך הציר תחל למרות את שו גפ בסמל וחת.

ובצפת נראה שיהי אחרונה עת לא הגיעו למרום וכל הדברים שם עוד יגיעו. ביום 28 לחדש הגיעו כל הממשלה מכתב בקשה אל נשיא הרפובליק לפתור ממשמרו וביום שלאחר נשמע כי פנה ה' נרצח אל המיניסטער בניני הממלכה ותקיני הדרכים היום, ה' פריסינע, כי לנשיא המיניסטעריוס, ויבחר לו אנשים כלבבו הרצוים ב הנבחרים ה' פריסינע הוא מן הרפובליקאנים הנמרצים, אהוב לה' נאמבעסטא, על כן בחר את חברו מאת בני בר אוהבי הדרור מקצה האחרון, ויאבה גם להתנות תנאי למעשה באחוז את רסן הממשלה: (1) להוציא לאור מן סליחה כללת לכל מורדי הקאמונא באין יוצא מן הכי (2) להקבוצ ממשקדתם שלש מאות שופטי הארץ, תחשו לנשים בסתר לבם אחרי ממשלת סלך או אוהבי בית ב פארטע. (3) לתת להרפוס ואספות העם את החירות הגמ והחלוטה. נשיא הרפובליק לא הסכים על התנאים האלה, הפך לדאות בראש הממלכה האנשים אשר פריסינע אותם בשם, ולפי הדיעות האחרונות שם הנשיא את פניו אל אוהבי הדרור במדה סמוצעת, ושר האוצרות ה' לעאן היה לנשיא המיניסטעריוס, ומן כל השרים באו חרשים שאלעמעל לאיקור בתור מיניסטער שעל עניני פנים הארץ והגענ' פארד, שניהם בעלי ברית נאמבעסטא ועושי דברו. נראה כי התמורה עוד לא הגיעה עד מיום קצה, באשר רובי המיניסטעריוס היום, לא יפיקו רצון הנמרצים היוש בבית הנבחרים, וה' גרעני יחזיק ברעתו ויאמר, כי הממשלה עפ"י תורת המדינה צריכים להיות מרצוים ל בתי העם, מושב וקנים (סענאט) ובית הנבחרים גם יחד בעד אשר אלה הנמרצים אינם רצוים בעיני הסענאטארים, חלק לב העם הצרפתי, ורבים סנבאים, לתארץ הזאת סכסוכים חדשים, בין נשיא הרפובליק הנודע באמונת רוח, בית הנבחרים העושים דרכם בסופה וסערה, אמנם גם ב המהפכה הזאת ובעצם העת אשר בעלי הכחות השונות נלח איש ברעתו, הנה ברבר הזה רוח אחד ודעת אחת הצרפתים, לחלץ עני מעניו, לעשות צדק בגילה, ולהוריד עזרה לכל העניים מבקשי ישועתם, כאשר נראה בב האלה, עת אשר להגלי הקור והקרת הגורא נכרת אוכל רבים מעניי העם העוברים במלאכה; הממשלה לא ש ידה בצלחת, ובעצם היום הוא בקשה מאת הנבחרים ל את ידה בחסשה סיליאנים פראנקים, לכלכל את כל הע אשר נענה בהם יד ימי החורף. הנבחרים הדו למעשי הממש ועניי הארץ נושען כרגע פרס חלו בהם ידי עמל ועוני. עברו ימים מועטים, והעם הצרפתי מצא מקום שנית לדר דעת לכל העמים את הרוח הנריבה אשר תתמכז כ ותהלה. ביום 19 לחדש תגנה העיר פאריו תג גדול ב שיר ושעשועי עם, לטובת האומללים יושבי המחוז מרצא במח ספרד, אשר בימים נשפט ה' אותם לפני שני חדשים, עמלם וקנינים היו לשלל למימי הגירות אשר נאו וישמפו כל כבר הארץ ההיא. כל בני פאריו ששו לעשות צדק ב הדוא, ואיש איש בעשיר כרש הבא את סגרתו, עד כי התרומה עלה לסך רב אשר יש בו די להביא ישע לה המשפחות אשר היה בהן יד ה'.

המחזה הזה ילכדנו דעת הגדול בין הרוח הש בהמקשולות וכל פנות העם של שתי הממלכות האר

בזהבנים פראנקל וצונץ, יאסס וגרעמץ, לא נראו בקרבה. היהודי הצרפתי הגרו אהב את אומנו ואמונתו באהבה נאמנה, אבל בצרפתי עיניו ולבו רק על עניני עולם העשיה. נכון הוא להחיש עזרה לאחייו הצענים מקרוב ורחוק, אבל לבו לא ילך ועמו לא תהנו להעסיק שאלה ע"ד השתלשלות והתפתחות דתו. וזה מאד ישמח עתה לב כל חובב עמו וחכמתו לראות, כי הפך דעת התורה התעורר בלבות אחינו בני צרפת, הבאראן ראמשילד היה בפעם הזאת למעורר את בני ארצו למנות את חסרון דעת התורה, ויערך מכתב גלוי אל יהודי סגולה מבני קהלת ישראל בפאריז ושגבי התלמידים מבתי ספר המדעים, כדברים האלה לאמר: „בין כל החברות אשר בתנה תתנוסס עדה ישראל בפאריז, הגה נפקד מקום חברת דורשי חכמת ישורון, להגדיל תורה ולדאירה, בין התלמידים השוקדים על פתוי בתי מדרש החכמה, למען אשר דרו יבוא לא ישכח כלה את שרשי דתו ועיקרי אמונתו, לזאת הגני מציע ליסד חברה כזאת, וקורא אני אל כל חובבי עמם להתאסף ולהתיעץ ע"ד הענין הזה". קול הקריאה הזאת הוציא מן האדיר שבאדירי הכסף, מצא לו הד בלבות כל פובי עמנו בני צרפת, ולפני שבועות אחדים היתה אסיפה רבה בבית הקאנסטאנטינום לאתב"י, ויבחר ועד המפקחים ויכתב בספר כל הקנות החברה, אשר מספר חבריה ירבין מיום אל יום, וזה שמה אשר יקראו לה: „חברת דורשי חכמת ישורון“. גם חכמים אשר אינם מבני ברייתנו, כהמלומד בחכמת בני קדם ה' רענאן הגורע, יתנו צדק ויתנו תוקף פעלי החברה הזאת, העתידה להראות את הדר פעולתה על התפשטות דעת הדת ברור הולך ודור יבוא בין אתב"י הצרפתים.

עוד בדבר אחד הראתה בימים האלה קהלת ישראל בפאריז לדעת כי לה נאווה תהלה במעשי הצדקה אשר בקרבה. בימים האלה נפתחו שערי בית מקלם לעניי הפועלים ולתלמידי בתי הספר העברים אשר בעיר. בבית הזה ימצאו מעון נקי וכלכלה טובה ובריאה בעד שגר קטן, ומיסדי הבית השבילי אל דל, לשום לב אל כל צרכי תחיים של באי שערינו, עד כי גם בית עקד ספרים למקרא לא יחסר בו, לשעשועים ותועלת התלמידים והפועלים בעתות המצוץ.

גם אחינו החרדים על תורת ה' באשכנו יתפארו בצדק במדת הגריבות, וברוח צדקה אשר תפעם. עדים שני המעשים אשר לפנינו: בימים האלה הונח יסוד אל בית הספר הכללי לעזרי ב"י מן חברת שומרי תורה בפראנקפורט ע"נ מאן, שלש מאות אלף מארק כבר הרים הבאראן קארל ווילהעלם ראמשילד נדבה על הבית הזה, הבני בטוב טעם ונכון להכליתו. על בנק הבית הזה ברוב גדלו, חרדיו הרבים, בית עקד הספרים, חדרי המכונות לנסיונות הפיזיק והזעמאי, בתי מדור לחמורים המשיגחים והמשרתים, יעלה כסף כפלים מהסך הנזכר, וה' ראמשילד נכון להצניא למענתו את כל המפעל הזה. וזאת שנית הוא חשבון השנתי של בית חנוך לרבנים ארטודוכסים של דרב הדר' הילדסהיימער בבערלין. ע"פ הדעת השנתי של בית חנוך הנזכר, היו הוצאותיו בשנה העברה 26,833 מארק, והכנסותיו 39,808 מארק. מלבד זה נקנה בית במחיר 99,000 מארק. — לנדיבי עכנו בחו"ל נאווה תהלה, ומי יתן ועשירינו בארצנו ישימו לב לקחת מוסר מאת אחיהם אשר בארצות המערב, ולא יוסיפו עוד לפרוש מן הצבור ולעמדת מנגד בכל עניני הכלל, כאשר אנחנו רואים לדאבן נפשנו היום פה בארצנו. Pazobéty

בזאת בלב אילאפא צרפת ואשכנו: הראשונה צמ בעת ידיה מלאות עבודתו להשביח שאון בני הכחות והמפלגות בארץ, תרבה ותעשיר מיום אל יום; ותרכיש לה אהבת אייראפא, תתאמץ להרחיב גבולות תרעת וללכת קדימה, רואים כי ממשלת פרוססיה וקיסרית אשכנו, אשר עם זה נוראה על כל סביבה, עבריה לא יעזו לדבר דבר כרצונה, שלות השקט בקרבה ומונות שלמה מתחזה בנה כל ישעה וכל חפצה להגדיל את מספר חיליה, להזיף צבאותיה, ובגלל הדבר הזה לרבות את המסים והארנוניות על העם בלי חמלה גם בצוק העתים כזה, אשר יזי והכחסר, תרפת רעב ומחלות משכחות, כתומם באו על ער היום הזה לא מצאו נבחרו העם בפרוססיה את לבקש מאת הממשלה כי תחיש לעזרה להאומללים בני מדינת שלעוויא העליונה התונים לחצי רעב וקד; דע להממשלה, כי דעת אחדים מהנבחרים להעיר אותה הדבר הזה, ורבים כבר הביאו במספר ומנין את חללי ב. והקור בשלעוויא, מהרה להודיע ברבים, כי תשיב על דת הנבחרים בהתאספם שנית, ועד עתה יש ביד בני יונה הזאת לתחיות את נפשם מכסף העזות הנמצא בידם, עזרת הממשלה.

וממשלת אוסטריא תשיש היום על נצחונה את מבגריה ארלאמענט, והצעתה הנודעת לעשות את מספר בני הוצאות הצבא שנה שנה לחוק קבוע ולא יעבור מהיום עשר שנים, נתקבלה עתה בשני שלישי דעות. אחרי מתנגדי החוק ראו והבינו, כי לשוא עמלם, אחרי אשר האצילים נתן תקף לדבר ההצעה, וע"כ יש ביד הממשלה גיר אגודת הפארלאמענט, וידעו נאמנה כי מאת הבחירות ישות תצא הממשלה כמנצחת. ע"פ החוק הזה יעלה פר אנשי הצבא באוסטריא בעת שלום לחמש מאות אלף, ובעת מלחמה לשמונה מאות אלף, מלבד חיל התשלומין (זערוויס) וצבאות ההאוווענרים באונגאריא. בימים האחרונים נאווה פרוז הדעות בין אוסטריא וסערביא, הזאת אשונה מתנה. חוט של חשד על השר היושב ראשונה לכות סערביא ריסמיטץ, כי ישלח מלאכים חרש אל הנף סניא, לדבר על לב עם הארץ אשר יפרקו מעליהם על גות אוסטריא. רבים אומרים כי בדברים האלה תחפץ משלה בווען לבקש תואנה לסערביא, יען כי הישב תרה על כי תמאן לבוא עמח בכרית המפחד ולתת לה לבנות לות הברזל בארצה, ע"פ האופן אשר יהיה נוה לאוסטריא יא את צבאותיה בלב חצי האי הבאלקאני, חיש מדר שר תהא השעה צריכה לכך. איך שיהיה, בווען סנייה שרה עתה להכביד אכפם על סערביא ולהציקה עד אם לא רצון אוסטריא.

אך השאלה היותר נכבדה עתה בין סכמכי עמי מלכות חצי האי הבאלקאני, היא שאלת שתי הגלילות פלאווא סינא, אשר לא מצאה פתרונה עד היום הזה. המכה"ע וען מדיעים כי האלבאנים יוסיפו לשלוח להעיר גורדים ינים, ומרביהם עודם עומדים על דעתם בחוקה, ויבטיתו לא יתנו את המאנמענענרים לבוא בגבולם, עד כי שר א המאנמענענרים דרש לחוק את ידיו באנשי צבא חדשים השל והקרה עצרו בערו לחרש את פני המלחמה נגד לאלבאנים. על פי אותות רבים נראה כי תוגרמא תחוק בסתר לב האלבאנים, ותעוררם להתקומם נגד אויביהם התפצים שות את ארצם, וביום 15 לחדש היתה אסיפה גדולה בהעיר יונא במעמד בעלי פקודת תוגרמא, ושם גמרו אומר לצאת רב לקראת מאנמענענרא, גם אם תצוה עליהם. תוגרמא ובות מייב, ואליהם גלו גם הקאטולקים היושבים במקומות אלה.

(צדקת ישראל) נודע הדבר, כי אתב"י בצרפת אינם יוניים בדעת חכמת ישראל כאחינו יושבי אשכנו. החקירה קורות עמינו והיי סופריו וספריו אשר נתפשטה באשכנו זה נאווה שנה, לא נתפשטה בצרפת, ובוני בית תולדות ישראל

ומר נפש ; כן יברכוהו הלצי אבינוים מזכים , גם אחרי מותו , כי ביום תדא יום 22 כסליו , אם יירדך איש על ספתן בתי התפלה והמדרש שבעידנו , תפגושנה עיניו והדעות מדובקות לדלת ולפוחה : והיום תחיה חלוקת בגדים לחולים ולזקנים בבית ... לחזון המנה ר' נר אשר חקק ו"ל ובתו" , וכפי ששמעתי ממקור נאמן , יעלו ערך השמלות והבגדים אשר יחלקו ביום הזה , לשכום ארבע מאות ר"כ . נעלה היה האיש תרם הזה בתבונה נפשו ובמדותיו הנחמדות ! וראוי הוא כי נרבה בשכרו , ולמלאות את החסרון אשר חסרתי או בדברי . המנה הזה יהיה אחד מבני המעלה , אשר תם וישר בם יתאחדו , נשא ותתן באמונה מעדו , הגה יצא מפיו ויקם , ואחרי דבריו לא שנה , ועל אמן לבו וישרת נפשו יתפלל כל האנשים אשר עשו עסקים עמו ובאו אתו בבית המסחר . הוא היה פילאגטראס נאמן , ולב נדיבה ומרניש נוסם בתבו עד להפליא . המנה הנעלה הזה בחשכל ובשארית אונים ערך לתם וקרב מול "העניות" , ואליה בונן חציו להבחידה ולהכריתה מעידנו ; ואם לא עלתה בידו לגרשה כלה מאתנו , כי כבר התערה כאורת רענן בקרבנו , ולא ביד איש אחד ושנים העו והאומץ לכלותה ולהסיע אותה משרשה . אבל עלינו להודות : כי במלחמת מנן עשה חיל מאד , כגבור מלחמה ההויק מעמד נגדה , ושרד מכרו לכל תפרוש מצודתה על בתים רבים , ואנשים רבים הלכיש שלשים ומגנים למען חציה השנונים לא יתחתו בם . הוא היה בעל נפש שפלה ורוח נמוכה , לא לבש נאות מעולם כדרך רב עשירינו ונבירינו , וגאה וגאון שגאה נפשו , רבים מבני דלת העם הגידו לפניו צרתם ושפכו לפניו מרי שיחם , ודבריהם עוררו לבבו הרך , וידו חלקה לתם רצון וטוב , והמציא ישע ועזר לאנשים רבים בשעת דוחקם , בעת אשר עמדו על עברי פי פחת , ולוא לא חש הוא לעזרתם , או נפשו עצמותיהם לפי שאול ובין אומללים נמנו . ונה דוברי חלקות תעבה נפשו עד מאד , ובבחו ובשואם נפש הביט על האנשים המתקדשים והמטהרים , אשר יכופו ראשם כאגמון , וידקדקו להראות צדקתם ויראתם היותר אך לעין רואים , וכוה העלה עליו חרון אפם של האנשים הצבועים , אשר יכבדו את ה' בשפתם , ורחוקים המה מכל צדקה , וחמתם בקרה בו עד למאד , עד כי גם היום יעזו נעויו לב וחוקי מצה כאלה , לתת דופי בצדקותיו ובמעשיו הגדולים , ולשים לאל כל חסדיו הנאמנים , באמרם : כי גם בין בני הגבר ימצאו רבים רודפי חסד ועושי צדקה . — במלה אחת : המנה היקר הזה הרבה נפשות החיה , והרבה עלמות קיים (*) , וביותר הפליא הגדיל לעשות כזה אשר למד ילדי עניים ויתומים נעזבים מלאכה ואומנות . ומפעלו זה יענדנו תהלה וכבוד יותר מכל הצדקות אשר עשה , ושמו יצטיין לברכה ולתפארת בספר דברי הימים בין המזכים את הדברים והעושים לשכות האדם . אמנם חלילה לנו להגיד : כי במנה המנה הנדיב הזה אתו מנה צדקה , ופסו גבירים ישרי לב מקרבנו , כי הדות לאל לא אלמן עירטו מגיבים יודעי חסד , אשר בדרך צדקות יתלכו , ויחטו על דל ואביון , ויחשבו לדותתם ולישועתם . רבים המה מה הבתים אשר מהם לעזרה חמלה ותנינה תצאות , אשר אך ירי הגבירים המתגברים כוננו אותם , ובכל עת צרה ומצוקה כשתבא להאנשים אשר בחסר ובראנה יאכלו לחםם הדל , לא יעמדו הגדיבים ספה מרחוק , ועל נדיבות יקומו להקל מהם ענים ולחצם ולחלצם מן המצר , כאשר גם עתה הראו נדבת ידם וטוב לבבם , כי כאשר בעתות האל עלו השערים על התבואה למעלה ראש , ומקח הדגן יאמיר , ראו בענות אחיהם העניים העמלים בועת אפם על פת לחם וארוחת ירק , ונאנחים ונאנקים מתנרת יד היוקר ומכבר משאו , ואספו נדבות מאת כל המרבה והממעיט , ויקנו לתם לדעכים ויוורידו מן המחיר בעד ככר לחם אשר עשר לישרות משקלו , ארבעה קאפ'. ובכל יום שני וחמישי ישב איש אחד , והוא יחלק פתקאות (למשקל עשר לישרות לחם) לכל איש אשר ישלם לו המחיר , ורבים

והם אשר ברגלים כמדות יורצו להאיש הזה , ובשפחות יו לו חסכום וקצוב , ולעך שמונה מאות פתקאות יחלקו שבע ושבע . — אולם לזאת ידאב לב כל איש ישר , ובכח יאנה למנה המנה הנעלה , כי מנה אשר חקק למעוררות , בני עניים ויתומים לאננות , כי עתה נתבשל מפעלו המר ולא יתנו עוד נערים עניים , אשר אין לאל יד-אביון לתנכם ולדבשירם לאיזה למד ומלאכה אשר מהם לתמם יכ לאומנים ובעלי מלאכות , ללמדם אומנות ומלאכה המצויה בעליה , ונתעשר הקאפיטאל שלנו בעוד שלשים עניים הצא אלי תוסר ומתלאה , על העניים והאובדים הרבים , אשר לא לבנו ימצאו כדי ארבה לרוב בקרבנו ; ואם אמנה לא לדרוש עתה מתנתו הנבירים , כי המה בעצמם יכלכלו הצאותיהם הפעל הנשא הזה , ויפזרו מכיסם כל הכסף הדרוש לו לקיומו וחיותו ; אולם זאת נוכל לדרוש מתנתו המוסרם מוה' שמואל ראבינאוויץ , וביותר מאת חתנו ה' נריב לב ובעל נפש נעלה ה' יוסף היילפרין , אשר בעלך חותנו ילך ובאשריו אחזה נגלו , ויעמים על עצמו עב הצדקה , ויאציל הרבה מעותותיו לשכות העניים והאביונים הם יקחו עליהם חסרה והעמל , לקבוץ כסף ולאסוף נדב ליסד חברה אשר מטרותה תהיה : לספור נערים עניים ויתר נעזבים וכשולחים לנפשם , לבעלי מלאכות , חרוצים , ללל מלאכה ועבודה כל אחד לפי כשרותותיו , וכוה תפיכו לבני עניים , כי תצילום מאכרן מחסר ומולעפות רעב , ות מצלם בארץ ; ותעשו כזה גם נחת רוח לתתכם הנריב , א כל מנמנו והשתדלותו היתה , להחזיק ביד המפעל הזה להגן ולהאדירו ; ואם אמנם לפתוח בית ספר למלאכה מוה' שמואל וליהשיג רשיון הממשלה על זה , דרוש כסף ותשתדלות רבה ועצומה , אבל ליסד חברה כזאת בעזרת יחיד מתגרים , נקל מאד הדבר , כי כל אחד מאנשי עירנו יוש ידם אליה בנפש חפצה , ויראו לתמכה ולסעדה עד ש מנעת , וברוב הימים וברומשך הזמן , אולי יעלה בידכם לפתוח בית ספר למלאכה ברשיון הממשלה , כאשר לשם לבנו תקשבה אוניו מערים רבות בישראל , אשר בהשתדל ובאמצעות נדיבו לב ויקר רוח , נפתחו שמה בתים כא המביאים רב טוב ישע ומרפא . ש"ץ קאמענעצקי יפא"ר

ראדאם בתרש סבת . לקול שועת עניי עדתנו הקוראים לל אויגנו , ואשר ירסבו מכפור וקרת באפם עצים לב ולחסיק בתיהם , נעזרו רבים מעשירי עירנו , ובראשם הגאון דמה , ויקראו נדבות ויתאספו ויבואו אל בית פקדות המ ושם התנדבו איש איש כפי סבת נדבת ידו , ועד היום נא סך שש מאות ר"כ , ועוד העם מרבים להביא איש איש אי ידבנו לבו , ועוד יד ראשי העיר נמויה ללכת מבית אל ב ולעזר לב האנשים אשר אחרו להביא נדבתם עד כה . ישלם ה' לעושי טובה כמבורם , כאות נפש מכבו בקהל עם . יפא"ר

מעיר קארלין מודיעים כי כאשר היוקר פרש מופות כנפיו שם התעורר הרב הגאון מוה"ד פרידמאן נ"י , והו הגביר רחף צדקה ה' ולמן לעווין נ"י , ויאספו נדבות . משפ הגבירים המפורסמים לוריא אצלו מהונם עד 800 ר"כ לעקר ונדבות קבצו מגיבי העיר . גם הרב הגביר מוה' מאיר לעו אשר כבר העתיק אהלו משם לקיעב , לקח שכמ אחד במעש הצדקה הזאת , ומן הסך המקובץ הבינו קמה למכור בזול למו העניים , כל פוד לתם נמכר במחיר 72 קאפ' , תחת אשר היה המקח 90 קאפ' . (יעקב גאלדמאן)

מעיר פליסקאווע (פלך קיעב) , וידעו כי שמה עלה מחיר פ קמה דגן עד א' ר"כ פ"ז קאפ' . ובח נריבי העיר אשר הרימו תרומת נדבותיהם , תקנו למכור פוד קמה דגן במחיר 90 ק' , וקמה חטים כפי המקח אי ברחיים הקרובה לעיר בלי שום ריוח , וגם הצאות הדובלה מש לעיר יחשבו מן כסף המקובץ . (נתן ראפפארט)

(*) ידוע סוף מאמר חז"ל : כל סמקיים נפש. פסח מיתרלל כלל קיים טולס מלל ("כ"כ ס").

האלה מני דור דור •

כל הארץ פתאום כלבוש החליפה את פניה, את ארצה ורבעה, שיתה ושינה, מרכבת הברזל, מעמד משרתיה, ואחת סרענו אשר ארצו אתנו לחברה, כלם נתנו עזיהם, כי על ארמה נכריה עומדות עתה רגלינו אי מתעדרת לצאת אליה. במספה ושערה ובהדרות אבירים, תלפת דרכה מרכבת האש ההילאגרית אשר תשאנו בחיקה, ואחרי רגעי מספר כבר עברנו את הגבול וכפר קטן בנוי מבתי חומר ואשר בשם „סימפליי-עלד" יקרא יקדם פנינו על אדמת האללאנד. פה יצאנו מן המרכבות, ושלשה בעלי פקדות אשר עוד לא סרו תבלי שינה מעיניהם, ועל עפעפיהם הנטמה, חפשו חפש מתופש וימששו את כל כלינו אולי ימצאו דבר אשר ישולם ממנו מכם. ואחרי אשר ראו כי אין בידנו מאומה, באנו שנית אל ירכתי המרכבות לרוץ בסוסי אש אל מתח הפצנו.

נבעות ודרים קטנים יתנשאו במלא רחב כל חבל הארץ הזה, אשר „בשם ארץ השפלה" יקראה חוקרי ארץ, לא בצדק ולא במשפט, וכפירים רבים בנוים בגוה בסוב טעם ודעת ובנקיון וסדרים כלם אומרים כבוד. שם יתנשאו בנאותם משואות תרכות מירי חוסן וארמנות נשגבים, אשר שם ישבו משנות קדם משפחת פאלקענבערג הרמה והנשאה, ומשם שלחו דבריהם על פני ארץ רבה, ואשר עתה נכחד זכרם, וגם מבצריהם אשר קרא בשמותם עלי אדמות, על גלים יסובו.

לאט לאט ימשו ההרים, מישור יפוש כנפיו במלא רוחב הארץ, ומרחוק נשקפים מגדלי עז וטירות נשגבות אשר בעיר מאסטריכט הגדולה, גדול היה כבוד העיר הזאת מימי קדם, רבתי עט ושרתי במדינה, חומות נבוהות דלתים ובריה היו למעוז לה מפני אויב, וארמנות חוסן וטירות נשגבות התנוססו בקרבה, ומימי מלחמות ספרד וארץ השפלה, עשתה לה שם עולם על פני תצות, שם אשר לא יכרת עד דור אחרון. גם בימים האלה עוד תמשוך אבירים בבתה, עוד תשביע נעימות את עיני הגוסס ביקר שכיות חמדה עתיקים לימים אשר בקרבה, ובמזכרות עולם העומדות על תלם זה מאות בשנים, אך אנהנו ירט הדרך לנגדנו, ולא יכולנו הפעם לכונן לחקרה ולהשביע נפשנו מהדרת כבודה.

מרכבת הברזל שמה מעצור לרוחה, ובאחת התנועות ירדנו ללכת רגלי אל המקום אשר אליו עינינו נשואות, לקחנו לוו מורה דרך, מאלה אשר קראה הממשלה בשם ותמלא את ידם לשאת את המשרה הזאת על שכמם, ובלכתנו על יד הגחל מצאם אשר יפגל לשטפו תעלה נגבה תימנה, כשעות מספר באנו בין רכסי הרים גבוהים ועצומים תלולים ונוראים על כל סביבם, אשר ישאו למרום שיאם עד ארבע מאות רגל בגובה. מעל ראשי הרי נשפה האלה נשקף על פני הישימון מבצר עוז חצוב בשן סלע אשר אבר עליו כלה, ואשר צעואר הרומאי בנה שם מגדלי עז ונבעות חוסן אשר עוד יעמדו בתקפם וגבורתם, וכאשר העפלטו לעלות במשעול צר אל ראש הגבעה, באנו אל מקום רחב ידים. עצים רעננים יושמו צאלים צללו, ובין העצים האלה ישים חשך סתרו שער גדול ברזל מוצק, אשר יוביל אל תחתיות ארץ אל נקרת הצור אשר תתחיו.

לקחנו מאורי אור ואבוקות גדולות איש איש בידיו, את המורה שלחנו לפנינו להורות לנו את הדרך אשר נלך בה וכלנו שות שתנו המערתה, בראשונה לא ראו עינינו נבוהות, כי החשך צר אשר ישוף את מלא רחבי המערות האלה, הבנו בסגורים, אך אחרי כן הסכנו ונרא נפלאות בגיא החיון הזה. מהלך שעות רבות תשתרענה מערות תצובות בידי אדם בבמן הצור, בשתי ובערב הגה והנה כרתובות ושוקים עיר רבתי עם קרית מלך רב אשר בארץ, אשר יכו בתמהן ובשמן את כל הקרב אשר לא ידע דרך עמדו, וגובה ויראה להמערות האלה מארבעים עד חמשים רגל במדה. בנקרות הצור האלה חצבו עוד ראשית גויי הרומאים אבני גזרה ובנו ימים רבים ושנות מספר, עיי כי כאשר צוה נאפאלעאן סרעיש ממלכות בראשית המאה הזאת, להביא, חשבון את כל הליכות המערות האלה ולהוציא במספר צבאם, כבר עלה מספרם עד מאת אלפים מערות ומגדרות רחובות ושוקים, ומני העת ההיא עוד רבו כמו רבו הרבה מאד, כי בימים האחרונים הוסיפו לחפ

במאורגמשע (פלך קיעב) מדיעים חמד הגביר ר' פייבל קארענקע הנודע בצדקת לבבו ועזרתו לעניים, בעת אשר הקדו חזק מאד, פתח את אוצרו למכור לכל אשר משה ידו כל קלאמטער עצים. בעד 6 רובל, תחת אשר קח הנהוג הוא 10 ר"ב. (היום בר"ד קאראמיון)

יודיענו מעיר לאמזא כי הדבה התגדלו תושבי העיר בהשתוללות אנשים אפרתים, להעלות עצים לטובת העניים, וכן בעיר סדילקאב עשו הנריכים לה למכור קמה דגן כפי הקרן בלי שום ריוח משך ב' שנה.

מעיר זאמלאב יתאוננו כי בעת צרה הזאת אשר היוקר והקדו תנורא חזק שמה על עניי העיר, עבר ופנה נשמע קול שועת האומללים, כי אולת ידם לכל את נפשות ביתם בלחם ועצים, אין איש מתושבי העיר על לב להשיש להם עזרה בצד. עשירי העם שלחנם מלא כוסם ריזה ואמנם מלא עצים, ומאחיהם המרודים יעלימו וכו' וכו' (פנחס סקעפמיר)

יודיענו מעיר וולאזין, איך עניי תגה פרשו למסך על תושבי העיר בשנה זו, כל פנים קבצו פארו, וזאת מצינו לב יתפרצו מלכות העניים המדוכאים, כי רעה היא העת הזאת. הסודר יושנם על הקריוס, דרכי דרך אבילות, והמשתכר ישתכר אל צורו נקוב. הוזק פרץ יץ, ורבים ישאו חרפת רעב וקד, עד כי איש אחד אבר מן לרעת מרוב לחץ העוני, ואין איש שם על לב לבוא רה במה שידו משנה וכו' וכו'. (ישראל רובינאוהן)

אלסמאק ו' שבת. בעירנו פה קרה מקרה בשבוע זה אשר נכון הוא להודיע ממנו בשערי הצפירה: אחד ידענו, ר בנימין בר' אליהו קאפילמאן מילדי עיר סלאנים, ת פה אשה, נחמ"ח זה בחמש עשרה שנה, ותלד לו שבעה בנים, ובכל ימי פגרותה עלו פירנסה אותו ואת בניה בעמל זה בכבוד, והנה עבר עליו רוח שעים לשונא את אשתו, ע לאביו ר' אליהו קאפילמאן היושב במאסקווא, להיות עמו סק מסר נכבד, אשר זה כשתי שנים האירה ההצלחה את הילדיו. והנה תמול בבוקר בא לעירו, ויארוב לאשתו היום, ובערב בשעה התשיעית בהיותה יוצאת מבית אחד יודעיה, פגשה בשער החצר ויבקש להשליך לה גם מעושה; ערמתו לא הצליח לו, כי אשתו עברה כרגע ותברר ט, וכאשר המירה הזה הגיע להבר"צ רפה, אמר שאין בר זהה שום חשש ודית גם כלל, כי אין עד אשר ראה ע מה, וגם האנשים אשר באו אחרי כן לקול צעקת ששה לא ראו שום גם, ואף כי הבעל ה' בנימין קאפילמאן ענו מתפאר בערמתו, כי מצא ידו לפטור את אשתו בנמ ת, אבל שקרותו זה לא יועיל לו לישא אשה אחרת, יען באי שערי עירו יודעים שיש לו פה אשה ושבעה בנים, ש לא יערב את לבבו לתת את בתו לאיש כזה, ולעבור חוקי דת המדינה וחדר"צ, במרם ישאל את הבר"צ ה, וגם אנכי הנני כותב הפעם רק בידעת הבר"צ ובקשת ששה ושבעה בניה הצעלבים.

אליהו סלאנימסקי סוכן הצפירה

ידיעות העולם והמבע.

נקרת הצור אצל העיר מאסטריכט

בקר לא עבות פחד על ראשי הערים, ואנהנו באנו אל חת מסלת הברזל אשר בעיר אצבען, ומשם היו פנינו עזות לבחור דרכנו אל מערות עולם ובמן הארמה אשר מבצור סמ' מעמפר אשר אצל מאסטריכט העיר רבתי עם, ב גם את שמותינו בין שמות הבאים לבקר בתצרות עולם

הפאסט לא אמה ולא שמע לה, לא נתן לו רשיון להפיק זמנו. כי ר' שלמה מלכו חופיע או בהיכל הפאסט ויהי כמליץ על אחיו האוכלים בארץ פורטוגאל, והפאסט חשבו לאיש כופת, ולמענו השיב את פני המלך יואן חש ולא נתנו לבצע את מחשבתו ורעה אשר חשב לכונו; משפטי האינקוויזיציאן בפורטוגאל. ר' שלמה מלכו שב בהם משוט בארץ הקדם ומתהלך בה, לבשר טוב ולהלך ישועות משיח ה' לבית ישראל, בהאמינו בכל לב ונפש אותו הקריש קדוש ישראל לבשר ישועות משיח. ובבוא אחוזת אוהבו ורעיו לעיר אנקויה (באחרית שנת 1529) התק' לו אנשים רבים מראשי קהל היהודים אשר בעיר, כי לבם חרד מן ידיה רעה על האנוסים אשר בספרד ופורט גם באיטאליא, וילכו ויכונו בלשון לפני הכהן הראשי (ביש' היושב באנקונה, באמרים כי זה האיש אשר הסב שמו שלמה מלכו, נולד בדת הנצרות, ולמדת עיני הממשלה אל דת משה וישראל, ועל פי חכמי התלמוד קשים כמוהו לישראל כספחת. ויתר אף הבהן הדוא בר' ש מלכו, ויצו עליו במפגיע לבוא אליו מדרת קל. ויהי ב ויגער בו הכהן וישאלוה אם אמת נכון הדבר, כי הא' לדת היהדות, ור' שלמה ענהו בשובה ונתן: „אמת נכון הד' כי אבותי ודו יהודים מעולם ותורתם תורת אמת היא וד' אלהים חיים“. על המענה הזה התמרמר מאד הכהן ונ' אותה לשחוף אותו כרנע על סקרי אש, אך ידיו היו אס' למננת לבו — להוציא מחשבתו לאור, יען כי חק נתן הפאסט לכל הבהנים המרים אל משמעתו, לכל עינאו את אנוסי פוה נאל מלשוב אל דת אבותיהם ולכל יעשו להם רע, כי מפתח הדות נלחצו היהודים ההם לבוא במסורת דת הנצרה ולא ברצונם הטוב עשו כן, ובגלל חק הזה קצרה יד ד' הראשי הדוא לעשות שפטים בר' שלמה מלכו, אך העד' בו לכל יוסף עוד לדבר דבר נגד דת הנצרות בתוך ועדה, וישלחו מביתו בתרי אף. וישב ר' שלמה באנק' עוד ימים אחדים, ויודוש בבתי כנסיות ובתי מדרשות דריו נשגבים ונפלאים, והמונים המנים בתופשי התורה באו לש' לקחו דברי חכמתו; גם נוצרים רבים חכמים ונבונים, כהנים רבים מבני הנצרים נהרו לשמע דבריו, וכולם הש' ויתפלאו למשפט אונתם. אך בהתנבחו עם אחר מראשי הנצרים בתוך קהל ועדה בעניני הדת, היה בו אף הד' והוא עד פי חשב עליו מומה לכרות שוחה ללכדו, וה' הגראה ירא ר' שלמה ספניו ויסע וילך מאנקונה בלית ההערה מאורבינא הנודע בשם פלנצינקא מאריא דיללא ראפערע הראש' ויבוא לעיר פערטרא, כי ההערצא ההוא פתוח פתח שערי ארץ ממשלתו לפני האנוסים הנסים והנפלאים מס' ופורטוגאל מפני חמת המייק אשר כנון להשחיתם, בצפ' אשר צפה להעשיר את ארצו על ידי האנשים ההם עשירי ובעלי נכסים רבים. אך גם בעיר ההיא לא מצא ר' ש' מרגע, כי נכספה גם בלתי נפשו לבוא בשערי עיר רוכ' לבשר כי קרובה ישועת ה' למתני קן ישועתו, ולפנות הד' לפני מלך המשיח. אפס פי לא ידע עוד אל נכון את א' לו לעשות בעיר ההיא, ויחכה בכליו עינים אל מחזה ק' אשר יחזה כפי אמינהו ומלאך אלהים ילה את אונ' המעשה אשר יעשה. על פי הלום חיון לילה אשר חלם א' נמש את משרתיו בעיר פערטרא הדוא רכב לבדו על פוסו אר' ימים רצופים, וכיום החמישי נשא את עינו ודא את עיר ר' מרחוק. למראה העיר הזאת אשר ממנה יצא חושב על רעה, מתריב ארץ קרשנו ושורף בית מקדשנו, הלא הוא מיט' הרשע, עיר אשר מלא גודל כחציה ומשלית להרע ולהשח' לגולי ירושלים, וממנה לכל צרה וצוקה ולכל גורה ר' תוצאות, בראותו אותה חס לבו בקרבו ומורשו התגעש, וי' מנהמת נפשו כבי תמרורים וישפך לל' ה' שיתו בתם קצרה ונמצה חודרת חדרי לב, ויחל את פני ה' לסלול ל' יהודה ולשלוח גואל ומשיע לשארית פליטי ישורון. כן התח' ויבך עד כי עובהו כחו ונשמה לא נשארה בו, אך רוח ממ' נשבה בו ויתחוק וימצא די אונים להתפלל מנחת ערב, ובת' לברכת גואל ישראל שמע קול קורא באוזני ואומר: „ו"

בעמק ולהסיע משם אבנים אל כל כנפות ארץ רבה, אשר על כן לא יבוא כל איש אל תוך גבני הצור הזה בלתי אם יקח לו מורה דרך אשר יובילה בדרך ישר לא יתעה בשיטון הזה, וכבר קרה פעמים מספר כי האנשים אשר הדחיבו בנפשם עזו לבוא אל המערה הזאת בלי מורה ומנהל מחזיק בידו היתה אחריתם ערי אובד, ומכלי למצא הפתח ספו תמו לגוע בעוצר רעב ויגון, ופגריהם אלה, אשר לפי הספור אשר בפי יושבי המקום, לפעמים ישכבו כששים או חמשים שנה במרם ימצאו בהליכות עולם האלה, ויוקחו מן המקום הזה, פגריהם לא יעלה באשם וצחנתם וגם לא יבוא רקב בהם, כי האויר הך וחיבש המשתרר בתוך בטן ההר, יחזיק במעוהם שנים רבות, וכאשר יעמדו ימים רבים החנוטים אשר יחנמו הרופאים או אלה אשר החורף ישלך עליהם קרחו כפתים וישליגם בצלמו, כן יעמדו גם המה שנות מספר ולא ידמו תולעים ולא יבאשו.

ימי מלחמת ספרד וארץ השפלה, אשר הרניזה ארץ ימים רבים, בעת ההיא החישו יושבי העיר מאססריכט מפלט לכו אל נקרות הצור האלה מפני חמת המציק, וגם שודדי לילה שומרי נשף לא שכחו את מערת פריצים הזאת, אשר תוכל להיות לכו למבטח עז ולעיר מקלט אשר לא בנקל יודעו שם עקבותיהם. ועתה ישבו בתוך בטן ההר עובדי עבודה העושים במלאכה לחצוב בצור ולהוציא אבני בנין לאור עולם. אך לא כצורי כל הארצות למקומות צורי הר פערט, כי האבנים האלה אשר נהג והדר להן וכלי חפץ יקרים לכל מלאכת עבודה, לא בחיל ולא בכח יוצאו מן האדמה, לא בכשיל וכילפות גם לא במסילי ברזל יחצבון ממקור מחצבתן, כי רכות הגה האבנים האלה כדונג, ובמגרה או בשכין יוכלו לחצוב אותם כאשר יחפצו אם מעט או רב, ואך כאשר יצאו לאור עולם, יבוא אל קרבם האויר והלחלוחית אשר בקרבו, ואו יתקשו והיו לאבנים מוצקים, גם אבק הדק אשר יפול בנסרם, בעת אשר יכרתו במגרה את האבנים, גם הוא יק' מאד, כי כדומן הוא על פני האדמה וממנו יובלו את השדות אשר יוסיפו תת כחם, יתר מוצל צמיעי הבקר או שאר תחבולות מעשי חרשים.

בימות החורף אשר האדמה ממעל אבלה נבלה, רוח החיה אשר באופניה רפו כנפיו ואין מלאכת עבודה ויגיע כפים על פני האדמה, בעת הזאת יחריו יבואו גרודים אנשי עבודה חוצבים בהר, ושם יכונו להם מושב עד יעבור עת הזעם. פה באישון חשך יעשו את מעשיהם, וכמעט כל ימי השבוע לא יראו על פני חצות, ולא יראו אור כי יחל. ביום השני בשבוע כאור הבקר יביאם מורה הדרך איש איש אל מקום עבודתו, וביום הראשון בבקר ישוב לפקוד נויהם ויוציאם מאפלה לאורה, להכין להם מזון וצידה על כל השבוע הבא, ולשאוף רוח בארץ החיים. ויש אשר לפעמים גם ביום הרביעי יבוא לשאול לשלום להם, ואם יש איש אשר חלה את חליו או יוצאו מירכתי בור אל ארץ החיים לגהה ממנו מזור, אך חזון כזה איננו נפרץ, וכפי אשר הגיר לנו המנהל אשר הלך אתנו לא יזכור אשר איש מהעושים במלאכה יפקד רע, כי אם גם אור חשך בערם, בכל זאת בריאים ושלמים הגם ולא יחסר להם כל מאומה, והאויר הך אשר שם, ואשר לא יתחלף מאומה וכל הימים בעמדו יעמד על עשרה מעלות במעלות רעאמיו, גם הדבר הזה יחזיק במעוהם ולכל בשרם הוא מרפא, אשר לא תאונה להם רעה וכל מחלה וכל תקלה אשר יתחלכו בעצומיהם על פני ארץ מלמעלה.

מחשבי קצין וקצם

(המשך כעליון 48)

יואן השלישי מלך פורטוגאל אשר המה אונז לדברי מלכת ספרד והכומרים הדאמיניקאנים וכל צוררי ישראל, הוציא דבר מלכות מלפניו, להקים גם בארצו את האינקוויזיציאן הארורה, ויאץ בהפאסט קלעמענס השביעי, לתת לו רשיון לעשות כדבר הזה, כי רק על פי הפאסט יקום דבר האינקוויזיציאן. אך

Digitized by Google

אשר במוטות כנפיהם כמו את פני כל ארץ צרפת. שניהם ביהר עם הגע' שאנו ונאמבעטמא, היו הראשונים, אשר בעת נקרא לפני האספה הלאומית כבאדרא את דברי ותנאים הקשים אשר שם לפני הצרפתים הנסך ביסמארק, ולב הצרפתים נמס בקרבם ויהיו למים, גלו את דעתם פשוט צי רע בעיניהם מעשה הזקן פחיתים, החפץ להשלים את האשכנזים להרחיב את גבולה ולמלאותם מתורבנה של צרפת. זכרון המעשים שנעשו לפני עשר שנים עזרנו חי וקיים גם היום בלב הנסך ביסמארק ומתי סודו, וע"כ לא נתקבלה השמעה מתמורת שרי הרפובליק הצרפתית במבר פנים יפות בברלין, ומכה"ע הרבירים ברוח הנסך ביסמארק, מתנבאים במנגנון אחד, כי מהיום ראשית חובת ממשלתם להיותה צופה ומבטת בשבועה עינים על כל הגעשה בהרפובליק שכנמה, ולהפוך לקרצת המקרים הטענישים ובאים בצרפת בעקבות שנוי העת האחרונה, אחרי אשר שרי הממשלה רובם ככולם סרים למשמעת נאמבעטמא, הנודע, כי מחשבות נקם ושלם לאשכנז כל מזמתו. וגם סדען קראה כי לא נתקבלה ברצון שמועת התמורה הזאת, ומכה"ע הקרובים למלכות באוסטריא, קוראים תגר על נאמבעטמא המתהפך בתחבולותיו, ולא קבל על עצמו משרת נשוא המניפסטציות, כאשר יאתה לראש הבת החזקה ברוב מנין בבית נבחרו העם, ויבחר יותר להטיל את משא הממשלה על אוהביו, ולחשוך את עצמו ליום אשר יהיה לנשיא הרפובליק כאשר אותה נפשו, וכולם בפה אחד אומרים, כי עתה אין תקוה לצרפת לבוא כבירת עם אתה הממשלות האדירות, כאשר כי אם גם לא נצבו מלכי אייראפא כצר נגד הרפובליק הצרפתית, אך רתקים הם לתת ידם אל בעלי הדרור מקצה האחרון (ראדיקאליים). פחד האשכנזים עוד גדל בשמסם, כי האדינגסמאן לא חפץ לקבל משרת ציר צרפת בתצר מלכת בריטאניא, וציר צרפת בברלין סעמנואליעד מחד לבקש כי יפטרנו ממשרתו, ויהי הדבר לאות, כי שני חכמי מדינה אלה הנודעים להורשי שלום צרפת עם אשכנז, יודעים את מחשבות שרי הממשלה הנוכחים, ולא יתפצו להיות עמדם בעצה אחת. כל הדברים האלה עשו רושם גם בפנות הממשלה הנוכחית בפאריז, אשר כפי הנראה ברוב הימים נתמזנו גם דעותיהם, ויודעים גם המה עת חסן לכל חפץ, וע"כ יתאמצו להראות עתה, כי אין כל יסוד אל החשד אשר ימנעו עליהם האשכנזים בנתנם אותם למפריעי השלום, ובספר אשר שלה פרייסיניע אל ציר צרפת בחצרות הממלכות האדירות יבטיח, כי בעקבות ווארינגסמאן יצא גם הוא להחזיק במעט השלום הכללי, וגם בשיטתו המדינית בהנהגת הארץ פנימה, מניח וגמורה אצלם להיות מתונים במעשיהם, ולא לעשות דרכם בסופה ומערה. שופטי הארץ הנוטים במתן לבם אחרי ממשלת מלך יעבירו ממשרתם לאם לאם, במדה הזאת כאשר ימצאו אנשים אחרים הראויים למלא מקומם, ולא ביום אחד, הסליחה הכללית למושגי הקאמטא לא תמצא מקום, רק דורו יקרא לאנשים פרטים במספר רב, ולא לתת חפש לאלה אשר כפיהם נגאלו בדם בימי המד, ורק בדבר המעיק השביעי מהצעת חוקי התנך של ה' פוערי הנדע, תעמוד הממשלה על דעתה בחזקה, בהמצה לשום קץ בפעם אחת אל תנאותו ההגנים עוקרי הארץ, ומתרי מוטותיהם הנכונים לסכך את האזרחים איש באחי.

ומבריטאניא נשמע, כי ירי הגע' ראבערטס ויתר שרי צבאות אנגליא באפגאניסמאן יעשו תושיה, והבריטאנים שבו כמעט שנית להיות ארצו הארץ. עוד בשבוע העבר הודענו לקוראנו, איך הוציעה שנית ההצלה על עזת שרי צבאות בריטאניא, והגע' ראבערטס יצא לסרבת מאת מצודת שערפור אשר נגמר שמה, אחרי אשר גלוה עליו שר הצבא טאני ומתנה, ולפי הדיועות הבאות אחרי כן נזה ראבערטס את האפגאנים, ויבם על קדקדם עוד מרם בוא טאני לעזרתו ביום 23 לחודש העבר. האפגאנים הרעישו את מצודת שערפור משלש רוחות בשאון מלחמה גברות גבורה, אך כל יגיעם דקה בדי ריק, והבריטאנים השכילו להכותם ככה רבה מהמקומות אשר התבצרו שמה, עד אשר נסוגו אחרי יוטו עד קאבול, ועל יד שערי העיר התגרו הבריטאנים בהם וישפדו ורדע עומם, מצודת באלאיהסמאר אשר לפני העיר, נלכדה מהבריטאנים

ברעש מלחמה, האפגאנים נסו מנסת חרב, והבריטאנים באו אל קאבול וישבו בה. למחרת היום הדוא בא גם הצבא טאני אל קאבול, וצבאות הגענעראליים בראש וספור שמדים עתה גם המה על יד שערי עיר הבירה, וחזקו ירי הגע' ראבערטס, אשר מצא עתה און לו לרדוף את האויב ולהשלים את תבוסתו. עד היום לא נדע עוד צלחה להבריטאנים לתפוש בכפם את ראשי המורדים, להכותם מכה לא יוכלו להרפא, לכל יחליפו שנית כח לא שרידי צבאותיהם ולהתגרות שנית באויביהם כמעשיהם, תם בין כה וכה נשמע, כי בהעיר העראם אשר בצפון ההר נלחמים האפגאנים איש באחי, והמחומה שם גדלה עד לזבל, ושרי צבאות בריטאניא מתבוננים אל המסע להעיר ההרובה לגבולות טורקעסמאן. משרת למשמעת רוססיא. מ. האחרון הזה נראה, כי לא נכונה היתה השמעה אשר הע' מכה"ע, כי צלחה בידי הנסך ביסמארק בימי היותו אגרוף שוואליא והציר המריטאני, לחצי את רוססיא ובריטאניא לכלל דעת אחת, ולשום למישור את מעקשי הסכסוכים בי ע"ד גבולות אויב התיכונה. כאשר כי לפי הדיועות האחרונות נראה, כי פירוד נדעות בין שני מצוקי ארץ אלה עודנו בת עומד גם היום, ומכה"ע הדובר בשם ביקאנספיעלד standard מדר להודיע, כי לא התפשרה בריטאניא עם רוססיא דבר גבולותיהן באויב הקטנה, ובראשית ימי החדש יתאספו שרי הממלכה להתייעץ ולהציע לפני הפארלאמ את הכתבים אשר נמצאו בקאבול, אודות עצת האפגאנים בריטאניא. איך שיהיה עינינו הרואות, כי אפגאניסמאן א נועדה מראש להפריד בין העצומים ולשום ריוח ביניהם, ה עתה תסבכה, כי צבאות שני האיתנים האלה הלכים וקר איש אל אחיו, אלה מצפון לשפת מערווא, ואלה מנגב לער העראם, דבר אשר תוצאותיו נראה בימי השנה הבאה.

וגם בארץ הקדם עוד כל הדברים ינעים. הסכסוך א פריץ בין הציר הבריטאני לאיארד וממשלת הסולמאן, הבתן המחומדני, אשר נגמר דינו למיתה מאת כהני האיסל על חתוקי את ספרי ברית הישנה והחדשה לשפת תונגס עוד לא בא לכלל בירור, חוסן אשר קבע לאיארד להר לחפשי את הבתן הנוצר כבר עבר, אך כל צירי יתר הממל השתדלו להפנות את לב ה' לאיארד, לתת עת אל שרי ממס תונגסא לדבר על לב כהני הדת, אשר על פיהם נר הדין, לשנות את משפטם, כאשר כי חובת הממשלה להודר פבלי להכניס את לב העונגרים האזקים בדרם, נשמע, כי צוח האש כהני הממלכה (שייך-אל-איסלאם) הכהנים למסור את תנחן אל שופטי הממשלה, ומעתה הדש ביד הסולמאן למחול על עונו. רבים מניעים ראש על מי ציד בריטאניא וישאלו לאמר: מה ראה ה' לאיארד להר את עולם היפלאמאטי בגלל איש אחד, בעוד אשר ב הדג רב בגולנאריא, וחד דבר ביקאנספיעלד לאמר: בעמוד ראשי ממלכות אייראפא לימין הבולנארים, מתערבים בעניני פנים של ממלכת תונגסא ומחללים את כ הסולמאן? בגלל זה נראה, כי חפץ לאיארד רק להשת במקרה הזה, למען הראות לעיני השמש, כי אימנו תבעת התונגסים לבטל את דעתם גם בעניני דת. גם הריב מאנבעטעגרא ותונגסא ע"ד תגלילות פלאוא ומספונא ע במקומו עומד. האלבאנים עומדים על דעתם בחוק לבלי תת את שנוא נפסם האנבעטעגרים לבוא בגבול ונכונים לדבר אתם בשער, ותונגסא תסיף לעשות מעט ולהתהפך בתחבולותיה, כפיה תדבר על לב האלבאנים יקבלו עליהם על מלכות ארציהם החדשים, ובידיה תחזק ידם והעודם כי יתקומם לסולם. למראה דברים האלה ע הציף ניקומט מישל מאנבעטעגרא מפר אל כל ממלכות איירא ויודיע כי כאל כח בני עמו לעמוד בקשרי מלחמה בשלם על כן יתמוץ לשום קץ אל מצב מעיק בזה, ויצוה לצבאות להבקיע אל תגלילות הנזכרים, למען קחת בכח הורע את המ לו במשפט ע"פ דברי הבית הבריתית.

עוד כל חכמי מדינה עומדים בהתרת תרומות השא המצויות, עוד קול רעש מלחמה עולה באזנים מארצות א

הואת אך בדמיון יסודה, ואין מקום אל רגשי אהבה ותודה בעולם חסדי. הן אמנם רובי התנאים אשר בברית הבריתית יצאו לפעולת דים: הנסיכויות הקטנות על חצי האי הבאלקאני עמדו ברשות עצמן, ותהיה לממלכות מיוחדות המתנהגות עפ"י תורת המדינה החמשית. צפאות הדיססים יצאו מבולגאריא ותחתיהם הושיבו צבאות אוסמאני סמוך באסניא, גבולות מאנמענעטרא וכן עוד לא הרצבו, אך אין כל ספק, כי בגלל לא תפרוץ מלחמה כללית בארץ. אך כל הגעשה בקרב הנסיכויות החדשות אשר קמו על משואות תוגרמא פנימה, מראה לדעת, כי עוד תרגונה הארצות האלה תחת יושביו, והעמים שבהן לא יוכלו לבוא אל המנוחה אשר אליה נשאו את נפשם זה כמה, ובקריה סלך תוגרמא הגו רואים את השאלה המורחית כאו כן עתה תנה לפלע המחלוקת בין אדירי הממשלות, וקצאת הממלכות אשר ברעותה על ידי הבאסמארים במקומה עומדת כאשר היתה לפני ימים ושנים.

בשנים האחרונות היתה אחדות הרעות בין ממלכות אייראפא למלה בפי הדיפלומאטים, אך בשנה הזאת נראה את השתדלות כל אחת מהממלכות האדירות למצוא לה בעלת ברית מיוחדת, ואייראפא תתחלק מהיום למערכות, המערכה האחת כבר יצאה לפעולת אדם, ע"י הברית הבריתית עתה בין שתי אדירי הממלכות השוכנות בלב אייראפא אוסמאני ואשכנזי. הברית הזאת ופעולותיה על יתמי חסדינות, הגיה המקה האחר נבבד בדברי ימי השנה העברה, ובחיקה צפונות עתידות הימים הקרובים אל עמי אייראפא, לצאת למרחב מן המעקה אשר ישום במתניהם מצב המלחמה בשלום, או השלום הנעור בכח אלפי אלפים אנשי צבא, הנשענים על נשקם וערכים לקרב ומלחמה, המצב אשר ימוץ לשד העמים וישיבם עד דמא.

לא נעים חיא המחה אשר נראה היום, בשומנו עין על כל הגעשה בכל ארצות אייראפא מקצה: הרפובליק בצרפת עוד לא נתחזקה לעמוד חזק על תגלית ועודנה צפויה אלי סכנות רבות פנימה וחוצה, מאויביות ומסחוזקים בבריתיה. על ארץ אשכנזי הנאורה, אשר בה האז אור עולם מאורי אור הדעת והתבונה נהפך היום תגלל, מודדי האור גברו יד הדימו ראש, ומכל קצות הארץ נשמע קול קנאת הדת ועברת דוק יצא מפי אלפי כהנים אדוקים, בחפצם לסכסך יושבי הארץ איש באחיו. אוסמאני עוד לא יצאה למרחב מאת התמורה בסודי ממשלתה, ואין שלום בעצמות לאומיה הרבים: הפולאנים המושעכים עם יתר עמי הפלאיים מתנשאים לעמוד ברשות עצמם בהנהגת ארצם פנימה, כאחיהם האונגארים, והאשכנזים מכישים עליהם בעין רעה, ונוהים אחרי הימים. אשר היו המה אלופים לראשי העמים הנתונים תחת שרביט ממשלת בית האבכבור. — אנגליא מבוועה בעסק מלחמה בארצות ממשלתה בהודו המורחית, ואין לה מנוחה גם מבית ע"י האיטאליאנים התפצים לפרוק עולה מעל צוואריהם. — איטאליא תחליף את שרי ממשלתה חדשים לבקרים, ולא תמצא דרך ישרה בארצות ממשלתה למלאות את אוצרה הריק, ולהחזיק מעמד נגד האפסופור וכל קדושי היושבים בפנים הארץ ותורשים רעה על הממלכה הצעירה. בספרד ירבו אותות המהפכה: הקרובה מיום אל יום; והממלכות הקטנות: שווערען, דאניא, וולגאריא ובעלגיא, אשר לא התהלכו בגבולות עד היום, ותשומנה כל מעינם להרים קרני המסחר ועמי העבודה, תחלו גם עתה לראות את העתיד ולפחד מפחד הימים הבא, להרבות צבאותיהן ולהבין לקראת המקרים המתרגשים ובאים לבוא בשנה החדשה. — תנה זאת תודם השנה התולפת, ותוצאות מקרה ועלילותה על תגליות ימי השנה הבאה — מי יודע.

באליסמאק (לא כל המרבה בסחרות סחכים). אחרי אשר עד כה האירה התעללה בקרני חודה על שמי המסחר ותירשת המעשה בערעו, ותופע עליה נדחה, תנה בימים האחרונים תאלה חסירה את נורה פעליה ותשם עינה לתולתה. כל איש תקרא מנה"ע יודע, כי מעת התגלע הריב בין רוסמא ותוגרמא, וכשנה אחריו, עלתה האמבריקאניא ותמסרת מנלמי-צמר בארצו בכלל ובקיערנו בפרט, לפעלה ראש, כאשר

הנה נשמע כי אין שלום ואין מנוחה גם בארץ בקרן מערבית דרומית אייראפא, בארץ ספרד. הארץ אשר זה שנות מאות היתה למשימה, ותורד פלאים בנהגה האדוקים אשר זרעו ריב וכדון בין אדיריה, מת מלכיה אשר רדו את העם במלך חובלים, עד כי לבמת החיון אל מנוחות ומספנות לאין קץ ותכלית, חרב האדיריים איש ברעהו, שבה כמעט למנוחתה מיום בה המלך הצעיר אלפאנס בן המלכה איזבל אשר הודחה מה. חמש שנים מיום יגורש מארמט שפאניא הפרינץ הנדך היעוואטיים והולך בעקבותיהם, שקטה כמעט הארץ, האמינו, כי העם הספרדי ימצא מנוחה תחת צל ממשלת המושל ע"פ חוקי הקאנסטיטוציא, אך בימים האחרונים הדרשה בארץ: המחוקקים נבדרי העם (קאנסטעט) הציעו הממשלה חוקי חירות אדירים, גם בקשו לקרוא דרוד אל עולם הכושים הצבכשים ת"י אדונים קשים על האי קובא גריקא התיכונה, השמד תחת שרביט ממשלת ספרד. מלה לא נאותה לחפצי נבדרי העם, וסערת הרחוקות גדלה יותר, כאשר נשמע כי היה לנשיא המיניסטעריום איש י ברית הבהנים ושנא תחירות תכלית שנאה. רבים משרי התפמרו ממשרתם ולא יתפצו לעמוד את הממשלה הית, ראשי הכתות המדיניות הרבות בארץ הדימו ראשם. הרעפובליקאנים בעלי ברית ה'. קאנסטעליבור הרבים, עם ליסטים ואדוקים, כולם מתלוננים על האיש קאנסטאנס קאנסטילא האתו רסן הממשלה היום בידו, ויתנו אותותיהם ת החפץ להפוך את סודי הארץ בורע, וביום האחרון השנה העברה קרה מקרה נורא בתוצות מאוריד. ביום בשעה התמישית אחרי חצות היום, נסע המלך במרכבתו רעיתו המלכה הצעירה, פריסטינא בת אחי קיסר ריא אשר ארש לו זה ימי מספר, והנה איש צעיר לימים חשע עשרה שנה נגש אל המרכבה, ויור מעמים ושלוש נה רובה אשר ביזו על המלך והמלכה, אך החמיא את ה ולא עשה להם כל רע. עושה מעשה הרצח מהר, אך נחפש כרגע מן העומדים סביבו ויחשם במאסר. שם הוא פראנציעסקא גאנאלעם מהמחו גאליציא אשר אגיא, ומעשהו מלאכת האופים. בעת החקירה הראשונה ה לה ויאמר, כי לדגלי קשי יוסף חפץ לשום קץ לחיו אשר ירים יד במלך, אך אחרי כן נראה, כי כוונתו רק להחליק תועה את חוקרי הדין, וכי באמת היה חפץ בידי קושרים תתפצים למגר לארץ כסא המלך ד, אשר זה הפעם השנית אשר יתנקשו לנפשו במשך ת השנים למלו בספרד. המקרה הזה אשר התיר את אייראפא, הכאיב ביותר את לב סנות המלוכה בווען, ר פראנץ יוזע נעצב מאד לראות את בת אחיו צפויה עם אלי סכנות רבה בימים הראשונים אחרי ימי כלולותיה. ת המקרה הנורא הזה עם תוצאותיו ויחשו אל מהומות האחרונים עוד לא נודעו, אך אין שיהיה תנה נראה, קרים גדולים עומדים לצאת לפעלם בימי השנה הבאה גם ירמת חצי חפידענעע.

בימים האלה מצאה מקום תמורה גדולה במשרת צירי רוסמא האדירה בתצות מלכי אייראפא. הנסיך גנאו, ציר בקרית מלך תוגרמא עד היום, נתמנה להיות ממלכתו בלאגראן. ה' אוברי אשר ישב עד היום בברלין את משכנו בווען, תציר רוסמא באותו בחדר ממלכת סאטוראו, יהיה לציר רוסמא בברלין, וה' נאחיקא הציר יהיה בקאנסטאנטינאפאל. לפי דעת רבים דברי מדינה יס יצויקם בדבר התמורה הזאת.

סתמיטו לכתוב היום דברי ימי חשבוע האחרון לשנת הים, אמנו לדבר דבר על מעשי ימי השנה העוברת, עין על חדשים אשר האדיריים בדברי הימים לממלכות רוסמא, והתורה היצאת ממנה אל ספר תולדות בני האדם. הברית הבריתית: היתה יחדשה שליטה מאת שנת 1878. השנה העברה, בשמחה קראו כל אלה אשר גודל העמים נתנו, ובה נשגבו הקדושים אשר אדירות כל ממלכות מא. ימי השנה התולפת תרא לדעת, כי האדירות

רבים המתלוננים בצל חכמה, אשר מה לבם מהשכיל אל מהם יקפצו ידיהם מרת פאומה לבית העד, ומהם יתנו כסף החדש אך מעט מעט, לא כפי ערך הנהג, וישיי הבית הזה לא יסד מצק הוא. ופי יתן כי אלה המעשים אם ידיהם מרת, שישומו לב על מעשה הצדקה, וי להאציל את נדבתם לבית העד ביד לא קומצת, הם יתרוששו אם יפוזר מכספם מעט מה יותר לחדש, אבל ישיבו לבית העד, למען ישאר על תלו לארץ ימים. אברהם אישנאוסקי

הוראדנא. כל איש האהב עמו וחפץ ביקרו, ישמח אליה בראותו כי מעט מעט יכיר שועי בני עמנו לעצם למובת הכלל, סדרים חדשים הישרים בעיני אלהים וא לתפארת הלאום. כלו. הן מדעת זאת כי אתרית עני זקנים נכרתה, כי לא ימצאו מקום מנוחה, עד כי באפם מן ומרת, נפוזו עצמותיהם לפי שאול, מקור ומכפן מעי וחוסר כל, כי גם לתרופה על דלתו נדיבים אין להם ועצמה. והנה התעורר דרב הנכבד החכם נביר לאחיו, העדה ונשא הוא בישראל, נצר אפרתים מ' בנימין אשכנזי ונוסף על רוב טובו לבית ישרון — אשר בהשתדלותו הו ארמון בית התולים על תלו בניו לתלפיות, אשר בכל כר העתים העברים והרוססים הרבו כבוד תהלתו, עוד דאג לאתר זקני העט עניים מרחים, ויבנה לו מעון ומשכן, למען ימצו למו מנוחה בארצית ימי חלום. ומה נאדר הוא בקרש המר לראות, אך כי זקנים רבים ישישי ימים אשר פניהם ככ חורו מזקן ומרפיון גום, יושבים שקמים בבית מחסה, אוכלי ושותים לריה, גם מתפללים שמה לה ברנש, שומרים ת ח' כראוי, ומבלים ימיהם האחרונים בנחת, כאשר יא לאדם מבחר יצורי יד, ולכל יהיו כבהמת גרמו. יזכרו לטובה וברכת העניים הזקנים על ראש המנהל הגדול אשכנזי תבוא.

כן להסכן אשר על הבית נאה תהלה, הלא הוא זה העלה בתורה, ושם לו בחכמה איש חמדות מ' תנתן פעם עשששין היי, אשר בטוב לבבו יחוס על התולים, לכלל מחלתם בצדק וברחמים ובתבונת כפיו ינחם, יקה ברה מאת ה'.

בהמליץ N. 43, 44 בא אחד מהמפורסם הצעירים ושם בו ויטפול גרופים על בית הת'ת' דרם והנשא אשר בפר לא בצדק ולא במשפט אך ברוח ערמה ותחשית, וכל דבר שקר וכזב, ולא באתי פה לבקר מאמרו, כי אינו שוה לחי תפארת הצפירה ולשאת אותו על שפתי, ולא באתי ער רק להרניע רוח נכבד עירנו אשר נשא גם עליהם מברורו וישפיל לארץ כבודם, — כן מדי דברו על אודות בית מרת לאביונים (פריוש), לא זכר את האיש הנכבד הנשא עליו כל המעמסה, להשגיח על הבית ההוא ולכלכל הדבר הגדול המעשם, וישכחה, הוא דרב הגביר המשכיל, חכם לב נזהר לתפארת מ' יחזקאל ראמנער היי, אשר כל מרדויו הרבו לא תעצורנה אותו מלשים עינו לטובה על הבית ההוא ולשכח היכלו, אשר כבדו יאמר כל, יהי זכר ברוך, ולנצח י שמו.

מעיר נאוראזיבקאן. (פלך משועתתאח) מדיעים, כי מאז נוס שמה בית ספר הרעאל שאלע, חס שנים, אין איש שם על לב אל התלמידים נערי ב"י אשר יסבלו רעב, במלוא מבין חמלה הזאת. איש נכבד אחד זאב סטאליער ומרעזו ה' בצ"ח פונער, קרא נדבות, ואס תתומים ליסר חברה משענה לתלמידי הרעאל-שולע, אשר כתבו את ידם על כך שלש מאות רז"כ לשנה, לבר מחאזיקי הנכבדים הגבירים קאון מקארשעוויטש, והאדיר וורבין סארליקאווקי אשר בלי ספק כסף נדבתם עלה ג"כ לסך ב' מאות רז"כ והתלמידים כבר כותרי מבניהם אנשים אשר יחלקו בכסף הגדול והחלוקה תהלה, אבל החשובים בעם הביאו דבתם רעה א

לרגלי המלחמה והוא קתרומם הקורם למאד, עד כי לא היה להמוררים לחביא מערבם פתוך לארץ, ומה גם בעוד אשר הוטל עליהם לשלם את מכס הסמטה על הגבול בזהב, ומה פרץ המסחר בארצנו לרוב. דעתה ללמן נקל, כי עידנו הנודעת לתהלה בהמון בתי תרומת המעשה בקנפי ממה ואיזנת הצמר, לבקשה או רוח חיים, ותתגער סתרדמס רפיון סתרה ומעבדה, אשר שררה בעת ההיא. בעלי בת המלאכה הקיצו משנתם ומתבוק ידיתם, ויאורו חיל לעבוד עבודתם בתרומות כפים. דרישת הסחורה גדלה עד מאד. הסחורות עמו מכל אפסי ארצנו ואזור כספם בידם, ונפגשם התעמסה גול בהשיגם אך את הסחורה מאיי לבם. — במלה אחת, העיד ביאליסטאק היתה כמרקחה, ותפרה כתבצלת בימי האביב. ולו התנהלה המלאכה רק לרגל הצורך די דרישת הקנים, כי אז במישור הלך המסחר והמעשה, ולא נמיסו פעמיו גם עד היום. אפס הקנאה האורורה השלמת בכל קרב ולבב בן חלוף, המעורות עניי פקחים ומסלפת דרכי נבונים, העידה חפץ בלב רבים לעשות גם חמה כמעשה הפאבריקאנים הגדולים, והיא היא השריצה כצמרדעים פאבריקאנים קסנים ורבים, אשר לא ידעו מעולם את טוב העבודה הזאת. בין ימינם לשמאלם; וכמלפנים בישראל — וגם היום בהערים הקטנות — כל אברך אשר כלו לו שנות ארוחתו על שלחן חתנו, יהיה או חנוני או סוכר יין דגן, כן מה לקחו כלם דבר הפאבריקאצין למען פרנסתם. כל שואב מים, מנסר עצים, גרדי, וכל אשר רכש לו מעט כסף בצלחתו, ענרו למו עשרת דפאבריקאצין עשרות לדאשם, בהציגם איזה כמאות האריגה, או איזה מכונת למסוה. ותוכל לשוות גננדך קורא יקר את המדומה וההמלה אשר נהיתה מן הערב הרב הזה בעירנו! על כל מדרך כף רגל נשמע קול מצלות האבנים ורעש האופנים. הסחורות הסמירו חרמו מכל עבר ונפגה כורם בים בבירים, וימלאו את כל האסמים עד אפס מקום, כי רבו מספר הפאבריקאנים על הקנים. שכן העבודה נתיקר מיום ליום מחסרון הפועלים; גם מחיר כל הדברים הגדרשים לתוצאות בתי המלאכה העפיל עלות. הקאנקורענציא התגדלה מאד, כי כל אחד חפץ לפרות בעד סחורתו, עד כי החזיקו שבעה אנשים בכנף קונה אחד, לאמר: המחיר קצוב בחפצך, יום השלום הגבל לך כאות נפשך, רק אסוף את הסחורות; ובין כתוכה מחר הסחורה תורד פלאים. כי הסחורות אשר קנו את הסחורה בעת היקד, אחרי אשר הוטל מחירה עמרו מלשום. הפאבריקאנים השועלים הקטנים מחבלי כרם המסחר, כקיקון ריזנה בין לילה היו ובין לילה אברו. האמון החל, הבטחון דרם, והבאנק גם היא עצרה בעד הדיסקאנטא להגיה את כספה על קרן הצבי, המלים חמה העלוקות בני האדם, אשר כעלוקות יינקו מבשר תהולה, ימצו את דרם וישימו את עור אנשים הנפשים לנפול, ויגזרו על ימן על שמאל ולא ידעו דרם. — בקוצר מלים אניד, כי נהפך הוד המסחר בעידנו למשחית, ורוח המרכלת לבהלה, ומה יהיה עוד לימים יצרו, אלהים הוא יודע, ויושבי עירנו הם ידעו.

(מעיר לעזור). כבר נודע לקראי הצפירה, כי זה איזה חודשים נתיסד פה עירנו "בית העד לתומכי דלים", ואת רב התועלת אשר הביא בכנפיו, ואם כי "יאה עניותא לישראל" אך הלא מחוה מכאיבת לב ותוניון נפש וגם חלול שם ישראל כעמים היה לראות, אך העניים היו מחזרים על הפתחים עוררים עוררים בתוצות, זה ימשוך עור פסק אחרי, ואת תשא על בפיה ילד שאול, זה בא בכתבו כתב נשף, ואת באה בתעודתה כי ענוה שוממה היא, ועוד ועוד, וקללת במרצות וגרופים ישליכו איש על רעהו בדרך הליכתם, אם לא ישתנו בהגרבות חלק כחלק, עד כי לעל נפש היה להחלוק; ובהוסר הבית הזה בהשתדלות והתאמצות אלופי עירנו, ובראשם הגביר הנכבד המשכיל וכו' ה' לעאן ואבולדאוסקי מסענה האברך המשכיל הגביר ויקר רוח מה' אברהם וואלקא-וויסקי, בן הגביר המפורסם הגדוע בנרבת רוחו מה' ויחאל דרוב וואלקאווסקי נ"י, לא יתרא עוד מחוה מעציבות לב כאלה ברוחותיו, ולא נהיה עוד לשמחה ולקלם בעיני שכנינו הגעורים. אולם לדאבן לב כל בעל נפש היפה, ישנם אנשים

שמות אנשים גדולים ואנשי שם, אשר כבר כמעט נשכחו מארץ החיים, ופה כאוב מארץ יעל חוצץ ויתצבו נגד עינינו בשמותיהם וכתב ידיהם. לאלפים ולרבות שמות בני אדם אשר בקרו את המערות האלה, תרומתם המה בצפורן שמיר על כל קירות המערה, וביניהם גדולים אשר בארץ משנות קדם וזרות עולמים, מבלי להזכיר את שמות הדומאים, אשר כמעט לא יודעו עוד עקבותיהם ולא נודע השנה אשר או כתבו שמותם וזכרון בספר הזה, אך משנת 1,030 והלאה כתובים השמות באר היטב, כמעט מדי שנה בשנה, עדי כי שמות האנשים אשר העלו את שרתם לזכרון בימי הביניים, עוד יעמדו לנשם באר וספרש כמו לפני ימים מספר, היות על לוח לזכרון, ועד מדרה יכירו הבאים את כתובותיהם, כאשר נבזיהם המה מאר, נבזיהם כן הכתובת אשר תנו לרגליהם כאמתים וחצי, יען כי אחרי כן תפרו בצור העמיקו אותו מאד, וידי הבאים אחריהם לא יכלו עוד לכתוב במקום אשר כתבו אבותיהם מלפנים. בין השמות הנודעים לשם עולם, מצאנו ראינו שם את שם ל' לבית און (Bethoben) הנודע, גם שם נאפאלעאן הראשון מלך צרפת, אשר בשנה העברה בבא שני פקדי חיל אשכנז אל תוך המערה, השותית את שמו, עד כי לא יוכל להקרא באר על הלוחות, מקנאת עם ושנאת הבלי שוא. גם בשם "נאריבאלד" החרות שם התקנא אחד מורדי האור קנאה גדולה, וישחית את שמו עד בלתי הקרא.

במקום אחד אשר שם יתלכדו חצרות רבות והיו לאתרים, שם על מרומי הקיר מתוקה בנחלי עץ שתור משתור, תמונת נויר שומר משמרת הקדש אשר משחת מאיש מראו. שאלתי את התולך עמדי, מה פשר התמונה הזאת המשותפת בשער, והוא ספר לי כמו, איך בראשית שנת המאה הזאת, דרכו בנפשם עז נזידים אחדים אשר פה לרגלי הדר היה בית מקלטם, לבוא אל נבכי המערות האלה בודדים במעדם, ולמען לא יאבדו דרך וימצאו הפתח, הציבו להם ציונים, ויקשרו תקות חוט פשתן במבוא המערה, למען ידעו לשוב על עקבותם; אך החוט פתאום נפסק כהנתק פתיל הנעורת, והמה תעו בתהו לא דרך ימים רבים וילאו למצא הפתח, עדי כי הרעב בתעצומת עזו הכריעם שם דומה, וימותו בעוצר רעב בארץ מחשכים; לכן צותה הממשלה להציב את תמונת הנויר הזה בראש מרומים, לאות זכרון למען לא יעזו איש עוד לבוא פנימה מבלי לדעת הדרך ילך בה. ומלבד זאת שכלה עתה הממשלה את ידיה, לסנוע מבוא בדמים אנשים קלי הדעת, ואת כל מבואי המערות אשר רבו כמו רבו סגרה על מסגר, ואך שער אחד נשאר, ושם יעמור על המשמר איש אשר המשרה על שכמו, ואשר ידע את כל הליכות המערות מוצאם ומובאם. מלבד זאת הפקידה הממשלה פקידים אשר ישגיחו על הדבר הזה בעינים פקוחות, ועל יד השער אשר שם המבוא, בנוי בית שפל קומה, שם ישב פקיד נגיד, אשר אותו יודיע מורה הדרך בפעם בפעם בואו אל נבכי המערה וצאתו, והיה אם יתמהמה שם עד בוש יסדר הפקיד וישלח ציד אתר ציר ורץ אתר רץ לבקשו עד אשר ימצאו. ובאשר הפקידה הזאת אשר על שכמם כברה היא מאד, לא ימים ולא שנה ילמד האדם דעת את הליכות המערה ויאמר מצאתי און לי לבוא להתהלך לארכה ולרחבה, לכן המשרה הזאת מורשה היא מדור דור מאב לבנים עד דור אחרון, כי עוד בפרס ידע הנער צאת ובוא, יקראו אביו אתו ויביאו אל נבכי המערה כאשר יצא ובאשר יתהלך, למען ידע ויכיר את אלפי רבבות המסלות והדרכים אשר יכו בתמרון כל איש ור.

שעות מספר התהלכנו ולא ידענו אנה פנינו מעודת. פתאום באחד האלמים אשר הוצאנו שמה, ראינו אור יקרות מבעד נקרת הצור, ונרע כי באנו אל מוצא המערה, עוד רנעי מספר, והנה לפנינו ארץ החיים מלאה דוד וחדד. על נחל האתבים אשר יתרפס ברגי כסף לאור היום, יורצו ויתנענעו סירות דוגה ותיים אדיים, ושם מעבר הדר השני נשמע קול אדיר וחזק, קול תלילים ידמה, קול סרבת האש אשר תלך תלך וקרוב אל עיר מושב. שם באנו גם אנחנו בתוך הבאים, ובסופה ושערה שבנו מעמקי תפתח ארץ רפאים

רבים, וחלוקת הכסף פסקה, עד אשר יתאספו כל המתנדבים על מעשה הצדקה הזאת, ובין כה וכה התלמידים ברעב ובחוסר כל, ועיניהם כלות על האספה ומתי אפ תהיה, באשר המתנדבים הם בעלי מקנה וקנין רבים בעסקיהם, ואם התכרה הזאת תבטל בעצת החשוכים, יהיו לקלף וגאנצו בעיני המורים והדידעקמאר מדרעאל, אשר יכבר ידעו מותימות התכרה הזאת.

ידיעות העולם והמבע.

נקרת הצור אצל העיר מאסמריכט

(סוף מגילין 49)

הקירות הרבות והעמודים הנשאים, אשר בעכי נבי מנעם נז את קורת הסלע הנורא, מלאים כלם שרידי יצורים וחיות עולם ושנים קדמוניות, עוד בטרם לבשה האדמה את צורתה החדשה את כליה כאשר נראה היום. קליפות חומטים, עצי גנים ושני דגים, המלאים מפה לפה בכל הקירות והעמודים, עדיהם, כי הדר הזה היה מלפנים קרקע הים, והבצעה (ים), אשר ברבות השנים נתקשה ותהי לאבן, היא תללה דר נשפה הזה ותשא למרום שיאו. גם בריאה גדולה מה מלפני ימי המבול נמצאה במעמקי המערה הזאת, בריאה דמיתה אל תנן היאור (קראקאדיל), ואשר בשם "מאזא-ס" קראה החוקר קופיער על שם מקומה בעמק נחל "מאזא-ס" הדר דרך שכבת האבנים יפלטו להם העלות רבות מות, נתיב בקו יושר האנך אל מעמקי הצור, תעלות קיקים רחבים כבאר מים, ואשר הנעאלאניים החוקרים לכל ית יאמרו, כי האפיקים האלה המה המקומות אשר במעמקי שם רבה הידועים בשם "שכולת הים" (מעער שמוודעלן). ויקים האלה עתה יפוצו איד סוב וגקי במלא רוחב הדר וישהרו את הארץ.

אולם אם על כל מדרך כף רגל נפגוש במעמקי ארץ שרידי חיות ויצורים שונים, אשר שרצו פה לרוב לפני ימי שנים, הנה עתה נטה פה הזמן קו תהו ואבני בהו, שרץ או רמש האדמה אשר יאוו למשכן למו מערות עולם ה, מפה נדו הלכו, ואך עפאלים מורדי אור יבתרו דרכם וות בקרה, ויבואו ללון פה ירחי עמל אשר מנו למי. נוראים תצרות תדום האלה על כל סביבם, נהא המקום הזה שם מאן רוח חיים באפו, דומיה איומה השליכה הם מסביב, קל מצערי תגלית לא נשמע בדר קולם, כי חול רך ודק עת תחת רגלינו וקל מצערינו לא נשמע.

אך פתאום נשמע אחרית קול דממה דקה, קול מים ימים ותטפים מראשי הדר, הלך הלכנו למשמע אונינו אל קום אשר שם הקול, והנה נגד עינינו אגן הסדר אשר קו המים ברצפת האבנים, נחמד למראה כמו היה חצוב שיה חכם חרשים, ומעל תועפת קורת המערה, מעל אבן גדולה האתחה בספון, יפול מדי תשע ועקונדען בלי לגרוע להוסיף, נמף מים פזורים כעין הברזל אל תוך ספל יירים אשר תחתיהם. המנהל אשר הלך אתנו האיל לבאר כי אבן הצמף השתורה הזאת היא צמרת אחד העצים מימות שם אשר נתאבן בבטן האדמה, אגן הסדר הוא מקום שרשיו ד בעפר, וגועו עלה עליו הבודת בעת אשר חצבו בצור. המנהל בראה, כי האבן הזאת היא אבן נמף, כאשר נראה המים כאלה, גם הספל אשר מתחתיה מעשה ידי המים, אך כאשר שלמים וכן רבים הבאים להתענג על המחזה לשחות מהמים הקדים הנחלים ואבוקותיהם בידיהם, לכן תר ענן העשן העולה תמיד, חשך משתור תאר האבן הזאת נרע צבעה הקדמון.

אם נפלאה היא המערה הזאת לכל דורשי פלאי המבע ותקנים על שרשי רגליו, אך נפלאים גם ימי הדורות אשר נרע לפנינו לפני השבט כבני מרון, כאשר נקרא החרות על שם האלה על הקירות ועל העמודים בחרם אגוש ובעט ברזל,

מן ילשינו אותו וימינו עליו רעה, ועל בן התנכר ויאמר רק עבר ר' שלמה הוא. ויחל את פני הרב ר' יהודה הנגלהבאה אל אחד מבתי בני ישראל לאכול שם לחם, ולהנשו ולהנפש שם מעמל הדרך. ור' יהודה הוליכו אל הכנסת ויצו אל אחד ממסדיו לפרוס להאורח לחם ולכבדו מאוד. אך בכל זאת נדע לחיזק כי ר' שלמה מלכו הוא עברו, ומלשינו בסתר רעיהם הלשון עליו לפני ראשי האינק ויצאו וירשיעו אותו על אשר שב לתורת היהודים, גם הש עליו עון אשמה, כי הוא פתח את המון העם בתעוה דמ הכובד ומוליכו בתהו לא דרך. וימחזו שרי האינקויציה לשון אחריו כלאכי ועם להששו, גם הציבו שומרים על שערי ה לכל יברח למלך נפשו במקשי הכות אשר שמו לרגליו ה פי משפטי משפט דמים ההוא. ובעת ההוא לא היה הפאפ בעיר לדגן בעדו ולהצול מיד מבקשי נפשו למפורת, הקארדינאליים לא היו אז ברומא. וירא ר' שלמה כי צר יהלג שור ויקפוץ מעל חומת העיר, ויגם וימלט, וילך לקרן הפאפסט ויספר לו את אשר קרהו, ויבקשו לעזור לו ב צרתו, והפאפסט נתן לו ספר גלוי לכל יושבי רומא לכל איש לנגוע בו לדעה, כי משמרת הוא אתו. כי ר' של התרוע כבר אל הפאפסט ואל הקארדינאליים, ויבא להם כי יה מבול פים על רומא ועל כל מביבותיה, ועל כן יקדמו הרעה ויצאו מבול העיר בפרס יבוא המבול, והפאפסט האם בדבריו, כי ראה כי חכמת אלהים בקרבו. גם ראשי הקא רינאליים חתפלאו על חכמת שלמה, ויאהבוהו ויבחדו, ו השיר הגדול לקרענצץ סוקי היושב ראשונה במלכות הפאפסט חפה אליו חסד ויקרבוהו בימין עוז. ואז בזהות ספר הפאפס ביד ר' שלמה ולא ירא עוד מכל רע, שב בסתר לע רומא, וביום השבת בא אל בית הכנסת להתפלל, ויצפה ע שת תוצאת ספר התורה, ופתאום עלה על הכמה וישל לדרוש דיוש עמוק על פסוק ברוך הגבר אשר יבטח בה, וכל השומעים נרעשו, כי לא הרגישו לפני זה כי הוא בבית הכנסת, וישתומם על דברי חכמתו אשר השמיע מעל הכמה. ומאז והלאה דרוש דרוש ר' שלמה מדי שבת ושבת בבתי כנסיות ובר מדרשות עד ימי הבציר, והמונים המונים באו לשמוע תור פיהו וחכמת לבבו, ויהי בעיניהם למפת הדור נחם הרוים מאי כמותו. ובהאמינו אמינה אומן כי החזון אשר נגלה לו חזון אמר הוא כחזון אחד הנביאים, הודיע אותו לרבים מבני עמ תופשי התורה, גם למלך פורטוגאל הודיע על ידי מלאכו הש ברצם נעטף היושב ברומא, כי היה יהיה רעש גדול בליסאבא עיר המלוכה, למען ידע להזדרז ספניו ולמלט נפשו משחיתותיו ור' שלמה עזב אז את עיר רומא, כי קרוב היום אשר בו יציר המבול את העיר והמונה כאשר ראה בחזון, ויסע וילך לעיר ווענדיני, ושם דבר עם אחד הדפסיים לרופים לו, רבירי נוראים ועמוקים מסתרי תורתו הקדושה, לזכות את כל התנוע בם" (כפי דבריו במכתבו אל חכמי ישראל). ובין כה וכה שב דוד הראובני לאיטאליא, גר' שלמה התחבר אליו עוד הפעם ואז נדע לו, כי אין נכונה בפי דוד הראובני אשר הגיד לו כבר כי איש לא למד הוא, ונהפוך הדבר כי ידיו רב לו בתורה ומה גם בסודות הקבלה. אז ראה ר' שלמה כי האיש דוד ערם יערים ולא דבר עמו נבונה עד הימים ההם, ועל כן הדיע לכל קשט דבר אמת ויאמר: עתה אנכי האמת לפני עושה שמים וארץ כי לא מלתי ולא נסעתי על פי בשר ודם (דוד הראובני) כי אם על פי ה' אלהים. כי הוא האמין אמינה שלמה כי כל אשר הוא עושה, על פי ה' הוא, כי רוח ה צוה לעשות כל המעשים ההם. אולם בכל זאת למד ר' שלמה את דוד הראובני אלוף לראשו, כי דוד הראובני הבית וערך לפניו בלשון למדים, כי רק בגלל אשר יאמנו בני ישראל בדברי מלאכותו, הסתיר את ידיעתו בתלמוד ובספרי תורה מנגד עיניהם, כי איך יאמינו בו כי בן מלך הוא בארץ ערב ואיש מלחמות מעורין, אם יודע להם כי תלמודי הוא ובעל מקובל, אחרי אשר היהודים מבני עשרת השבטים ההם אינם יודעים עוד מאומה מהתלמוד והקבלה. וגם הוא לא ראה ולא ידע מהתלמוד והקבלה בזהותו בארצו, ורק בימים אשר נסע בין בני יהודה גליל וירושלים על ידי משיח, אסף בחפזו את

לראות אור בהיר בשחקים, והקשר הנפלאות אשר ראינו ולא ד, לאלה אשר רק ישמע את שמעו.

אברהם אבא ראקאוסקי

מחשבי קצין וקצם

(המשך מגיליון 49)

מקץ שלשים יום באה תקותו ותוחלתו נהיתה, כי פתאום נפלה עליו תרדמה גדולה וחזן נפלא חזה במחזה, חזן אשר נאחו בסבך רעיונות נבוכים; אך החלק הגדול ממנו היה חזן אמת וצדק אשר לא נפל ממנו צדור ארץ, כאשר נפטר במריצת דבריו: בחלום חזן רוחו ראה והנה איש זקן — אשר צאנו אליו במחזה זה פעמים אחדות — נצב עליו בזה גורא, ויצן ויאמר: בני! עתה נאמתי להבינך את אשר יקרה להשמים אשר אתם יושבים בקרבם, הוא עתה לדרכות ירושלים אשר הית שם בראשונה, ויקחה ויבאצו עד מקום שני הרים אשר בארץ הצבי, בין הר ציון וירושלים ובין צפת ודמשק, ועל ההרים ההם הופיעו שני אנשים בבגדי בר לבנים מלפנת השלג וביד אחד מהם מגלת ספר כתוב עליה את הרעה אשר תבוא על רומא, אך האיש ההוא צוהו לכל יגלה את אשר ראה ואשר קרא בספר ההוא. אחרי הדברים הגולה חזקא שנית ברוח לעיר רומא אל הגשר אשר יושב שם בתחלה, ושם ראה שני עופות שונים זה מזה בגדלם ובמראיהם, האחד מהם גדול מאד ומלא עצים, והוא עולה מים המלח ויתן על המבצר אשר מצד הגדר, והשני קטן מוראשון וכנפיו נחפות בכבתם פו נחמר מאד למראה, והוא עולה מים הגדול, ויתן ממעל להעוף הראשון. וישתומם ר' שלמה על המראה, וישאל את פי הזקן להגיד לו אל מה ירמזן מראה שני עופות גפלאים ההם, ויענהו האיש ויאמר: העוף הגדול ירמז כי הוא יבוא מבול מים על עיר רומא ומסביה גם על אחת נאציות מאציות הצפון, ובפורטוגאל ארץ מולדתך תרעש ותרגו ארץ חשבות, יחתו ויתפוצצו מתפרת יד הרעש הגדול ההוא. העוף הקטן ירמז כי המבול ההוא לא יהיה על כל הארץ לשחת כל בשר כי אם על רומא ועל עוד ארץ אחת. אחרי המבול ההוא יראו שני כוכבים בעלי שבט (קאמטמן) ויופיעו לעיני יושבי רומא ימים מספר; הכוכב האחד את וספת זא, כי יפקד ה' בשבט ועם פשעי הרומאים צרי יהודה, הכוכב השני את הוא כי לבני ישראל יאר ה' אור פניו וישם להם רוב שלום עד בלי ירח. האיש הזקן ההוא הוהיר אחרי כן את ר' שלמה לצאת מרומא בפרס יבוא עליה מבול המים, רק אחרי שוב המים ותראה היבשה ישוב אליה. גם הודיעו כי אנשים רבים מבני עמו ירדפוהו בועם אפם ויכוהו בלשון ילחמו בו, אך לא יוכלו לו. ולתקופת שבעה חדשים במלאות יו (ל' שלמה) שלשים שנה לימי חייו. אז ירום (ר' שלמה) בשא ונבה מאד, ואז יכש בגדי שש, תחת אשר הערה מות נפשו על קדושת שם האל הקדוש קדוש ישראל. בכל הדברים האלה ובכל החזיון הזה כן דבר האיש הזקן אל ר' שלמה במחזה, ועוד דברים אחרים דבר אתו, אך אנתנו לא נזכרנו בזה רק את הדברים אשר כתומם באו והיו ויצאו אור ולא נפל מהם צדור ארצה, ואם יפלא הדבר בעיני קורא, כבר דגדנו כי גם בעינינו יפלא. אך בגלל פליאתו א נוכל לכתש בדבר אמת ברור כשמש כדבר הזה.

עוף ונע, דמה כח ואין אונים מצום וענות נפש, גם רעש ונבעת ספני החזון הנורא, עזב ר' שלמה מלכו את גשר. אשר יושב שם נבה היכל הפאפסט שלשים יום, וישב אל בית מלונו כאור הבקר. שם הסיר מעליו את הבגדים הצואים וילבש סחלצות, וצא וחתצה אל יקרה ה' לפניו איש יהדי לאכול בביתו לחם (1530 בחדש קעברואר), ויחיצב על סם הדרך אשר שם מעבר אנשים רבים, ויכר איש אחד מבני ישראל, ושאלהו על שם הרבנים אשר בעיר, ומכולם בחר התרב ר' יהודה בן הרב ר' שבתאי ז"ל, ויקראוהו אליו ויאמר לו כי הוא עבר שלמה מלכו אשר במלאכותו בא הנה, והוא שאר בעיר סחצא. כי ר' שלמה ירא מפני פריצי בני עמנו

מכה"ע Pyockiiъ Espeй ויהיה נא לכם סמך ובמחנה
נוסף לעבוד עבודת דרכים באמנה בכל נפשונו
מאדנו .
מזה"ר מכה"ע Pyockiiъ Espeй : בעיר ספ"ב , שושנה ר
לשנה , שלשה ר"ב וחצי לחצי שנה , שני ח"ב לרבע שנה
בכל עיר רוססיה לשנה עם המשלוח : שבעה ר"ב , לחצי שנה
ארבעה ר"ב , לרבע שנה שני ר"ב ועשרים וחמשה קאס
מי שאינו יכול או שאינו רוצה לשלם כל הסך לשנה ב
אחת , יוכל לשלם בעת התחיימה שלשה ר"ב , אחרי של
חודשים שני ר"ב , ואחרי ששה חודשים עוד שני ר"ב . הרב
בישראל וכהני כל האמונות האחרים , מורי בית הספר
מלמדים שיש להם חדר , ותלמידי בתי הספר הגבוהים , משלם
רק 80% מסך המחיר לשנה , כל עלה ועלה נמכר בעד
קאס' . התחיימה החודשים משנת 1880 התחיימה לקבל את
גלוני מכה"ע Pyockiiъ Espeй מיום צאתו משלמים כל
המחיר לשנה עוד 1.50 קאס' .

הוא ולמליץ בשם אחינו , להראות את כל מדותיהם המצוינות
מצוינות , ולהזכיר לעם הארץ כי לא כצנקה הבאה באונדם
אז מגוריו כן היא , כי נאמנים אהנו לה ומלך ובנים נאמנים
נו לארצנו בכל לב ונפש , אף המפנו מלים על כל הענינים
די העברים ברוססיה , והדברים תקנים ושונים למוב , אם
צדנו בעצמנו ואם מצד הממשלה הרוססיה , ותולה לאל דברינו
שן רשום בלב רבים וכן שלמים , ומכה"ע Pyockiiъ Espeй
קרא בקהל הרוססים ומצא חן בעיני קראיו ; ובאמת הגה
לבר אשר נרפס את מכה"ע Pyockiiъ Espeй על גייר יפה
ועודר מאד , קראנו לבחורי הסופרים לעמוד לימננו , ובכלל
א חשכנו עמל ויגיעה לישות את מכה"ע היוצא על ידינו
בית ומבחוץ , ואחינו לא תרלו גם הם מצדם להושיע לנו
עזרה , כי מספר קוראיו הולך ורב מיום אל יום . והנה
שנה החדשה 1880 תבאת לקראתנו נכונים אהנו להביא עוד
קונים ומועילים במכה"ע , ומאמרים רבים נכונים ומעילים מראשי
ופרי עמל מונחים תחת ידינו להוציאם לאור בעתם . ואחם
יחינו בני עמנו , האילו נא לבוא לעזרתנו , כתבו דינכם אל

הודעות

ערי"ת הוצאו לאור ספר חזק לישראל עם ההשלמה , ואלה המעלות אשר נתוספו בו :

- (א) השלמת המדרה כולה . (ב) תרגום אונקלוס בהשלמה . (ג) ההפסדה .
(ד) פירוש רש"י בשלמה . (ה) פ' רש"י על ההשלמה . (ו) פ' מצותות על הג"ך .
(ז) פ' ברמנה על המשניות . (ח) עיקר תויו"ט . (ט) ס' מצות השם על תרי"ג
צוות . (י) ס' אורחות חיים מדא"ש ז"ל . (יא) סדר התפלה לחול ולשבת . (יב) משניות
אחרוניים ע"פ סדר א"ב . (יג) חזק לשבת קדש , והוא לקושי תנ"ך משנה וגמרא
דר כמ"ש בס' ימשה"ע . נרפס בכל יופי על גייר יפה ודפוס מהודר , ונוכל
חלקם ג"כ בכרכים להקל על הקונים , מחיר כל ההמשה כרכים 3 ר"ב , ובעד כל
רך יושלם 60 ק' , המאספים ישיט מאתנו ראבאם הון נכונה .
(לדעסעס למכנים) שלמה ועציר ביועפאק , משה יודקעס בברדיטשוב ,
הנינא לינא מרגליות בברדיטשוב . וגם בווארשא אצל כל הסקלארינקעס

ב"ה , כצאת השנה , אפרוש בקשתי להנכבדים בווארשא וביתר הערים ,
שר שלמו לי מחיר הצפירה עד גליון האחרון . אנא לחתום אצלי גם לשנה החדשה ,
ראותם יחד כי באמנה וחיזות נמצאה אני עושה עבודתי , כל ימנע מוכם ממני
לימים הבאים איה וחסדם לא ימוש מוכרני כל הימים . ואלה הנכבדים אשר
פני הכבוד או הידידות שלחתי ונתתי , בהקמה"א אפרוש כפי לקבל מהם המגיע
לחדש ח"י גם לשנה החדשה) . ולא ידאיבו את נפשי בלך ושוב ומחר . אתן ,
ירחוקים לא יגרמו לי שליחות מכתבי נגישה ותביעה מלכר חזק המאמא , גם לא
בוד יחשב , נגר רצוני המוב לכבר אתכם תמיד כערככם הרמה . וכדרכי עד היום
לימים הבאים הגני , כישע ה' וריו . ונמדר בעבודת כצאת הצפירה ממכבש
דפוס אשלה ואתק (בעזר ב"ב יחיו) לכל החתומים הקרובים והרחוקים , כידוע
כל מכירי ומיודעי אשר זה כמה שנים נודעתי להם לסוכן הצפירה והמגיד והעברי
הלבנון , ומוכר ושולח כל מיני ספרים ליחידים בכל הערים .

נחמה צבי משראנאוויץ

ווארשא שבת תר"ם

אדדעסע X. Чарновичъ, Варшава ул. Дзикая № 38.

ספר המלים . קונקורדאנציא החדש (כתבנית אקמאק יפה ומעודר מאד)
תאוצר כל המלים הבאים בספרי קדש בשמות ופעלים גם מלות בכל נסיוותיהם לסינוחם
איש איש על דגלו ושרשו . ומראה כל מקומות המצאם בתנ"ך . עם פתרון הוראותיהם בכלל
בפרט . — מחירו עם פארטא 1.50 ר"ב . למותרים ינוכה ראבאם . החפץ בו יפנה אל :
III. Гельббюмъ, Варшава, Мурановская № 23.

מודעת למו"ם

העתקתי את הסקלאר ספרים אשר לי , אל רחוב נאלעקוץ № 25 בחצר הגביר
ד' יודיל מאקאר , ובהיום ימצאו בסקלאר שלי כל המינים פערלאק שלי שסבקר ,
עוד מינים חדשים , גם מיני ספרים מרפוסים אחרים במדינתנו , דפוסים רחץ למדינת ,
והגני מוכר למו"ם ע"פ קאמאלאק דרוק-פרייז , בנביון פראצענט לפי ערך הקציה .
יצחק גאלדמאן מרפס ומחזק סקלאר ספרים בווארשא

Въ Тип. И. Гольдмана, въ Варшавѣ.—Izaak Goldmann, Buchdruckereibesitzer in Warschau

אברהם נא בזה להודיע הנסעים ועוברי
עירנו לזכרון , כי פתחתי מחדש אתר השרפון
האמטמל פארויקע , ברחוב קאוואלסקע
בחצר מ' פינקעלשטיין , ערוך במוב מעם
בתורים מרווחים , אקה אשר באי בית
ישבעו עונג .
אפרים צוקערפין

נעתרתי לבקשת בני משפחתי להאריך
עד זמן מושבי פה רוססיה וחורשי עצרת
במחלות אשר מתאן מימי הילדות כמר
חסרון כח המליד חלישת העצבים ומחלות
נשים (אימפאמענץ אונד נערווענשוועכע) ,
יפנו אלי ע"פ האדדעססא שלמה וימצאו
מחד תרופה , ואלה אשר ברצונם שאבקר
אותם תפסו מגוריהם בערים אחרות וידעונו
בקשותם לכה"ס שבת אחד מקדם , על
מכתבים אענה לאיש איש ככתבו וכלשונו
ר"ל עברית אשכנזית או צרפתית . אדדעססע

Доктору Н. Вольперу,
въ Кіевѣ на Подолѣ. Одаская № 36.

שאלות ותשובות

לחיתומים על הצפירה בחול , את המחיר
נקבל בכל פעם כפי הקודם , היום נחשב
1 סטוק = 47 קאס' , והמלאיך 82 ק' .

לכרז ל"ג חור" , כמעט כוא כן עתוס שט'
חולי כוא עשם מסר חלל , לה' ס-קן דעני מלס'
מחלל דכז , לחד ז"ב בקר' נעקדללענן לחודס'
לא מכל לקבל , לה' מל"ד סטעטין חסדים חלל ,
לה' ס-מ' למס לא יחטום עמו , למל' ש"ל נלי
חסיס סכז לא נקבל .

חודש לכתוב אלי יכתוב ע"פ אדדעסע
S. Slonimski in Warschau
Muranowska (Breite Miła) № 24.
3. Слонимскій г. Варшава
Мурановская № 24.